

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**İSRAİL İSTİHBARATININ FİLİSTİN VE KOMŞU
ARAPÜLKELERDEKİ FAALİYETLERİ 1948-2014**

Abdalaziz ABUELEYAN

DOKTORA TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Ebubekir SOFUOĞLU

NİSAN - 2022

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İSRAİL İSTİHBARATININ FİLİSTİN VE KOMŞU
ARAPÜLKELERDEKİ FAALİYETLERİ 1948-2014**

DOKTORA TEZİ

Abdalaziz ABUELEYAN

Enstitü Anabilim Dalı : Tarih

**“Bu tez 04/04/2022 tarihinde yüzyüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan
jüri üyeleri tarafından Oybirliği kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Ebubekir SOFUOĞLU	Başarılı
Prof. Dr. İsmail HİRA	Başarılı
Doç. Dr. Tufan TURAN	Başarılı
Doç. Dr. Cengiz MUTLU	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk URAL	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☒

Hayır ☐

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Abdalaziz ABUELEYAN

04/04/2022

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında İsrail İstihbaratının Filistin ve Arap Komşusu Ülkelerindeki Faaliyetleri incelenmek istenmiştir. Öncelikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. Ebubekir Sofuoğlu'na teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Yine, bana farklı konularda destek olan Doç. Dr. Zakaria Al-Sinwar'a, süreç boyunca benimle geçirecekleri zamandan feragat eden ve bana birçok açıdan destek olan, babama, anneme, eşime ve çocuklarım Obada, Yamen, Ryan, Mira ve Elif'e minnettarım.

Abdalaziz ABUELEYAN

04/04/2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: İSRAİL DEVLETİ KURULMADAN ÖNCE SİYONİST	
İSTİHBARATIN FAALİYETLERİ (1915-1948)	19
1.1. Nili İstihbarat Örgütü	19
1.1.1. Nili Örgütü İstihbarat Faaliyetleri	22
1.1.2. Nili Örgütünün Ortadan Kaldırılması.....	24
1.2. Haganah İstihbarat Örgütü	25
1.2.1. Haganah Örgütünün İstihbarat Oluşumu.....	25
1.2.2. Haganah İstihbarat Hedefleri “Haşay”	26
1.2.3. Haganah’ın İstihbarat Faaliyetleri	27
1.3. Yahudi Ajansı İstihbaratı.....	33
1.3.1. Bilgi Toplama Ofisi.....	33
1.3.2. Arap Sekreteryası	35
1.3.3. Filistin’deki Yahudi Kurumları Birleşik Ofisi	36
1.3.4. Yahudi Ajansı’nın Araplara Karşı İstihbarat Faaliyetleri	38
1.4. Etsel Örgütü’nün Kurulması 1931-1948	38
1.4.1. Etsel Örgütü’nün Güvenlik Teşkilatının Geliştirilmesi.....	39
1.4.2. Etsel Örgütü’nün İstihbarat Faaliyeti	40
1.5. Lehi “Stern” Örgütü’nün Kurulması 1931-1948	41
2. BÖLÜM: İSRAİL İSTİHBARAT TEŞKİLATLARININ ÖRGÜTSEL	
YAPISI.....	45
2.1. Mossad.....	45
2.2. Kuruluşu Ve Gelişimi.....	46
2.2.1. Mossad Teşkilatının Görevleri	52
2.2.2. Mossad’ın İdari Ve Organizasyon Yapısı	53
2.2.3. Mossad’ın İcra Birimleri	61
2.2.4. Mossad Çalışanlarının Seçimi	63
2.2.5. Mossad Ajanlarının İşe Alınması	64

2.3. Askeri İstihbarat Birimi (AMAN).....	67
2.3.1. Kuruluşu Ve Gelişimi.....	67
2.3.2. Askeri İstihbarat Birimi AMAN'ın Önemi	72
2.3.3. Askeri İstihbarat Birimi AMAN'ın Görevleri.....	73
2.3.4. Askeri İstihbarat AMAN'ın Bölümleri Ve Birimleri	75
2.3.5. Askeri İstihbarat Bölümü AMAN Tarafından Profesyonel Olarak Denetlenen İstihbarat Birimleri.....	80
2.4. Genel Güvenlik Servisi ŞABAK.....	86
2.4.1. Kuruluşu Ve Gelişimi.....	86
2.4.2. ŞABAK'ın Görevleri.....	90
2.4.3. ŞABAK'ın Organizasyon Yapısı	90
2.4.4. Bilgi Koruma Devlet Kurumu Dairesi	93
2.4.5. ŞABAK Genel Güvenlik Servisinin Ülkeyi Ayırdığı Bölgeler.....	94
2.4.6. ŞABAK Servisi Çalışanlarının Sahip Olduğu Yetenek ve Özellikler.....	94
2.4.7. ŞABAK Servisinin Çalışma Yöntemleri	95
2.4.8. ŞABAK Görevlileri Ve Koordinatörleri	97
2.5. İsrail Polisi İstihbarat Şubesi.....	98
2.5.1. İsrail Polis İstihbarat Şubesi'nin Bölümleri	99
2.6. Siyasi Araştırma Merkezi "Mamad"	99
3. BÖLÜM: ARAP ÇEVRE ÜLKELERİNDEKİ İSRAİL İSTİHBARAT	
FAALİYETLERİ (MISIR – LÜBNAN – SURİYE – ÜRDÜN).....	101
3.1. İstihbarat Faaliyetinin Alanları.....	101
3.1.1. 1948 Arap-İsrail Savaşı	101
3.1.2. 1956 Süveyş Savaşı	106
3.1.3. 1967 Altı Gün Savaşı	114
3.1.4. Yıpratma Savaşı (1968-1970)	120
3.1.5. 1973 Arap-İsrail Savaşı	122
3.1.6. 1982 İsrail-Lübnan Savaşı.....	127
3.2. Suikastlar	132
3.2.1. Ghassan Kanafani Suikastı (1972)	133
3.2.2. Muhammed Yusuf el-Neccar, Kamal Adwan Ve Kamal Nasır Suikastı (1973)	134

3.2.3. Ali Hassan Salama Suikastı (1979)	135
3.2.4. Hizbullah Komutanı Abbas El-Musavi Suikastı	136
3.2.5. Ürdün’de Halid Meşal’e Düzenlenen Suikast Girişimi.....	136
3.3. İşe Alma.....	138
3.3.1. Arap Ülkelerinde Casusluk Ağları Kurmak	139
3.3.2. Arap Ülkelerindeki İsrail Casusluk Ağlarının Hedefleri.....	139
3.3.3. Arap Ülkelerindeki İsrail Casusluk Ağları	140
3.3.3.1 .Mısır’daki Casusluk Ağları	140
3.3.3.2. Lübnan’daki Casusluk Ağları	145
3.3.3.3. Suriye’deki Casusluk Ağları.....	148
3.3.3.4. Ürdün’deki Casusluk Ağları	149
3.3.4. Yabancıları İşe Almak	149
3.4. Arap Resmî Kurumlarına Sızma	150
3.4.1. Eli Cohen	150
3.4.2. Wolfgang Lotz.....	153
3.5. Arap Ülkelerinden Arapların İşe Alınması	157
4. BÖLÜM: FİLİSTİN TOPRAKLARINDA İSRAİL İSTİHBARAT	
FAALİYETLERİ.....	164
4.1. Bilgi Toplama.....	164
4.1.1. Birinci Dönem: 1948-1967	164
4.1.2. İkinci Dönem 1967-1987.....	166
4.1.3. Üçüncü Dönem 1987-1994.....	169
4.1.4. Dördüncü Dönem 2000-2006	173
4.2. Filistin Topraklarındaki Nüfusun Genel Güvenlik Araştırması	175
4.2.1. Coğrafi Araştırma	175
4.2.2. Sosyal Araştırma	176
4.2.3. Düşünce Araştırması	179
4.2.4. Ekonomik Ve Finansal Araştırma	180
4.3. Ajan Yetiştirmek	180
4.3.1. Ajanları İşe Almanın Hedefleri	182
4.3.2. İşe Alım Aşamaları.....	183
4.3.3. Çalışma Yerleri.....	185

4.3.3.1. Çalışma Ve Tedavi Olma.....	186
4.3.3.2. Hayâli İyilik Kurumları.....	186
4.3.3.3. İdeolojik Aşırılık Yanlısı Gruplar.....	187
4.3.4. İstihdam Yöntemleri	187
4.3.4.1. Şantaj.....	187
4.3.4.2. Cinsel Şantaj.....	189
4.3.4.3. Para ile Cezbetme	191
4.3.4.4. Sosyal Medya	192
4.3.4.5. Cezbetme	193
4.3.5. Ajanlarla İrtibat Ve İletişim Mekanizmaları	194
4.3.5.1. Cep Telefonu İle Bağlanmak.....	194
4.3.5.2. Kör Noktalar.....	195
4.3.5.3. Görüşmeler	196
4.3.5.4. Gazze Şeridi'ndeki Beyt Hanun Geçiş Kapısı Yoluyla Yapılan Görüşmele	196
4.3.5.5. Hudut Çitleri Yoluyla Yapılan Görüşmeler.....	197
4.3.5.6. Yurtdışına Seyahat Yoluyla Yapılan Görüşmeler	197
4.3.5.7. Deniz Yoluyla Yapılan Görüşmeler.....	198
4.3.5.8. İnternet Üzerinden Yapılan Görüşmeler	198
4.3.6. Ajanların Görevleri.....	198
4.3.6.1. Bilgi Toplama.....	199
4.3.6.2. Filistinli Gruplardaki Direniş Savaşçıların Suikastlarına Katılım....	200
4.3.6.3. Filistinli Örgütlere Sızmak.....	201
4.3.6.4. Arsa Ve Gayrimenkul Alımı.....	207
4.3.6.5. Ahlaki Dejenerasyonu Ve Uyuşturucu Bağımlılığını Yaymak.....	208
4.3.6.6. Başkalarını Casusluk Batağına Düşürmek.....	209
4.3.6.7. Söylenti Ve Yalanlar Yaymak.....	210
4.3.6.8. Filistinlilerin Moralini Bozmak, Hayal Kırıklığı Ve Umutsuzluk Yaymak	211
4.3.7. Gazze Şeridi'ne Yapılan Saldırılarda Ajanların Rolü	211
4.4. İsrail Tarafından Yapılan Tutuklamalar	213
4.4.1. İsrail'in Tutuklamalardaki Amaçları	214

4.4.2. Gözaltı Yerleri	215
4.4.3. İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi Tarafından Kullanılan İşkence Yöntemleri.....	216
4.5. Suikastlar	222
5. BÖLÜM: ARAPLARIN VE FİLİSTİNLİLERİN İSRAİL İSTİHBARATINA KARŞI MÜCADELESİ	223
5.1. Arapların İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi	223
5.1.1. Mısır'ın İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi.....	224
5.1.1.1. Arap-İsrail Savaşları Sırasında İstihbarat Bilgileri Toplama	224
5.1.1.2. İsrail Ajanlarını Takip Etmek ve Tutuklamak	236
5.1.1.3. Casusluk Şebekelerini Ortadan Kaldırmak Ve Yabancı Ajanları Takip Etmek	246
5.1.1.4. Avrupa'daki Mossad Faaliyetlerine Karşı Mücadele Etmek.....	248
5.1.1.5. Mossad'a Sızmak.....	248
5.1.1.6. Camp David Anlaşmasının Ardından Mısır'ın İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi.....	250
5.1.2. Suriye'nin İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi.....	250
5.1.3. Lübnan'ın İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi	253
5.1.4. Ürdün'ün İsrail İstihbaratıyla İlgili Faaliyetleri	261
5.2. Filistin Topraklarındaki İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Filistinlilerin Mücadelesi.....	263
5.2.1. 1918-1948 Yılları Arası Filistinlilerin Mücadelesi	264
5.2.2. 1949-1967 Yılları Arası Filistinlilerin Mücadelesi	266
5.2.3. 1967-1987 Dönemi Filistin Direnişinin Ulusal Yönelimi Aşaması	272
5.2.4. 1987 Filistin İntifadası.....	281
5.2.4.1. İntifadada Filistinli Grupların Rolü	285
5.2.4.2. İlk İntifadanın Sonu	285
5.2.5. 2000-2013 Arası İşgal Saldırıları Ve Direniş	287
5.2.5.1. 2000-2005 Dönemi El-Aksa İntifadası	287
5.2.5.2. 2006'daki İşgal Saldırıları Ve Direnişin Reaksiyonu	288
5.2.5.3. 2008-2009 Dönemi İsrail Saldırıları Ve Direniş	289
5.2.5.4. 2012'deki İsrail Saldırıları Ve Direniş	290

6. BÖLÜM: ARAP ÜLKELERİ VE FİLİSTİN'DEKİ İSRAİL	
İSTİHBARAT.FAALİYETLERİNİN İSRAİL ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	292
6.1. İstihbarat Servislerinin Olayları Tahmin Etmedeki Başarısızlığı.....	292
6.2. Soruşturma Komiteleri	298
6.2.1. 1956 Yılı Olshan Dory Komitesi.....	300
6.2.2. 1973 Yılı Agranat Komitesi	302
6.2.3. 1982 Yılı Kahan Komitesi.....	308
6.2.4. 1986 Yılı Landau Komitesi	309
6.2.5. 1997 Halid Meşal Suikastının Başarısızlığını Soruşturma Komitesi	311
6.2.6. 2006 İkinci Lübnan Savaşı Olaylarına İlişkin Winograd Araştırma Komitesi	312
6.3. İsrail İstihbarat Sisteminde İdari Reform	314
6.3.1. Yadin Şerif Komitesi 1963	314
6.3.2. 1999-2000 Güvenlik Hizmetlerini İnceleyecek Bakanlık Komitesi	316
6.3.3. 2003 Yılı Steinitz Komitesi	317
6.3.4. 2004 Yılında İstihbarat Servislerinin Yetkilerini İnceleyen İkinci Komite	321
6.4. İstihbarat Teşkilatlarına Denetim	323
6.4.1. Knesset Dış İlişkiler ve Güvenlik Komitesi	324
6.4.2. Devlet Denetçisi	326
6.4.2.1. 1999 Yılı Devlet Denetçisinin Raporu.....	329
6.4.3. 2002 Yılı Shin Bet Yasası.....	330
6.5. Siyasi Ve Sosyal Etkiler	335
6.5.1. İsrail'deki En Büyük Siyasi Skandal Olan 1954 Lavon Skandalı Krizi.....	339
6.5.2. İsrailli Politikacının İstihbarat Değerlendirmesindeki Bir Hata Sonucu Yaşadığı Büyük Kriz	339
SONUÇ	345
KAYNAKÇA	355
ÖZGEÇMİŞ	376

ÖZET	
Başlık: İsrail İstihbaratının Filistin ve Komşu Arap Ülkelerdeki Faaliyetleri 1948-2014	
Yazar: Abdalaziz AUELEYAN	
Danışman: Prof. Dr. Ebubekir SOFUOĞLU	
Kabul Tarihi: 04/04/2022	Sayfa Sayısı: viii (ön kısım) + 376 (tez)
Siyonist hareketin ve buna bağlı istihbarat unsurlarının Filistin topraklarına olan ilgisi ve faaliyetleri, İsrail Devleti'nin resmi kuruluş yılı olan 1948'den önceki dönemlerde görülmektedir. O dönemdeki istihbarat çabası, Arap toplumunun zayıf olmasına paralel olarak, Filistin topraklarını kontrol etme mekanizmalarına dair olmuştur. Bu süreç, Filistin topraklarının işgalini, 1948'deki Arap-İsrail Savaşı'nı ve Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin kurulduğunun ilanını beraberinde getirmiştir. O dönemden, yani İsrail Devleti'nin kuruluşundan itibaren İsrail istihbaratı, tüm imkanları ile İsrail işgaline karşı duran direniş unsurları hakkında bilgi toplamıştır. 1967 yılında İsrail, Filistin topraklarının geri kalanını da ele geçirmeyi başarmıştır. Bu dönemde İsrail'in Filistin topraklarındaki istihbaratı, bilgi toplamak için ajan temin etmeye çalışan Shin Bet Servisi'ne devredilmiştir. Shin Bet, tarihi boyunca ajanları üzerinden Filistin direnişi içindeki şahıslara karşı tutuklama ve suikast gibi faaliyetler yapmıştır. Mossad ise, özellikle Arap ve yabancı ülkelerde Araplara ve Filistinlilere karşı yürütülen istihbarat faaliyetlerini üstlenmiştir. Askeri istihbarat servisi olan AMAN'ın faaliyetleri ise, yine Arap ülkelerinde ve dünyadaki askeri gelişmeleri takip etmek üzerine kurulmuştur. AMAN, faaliyetleri kapsamında elektronik cihazlarla dinleme yapma ve casusluk olanaklarından faydalanmıştır. Yine İsrail'in diğer ülkelerle olan sınırlarını kontrol altında tutmak da AMAN'ın sorumluluğu içindedir. Bu değerlendirmelerin yanı sıra, tez çalışmasında üzerinde durulan ana husus, İsrail istihbaratının Mısır, Suriye, Lübnan ve Ürdün olmak üzere Arap ülkelerindeki faaliyetleridir. İsrail sürekli şekilde bu ülkelerin sosyal, politik ve askeri yönleri hakkında bilgi toplamaya çalışmıştır. Bunu başarmak için, İsrail istihbaratı tarafından bir dizi yabancı ve Arap ajan görevlendirilmiştir. Bu ajanlar ilgili ülkelerde bazı devlet kurumlarına nüfuz edebilmiş ve devlet kademeleri içinde yüksek pozisyonlara kadar ulaşmıştır. Ancak Arap istihbaratı da İsrail'in bu çalışmalarına mukabil karşı istihbarat faaliyetleri yürütmüştür. Arap ülkelerindeki istihbarat teşkilatları, İsrail'e ait bazı casusluk ağlarını ortaya çıkarmayı, üyelerini tutuklamayı, yargılamayı, ceza vermeyi, hatta bazıları için idam hükmü vermeyi başarmıştır. Yine bu çalışma kapsamında, İsrail'in yürüttüğü istihbarat faaliyetlerinin başarıları ve başarısızlıkları değerlendirilmiştir. İstihbarat faaliyetlerinin, İsrail'deki güvenlik, siyasi, yargı kurumları ve toplum açısından etkileri de irdelenmiştir.	
Anahtar Kelimeler: İstihbarat, Direniş, Mossad, Şabak, Aman	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Activities Of Israel Intelligence In Palestinian And Arab Nelghboring Countrles 1948-2014	
Author of Thesis: Abdalazız ABUELEYAN	
Supervisor Prof. Ebubekir SOFUOĞLU	
Accepted Date: 04/04/2022	Number of Pages viii (ön kısım) + 376 (tez)
This study examined the Israeli intelligence community which is made up of three major agencies: The Mossad, ŞABAK, and Aman. The study mainly focused on the management and organizational structure for each one of the intelligence apparatus, distribution of roles mechanism, and modes of connection and communication between the components of the three apparatus. The study showed how the Zionism movement was concerned about the Palestinian land earlier before 1948 through the Zionist organizations. Indeed the intelligence effort back then was mainly concentrating on setting up mechanisms to control over Palestine. This lasted until the 1948 Arab-Israeli war which was followed by the declaration of establishment of the Israeli state which led to the occupation of the Palestinian land under the Arab weakness. Ever since and from its inception, the Israeli intelligence community started collecting information about resistance movements that confront the Israeli occupation. In 1967, Israel extended its control on the remaining lands of Palestine. This was followed by an Israeli resolution on charging the responsibilities of the Israeli intelligence work in the Palestinian territories for the Mossad. Additionally, the latter put its entire effort on collecting information and recruiting spies; the thing that was historically confronted by the Palestinian resistance tremendous efforts in detecting spies, arresting and killing them. Whereas, the Mossad pursued its intelligence activities against Arabs and Palestinians in Palestine and other Arab and foreign countries. While the intelligence apparatus, Aman, focused its works on following up with the military development and weaponry in the Arab world and world-wide and controlling and monitoring the borders of Israel via spying and eavesdropping systems. The study highlighted the Israeli intelligence activities in the neighboring Arab countries (Egypt, Syria, Jordan and Lebanon) regarding collecting information on each country's social, political and military aspects. In order to achieve that, the Israeli intelligence community recruited a number of Arab and foreign spies to carry out that mission. These agencies were able to infiltrate some governmental institution and deploy their spies in highest leaderships' positions within governmental bodies. However, Arabs intelligence faced those activities by counterintelligence operations by recruiting Israeli and foreign spies to work for the Arab Intelligence. The latter also succeeded in disclosing some espionage networks, arresting their members and putting them on trials, some of whom were sentenced to death for their crimes of treason against their nations. The study indicated that the impacts of intelligence activities were reflected on political, security, judicial institutions and the local community inside Israel.	
Keywords: Intelligence, Resistance, Mossad, Şabak, Aman	

GİRİŞ

İstihbarat faaliyetleri, tarih boyunca sürekli icra edilmiş fiillerdendir. Dünya tarihinde boy göstermiş her devlet istihbarat alanına başvurmuş, bunlardan kimileri başarılı olmuş, kimileri karşı istihbaratı geliştiremediği için, ya da başka sebeplerle istihbarat konusunda başarısız olmuştur. İstihbarat devlet açısından bir bakıma, insanın gözü gibidir. Gözü olmayan birinin güçlkle hareket edeceği gibi, istihbarat çalışmaları olmayan, yetersiz veya başarısız olan devletler de savaş durumunda ya da savaş dışı şartlarda adeta el yordamıyla hareket edecek pozisyona düşebilirler. Rakibi, komşusu ya da hasmı olan devletlere karşı politika geliştirirken neye göre hazırlık yapacaklarını bilemedikleri için ciddi isabetsizliklerle karşı karşıya kalabilirler. Eğer rakibi, hasmı veya komşusu olan devletler istihbarat konusunda başarılılarsa, onlar karşısında ciddi kayıplar verme durumuyla karşılaşabilirler.

İstihbarat faaliyetleri, savaş sırasında düşman olan devletin asker sayısı, silah ve mühimmat miktarı, askerin, ordunun konuşlandığı mevzi, savaş planları, lojistiğin ne kadar yeteceği, askerin moral durumu vesaire gibi alanlarda yürütölür. Kimi zaman düşman ordusunun içine yerleştirilen ajanlarla düşman ordusunun moralini çökertmek ya da ordu içinde o devlete mesafeli olan grupların ikna edilerek saf değiştirmesini sağlamak şeklinde yöntemler de tarih boyunca kullanılmıştır. Birçok savaşın seyri, devletlerin orduları içindeki askerlerin kitleler halinde saf değiştirerek karşı ordunun saflarına geçmesi suretiyle değişmiştir. Bunlar istihbarat faaliyetleri neticesinde elde edilmiş sonuçlardır. Bunun sonucunda kimi devletler zafere ulaşabilecekken ağır bir mağlubiyetle karşı karşıya kalmış; ya da tam tersi olarak, mağlubiyete yakın devletler, bu tür istihbarat başarıları sayesinde tekrar toparlanarak zafere ulaşmıştır.

Bu anlamda istihbarat, ordunun bizzat kendisi kadar mühimdir. Bir devletin istihbarat gücü yüksek olduğunda, bazen ordusunu kullanmasına bile gerek kalmadan zafere ulaşabilir. Mesela düşman olan ordunun savaş planlarını önceden öğrenerek onu bütünüyle tuzağa düşürmek, ağır bir savaş maliyetine girmeden zafere ulaşmak gibi bir sonucu getirecektir. Bundan dolayı tarih boyunca devletlerin kimileri bu sahada başarılı olmuş kimileri olamamış, fakat tamamı istihbarat faaliyetleri yürütmeye gayret etmişlerdir.

Öte yandan, istihbarat faaliyetleri savaş sırasında bu şekilde yürütülen ve yönetilen faaliyetler olmakla birlikte, savaş dışı zamanlarda da devletler, rakip, komşu, hasım veya kısaca zayıflatmak istenilen devletlere yönelik casusluk çalışmaları yürütmüşlerdir. Doğal olarak savaş dışı zamanlarda yapılan istihbarat çalışmaları, savaş zamanı yapılan istihbarat faaliyetleri gibi olmamaktadır. Elbette savaş dışı zamanlarda ve savaş sırasında yapılan istihbarat çalışmalarının ortak hedefi, bilgi edinmek ya da karşı tarafa yanıltıcı bilgiler sunulması yönlerinden ortak amaçlı faaliyetlerdir denilebilir. Ancak bu faaliyetler savaş zamanları farklı, savaş dışı zamanlar farklı enstrümanlar kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Savaş dışı zamanlarda yine temel hedef, rakibi olan devletlerden bilgi edinmek, ya da bu devletlerin kamuoyunu yanlış bilgilerle yanıltmak veya kendi çıkarları doğrultusunda istedikleri hedeflere yönlendirmek amaçlı olmaktadır.

Bu bağlamda istihbarat faaliyetlerini kullanan devletler, savaş dışı zamanlarda öncelikle ve yaygın olarak medyayı kullanmaktadır. İlgilendiği devletlerde kendisine yakın gördüğü işbirlikçiler üzerinden medya kuruluşları tesis edilmektedir. Bu medya kuruluşlarıyla devletler, hasımı olan devletlerin işlerini istedikleri gibi karıştırmaya çalışmakta ve onlardan işlerine yarayacak nitelikte bilgileri elde etmeye gayret etmektedirler. Medya temelli bu faaliyetler, ilgilendikleri ülkelerin sınırları içinde olabileceği gibi, dijital platformların sağlayacağı imkanlar çerçevesinde bu ülkelerin toprakları dışında da olabilecek şekilde dizayn edilebilmektedir.

Bunun yanı sıra, devletler rakibi olan devletlerin sınırları içerisinde daha iddialı ve masraflı çalışmalar yapmakta, bu bağlamda ilgilendikleri ülkelerde o anki kamuoyunu ve gelecek nesilleri şekillendirmek adına okullar bile açabilmektedir. Bu eğitim kurumları, o eğitim sisteminin bir parçası olmakla birlikte, aynı zamanda yine eğitim sistemi içerisinde başta İngilizce ve bilgisayar kursları gibi farklı branşlarda ders vermek üzere tesis edilen etüt merkezleri de inşa edebilmektedirler. Hasım devletler tesis etmiş oldukları bu eğitim kurumlarında hem kendilerine yandaş bulabilmek hem nesilleri istedikleri gibi yetiştirebilmek hem de rakibi olan ülkenin kamuoyunu hedeflediği doğrultuda yönlendirme çalışması yapabilmektedir.

Bunların yanında, yine istihbarat çalışmaları çerçevesinde, devletler rakibi olan devletlerin kamuoyunu yönlendirme amaçlı, dernekler, vakıflar ve sivil toplum kuruluşları tesis etme yönlü faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Gönüllü kuruluş gibi tescil

edilen bu tür yapılarda hedef ülkeden insan devşirilerek, gerektiğinde o insanların sokağa dökülmesine varacak kadar yönlendirmeler yapılabilmektedir. Hasım devletler bu tür yapılar üzerinden elde ettikleri insanları, kendi amaç ve gayeleri istikametinde ve imkanlar ölçüsünde kullanmaktadır.

İstihbarat teşkilatlarının tarih boyunca hasım devletlerin iç işlerini karıştıracak ve onlardan bilgi transfer edecek istikamette yürüttükleri çalışmalara paralel olarak, bu tez özelinde de İsrail'in Filistin'e yönelik bilgi toplayıcı, yanıltıcı bilgi servis edici ve Filistin'in içişlerini karıştırma amaçlı istihbarat faaliyetleri içerisinde olduğu bilinmektedir. Yukarıda zikredilen bütün istihbarat enstrümanları İsrail tarafından da kullanılmaktadır. Bu bağlamda Filistinliler de başlangıçta İsrail kadar olmasa da ilerleyen zamanlarda istihbarat faaliyetlerini gittikçe geliştirmiştir. İstihbarat faaliyetleri kapsamında, Filistin tarafı çalışmalarını geliştirmiş, çeşitlendirmiş ve daha nitelikli hale getirmiştir. Bu tez çalışmasında, İsrail'in Filistin'e yönelik istihbarat çalışmalarının yanı sıra, Filistin'in de İsrail'e yönelik istihbarat çalışmaları detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

İstihbarat Tanımları

İstihbaratla ilgili yapılan tanımlar, istihbarat kavramını tek başına açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Gerek kitaplarda gerekse de akademik yayınlarda yapılan istihbarat tanımları, genellikle birbirine benzemektedir ve entelijans ve istihbar kelimelerinin anlamlarına dayandırılmaktadır. Oysa ki istihbarat, sadece haber toplamak ve bunları akıl yoluyla işlemek değil, aynı zamanda devamlılık gösteren ve birtakım kurallardan oluşan faaliyetler sürecidir.

Bilinen en eski uğraşlardan biri olan bilgiye ulaşma ve onu kullanma işi, tüm insanların, grupların, yapıların ve devletlerin özel olarak önem verdiği bir ilgi alanıdır. Güvenliğin vazgeçilmez bir sağlayıcısı olan istihbarat, tarih boyunca üzerinde en çok çalışılan konulardan biri olagelmiştir. Düşman devletin asker sayısı bilgisinden, terörist örgütlerin ekonomik kaynaklarının tespitine kadar geniş bir yelpazede gerçekleştirilen istihbarat faaliyetleri, alanında uzmanlaşmış kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir.

İstihbarat servislerindeki bir dizi akademisyen, istihbarat subayı veya farklı şahıslar, her biri bir görüşe göre istihbarat tanımını ele almış, bu durum, en önemlileri aşağıdaki şekillerde karşılık bulan çok sayıda tanımlamaya yol açmıştır.

Michael Warner, istihbaratı “yabancı varlıkları anlama veya etkilemenin gizli faaliyeti” olarak, Kanadalı bir istihbarat yetkilisi de “elde edilmesi zor bilgi” olarak tanımlamıştır. Bir diğer istihbarat tanımı ise “İstihbarat, istihbarat servislerinin yaptığı şeydir” şeklindedir¹.

ABD Genel Kurmay Başkanlığı Askeri Terimler Sözlüğünde istihbarat, “Yabancı devletler, düşman veya potansiyel düşman kuvvetler, ögeler veya mevcut/olası operasyon bölgeleri hakkında toplama, işleme, bütünleşme, değerlendirme, analiz ve yorumlama işlemlerinden geçen bilgilerin, üretilmesi sürecidir” şeklinde ifade edilmektedir. ABD Genel Kurmay Başkanlığı, konuyu daha ziyade operasyonel anlamda ele almış ve istihbarat faaliyetlerini düşman kuvvetler ve onların mevcut potansiyel faaliyet alanlarıyla sınırlamıştır. Buradan hareketle askeri istihbarat servislerinin, müşterilerine daha çok, taktik ve operasyone istihbarat konularında destek verdiği söylenebilir².

Genel olarak istihbaratı, amaç, çıkar ve politikalar doğrultusunda ve belirli ilkeler ışığında açık ve gizli kaynaklardan elde edilen ham bilgilerin tasnif, kıymetlendirme, değerlendirme ve dağıtım evrelerini içine alan döngüye tabi tutularak istihbarat ürünü elde etme faaliyeti olarak tanımlamak mümkündür. Bu bağlamda bir bilgiyi elde etmenin tam olarak istihbarat faaliyeti olmadığı, bu şekilde sadece istihbaratın ilk adımlarından birinin gerçekleştiği sonucuna ulaşmak olduğu söylenebilir. Daha açık bir ifadeyle, bilgiye ulaşmak tek başına yeterli değildir, bu bilgilerin en kısa sürede analiz edilmesi ve gerekli mercilere iletilmesi yapılması gereken aşamaların diğerleridir³.

İstihbarat kavramının tanımı ile uğraşan bazı ülkeler, istihbarat çabaları arasında farklar olduğuna, bazı ülkeler ise tanımla, ham bilgi ile uğraşma ve daha sonra onu işleme, analiz etme, karar vericiye tavsiyelerde bulunma açısından ele almaktadır. Ham bilgiyi işlemeye gerek kalmadan doğrudan karar vericiye sunan başka ülkeler varsa da bu konu, terimin uygulanma mekanizmalarında niteliksel bir fark oluşturmakta; ancak hepsi de istihbaratın bilgi toplamak ve iletmekle ilgilendiğini ortaya koymaktadır.

¹ Saim Atalay Keleştemur, *Siber İstihbaratın Kamu Güvenliği için Rolü ve Önemi* (İstanbul: İstanbul Gedik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018), s12.

² Warner, M., Wanted, A Definition of "Intelligence", *Studies in Intelligence*, Vol 46, No3, 2002.

³ Emre Çıtak, “Çağımızın Gerekliği Olarak Sinyal İstihbaratı” (ANKARA: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 8, Sayı 2, Aralık 2015), ss. 751-770.

İstihbarat Sınıflandırılması

İstihbaratın bir bilim dalı haline gelmesiyle birlikte, çeşitli sınıflandırmalara gidildiği de görülmektedir. Bu sınıflandırmalardan bazıları temel olarak tüm gizli servislerde aynı şekilde ele alınmaktadır. İstihbarat bugün, sadece askeri alanı değil, ekonomi, sosyoloji, teknoloji, siyasi vb. pek çok farklı alanları kapsamaktadır.

Saha İstihbarat Faaliyetlerine Göre İstihbaratın Sınıflandırılması

1. İç İstihbarat Bu istihbarat türü, devletin güvenliği ve çıkarlarının herhangi bir tehdide karşı korunması ile ilgili iç tehditlerle ilgilenir. Bu tür istihbarat, devlet içindeki iç casusluk faaliyetleriyle mücadele etmek ve mücadele için gerekli önlemleri geliştirerek, bunlarla başa çıkmak amacıyla çalışır. Devlete düşman olan ülkelerden gelen herhangi bir casusluk faaliyetini önlemek şeklinde istihbarat faaliyeti, düşman kurumlara nüfuz ederek ve rakibin devlete karşı herhangi bir düşmanca faaliyette bulunmasını önleyen bilgilere erişerek, herhangi bir dış casusluk tehdidinde onlardan yararlanmak için çift ajanlar yerleştirmeye çalışma amaçlarını ihtiva eder⁴.

2. Dış istihbarat Bu istihbarat türü, yabancı hükümetler ve onların istihbarat servisleri, yabancı kuruluşlar ve ülkede ikamet eden yabancı kişiler hakkında bilgi toplamakla ilgilidir. Dış istihbaratın önemi, ülkeyi savunmak için mekanizmalar aramasını sağlamak ve dış istihbaratın temel görevi, diplomatları ve karar vericileri dış politikada desteklemektir. Dış istihbarat iki şeye odaklanır: Birincisi, küresel koşullar, özellikle devlete yönelik beklenen tehditler hakkında bilgi toplanması ve analiz edilmesi, ikincisi de bu bilgilere dayanarak, gizli istihbarat servisleri eliyle devletin yaklaşmakta olan herhangi bir tehlikeden korunmasına yardımcı olunmasıdır⁵.

3. Askeri istihbarat Askeri istihbarat, ülkenin askeri gücü hakkında bilgi toplayarak hedef ülkenin askeri faaliyetlerini izlemekle ilgilenir. Askeri istihbarat, sahada mevcut askeri kuvvetleri ve teçhizatı kontrol etmek için mekanizmalarla ilgili olan taktiksel veya bir strateji ile ilgili olan önemli bir alternatiftir. Ülkelerin askeri güçleri ışığında uzun vadeli askeri yeteneklere ve devlete yönelik herhangi bir olası saldırıya karşı, yetkilileri

⁴ Hakan Fidan, *Intelligence and Foreign Policy; A Comparison of British, American and Turkish Intelligence Systems* (Türkiye: Bilkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999), s13.

⁵ Hakan Fidan, *Intelligence and Foreign Policy; A Comparison of British, American and Turkish Intelligence Systems*, s13.

uyarmak askeri istihbaratın görevidir. Ancak aynı bağlamda askeri istihbarat, planlar hakkında bilgi toplamak ve her türlü askeri operasyonu yürütmek ve diğer ülkelerin rehberlik etmesi için askeri bilimsel gelişme mekanizmalarını bilmekle ilgilenir. Aynı zamanda devletin herhangi bir dış tehlike karşısında askeri bir strateji oluşturmasını amaçlar⁶.

4. Ekonomik İstihbarat Devletlerin hedeflerine ulaşabilmesi için yeterli ekonomik güce sahip olması gerekmektedir. Bir ülkenin ekonomik gücü, refah, mutluluk, güvenlik ve gelişim için kullanılan kaynakların toplam kapasitesi ve bu amaçlar için üretilen değerlerin oluşturduğu sonuçtur. Ekonomik istihbarat, rakip ya da hasım ülkelerin genel ekonomik durumları ile sanayi, ticari, tarım, ham madde, stok, ambargo, dış borç, bağımlılık ve vergi gibi konulara ilişkin, karar alıcıları bilgilendirmek üzere yapılan istihbarattır⁷.

5. Suç İstihbaratı Suç istihbaratı, kaçakçılık, gasp ve teröre karışanlarla yüzleşmek için teşkil edilmiştir. Bu bağlamda organize suçlar bir tehdit olarak kabul edildiğinden, suç istihbaratı organize suçla mücadelede önemli bir rol oynar. Aynı zamanda devletin iç çıkarları, para sahteciliği ve dolandırıcılık vs. operasyonlarını takip eder⁸.

Önceki sınıflandırmalara bakıldığında, örneğin İsrail istihbarat servislerinin istihbarat sistemlerini şu şekilde kristalize ettiği görülmektedir: Ülkeyi korumaktan ve casusluk dahili herhangi bir potansiyel tehditle savaşmaktan sorumlu olan İsrail istihbaratının bir örgütü olan Şin Bet iç istihbarattan, Mossad ise dış istihbarattan sorumluydu.

İstihbarat Toplama Şekillerine Göre İstihbaratın Sınıflandırılması

1. İnsana Dayalı İstihbarat İnsani istihbarat İngilizcede “human intelligence” olarak isimlendirilmiş olup, Türk istihbarat seksiyonunda insana dayalı istihbarat şeklinde adlandırılmaktadır. İnsani istihbarat, insan unsurunun kullanılarak hedef sisteme sızma yöntemiyle, ihtiyaç duyulan istihbaratın toplanmasıdır. İnsani istihbarat, açık ve gizli kaynaklardan bilgi toplama faaliyetlerini içermektedir. İnsani istihbarat legal ve illegal casusluk yöntemleriyle yapılabilir. Bir ülkeye gönderilen diplomatlar legal

⁶ Sun Tzu, *Savaş Sanatı*, Çev: Ali Demir (İstanbul: Kastaş Yayınevi, 3Basım, 2008) ,s83.

⁷ Saim Atalay Keleştemur, *Siber İstihbaratın Kamu Güvenliği için Rolü ve Önemi*, s24.

⁸ Hakan Fidan, *Intelligence and Foreign Policy; A Comparison of British, American and Turkish Intelligence Systems*, s13.

casusluk faaliyetlerinde bulunabilirken, herhangi bir diplomatik unvana sahip olmayıp sıradan yollarla hedef ülkeye sızmış kimseler de illegal casusluk faaliyetleri yapabilmektedir⁹.

2. Teknik İstihbarat Bilgi toplama faaliyetlerinin, teknolojinin sunduğu imkânlar doğrultusunda teknik araçlar kullanılarak yürütülmesi ve analiz edilmesidir. Teknik istihbarat, elektromanyetik verilerin ve iletişim araçlarının takibi yoluyla kayıt altına alınması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda sinyal, görüntü, elektronik araçlar, uydu vb. unsurlar kullanılmaktadır. Günümüzde teknolojinin hayatımızın her alanına girmiş olması, istihbarat yöntemlerinin teknik olarak gelişimini beraberinde getirmektedir¹⁰.

3. Sinyal İstihbaratı Sinyal istihbaratı elektromanyetik dalgaların alınması, kaydedilmesi, değerlendirilmesi ve yorumlanması ile elde edilen istihbarattır. Bu usul, 19. yüzyılda gizli servislerin, telgraf haberleşmelerini deşifre etme çalışmalarıyla başlamıştır. 20. yüzyıldan itibaren ise etkin bir şekilde kullanılmaktadır. CIA’de 1953-1961 yılları arasında direktörlük yapmış olan Allen W. Dulles, sinyal istihbaratıyla ilgili olarak “bir devletin bir diğeriyle ilgili istihbarat elde etmek için kullanılan en iyi yöntemdi” şeklinde açıklamada bulunmuştur.¹¹

4. Fotoğraf istihbaratı Teknik istihbaratın önemli bir bölümünü oluşturan görüntü istihbaratı, oldukça yaygın olarak kullanılan bir istihbarat toplama türüdür. Fotoğraf makineleri, sensor ve lazerle elde edilen görüntüler, bilgi işleme süreciyle yorumlanıp değerlendirilmektedir. Kişilerin çektikleri görüntülerden uyduların aldıkları resimlere kadar geniş bir uygulama alanı olan bu tür istihbarat çalışmaları, oldukça etkili ve nispeten maliyetsiz olması bakımından yüksek oranda kullanılmaktadır. Balonlarla savaş alanını yukarıdan fotoğraflamakla başlayan, uçaklara ve uydulara eklenen aparatlarla yüksek çözünürlükte görüntü ve fotoğraf almaya uzanan serüvende, bu istihbarat türü istihbarat örgütlerinin en büyük yardımcılarında olmuştur. Yeni sistemlerin geliştirilmesi, elektro optik kameraların kullanım alanlarının çoğalması, insansız hava araçlarının dahil edilmesi, askeri teknolojideki takip edilemez gelişmeler, uyduların özel

⁹ Saim Atalay Keleştemur, *Siber İstihbaratın Kamu Güvenliği için Rolü ve Önemi*, s28.

¹⁰ Emre Çıtak, “Çağımızın Gerekliği Olarak Sinyal İstihbaratı”, (ANKARA: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 8, Sayı 2, Aralık 2015), s. 751-770.

¹¹ Saim Atalay Keleştemur, *Siber İstihbaratın Kamu Güvenliği için Rolü ve Önemi*, s30.

sektörün bile kullanabileceği kadar yaygınlaşması, görüntü istihbaratının günümüzde en çok başvurulan yöntemlerden biri olmasını sağlamaktadır¹².

5. Açık Kaynak İstihbarat Açık kaynak istihbaratı, gizlilik gerektirmeyen, herkese açık bilgilerin ele geçirilmesiyle elde edilen istihbarattır. Tasnif edilmemiş bu bilgilerin, planlı ve sistematik bir şekilde uygulanması halinde, gizli yöntemlere duyulan ihtiyaç azalabilmektedir ve sadece açık kaynaklardan toplanması mümkün olmayan bilgilerin, gizli faaliyetlerle toplanması ihtiyacı duyulmaktadır. Açık kaynak istihbaratı, geleneksel medya dışında özellikle 1994 yılından itibaren gelişmekte ve büyümekte olan internet üzerinden de yapılabilmektedir. Özellikle hızlı karar alması gereken kişiler için internet üzerinden AKİ yapmak oldukça verimlidir. İnternet, ücretsiz ve ücretli birçok içeriğin bulunduğu bir kaynak olarak da değerlendirilmektedir¹³.

Ülkenin Dış Politikasında İstihbaratın Rolü

Dış politika, bir ülkenin uluslararası meselelerle ilgili olarak mücadele ettiği bir alandır. Devletler uluslararası siyasetteki tek aktörler değildir ve bir ülkenin dış politikası, uluslararası kuruluşlar, çok uluslu şirketler, ittifaklar, bölgesel kuruluşlar ve diğerleri dahil olmak üzere diğer uluslararası aktörlerle etkileşimleri içerecek şekilde giderek diğer devletlerle olan ilişkilerin ötesine geçer. Kısacası dış politika, bir ülkenin nasıl karar verdiğini, neye karar verdiğini ve nasıl davrandığını içerir¹⁴.

İstihbarat servisleri, düşman devletlerin davranışlarını izlemeye kendilerine verilen işlevleri yerine getirerek ve kendi coğrafi bölgelerinde meydana gelen gelişmeleri karakterize eden belirsizliği azaltacak şekilde açıklamaya çalışarak devletlerin dış politikalarını etkilemede kilit bir rol oynamaktadır. Uluslararası siyaset, nihayetinde devletin bölgesel tehditler karşısında kendisini güvenceye almaya yardımcı olacak kararlar almasını sağlar¹⁵.

İstihbarat camiasının varlığının başlıca nedenlerinden biri, siyasi ve askeri konulardaki belirsizliği azaltmaktır. Devletler, rakiplerinin yetenekleri ve niyetleri hakkındaki

¹² Emre Çıtak, "Çağımızın Gerekliği Olarak Sinyal İstihbaratı", s. 751-770.

¹³ Saim Atalay Keleştemur, *Siber İstihbaratın Kamu Güvenliği için Rolü ve Önemi*, s32.

¹⁴ Hakan Fidan, *Intelligence and Foreign Policy; A Comparison of British, American and Turkish Intelligence Systems*, s 27.

¹⁵ Taylan Doğan, "İstihbarat kurumlarının dış politika karar alma sürecine etkisi: ABD İstihbarat Topluluğu örneği." (Türkiye: Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 54, Şubat 2020), s.123-146.

belirsizliği ne kadar azaltılırsa, sürpriz saldırı korkusundan veya diğer hatalardan kaynaklanan çatışmalardan o oranda emin olurlar. Kısacası, dış/stratejik istihbarat, küresel ilişkiler üzerinde dengeleyici bir etkiye sahip olabilir. Diplomatik sürprizler yapmak ve bunlardan kaçınmak, istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetlerini de beraberinde gerektirmektedir¹⁶.

İsrail İstihbaratının Yabancı İstihbarat Teşkilatlarıyla İlişkileri

İsrail istihbaratı, İsrail'e hizmet eden bilgilere erişim sağlamak amacıyla bilgi, teknolojik ve askeri alanlarda istihbarat alışverişinde işbirliği yapmayı amaçlayan çeşitli şekillerde çoğu yabancı istihbarat servisi ile çalışmaktadır. İsrail istihbarat servisleri ile işbirliği yapan belli başlı uluslararası ajanslar şunlardır:

İsrail İstihbaratının Amerikan İstihbaratıyla (CIA) İlişkisi

İsrail ve Amerikan istihbarat toplulukları arasındaki işbirliği Soğuk Savaş'ın ilk günlerine kadar görülebilir. 1940'ların sonlarında CIA, genç ve deneyimsiz bir istihbarat örgütü halindeydi. Köklü Sovyet istihbarat servisiyle karşı karşıya olan örgüt, Amerika Birleşik Devletleri'nin atom sırlarını elde etmede başarılı olmuş, ayrıca 1948 de dahil olmak üzere Soğuk Savaş olaylarının akışıyla yüzleşmişti. Bu süreçte meydana gelen Berlin krizi, Çin'in komünizme sürüklenişi, Batı Avrupa'daki komünist partilerin güçlenmesi gibi gelişmeler, CIA'nın odaklanmak durumunda olduğu bazı hususlardı. Bu süreçte faaliyetlerde bulunan İsrail, başlangıçta Batı bloğuna yakın değildi. Zira İsrailli liderler sosyalist bir partiye mensuptu. Çoğu Rusya'da doğmuştu. Aynı zamanda İsrail, Ortadoğu'nun istikrarı için bir tehdit olarak görülüyordu¹⁷.

1950'lerin başından itibaren CIA ile Mossad arasında yakın irtibat kurmaya niyetlenen James J. Angleton, İsrail'in Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki bağlantılarının, onları CIA için değerli bir bilgi kaynağı haline getirdiğini biliyordu. Angleton'un Mossad ile ilişkilerde başlangıç noktası "saygı ve güvensizlik" idi. 1951'de Angleton, İsrail Başbakanı David Ben-Gurion ile CIA direktörü General Walter Bedell Smith arasında bir toplantı düzenledi. Mossad'ın Washington temsilcisi Meir de Shalit'in eşlik ettiği Ben-

¹⁶ Hakan Fidan, *Intelligence and Foreign Policy; A Comparison of British, American and Turkish Intelligence Systems*, s 27-28.

¹⁷ Ephraim Kahana, "Mossad-CIA cooperation." *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 14.3 (2001): 409-420.

Gurion, Mayıs 1951’de Washington DC’de Smith’le bir araya geldi. Ben-Gurion, Amerikalılara “Demir Perde”nin arkasında olup bitenler hakkında güncel bilgiler vermeyi teklif etti. O günlerde CIA, büyük bütçesine rağmen, bu tür bilgileri elde etmeye çok uzaktı. Bu bağlamda kısa bir süre sonra, Mossad’ın başkanı Reuven Shiloah, istihbarat işbirliği konusunda resmi bir ABD-İsrail anlaşması hazırlamak üzere Washington’a gönderildi¹⁸. O zamandan itibaren, her alanda ABD istihbaratıyla istihbari işbirliğinin sürdürülmesine başlanmıştır.

İsrail İstihbaratının Rus İstihbaratıyla (KGB) İlişkisi

1948’den 1967’ye kadar, Sovyet istihbaratı İsrail’de çok sayıda ajan çalıştırmıştır. Rusya Büyükelçiliği’nde diplomatik koruma altında çalışan KGB memurlarının çoğu ideolojik olarak motive olmuş komünistlerdi. Haziran 1967 Altı Gün Savaşı’nın ardından, Rusya ile diplomatik ilişkilerin ani ve beklenmedik şekilde kopması sonucu, Tel Aviv’deki Rus Büyükelçiliği hariç, neredeyse Rusların tüm ajanları birkaç gün içinde İsrail’i terk etmek zorunda kalmıştır. Bu süreçte ajanlar İsrail’den o kadar hızlı çekilmişlerdi ki, kendilerine ancak acil talimat bırakacak kadar zaman bulabilmişlerdi. Bu talimat, Batı Avrupalı işadamlarının veya din adamlarının himayesi altında, onların İsrail’deki acenteleriyle iletişim kurun ve onlara hizmet verin, şeklindeydi. Bu süreçten sonra da kısıtlanan imkanlar sonucu Rus büyükelçiliğinin teknolojik desteğiyle, ancak az sayıda ajanı etkin bir şekilde kullanılabilirdi¹⁹. Bu anlamda, KGB ile istihbarat çalışmaları bu aşamadan sonra istenilen düzeyde yürütülemedi.

İsrail İstihbaratının Alman İstihbaratıyla (BND) İlişkisi

Alman ve İsrail istihbaratı arasında ellili yılların ortalarından beri savunma bakanlıkları ile silahlı kuvvetler arasında karmaşık bir temas ve işbirliği ağı gelişmiştir. Bu ilişkiler, çok çeşitli istihbarat ve askeri konularda önemli işbirliği ve ortak operasyonları içermiştir. Alman-İsrail güvenlik ilişkileri istihbarat ve askeri olmak üzere iki önemli ayrı sütuna dayanıyordu ve genellikle yakınsaktı; ancak temelde paralel değildi. İstihbarat işbirliği, ilgili istihbarat ve güvenlik servisleri, İsrail tarafındaki Mossad ve Alman Federal

¹⁸ Ian Black and Benny Morris, *Israel’s Secret Wars: A History of Israel’s Intelligence Services* (London: Warner Books, 1992), pp. 168-171.

¹⁹ Shlomo Shpiro, *Soviet Espionage in Israel, 1973–1991* (Intelligence and National Security, 30:4, 2015), s.486-507.

İstihbarat Servisi (BND), Federal Anayasayı Koruma Dairesi (BFV) ve daha sonra Alman Ordusu İstihbarat Bürosu arasındaki işbirliğini ifade ediyordu. Bu işbirliği, yalnızca Avrupa ve Orta Doğu'da değil, tüm dünyada bilgi edinmeyi ve istihbarat yeteneklerini artırmayı amaçlıyordu. Ayrıca terörle mücadelede işbirliğini ve istihbarat faaliyetleri çerçevesinde uygulanan bazı polis işbirliği biçimlerini de içermekteydi²⁰.

İsrail İstihbaratının Türkiye Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) İle İlişkisi

Türkiye, İsrail Devleti'nin ilk kurulduğu yıllardan itibaren, Irak, İran ve Bulgaristan'da yaşayan Yahudilerin İsrail'e gitmeleri konusunda kolaylık sağlamıştır. 1958 Irak Devriminin ardından, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin yönlendirmesiyle, Türkiye, İsrail ve İran arasında istihbarat alanındaki işbirliği yoğunlaşmıştır. Bu tarihte Türkiye'de bir Mossad üssü kurulduğu belirtilmektedir. İsrail'le işbirliği yapması önerilen diğer ülke de Etiyopya'dır. Türkiye, önce bu duruma sıcak yaklaşmamış, ancak gelişen bazı olaylar, Türkiye'nin fikir değiştirmesine neden olmuştur. Daha sonra ise Lübnan İç Savaşı, Irak Monarşisinin yıkılması, Nasır'ın etkisiyle Ürdün monarşisinin zayıflaması, Türkiye'nin İsrail'e yaklaşmasına neden olan olaylar olmuştur. Çok gizli olarak yürütülen "Trident" programı çerçevesinde, Mossad, Türkiye'deki Sovyet ajanları konusunda Türkiye'ye bilgi verirken, Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) da Arap ajanları konusunda İsrail'e bilgi vermeyi sürdürmüştür. 1957 yılında Mossad'ın Ortadoğu Bölüm Başkanı Eliahu Sasson, Ankara'ya büyükelçi olarak atanmıştır. Sasson ve Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu bir araya gelerek, işbirliği konularını ele almışlardır. Bu görüşmelere, Mossad'ın üst düzey yöneticilerinden Reuven Shiolah aracılık etmiştir²¹. O zamandan beri uluslararası gelişmelere bağlı olarak değişen yoğunluklarda Mossad ile işbirliği devam etmektedir.

İsrail'in Başvurduğu Çeşitli İstihbari Faaliyet Alanları

İsrail istihbaratının faaliyetleri incelendikten sonra şu noktalara göre istihbarat faaliyet alanları belirlenmiştir:

²⁰ Shlomo Shpiro, "Intelligence services and foreign policy: German-Israeli intelligence and military co-operation." *German Politics* 11/1 (2002), P 23-42.

²¹ Çalğa Gül Yesevi, *İsrail Ordusu ve İstihbarat Örgütleri* (Ankara: Kripto Tasarım Ekibi, 2. Baskı, 2018), s179.

1. **Bilgi Toplama** Casusluk, izleme, keşif ve gözetleme yoluyla istihbarat için gerekli bilgilerin elde edilmesi sürecidir. Bilgi toplama süreci aşağıdaki aşamalardan geçer²²

- **Bilgi İşleme** Açık ve özel kaynaklardan gelen mevcut bilgilerin, diğer casus ajanslardan gelen bilgilerle çalışılarak ve karşılaştırılarak doğrulanması işlemidir.

- **Bilgi Analizi** Analiz edilen bilginin gerçek göstergelerini bilmeyi ve etkilerini doğru bir şekilde belirlemeyi amaçlayan, bu etkilerin analizinin yapıldığı çağdaş zamanla mı yoksa gelecekteki dönemle mi ilgili olduğunu, doğru bir şekilde tahmin etme fırsatı veren bir araştırma yöntemidir. Olayların gidişatı ve bunlarla nasıl yüzleşileceğine dair değerlendirmeler yapmayı gerektirir.

- **Güvenlik Durumunun Değerlendirilmesi** Güvenlik durumunun ve gelişmelerinin tanımı, görev güçlerinin konumu ve sorunu çözme planlarının yanı sıra, bozulmanın kaynağı olan güvenlik güçleri ve yetkililer üzerindeki olası etkiler ve rahatsızlıklar ve güvenlik tehditlerinin hassasiyet boyutları üzerinde çalışmalar içerir.

- **Arşivleme** Gerektiğinde bilgilerin alınması ve saklanması işlemidir.

- **Aldatma Ve Gölgeleme** Aldatmaca, tek taraflı olarak üstünlük kazanma ve elde etme amacıyla kurbanların planlarını ve fikirlerini karıştırmaya yönelik kasıtlı girişimlerdir.

2. **Suikastlar** İdeolojik, siyasi, askeri ve güvenlik etkisi olan veya istihbarat servislerinin planlarını uygulamada kendilerine engel olarak gördüğü, bu nedenle suikast yöntemine başvurduğu önemli şahısları hedef almak, hatta öldürmek amacıyla çok sık başvurulmuş küresel istihbarat faaliyetidir.

3. **Tutuklamalar** Kişilerden bilgi toplama amaçlı bir istihbarat yöntemidir. Bu nedenle mafya çeteleri ve diğerleri gibi üçüncü bir kişi tarafından düzenli/düzensiz para karşılığında adam kaçırma yoluyla, yasal veya yasadışı yöntemlerle tutuklama yapılır.

4. **Gizlice Dinleme** Başkalarının özel konuşmalarını rızaları olmadan gizlice dinlemek anlamına gelir ve bu yöntem, telefon, bilgisayar ve sosyal ağlarda büyük ölçüde dinlemeye olanak sağlayan teknolojik gelişmeler ışığında büyük ölçüde sürdürülen küresel istihbarat faaliyetleri içindedir.

²² Ümit Özdağ, İstihbarat Teorisi (Ankara: Kripto Yayınları, 8. Baskı, 2014), s371.

5. **Düşman Kurumlarına Sızma** Düşmanın, gizli olduğu varsayılan bilgilere erişebileceği bir grup veya kişi ile oluşturduğu veya tespit ettiği bir güvenlik açığıdır. Bu şekilde düşmana ulaşırsa, nüfuz ettiği tarafa büyük zarar verebilmektedir. Bu sayede düşman, nüfuz ettiği tarafa yanıltıcı bilgi iletebilmekte ve böylece amaçlarına ulaşmak için onu kontrol edip hakikati gizleyebilmektedir.

6. **Casusların İşe Alınması** İstihbarat ajanlarının, yabancı bir hükümetin yararına veya ev sahibi bir ülkenin hükümeti içinde istihbarat toplamak amacıyla bildikleri gizli teknikleri kullanarak işe alınması yöntemidir.

İsrail istihbarat servisleri, İsrail ulusal güvenliğini herhangi bir dış tehdide karşı korumada önemli bir rol oynamaktadır. BM kararlarına göre de bir işgal devleti olarak İsrail, çevresinde varlığına tehdit olarak gördüğü Arap ülkelerine yönelik istihbarat servisleri oluşturmuş ve işgalci devlete yönelik olası saldırılara karşı, bunların tümünü kullanmıştır. İsrail'in bu yolla, erken uyarı sağlamaya veya diğer devletlerin politikalarını bilmeye odaklandığı görülmektedir. Aynı şekilde, İsrail'in hayati çıkarlarına yönelik oluşacak saldırılarla karşı karşıya kalırsa, İsrail caydırıcı gücünün oluşturulması yoluyla, bu saldırılar zayıflatılmaya çalışılacaktır.

Araştırmanın Konusu

İsrail istihbarat servisleri, kuruluşundan bu yana uluslararası bir üne sahip olmuş, aynı zamanda uluslararası arenada etkili bir caydırıcı güç oluşturmayı başarmıştır. Ortadoğu'da Arapların zayıflığının yanı sıra, uluslararası ve bölgesel koşullar da bu durumun oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu şekilde İsrail, kendisine karşı savaşları önleyen etkili istihbarat bilgileri sağlayarak, istihbaratın caydırıcı gücüne dayanan askeri doktrinine güvenmeye başlamıştır. Ancak, oluşturulan istihbarat caydırıcılık politikası, Arap-İsrail çatışmasının her aşamasında başarılı olmamış ve istenen etkiyi oluşturamamıştır. 1948'de başlayan Arap-İsrail savaşlarının farklı aşamalarında, istihbaratın caydırıcı gücünün tüm savaşlarda etkili olmadığı açıktır. Örneğin 1973 savaşında Mısır ve Suriye, İsraillileri kandırma politikasına girişmiş ve İsrail istihbarat servislerini, Mısır ve Suriye ordusunun gerçek niyetlerini bilmeleri açısından yanıltmayı başardıklarından, terazi altüst olmuştur. Bu mesele İsrail'e negatif bir sonuç doğurmuş ve İsrail açısından büyük bir istihbarat zaafı oluşmuştur. Bu durum, etkileri günümüze kadar devam eden bir temel oluşturmuştur. Öte yandan, İsrail istihbaratı ile Filistin direniş

hareketi grupları arasında halen devam eden karşılıklı gerilimde, istihbarat caydırıcılık politikasının, Filistin direnişi tarafından tarihi boyunca sürekli engellendiği görülmektedir.

İsrail güvenlik politikasının dört faktörden etkilendiği görülmektedir. İlerleyen kısımlarda daha detaylı incelenecek olan bu faktörler genel olarak şu şekildedir:

Birinci Faktör; istihbarat servislerinin yapısı, doğası ve ilgili bilgilerin karar vericiye iletilme şeklidir. **İkinci Faktör;** bu servisleri yöneten kişilerin doğası, risk alma eğilimleri ve karar verici ile olan ilişkileridir. **Üçüncü Faktör;** güvenlik durumuna ilişkin sivil ve askeri algılamalar ile toplanan bilgi ve istihbarat verilerinin politikayı şekillendirmesi arasındaki önemli çelişkidir. **Dördüncü Faktör;** istihbarat servisleri tarafından İsraililer ve karar vericiler arasından sağlanan bilgilerdir. Bu nedenle İsrail, Arap bölgesindeki güvenlik varlığını büyük ölçüde sağlamak için, gereğinden fazla askeri güç kullanmaktadır.

İsrail istihbaratının kuruluşundan bugüne kadar, Filistin toprakları ve Arap ülkelerindeki faaliyetlerini izleyenler, İsrail'in yaşadığı birçok başarıyı ve başarısızlığı tespit etmiştir. Mossad'ın kuruluşundan bu yana, Avrupa ve Arap ülkelerinde yürüttüğü bazı faaliyetlerde, birçok başarıya imza attığını görülmektedir. Öte yandan, İsrail'in itibarını ve bölgedeki liderliğini etkileyen diğer birçok operasyonda büyük bir başarısızlık söz konusu olmuştur. Aynı bağlamda, Askeri İstihbarat Teşkilatı (AMAN), bilgi ve bilginin İsrail'deki karar vericilere sunumu açısından stratejik değerlendircidir. AMAN'ın istihbarat operasyonlarında, istihbarat servislerinin birçok olayı tahmin etmede stratejik hatalar yapması ve zaman zaman istihbarat verilerine göre beklediğinin tam tersi sonuçların çıkması nedeniyle büyük başarısızlıkların ortaya çıktığı olmuştur. Gazze Şeridi'nde başarısız olan Şin Bet İstihbarat Servisi'nin yanı sıra, özellikle 2006'da Filistin direnişi tarafından yakalanan ve 2011'de bir esir takası anlaşmasıyla serbest bırakılan İsrail askeri Gilad Shalit'i bulmakta yaşadığı başarısızlıklar bu duruma örnektir. Öte yandan istihbarat teşkilatları, İsrail siyasetinde olayların gidişatını etkileyen büyük başarılar elde etmiş ve Filistin direnişi bu ajanslar tarafından gerçekleştirilen suikastlar sonucunda birtakım liderlerini kaybetmiştir.

Araştırmanın Problemi

Araştırma problemi, İsrail istihbarat servislerinin oluşumu ve organizasyon yapısının tespit edilmesi, bu servislerin araç, faaliyet ve hem devlet içinde hem de devlet dışında güvenlik sahnesindeki rollerinin anlaşılmasıdır. Araştırma problemi birkaç ana soru etrafında formüle edilebilir. Bahsi geçen sorular şu şekildedir: İsrail istihbarat servisleri nelerdir? Bu servisler ne zaman ortaya çıkmıştır ve organizasyon yapıları ne şekildedir? Başlıca faaliyetleri nelerdir? İstihbarat faaliyetlerinin İsrail Devleti üzerindeki etkisi nedir?

Bu soruları cevaplamak için alt sorular oluşturulmuş ve bu sorular şu şekilde tasnif edilmiştir

1. Bilgi toplama alanında çalışan İsrail istihbarat servisleri nelerdir? Ve ne zaman ortaya çıkmıştır? Entelektüel ve kurumsal arka planı nedir? Organizasyon yapısı nasıldır?
2. Arap Halkası ülkelerinde (Mısır - Suriye - Ürdün - Lübnan) bilgi toplamanın ve dinlemenin en önemli araçları ve yöntemleri hangileridir?
3. Filistin topraklarında kullanılan en önemli araç ve yöntemler ne şekilde öne çıkmaktadır?
4. Arap ülkeleri ve Filistin topraklarında İsrail istihbarat faaliyetleriyle nasıl karşı karşıya kalınmıştır?
5. İstihbarat servislerinin faaliyetlerinin İsrail üzerindeki etkisi nedir?

Araştırmanın Amacı

1. 1948-2014 döneminde, İsrail istihbarat servislerinin kuruluşunun tarihsel gelişiminin izini sürmek.
2. İsrail istihbarat servisleri, oluşumları ve organizasyon yapısı hakkında bilgi edinmek.
3. İstihbarat servislerinin gerçekleştirdiği ve katıldığı en önemli olayları incelemek.
4. İsrail istihbaratının kullandığı en önemli yöntem ve araçların üzerinde durmak.
5. İsrail istihbaratının karar vermedeki rolünü açıklamak.
6. İsrail istihbarat çalışmalarının Filistin ve Arap ülkeleri üzerindeki etkisini takip etmek.

7. İsrail istihbaratının hedeflerine ulaşma konusundaki rolünü ve performansını değerlendirmek.

Konuyu Seçme Nedenleri

Bu konunun seçilmesinin sebebi, aşağıdaki birkaç nedene dayanmaktadır. Bu nedenler şu şekildedir

1. Filistinlilerin ve Arapların, muhatap oldukları durumla yüzleşmesini sağlamak için istihbarat çalışması hakkında bilgi edinmek.
2. İsrail istihbaratının yöntemlerini, araçlarını ve Siyonist varlığı içinde karar vermedeki rolünü öğrenmek.
3. Siyonist güvenlik servislerinin daha önceki gelişimini inceleyen ve 2012’de Gazze’de yayınlanan “Siyonist İstihbarat Servislerinin Gelişimi: 1897-1948” isimli yüksek lisans tez çalışmasının devamının sağlanması.

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi ve araştırmanın gerekçeleri, aşağıda bahsi geçen noktalarda yatmaktadır

1. Arap ve Türk kütüphanelerine, tarihi, siyasi ve güvenlikle ilgili yeni bir bilimsel materyal eklemek.
2. Özellikle Ortadoğu ülkeleri ve başta Filistin’de güvenlik alanında çalışanların bu araştırmadan istifade etmesi.
3. Arap Dünyası, Filistin ve Türkiye’de güvenlik kurumlarındaki karar vericilere yardım edici bir çalışmanın ortaya konabilmesi.

Araştırmacının Karşılaştığı Zorluklar

1. Türk kaynaklarında İsrail istihbaratı konusunu ele alan yeterli bir materyalin bulunmaması.
2. İsrail işgali, seyahat etmeyi engelleyerek İsrail’e girilmesine izin vermemektedir. Bu nedenle Filistinli bir araştırmacının İsrail’e giremediği için, İbranice kaynaklara ulaşmasındaki zorluk.

3. Diğer bir zorluk, Türkiye’de Arapça kütüphanelerin olmamasıdır. Bu problem, araştırmacının, Filistin, Lübnan veya Ürdün kütüphanelerindeki eserlerin fotokopilerine ya da farklı araştırma materyallerine ulaşmak için, o ülkelerdeki meslektaşlarıyla iletişim kurması ve alternatif yöntemler kullanmasıyla aşılmıştır. Bu durum araştırmanın daha kısa bir sürede bitmesinin önünde ciddi bir engel oluşturmuştur.

Araştırmanın Sınırları

1. Zaman sınırları

Bu çalışma, Siyonist varlığın 1948’de İsrail Devletinin kurulduğu dönemden, 2014’te Gazze Şeridi’ndeki son saldırıya kadar olan zaman dilimini ele alacaktır.

2. Mekânsal Sınırlar:

Araştırma ağırlıklı olarak, İsrail istihbarat servislerinin Filistin’deki ve yine İsrail istihbaratının aktif ortamı olarak görülen Arap ülkelerindeki (Lübnan, Suriye, Ürdün, Mısır) çalışmalarına odaklanacaktır.

3. Konu Sınırları

Bu araştırmanın odak noktası, incelenen dönem boyunca bilgi toplama, ajanları işe alma ve farklı kişileri ortadan kaldırma gibi temel operasyonlar da dahil olmak üzere, İsrail istihbarat servislerinin istihbarat faaliyetlerinin doğası üzerinedir.

Araştırmanın Bölümleri

Bu araştırma bir giriş, altı bölüm ve bir sonuç olacak şekilde etkin kılınmıştır. Bahsi geçen bölümler şu şekildedir:

İsrail istihbarat servis oluşumunun çekirdeği, İsrail işgal devletinin kurulmasıdır. Birinci bölümde, devlet kurulmadan önceki Siyonist istihbarat faaliyetleri ele alınmıştır. İkinci bölümde, İstihbarat servislerinin her biri, köken, tarihsel gelişim, örgütsel yapı, çalışan, ajan ve çalışma mekanizmaları açısından incelenmiştir. Bu bölüm kendi içinde beş ayrı kısımdan oluşturulmuş, Mossad, Askeri İstihbarat Birimi (AMAN), Shin Bet Genel Güvenlik Şebekesi (ŞABAK), İsrail Polisi İstihbarat Şubesi ve Siyasi Araştırma Merkezi (MAMAD) ayrı ayrı incelenmiştir. Üçüncü bölümde, Arap devletleri olan Mısır, Suriye, Lübnan ve Ürdün’deki istihbarat faaliyetleri değerlendirilmiş ve bu ülkelerde İsrail istihbarat servislerinin yürüttüğü en önemli faaliyetler açıklanmıştır. Bu faaliyetler

ayrıntısıyla ele alınırken, bilhassa bu ülkeleri etkileyen önemli olaylara odaklanılmıştır. Dördüncü bölümde, Shin Bet olarak uzmanlaştırılmış olan yapının, bugün Batı Şeria ve Gazze Şeridi'yle sınırlı olan Filistin topraklarındaki, İsrail Devleti adına yürüttüğü istihbarat faaliyetleri ele alınmıştır. Beşinci bölümde, Arapların ve Filistinlilerin bu istihbarat faaliyetleriyle yüzleşmeleri anlatılmaktadır. Bu faaliyetler, bu meyanda Arapların ve Filistinlilerin, İsrail'e karşı gösterdikleri reaksiyonlardır. Altıncı bölüm ise, bu istihbarat faaliyetlerinin, İsrail istihbarat sistemi, İsrail yargısı, siyasi ve sosyal hayat üzerindeki etkilerinin incelenmesine ayrılmıştır. Bu kapsamda İsrail istihbarat sistemindeki düzenleme ya da reformlar ve istihbarat çalışmaları neticesinde İsrail Devletinde oluşan diğer etkiler değerlendirilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Bu tez çalışmasında, tarihsel-analitik bir yöntem izlenmiş ve olaylar analitik yöneme göre listelenerek analiz edilmiştir. Bu çalışma, çeşitli ülkeler üzerinde etki göstermeye aday bir çalışmadır. İsrail istihbarat faaliyetleri, İsrail'in ulaşmak istediği hedefler üzerinden değerlendirilerek, metodolojik kriterlere göre, pozitif ve negatif olarak karakterize edilerek değerlendirilmiştir.

1. BÖLÜM: İSRAİL DEVLETİ KURULMADAN ÖNCE SİYONİST İSTİHBARATIN FAALİYETLERİ (1915-1948)

Siyonist hareketin istihbarat çalışmalarıyla ilgilenme sürecinin başlangıç aşaması, İsrail Devletinin kuruluşundan önceye dayanmaktadır. İsrail Devletinin kuruluşuna giden yolda ilk hareketler, on yedinci yüzyılın ortalarında görülmektedir. 1948 yılından önce kurulan Siyonist yerleşimlerde sürekli bir şekilde devam eden çatışmalara karşı alınan güvenlik önlemleri, bir önceki süreci de içinde barındıran olaylardan hareketle, birçok Siyonist kurumun kuruluşunda etkin rol oynamaktadır. Bu durum sonucunda, yönetim biçimlerini Siyonist örgütlere karşı güçlendirmek isteyen Araplara karşı, istihbarat çalışmalarıyla ilgilenen birçok Siyonist örgüt ortaya çıkmıştır. Bu örgütler aşağıda detaylarıyla değerlendirilecektir.

1.1. Nili İstihbarat Örgütü

Siyonist istihbarat örgütleri arasında tarih olarak en eskiye dayanan yapı Nili Örgütü'dür. Bu istihbarat örgütünün kuruluş aşaması, farklı ve ilginç olaylara dayanmaktadır. Çekirgeler, I. Dünya Savaşına tekabül eden, 1915 yılının mart ayında, Filistin ve Bilad'üş-Şam bölgesinde çok yayılmıştı. Bir afete dönüşen bu olay nedeniyle, çekirge istilasından kurtulmak için önlemler almak gerekmişti. Bu nedenle Cemal Paşa²³, çekirge kontrolünden sorumlu olmak üzere, Atlit'teki²⁴ tarım deneyleri istasyonu müdürü Siyonist Aaron Aaronsohn'u²⁵ görevlendirmişti. Bu süreçte Osmanlı makamları çok sayıda Yahudi'yi bu topraklardan sınır dışı etmeye karar vermiş, fakat Aaronsohn İngiltere'den Filistin'de Siyonistlere vaat edilmiş toprakların verileceği sözünü almıştır.

23 1872'de İstanbul'da doğmuş, Osmanlı Ordusunda çeşitli görevlerde bulunmuş ve 1914-1918 Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin önemli liderlerinden biri olmuştur. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne katılmıştır. Bağdat'ı sert bir şekilde yönetmesiyle ün kazanmıştır. 1914'te Filistin'e gönderilmiştir. Mısır'ı İngilizlerin elinden almak için düzenlenen Kanal Seferi'nde başarısız olmuştur. 1922'de Tiflis'te öldürülmüştür. Eabd Alwahhab Alkiali, Diğerleri, *Mawsueat Alsiyasa* (Beyrut, Almuasasa Ale Arabia Lildirasat Walnashri, Baskı 2, 1989), 2.Cilt 2, s74.

24 Hayfa'nın güneyinde, deniz kıyısına 13 km. uzaklıkta bulunan ve köyden adını alan bir yerleşim yeri olan bir Arap köyüdür. Bu köy o dönemde, Aharon Aharonson tarafından işletilen tarımsal test istasyonunu da içeriyordu. Shikry Arraf, *Almawaqi Aljughrafia Fi Filstin, Al'asma' Ale Arabia Waltasmiat Aleibria* (Beyrut: Muasasat Aldirasat Alfilastinia, 1. Basım, 2004), s467.

25 Bir doğa bilimleri araştırmacısı ve Siyonist politikacı. 1876'da Almanya'da doğdu, altı yaşında ailesiyle birlikte Filistin'e göç etti. Tarım okudu, Amerika Birleşik Devletleri'ni gezdi. Atlit'te deneysel bir tarım tesisi kurmak için hibe aldı. İngiltere için Indigo Casus Grubu'nu kurdu. Filistin'i ve komşu ülkeleri işgal eden Velçek Kontrol Dairesi'nin başına atanan Cemal Paşa'ya yakındı. 1911'de Man'un Kanalı'nda bir uçak kazasında öldü. Talmi Afraym Minahim, *Maejam Almustalahat Alsahyuniati*, çev. Ahmad Aleijrami (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1988), s172.

Bu nedenle Aaronsohn, İngiltere'nin yanında yer alarak Türk yetkililere karşı durmaya ve bahsi geçen çekirge kontrol çalışmasından da istifasını sunmaya karar vermişti. Fakat Cemal Paşa istifasını kabul etmemiş ve Aaronsohn çekirgelerle mücadele etme bahanesiyle, Filistin'in her yerinde hareket etme imkânı bulmuştur²⁶.

1915 yılında Süveyş Kanalı'na yapılan Türk saldırısının başarısızlığından sonra, Aaron Aaronsohn, Britanya'nın yanında durmanın gerekli olduğuna ve İngiltere'ye, Türk ordusuna karşı harekâtında faydalı olacak istihbarat bilgileri sağlamaya karar vermiştir²⁷. Böylece Aaron Aaronsohn, Aaronsohn Grubu olarak bilinen bir grup oluşturmuştur. Bu grup içinde göze çarpanlar: Aaron Aaronsohn ve kardeşi Alexander²⁸, kız kardeşi Sarah²⁹, Abraham Absalom Feinberg³⁰, Nauman Belkind³¹ ve Yosef Lishansky³²'dir. Aaronsohn Grubu olarak isimlendirilen grup, 1917'de adını Nili olarak değiştirmiştir³³.

26 İitan Bilkind, Hakaza Kan - *Qisat İiatan Bilkind Rajul Nili* (Tel Aviv: İsdarat Wizarat Aldafa, 1.Basım, 1979), s47& Amy Singer, Amnon CohenAspects of Ottoman History,Papers from CIEPO IX (Jerusalem: Jerusalem, Hebrew University,1994), p107.

27 Shriel, Baruch ve diğerleri: *Carta Encyclopedia* ., s959; Naor, Mordecai Naor, ve Dan Gilead, *Ard israel fi alqarn alşrin min alaistitan ila aldavla 1900-1950*, (Tel Aviv: Wizarat Aldafa, 1.Basım,1990, s. 98; Bedir, Hamdan: Haganah Teşkilatının Rolü, s.12.

28 1888'de Zakhron Yakov'un yerleşim yerinde doğdu ve aynı okulda okudu. Çocukken Baron Rothschild'in badem ve üzüm asmalarında çalıştı. Daha sonra Indigo Organizasyonu'nda çalıştı. David Tadhar," *Alexander Aaronsohn*", *Mawsueat Alyushuf Wabanatih* (Tel Aviv: Mektebe Ruşeneyim, 1.Basım, 1974), 7/2773.

29 1890'da Zakhron Yakov'da doğan Aaron Aaronsohn'un kız kardeşi. Türkiye'de bir Yahudi ile evlenmiş, İstanbul'a taşınmış ve Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesinden sonra Zakhron Yakov'a dönmüştür. Indigo'ya katılmış ve tutuklanmıştır. 1917'de askeri mahkemeye transferi sırasında kendini vurarak öldürmüştür. Yaghal Eylam, *Alf Yahudiun Fi Alttarih Alhadith*.çev. Adnan Abu Amer (Şam: Muasasat Filastin Lilthaqaft, 1. Baskı,2006), s26.

30 1889'da doğdu. Çocukken Khedera'ya taşındı. Sonra Fransızca öğrendi. Aaronsohn'la tanıştı ve arkadaş oldu. Savaşın patlak vermesinden önce Rifka Aaronsohn ile nişanlandı ve Aaronsohn ailesinin bir parçası oldu. Örgütün liderlerinden biri ve Aaron'un sağ kolu oldu. Talmi Afraym Minahim, *Maejam Almustalahat Alsahyuniati*, çve. Ahmad Aleijrami, s389.

31 1889'da Hadera'da doğdu. Rishon Letzion yerleşkâhında eğitim gördü ve Absalom Weinberg'den etkilenererek Indigo Grubu'na katıldı. I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte Baron Rothschild'in şarap imalathanelerinde çalıştı. Bu süreçte Türk subayları sık sık fabrikayı ziyaret etti. Nauman Belkind'in ziyaretlerinden faydalandı ve Nili'ye bilgi karşılığında şarap verdi. Abshalom Weinberg'in uzun yokluğunda, Nauman'ın hayatta olup olmadığını anlamak için seyahat etmek istedi. Bu yolculuğu sırasında Yussef Lesemus ile birlikte idam edildi. David Tadhar," Numan Belkind", 5/2286.

32 El-Mutla topraklarında Mitola yerleşiminde doğdu. 1886'da yerleşim okulunda okudu, tarım ve koruma alanında çalıştı. Hashomer (Muhafız) örgütüne katıldı, fakat oradaki düzensiz güçlerin bir parçasıydı. Koruma görevinin Beit Shemen alanında çalıştı. Araplarla ilişkilerde uzmanlaşmış, Nili Örgütü'nün bir üyesi oldu ve Türk yetkililerin Nili örgütünü tespit etmesinden sonra Şam'da Nauman Belkind ile birlikte Şam hapishanesinde idam edildi. David Tadhar," *Youssef Lecinski* ", 5/2311.

³³ Nelli, İsrail'in yalan söylememesi tavsiyesi anlamında, İncil'deki cümlelerin (Nitzah Yisrael Loischker) kısaltması olarak bu isimle anıldı. (Hayriyah Qasimiyya, Alnashat alsuhyawniy fi Alsharq Alarabii wasadah (Bayrüt: Munazamat Altahrir Alfilastiniat, 1973), s.305; Abu Halabiya, Hasan: *Siyonist Tarihi İşçi Partileri*, s. 80; Zakaria Sinwar, *munazamat alhaghanat alsahyuni münzü inşayiha hata südur karar altaqsim1920-1947*(Kahire: Mahad Albuhus ve aldirasat Alarabiatye, Doktora tezi Yayınlanmamış,2006).s21

Diğer taraftan Aaron Aaronsohn, Port Said’de bulunan Woolley başkanlığındaki İngiliz istihbarat bürosuna da başvurmaya karar vermiştir. Bu nedenle kardeşi Alexander Aaronsohn’u göndermiş, fakat bu girişimi başarısız olmuştur³⁴. Nili Örgütü’nün kuruluşunda önemli öncüllerden biri olan Aaronsohn’un, kendisine İngiliz istihbarat örgütlerinde de mecra aradığı açıktır.

Aaronsohn, istihbarat faaliyetlerini yürütebilmek için, Güney Siyonist kolonilerinden, Beersheba bölgesinde ve çevresinde dolaşabilecek muhbirler toplamaya başlamıştır. Özellikle Şam’da bulunan Türk Genelkurmay Başkanlığından bilgi toplamak için kadınlar kullanılmıştır. Aaron’un kız kardeşi Sarah Aaronsohn, Türk tümenleri, yoğunlaşma alanları ve Türk askeri alanlarının haritaları hakkında bilgiler toplamıştır. Toplanan bu bilgiler İngiliz kuvvetlerine gönderilmiştir³⁵. İngiliz istihbarat dairesi başkanı Woolley yakalandıktan sonra, bu grubun İngilizlerle iletişimi kesilmiştir. Bu süreçte Aaronsohn’a, Filistin’den ayrılmaları ve İngiltere’ye gitmeleri önerisi yapılmıştır³⁶. İngiltere’ye giden Aaronsohn, daha sonra 1916 yılının sonunda, örgütünün çalışmalarını yakından takip edebilmek için İngiltere’den tekrar ayrılarak Mısır’a gitmiştir³⁷.

Nili örgütünün bilgi toplama ve casusluk faaliyetlerini organize çalışmalarının aktif olarak devam ettiği bir dönemde, üyeleri arasındaki iç ilişkilerde, birtakım nedenlerle çeşitli krizler çıkmıştır. Bu krizler daha çok gönüllü üyeleriyle, propaganda alanında ücret karşılığında görev yapan üyeler arasında oluşan çelişkilerden ötürü çıkmıştır. Para talep eden kişilerin, kendilerinin tutuklanmaları durumunda, başlarına bir şey geleceği endişesiyle ailelerini Filistin’den çıkardıkları görülmüştür. Fakat bu sorunlara rağmen Nili Örgütü faaliyetlerini sürdürmekten vaz geçmemiştir³⁸.

34 Shriel, Baruch ve diğerleri. *Mawsueat Karitaan*, (Tabaeat Katir Wizarat Aldifa, Tel Aviv ve Kudus, 1990),s.959; Ali Mihani, *Alealaqat Alsahyuniat Albritaniat Fi Filastin1918-1936* (Gaza: İslam Üniversitesi , Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2010), s.26; Zakaria Sinwar, *munazamat alhaghanat alsahyunia*, s. 21; Mordecai Naor, ve Dan Gilead, *Ard israel fi alqarn alşrin min alaistitan ila aldavla 1900-1950*, (Tel Aviv: Wizarat Aldafa, 1.Basım,1990),s99. s. 98; Yahav Dan, *Tiharat Alsilah*, (Ramallah: Markaz Mudar, Ram Allah, 1.baskı, 2004), s.26.

35 Khairia Qasimia, *Alnashat Alsahyuniu*, s. 304-306; Zakaria Sinwar, *Munazamat alhaghanat alsahyunia*, s.21.

36 Ali Mahani, *Alealaqat albritaniat Alsahyuniat fi filastin*, s.27.

37 Mordecai Naor, ve Dan Gilead, *Ard israel fi alqarn alşrin min alaistitan ila aldavla 1900-1950*, s99. .

38 Shaul Avigor, ve diğerleri, *Tarikh alhaghana*, (Tel Aviv: Wizarat Aldafa, 2. Basım,1970), s.388.

Ayrıca örgüt üyelerinden Abraham Absalom Feinberg'in öldürülmesi de Nili Örgütü içinde anlaşmazlıklar çıkmasına neden olmuştur. Liderlik, Feinberg'in öldürülmesini gizlemeye karar vermiş, fakat bu karar örgüt içinde katil hakkında şüpheler uyandırmıştır. Nauman Belkind, Joseph Leschensky'yi suçlayarak, grubu yönetmek için arkadaşı Absalom'u öldürdüğünü iddia etmiştir³⁹. Nili Örgütü'nün kuruluş aşamasında birçok iç anlaşmazlık ve çekişmenin olduğu, fakat yapının bu ihtilaflara rağmen faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir.

1.1.1.Nili Örgütü İstihbarat Faaliyetleri

Nili istihbarat teşkilatı, öncelikli olarak casusluk yoluyla istihbarat bilgileri sağlamaya ve özellikle, Filistin, Şam ve Mısır'da bulunan Türk ordusu hakkında bilgi toplamaya odaklanmıştır. Örgüt, Türk ordusu içinde, cepheye hassas yerlerde görev yapan bir dizi Yahudi işbirlikçiyle çalışmaya karar vermiştir⁴⁰. İngiliz Askeri İstihbarat Başkanı General Allenby, Aaron Aaronsohn ve grubunun performansı hakkında yorum yapmış, "Filistin'de yaptığı istihbaratlar sayesinde, düşmanlarının tüm hazırlıklarını ve hareketlerini kesinlikle biliyordu" demiştir⁴¹.

Nili istihbarat örgütü, Filistin'de neredeyse tüm Türk kurumlarından elemanlar toplamıştır. Bu kapsamda Cemal Paşa tarafından orduya su temini sorumlusu olarak görevlendirilen ve Kudüs Belediyesinde mühendis olan Anim Velvots ve Türk Ordusunda doktor olarak çalışan Dr. Faymen'in de Aaronsohn tarafından işe alındığı bilinmektedir. Ayrıca o dönemde Şam bölgesinde tren istasyonlarında çalışan birçok kişi de işe alınmıştır.⁴²

Yine Aaron Aaronsohn, Mısır'daki Raphael Ebu Al-Afia'yı ağa hizmet etmek amacıyla görevlendirmiştir. Raphael'in görevi Menachem isimli gemiyle farklı yerlere seyahatler

39 Shaul Avigor ve diğerleri, *Tarikh alhaghana*, s.388.

40 Ali Mahani, *Alealaqat Albritania Alsahyunia Fi Filastin*, s.28-29.

41 Shriel, Baruch ve diğerleri, *Mawsueat Karitaan*, s. 959; Ali Mihani, *Alealaqat Alsahyuniat Albritaniet Fi Filastin*, s.26; Zakaria Sinwar, *Munazamat alhaghanat alsahyunia*, s. 21; Mordecai Naor, ve Dan Gilead, *Ard israel fi alqarn alşrin min alaistitan ila aldavla 1900-1950*, s. 98; YahavDan, *Tiharat Alsilah*, s.26.

42 Dbura Awomer, *Sara Batalat Nayli* (Tel Aviv: Isdarat Maktabat Joseph Safraneksky,1.Basım, 1962),s153.

yaparak, İbrani Tugaylarının bir dizi üyesini istihbarat örgütüne bağlamak olmuştur. Bu şekilde Jamamim hareketinin 40 üyesinin işe alındığı bilinmektedir⁴³.

Zaman içinde Nili Örgütünün faaliyetleri genişledikçe, daha fazla insan gücüne ihtiyaç duyduğu açıktır. Bu nedenle 1917'de, Alexander ve Sarah çevrelerindeki kişileri bir araya toplamış ve grup lideri Aaron Aaronsohn'un onları Nili Örgütü için işe almak istediğini açıklamıştır. Görüşülen kişilerin çoğunun bu iş teklifini kabul ettikleri kaynaklarda mevcuttur.⁴⁴

Bu süreçte Nili Örgütü, ayrıca Yafa grubundan da bazı kişileri işe almaya çalışmıştır. Yafa Grubu, Siyonistler tarafından 1917 yılında Yafa kentindeki Yahudi yerleşimini savunmayı amaçlayan gruplar şeklinde kurulmuş, Yafa'da neler olup bittiğini izleme faaliyetleriyle kendileri için bilgi toplayan bir yapı oluşturmuştur. Nili Örgütü, Yafa grubunun temsilcileriyle Absalom ve Sarah önderliğinde toplantılar yapmıştır. Bu toplantılarda Nili Örgütü, Yafa grubuna birtakım tekliflerde bulunmuştur. Yafa grubunun İngiliz casusluk ağı yararına bilgi toplama faaliyetlerine katılması durumunda, kendilerine para ve silah desteğinde bulunulacağı vaat edilmiştir. Verilen taahhütlerden bir diğeri de Yafa grubunun, Yafa'daki Araplar tarafından saldırıya uğraması durumunda, Akdeniz'de bulunan İngiliz filosu aracılığıyla kendilerine koruma sağlanacağı olmuştur. Ancak sunulan bu tekliflere rağmen Yafa grubu, Nili Örgütüyle iş birliği yapmayı reddetmiştir⁴⁵.

Özellikle Sarah, belli bir alanda bilgi toplayabileceğini düşündüğü herkesi işe almaya çalışmıştır. Bunların tamamını aktarmak konuyu çok uzatacağı için, birkaç örnek vererek yetinmek yerinde olacaktır. Sarah, Afula'da çalışan bir askeri doktor olan Dr. N'nin adını duymuştur. Sarah bu şahsa birlikte çalışmayı teklif etmiş, fakat Dr. N casusluk teklifini reddetmiştir. Sarah, Dr. N üye olana kadar onu ikna etme çabalarına devam etmiş, ona çok önemli bilgiler göndermiştir. Sarah'ın, orduda çalıştığı bilinen bir mühendisle de iletişim kurmaya çalıştığı bilinmektedir. Aynı şekilde Şam'da çalışan Dr. W, Sarah'a Şam bölgesi hakkında önemli bilgiler sağlamıştır. Bu şahıs eşi aracılığıyla Şam ve Filistin arasında sürekli seyahat etmektedir. Yine Sarah, David Skelovich isimli bir şahsı işe almış ve ondan Tiberias, Hayfa, Nasıra ve Afula'dan önemli bilgiler elde etmiştir. David

43 Eliezer Livna, *Tarikh Alshajae Alsiyasia* (Tel Aviv: İsdarat Shukun, 1966), S242. .

44 Eliezer Livna, *Tarikh Alshajae Alsiyasia*, s242. .

45 Shaul Avigor, ve diğerleri, *Tarikh Alhaghana*, s363. .

Skelovich, daha sonra çalışma alanını Beerşeba'dan Beyrut ve Şam'a kadar olan Türk cephesi boyunca genişletmiştir.⁴⁶

1.1.2.Nili Örgütünün Ortadan Kaldırılması

Nili Örgütü, Osmanlı Devleti tarafından ortaya çıkarılmış ve örgüt liderlerinden Joseph Leschensky aranmaya başlamıştır. Örgüt üyeleri onu canlı yakalanma korkusuyla öldürmeye ve Türklere cesedini teslim etmeye karar vermiştir. Bu kararı almalarındaki bir neden de örgüt üyelerinin, Leschensky'nin kendilerinden intikam alacağını düşünmeleridir. Bu nedenle Örgüt üyeleri, 9 Ekim 1917'de Leschensky'yi deniz kıyısına götürmüş ve ona suikast girişiminde bulunmuşlardır. Leschensky vurulmuş, fakat buna rağmen kaçmayı başarmıştır. Leschensky kaçtıktan sonra İngilizlere ulaşmaya çalışmışsa da, 20 Ekim 1917'de Bedeviler tarafından yakalanarak tutuklanmıştır. Osmanlı Devleti'ne teslim edilen Leschensky, Şam'a nakledilmiştir. Diğer bir örgüt üyesi olan Nauman Belkend ile birlikte yargılanmış, her ikisi de idam cezasına çarptırılmış⁴⁷ ve 16 Aralık 1917'de idam edilmişlerdir. Bu süreçte Sarah Aaronsohn ve diğer örgüt liderleri de tutuklanmış ve böylece Siyonist örgütlerin ilklerinden biri olan Nili İstihbarat Örgütü ortadan kaldırılmıştır⁴⁸.

Nili Örgütünün Mısır'da İngiliz kuvvetleri adına istihbarat çalışmaları yürüttüğü açıktır. Aynı şekilde Nili'nin topladığı bilgiler Filistin'in işgal edilmesine de katkıda bulunmuştur. Örgütün faaliyetlerinin açığa çıkmasına, liderlerinin ve üyelerinin tutuklanmasına rağmen, birçok önemli güvenlik kuralı geliştirerek bu alanda birçok faaliyet yapmıştır. Örneğin, İngilizlerle çeşitli yollarla iletişim kurmuş, bilgiler toplayarak, bu bilgileri İngilizlere doğrulatmıştır. Farklı unsurlar kullanarak Filistin bölgesinde şehirlere ve köylere konuşlanmış ve bilgi ağı genişletilmiştir.

Nili Örgütü, Siyonist istihbaratı açısından ilk olarak görülebilecek birtakım usuller geliştirmiştir. Üyeleri için belirli konumlar tanımlamış, kendilerine verilen görevlerin niteliklerini belirlemiş ve örgüt içinde uygulayacakları iletişim yöntemlerini

46 Dbura Awomer, *Sara Batalat Nayli*, s78. .

47 Nikedimon Rujil, *Almutajihun Nahw Ard Alshamal; Dhikriaat Alnushata Almuqatilin Fi Mintaqat Aljilil 1916-1920* (Kudus: Isdarat Yd Yatasahaq Bin Tasfi, 1987), s67. .

48 Yahusha Bin Urih, " *Mawsueat Alfatarat Alkubraa Fi Tarikh 'Ard İsrail*,3/112. .& Baruch Shriel ve diğerleri, "Nelly", *Mawsueat Karitaan*, s21.

sistemleştirmiştir. Bunun yanında, çeşitli güvenlik bilgilerini İngilizlere ulaştırmak için, İngilizlerle aralarında bir şifreleme sistemi kullanılmıştır. Bu nedenlerle Nili Örgütü, Siyonist bir güvenlik deneyi olarak da görülebilir. Daha sonra kurulan Haganah, Yahudi Ajansı, Etzel ve Lehi gibi yapılar, Nili Örgütünden faydalanmıştır⁴⁹.

1.2. Haganah İstihbarat Örgütü

Arap devrimcilerin, Kuzey Filistin'deki Siyonist yerleşimlerine yönelik saldırılarının artması nedeniyle, Siyonist hareket 1920'de Siyonist yerleşim yerlerini savunmak için Haganah'ı kurmaya karar vermiştir. Haganah, örgütsel yapısını zaman içinde geliştirmiş, Arap devrimcileriyle en üst düzeyde mücadele edebilmek için, gerekli güvenlik unsurlarını kademeli olarak arttırmıştır. Bu faaliyetlerdeki amaç Filistin'in işgal edilmesi ve Filistin'in asıl halkının oradan çıkarılması olmuştur. Bu kısımda Haganah'ın güvenlik boyutunun nasıl oluştuğu ve Haganah'ın Filistin'de gerçekleştirdiği önemli istihbarat faaliyetleri değerlendirilecektir.

1.2.1. Haganah Örgütünün İstihbarat Oluşumu

Haganah Örgütüne başlangıçta özel ve tam zamanlı bir güvenlik aygıtı kurmak için izin verilmemiştir. Fakat istihbarat alanında deneyime sahip bazı kişilerin faaliyetlerine bağlı olarak, örgütün ilk kurulduğu dönemden itibaren, bilgi toplama konusunda uzmanlaşmış bazı insanlar olmuştur. Örneğin Kudüs'te Aharon Cohen adında bir ajan vardır. Bu şahıs Arap kıyafetleri giymiş, girip çıktığı ortamlarda Arap gibi davranmıştır. Bu şekilde Kudüs'te Arapların toplandıkları yerlerde istihbarat faaliyetleri yapmış ve Ürdün'ün doğusuna kadar bu faaliyetlerine devam etmiştir⁵⁰.

1929'da vuku bulan El-Buraq Devrimi'nden sonra⁵¹, Arap devrimcilerin Siyonist yerleşimlere saldırması, o dönemde Filistin'de yaşayan Yahudiler olan Yishuv'u

⁴⁹ Nili Örgütü hakkında daha fazla bilgi için, Celil Bozkurt, *YüzBaşı Cevat Rifat Günlüklerinden Filistin Cephesinden Nili Casusları* (ANKAR:Altnordu yayınları, 1.Baskı,2019). Akitaba bakın.

⁵⁰ Hamdan Badr, *Almukhabarat Alisrayiyia ve Furueuha ve Fashalaha* " ,Shuuwn Filastiniata, cilt 115 (Beyrut : Markaz Abhath Munazamat Altahrir Alfilastinia, Haziran 1981), s64.

⁵¹ Müslümanlar, 16 Ağustos 1929'da Peygamberimizin doğum gününü kutlamaları vesilesiyle yaklaşık iki bin kişiyle toplu bir gösteri düzenlediler. Göstericiler Al-Buraq Meydanı'na gitti, diyakozun masasını çevirdi ve Siyonistlerin duvarın çatlaklarına koydukları dilekçeleri çıkarıp, diyakozun giysilerini yırttılar. 17 Ağustos 1929'da, Kudüs'te bir Siyonist Arap'ın onu bıçakladığı iddiasıyla bir tartışma çıktı ve daha sonra tartışma genişledi. Sonuç olarak 11 Siyonist ve 15 Arap yaralandı. Polis geldiğinde 14'ü yaralı 22 Arap'ı tutuklarken, sadece bir Siyonist tutuklanarak yaralı Siyonistlerin evlerine dönmelerine izin verdiler.

şaşırtmıştır. Haganah'ın Arapların durumu hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı görülmektedir. Arapların Siyonistlerle ilgili yaptıkları hazırlıkları öğrenme ihtiyacı, Haganah örgütünün, bir istihbarat aygıtının kurulmasına yol açmıştır. Bu vesileyle Haganah, Arapların çalışmaları ve köyleri hakkında bilgi toplayabilmiştir.⁵² Haganah'ın istihbarat faaliyetleriyle ilgili “Haşay” şeklinde bir kavram kullanılmıştır. Haşay, “Hasherut ve Yediot” un baş harflerinin kısaltması olarak adlandırılır.⁵³ Yapı ilk kurulduğunda asıl görevi, Araplar tarafından Siyonistlere yapılacak herhangi bir saldırıdan önce, erken uyarıda bulunmak olmuştur.⁵⁴

1.2.2.Haganah İstihbarat Hedefleri “Haşay”

Haganah Örgütü Aşağıdaki Bir Dizi Hedefe Ulaşmaya Çalışmıştır

- İngiliz Mandası'nın güvenlik, askeri, siyasi ve sivil düzeydeki otoritesini sağlamak amacıyla, hükümetin tüm planları, siyasi ve askeri hareketleri hakkında bilgi toplamak. Aynı zamanda İngiliz makamlarının, Siyonist yerleşime dair faaliyetleriyle ilgili tüm konuları içermektedir.
- Özellikle Etzel ve Lehi başta olmak üzere tüm gizli Siyonist askeri örgütler hakkında bilgi toplamak.
- Filistin'in içindeki ve dışındaki Arap hareketlerini takip etmek, ulusal figürler oluşturmak, direniş gösteren kişileri tespit etmek ve genel olarak Arapların durumu hakkında istihbarat edinmek⁵⁵.

Zakaria Sinwar, *munazamat alhaghanat alsahyunia*, s 64, Shohut Bin Yehuda, *Alnidat min ajl al'amn walaistiqlal* (Tel Aviv: İsdarat Misda, Ramatjan,1974), s.58.

⁵² Mulamn Yusi, *Rafifa Dan, Jwasis Laysuu Hkamaan* (Tel Aviv:Almuktabat Aleibria, 1990),s22

53 David Mushih Har, *Tattawur Munazamat Aldifa Alsuriya* (Tel Aviv:İsdarat Yd Yashak Bin Tasfi ,Wizarat Aldifa, 1981),s 46.

54 David Mushih Har, *Tattawur Munazamat Aldifa Alsuriya*, s 46.

55 Mulamn Yusi, *Rafifa Dan, Jwasis Laysuu Hkamaan*, s22-23. & David Mushih Har, *Tattawur Munazamat Aldifa Alsuriya*, s46.

1.2.3.Haganah'ın İstihbarat Faaliyetleri

Haganah Örgütü, Filistin'de Siyonist yerleşim yerlerinin güvenliğini sağlama ve Filistin'deki Siyonist yerleşimleri Arap devrimcilerden korumaya yardımcı olan çeşitli istihbarat faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Filistin'deki istihbarat faaliyetleri çeşitlidir. Bunlar Haganah Örgütü güvenlik teşkilatının gerçekleştirdiği en önemli faaliyetlerdir. Bu kapsamda ön plana çıkan faaliyetler aşağıda sıralanmıştır.

• Bilginin İzlenmesi Ve Toplanması

Haganah Örgütü, güvenlik çalışmaları kapsamında, İngiliz polisinden ve Arap köylerinden güvenilir bilgiler toplamıştır. Ephraim Dekkel bu konu hakkında şöyle der:

“Polis meslektaşlarımıza silahlanma meselelerine karşı özellikle tetikte olmaları emredildi. Siyonistler silahla ilgili her türlü bilgi, klip, belge ya da dosyaları toplamalarını istedi. Toplanan bilgileri Haşay’a teslim ettik. Teslim edilen materyalleri filme aldık, böylece soruşturma için gerekenler sağlanmış oldu. Eğer polise bir silah hakkında bilgi verildiyse, Haşay'daki meslektaşlarımız ve Siyonist polisler bu tehlike olmadan önce bize bu durumu anlatıyorlardı. Biz bu durumu kurtarmak için hareket ediyorduk, polis gelmeden önce silahları ele aldık. Silahları adeta gözümüze bakar gibi sakladık. Soruşturma, silahların yerleşimlerde nerede saklandığını bulmak için her yolu kullanıyordu ve bu aşamada Haşay'ın görevleri İngiliz soruşturmasının çalışmalarını zamanından önce tespit etmektir.”⁵⁶

Haşay, ayrıca Haganah organizasyonuna ve Siyonist Yishov liderliğine yarar sağlayacak bilgiler toplamak için, İngiliz hükümet departmanlarına da sızmaya çalışmıştır. Tapu Sicili Bölümü'nde çalışan Siyonist bir memur, Siyonist Yishov'un toprak politikasına yararlı olan bilgileri toplamaktaydı. Aynı zamanda arsa eksperisi olarak, Filistin'de Siyonistlerin ayak basmadığı ve terk edilmiş her noktaya Arap yardımcılarıyla birlikte gitmekteydi. Bedevi köylüler ve toprak sahipleriyle olan bağlantıları sayesinde uzak Arap bölgelerinde olup bitenler hakkında bilgiler edinmiştir. Arap bölgelerindeki Manda

56 Zakria Alsanwar, *Munazamat Alhaghanat Alsahyuniat Mundh*, s138.& Afrayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay) Min Mufakarat Qayid Bihihaz Almaelumat Fi Alhaghana* (Tel Aviv: Matbaeat Dafar,Wizarat Aldifa, 1953),s 138.

Hükümeti bünyesinde çalışan bir başka Siyonist ise sürekli çevresindeki kafeleri özenli bir şekilde takip ederek işlerine yarayacak bilgiler toplamaya çalışmıştır.⁵⁷

Bunlarla birlikte Haşay, Haganah Örgütü'nün resmi üyesi olmayan personeli ve polisleri de sömürmüştür. Bu görevliler, örgüte yemin eden örgüt üyeleri gibi Haşay'a yardım etmiştir.⁵⁸ Bunun nedeni İngiliz devlet kurumları içinde çalıştıkları pozisyonlardan kaynaklanmaktadır. Haşay'ın başarılarının çoğu, İngiliz polis çevrelerindeki üyeleri ve destekçileri sayesinde olmuştur. İngilizlerin eylemlerinde Siyonistlerin lehine olmayan eylemlere tanık olunması ve İngiliz görevlilerin işlerine olan bağlılıklarının azalması bu durumu kolaylaştırmıştır. Bu durum, Haşay Bilgi Servisi'ne yararlı bir hale gelmiştir.⁵⁹ Her halükârda Haşay Örgütü'nün yapılanmasında, İngiliz görevlilerin varlığının örgütün lehine bir unsur olduğu anlaşılmaktadır.

• Bilgilerin Sınıflandırılması

Haşay arşivi Eylül 1941'de Yaacoub Chamouni'ye emanet edilmiştir. Chamouni, Arap Bölümü'ne ulaşan bilgileri sözlü ve yazılı olarak sınıflandırmak, gerekli bilgileri göndermek ve diğer şubeleri bu bilgilerden haberdar etmek olmuştur. Chamouni, arşivlerde bulunan dosyalarda Arap devrimciler hakkında üst düzey biyografik malzemeler bulmuştur. Bu bilgiler, saha muhafızları, toplayıcılar ve tüccarlar tarafından duyulan bilgi ve söylentilerden hazırlanmıştır. İnsanların isimleri üzerinden teşhis edilmesi konusunda sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır. Çünkü istihbarat görevlilerinin çoğu Arapça bilmemekte ve Arap devrimcilerin isimlerini köylülerin söylediklerine göre yazmaktaydı. Bu sorun, isimlerin alfabetik olarak sınıflandırılması konusunda zorluklara neden olmuştur. Chamouni bu dosyaları Bat Yam'daki evine götürmüş ve başarılı olana kadar birkaç ay boyunca, onları hazırlamak ve sınıflandırmak için yoğun bir çalışma sergilemiştir.⁶⁰

1943 yılının başında, binlerce belge içeren Arap arşivi Haşay'ın ofisine geri dönmüştür. Haşay bu arşivi geceleri öğretmen Moshe Barkai'nin evinde tutar, sabahları ofise

57 Afsayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat* (Haşay), s169.

58 Afsayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat* (Haşay), s7.

59 Asa, Lafan, Haşay; *Mukhabarat Munazamat Alhaghana* (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1999), s22.

60 Haji Asher, *Musisat Rajul Wahid; Reuven Shiloah Ab Almukhabarat Alisrailia* (Tel Aviv: Matbaat Eidnim, 1988), s 49. & Afsayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat* (Haşay), s9.

taşırdı.⁶¹ Bu arşivin sayfaları, özellikle Chamouni'nin Arap gazetelerini okuma zorunluluğundan sonra, günler geçtikçe şişmeye başlamıştır. Chamouni Arap gazetelerinde gizli bir hazine keşfetmiştir. Chamouni Arap gazetelerini okuma konusunda şöyle demiştir: “Arap gazetelerini okuma zorunluluğunun önceleri ne benim ne de Ezra Danin'in aklına gelmediğini itiraf etmekten utanıyorum. Eliyahu Sasson bana bir gün, Arap gazetelerinden yararlanıyor musunuz, okuyor musunuz, diye sordu. Bundan sonra Filistin ve Al Difa gazetelerini okumaya başladım.”⁶²

• Örgüt Üyelerinin Korunması

Haganah Güvenlik Teşkilatı Haşay, istihbarat görevlerini yerine getirirken tutuklanan ajanlarını korumuştur. Haşay özellikle Haganah'ın satın almaya çalıştığı silah anlaşmaları için İngiliz polisinin kurduğu pusuya düşmeye engel olmak için çalışmıştır. Eğer insanlar silah satın alma suçlamasıyla tutuklanırsa, Haşay onların savunmalarını takip edecek, onları beraat ettirecek veya cezalarını azaltmak için çalışacaktır. Örneğin Haşay, Histadrut Vakfı'nın İngiliz ordu depolarından mühimmat kutularının çalınmasıyla ilgili yargılanmasında, bu kişilerin beraat etmesine katkıda bulunmuştur. Suçu araç sürücüsünün üstüne atarak, hapis cezası verilene kadar olayı manipüle etmeyi başarmıştır.⁶³

21 Ağustos 1939 gecesi, 850 Yahudi göçmeni taşıyan Varina Gemisi Tel Aviv limanına ulaşmıştır. Haganah ve Haşay'ın adamları, davetsiz misafirleri gemiden indirmeye yardım etmek için koşmuştur. Ertesi gün, polis bu meseleyle ilgili evlere baskın düzenlemiştir. Ancak Haşay'ın polis teşkilatı içinde çalışan ajanları bu durumu liderlerine bildirmiş, bu şekilde davetsiz misafirler gizlenmiştir.⁶⁴

Bahsedildiği üzere, Haganah bu göçmenlerin karaya çıkarılmasına katkıda bulunmuştur. Haşay'ın bazı üyeleri, özel kurslarda İngiliz polisinin gizli göç karşısında İngiliz Hava Kuvvetleri'nden yardım almak için kullandıkları kodlar hakkında eğitim almışlardı.⁶⁵ Polis teşkilatı içindeki Haşay ajanları, arama operasyonları ve gizli göçmen olarak

61 Afsayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)*, s205-206.

62 Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi Alealaqat Bayn Altanzimat Alsahyunia Almusalaha 1937-1948* (Beyrut: Markaz Abhath Munazamat Altahrir, 1.Basım, 1981), S280.

63 Afsayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)*, S61-63.

64 Zakria Alsanwar, *Munazamat Alhaghanat Alsahyuniat Mundh 'İnshayih Wahataa Sudur Qarar Altaqsimi, 1920-1947*, S300.

65 Afsayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)*, S205-206.

arananların isimleri konusunda uyarı vermekteydi. Böylece gizli göçmenler bilgilendirilirler ve bu evlerden uzaklaşırlardı. Eğer koordineli olmayan bir birey veya grup göçü gelirse, bunun haberi Haşay'a ulaşırdı. Böylece Haşay onlara ulaşır ve İngiliz yetkililerin eline düşmemeleri için onları naklederdi.⁶⁶

• **İngiliz Askeri Bölgelerine Baskın Düzenlenmesi** Haganah, silah ve mühimmat elde etmek için İngiliz askeri kışlarına, karakollarına ve konvoylarına saldırılar düzenlemiştir. Ayrıca İngiliz depolarından da silah ve mühimmatlar çalmıştır.⁶⁷ Tel Aviv'de bulunan Haganah hücresi, İngiliz polis arabalarını kullanarak bu silahların Haganah'a aktarılmasına katkıda bulunmuştur.⁶⁸

Haganah Örgütü, oldukça erken bir tarihten, 1921'in sonundan bu yana silah ve mühimmat kaçakçılığı çalışmaları yapmıştır. Hakibuts Grubu,⁶⁹ Haganah içinde silah satın almak ve silah kaçakçılığı yapmakla ilgilenmiştir. Bunlar, Kfar Giladi'de otuz metre karelik bir alanda beş metre derinlikte bir depo kurmuş ve içine 300 tüfek, düzinelerce tabanca, altı makineli tüfek ve binlerce mermi yerleştirmiştir.⁷⁰

Bunların yanı sıra, Haganah hücreleri, İkinci Dünya Savaşı'nda faaliyet gösteren İngiliz Ordusu'nun 402. nakil taburu içinde bulunan, yenilen Alman ve İtalyan ordularının cephaneliği olan ve o esnada İtalya Milano'nun eteklerindeki bir villada bulunan silahları da kaçırmıştır. Bu iş, İngiliz Askeri Polisi, toplanan silahlar Filistin'e kaçırıldıktan sonra bunu keşfedene kadar aylar boyunca devam etmiştir.⁷¹

Haganah ayrıca, Wadi al-Sarar bölgesinde üretilen patlayıcı maddeleri elde etmek için İngiliz Ordusundan da yararlanmıştır. Bu fabrikada çalışan ve kamp kapısı anahtarlarının bir kopyasını alabilen Siyonist işçiler vardı. Bu işçiler sayesinde geceleri bir kamyonu mayınlar ve füyeler yüklenmiş ve bu kamyon Kfar Menachem'e götürülmüştür. Bir

66 Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi Alealaqat Bayn Altanzimat Alsahyunia Almusalaha 1937-1948*, S280.

67 Ghazi Rabayiea, *Al'iistratijiat Al'iisrayiylia Lilfatrat Al'iisrayiylia Lilfatrat Min 1948-1967* (Alzurqa: Maktabat Almanar, 1.Basım,1983),S 60-61. & Yasin Sewayd, "*Alastiratijia Aleaskaria Al'iisrayiylia*", *Almawsuea Alfilastinia* (Beyrut: Almawsuea Alfilastinia hayyat,1.Basım,1990), 2.kısım.2/ 490.

68 Hamdan Badr, *Almukhabarat Alisrayiylia Tarikhiha Wa furueha Wa fashalaha*", s65.

69 Hakiputz Grubu, *Hathomair'in bir uzantısıdır ve Haganah örgütü üyelerine katıldı* (Zakria Alsanwar, Munazamat Alhaghanat, s71).

70 Eami,Shlomo Layf, *Fi Alsira Waltumrid, Haghana, Etsel - Lahy 1918-1948* (Tel Aviv Wizarat Aldifa, 1978), S21-22. & İlyahu Bin Hur, *Alkhuruj Min Alsayaj, Silsilat Dhakriaat Rajul Difae* (Tel Aviv: Isdarat Jaysh Aldifa Al'israili, Wizarat Aldafa.,1985), S 35-36.

71 Nezar Ammar, *Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* (Beyrut: Almuasasat Alearabia Lildirasat Walnashr, 1. Bskı 1, 1976), s47.

miktar TNT maddesi de kullanılmak üzere Ta'as depolarına yerleştirilmiştir.⁷² Ancak bu soygunlardan biri başarısız olmuş, polis soygunu gerçekleştiren grubu takibe almış ve bununla ilgili Beit Shemen yerleşim bölgesini kuşatmıştır. Polis haritalara göre duvarları yıkmaya ve zemini kazmaya başlamıştır. Böylece 1940 yılında İngiliz Polisi tarafından Haganah'a ait bir silah deposu bulunmuş ve içinden 300 tüfek, 5 makineli tüfek, binlerce mermi, radyo ekipmanları ve Haganah'a ait farklı teçhizatlar çıkarılmış ve el konulmuştur.⁷³

• Silah Kaçakçıları İle İş Birliği

Haganah Örgütü, Arap ülkelerindeki silah kaçakçılığı çeteleriyle iş birliği yapmıştır. Filistin'e silah kaçırabilmek için Suriye ve Lübnan'a odaklanmıştır. Ocak 1938'de Shiloah, Eliyahu Sasson⁷⁴ ile birlikte Suriye'yi ziyaret etmiştir. Shiloah silah kaçakçılığı çetelerini ziyaret ederek onlara para sağlamış ve isyancıların sayıları ve kullandıkları silahlar hakkında bilgiler almıştır. Daha sonra isyancılara karşı birlikte çalışmak için İngiltere ile iş birliği yapmıştır.⁷⁵ Shiloah, Nisan 1938'de tekrar Suriye'yi ziyaret etmiştir. Silah kaçakçılığıyla uğraşan Arap isimlerle tanışmış, Aouni Abdul Hadi⁷⁶'nin adamları ile Al-Hussaini'nin adamları arasında bir sürtüşme oluşturmaya çalışmıştır. Suriye'deki İngiliz konsolosundan, Müftü'nün adamlarını zayıflatmak için Abdul Hadi'nin adamlarına maaş ödemesini talep etmiştir.⁷⁷ Ardından Irak'a odaklanılmıştır. Bu meyanda Eliyahu Sasson ve Eliyahu Eilat, Iraklı politikacılarla ilişkiler kurmak ve onların

72 Shawaht Bin Yhwda, *Alnidat Min Ajl Al'amn Alnidat Min Ajl Al'amn Walaistiqlal* (Tel Aviv: Isdarat Masada, Rimatijan, 1974), S129.

73 Afrayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)*, S41-42-206.

74 Eliyahu Sasson: 1902'de Şam'da doğdu. Suriye Ulusal Kongresi'nde Suriye Yahudi cemaatinin delegesiydi. Otuzların başında Filistin'e geldi ve Yahudi Ajansı'nın siyasi bölümüne katıldı. 1933-1948 yılları arasında Yahudi Ajansı'nın Arap departmanını devraldı. Ortadoğu'nun çeşitli ülkelerinde birçok Arap liderle dostluklar kurdu. Johnny Mansour, *Muejam al'aelam walmustalahat alsahyunia*, s.263.

75 Haji Asher, *Musisat Rajul Wahid ; Reuven Shiloah*, S56-57.

⁷⁶53 Aouni Abdul Hadi: 1882'de Nablus'ta doğan ve 1970'de Kahire'de ölen Arap milliyetçisi bir politikacı. Okumak için İstanbul'a, ardından Paris'teki Sorbonne Üniversitesi'ne gitti. Genç Arap Derneği'ni birkaç meslektaşıyla birlikte kurdu. Aynı zamanda, Paris'te Abdülhamid el-Zehravi başkanlığındaki ilk Arap konferansının, Kahire'de Refik El-Azm liderliğindeki İdari Ademi merkezîyetçilik Partisi ile iş birliği içinde düzenlenmesi çağrısında bulunan komitenin üyelerinden biriydi. 1918'de Paris'te Prens Faysal bin Al Hüseyin ile tanışmış ve özellikle Prens'in Suriye'nin yönetimini üstlendiği dönemde onun yanında kalmış ve ona destek olmuştur. (ar.wikipedia.org).

77 Haji Asher, *Musisat Rajul Wahid; Reuven Shiloah*, s56-57.

Siyonistlere dair duruşunu öğrenmek için Irak'ı ziyaret etmiştir. Bu süreçte Irak'ta bulunan Siyonistlerle bir casus ağı kurulmuştur.⁷⁸

● Arap Bölgelerine Mista'arvimlerin (Siyonist Arapların) Yerleştirilmesi

Haşay, Arap bölgelerine Mista'arvimlerin başarılı bir şekilde yerleştirilmesini sağlamak için birkaç adım atmıştır. Bunların en önemlileri şunlardır:

1. Yerleştirilecek kişinin, kalacağı yere yakın olan bir konumda entegrasyon için bir süre yaşaması.
2. Kişiliğini kapsayacak gerçek belgeler elde etmek.
3. Gerekli belgeleri aldıktan sonra şehre (hedefe) giderek iş aramak.
4. Mülk satın almak veya yaşamak için bir daire kiralamak.
5. Komşularla sosyal ilişkiler kurmak, popüler hayata uyum sağlamak, çeşitli organizasyonlara katılım göstermek ve ilişki ağı geniş olan sendikalara üye olmak.
6. Tüm bunlardan sonra, kendisine emanet edilen güvenlik çalışmalarına başlamak.⁷⁹

Bunlar arasında özellikle sahte belgeler hazırlama süreci oldukça zor bir iştir. Bu nedenle Palmach birimlerinin Suriye şubesi, bakanlıklar ve devlet dairelerinde Siyonistler, Araplar ve İngilizlerden çok sayıda kişiyi bu amaçla işe almıştır. Bu çalışanlar aracılığıyla, Hashahar üyelerine göreve gitmeden önce kimlik çıkarmak için sahte kartlar, boş formlar ve fotoğraflar temin edilmiştir.⁸⁰

Haganah Örgütü'nün Güvenlik Teşkilatı Haşay, Filistin'de bilgi toplamak, telefonları dinlemek, Arap devrimcilere karşı hızlı operasyonlar yürütmek ve bilgi edinmek amacıyla, İngiliz kurumlarına ajan yerleştirmek gibi çeşitli istihbarat faaliyetleri yürütmüştür. Ayrıca Haganah Örgütü'nün güvenlik teşkilatı, 1948'de Filistin köylerinin ve şehirlerinin baskınını kolaylaştırmak için, Filistin köylerinin ve şehirlerinin eksiksiz

78 Hisham Abd El Aziz, " Alnashat Alsahyuni Fi Aleiraq Khilal Fatrat Alaistiqlal 1930-1940" , Shuuwn Filastinia Dergisi 19.cilt (Beyrut: Markaz Abhath Munazamat Altahrir Alfilastinia , Şubat 1989),s 67-69.

79 Zvika Dorur, *Mustaerabin Albialmaakh* (Tel Aviv: Wizarat Aldifa, Walkibutis Almuahad,1986), s77. & Hamdan Badr, *Almukhabarat Alisrayiyia Tarikhiha Wa furueuha Wa fashalaha*", s80.

80 Ayesr Haryil, *Al'amn Walidymuqratia* (Tel Aviv: Eadanim , Yedioth Aharonot,1989), S77. & Zvika Dorur, *Mustaerabin Albialmaakh* (Tel Aviv: Wizarat Aldifa , Walkibutis Almuahad,1986), s72.

bir arşivini de yapmıştır. Bu faaliyetlerin faili olan Haşay Teşkilatı, 1948’de İsrail Devleti’nin ilanından sonra, İsrail istihbarat servislerinin oluşumunun temel çekirdeği olarak kabul edilmektedir.

1.3. Yahudi Ajansı İstihbaratı

Siyonist hareket, Filistin’de ve dünyadaki Siyonistleri ve Yahudileri temsil etmek için, uluslararası resmi bir temsilciliğe sahip olmak istiyordu. Bu nedenle, Filistin’deki tüm siyasi ve güvenlik gelişmelerinde aktif bir rol oynayan Yahudi Ajansı⁸¹ kurulmuştur. Yahudi Ajansı’nın organizasyon yapısı zaman içinde gelişmiştir. Ayrıca güvenlik konusuyla da ilgilenmiş ve bunun için kendi teşkilatına sahip olmuştur. İsrail’in ilk Cumhurbaşkanı olan Haim Weizmann, güvenlik çalışmalarına ve Araplarla ilgili casusluk faaliyetlerine büyük önem vermiştir. Bu nedenle Birinci Dünya Savaşı sonrasında, Filistin’de Siyonist güvenlik kurumlarının kurulması için büyük bir çaba sarf etmiştir. Bunlardan en önemlileri şunlardır:

1.3.1. Bilgi Toplama Ofisi

Haim Weizmann ve Ze’ev Jabotinsky de dahil olmak üzere Kudüs’teki Siyonist Komite üyeleri arasında yapılan sayısız istişare ve görüşmelerden sonra, Siyonist Komite 1918 yılı sonunda “Bilgi Toplama Ofisi”ni kurmaya karar vermiştir.⁸² Siyonist Komite bu ofis için en önemli görevlileri belirlemiştir. Bunlar, Filistin Arap halkının durumlarını incelemek, onlar hakkında bilgi toplamak ve onları denetim altında tutmaktır. Bu ofisin kurulmasındaki doğrudan siyasi amaç, bilgi toplamak ve bu bilgileri Kudüs’teki Siyonist Komite’nin ve Siyonist liderliğin emrine vermektir.⁸³

81 Filistin’deki Yahudi Ajansı, Filistin’de Yahudiler için ulusal bir yurt kurulmasına ilişkin Balfour Deklarasyonu’nun dahil edildiği İngiliz Mandası belgesinin 4. maddesine dayanılarak 1922’de kuruldu. Mandanın bahsi geçen maddesi, “Bir Yahudi ulusal evinin kurulmasını ve Filistin’deki Yahudi nüfusun çıkarlarının korunmasını etkileyebilecek olan uygun bir Yahudi Ajansı, Filistin’in idaresi ve onunla ekonomik, sosyal ve diğer konularda iş birliği yapmak için bir danışma organı olarak tanınacaktır” diye ifade etti.

82 Ayesr Haryil, *Al’amn Walidymuqratia*, S77.

83 Yaqub Shafit, Davidsco Yusuf, *Arwaq Min Yawmial Altajusus 1918*, majat Katadra, cilt 36 (Tel Aviv: Haziran 1985), S185.

Weizmann, Bilgi Toplama Ofisi başkanına Filistinli Araplar arasında siyasi bir savaş yürütmesi talimatını vermiştir. Weizmann bunu başarmak için, Bilgi Toplama Ofisi'ne aşağıdaki altı görevi vermiştir.

- Hristiyan ve Müslüman Araplar arasında fitne çıkararak çekişme ortamı oluşturmak ve sorunları kışkırtmak.
- Siyonizm karşıtı Arap gazetelerini satın almak ve/veya onları Siyonizm'i desteklemeye ikna etmek.
- Nablus şehrinde aktif olan Filistin ulusal hareketine karşı çalışmak amacıyla, Nablus bölgesinde bazı ileri gelenleri satın almak. Bu ileri gelenleri, rüşvet veya kalpazanlıkla, Filistin üzerinde İngiliz mandası talep eden destekçiler toplamak için görevlendirmek. Ayrıca Filistin'e Yahudi göçü ve Siyonizm'le iş birliğini destekleyenlerin karargâhı olacak bir kulüp kurulması çağrısında bulunmak.
- Doğu Ürdün şeyhleriyle ittifak kurmaya çalışarak bunların Suriye'yle ilişkilerini zayıflatmak. Bu şekilde Filistin ulusal hareketine verdikleri desteği engellemeye çalışmak. Onlardan Siyonizm, Siyonist göç ve İngiliz Mandası destekçileri elde etmek.
- Negev'deki Bedevi şeyhleriyle, Filistin ulusal hareketinin liderleri arasında büyüyen ilişkileri engellemek amacıyla irtibatlar kurmaya çalışmak.
- Bir yandan Siyonist düşünce ve propagandayı yayarken, diğer yandan Filistin ulusal hareketine karşı kışkırtmak amacıyla Yahudiler ve Araplar için ortak kulüpler kurmaya çalışmak.⁸⁴

Bilgi Toplama Ofisinin Kapatılması

Siyonist Komite Başkanı David Eder,⁸⁵ Bilgi Ofisi'nin kapanmasına ve faaliyetlerinin sona erdirilmesine karar vermiştir. Bu kararda bir dizi faktör etkili olmuştur. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

84 Bin Tasuwn Dinur ve diğerleri, *Tarikh Alhaghana*, 1.cilt (Tel Aviv: İsdarat Almuhtabat Alsahyuniat Wajaysh Aldifae Al'israili, (Maerkhut.),1975), S664.

85 David Eder: 1865'te Londra'da doğmuştur. İyi bir psikolojik analisttir. Chaim ve Weizmann tarafından kendisine Siyonist Komite'ye katılmaya ve gettodaki Yahudilerin temsilcisi olmaya davet edilmiştir. Filistin'deki askeri yönetimle müzakereleri yönetmede önemli bir rol oynamıştır. Siyonist göçmenlere

- Filistin’de Siyonist yerleşimci ve göçmenlerin Araplara yönelik politikasını ve “Arap Sorunu”nu takip etmesini sağlaması gereken Siyonist gruplar arasındaki siyasi ve kurumsal çatışmalar.
- Filistin’e Yahudi göçünün artması ve yeni yerleşimcileri absorbe etmek için gereken fonlar nedeniyle yeni mali yükler taşıyan fon sıkıntısı.
- Weizmann’ın bu yapıdan uzaklaşması ve Bilgi Toplama Ofisi’ne para aktarmayı bırakması.

1.3.2.Arap Sekretaryası

1922’de Filistin’deki Yahudi Milli Konseyi Ulusal Komitesi, “Arap Sorunu”, Araplara karşı Siyonist politika ve Siyonist güvenlik harekâtı ile ilgili olarak Arap Sekretaryası adlı bir yan kuruluş kurmuştur. Arap Sekretaryası başkanlığına Haim Kalvarisky⁸⁶ atanmıştır.⁸⁷

Kalvarisky rüşvet ve borç teklif ederek Siyonist projeye Arap desteği sağlamaya çalışmıştır. Fakat bu alandaki başarıları çok sınırlı kalmıştır.⁸⁸ Arap Sekretaryası birkaç nedenden ötürü fazla uzun ömürlü olmamıştır. Bu nedenlerden bir tanesi para sıkıntısıdır. Diğer bir nedense, Filistin’deki Yahudi göçmenleri ve yerleşimcileri bir araya getiren iki aktif ulusal kurum olan “Ulusal Komite” ve “Siyonist Yönetim” arasında meydana gelen çatışmalardır. Bu iki faktör, 1922’de Filistin üzerindeki İngiliz Manda sisteminin nihai olarak sona ermesi ve Filistin’de sükunetin sağlanmasıyla bir araya gelerek 1923’te Arap Sekretaryasının dağılmasına neden olmuştur.⁸⁹

yadım etmiş ve daha sonra Yahudi Ajansı’nın siyasi bölümünde aktif olmuştur. 1935 yılında ölmüştür. David Razi, www.us-Israel.org, 25 Şubat 2019.

86 Haim Kalvarisky: 1868’de Polonya’da doğmuş ve 1895’te Filistin’e göç etmiştir. Baron Rothschild tarafından desteklenen yerleşim yerlerinin yöneticiliğini yapmıştır. Yerleşimleri yönetme, Arap topraklarını nasıl kontrol edeceği, Araplarla nasıl başa çıkılacağı ve onları aldatma yolları konusunda büyük deneyim kazanmıştır. Arapçayı akıcı bir şekilde konuşabilen Kalvarisky, Siyonist literatürde Arap meselesinde Siyonist uzman olarak tanınmaktadır. Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi*, S120.

87 Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi*, s123.

88 Alarşif alsahyuni, *takarir hayim kalfariski, vasika NO S25-4380*

89 Yawaf Ghilbr, *Mukhabirat Alaistitan 1918-1948* (Tel Aviv: Wizarat Aldifa, 1961), s53.

1.3.3.Filistin'deki Yahudi Kurumları Birleşik Ofisi

Kudüs'teki Siyonist Yönetim'in siyasi bölüm başkanı Frederick Kisch'in⁹⁰ Ocak 1928'de Haim Kalvarisky'yi görevden almasına ve Siyonist Yönetim'in Arap Sekreteryası'nın dağılmasına yol açan bir dizi faktör oluşmuştur. En önemli faktörlerden biri, Filistin ulusal hareketinin yirmili yılları ortalarında tanık olduğu sakinlik, birçok Siyonist tarafından Kalvarisky'nin çalışma yöntemine yönelik eleştirilerin artması ve Siyonist hareketin Filistin'e gelen Siyonist göç dalgalarını absorbe etmek için fonlara ihtiyaç duyduğu bir zamanda, Kalvarisky'nin Araplardan istenilen hedeflere ulaşmadan, kendilerine sunduğu rüşvetlere para harcadığı hakkında sık sık konuşulmasıydı.⁹¹

Birleşik Ofis, kuruluşunun ardından aşağıdaki hedefleri içeren geniş ve iddialı bir çalışma programı belirlemiştir.

- Araplar arasında, Arap basınında, Filistin'deki Arap kurumlarında, partilerde ve gruplarda olup bitenler hakkında düzenli olarak bilgi edinmek.
- Arap yaşamıyla ilgili tüm konularda istatistiksel bilgi toplamak, düzenlemek ve Siyonist faaliyetin Arap ekonomik ve kültürel yaşamı üzerindeki etkisini incelemek.
- Arap dairelerine Yahudi amaç ve yöntemlerini anlatmak için gerekli malzemeleri hazırlamak.
- Filistin'de Siyonist faaliyetlere karşı çıkmayan Araplarla ilişkiler kurmak ve onlara faaliyetlerinde yardımcı olmak.
- Özellikle çiftçiler ve onların ekonomik sorunları ile ilgilenmek.
- Siyonistlerin ve Arapların belediye meclislerindeki konumlarıyla ilgili öne çıkan konuları ele almak.

90 Frederick Kish: Kudüs'teki Siyonist Yönetimin Siyasi Departmanına başkanlık etmeden önce İngiliz Ordusunda görev yapmıştır. Bu hizmeti sırasında, 1919-1921 yıllarında İngiliz barış görüşmelerine istihbarat subayı olarak katılmıştır. Kudüs'teki "Siyonist yönetimin" siyasi departmanının başkanlığından istifa ettikten birkaç yıl sonra, geri dönmüş ve 1939'da İngiliz Ordusu'na katılmıştır. Tuğgeneral rütbesine ulaşmış ve II. Dünya Savaşı sırasında Tunus topraklarında bir mayına basması sonucu 1943'te ölmüştür. Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi*, s119

91 Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi*, s124-125.

- Siyonist yerleşim birimleri ile Arap köyleri arasında dostane ilişkileri geliştirmek.
- Filistin ve komşu Arap ülkelerinde Arap basını ile ilişkiler kurmak ve onlara malzeme sağlamak.

Birleşik Ofisin Araplar hakkında bilgi toplama, casusluk yapma, Filistin ve diğer Arap ülkelerinden Arap ajanları çekme ve örgütleme ile ilgili hedeflerine ulaşmak için Birleşik Ofis bünyesinde Bilgi Servisi adı verilen bir birim kurulmuştur.⁹² Birleşik Ofis ve ona bağlı Bilgi Servisi, bilgi toplama konusunda, bazıları kamuya açık, bazıları da gizli olan çeşitli kaynaklara dayanmaktadır. Bu bilgi kaynakları şu şekildedir:

- Filistin'deki Arap basını; Birleşik Ofis, Filistin'de yayınlanan tüm Arap gazetelerini takip etmiş ve içeriklerini incelemiştir.
- Komşu Arap ülkelerinde faaliyet gösteren Arap medyası; Birleşik Ofis, Filistin'e komşu olan ülkelerdeki en önemli Arap gazeteleriyle ilgilenmiştir.
- Hem Filistin'de hem de Arap ülkelerindeki Arap işbirlikçiler.
- Filistin'de Araplarla ekonomik ve sosyal ilişkileri olan Siyonistler.
- Filistin'de Devletin organlarında, özellikle polis ve idari kurumlarda çalışan Siyonistler.
- Komşu Arap ülkelerindeki, özellikle Suriye, Lübnan, Mısır ve Irak'taki Yahudiler.
- Siyonist çalışanlar tarafından Kudüs'teki telefonlar dinlenerek Filistin milli mücadelesinin birçok liderinin telefon görüşmelerini takip etmek.⁹³

⁹² Alarşif alsahyuni, *Takrir havla naşatat almaktab fi 1930, vasika NO 3554 S25*.

⁹³ Abd Alhafiz Muharib, *Haghanah, Aitasal, Lahi*, s.124-127. Alarşif alsahyuni, *Takrir havla naşatat almaktab fi 1930, vasika NO 3554 S25*.

1.3.4. Yahudi Ajansı'nın Araplara Karşı İstihbarat Faaliyetleri

Yahudi Ajansı'nın siyaset dairesi, Filistin'de Siyonist harekete hizmet eden Arap ülkelerinde birçok istihbarat faaliyeti gerçekleştirmiştir. Bu istihbarat faaliyetleri şu şekildedir:

- Arap basınıni etkilemek, Arap ülkelerinde kamuoyunu hedef almak ve yönlendirmek; onları Filistin davasından uzak tutmak amacıyla 1936-1939 Arap Devrimi sırasında Lübnan ve Suriye gazetelerinde birçok makale yayınlanmıştır.
- Ajanlar görevlendirmek; Ezra Danin, Siyonist yerleşim alanlarına bitişik köylerde yürüttüğü sulama projesi sayesinde Arap gençlerle yakınlık kurmuş, Arap gençlerin ajan olarak görevlendirmesinde ciddi bir rol oynamıştır.
- Anlaşmazlıklar yaymak ve bilgileri gölgelemek için, rüşvet kullanarak Arapları ve Filistinlileri hedef almak; var olmayan örgütlerin adını taşıyan Arapça broşürler dağıtarak veya devrimcileri katil ve hırsız olarak suçlayarak zan altında bırakmak hedeflenmiştir.
- Filistin'de bulunan Yemen ve Iraklı çok sayıda Yahudi'ye ek olarak, Bağdat doğumlu ve Arapça bilen Şimon Masumekh tarafından eğitilen Palmach'ın Mista'arvim biriminden yardım almak için çalışılmıştır.⁹⁴

1.4. Etsel Örgütü'nün Kurulması 1931-1948

Ulusal askeri örgüt Etsel ya da “B Örgütü” ya da “Ulusal Haganah” 1931'de Avraham Tehomi liderliğindeki bir grubun Burak İsyanı⁹⁵ sırasında savunma politikasını protesto etmek için Haganah'tan ayrılmasıyla kurulmuştur.⁹⁶ Tehomi Siyonistlerin desteğini

94 Abd El Aziz Abu Eleyan, *Tatawur Al'ajhizat Al'amnia Alsahyunia 1897-1984* (Gaza: Aljamiea Al'islamia, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012), s160-165.

95 1929 yılının Ağustos ayında Yahudiler, heykel inşası projesine destek çağrısında bulundukları bir açıklama yaptılar. Heykellerine yardım gösterilerine çağırdılar. Gerçekten de çağrıdan iki gün sonra 14 Ağustos günü çok sayıda Yahudi grup gösteri yapmak için Hayfa ve Tel Aviv'den Kudüs'e geldi. Duvar bizim duvarımızdır', 'Duvar bizim ağlama duvarımızdır' diye slogan atmaya başlamışlar ve İngiliz polisinin korumasında “Burak Duvarı”nda toplandılar. İki gün sonra cuma günü Müslümanlar cuma namazından sonra Mescid-i Aksa'dan çıktılar. O gün peygamberimiz (s.a.v.) in doğum günüydü ve büyük bir gösteri yaptılar. 17 Haziran 1930'da Burak Devrimi olaylarında Muhammed Cemcum, Fuad Hicazi ve Ata ez-Zir'in idam edilerek şehit edilmiştir. Abd El Aziz Abu Eleyan, *Tatawur Al'ajhizat Al'amnia Alsahyunia 1897-1984* (GAAZE, 2012), s120.

96 Macmillan Reference, “Etsel”, Encyclopedia Judaica (U.S.A, in Association with Keter Publishing House Ltd, Jerusalem, 2006)8/98.

kazanmak için yurt dışına gitmiştir. Ancak eli boş dönmüş ve Jabotinsky planları konusunda hevesi kırılmıştır. Filistin'e döndüğünde Betar'dan ve İbrani Üniversitesi'nden David Raziell⁹⁷ ve Abraham Stern gibi isimler de dahil olmak üzere, öğrenciler arasından bir dizi üye toplamayı başarmıştır.⁹⁸ Bir yıldan kısa bir süre sonra Tehomi, Tel Aviv, Hayfa, Safed ve bir dizi Siyonist toplulukta B Örgütü'nün şubelerini açmıştır. Örgütün üyeleri 300'ü geçmiş ve "Hamstada" adında bir iç gazete çıkarmıştır.⁹⁹

1.4.1.Etsel Örgütü'nün Güvenlik Teşkilatının Geliştirilmesi

Etsel'in güvenlik teşkilatı, kendisini etkileyen örgütün iç değişiklikleriyle bağlantılı olmuş ve zaman içinde gelişmiştir. Etsel, siyasi, askeri ve güvenlik faaliyetlerine hizmet eden ve üyelerine koruma sağlayan bir bilgi teşkilatına sahip olmak için uğraşmıştır. Bu nedenle Haganah'ın Haşay Teşkilatına karşılık gelen Meşey teşkilatını kurmuştur.¹⁰⁰ Güvenlik Teşkilatı liderliğin menfaati için her türlü bilgiyi toplamıştır. Özellikle Araplar, silah depolarının yerleri, Manda Otoritesi ve kurumları hakkında bilgi toplanmıştır. Teşkilat çalışmalarında, orduda çalışan Siyonist askerlerden, polisten ve Manda Yönetimine tabi dedektif ofisinden faydalanmıştır.¹⁰¹

1944 yılındaki Etsel İsyanı ile birlikte, bilgi teşkilatının adı Meşey'den, yakıt anlamına gelen "Delk" olarak değiştirilmiş, bazen de su hortumu anlamına gelen "Tsenor" ismi kullanılmıştır.¹⁰² Delk Teşkilatı'nın en önde gelen liderleri arasında, Şubat 1944'te atanan ve çalışmalarında Jacob Amrami (Yoal), Yitzhak Yegens (Avinoam) ve Menachem Melchaki tarafından yardım gören Jacob Taffin vardır. Tasfiye döneminde Taffin kaçırılınca onun yerini kısa süreliğine Avinoam almıştır. Ondan sonra Yoal gelmiş ve 1948'in başına kadar bu göreve o devam etmiştir. Ardından 1948'de İsrail'in kuruluşuna kadar Teşkilatın başında kalan Ebu Sharzer gelmiştir.¹⁰³

97 David Raziell: 1909'da Polonya'da doğdu. 1914'te Filistin'e geldi. Kudüs İbrani Üniversitesi'nde matematik ve felsefe okudu. 1929'da Haganah'a katıldı. İki yıl sonra ondan ayrıldı ve Etsel örgütünün kurulmasına katkıda bulundu. Jabotinsky, Kudüs şehrinin komutanlığına atandı ve onu Etsel'in genel başkanı olarak atadı. Talmi Afracym Minahim, *Maejam Almustalahat Alsahyuniati*, çev. Ahmad Alejrami, s245.

98 Macmillan Reference, "Etsel", Encyclopedia Judaica, S84.

99 Afracym Tilmiya, *Man Wama; FY Aldifa Walsira* (Tel Aviv: Matbaeat Dafar, 1975), S106.

100 Abd El Aziz Abu Eleyan, *Tatawur Al'ajhizat Al'amnia Alsahyunia 1897-1984* (GAAZE, 2012), S210.

101 David Nayf, *Almunazama Aleaskaria Alqawmia "Aldifa Alqawmi 1931- 1973"*, 2.cilt (Tel Aviv: İsdrat Muasasat Kalawzanr, 1975), s260.

102 David Nayf, *Maearik Almunazamat Aleaskaria Alqawmia* (Tel Aviv: Wizarat Aldifa, 1989), S348.

103 Abd El Aziz Abu Eleyan, *Tatawur Al'ajhizat Al'amnia Alsahyunia 1897-1984*, s252.

1944'ün başından itibaren Delk, bir komutan, bir komutan yardımcısı ve bir genel sekreterden oluşan bölgesel bir komutanlık haline gelmiştir. Teşkilat birkaç bölüme ayrılmış ve her bölüm için bir sorumlu atanmıştır. Ayrıca çeşitli bölgelerdeki her bölüm için bir şube kurulmuştur. Yerel bölge düzeyinde çalışan, raporlarını bölüm aracılığıyla Teşkilatın liderliğine sunan, aylık olarak tüm şube ve bölüm liderleri için oturumlar düzenlenmiştir.¹⁰⁴

Filistin halkı, kırklı yılların başına kadar Etsel istihbaratının ilgi odağı olmuştur. Daha sonra Etsel çabalarını, Filistin'den çekilmelerine hazırlanmak ve İsrail Devleti'nin kurulması için hedeflediği İngiliz Mandası hakkında bilgi toplamaya odaklamıştır. Etsel ayrıca çabalarını Alman ve İtalyan casuslarını tespit etmeye ve telefon dinleme konusunda uzmanlaşmış bir hücreye sahip olmaya yoğunlaştırmıştır.¹⁰⁵

1.4.2.Etsel Örgütü'nün İstihbarat Faaliyeti

Etsel istihbarat teşkilatı kuruluşundan itibaren, arama ve tutuklamaların önlenmesi için İngiliz Polisinin örgüte karşı atmayı planladığı adımlar hakkında tüm bilgileri toplamaya odaklanmıştır. Bu amaçla Etsel, İsrail Polisleri de dahil olmak üzere farklı ajanlar kullanmıştır. Örgütün tüm üyelerinin görevi, kulaklarına ulaşan her bilgiyi bildirmektir.¹⁰⁶ Etsel, Siyonist hareket ve onun Filistin'deki ofisleri, faaliyetleri, gazetecileri ve öğrencilerinin yanı sıra, özellikle Yahudi Ajansı ve Ulusal Komite Binası hakkında bilgi toplama konusunda uzmanlaşmış, görevi bölgesel düzeyde bilgi toplamak olan bir ağ kurmuştur.¹⁰⁷

Etsel üyelerinden, yerleşim alanları ve bölgenin sınırlarının detayları, davranış yönleriyle birlikte nüfus, güçlü ve zayıf yönleriyle kamu binalarının türleri, bölgede çalışan doktor sayısı, telefon sayısı, gıda mağazaları ve eczanelerin sayısı gibi, her yönden bilgi toplamalarını istemiştir.¹⁰⁸ Ayrıca tüm Haganah üyelerinin adları, faaliyetleri, görevleri,

104 Abd El Aziz Abu Eleyan, *Tatawur Al'ajhizat Al'amnia Alsahyuniya 1897-1984*, s253.

105 David Nayf , *Maearik Almunazamat Aleaskaria Alqawmia*, S348.

106 Shmuel, Even, Eamus, Qaranit , *Tayifat Alaistikhbarat Al'israilia İlaa Ayn* (Tel Aviv: Maehad Dirasat Al'amn Alqawmi, Wa Jamieat Tel Aviv, 2009), S25. . &Yaequb, İlyaf, *Jarayim Al'arghun Wa lihy 1937-1948* (Amman:Dar Aljalil Lilnashr,1.Basım,1985),S54.

107 Alarşif alsahyuni, *tajmie alaitasal -dylik " takarir aistikhbaratita", vasika NO01/09 / 31-42* .

108 Alarşif alsahyuni, *Tajmie alaitasal -dylik " takarir aistikhbaratita", vasika NO)03/01 / 31-42* . İbranice

adres ve telefon numaralarının bir listesi hazırlanmıştır. Merkez Komutanlığına iletilen tüm bu bilgiler incelenmiş ve buna göre pozisyon belirlenmiştir.¹⁰⁹

Bunların yanı sıra, Etsel Örgütü'nün istihbarat çalışmaları gizlice telefon dinlemeye dayanmaktaydı. Örneğin Kudüs'te kurduğu telefon dinleme sistemini kullanarak Giola Caddesi yolundaki Schneller yetimhanesini dinlemeyi hedeflemiştir. Bahsi geçen bu kurum Almanlara ait, öğrencileri ve öğretmenleri ise Araplardan oluşmaktaydı. Etsel bu kurumun Arap örgütleri tarafından kullanıldığı bilgisini almıştı. Bu kurum Alman menşeli olduğu için dokunulmazlığı vardı ve kimse ondan şüphelenmezdi.¹¹⁰

Etsel'in istihbarat çalışmaları, 1947 yılında özellikle Arap şehir ve köyleriyle ilgili ikiye katlanmıştır. Bunun nedeni Yafa şehrinde yapacakları etnik temizlik için bilgi toplamaktır. Şehre saldıracak kişilere yapılacak işgal hücumu için gerekli bilgiler verilmiştir. 25 Nisan 1948 günü şehirdeki Müslümanlara saldırı yapılmış ve şehir sakinlerinin çoğu vahşice öldürülmüştür.¹¹¹

1.5. Lehi “Stern” Örgütü'nün Kurulması 1931-1948

İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, özellikle 1939'da Beyaz Kitap yayınlandıktan sonra, Siyonistlerin İngiltere'nin yanında savaşa katılmaya karşı olan tutumlarında bir farklılığa yol açmıştır. Bahsi geçen Beyaz Kitap, İngiliz Hükümeti tarafından 17 Mayıs 1939 tarihinde İngiltere'nin politikasını üç ekseninde ilan ettiği bir muhteviyatla yayınlanmıştır. Bunlardan birincisi özyönetim, ikincisi göçmenlik meselesi ve üçüncüsü toprak düzenidir. Siyonist örgüt, Yahudi Ajansı, Haganah, Jabotinsky önderliğindeki Düzeltici Siyonizm ve Etsel Örgütü'nün tutumları aynı paralelde toplanmıştır. Ancak Etsel'deki ikinci adam Abraham Stern bu tutuma karşı çıkmış ve bu durum örgütten ayrılmasının ve Lehi adını taşıyan yeni bir örgütün kurulmasının başlangıcı olmuştur.¹¹²

109 Alarşif alsahyuni, *Tajmie alaitasal TaltaKarir Valmelumat bisşan alhaghana, vasika NO 4/19/45*

110 Siyonist Arşivlerinden *Etsel - Delk ve Arap Çevresi toplaması / Hayfa'dan İngilizler ve Araplar Arasındaki Yazışmalar başlıklı 4-31/7/20 Nolu Belge*

111 Alarşif alsahyuni, *Tajmie alaitsl - dilik aldayira alarabiaya / almurasala bayn albritaniyn ve alarap min hifaya, NO20/7/31-45*.

112 Jabotinsky'nin 1940'taki ölümünden sonra, ruhani babası olan Irgun'da (Ulusal Askeri Örgüt - Etsel) bir bölünme meydana geldi. Abraham Stern, kısaca “İsrail Özgürlüğü Savaşçıları” anlamına gelen “Lehi Jirot İsrail” adlı bir çete kurmak için Etsel'den ayrıldı. Bu örgüt kurucusunun adından dolayı Stern adıyla biliniyordu. Bölünmenin nedeni, Lehi'nin Jabotinsky'nin ölümünden önceki tavsiyelerine cevaben Irgun'un benimsediği Manda yetkililerinin yatıştırma politikasına muhalefetinden kaynaklanıyordu.

Lehi Örgütü, kuruluşundan itibaren İngiliz güvenlik güçlerinin takibine ve baskısına maruz kalmıştır. Tutuklu sayısının artması ve cezaevlerindeki işkence olayları nedeniyle örgüt yönetimi, örgüte saldırmaktan sorumlu İngiliz subaylarına sabotaj emri vermiştir. İngilizler için pusu kurulmuş, fakat bu çabalar İngilizler yerine Yahudi polislerin ölümüyle sonuçlanmıştır. Bu durum Yishuv'da "çeteler", "beşinci tabur" veya "Yahudi polis katilleri" olarak tanımlandıkları bir öfke patlamasına yol açmıştır.¹¹³

Lehi Örgütü'nün İstihbarat Faaliyeti

Lehi Örgütü, kuruluşundan itibaren Filistin'de çeşitli istihbarat faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Bu istihbarat faaliyetlerinden bazıları şu şekildedir:

- Lehi Örgütü kurulduğu günden beri, yeni teşkilatı korumak için bir güvenlik birimi inşa etmekle ilgilenmiştir. Liderlikle doğrudan bağlantı içinde istihbarat teşkilatı kurulmuş ve üç merkezi bölüme ayrılmıştır. Bunlar, Tel Aviv Şubesi, Hayfa Şubesi ve Kudüs Şubesidir. Bu alanda yeterli donanımına sahip olmadıkları için, bölümde birkaç unsur vardır. Bu bölümün üyeleri kendilerini geliştirerek izleme ve bilgi toplama alanında ileri aşamalara gelmiştir. Lehi'nin bir istihbarat yetkilisi bu konuda şunları söylemiştir: "Haganah üyeleri bizim hakkımızda çok fazla bilgiye sahiptiler. Ancak biz onların hareketleri hakkında hiçbir şey bilmediğimiz için Sison döneminde bilginin önemi arttı."¹¹⁴
- Lehi istihbaratı, Filistin'deki İngiliz Ordusu hakkında bilgi toplamıştır. Bu bilgileri, yaklaşan operasyonlara hazırlanmak için Planlama Birimi'ne iletmıştır. Bunlar arasında İngiliz ordusunun hareketlerinin yerleri, silah depoları, nöbet değiştirme zamanları, cezaevleri ve muhafızların buradaki hareketleri mevcuttur.¹¹⁵
- Lehi istihbaratı, İngiliz askeri komutanlığına veya Siyonist örgütlerin siyasi liderlerine ait önemli mesaj ve yazışmaları izlemiş, telefonlarını dinleyerek örgüt yararına çeşitli bilgiler elde etmiştir.¹¹⁶
- 1 Kasım 1945'te Lehi Örgütü, Hayfa'daki petrol rafinerilerini havaya uçurmuştur. Bu olayı Yaakov Eliav şöyle aktarmıştır: "Operasyonun dört faili rafineri alanına

113 David Nayf , *Maearik Almunazamat Aleaskaria Alqawmia*, 3.Cilt .S348.

114 Natan Yalyen-Mur, *Muqatili Huriyat 'İsrail Alnaas Al'afkar Alsanayi* (kudus: Isdar Shakhmuna, 2009), s274.

115 Yaqub Banayi (Miza), *Junud Majhulun Qisat Eamaliyat Liahi* (Tel Aviv: Isdar Hawgh Yadidiam, 1978), s332.

116 Natan Yalyen-Mur, *Muqatili Huriyat 'İsrail Alnaas Al'afkar Alsanayi*, s278.

girmeyi başardıktan sonra, o bölgede bulunan köprünün yakınında patlayıcıların gizlendiği sığınakta toplandılar. Ancak üyelerden biri çantayı sertçe bastırdı ve büyük bir patlama meydana geldi. O anında öldü, geri kalan üyeler de yerinden çekildi.”¹¹⁷

- Ağustos 1947’de Lehi Örgütünün birkaç üyesi, Kenya’daki bir gözaltı merkezinden 12 metre uzunluğunda bir yeraltı tüneli kazarak kaçmayı başarmıştır. Tünel, hapishaneyi ana caddeye bağlamaktaydı. Gözaltı merkezi içindeki tarım faaliyetleri, kazı yapma, tüneli kapatma ve tüneldeki kumların boşaltılması için bir güvenlik örtüsü olarak kullanılmıştır.¹¹⁸

- Lehi Örgütü, polisin arama ve kontrol prosedürleri ile ilgili niyetlerinin bilinmesi ve İngilizlerle iletişim kuran Yahudi ajanların tespit edilebilmesi için, İngiliz polisinin gizli görüşmelerini dinlemiştir. Böylece Lehi Örgütü, İngiliz otoriteleri hakkında birçok bildi edinmiş ve daha sonra meydana gelebilecek İngiliz makamlarının örgüt üyelerini tutuklama girişimlerini engellemek için güvenlik önlemleri almıştır.¹¹⁹

- Lehi üyeleri, Filistin’de çok sayıda hapishane firarı gerçekleştirmiştir. 1943 yazının sonlarında, Latrun Hapishanesi’nde tutuklu bulunan Lehi Örgütü’nden bir mahkûm, midesinde şiddetli ağrı olduğu bahanesiyle Kudüs’teki Devlet Hastanesi’ne gelmiştir. Mahkûm burada tuvalet penceresinden kaçmayı başarmıştır.¹²⁰

Siyonist hareket, Filistin’de askeri ve güvenlik boyutlarının tümünde aktif olan bir dizi Siyonist örgüt kurmayı başarmıştır. Bunlar içinde Nili İstihbarat Teşkilatı, Şam ve Filistin’deki Türk kuvvetlerine karşı İngiliz ordusuyla işbirliği yapmıştır. Şam’da bulunan Türk Ordusu kurumlarına sızarak Türk kuvvetleri içine casuslar yerleştirmiş ve İngilizlere Türk Ordusunun hareketleri hakkında önemli bilgiler sağlamıştır. Türk Ordusunun Şam ve Filistin’de İngilizlerle karşı karşıya gelmesinde, İngiliz Ordusunun menfaatine hizmet eden doğru askeri bilgilere erişim için bir köprü olan ve o dönemde Türk kuvvetlerinin zayıflıklarından nasıl yararlanacağını İngilizlere sağlayan veriler mevcuttur.

117 Yaqub Banayi (Miza), *Junud Majhulun Qisat Eamaliat Liahi*, s332.

118 Yaequb, İlyaf, *Jarayim Al'arghun Wa lihy 1937-1948*, s189-190.

119 Emmanuel Kates, *Muqatili Huriyat İsrail; Muqatili Alhuriyat Fi İsrail Tarikh: Hashawmir Alhaghana Albialmakh Nayli Etsel Liahi* (Tel Aviv: Isdar Isdar: Sh. Faridman, 1955), s299.

120 Yaequb, İlyaf, *Jarayim Al'arghun Wa lihy 1937-1948*, s143.

Daha sonra 1923'te, Siyonist Örgütün askeri kolu olarak Haganah kurulmuştur. Aynı zamanda, tüm Filistin köy ve şehirlerindeki Filistinliler hakkında bilgi toplamak için Bilgi Enstitüsü şubesi kurulmuştur. Bu yapılar üzerinden toplanan bilgiler, Siyonist güçlerin 1948'de Filistin köylerini ve şehirlerini işgal etmelerine yardımcı olmuştur. Aynı zamanda siyasi departman, Arap ülkeleri hakkında bilgi toplamak ve Arap liderleri gizlice dinlemekle siyasi çevre üzerinde faaliyetler yürütmüştür. Siyasi ajans genişlemiştir. Siyasi Departman, Arap ordularının koşullarını bilmek ve Siyonist çıkarlara hizmet ederken ona nüfuz etmek için çalışmıştır.

Bunun yanında, Siyonistlerin kendi aralarındaki çatışmalarının bir sonucu olarak, Etsel (Irgun) Örgütü, Haganah'tan ayrılarak Siyonist hareket içinde düzeltici gücü temsil etme iddiasıyla kurulmuştur. Daha sonra Etsel Örgütü'nden Lehi hareketi ayrılmıştır. Bu yapıların her ikisi de güvenlik işinde çalışmıştır. Aynı şekilde her ikisi de Haganah'ın kendisi hakkında bilgi toplamıştır. Bu Siyonistler için Haganah, ihanetle ve İngiliz Ordusuyla çalışmakla suçlanmıştır. Bu iki örgüt, telefon dinleme ve suikast operasyonları ile hem Araplara hem de İngilizlere karşı güvenlik çalışmaları yürütmüştür. Her iki örgüt, bazı istasyonlarda başarısız olmanın yanında, bazı güvenlik başarıları da elde etmiştir.

2. BÖLÜM: İSRAİL İSTİHBARAT TEŞKİLATLARININ ÖRGÜTSEL YAPISI

İsrail Devleti açısından, devletin bütünlüğü ve ulusun güvenliğini koruma görevlerini üstlenen İsrail istihbarat teşkilatları, devletin payidar kalması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu teşkilatlar, karar vericilerin dayanak olarak esas aldığı, birincil kaynak görevini üstlenen temel unsurlardır. İstihbarat teşkilatlarının temel görevleri içerisinde; İsrail'e karşı yapılması planlanan operasyonları engellenmek, sınırları dışındaki devletlere karşı toprak bütünlüğünü korumak, dost ülkelerle ticari ilişkilerin kurulmasında güçlü hamleler hazırlamak ve bunların yanında İsrail'in ulusal güvenliğine de hizmet etmektir. Bu bölümde, İsrail istihbarat servislerinin kurumsal zemini, servislerin oluşturduğu hizmet yapısı ve yönetimi; İstihbarat servislerinin işlevlerinin niteliği, dost ülkelerle ve diğer küresel istihbarat servisleri ile dış ilişkilerin hacmi değerlendirilecektir.

2.1. Mossad

İsrail Dış Güvenlik Servisi Mossad'ın oluşumunun ilk aşaması, İsrail Devletinin ilk Başbakanı David Ben-Gurion'un¹²¹ 1951 yılındaki kararına uzanmaktadır. Mossad, çoklu gizli istihbarat servisleri içinde önemli bir istihbarat kolu olarak kurulmuştur. Mossad'ın temel görevi, devlet tarafından servise verilen özel görevler ile bilgi toplama ve araştırma, ülkeye yapılacak herhangi bir suikast planını engelleme ve bu konuda taslaklar üreterek programlar yürütmektir. Mossad, özellikle Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki istihbarat çalışmalarında sınırlı ve dolaylı bir rol oynamaktadır. Buna rağmen Filistin topraklarında,

121 1886'da Fluenks, Polonya'da doğdu. İlk eğitimini bir avukat olan babası tarafından daha önce kurulan bir Yahudi mektebinde aldı. Daha sonra babası ona özel ev dersleri şeklinde, dil ve genel konular öğretmeye özen göstermişti. Ben Gurion, "Siyon Sevdalıları" öncülerinden biri olan babasından etkilendi. Babasının Siyonist fikirlere karşı bir eğilimi vardı, bu da Ben-Gurion'da bir etki bıraktı. Ben-Gurion 1906'da Filistin'deki Yafa limanına geldi ve doğrudan Petah Tikva isimli yerleşim yerine gitti. Burada bahçe ve tarlalarda, inşaat ve ağaç toplama alanlarında çalıştı. Daha sonra Rishon Letzion'daki şarap sıkım hanelerinde çalıştı, burada işçiyi ve iş koşullarını iyileştirmek ve ücretlerini artırmak için işverenlere karşı isyan organize etti. Arkadaşları Yitzhak Ben-Zvi ve Yisrael Shuhat'ın eşlik ettiği Ben-Gurion, çeşitli Yahudi yerleşim yerlerindeki Yahudilerin hayatlarıyla ilgili davaları Yahudi avukatlarla savunmak için İstanbul'a gitti. Ben-Gurion, 1935'teki On dokuzuncu Siyonist Kongresi'nde Siyonist yönetimin başkanı ve ayrıca İsrail'in kuruluşuna kadar olmak üzere Kudüs'teki Yahudi Ajansı yönetiminin başına seçildi. Ben-Gurion komünistlere ve revizyonistlere karşı şiddetli mücadeleler verdi. 1931'e kadar Haganah çetesinde güçlü bir güce sahipti. Negev, ancak 1955'te siyasi arenaya döndü, üçüncü Knesset seçimlerini başardı ve sonunda siyasi yaşamdan emekli olduğunu açıkladığı 1963 yılına kadar başbakanlık görevinde bulundu. Savunma Bakanlığından sorumluyken, Etzel, Al-Lehi ve Palmach örgütlerini dağıttı ve İsrail ordusunun kuruluşunu ilan etti. Jony Mansur, Maejam Al'aelam Walmustalahat Alsahyunia Wal'iisrayiylia, (Ram Allah : *Almarkaz Alfilastini Lildirasat Al'iisrayiylia " Madar"*, 2009) , s107-109.

İsrail Devleti dışındaki bölgelerde çalışma alanları geniş ve sınırsızdır¹²². Mossad, Filistinli gruplar ve yurtdışında yaşayan Filistinlilerle ilgili elde ettiği istihbarat bilgilerini, Filistin topraklarındaki askeri çabalarını desteklemek için kullanmaktadır¹²³.

2.2. Kuruluşu Ve Gelişimi

Mossad teşkilatının kurulma fikri, 1937 yılında Sosyalist İşçi Hareketi liderlerinin ve Haganah Örgütü liderlerinin toplantısından sonra oluşmuş ve gelişmiştir. Bu örgüt, göç organizasyonu anlamına gelen “Alia Beyt için Mossad” olarak isimlendirilmiştir. Örgütün başlıca görevleri, Siyonist göçe ve İngiliz Mandasına direnen Arap ordularına karşı mücadele etmek, Filistinlilere karşı misilleme operasyonları yürütmek, gizli Yahudi göç sürecini organize etmek ve Yahudi göçünü yoğunlaştırmak ve aynı zamanda yaşanabilecek savaş ihtimaline karşı silah temin etmektir. Örgütün ana merkezi Paris’tedir. Örgüt, Fransız gizli istihbarat servisiyle yakın ilişkiler kurmuş ve bu servisin deneyimlerinden yararlanmıştır. Daha sonra Almanya, Cenevre ve Filistin gibi başka bölgelerde de şubeler açmıştır. II. Dünya Savaşı’nda özellikle İstanbul, Balkan Yahudileri ve İrlanda’daki Yahudilerin Filistin’e göç etmesini kolaylaştıran önemli bir faaliyet merkezi haline gelmiştir. Örgüt, aynı zamanda Filistin’deki Yahudileri de silah satın almaları için görevlendirmiştir¹²⁴.

1948 yılında İsrail Devletinin ilanından sonra, İsrail Başbakanı David Ben-Gurion ve İsrail Savunma Bakanı öncülüğünde, İsrail Savunma Bakanlığı çatısı altında, Haganah, Watsel ve Lehi gibi Siyonist örgütleri ve tüm askeri istihbarat kolları organize edilmiştir. 30 Haziran 1948’de yapılan Merkezi İstihbarat Teşkilatı’nın ilk toplantısına Başbakan ve Savunma Bakanı başkanlık etmiş ve tüm İsrail istihbarat teşkilatlarını sadece üç departmanda birleştirmeye karar vermiştir. Bunlar:

- Siyasi Daire: Yurtdışındaki İsrail büyükelçiliklerinden bilgi toplamakla ilgilenir ve Dışişleri Bakanlığı’na bağlıdır.

122 Adnan, Ebu Amer, *Manzumat Al'amn Al'iisrayiyli Walthuwrat Alearabiav* (Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 2016), s16.

123 Adnan, Ebu Amer, *Manzumat Al'amn Al'iisrayiyli Walthuwrat Alearabiav*, s16.

124 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria (Amman), Wajihaz Almusad Wadawrihima Fi Sinaeat Qarar Al'amn Alqawmii Wal'iisrayiyli Mundh 1945-2010* (KUDUS: Jamieat Alqudsa, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014), s37.

- Askeri istihbarat: Isser Be'eri¹²⁵ bu göreve liderlik etmekle görevlendirilmiştir.
- İç İstihbarat: Isser Harel¹²⁶ önderliğindedir. Görevi diğer ülkelerin casusluk faaliyetleriyle mücadele etmek ve 1948 yılından itibaren, işgal altındaki topraklarda Filistinlilerin hareketlerini izlemektir.¹²⁷

İsrail istihbaratı, askeri istihbarat şefi Isser Be'eri'nin eylemleri nedeniyle bir dizi başarısızlık ve skandala maruz kalmıştır. Bunlardan en ünlüsü, Arap lider Ali Kassem'in¹²⁸ yargılanmadan öldürülmesi olayı olmuştur. Bu olay, "Devlete ihanet suçlamasıyla Meir Tobianski¹²⁹ olarak bilinen bir Yahudi'nin öldürülmesi" ile başlamaktadır. Diğer skandallar arasında, aralarındaki iç farklılıklar nedeniyle Yahudi üyelerin tutuklanması ve işkenceye maruz kalmaları yer almaktadır. Sonuç olarak Be'eri, bu eylemler nedeniyle görevinden alınmış ve ona karşı bir dava açılmıştır. 1949 yılı Ekim ayında, sembolik olarak sabahdan akşama kadar bir günlük hapis cezasına çarptırılmıştır.

125 1901'de Bendin, Polonya'da doğdu. 1912 yılında Filistin'e göç etti. İşçi taburuna katıldı ve Kfar Galgadi yerleşim bölgesine yerleşti. Bu bölgede Haganah'ın komutanı olarak atandı. Daha sonra orada çeşitli pozisyonlarda bulundu. Haziran 1948'de askeri istihbarat komutanı olarak atandı. Ancak bir Arap ajanının öldürülmesine karıştıktan sonra yarım yıldan kısa bir süre sonra görevinden alındı ve Ben-Gurion'un kararıyla askeri rütbesi kaldırıldı. Berey istihbarat operasyonlarında ve diğer tasfiyelerde yer aldı. Ölüm cezasına çarptırıldı ve devletine hizmet geçmişi silindi. 1958'de Hayfa'da öldü. Jony Mansur, *Maejam Al'aelam Walmustalahat Alsahyunia Wal'iisrayiylia*, s85.

126 Mossad'ın ikinci başı olarak kabul edilir. 1912'de Beyaz Rusya'da doğdu. On sekiz yaşında Filistin'e göç etti. Kurulmasından önceki ve sonraki dönemde İsrail'in hizmetinde olduğu uzun yıllar güvenlik ve istihbarat işleriyle ilgilendi. Harel'in devlete hizmetinde ana istasyonları oluşturan görevler arasında, "Haganah" (1944-1947), Genel Güvenlik Servisi Başkanı "Şabak" (1948-1963) ve sorumlu "Mossad" başkanı, bilgilendirme servisi çerçevesinde faaliyetlerin yerine getirilmesi yer alıyordu. Harel, güvenlik hizmetleri ve istihbarat çalışmaları alanında ender yeteneklere sahip hassas bir adamdı. Yaptıkları arasında en ünlüsü Nazi Adolf Eichmann'ın kaçırılması ve Arjantin'den İsrail'e taşınması gibi önemli operasyonları kişisel olarak yönetiyordu. Görev süresi boyunca Harel, Mossad'ın çalışmalarının temellerini de oluşturdu ve Mossad'ı, devletin gelişme aşamasında çalışan bir aygıttan resmi bir aygıtı geçiş de dahil olmak üzere karşılaştığı yeni gerçekliğe ve hedeflere uyarladı. Harel, hedefe tam bağlı ve İsrail siyasi liderliğine tamamen sadık kalarak çalışmalarının performansıyla karakterize edildi. Yaghal Eylam, *Alf Yahudiun Fi Alttarih Alhadith*. çev. Adnan Abu Amer, S150.

127 Eynas Mujil Dilyan, *Jihaz Alaistikhbarat Al'iisrayiylia (Almusad) Watathirih Alsiyasi Alkhariji, Majalat Markaz Alddarisat Alfilastinia*, 9.cilt (Irak: 21Aralık 2009), S124.

128 Tel Aviv'in kuzey kıyısındaki bir köy olan Sidna köyünden olan Ali Kassem zengin bir Arap'tı. Cesedi Carmel Dağı yakınlarındaki hayvan çiftliklerinde bulundu. Kassem, tanınmış bir toprak tüccarıydı ve İsrail Savunma Bakanlığı'nda uzun süredir çalışıyordu. İsrail Savunma Bakanlığı tarafından yapılan soruşturmalardan sonra, soruşturmalar Be'eri'nin olaya karıştığını gösterdi. Be'eri, görevini değiştirdiği ve Araplar için casusluk yaptığı gerekçesiyle Kassem'in infaz emrini verdiğini itiraf etti. Ancak İsrail Adalet Bakanı Pinchas Rosen, Be'eri'nin cinayet işlediğine karar verdi. Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* (Mısır, Kahire. *Sharikat Alsharif Lilnashr Waltawzi* (Kahire, 1.Basım, 2015), S56.

129 Bir Yahudi ajanı. Isser Be'eri tarafından öldürüldü ve Be'eri'nin istihbarat görevinden çıkarılmasına neden olan konular arasında oldu.

Daha sonra Isser Be'eri'nin yerine Haim Herzog¹³⁰ atanmıştır. 28 Şubat 1948'de İsrail Başbakanı ve Ordu Bakanı David Ben-Gurion, Jacob Doroi ve Herzog ile görüşükten sonra, bu defa İsrail'in dört istihbarat birimine sahip olması gerektiğine karar verilmiştir¹³¹. Bunlar:

- Suçlularla başa çıkmak için, polis gücü içinde teşkil edilecek bir istihbarat birimi.
- Askeri istihbaratla ilgilenen ve yurtdışında faaliyet gösteren bir istihbarat birimi.
- Casusluk ile Mücadele İç Güvenlik İstihbarat birimi.
- Dışişleri Bakanlığı kapsamında faaliyet gösteren yabancı bir istihbarat birimi.

İsrail istihbaratının ikinci kez yeniden düzenlenmesi, Herzog başkanlığında bir İsrail ordusu istihbarat bölümü kurulmasına zemin hazırlamıştır. Herzog, İstihbarat Servisi Departmanı'nın görevlerini belirlemek ve İsrail ordusu içinde genel güvenliği sağlamanın yanı sıra, iç güvenlik sorunlarını da ele almak için ciddi çalışmalar yapmıştır. Bu aşamada güvenlik sorunlarının, Savunma Bakanı veya İçişleri Bakanı başkanlığındaki özel bir istihbarat kurumu tarafından yönetilmesi gerektiğini vurgulamıştır¹³².

Daha sonra, 1949 yılında Reuven Shiloah¹³³, İsrail istihbarat birimleri arasında geliştirme ve iyileştirme politikası çerçevesinde bir koordinasyon komitesi kurmuştur. Komisyonun

130 1918'de İrlanda'da doğdu. İsrail'in altıncı başkanıdır. (Rafi) ve (İşçi) partilerinin aktivistleri ve liderleri arasında yer almıştı. Londra'da okudu, hukuk diploması aldı ve avukatlık mesleği yaptı. 1936'da Filistin'e göç etti, Haganah örgütü saflarına katıldı ve İngiliz Ordusu'nda görev yaptı; ona istihbarat işinde deneyim kazandıran bu durum, istihbarat deneyimini Haganah'a aktarmasına yardımcı oldu. Ayrıca Haziran 1967 savaşıdan sonra Batı Şeria için askeri komutan olarak atandı. İsrail ordusundan muaf olduktan sonra, altmışlı yılların ortalarında Rafi Partisinde siyasi çalışmaya yöneldi. İsrail Radyosu için askeri analist olarak çalıştı ve ardından 1975 ve 1977 yılları arasında İsrail'in Birleşmiş Milletler büyükelçisi olarak atandı. İşçi Partisi listesinde 10. Knesset'e katıldı. Daha sonra 1983'te ilk ve 1988'de ikinci bir dönem için İsrail Cumhurbaşkanı seçildi. Askeri tarih alanında bir dizi kitap yayınladı. 1997'de vefat etti. Jony Mansur, *Maejam Al'aelam Walmustalahat Alsahyunia Wal'israyiyia*, S33.

131 Isser Harel, *Al'amn Wal'diyumuqratia* (Tel Aviv: Edanim Yayınevi, Yediot Aharonot, 1989), s34.

132 Youssef HasanYoussef, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'israyiyia*, s. 57.

133 Kudüs'te doğdu. Mossad'ın ilk başkanıdır. Shiloah Arap diline de hakimdi ve Ortadoğu konusunda uzmandı. Shiloah, 1949-1952 yılları arasında Mossad'ın ilk başkanı ve İsrail Başbakanı ve Savaş Bakanı David Ben-Gurion'un onu bu göreve atamasının ardından gizli görevlerde bulunmuştur. Mossad liderliğinden istifa ettikten sonra Shiloah, Washington'daki İsrail büyükelçiliğinde danışman ve dışişleri bakanının siyasi danışmanıydı. Shiloah, İsrail'in kurulmasından önce, gençliğinden beri ülkedeki Yahudi cemaatinin gizli meseleleriyle ilgileniyordu. David Ben-Gurion ve Moshe Sharett'in güvendiği bir adam olarak Yahudi liderliğine yakındı. Shiloah, özellikle siyasi alanda gizli faaliyetlerle ilgilendi. Shiloah, bilgi toplama alanında da başarılar elde etti; bunlardan en önemlisi, Arap Birliği'nin İsrail'e yapacakları Arap saldırı planlarını elde etmesidir. Shiloah alışılmadık bir adam, çalışma ve düşünme yöntemlerinde tartışmalı

başına başkan olarak da kendisi atanmıştır. Komisyonun ilk toplantısı yine 1949 yılında yapılmıştır.¹³⁴ Ben-Gurion, 1948 Arap-İsrail savaşında Arapların başarısız olmasından sonra, Arapların İsrail'e karşı ikinci bir savaşa girecekleri korkusu nedeniyle, özellikle 1950 yılı içerisinde Koordinasyon Komitesinden Arap ordularının askeri gelişimi ile ilgili bilgiler istemiştir. Shiloah, güvenmediği güvenlik liderlerini istihbarat teşkilatından çıkararak, İsrail içinde istihbarat servislerini kontrol edebilmiştir. Shiloah, siyasi çemberi feshedip Boris Gurel'i¹³⁵ istifaya zorlamış ve güvenlik hizmetlerinin yeniden düzenlenmesini sağlamıştır. Birim 131¹³⁶ ismini verdiği çok gizli bir istihbarat birimi kurmuştur. Bu birimi özellikle Arap ülkelerinde ajanlar organize etmekle görevlendirmiştir¹³⁷.

Reuven Shiloah, 1949 yılında ilk İsrail Başbakanı David Ben-Gurion'a bir mektup göndermiştir. Shiloah, yazdığı mektupta, güvenlik ve istihbarat konularıyla ilgilenen başbakanlık ofisinden sorumlu olacak gizli bir istihbarat teşkilatı kurulmasını önermiştir. O dönemdeki İsrail istihbarat teşkilatlarının liderleri arasında gerçekleşen istişareler ve birtakım tartışmalardan sonra, 1951 yılında Ben Gurion, Dışişleri Bakanı Charett'e¹³⁸ bir mektup göndermiş ve durumu şu şekilde belirtmiştir:

iken; bununla birlikte, yaratıcılığı, girişimlerinin önemi ve İsrail'in istihbarat faaliyetine katkısı açısından tartışılmaz bir takdir aldı. Yaghal Eylam, Alf Yahudiun Fi Alttarih Alhadith. çev. Adnan Abu Amer, S220. 134 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria (Amman)* (Kudus: Jamieat Alquds, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014), s 39-40.

135 Boris Gurel, Bilgi Biriminde İngiliz İşleri Bölümü başkanı olduktan sonra siyasi departmana başkanlık etti. Boris, yabancı elçilikleri, konsolosluklarda uzmanlaşmış iç istihbarat ve karşı istihbarat alanındaki siyasi bölümü, BM ofisleri ve yetkililerini denetledi. Gurel, bunu İsrail Devletinin varlığının ve kuruluşunun doğal bir devamı olarak gördü. (Qusay Adnan Abbasi, *İsrail İstihbaratı ve El-Aksa İntifadası*, (Suriye: Şam, Aladdin Basım ve Dağıtım Şirketi, 2004), s. 10-11.

136 Birim 131 1948'de kuruldu. Siyasi bölümde çok gizli bir birim olarak sınıflandırıldı. Görevi sabotaj operasyonları yapmak ve düşman hatlarında kargaşa çıkarmaktı. 1948 savaşından sonra siyasi bölümün itirazına rağmen birim orduya alındı. Ancak ordu, görevlerinin güvenlik değil askeri olduğunu iddia etti. İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, çev. İlyas Farahat* (Mısır: Dar Alharf Alearabi Lilnashr Waltawzi, 1. Basım, 1992), s 99.

137 Yusi, Milaman, Ran, Rafif, Jawasis Almukhabarat Al'iisrayiylia, Tarikh Wajighrafia, (Amman: Dar Aljalil, 1. Baskı, 1990), s 54-63.

138 Moshe Charett, İsrail hükümetinin ikinci başkanıydı. 1894 yılında Ukrayna'da doğdu. 1906'da Filistin'e göç etti. İstanbul'da hukuk okudu. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Filistin'deki tüm Yahudi yerleşimlerinin Osmanlılaştırılması, yani Yahudilerin kontrolünün tamamıyla Osmanlılara tabi olması çağrısında bulundu. Davar gazetesinin İngilizce sayfasının editörlüğünde çalıştı. Daha sonra Yahudi Teşkilatında siyasi departmanın liderliğini devraldı. Haim Orlosorov'un asistanıydı. İlk Knesset'e girdi ve beşinciye kadar devam etti. Bazı bakanlık portföylerini üstlendi ve ardından 1953'te hükümete başkanlık etti. Bundan sonra, Ben-Gurion başbakanlığa döndükten sonra bazı bakanlıkları devraldı. Ben-Gurion ile arasında birtakım anlaşmazlıklar, skandal ve utanç verici mesele ortaya çıktı. Bu anlaşmazlıklar, İsrail'e yönelik saldırılara karşılık olarak Arap ülkeleri sınırları içinde yürütülen cezalandırma operasyonları konusundaydı. Sharett, sürekli ve yoğun bir şekilde uygulanan ceza operasyonlarının, saldırılara son vermesinden çok İsrail'in uluslararası konumunu zayıflatığına ve bu durumun savaşa neden olabileceğine

“Talimatlarıma dayanarak, istihbarat ve güvenlik teşkilatlarının (Ordu İstihbarat Dairesi, Ordu Bakanlığı Siyasi Dairesi, Ulusal Güvenlik Teşkilatı vb.) çalışmalarını toplamak ve koordine etmek için Mossad Teşkilatı kuruldu. Mossad’ın ilk müdürü olarak, Dışişleri Bakanının özel operasyon danışmanı Shiloah’i tayin ettim. Shiloah benim denetimim altında çalışacak, benim talimatım doğrultusunda hareket edecek ve faaliyetleri hakkında beni sürekli bilgilendirecek. Fakat idari olarak Dışişleri Bakanlığı’na bağlı olacak.”¹³⁹

1951 yılında Reuven Shiloah, David Ben-Gurion’un İsrail’in yabancı istihbarat faaliyetlerinden sorumlu olacak tek bir istihbarat teşkilatı kurma önerisini oylamaya sunmuş, ardından çeşitli güvenlik teşkilatlarındaki koordinasyon komitelerine acil bir toplantı çağrısında bulunmuştur. Bu toplantıda, Merkezi Koordinasyon teşkilatı Mossad’ın, yurtdışındaki tüm ajanları yöneteceğini belirten bir karar vermiş ve kendisinin Mossad’ın ilk müdürü olduğu tasdik edilmiştir¹⁴⁰. 2 Mart 1951’de Ben-Gurion, beş istihbarat teşkilatının başkanlarını ofisine davet etmiştir. Onlara, yabancı istihbarat bilgilerini toplama görevini, “Hamosad Le Yatum” adlı bir teşkilata devretmeyi planladığını bildirmiştir. Bu teşkilatın yirmi bin İsrail şekeli bütçesi olacak ve bu rakam Ben-Gurion’un önceden onayıyla özel görevlere harcanacaktır.¹⁴¹ Ben-Gurion, Shiloah ve Dışişleri Bakanı Sharett, yeni istihbarat teşkilatının çalışmalarının detaylarını açıkladığında, İstihbarat Misyonu Dairesinin yetkisinin Dışişleri Bakanlığı’nın elinden çekileceği ve siyasi bölümün kuruluşundan üç yıldan az bir süre sonra feshetmeye karar verildiği görülmüştür. Bu duruma binaen Sharett, 2 Mart 1951’de “Casusların İsyanı” skandalı olarak bilinen olayın yöneticilerinin toplu şekilde istifalarını sunmaya davet etmiş ve bu kişileri görevden alarak duruma yanıt vermiştir¹⁴².

inanyordu. 1965’te Tel Aviv’de öldü. Jony Mansur, *Maejam Al’aelam Walmustalahat Alsahyunia Wal’iisrayiylia*, S278.

139 Youssef HasanYoussef, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al’iisrayiylia*, s. 61.

140 Amnon Sachak, *"Introduction of the Head of Aman," in Zvi Offer and Avi Kover* (Tel Aviv: Intelligence and National Security, Maarachot, 1987), p7.

141 Ashir, Haji, *Muasasat Rajul Wahd; Reuven Shiloah Ab Almukhabarat Al’iisrailia* (Tel Aviv: Matbaat Eidanim, 1. Basım, 1988), S 10.(İbranice).

142 Mart 1951’de, siyasi departmanın üst düzey yetkilileri ve yurtdışındaki istihbarat istasyonları başkanları, Asher Ben Nathan’ın yurtdışındaki casusluk operasyonlarından sorumlu kalmayacağı konusunda isyancıları uyardığı için, Başbakan Ben-Gurion’un kararıyla Mossad’ı kurma kararına cevaben toplu bir istifa sundu. Reuven Shiloah isyanlara sert tepki verdi ve siyasi departman üyelerinin uluslararası temas yoluyla bu konu hakkında konuşmasının engellenmesi emri verildi. İsyancıların çoğu da kovuldu. Shiloah, bazılarının pasaportlarına bile el koydu. İsyancılar şikâyet etti; Daha sonra istedikleri şey, yeni kurulan Mossad’daki görevlerini haleflerine devretmeyi kolaylaştırmak için sadece daha fazla zamandı. Ancak Shiloah bunu reddetti ve Mossad faaliyete geçtiğinde, siyaset departmanından bazı eski yetkilileri

Mossad, daha önce siyasi departmanda çalışan diğer İsrail istihbarat teşkilat kadrosunun üst düzey görevlileri ile, “Mossad Yahudi Göçmenlik Ajansı” ve bilgi Toplama Teşkilatı “Shai” da çalışan gizli ajanları kullanarak çalışmalarını sürdürmeye devam etmiştir. Yani Mossad, yeni kurumlarda da üst düzey görevler almıştır.¹⁴³ Mossad, tüm idari ve siyasi işlerinde Dışişleri Bakanlığı’na rapor vermiştir. Şabak güvenlik servisinin başkan yardımcısı olan Izzy Dorot¹⁴⁴, Mossad’ın başkan yardımcılığını yalnızca bir yıl sürdürmüştür. Daha önce bu servisten sorumlu olan Akiva Levinsky, Mossad Fonu’nun başına atanmıştır. Kontrolü dünya ülkelerindeki siyasi departman ağlarına ve merkezlerine devredilen Haim Yairi, Arap ülkelerindeki casusluk operasyonlarının hacmini artırmayı başarmıştır.¹⁴⁵

Mossad, kuruluşundan bu yana birçok defa isim değiştirmiştir. Başlıca isimleri “Ana Koordinasyon Merkezi”, ardından “İstihbarat ve Güvenlik Ana Kurumu” ve 1963’ten itibaren dahil olmak üzere şimdiki adı, “İstihbarat ve Özel Görevler Teşkilatı”¹⁴⁶ gibi çeşitli isimler altında faaliyet göstermiştir. İşinin icrasında özellikle gizliliğe dikkat ederek, değişen istihbarat ve operasyonel gerekliliklere göre devlet liderlerinin talimatları doğrultusunda çalışmıştır. Mossad’ın çalıştığı çeşitli alanlar arasında, teknoloji ve araştırma alanına ek olarak, Mısır ve Ürdün gibi barış antlaşmaları, mahkûm ve kayıp şahıs meseleleri gibi gizli ilişkilerin kurulması da yer almaktadır.¹⁴⁷

saflarına çekmiştir. İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, çve İlyas Farahat*, s. 80.

143 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, çve İlyas Farahat* s.78.

144 Izzy Dorot 1916’da Polonya’da doğdu, o zamanda adı Isidor Roth’du. 1936’da Filistin’e göç etti ve Siyonist köy polisine katıldı. II. Dünya Savaşı sırasında İngiliz Ordusu’nda askerlik yapmak için gönüllü oldu. İngiliz ordusundan terhis edildikten sonra Haganah Örgütü Bilgi Servisi saflarına alındı ve ardından Şabak güvenlik servisinde çalıştı. 1952’de Şabak’ın başına atandı ve teşkilattaki hizmetinin 1953-1963 yılları arasında sona ermesinden sonra, Mossad ve Özel Harekât Başkan Yardımcısı olarak görev yaptı. 1980’de vefat etti.

145 Ashir, Haji, Muasasat Rajul Wahd; *Reuven Shiloah Ab Almukhabarat Al'iisrailia* s. 15.

146 Goerge Mikhael, *"Almusad Al'iisrayiylia Watajnid Aleumla Waljawasis"*, Wizarat Aldifa Allubnania, 88.cilt, 2014 (Erişim 20 Eylül 2019).

147 Badr Aqili, *Almusad, Alshshabak, Amman*, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiylia (Ürdün: Dar Aljalil Lilnashr Waldirasat Wal'abhath Alfilstini, 1.Basım, 2009), S31.

2.2.1.Mossad Teşkilatının Görevleri

İsrail hükümeti, istihbarat ve özel operasyonlar kurumu Mossad'a, istihbarat ve araştırma bilgileri toplama ve İsrail dışında gizli çalışmalar yürütme yetkisi vermiştir. Mossad'ın görevleri aşağıdaki biçimdedir:¹⁴⁸

- Düşman devletlerde konvansiyonel olmayan silahların geliştirilmesini ve edinimini engellemek. İsrail dışındaki İsrailli ve Yahudi hedeflere yönelik sabotaj operasyonlarını engellemek.
- İsrail Devleti sınırları dışında gizlice bilgi toplama görevini yerine getirmek.
- Etkili istihbarat, stratejik ve politik bilgiler sağlamak.
- Üçüncü taraflarla, gizli “özel”, politik ve askeri ilişkiler geliştirmek ve bu ilişkileri güçlendirmek.
- İsrail Devleti sınırları dışında özel güvenlik görevleri yürütmek.
- Mossad'a gizli olarak bağlı olan, güvenlik ve özel şirketleri yönetmek.
- Yahudilerin yurt dışından İsrail'e getirilmelerini sağlamak ve bu konuda devlet içindeki tüm ilgili kurumlarla her türlü çabanın gösterilmesini sağlamak.

Mossad ayrıca İsrail dışında İsrail'e hizmet eden diğer yönleriyle, siyasal, güvenliğe dair ve gizli özel ilişkiler kurmayı amaçlamaktadır. Mossad aynı zamanda dünyanın farklı ülkelerinde faaliyet göstermekle birlikte, özellikle Lübnan, Mısır, Ürdün ve Suriye'deki Arap çemberi etrafındaki ülkelerde istihbarat faaliyetlerine hız vermiştir. Bu bölgede yapılan çalışmalar, ağırlıklı olarak Filistin ve Lübnanlı örgütlerin takibi üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu noktada Mossad, devlet sınırları dışında özel operasyonlar ve planlar yürütmektedir. Mossad ayrıca tüm yabancı ülkelere casus ağıları yönetmekte, ajanlar yetiştirmekte ve tüm ülkelerdeki temsilcileri görevlendirmektedir.¹⁴⁹

148 Isser Harel, *Al'amn Walidymuqratia*, s. 50 .& Badr Aqili, Almusad, *Alshşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiyia*, s.35

149 Shamawil Ayfin, *Amus Gharanyt, Almukhabarat Al'iisrayiyia 'İilaa 'Ayn?*, çev. Ahmad Alejrami (Beyrut: Markaz Bahith Lildirasat, 1. Basım, 2009), s22.

Yukarıda belirtilen görevlere dayanarak Mossad, ulusal hizmetler sağlayan bir güvenlik teşkilatı olarak sınıflandırılabilir. Özet olarak aşağıdaki görevleri yerine getirmekle yükümlüdür:

- a. Bilgi toplamak.
- b. Güvenlik araştırmaları yapmak.
- c. İsrail dışında özel gizli operasyonlar yapmak.

Bu faaliyetler kapsamında, Mossad'ın kendisini yalnızca bir yürütme organı olarak görmediği anlaşılmaktadır. Aksine, özellikle Mossad'ın bilgi toplama, araştırma, analiz, operasyonlar uygulama ve dış istihbarat ilişkilerini belirleme gibi görevlerindeki yetenekleri, İsrail güvenlik servislerinin geri kalanına hizmet ettiğinden, İsrail'in genel olarak ulusal güvenliğini korumayı amaçlayan istihbarat hizmetleri sunduğu açıktır.

2.2.2.Mossad'ın İdari Ve Organizasyon Yapısı

1. Mossad'ın Başkanı

Mossad başkanı, Başbakanlık kabinesi veya Knesset'in onayına sunulmadan, direkt başbakan tarafından atanmaktadır. Başbakan görevine son vermeye karar vermedikçe, yenilenebilir olarak beş yıllık bir süre için atanır. 1990 yılına kadar, Mossad başkanının adı, görevinden ayrılacağı zamana kadar gizli tutulmuş ve bu durum devlet sırrı olarak görülmüştür. Fakat 1990'dan sonra aleni bir şekilde açıklanmaya başlamıştır. Mossad başkanı, eğer katılmak isterse, bazı operasyonların uygulanmasına katılma hakkına sahiptir. Bazen Mossad başkanının Knesset oturumlarına katılmasının gerekli görüldüğü olmuştur. Mossad başkanının, bir yönetici, birkaç yardımcı ve bir sekreteri içeren bir ofisi vardır. Konumu, İsrail güvenlik hizmetlerindeki en büyük sivil pozisyonudur.¹⁵⁰

2. Operasyon Planlama Ve Koordinasyon Bölümü

Planlama süreci, işlenen ve uygulamaya hazır hale gelen bilgilere göre kendisine sunulmaktadır. Operasyonlar uygulama konusunda, ilgili makamlarla koordine edilmekte ve daire başkanının yokluğunda Mossad başkanının görevlerini üstlenmektedir. Bu

¹⁵⁰ Hamid Alqanas Almatiri, *Almusad Fi Al'iistratijiat Al'iisrayiylia* (Ürdün: Dar Zahran, 1.Basım, 1990), S55.

durum, teşkilat içinde işin geliştirilmesine ve iyileştirilmesine yol açmaktadır. Bölümün görevleri aşağıdaki gibidir:

- Gelecekle ilgili planlar hazırlamak, bilgi planlarıyla ilgili ihtiyaçları sağlamak ve geliştirmek.
- Mossad kaynaklarını yönetmekle ilgilenmek.
- Mossad'ın iç bölümleri ile diğer İsrail güvenlik kurumları arasında, genel olarak harici hizmet alışverişi alanında, idari ve operasyonel koordinasyondan sorumludur.
- Bilgi toplama plan ve araçlarının geliştirilmesiyle ilgili verileri, bölge ve saha sorumlularına sunmak ve bölgenin ihtiyaçlarına göre, uygun gördüğü tüm bölge sorumlularına planlama ve uygulamaya katılma imkânı sağlamak.¹⁵¹

3. Bilgi Bölümü

Bilgi Bölümü, Mossad'ın çalışma alanlarına yayılmış gizli kaynaklardan alınan tüm siyasi, ekonomik, güvenlik ve askeri yönleri ilgilendiren bilgilerin toplanmasında, kendisine verilen işin niteliği nedeniyle Mossad'ın en önemli ve en büyük bölümlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bölüm, gizli operasyonların hedeflerine ulaşması için kaynaklardan aldığı bilgileri toplayarak, kaynağın gücü, zayıflığı ve güven derecesi açısından sınıflandırır. Bu bilgiler ışığında, operasyonu yürütmeden önce eksiksiz bir rapor hazırlayarak liderliğin onayına sunmaktadır. Fakat İsrail sınırlarını aşan özel operasyonlarda, Aman Güvenlik Teşkilatı onlar için özel raporlar hazırlar ve uygulama İsrail ordusuna verilir. Bilgi bölümünde ayrıca, İsrail'in diplomatik koruması altında dünyanın dört bir yanında görevlendirilmiş görevliler bulunmaktadır. Bölüm, Avrupa'da ve tüm dünyada aktiftir. Ayrıca faaliyetlerini Orta Doğu bölgesine odaklamakta ve özellikle de Arap hedefleri doğrultusundaki amaçlarını, aracı ülkeler aracılığıyla gerçekleştirmeye çalışmaktadır.¹⁵²

¹⁵¹ Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria* (Amman), s.43.

¹⁵² *Almukhabarat Al'iisrayiylia Min Khilal Alwathayiq Alsiriyat Lilmukhabarat Al'amrikiat*, çev. Majdi Nasiaf (Beyrut: Dar Alshifq, 1.Basım, 1986), s49.

4. Bilgi Bölümü İçin Operasyonel Alanlar

Bilgi Bölümü, çalışmalarını dünyanın dört bir yanındaki tüm sahalara dağıtmaya çalışmıştır. Her bir çalışma sahasında bir iş istasyonu yerleştirilmiştir. Bunlar aşağıdaki gibidir:¹⁵³

- Güney Amerika (Venezuela, Brezilya, Arjantin).
- Kuzey Amerika ve eyaletlerinin çoğunda şubeleri vardır.
- Doğu Avrupa ülkeleri (Romanya, Rusya, Polonya).
- Afrika Kıtası (Fildişi Sahili, Liberya, Güney Afrika, Zaire).
- Asya (Singapur, Tayland, Hong Kong).
- Batı Avrupa (Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, Avusturya, İsveç, İspanya, İtalya, Türkiye, Kıbrıs, Yunanistan).
- Avustralya.

5. Bilgi Toplama Birimleri

Bilgi Bölümü, bilgi toplamak için aşağıdaki gibi iki merkezi birim kurmuştu:

- **Bilimsel Bilgi Toplama Birimi:** Bu birim, radyo veya televizyon istasyonları gibi konuşulan veya gazete, kitap ve dergi olarak yazılan, Facebook, Twitter ve diğer mevcut araçlar gibi sosyal medya öğeleri aracılığıyla bilgi toplama sürecine hizmet etmek gibi tüm yollardan bilgi toplamakla ilgilenmektedir.
- **Sınıflandırma Ve Değerlendirme Birimi** Bu birim çalışmalarını bilgi sınıflandırılması üzerine odaklar. Kaynakların güvenilirliğini değerlendirir ve sonra bilgileri analiz ederek gizli ya da aleni olarak sınıflandırır. Rapor ve tahminler düzenler, gerekli tavsiyeleri ve onlarla nasıl başa çıkılması gerektiğini geliştirmek için Mossad yönetimine sunar¹⁵⁴.

¹⁵³ Hamid Alqanas Almatiri, *Almusad Fi Al'iistatijiat Al'iisrayiylia*, s.59.

¹⁵⁴ Ashir Haji, *Muasasat Rajul Wahd*, s.30.

A. Bilgi Toplama Araçları¹⁵⁵

Mossad Teşkilatı, modern teknik cihazların, gizli dinlemede kullanılması yoluyla, bilgi toplama maksadıyla kullanılan İsrail güvenlik kurumlarından biri olarak kabul edilmektedir. Mossad'ın kullandığı imkanlar arasında aşağıdaki araçlar yer alır.

• Gizli Dinleme Cihazları

Herhangi bir güvenlik görevlisi için bilgi toplamanın en önemli araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Gizli dinleme cihazlarının avantajları, farklı yerlere yerleştirilmesi açısından uğraşmasının kolay ve küçük cihazlar olmasıdır. Şekil ve boyutlarının çeşitliliği ile ayırt edilebilirler. Bu cihazlar, bir TV veya araba için uzaktan kumanda, küçük piller, bir ceket düğmesi ya da sigara çakmağı şeklinde ve ilk bakışta keşfedilmesi zor olan diğer formlarda olabilmektedir.

• İki Türden Gece Görüş Cihazlar

a) Pozitif Cihaz: Kızılötesi ışınlarla çalışır ve hedefe görünmez ışınlar yayarak 450 fit mesafeye ulaşır.

b) Etkin Cihaz: 35 bin kattan 80 bin kata kadar büyütme mesafesine sahip olup, çıplak gözle görülmesi zor olan öğelerin büyütülmesi mantığıyla çalışır. Her derecedeki ışığa duyarlı bir cihazdır.

• Görüntüleme Cihazları

Belgelerin, gizli belgelerin ve raporların fotoğraflanmasında kullanılırlar. Fotoğraf makineleri gibi geliştirilmiş ve çeşitli formlarda, kalem, kulaklık veya kol saati gibi farklı şekillerde olurlar. Kullanılacağı yere ve göreve göre hatları değişmektedir.

• İletişim Cihazları

İletişim cihazları, Mossad görevlileri için bir zorunluluktur. Kablosuz iletişim cihazları, sadece ajan tarafından kullanılan özel bir kodlamaya sahiptir. İletişim cihazlarının doğruluğu çok önemli olduğu için, istihbarat ajanları tarafından

155 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria (Amman)*, s. 44-45.

kullanılması için geliştirilmiştir. Küçük boyutları, gönderildiği mesafe uzunluğu ve iletilen sesin doğruluğu gibi açılardan yüksek teknolojiye sahiptir.

6. Dış Siyasi Eylem Bölümü (İletişim)

Bu bölüm iki farklı şekilde çalışmaktadır. Bunlardan birincisi bilginin toplanması ve gizliliği, ikincisi ise yabancı istihbarat servisleri ile iletişim kurmaktır. Bölüm, aynı zamanda yabancı güvenlik heyetlerinin İsrail'e ziyaretlerini düzenlemekle yetkilidir. Aynı zamanda siyasete girmek ve uluslararası istihbarat servisleriyle ilişkiler kurmak da bu bölümün sorumluluğundadır. Bölüm bir anlamda İsrail'in gizli dışişleri bakanlığıdır. Bu nedenle bölümün merkezi de Dışişleri Bakanlığı'ndadır. Bu bölüm de kendi içinde iki ana birimden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi, hedeflenen kişilerin itibarını yok etmek için çalışmalar yürüten Psikolojik Savaş Birimidir. İkincisi ise, İsrail'e tehdit oluşturan Filistinli örgütlerin lider ve aktivistlerine karşı kovalama faaliyetlerini yürütmekle görevlendirilen Özel Operasyonlar Birimidir.¹⁵⁶

7. Hazırlık Ve Eğitim Bölümü

Mossad bir eğitim ve gelişim programı hazırlayarak, subay ve askerlerini geliştirmek için çalışmalar yapmaktadır. Teşkilata bağlı olanların zekâ becerilerini ölçmeyi amaçlayan ve aynı zamanda zihinsel yeteneklerini geliştirmek amacıyla eğitim okulları tahsis etmiştir. Bölümün görevi, Mossad okullarında bu istikamette özel kurslar düzenleyerek, unsurları hazırlamak ve eğitmektir. Bu eğitimler iki ile üç ay arası sürer ve müfredatı aşağıdaki konuları içermektedir:

- a. Uluslararası ilişkiler dersleri.
- b. İsrail'in siyasi ve ekonomik hedefleri.
- c. Operasyonlarda kullanılan teknolojik cihazların tanıtılması.
- d. Arap istihbarat servislerini tanıtmak ve hakkında bilgi almak.¹⁵⁷

156 *Almukhabarat Al'iisrayiylia*, çev. Majdi Nasiaf, s. 56; Hamid Alqanas Al-Mutairi, *Almatiri, Almusad Fi Al'iistratijiya Al'iisrayiylia*, s.45.

157 Hamid Alqanas Almatiri, *Almusad Fi Al'iistratijiya Al'iisrayiylia*, s.66-67.

8. Yönetim Bölümü

Bölüm, Mossad'ın idari ve mali konularıyla ilgilenir ve aşağıdaki şubeleri barındırır:

- **Bireylerin İşleri**

Bölüm ve personeli, subay ve ajanların seçiminde görev hiyerarşisini izler. Teşkilatın çalışanlarının ve ajanların seçiminin kalitesine odaklanır. Ayrıca, askerleri, subayları ve personeli de dahil olmak üzere yönetimi altında bulunan çok sayıda personel ve ajanları denetler. Bunun yanı sıra Mossad'ın dış şirketleri ile çalışan bireylerin gözetimi ve takibini yürütür.¹⁵⁸

- **Hareketler, Soruşturmalar Ve Güvenlik Şube**

Şubenin sorumluluğu, teşkilat içindeki işin gizliliğini korumak gibi bir dizi göreve göre değişir. Hücre güvenliği, karşı casusluk ve ayrıca dış taraflarla çalışmaya dahil olan personeli araştırmaktan sorumludur.¹⁵⁹

- a. **Mali İşler**

Bölüm, teşkilatın bütçesini hazırlar, çalışanların maaşlarını öder ve harici görevlerin masrafları ile gizli harcamaları öder. Mossad'ın genel bütçesinin gizli tutulduğu bilinmektedir.¹⁶⁰

9. Teknik Ve Taktik İlişkiler Bölümü

Bu bölümün görevlileri, tecrübe ve zekâsı yüksek, temiz bir geçmişe sahip kişilerden seçilmektedir. Görevliler, sabotaj ve cinayet işlemlerini yürütmek için eğitim almış, failer üzerinde delil ve iz bırakmadan olay yerinden çıkabilen profesyoneller olmalıdır. Siyonizm'e sadık olmaları zorunludur. Kendilerine verilen gizli işe göre sınıflandırılmak üzere, ordu birimleri içinden seçilirler. Bölüm, 1948 yılında kurulan ve merkezi Yafa'da bulunan özel bir birim olmasının akabinde, daha sonra Mossad çatısı altına alınmıştır. Bölüm, 1963 yılına kadar bağımsız olarak çalışmıştır. Daha sonra ofisi İsviçre'ye

158 *Almukhabarat Al'iisrayiylia*, çev. Majdi Nasiaf, s. 57.

159 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikbarat Aleaskaria (Amman)*, s.56.

160 Hamid Alqanas Almatiri, *Almusad Fi Al'iistratijiya Al'iisrayiylia*, s.66-67

taşınmış ve en son Amsterdam'a¹⁶¹ yerleşmiştir. Bölüm, aşağıdaki noktalarda temsil edilen bir iş stratejisine dayanmaktadır:

- Herhangi bir unsurun gizliliği ifşa edilirse; bu değiştirilecek kişinin bulunmasına kadar bir zaman alır ve bu, bölümdeki işin performansını etkiler.
- Bu bölümde personelin suikasta uğraması, kadronun tasfiye edilmesiyle eşdeğerdir. Aynı zamanda suikast, diğer personeli uyarmak ve suikastların bir daha tekrarlanmaması için içlerine korku yaymak için kullanılır.
- Düşmanların öldürülmesi İsraililerin moralini yükseltir.

10. Teknoloji Bölümü

Bölümün unsurları, bir dizi saha uzmanlık eğitim kursuna tabi tutulur. Bunlardan en önemlileri:

- a. Silah kullanımı ve nasıl ateş edileceği konusunda eğitim.
- b. Kameralar, iletişim cihazları, patlayıcı maddeler ve sahtecilik eğitimi.
- c. İzleme, takip ve bilgi toplama¹⁶².

Yukarıdaki kısımlarda bahsedildiği şekilde, Mossad dinleme cihazları ve gece görüş cihazları temin ederek, bilgi toplama görevini kolaylaştırmak için ajanlarına modern teknik cihazlar sağlamakla yükümlüdür. Teknoloji bölümü, bu cihazları ve araçları sağlamak için uzmanlaşmış endüstriyel şirketler ile iletişim kurmaktadır. Devletin ileri teknolojik ihtiyaçlarını tespit etmek ve var olanları geliştirmek için çalışmak nihai hedeftir. Batı ülkelerindeki bilim adamlarından, meslektaşları ile deneyim alışverişinde bulunma ve onlardan yararlanmak için iletişim kurma görevini üstlenen bölüm, her türlü uzmanlıktaki ileri teknolojiyi takip etme ve teknolojik alanda yüksek tecrübeye sahip bilim adamları ile iletişim kurma konusuna odaklanmaktadır. Mossad ayrıca, İsrail ve Amerikan teknik sanayilerinin gelişmesine yardımcı olmak için, gerekirse hırsızlıklara baş vurarak, yabancı ülkelere evrak, veri ve araştırmalar sağlamak için büyük çaba göstermektedir.¹⁶³

161 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria (Amman)*, s.46& Hamid Alqanas Almatiri, *Almusad Fi Al'iistratiji Al'iisrayiyya*, s. 68-69.

162 EleKid AbuTayib, *Elaistikhbarat Alsahyuniya Eledü El'aval* (Kahıra: Maktabat Madbuli,1.Baskı, 1993), 55-56.

163 Mahmud Alnatur, *Alaistikhbarat Alsahyuniat Aleadu Al'awal*, s.52.

11. Genel İlişkiler Bölümü

Bu bölüm, tüm iç ve dış seviyelerde teşkilatın ilişkilerini koordine etmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Aşağıdaki gibi bir dizi şube ve birimlere ayrılmıştır:

a. İç İlişkiler Şubesi

Mossad'ın İsrail güvenlik servislerinin geri kalanıyla iyi ilişkileri olmuştur. Aralarındaki koordinasyon, İsrail ulusal güvenliği için iş ve ortak hedeflerin sınırları içinde gerçekleşmiştir. Bu şube, istihbarat çalışmasının başarısını ve güvenliğini sağlamak için, ülkedeki diğer istihbarat servisleriyle yürütülen ilişkilerin koordinasyonunu ve Mossad'ın iç bölümleri arasındaki iletişimin koordinasyonunu takip etmeye odaklanmıştır. Bu ilişkilerin başarısı, kurumlar arasındaki iş ve görevlerin bilinmesine, yetkilerin çakışmamasının sağlanmasına ve en üst seviyelere erişmeleri için çeşitli faktörlerin sağlanmasıyla anlaşılmaktadır. Bu faaliyetler kapsamında, aralarındaki koordinasyon çalışmalarını iyileştirmek ve geliştirmek için sürekli bir araya gelmek ve güçler çakışmadan ortak hedefler üzerinde çalışmak üzere, güvenlik hizmetleri yöneticilerinden oluşan bir komite de oluşturulmuştur¹⁶⁴.

b. Dış İlişkiler Şubesi

Mossad'ın uluslararası istihbarat teşkilatlarıyla iyi ilişkileri vardır. Diğer teşkilatlarla, terörle mücadele konularında koordine içinde hareket edilmektedir. Mossad'ın tüm dünyaya yayılmış ofisleri vardır. Bu şube, Mossad'ın dış ilişkilerini, uluslararası istihbarat teşkilatlarıyla iş birliği ve bilgi alışverişi içerisinde, bazı dosyalar üzerinde ortak çalışma yoluyla güçlendirmekle ilgilenmektedir. Mossad'ın ilgilendiği en önemli ilişkiler arasında şunlar yer almaktadır:

1. Mossad'ın ABD Merkezi İstihbarat Teşkilatı CIA ile ilişkileri.
2. Mossad'ın Alman ve Fransız istihbarat örgütleriyle ilişkileri.
3. Mossad'ın yetmişli ve seksenli yılların başındaki Lübnan tugaylarıyla ilişkileri.

¹⁶⁴ Mahmud Alnatur, (*Aleqid Altayeb*), *Alaistikhbarat Alsahyuniat Aleadu Al'awal*, s.52-55.

4. Mossad'ın, Kenya, Fildişi Sahili, Zaire, Liberya ve Güney Afrika'da bulunan Afrika kurtuluş hareketleriyle mücadele ettiği süreçte, Afrika'daki güvenlik servisleriyle ilişkileri.
5. Mossad'ın Latin Amerika, Brezilya, Venezuela ve Arjantin ile ilişkileri.
6. Mossad'ın Doğu Asya, Tayvan ve Japonya ile ilişkileri.¹⁶⁵

12. Araştırma Bölümü

Araştırma Bölümü, Mossad'ın ihtiyacı dahilinde kurulmuştur. Bu bölümün ilgilendiği alan içinde, Savunma Bakanlığı, İçişleri ve Dışişleri bakanlarının yanında Arap devlet başkanları, başkan yardımcıları gibi, kararlarda etkisi olan liderler yer almaktadır. Araştırma bölümü, bu kişiler hakkında kişisel bilgilerin analizine odaklanarak, düşünce tarzları ve gelecek vizyonlarının, İsrail'in ulusal çıkarları üzerindeki etkilerini araştırmaya odaklanmak için, 1973 yılında Ekim Savaşı'ndan sonra kurulmuştur.¹⁶⁶ Bölümün çalışmaları, İsrail ile ilişkili ülkeler hakkında, teşkilatın, sosyoloji, ekonomi, siyaset, askeri, güvenlik ve diğer ilgi alanlarındaki çeşitli konularda özel çalışmalar ve araştırmalar sağlamayı kapsamaktadır. Bu araştırmalar, bir pozisyonu bilgiye dayalı olarak değerlendirerek, bu ülkelerle ilişkilerde uygun senaryolar oluşturmak için, ülkedeki daha yüksek siyasi düzeye sunulmak üzere Mossad başkanına ulaştırılmaktadır. Buna ek olarak, araştırma belgelerinin ve çalışmalarının kopyaları, çeşitli devlet dairelerine, ofislerine ve diğer İsrail güvenlik birimlerine istifade etmesi için dağıtılmaktadır.¹⁶⁷

2.2.3. Mossad'ın İcra Birimleri

Mossad'ın çoğunlukla gerçekleştirdiği suikast operasyonları için kullandığı bir dizi icra birimi mevcuttur. Mossad çatısı altında özel icra birimleri olarak değerlendirilen bu yapılar şu şekildedir:¹⁶⁸

165 *Almukhabarat Al'iisrayiylia*, çev. Majdi Nasiaf, s.67-69.

166 Hamid Alqanas Almatiri, *Almusad Fi Al'iistratiyat Al'iisrayiylia*, s.70.

167 Victor Ostrovsky, *Kalir Huay, Ean Tariq Alkhida Sura Murawea Lilmusad Min Aldakhil*, çev. Hisham Abdullah) Urdün: Almuasasa Alearabia Lilnushri, 1.Basım,1990), s 108.

168 Victor Ostrovsky, *Kalir Huay, Ean Tariq Alkhida*, çev. Hisham Abdullah, s108-109.

1. **Mstada:** Gizli operasyonlar için kullanılan özel bir komutanlıktır. Özellikle İsrail Devletinin karşı karşıya kaldığı dış tehditlere karşı saha operasyonlarını incelemekle görevlidir.

2. **Kidon:** Bu yapı, birinci maddedeki Mstada birimine bağlı olarak işlev yapan bir icra koludur. Özellikle adam kaçırmaya ve suikastların yapılmasından sorumlu olan birimdir. Aşağıda zikredilen gruplar, aynı zamanda Kidon'un operasyonlarında kullandığı birimlerdir.

3. **İnfazcılar:** Bu birim İsrail Devleti tarafından hedef olarak görülen kişileri ortadan kaldırmak için kullanılan bir yapıdır. İnfazcılar operasyon alanına ulaşırlar ve sadece suikast operasyonunu yaparlar. Yaptıkları infazdan hemen sonra ortadan kaybolurlar.

4. **Koruma ve kaçış arabaları** Mossad çatısı altında yapılan operasyonlarda, hedefe ulaşmak ve operasyon bittiğinde hızla hedeften kaçmak için arabalar mevcuttur. Bu araçların özel olarak eğitilmiş sürücüleri vardır. Sürücülere ve araçlara gerekli silahlar Mossad tarafından sağlanır. Bu özel sürücülü ve silahlı araçlar, Mossad'ın infaz personelinin kurtarmak için hazırda bekletilirler.

5. **Lojistikçiler** Bu grubun içindeki kişiler, çoğunlukla yabancı görünümde bir erkek ve bir kadın olarak görev yaparlar. Görevleri birim üyeleri için ev veya otel odası kiralamak ve operasyonla ilgili diğer lojistik ihtiyaçları karşılamaktır.

6. **Takip ve teşhis** Gizli gözetim ve takip konusunda uzmanlaşmış, altı kişiden oluşan bir ekiptir. Bu ekip, hedeflerin kimliğini tespit etmek için çalışır. Bunun için amaçlanan hedefleri gizlice fotoğraflamak da dahil olmak üzere çeşitli faaliyetler yürütürler.

7. **Liderlik** Mossad içindeki bu grup, farklı ülkelerde bulunan İsrail Büyükelçilikleri ve Tel Aviv'deki Mossad Teşkilat Merkeziyle irtibat kurmaktan sorumlu olanları içerir.

Mossad'ın bu türden birçok hücresi mevcuttur. Her hücrede ortalama 10 ila 15 ajan bulunur. Bu ajanlardan en az ikisi suikastçıdır. Suikastçılar, hedefi başarılı bir şekilde vurma potansiyeline sahip, soğukkanlılıkla cinayet işleyebilen kişilerdir. Mossad planladığı suikastları bu kişiler üzerinden uygulamaktadır. Suikastları icra eden kişilerin

dışındakiler çoğunlukla silah, patlayıcı ve diğer suikast araçlarını hazırlamakla görevlidir. Planlanan suikastlar yapıldıktan sonra, olay yerinden herhangi bir şüphe oluşturmada uzaklaşmak Mossad ajanları için oldukça önemlidir. Ajanlar bu konuda özel bir eğitimden geçer. Bunun yanı sıra, yakalanma durumunda sorgulanma gibi her türlü zor koşula karşı koymak için de özellikle eğitilmektedirler.¹⁶⁹

2.2.4.Mossad Çalışanlarının Seçimi

Mossad, bünyesinde subay veya daire başkanı olarak görev yapacak kişileri ve yabancı ülkelerde çalışacak personeli, özellikle Filistin'e gelen ilk göçmenlerden ve İsrail'de bilinen bir geçmişe sahip olan ailelerden seçmektedir. Mossad çalışmak istediği kişileri, Arap ülkelerine ve Filistin halkına karşı savaşımlara ve saldırılara katılmış, İsrail ordusunda askerlik hizmetlerinde ön plana çıkmış subay ve diğer askeri personel arasından temin etmektedir. Bunların yanı sıra Mossad, farklı eğitimlerde üstün başarı gösteren, eğitim kurumlarında yüksek ortalamalar elde eden ve orduda zorunlu hizmetlerini tamamlayan, okul, enstitü ve üniversite öğrencilerini de bünyesinde barındırmaktadır.¹⁷⁰

Öte yandan, Mossad, ajan yetiştirmek, bilgi toplamak ve özellikle yurtdışında gerçekleştireceği operasyonları planlamak amacıyla kullanacağı üyeleri, büyük ölçüde dünya geneline yayılmış Yahudi grupları ve örgütlerden seçer. Mossad'a aday olarak gösterilen kişiler, aşağıdaki sınıflandırmaya göre tasnif edilirler:¹⁷¹

1. Akademisyenler, uzmanlar, politikacılar, üniversite profesörleri, araştırmacılar vb. olmak üzere ülkede önemli ve hassas konumlara sahip olan kişiler.
2. Görevleri, özellikle Araplar veya o ülkedeki bazı siyasi örgütler hakkında bilgi toplamak olan Yahudi ajanlar.
3. Özel görevleri yerine getirecek Yahudi ajanlar. Bu kişiler, özel eğitim aşamalarından ve deneyimlerden geçebilecek kişiler olmalıdır.

169 Qusai Adnan Abasi, *Almukhabarat Al'iisrayiylia Waintifadat Al'aqsa* (Suriye Şam: Muasasat Ala Aldiyn Liltabaea Waltawzi, 1. Basım, 2004), s 18-19.

170 Kamil Othman, *Almusad Al'iisrayiylia Walharb Alsaria* (Mısır: Aldaar Alearabia Lilnashr Waltarjima, 1.Basım, 1992), s.35.

171 Almawqie Al'iiliktruni *Lilduktur Salih Alnaeami* (Alnaeami Salih, "Almusad" . Thawrat Fi Tarayiq Tajnid Alemla), "<https://bit.ly/3lBPVaE>" (15.Haziran .2019).

4. Arap ülkeleri ve diğer yabancı ülkelerde, siyasi partilere, devlet kurumlarına ya da özel kurumlara yerleştirilen Yahudi ajanlar.

Mossad, çalışmak için tercih ettiği Yahudi personeli seçtikten sonra, istihbarat alanında kullanacağı konum için, bir yıllık özel bir eğitim programına tabi tutmaktadır. Ajanlara birçok konuda eğitim verilmektedir. Gördükleri bu eğitimler içinde, öncelikle istihbarat kodlamalarının nasıl kullanıldığı ve nasıl deşifre edildiği gelmektedir. Bunun yanında ağır ve hafif silahların kullanımı, savunma teknikleri, kaçma mekanizmaları, judo, karate gibi yakın dövüş eğitimleri mevcuttur. Ayrıca eğitim aşamaları, odaklanmaya yönelik zihinsel eğitim ve özel programlar yoluyla becerilerinin geliştirilmesini sağlayacak programlar da içermektedir.¹⁷²

Mossad subayları, Yahudi grupları arasında gizli bir şekilde faaliyet göstermektedir. İsrail'de bulunan Siyonizm karşıtı gruplardan kaynaklanacak herhangi bir karışıklığı önlemek için, son derece dikkatli davranmaları gerektiği talimatını alırlar. Dünya üzerinde, yukarıda bahsedildiği şekilde faaliyet gösteren, bilgi toplama, yanlış bilgi yayınlamak algı oluşturma ve propaganda gibi faaliyetler için kanal olarak kullanılan, beş yüz organizasyon bulunmaktadır.

2.2.5. Mossad Ajanlarının İşe Alınması

Mossad, İsrail dışında, kendi ülkelerinde üst konumlarda görev yapan kişileri de ajan olarak kullanmaya odaklanmaktadır. Bu kişiler işe alındıklarında, kendi ülkelerinde görev yapacaktır. Bunlarla ilgili aktarılan bilgiler şu şekildedir:¹⁷³

1. Ülke içinde hassas pozisyonlara sahip uzmanlar, profesyoneller.
2. Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Kızılhaç gibi, ulusal ve uluslararası kuruluşların irtibat görevlileri.
3. Arap ve sosyalist ülkelerdeki yabancı diplomatlar. Bunlar içinde, özellikle askeri ataşelerden oluşan gruplar meşhurdur.
4. Yabancı muhabirler ve gazeteciler. Bu kişiler özellikle görüşmelerden ve gözlemlerden, askeri ve siyasi olan birçok önemli bilgi elde edebilmektedir. Bunun

172 Goerge Mikhael, "Almusad Al'iisrayiyli Watajnid Aleumla Waljawasis".

173 Zahir Andraws, "Hakada Yujanid Almusad Aleumala Almawhubin, Hakada Yujanid, Sahifat Ray Alyawm (4.Haziran 2017), <https://bit.ly/36qqqqq>.

yanı sıra gazeteciler, birçok harekette ve özellikle Filistin halkıyla görüşmelerde kolaylıklara sahiptir.

5. Silah kaçakçıları. Silah kaçakçıları arasında özellikle Filistinlilerle bağlantılı olanlar ön görülür. Zira bu kişiler üzerinden Filistinlilerin ihtiyaç duydukları silahlar, silah temin etme şekilleri, kaçakçılık rotaları vb. konularda istifade edilmek istenmektedir.

6. Eğilimlerinin sağ ya da sol olması fark etmeksizin, siyasi partiler, siyasi hareketler, örgütler, çeteler ve küresel mafya oluşumları.

7. İçinde bulundukları yapının gizli bilgilerine erişmek amacıyla kullanılacak olan silahlı kuvvetler ve istihbarat teşkilatı çalışanları.

Mossad'ın ajanları işe alma kriterleri, eğitime ve denetleme yöntemleri açısından birbirinden farklılık göstermektedir. Genel merkezde ajanları denetleyen departmanlar, hedefin niteliğine ve operasyon alanına göre farklı bakış açıları kullanmaktadır. Ajanlar işe alınmadan evvel ana merkezin onay verdiği, açıkça tanımlanmış pozisyonlar mevcut olmayıp, bu ihtiyaca göre belirlenmektedir. Bunun yanında Mossad, yeni ajanlar kazanmak için, etik ya da ahlakdışı, her türlü motivasyonu kullanmaktadır. Bu noktada, ajanların zayıflıklarından da büyük ölçüde faydalanmaktadır. Mossad'ın çalışmak istediği kişileri elde etmek için dayandığı zayıf yönler arasında şunlar yer almaktadır:¹⁷⁴

- Bireyin bir arzusunu veya düşkün olduğu bir isteği yerine getirme amaçlı finansal motivasyon.
- İntikam güdüsü ve düşman olarak belirlenen unsurlara karşı zulmetme duygusu.
- Vatandaşlığa kabul edilmiş, fakat ulusal duygu eksikliği nedeniyle özellikle yabancılarla çok kaynaşan kişiler.
- Doğuştan gelen birtakım zayıflıklar ve eşcinsellik.
- Şantaj, baskı, tehdit ve pazarlık.
- Bazı uyuşturucu satıcıları ve kaçakçılara, yaptıkları gayri meşru işlerde sağlanan kolaylık ve yardımlar.

174 Mawqie Almjd Al'amni (mjd), “*Kayf Ytmu Aikhtiar Watadrib Rijal Almusad Waeumalayihim?*”, (Erişim 25Ağustos 2019). <https://almajd.ps/news6815/>.

- Kararsızlık yaşıyan ve milliyetçilik açısından sarsılmış olan kişileri, ölümle tehdit ederek, Mossad’la çalışmak veya ölmek arasında tercih yapmak zorunda bırakmak.
- İşe almak için, kıskançlık, rekabet, siyasi farklılıklar ya da kabile anlaşmazlıkları güdüsünden yararlanmak.

Mossad, zayıf ruhlu kişilere, güdülerine göre çeşitli cazibeler sunmanın yanı sıra, birçok kişinin zayıflıklarından yararlanarak, birçok defa amacına ulaşmıştır. Örneğin, nükleer endüstride uzman olan, Halim isimli Iraklı bir bilim adamı, Mossad tarafından zaafları kullanılarak işe alınmıştır. İsrailliler bu kişiden Irak nükleer reaktörü hakkında birçok bilgi almıştır. Aynı şekilde 1960’lı yıllarda MİG uçağıyla İsrail’e kaçan Iraklı bir pilot da Mossad tarafından ajan olarak işe alınmıştır. Bunun yanında, Irak’ın nükleer programını denetleyen Mısırlı bilim adamı Yahya Al-Mashad da Mossad tarafından işe alınmış, fakat ilerleyen zamanlarda Mashad onlarla iş birliği yapmadığı için, 1980’de Fransa’da Mossad tarafından infaz edilmiştir.

1990-1997 yılları arasında Mossad’da ajan toplamakla sorumlu olan Tsumt biriminin sorumlusu, ajanları işe alma hakkında şunları söylemiştir:

“Gizli dinleme cihazlarının ve gizli kameraların önemli olduğu doğrudur. Ancak ajan tarafından iletilen bilgiler, olayları anlamaya ve analiz etmeye çok yardımcı olur. Örneğin havadan çekilen fotoğrafların, Suriye zırhlı araçlarında bir hareketliliğin var olduğunu gösterdiğini varsayalım. Burada bu hareketi görmekle birlikte, bu hareketin nedenini ve amacını merak ediyoruz. Bu durumda ajanın rolü, bu adımın nedenini araştırmak ve arkasındaki nedeni açığa çıkarmaktır.”

Yine eski Mossad şefi Meir Mitt, ajanların işe alınması konusunda hiçbir kısıtlama ve sınır belirlenmediğini belirtmiştir. Mitt’e göre, Mossad ajanları casusluk amacıyla Arap kadınlarıyla evlenmekte ve Arap köylerinde sahte kimliklerle ikamet etmektedir. Bu ajanlar, özellikle Araplarla ilgili şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalındığında, seferber olarak olağanüstü roller üstlenmektedir.¹⁷⁵

175 Mawqie Almajd Al'amni (mjd), “*Kayf Ytmu Aikhtiar Watadrib Rijal Almusad Waeumalayihim?*”, (Erişim 25Ağustos 2019). <https://almajd.ps/news6815/>.

2.3. Askeri İstihbarat Birimi (AMAN)

Askeri İstihbarat Birimi (AMAN), İsrail ordusunun önleyici bilgi güvenliğinden sorumludur. Ayrıca askeri ve siyasi alanda, merkezi ulusal istihbarat çalışmalarının hazırlanmasından, analiz ve değerlendirme yapılması için ilgili makamlara ulaştırılmasından sorumludur. Bu noktada değerlendirme ve onay için hükümete sunulan bir durumun analizini oluşturmanın, birimin başlıca görevlerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. Genelkurmay Başkanının ordu adına görüş açıklama yetkisine sahip olan tek kişi olması gibi, AMAN şefi de “İsrail ulusal durum değerlendirmesini” formüle etme konusunda yetkili tek kişidir.

Askeri İstihbarat Birimi, AMAN’ı İsrail istihbarat servislerinin bir parçası olarak, askeri bilgiler toplama ve analiz etmekten sorumlu bir merci olarak görmektedir. AMAN, İsrail içindeki diğer İsrail istihbarat servisleriyle koordinasyon sağlamak için de çalışmaktadır. Aynı zamanda, İsrail’e karşı olası savaş ve düşmanlıkların uyarılmasından da AMAN sorumludur.

2.3.1. Kuruluşu Ve Gelişimi

İsrail Devleti kurulmadan önce, tabii olarak İsrail’in askeri bir istihbarat teşkilatı yoktu. İstihbarattaki gerçek değişim, Ben-Gurion’un Yahudi Ajansının başına geçmesiyle olmuştur. İstihbarat konusunda uzmanlaşmış ilk ajans, 1937’de Moshe Sharett başkanlığında kurulmuş olan “Shae” isimli yapıdır. Bu yapı, daha önceki kısımlarda incelenen Haganah Örgütünün bilgi birimidir. Teşkilat, Binbaşı Charles Ord Wingate’in¹⁷⁶ İngilizler tarafından 1938’de Filistin’e istihbarat subayı olarak atanmasından faydalanmıştır. Shae servisi, Wingate’in İngiliz kuvvetlerinde çalışırken, Arap ve Filistinli isyancılarla ilgili elde ettiği bilgileri ulaştırdığı ve bölgedeki İngiliz kuvvetlerinin tüm planlarını göndererek hizmet verdiği yer olmuştur. 1940 yılına gelindiğinde, Shae Servisi, Doğu Ürdün Emirliği ve Filistin’in yanı sıra, Suriye, Lübnan, Irak ve Mısır gibi Filistin’i çevreleyen ülkelerde çok sayıda casus ağı kurmuş ve müttefik

176 Ord Wingate: 1903’te İskoç bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Hindistan’da yaşadı ve Kutsal Kitabı incelemeye ilgi duydu. 1923’te Galler Harp Akademisi’ndeki eğitimini bitirdi ve topçu ikinci teğmen olarak atandı. Sudan’da İngiliz ordusunda görev yaptı. Bu süreçte Etiyopya ile sınırları korumaktan sorumluydu. Arapça öğrendi ve Filistin isyanı sırasında istihbarat servisleriyle çalışmak üzere Filistin’e nakledildi. 1938’de Filistinlileri topraklarından kovmak ve geri dönmelerini engellemek için Özel Gece Birlikleri’ni kurdu. 1944’te Roma’da öldürüldü (Talmi Afracym Minahim, *Maejam Almustalahat Alsahyuniati*, çev. Ahmad Aleijrami, s. 172).

kuvvetlerin hizmetindeki faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Bu ağlar Arapların casusluk faaliyetleri tarafından da güçlendirilmiştir.¹⁷⁷

Shae, Filistinlilerin şehir ve köylerdeki sosyal yapıları, bu şehir ve köylerin Filistin ve komşu ülkelerdeki gerilla eylemlerine ne ölçüde dahil olduğu gibi konularda bilgiler elde etmiştir. Bunun yanı sıra, İngilizlere Siyonist Yahudilerin Filistin'e göçünü kolaylaştırmak için yapılan baskılarla ilgili bir bilgi arşivi oluşturmuştur. En önemlisi, bölgeye gizli giriş ve kaçakçılık çalışmalarının araçlarını hazırlamıştır.¹⁷⁸

Shae, silah temin etmek, kaçakçılık yapmak ve Filistin'deki Yahudi kolonilere silah ulaştırmak için, komiteler aracılığıyla faaliyetler yapmıştır. Çalışmak için Filistin'de bulunan diğer Siyonist örgütlerden benzer birimler kullanılmıştır. Fakat 1947'de Filistin'i ele geçirme hazırlıkları başladığında, Siyonist örgütler arasında bir çatışma çıkmış ve bu yapılar birbirlerini tasfiye etmeye başlamıştır. Lehi Örgütünde de olduğu gibi, Haganah Örgütünün başı olan Ben-Gurion, zaman zaman İngiltere ile iş birliği yaparak, Filistin'deki diğer bazı Siyonist örgütleri vurmaya üstlenmiştir. Ben-Gurion, Siyonist örgüt Stern'den Kont Bernadotte'nin öldürülmesinden sonra bunu bir fırsata çevirmiş ve bu fırsatı değerlendirmiştir. Ben-Gurion, Shae ve Palmach birimlerine, Siyonist örgütleri tasfiye etmeleri ve onları İsrail ordusuna entegre etmeleri için emir vermiştir.¹⁷⁹

Shae komutanlığı, Başbakan Ben-Gurion'un İsrail'deki istihbarat servislerini yeniden düzenleme kararını görüşmek üzere, 6 Mart 1948 tarihinde Kudüs, Tel Aviv ve Kuzey bölgeleri liderlerinin, Isser Harel başkanlığında toplanacağı bir toplantı tertip etmiştir. Toplantıda yapılan çalışmada, istihbarat faaliyetinin, sadece üç istihbarat bölümüne göre sınırlandırma yapılmasına karar verilmiştir. Bu bölümler:¹⁸⁰

- 1- Isser Be'eri başkanlığındaki Askeri İstihbarat Hizmetleri.
- 2- Dışişleri Bakanlığı'nda Boris Jorel başkanlığında, yurt dışından materyal toplayan gizli bir siyasi bölüm.
- 3- Helferin (Harel) başkanlığındaki İç Güvenlik Departmanı (Sherwat Batahoun).

177 Afrayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)* s.82-85.

178 Lavin Asa, *Haşay; Mukhabarat Munazamat Alhaghana*, çev. Dar Aljalil Lilnashr (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1999), s.25.

179 Menachem Begin, *Altamarud* (Tel Aviv: Matbaeat Aki Asif, 1983), s.220.

180 Haryil, Ayesr. *Al'amn Walidymuqratia*, s. 23.

Bu kararların alınmasından sonra, 30 Haziran 1949 tarihinde, İsrail Ordu Genelkurmay Başkanlığı, Askeri İstihbarat Teşkilatının kurulması ve yeni istihbarat sorumluluğunun aşağıdaki bölümlere göre belirlenmesini yayınladı:

- Savaş istihbaratı.
- Operasyon güvenliği.
- Karşı casusluk.
- Gizli dinleme ve gözetleme.

Genelkurmay'ın askeri emrine göre, yeni istihbarat İsrail Ordusu Genelkurmay Kurmay Başkanlığı'na bağlı olacaktır. Isser, istihbaratı yeniden tanzim etmek, geçiş döneminde ordunun bilgi toplama mekanizmalarını düzenlemek ve saha birimlerindeki tüm istihbarat konularını incelenmek için görevlendirecektir.¹⁸¹

David Ben-Gurion'un Askeri İstihbaratı yeniden düzenlemeye karar verdiği toplantının ardından, Askeri İstihbarata tabi olma sorunu ortaya çıkmıştır. İsrail hükümetinin siyasi liderliğine, istihbarat raporları sunulacağı açıktır. Bu durum, askeri istihbarat teşkilatlarının emrinde olması gerektiğini düşünen Genelkurmay ile anlaşmazlığa neden olmuştur. Donanmada yetkili bir istihbarat subayı, istihbarat servislerinin durumuna itiraz etmiştir. Bu durum, Genelkurmay Başkanı Baghal Yadin'e, gönderilen bir mektupta şu şekilde dile getirilmiştir:

“Deniz Kuvvetleri, güvenlik, gözetleme ve casuslukla ilgili operasyonlardan sorumlu, istihbarat departmanlarının denetimine tabidir. Savaş istihbaratı ile ilgili her şeyde, iki servis kendi aralarında koordinasyon içinde çalışmalı ve buna göre faaliyetler yapmaları gerekmektedir. İstihbarat başkanı ve bir donanma istihbarat subayı, ellerinde bulunanlarla bilgi alışverişi yapmak ve yukarıda belirtilen konunun ayrıntıları üzerinde anlaşmak için toplantı yapmıştır.”¹⁸²

Görüldüğü üzere, askeri istihbarat oluşturma kararı, İsrail istihbarat servisleri, İsrail Genelkurmay Başkanı ve Dışişleri Bakanlığı siyasi departmanı arasında anlaşmazlığa neden olmuştur. Bu anlaşmazlık nedeniyle, istihbarat servisleri ile araştırma departmanı arasında geçici bir çalışma mekanizması önermek için, 22 Eylül 1948'de Yigal Yadin'e

181 Ghawanut, Awod, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1988), s13.

182 Ghawanut, Awod, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s.21.

başvurulmuştur. Yigal Yadin bu durumu çözmek için Yaser Be'eri ve Robin Shilwah'a bir düzenleme önerisi göndermiş ve şunları yazmıştır:¹⁸³

1. İstihbarat servisi, stratejik meseleler, askeri alanlarla ilgili her şey için bilgi toplamak, toplanılan bilgileri analiz etmek ve satır aralarına varıncaya kadar ne olduğunu okumaktan sorumludur.
2. Araştırma Departmanı, siyasi, askeri ve ekonomik konularla ilgilenir.
3. Arabistler hariç, İsrail dışında tüm ajanların faaliyetleri, Araştırma Departmanının elindedir.
4. Harekât Dairesi ve Araştırma Dairesi aracılığıyla, tüm hatların arkasındaki faaliyetler Yahudi olmayan Arap gruplar tarafından uygulanacaktır. Yahudi birliklerinin düşman hatlarının ardındaki faaliyetleri, ikisi arasında karşılıklı görüşmeler yapılarak, Genelkurmay ve Askeri İstihbarat tarafından yürütülecektir.
5. Dürzi, Çerkez ve diğer milletlerle temaslar, Genelkurmay azınlık birimi başkanı ve Araştırma Dairesi komiserleri aracılığıyla yapılacaktır. Aynı şekilde bu gruplara dair istihbarat faaliyetleri, azınlık birimi liderinin bilgisi ve onayı ile yapılacaktır.
6. İki taraf bilgi alışverişinde bulunarak iş birliği yapmalıdır.
7. Genelkurmay Başkanı ile istihbarat teşkilatı başkanları arasında, haftalık periyodik toplantılar yapılması ön görülmüştür.

İsser Be'eri'nin yargılanmasına ve istihbarat servislerindeki görevine son verilmesine yol açan suiistimalleri sonucunda, Be'eri Askeri İstihbarat Komutanlığından kovulmuş ve bu birim, yardımcısı Haim Herzog tarafından yönetilmiştir. Bu dönemde, ordunun istihbarat teşkilatı için gerekli kabul edilen askeri istihbarat biçimi için, yeni bir sistem geliştirilmiştir. Herzog, Genelkurmay Başkanı'na, İstihbarat Servisini hücrelere bölmeyi ve onların "MOD" koduyla sembolize edilmesini önermiştir.¹⁸⁴

MOD 1: Muharebe istihbaratını ve Benjamin tarafından yönetilen bilgi üretme ve değerlendirmeye ilgilenen araştırma birimini içerir. Bu bölüm, Arap çemberi ülkeleri

183 Amer, Khalil Amer, "Alaistikhbarat Aleaskaria Al'iisrayiylia Aman, Alnash'at Waltatwir, Waealaqatuha Bialjaysh Al'iisraili"(Erişim 30 Mayıs 2007).

184 Ian Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, çev İlyas Farahat, s. 55-56.

olarak adlandırılan, Suriye - Lübnan - Ürdün – Mısır hattı, İsrail istihbarat çalışmaları için en iyi yerdir.

MOD 2: Mordecai Warsman (Al-Moah) liderliğindeki gizli dinleme birimidir.

MOD 3: Abraham Kidron liderliğindeki Saha Güvenlik Birimidir.

MOD 4: Siyasi, askeri ve ekonomik sorunları izleyen ve Birinci Askeri Gözlemci Gretchen Dror tarafından yönetilen birimdir.

MOD 5: Yayınlanan Arap gazetelerinde nelerin yayınlandığını takip eden, bunlardan fayda sağlamak için bilgileri düzenleyen ve Mordechai bin Tzur tarafından yönetilen birimdir.

MOD 6-7: Dr. Reifenberg Lotus liderliğinde, haritalar ve hava fotoğrafları aracılığıyla bilgi toplama birimidir.

MOD 8: Haim Baari'nin liderliğinde, teknolojik yönü ve gelişimi bölümüdür. Bu bölüm, diğer birimlere teknik destek ve istihbarat çalışması için gerekli belgelerin hazırlanması ile ilgilenir.

MOD 9: Meir De Shalt liderliğindeki yabancı elçiliklerdeki askeri ataşelerin takibidir.

MOD 10: Ajanları takip eder ve onların istihbarat ve operasyon işlerinde kullanımlarıyla ilgilenir.

MOD 11. Arap ülkelerinde kısa bir süre faaliyet gösteren müdahalecilerden oluşan bir birimdir.

Haim Herzog'un, Askeri İstihbarat başkanı olarak görev yaptığı süre boyunca, istihbarat araştırması için belirli ilkeler belirlenmiştir. Araştırma ajansı, her koltuğun bir Arap ülkesinin işleriyle uğraştığı "koltuk" yöntemini kullanmıştır. Avrupa'dan gelen akademisyen ve araştırmacılar da bu bölümde görev yapmıştır. Arap diline hâkim olamama sorununu, kavrama, iyi analiz ve sağlam motiflerle kapatmışlardır.¹⁸⁵ Daha sonra Haim Herzog'un yerine, 1950 yılı nisan ayında Benjamin Jabali, Genelkurmay İstihbarat Dairesi Başkanlığı görevini üstlenmiştir. Benjamin Jabali'nin önünde üç acil görev vardır. Bunlar:

¹⁸⁵Amer, Khalil Amer, "Alaistikhbarat Aleaskaria Al'iisrayilia Aman.

1. Bilgi toplama biriminin güncellenmeye ve geliştirilmeye başlanması.
2. Özellikle, Herzog'un görev yaptığı dönemde şekillenmeye başlayan, silahla ilgili düzenleyici çerçevelerin tamamlanması.
3. Toplanan bilgileri inceleyen ve istihbarat tahminlerini karar vericilere ulaştıran askeri istihbarat araştırma biriminin geliştirilmesidir.

Göreve yeni atanan Benjamin Jabali, kendisine yüklenen bu görevlerle ilgilenmiştir. Özellikle Arap ülkeleriyle meydana gelen savaşlarda daha güçlü olmak için zamanını istihbarat ve silahlı istihbarat çalışmalarına ayırmıştır. Bunun için bilgi toplama araçlarını güncellemeye ve nitelendirmeye çalışmıştır.

28 Aralık 1953 tarihinde, Askeri İstihbarat Başkanı vekili Yarbay Yehoshifat Harkabi, istihbarat ajanlarına özel bir mektup göndererek şunları söylemiştir:

“Bugün, İstihbarat Dairesi Genelkurmay'dan ayrıldı ve Genelkurmay Başkanlığı'nda İstihbarat Bölümü adı verilen bağımsız bir bölüm haline geldi. Bu değişiklik, istihbarat gücünün İsrail ordusu için önemini vurgulamak için yapıldı. Tüm işaretleriyle birlikte yapılan bu statü değişikliği, gelişimimize giden yolda çok önemli bir adımdır. İsrail ordusunda oluşturulan, istihbarat teşkilatının başlangıcında meydana gelen bu değişiklik haricinde benzeri bir eylem yoktur. Bu istihbarat hedefi, bizim için “devlet”in güvenliğinin ve varlığının temelini oluşturur. Bu hedefi her zaman aklımızda tutmalı ve onunla birlikte yürümeliyiz. Kulaklarımız çevremizde olup biten her şeye özen göstermeli ve gözlerimiz açık, zihnimiz geniş ve her konuyu anlamaya açık olmalıdır. Birbirimize karşı sevgi ve hoşgörüye sahip olmalı ve görevlerimizi sonuna kadar yerine getirmeye devam etmeliyiz.”¹⁸⁶

2.3.2. Askeri İstihbarat Birimi AMAN'ın Önemi

Askeri İstihbarat Birimi'nin önemi, güvenlik açısından görevlerinin niteliğine bakıldığında daha iyi ortaya çıkmaktadır. İsrail'deki birçok kurumda, AMAN tarafından sağlanan ciddi miktarda istihbarat, güvenlik bilgileri analizi ve değerlendirmelerin kullanılıyor olması, AMAN'ın faaliyetlerini ortaya koymaktadır. AMAN'ın görevlerine bakıldığında, gerçekleştirdiği teknolojik ve operasyonel görevler nedeniyle bir güvenlik unsuru olarak tanımlanmasıyla birlikte, bilgi toplama ve araştırma birimleri vasıtasıyla

186 Ghawanut, Awod, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s. 42.

gerçekleştirdiği büyük operasyonel görevlerle de ön plana çıkması, “anormal” bir yapı olduğunu göstermektedir. Yani varlığıyla ve faaliyetleriyle ilgili böyle anormal bir görüntünün olması, AMAN askeri bir kol olarak bilinse de, aslında bir bilgi kolu olduğunu teyid etmektedir.

AMAN, İsrail’e ait diğer istihbarat teşkilatlarının da yardımıyla, İsrail istihbaratı açısından ana dinamo olarak kabul edilebilir. AMAN’ın çalışmaları, siyasi ve askeri liderliğe göre bile, daha ön konumdadır. Diğer istihbarat kurumlarıyla mukayese edildiğinde, istihbarat değerlendirmelerinin tüm yönlerini araştıran tek kurum olduğu söylenebilir. İsrail’deki diğer istihbarat kurumlarındaki araştırma birimleri, Askeri İstihbarat Biriminin yaptıklarından bağımsız olarak diğer alanlarda istihbarat çalışmaları yapsalar da, AMAN, konumu itibarıyla alınan bilgileri filtreleme, değerlendirme ve kapsamlı bir ulusal istihbarat değerlendirmesi üretme yetkisine sahiptir. Bu nedenle AMAN’ın kapsama alanı, tüm istihbarat teşkilatlarındaki tüm araştırma çalışmalarını da içine almaktadır.¹⁸⁷

2.3.3. Askeri İstihbarat Birimi AMAN’ın Görevleri

Askeri İstihbarat Birimi AMAN, bir dizi vazifeye görevlendirilmiştir:

1. Güvenlik kabinesine (kabinet), ülkedeki diğer istihbarat teşkilatlarına ve İsrail ordusu liderliğine, düşmanın kabiliyetlerinin, güdülerinin ve yönelimlerinin tespit ederek değerlendirildiği, düşmanların güçlü ve zayıf yönlerini gösterecek, gerekli istihbarat bilgilerinin sağlanması gereklidir.
2. İsrail’e düşman yapıların, savaş veya komando operasyonları olasılığına karşı, siyasi ve askeri liderleri uyarması gereklidir.
3. Ülkedeki yetkili makamları, düşman ülkelerin muharebe teçhizatı, gelişmiş veya konvansiyonel olmayan silahları hakkında bilgilendirme amaçlı, karar vericilere periyodik olarak istihbarat bilgileri sağlama ve gerekli görülürse bu silahların elde edilmesini sınırlandırmaya çalışmakla sorumludur.

187 Munzir Abu Suiirih, "Alaistikhbarat Al'iisrayiyliya Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus" (30 Aralık 2016).

4. Görevlerini bilinçli bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olmak amacıyla, karar vericilere sürekli olarak siyasi, güvenlik ve askeri değerlendirmeler sağlamak zorundadır.
5. Herhangi bir siyasi anlaşma veya barış anlaşması imzalamadan önce, karar vericiler için gerekli güvenlik bilgilerini toplamakla görevlidir.
6. Her zaman güvenlik bilgilerini araştırmak ve analiz etmek ve uygun kararı almak için liderliğe göndermekle sorumludur.
7. Savaşın performansına ve saha değerlendirmesine yardımcı olmak için, İsrail ordusunun savaş alanındaki saha operasyonları ve çeşitli savaş birimleri için istihbarat bilgileri toplamak için çalışması gereklidir.
8. Ülkedeki diğer güvenlik kurumları için dahili tahminler sağlamak ve her türlü istihbarat bilgisini toplayarak, çeşitli istihbarat amaçları sergilemelidir.
9. Özel görevler ve istihbarat operasyonları yürütmekle yükümlüdür.
10. Periyodik olarak teknolojik yetenekleri geliştirmek zorundadır.
11. Diğer İsrail askeri istihbarat servislerine, profesyonel teknoloji sağlamak zorundadır.
12. İsrail ordusunun bilgi ve güvenlik kabiliyetlerinin güçlendirilmesi, AMAN için en önemli hususlardandır.
13. İsrail ordusundaki muharebe birimlerine fayda sağlayan görseller sağlamak zorundadır.¹⁸⁸

AMAN, Askeri İstihbarat Teşkilatına verilen görevler açısından son derece önemli bir istihbarat birimi olarak kabul edilmektedir. Bilgi toplama, sınıflandırma, analiz etme ve bazı özel güvenlik görevleri gibi, çeşitli alanlarda çalışan birimler ve bölümlerden oluşan bir birimdir. Her zaman teknolojik gelişmeye odaklanır. AMAN, İsrail ordusunda “Hava Kuvvetleri” gibi askeri bir kol olarak kabul edilir; ancak bilgi toplamakla da ilgilenir.

AMAN’ın güvenlik bilgilerinin toplanmasında, sınıflandırılmasında ve analiz edilmesindeki büyük rolü ve görevleri, siyasi liderlere ve diğer istihbarat teşkilatlarına

188 Evin, Shmuel, Ghranit, *Eamus, Mujtamae Almukhabarat Al'iisrailia İla Ayn??* (Tel Aviv: Maehad Abhath Al'amn Alqawmii, 1.Basım, 2009), s. 29-30

istenen hedeflere ulaşmaları için bilgi sağlayarak, İsrail sınırlarının dışına ulaşır. İsrail'deki resmi makamlar, AMAN'ın İsrail ulusal güvenliğini sağlamak için üstlendiği büyük istihbarat çabasındaki rollerini inkâr etmezler.¹⁸⁹

2.3.4. Askeri İstihbarat AMAN'ın Bölümleri Ve Birimleri

1. Üretim Bölümü

Birim başkan yardımcısı bu bölümden sorumludur. Üretim bölümü, İsrail ordu personeline sağlanacak ulusal istihbarat tahminlerini hazırlamak ve diğer güvenlik teşkilatları için genel istihbarat tahminleri yazmakla görevlidir. Bunun yanında bölüm, AMAN İstihbarat Birimi içindeki Araştırma Bölümü tarafından yürütülen çeşitli kaynaklardan elde edilen raporlara göre askeri bilgi üretmekle ilgilenmektedir.

Üretim bölümü aşağıda aktarılan birkaç şubeden oluşur:

a. **Bölge Şubesi** Görevi, kaynaklarından aldığı bilgileri coğrafi bölgelere göre düzenlemek ve tasnif etmektir. Çalışma alanı üç coğrafi bölgeye ayrılmıştır:

- Doğu bölgesi: Suriye – Lübnan - Irak.
- Güney bölgesi: Ürdün - Arap Yarımadası.
- Batı bölgesi: Libya - Mısır - Sudan.

b. **Taktik Şubesi** İşlevsel bir şube olan taktik şube, ekonomik sorunlar, Filistin meseleleri, Araplarla yürütülen uluslararası ilişkiler, askeri ve siyasi gelişmeler hakkında bilgi üretmekten sorumlu çeşitli birimlerden oluşur.

c. **Kayıt Şubesi** Bu şube, tüm istihbarat raporları için bir depo olarak kabul edilir. Kayıt Şube, aynı zamanda hazır bilgilerin dağıtımından sorumludur. Ayrıca, 24 saat çalışan bilgi toplama merkezlerini denetlemektedir. Bilgisayarlı dokümantasyon programlarında uzmanlaşmış departmanlar ve dokümantasyon için kullanılan gelişmiş bilgisayar programları, kurumdaki çalışma yetkililerine bilgi dağıtmaya yardımcı olmak için kullanılırlar. Bu bölüm elektronik bir beyin hükmündedir.¹⁹⁰

189 KAHANA, EPHRAIM, "Analyzing Israel's Intelligence Failures", International Journal of Intelligence and CounterIntelligence 18/2 (16 Şubat 2007). p 262.

190 *Almukhabarat Al'iisrayiyia Min Khilal Alwathayiq Alsiriyat Lilmukhabarat Al'amrikiat*, çev. Majdi Nasiaf, s. 92-93.

2. Casusluk Şubesi

Casusluk Şubesi, tüm gizli ve kamuya açık bilgi toplama operasyonlarından ve diğer istihbarat servislerine karşı yapılan bütün casusluk eylemlerinden sorumludur. Şube, büyük bir çalışan kitlesine sahiptir. Aynı zamanda saha unsurlarının denetçilerinden oluşan bir komiteden oluşur. Casusluk şubesi, operasyonlarda aşağıdaki taktiksel birimleri kullanır:

a. Bilgi Toplama Birimi Ve Ajan Şube

Sinyallerle bilgi toplamaktan sorumlu olan birimdir. Birimin görevleri arasında, kara, deniz ve hava iş birliği ile gerçek bilgileri toplamak ve ülkedeki diğer istihbarat teşkilatları ile yakın koordinasyon içinde çalışmak vardır. Mısır ve Suriye gibi İsrail sınırındaki herhangi bir Arap ülkesinde istihbarat servislerine karşı yürütülen Şin Bet operasyonlarının yürütme sorumluluğu da bu birim üzerindedir. Yine bu birim, muhteviyatında aşağıda aktarılan alt birimleri barındırır

- **Soruşturma Birimi** Bu birimin üyeleri, savaşlar sırasında esir ve tutukluları sorguladığı ve askeri operasyonlarda İsrail ordusuna eşlik ettiği için iyi biçimde Arapça konuşmaktadır.
- **Açık Kaynak Birimi** Sesli ya da yazılı, açık kaynaklardaki kamuya açık her türlü medya aracındaki bilgilere dayanır. Ayrıca web sitelerinden ve sosyal ağlardan da bilgi toplar. Bu birim, İsrail sınırları üzerindeki görsel izleme birimi aracılığıyla tüm Arap faaliyetlerini izler.¹⁹¹

b. Genel Başkanlık Merkezi Yönetimi altında aşağıdaki sorumluluklar yer alır:

- **Askeri İstihbarat Okulu:** Mossad, Şabak ve İsrail ordusundan subayları kalifiye etmek ve eğitmek için kurulan okuldur.
- **Taktik Geliştirme Enstitüsü:** İletişim ve haritalardan sorumlu olan, Mossad ve Şabak cihazları dışında en büyük taktik kapasiteye sahip enstitüdür. Gelişmiş bir radar ve elektronik birimine sahiptir. Aynı zamanda bu enstitü, casusluk operasyonları için gerekli araçları üretir. Bu anlamda tüm

191 Zeev, Schiff, Ya'ari, *Ehud. War of Deception Melchement Sholal* (Tel Aviv: Shochen Publishing House, 1984), p380-381.

İsrail istihbarat servislerinde kurulan en büyük mühendislik atölyesidir. Bu nedenle, diğer istihbarat servisleri için de bazı projeleri uygulamakla görevlendirilmiştir.

- **İletişim Şubesi:** Bu şube, ajanlar için tüm kablosuz iletişimden sorumludur. Ajanları nasıl iletişim kuracakları konusunda eğitir. Bu şube de gerektiğinde diğer istihbarat hizmetlerini desteklemektedir.
- **Haritalar Şubesi:** Bakanlık Harita Dairesi Başkanlığı ile iş birliği içinde harita üretiminden sorumlu olan şubedir. Şubede bu iş için uzmanlaşmış üç yüze yakın personelin olduğu bilinmektedir.¹⁹²

3. Eğitim Bölümü

Bu bölüm istihbarat okulu ve ordunun askeri birimleri için eğitim müfredatını hazırlamaktan sorumludur. Stratejik casusluk, saha ve özel çalışmalar için müfredatı içerir. Aynı zamanda, bir dizi farklı güvenlik hizmetleri personeli eğitilir¹⁹³.

4. Organizasyon Ve Tedarik Hatları Bölümü

Bu bölüm idari sorumlulukları denetler. Bölüm başkanı tüm personel ve malzeme işlerinden sorumludur. Bölüm kendi içinde üç birimden oluşur:¹⁹⁴

- Tedarik Birimi.
- Personel İşleri Birimi.
- Mali İşler Birimi.

5. Araştırma Ve Geliştirme Bölümü

Bilgi ve askeri ihtiyaçların üretilmesine yardımcı olan, elektronik işlemlerden sorumlu olan bölümdür. Askeri İstihbarat Birimi AMAN'ın teknik bölümüdür.¹⁹⁵

192 Ahmad Khadam Alsiruji, *Sirae Alaistikhbarat Alearabia Al'iisrayiliat* (Şam: Dar Almunhil Lilnashr Waltawzi, 2005), s37.

193 Ahmad Khadam Alsiruji, *Sirae Alaistikhbarat Alearabia Al'iisrayiliat*, s.38.

194 Kamil Othman, *Almusad Al'iisrayili Walharb Alsaria*, s.32.

195 Kamil Othman, *Almusad Al'iisrayili Walharb Alsaria*, s.33.

6. Dış İlişkiler Bölümü

Bu bölüm, büyükelçiliklerdeki askeri ataşelerin işlerini takip eder. İsrail ordusu ile yabancı ordular arasındaki ilişkilerden sorumludur. Askeri anlaşmalar ve yabancı ülkelerdeki güvenlik servisleriyle temasları da bu bölüm sağlar. Bu nedenle, yabancı subayların İsraillilerle değişim programlarını yapar. Bu personele bilgi aktarımı konusunda ortak eğitim verir.

Bölümün kendi içinde iki şubesi vardır:

- **Genel İstihbarat** Yapılan ortak güvenlik operasyonlarında, yabancı istihbarat teşkilatlarıyla koordinasyon sağlar. Bu faaliyet Mossad ile iş birliği içinde yürütülür. Bu şekilde operasyon görevlilerine gerekli bilgiler sağlanır.
- **Taktik İstihbarat** Asya, Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika ve Afrika ülkelerinde, büyükelçiliklerdeki askeri ataşeler üzerinden, İsrail ordusu için askeri sanayiye ait ürünlerin pazarlanması ve satılması; İsrail ordusu için gerekli görülen teçhizatın satın alınması görevlerini yürütmektedir.¹⁹⁶

7. Saha Güvenliği Ve Askeri Gözetim Bölümü

Bu bölüm izleme, gizli dinleme, filme alma gibi çalışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda saha istihbarat faaliyetlerinde şaşırtma şeklinde taktikler uygulamaktadır. Bu faaliyetler, teknik ve teknolojik araçların kullanımında yüksek yetenekler gerektirir. Bu nedenle bu bölüm, AMAN'daki en büyük istihbarat bölümlerinden biri olarak kabul edilir. Ordunun tüm kısımlarını kapsadığı için ve öncelikle medya aracılığıyla askeri bildirimler yaptığı için birden fazla sorumluluk üstlenir. Bu sorumluluğa, İsrail ordusu içindeki casuslukla mücadele etmek de dahildir. Bu nedenle faaliyetlerini Şabak güvenlik servisi ile kalıcı olarak koordine eder. Saha birimlerinin faaliyetlerini de takip eder¹⁹⁷. Bölüm ayrıca, Askeri Denetim Bürosu aracılığıyla İsrail basını ve medyasıyla ilgilenmekten sorumludur. Askeri ve güvenlik bilgileri, Askeri Denetim Bürosu tarafından şu şekilde sınıflandırılır

- Denetim Bürosundan izin alınmadan yayınlanacak konular.

196 *Almukhabarat Al'iisrayiyyia Min Khilal Alwathayiq Alsiriyat Lilmukhabarat Al'amrikiat*, çev. Majdi Nasiaf, s.95-97.

197 Mahmud Alnatur, *Alaistikhabarat Alsahyuniat Aleadu Al'awal*, s.120.

- Hiç yayınlanamayan konular.
- Sorulan, ama yayınlanmadan önce Askeri Denetim Bürosuna iletilmesi gereken konular.

İsrail ordusu tarafından yayınlanan tüm baskı ve yayınlar, Askeri Denetim Bürosuna tabidir. İsrail basını ve yabancı basın muhabirleri, faks ve telefon görüşmeleri yoluyla Askeri Denetim Bürosu tarafından askeri denetime tabi tutulur. İsrail ordusu İsrail'i güvenlik ve askerî açıdan birkaç bölgeye böler. Bu bölgeler şu şekildedir:

1. Kuzey bölgesi.
2. Merkezi Bölge.
3. Güney bölgesi.
4. Kudüs bölgesi.
5. Tel Aviv bölgesi.
6. Hayfa Bölgesi.

İstihbarat Birlikleri, sahadaki tüm Saha Güvenlik Birimlerini ve Operasyon Komutanlığına bağlı istihbaratı yönetir. İstihbarat görevlilerinin bulunduğu ana karargâhta bulunan bir harekât odası, aralarında istihbarat çalışmalarını koordine etme amacıyla, Hava Kuvvetleri İstihbarat Kolordusu ve Deniz Kuvvetleri gibi İsrail ordusundaki tüm istihbarat unsurlarını organize etmektedir.¹⁹⁸

8. Araştırma Dairesi

Tüm iç ve dış çalışma alanlarında istihbarat raporları sağlamak için çalışan İsrail askeri istihbaratının önemli birimlerinden biri olan Araştırma Dairesi, istihbaratın çerçevesini çizmekle görevlidir. Çalışmaları kapsamında muhaliflerle ilgili taslaklar belirleyip, İsrail'in karşı karşıya olduğu senaryoları değerlendirerek fırsatlar oluşturmaya odaklanır. Karar vericilere yönetici tepkilerini ileterek beklenen senaryolar konusunda öneriler yapar. Araştırma Departmanı ayrıca siyasi liderliğe yılda iki kez kapsamlı istihbarat değerlendirmeleri sağlamakla görevlidir. İsrail ulusal güvenliğine hizmet etmesi açısından senaryolar ve fırsatlar oluşturmak için, kargaşa veya savaş olan ülkelere dair,

198 *Almukhabarat Al'iisrayiyyia Min Khilal Alwathayiq Alsiriyat Lilmukhabarat Al'amrikiat*, çev. Majdi Nasiaf, s. 56.

ekonomik, askeri ve siyasi birçok konuda derinlemesine araştırma yapılmaktadır. Araştırma Dairesi dünyayı saha olarak farklı bölümlere ayırmıştır. Bunlar:

- Filistin Sahası.
- Lübnan Sahası.
- Kuzey- Doğu Sahası (Suriye - Irak – İran'ı kapsar).
- Bölge ülkeleri ve Büyük güçler.
- Tüm dünyadan sorumlu teknik saha.¹⁹⁹

2.3.5.Askeri İstihbarat Bölümü AMAN Tarafından Profesyonel Olarak Denetlenen İstihbarat Birimleri

1. **Deniz İstihbarat Dairesi** AMAN Askeri İstihbarat Servisi tarafından profesyonel olarak denetlenen birimlerden biri Deniz İstihbarat Dairesidir. Bu birim İsrail Donanması başkanı tarafından yönetilir. Ana görevi elde ettiği resimleri formüle etmek ve diğer istihbarat servislerine sunmaktır. Genel istihbarat görevinin yanı sıra, denizde meydana gelebilecek saldırı ve savaş eylemlerine karşı uyarılarda bulunmak, koordinasyon ve iletişim bilgilerini değerlendirmek ve Deniz Kuvvetleri personelini çeşitli istihbarat alanlarında eğitmek için çalışır.²⁰⁰

2. **Muharebe İstihbarat Birimleri** Bu birim, muharebe bilgilerini ve istihbaratını toplamak ve izleme ağlarını sürdürmek için, son dönemde, 2009 yılında kurulmuştur. Ordu içinde, tabur düzeyinde istihbarat birimlerinin doğrudan sorumlusudur. Batı Şeria'da faaliyet gösteren Nitzan 636 taburu, Gazze Şeridi sınırlarında faaliyet gösteren Eagle 414 taburu, Mısır ve Lübnan sınırlarında faaliyet gösteren Nawras 869 taburu gibi, İsrail sınırlarına yayılmış çeşitli alt birimlerden oluşmaktadır.²⁰¹

3. **Kara İstihbarat Birimleri** Kara İstihbarat Birimlerinin de görevi, İsrail ordusu için bilgi toplamak ve hazırlamaktır. Bu birim de AMAN tarafından profesyonel olarak

199 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", Intelligence and National Security, 3/1 (02 Ocak 2008), p.101-100 .

200 Ghawanut Awod, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s.52.

201 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria* (Amman), s.32.

denetlenmektedir. Ordunun dört bölgesel komutanlığının (Merkez, Kuzey, Güney ve İç Cephe) istihbarat birimleridir.²⁰²

4. **Sayeret Matkal Birimi** İsrail Ordusu Genelkurmay Başkanlığı'na bağlıdır. AMAN tarafından profesyonel olarak denetlenen bu yapı, 1957 tarihinde kurulmuştur. Kendisine verilen görevler arasında, stratejik bilgiler elde etmek, silahlı operasyonlarla mücadele etmek için düşman bölgelerin derinliklerinde istihbarat bilgileri toplamak ve keşif yapmak yer almaktadır. 2010 yılında yapılan atamadan bu yana, adı açıklanmayan gizli bir komutan tarafından yönetilmektedir. Birim, bir anlamda istihbarat camiasının yürütme koludur.²⁰³

5. **Psikolojik Savaş Birimi** Askeri İstihbarat Bölümü AMAN tarafından profesyonel olarak denetlenen birimlerden biri de Psikolojik Savaş Birimi'dir. Bu birim doğrudan İsrail Genelkurmay Başkanlığı'nın Operasyonlar Bölümü'ne bağlıdır. Birim, muhaliflerin moral motivasyonunu bozmak amacıyla, İsrail'in düşman saflarında yanıltıcı propaganda ve söylentiler yaymayı amaçlayan saldırı istihbaratı yapmaktadır. Bu şekilde İsrail ordusunun hedeflerine hizmet etmek için kurulmuştur.²⁰⁴

6. **8200 Kidon Birimi** İsrail ordusu tarafından kurulan en ünlü uzman birimlerden biri olarak kabul edilmektedir. Ülke içinde ve bazen de uluslararası sahada, ileri teknolojiler kullanarak İsrail'in sızma şeklinde girişlerinden biri olarak kabul edilir. Bu şekilde karar vericilere, uygun kararın alınmasına yardımcı olan mühim bilgiler sağlamak için çalışır. Elektronik savaşın en ön cephesidir. Birim 8200 elektronik ve kablosuz bilgi toplamakla görevlidir. Bilgi ve iletişim ağlarının korunması adına, onları desteklemek için birçok elektronik birim kurulmuştur.²⁰⁵

Birim 8200'ün kurulma nedenlerinden bir diğeri de, gizli dinleme ve elektronik casusluk teknikleriyle, Filistin direniş unsurlarının faaliyetlerini ve hareketlerini izlemektir. Yaptığı çalışmalar, dijital teknoloji alanında kayda değer gelişmelere neden olmuştur. Birim, bilgi ve dijital teknoloji alanında birçok kalifiye kişiyi işe alarak, onları kendi saflarına ilhak etmiştir. Bunun yanında, bilgisayar korsanlığı ve programlama alanlarında

202 Bahjat Muhammed Nadi, *Jihaz Alaistikhbarat Aleaskaria* (Amman), s32.

203 Adnan Ebu Amer, *Thugharat fi jadar aljaysh al'iisrayiyyii* (Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 2009), s.46.

204 Ghawanut, Awod, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiyyia*, çve. Dar Aljalil Lilnashr, s.50.

205 Seth Adler, *"Inside The Elite Israeli Military Unit 8200"*, cshub.com(Erişim 30Ağustos2020) <https://bit.ly/3wsdRnN>.

özel yeteneklere sahip İsraili öğrenciler de birimin ilgi alanında olmuştur. Birim bu şahıslarla, kendileri için çalışmaya başlamadan önce de özel olarak ilgilenmiştir. Birim 8200’de çalışmak, genç İsraililer açısından, önde gelen teknoloji şirketlerinde çalışma, ya da kendi şirketlerini kurmaları açısından yüksek gelirli bir referans olarak görülmüştür.²⁰⁶

Birim 8200’ün yayınladığı raporların kalitesi ve önemi, İsrail’i gizli dinleme ve izleme alanında gelişmiş ülkelerden biri haline getirmiştir. Birimin oynadığı rol sayesinde İsrail, Amerika Birleşik Devletleri’nden sonra, dünyanın en büyük ikinci gizli dinleme ülkesi haline getirmiştir. Bu birim, ABD’deki muadili olan Ulusal Güvenlik Dairesi’ne paraleldir. İsrail’in yüksek teknoloji endüstrisi alanında kaydettiği muazzam ilerleme, büyük ölçüde bu birimin gizli dinleme faaliyetlerini geliştirmek ve genişletmek için kullanılmıştır.²⁰⁷

Birim 8200 tarafından üstlenilen görevler arasında, telefonları ve faksları gizli bir şekilde takip etmek, bilgisayarlara sızmak, ayrıca Filistin’in kuzey ve güneyindeki çok sayıda dinleme ağını kontrol altında tutmak bulunmaktadır. Kablolu ve kablosuz iletişim cihazlarını gizlice takip etmek de Birim 8200’ün önde gelen işlevleri arasındadır. Kablosuz cihazların, cep telefonlarının ve sabit telefon hatlarının dinlenmesi sürekli olarak gerçekleşmektedir. Bu faaliyetler, birimin görevini tam olarak yerine getirmesine yardımcı olacak türdendir. Nitekim Arap çemberi olarak isimlendirilen, Suriye, Lübnan, Mısır, Ürdün ve İsrail’den uzak birçok ülke, bu birim aracılığıyla takip edilebilmektedir. Ortadoğu’nun en büyük dinleme üssü, Gazze Şeridi’nin doğusunda, Şeridin sınırlarına 16 kilometre mesafesi olan bir bölgededir. Birim ayrıca, özellikle İsrail ile düşmanlık durumu olan Arap ülkelerindeki çeşitli ofislere ve hayati tesislere dinleme cihazlarının yerleştirilmesini içeren özel araçlardan da sorumludur.²⁰⁸

Gizli dinleme operasyonları üyelerinin önemli kriterleri vardır. Bu kriterlerin başında Arapçaya hâkim olmak, analiz yapma ve sonuç çıkarma becerisi gibi çeşitli avantajlara sahip olmak gelmektedir. Elde edilen bilgiyle ilgili ilk şey, gizli dinleme yapan kişinin, istihbarat açısından durumunu belirlemesidir. Elde edilen verinin istihbarat mı, yoksa

206 Seth Adler, “*Inside The Elite Israeli Military Unit 8200*”.

207 Fatimat Hasan Eitani, *Alwahdat 8200 Wadawraha Fi Khidmat Altiknuluja Altajsissia Al’iisrayilyia* (Beyrut: Markaz Alzaytuna Lildaarisat Walaistisharat, 2019), s12.

208 Fatimat Hasan Eitani, *Alwahdat 8200 Wadawraha Fi Khidmat Altiknuluja Altajsissia Al’iisrayilyia*, s.13-15.

normal bilgi mi olduğu sorusuna yanıt verilmelidir. Bu faaliyetlere ek olarak, Birim 8200 tarafından İsrail ordusundaki genç askerlere telefon dinleme operasyonları yürütmek için eğitim verilmektedir. Onlara, Birim 8200 bünyesinde bulunan yüksek teknoloji imkanları sunulmaktadır. Ayrıca bu yapı içinde dinleme faaliyetleri kapsamında çalışanların çoğunun, genç erkek ve kadınlardan oluştuğunu da eklemek gerekir.²⁰⁹

7. İnsani İstihbarat Birimi 405 Bu yapı, Askeri İstihbarat Bölümü AMAN bünyesindeki gizli birimlerden biridir. David Caron öncülüğünde 1949 yılında kurulmuştur. Birimin çalışma alanı sınır bölgeleridir. Farklı bölgelerde sınıra yakın kısımlarda yaşayan sınır sakinlerini işe aldığı bilinmektedir. Bu kişiler üzerinden, sınır bölgelerinde ve sınırların diğer tarafında neler olduğuna dair bilgiler toplamayı öngörmektedir. İsrail'in amaçları doğrultusunda yaptığı faaliyetler kapsamında birimin iki ana çalışma prensibi vardır. Bunlar şu şekildedir:

a. Ajanları Çalıştırmak Birim 405, Filistin topraklarında Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde, ayrıca Lübnan, Suriye, Mısır ve Ürdün gibi İsrail'e komşu ülkelerde, insanları ajan olarak çalıştırmayı amaçlamaktadır. Kontrol altına aldığı kişiler aracılığıyla, Lübnan'da Hizbullah, Barı Şeria ve Gazze Şeridi'nde ise Filistin direniş gruplarının faaliyetleri hakkında bilgi toplamaktadır. Sınır bölgelerinde bu çalışmalar kapsamında ajanlar kullanmaya çalışmaktadır. Birimde Soruşturma Şubesi Başkanı olarak görev yapan bir yetkili bu faaliyetleri şöyle ifade etmektedir:

“İstihbarat bilgisi toplama işinde kişisel görüşmenin yerini hiçbir şey tutamaz. Mesele şu ki, teknik bilgi toplamanın üstünlüğüne rağmen, casusluk, bilgi toplamanın temelini oluşturmaktadır. Bir kişiyle ilgili, teknik olarak yürütülen çalışmalarla elde edilmesi muhtemel olmayan birçok bilgiyi, kurduğumuz iletişim sayesinde elde edebiliriz. Bu gerçeklik her zaman böyledir.”²¹⁰

b. Esirleri Sorgulamak Birim tarafından yapılan saha sorgulamaları sonucunda, esirlerin verdiği istihbarat bilgileri ile hayat kurtarma, savunma veya saldırı planlarında değişikliğe yol açabilecek bilgi materyalleri elde edilir. Esirler, savaş ve harp operasyonları sırasında, ordunun kontrol ettiği bölgelerde de

209 Ghawanut Awod, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiyliya*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s50.

210 Munzir Abu Suirih, *"Alaistikhbarat Al'iisrayiyliya Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus"* (Erişim 30 Aralık 2018).

sorgulanabilmektedir. Esir, bilgilerden haberdar olanlardan biriye, kendisinden daha iyi yararlanmak için İsrail'e veya saha içinde daha güvenli bir yere nakledilebilir. Bu birimin komutanı tuğgeneral rütbesindedir. Birimde çalışan ajanlar, özel görev memurları anlamına gelen "katimim" olarak isimlendirilir. Bu ajanların bir kısmı operasyon ajanlarının görevlerinde, diğer kısmı da esirleri sorgulama görevlerinde olmak üzere iki yönlü olarak hazırlanırlar.²¹¹

8. Siber Veya Siber Uzay Birimi Siber birimi, İsrail ordusunun faaliyetlerini yönetmek amacıyla 2009 yılında Genelkurmay Başkanı Gabi Ashkenazi²¹² başkanlığında kurulmuştur. Önceleri birim 8200 çatısı altında faaliyet yürütmüştür. Birimin işi, arkasındaki hedeflere ulaşmak için, rakibin bilgisayarlarına ve bilgi sistemlerine saldırmak veya zarar vermektir. Bunun yanında, zincirleme bir etki oluşturarak stratejik veya diğer altyapıları vurma etkisi oluşturacak bilgi edinme, bilgisayarlara ve bilgi sistemlerine zarar verme gibi amaçlar gütmektedir. Siber Birimi, 8200'ün saldırı faaliyetlerini temsil eder. Fakat Şabak'ın düşman tarafların siber saldırılarını önlemeye yönelik savunma eylemlerini ve faaliyetlerini de içermektedir.²¹³

9. Optik Bilgiler Birimi 9900 Bu birim, elde edilen optik bilgilere dayalı olarak, görüntü analizi, haritalama ve istihbarat konularında uzmanlaşmıştır. Bu anlamda 9900 Birimi, Askeri İstihbarat Teşkilatı AMAN'daki coğrafi ve optik dünyaları kapsamaktadır. Bu nedenle, kendi çalışma alanında uzmanlaşmış birkaç bölümü içermektedir. Birimde yüzlerce asker çalışmakta olmasına rağmen, bu durum medyadan saklanmaktadır. Aynı şekilde, birim faaliyetlerinin ve çalışma yöntemlerinin bir kısmı gizli tutulmaktadır. Fakat, bilgi toplama, teknoloji ve liderlik yapılarında çalışanlar için, kendi başına mikro bir kozmos olduğu bilinmektedir.²¹⁴

211 Munzir Abu Suiirih, "Alaistikhbarat Al'iisrayiylia Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus" (Erişim 30 Aralık 2018).

212 İsrail ordusunda eski asker, generaldir. 1954'te İsrail'de doğdu. Tel Aviv Askeri Akademisi'nde okudu. Ordudaki Subay Kolejinde bir Subaylık ve Liderlik kursunu bitirdi. Siyaset biliminde ilk unvanına sahiptir. İsrail ordusunun liderliğinde, 1980'de İsrail'in Lübnan'a karşı savaşı sırasında Golani tümenini komuta etti. 2006 Lübnan savaşıdan sonra İsrail ordusunun Genelkurmay Başkanlığı'nı devralıncaya kadar sürekli farklı görevlerde yükseldi. Ordudaki hizmetinden sonra siyasi çalışmaya geçti. Şimdi Beyaz ve Mavi Partisi ile Likud Partisi arasında yapılan anlaşma çerçevesinde İsrail Dışişleri Bakanlığı'nı deruhte etmektedir. Jony Mansur, *Maejam Al'aelam Walmustalahat Alsahyunia Wal'iisrayiylia*, s33.

213Financ Times, "Unit 8200: Israel's cyber spy agency"(Erişim 28/Haziran2020).

214 Fatimat Hasan Eitani, *Alwahdat 8200 Wadawraha Fi Khidmat Altiknulujiya Altajsissia Al'iisrayiylia*, s. 16.

Birimin çalışma prensibi, herkes için yayınlanan bilgilere ek olarak, uydular, gözetleme uçakları ve sensörler gibi çeşitli unsurlardan gelen optik bilgilerin toplanmasına dayanmaktadır. Birim bu şekilde elde ettiği bilgileri, daha sonra istihbarat vizyonu ve tahmin olarak İsrail'deki karar alıcılara ve sahada faaliyet gösteren kuvvetler olan denetçilere aktarır. Birim 9900 aşağıdaki birkaç birim ve bölümden oluşmaktadır²¹⁵:

- **Uzman Bilgi Merkezi** Bu merkez, alan bilgilerini toplamak, incelemek ve analiz etmekle ilgilenir. Bu çalışma, coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ile çalışan, uçak içindeki uzay sondaları, yer kontrol noktaları ve hava sensörleri aracılığıyla yürütülür. Bilgilerin bir kısmı, ulaşım eksenlerini analiz etme, saha verilerini toplama ve tehditlerin anlaşılmasını içeren bilinçli bir prosedür oluşturmak için kullanılır. Gizli olmayan ve gizli olduğu halde ortaya çıkarılan bilgiler incelenerek analiz edilir ve çıkarımlar yapılır. Böylece birim, hava fotoğraflarıyla silah türlerini nasıl teşhis edeceğini belirler.
- **Haritalar Ve Bilgi Analizi Birimi** Bu bölüm, operasyonel işlemlerin ve ordunun diğer ihtiyaçlarının haritalanmasında uzmanlaşmıştır.
- **Uydu Birimi** Bu birim casus uydulardan sorumlu sayılır ve bu uyduların tüm yetenek ve işlevlerini kullanır. Bu uyduları, ateş veya füze fırlatma anından itibaren acil bilgi ihtiyacı olan daire ve tarafların hizmetine sunar. AMAN Teşkilatı, ulusal istihbarat hizmetleri sağlayan askeri bir organdır. Birincil hedefi, İsrail ordusuna görevlerini yerine getirme konusunda yardımcı olmaktır. Bununla birlikte, bilgi toplama konusundaki büyük yetenekleri sayesinde, İsrail'deki siyasi ve güvenlik unsurlarının görevlerini yerine getirmelerine yardımcı olmak için, ordu çerçevesi dışında da ulusal misyonlar yürütmektedir²¹⁶.

215 Munzir Abu Suiirih, "Alaistikhbarat Al'iisrayiylia Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus" (Erişim 30 Aralık 2018).

216 Munzir Abu Suiirih, "Alaistikhbarat Al'iisrayiylia Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus" (Erişim 30 Aralık 2018).

2.4. Genel Güvenlik Servisi ŞABAK

2.4.1. Kuruluşu Ve Gelişimi

Genel Güvenlik Servisi ŞABAK'ın ismi, önceleri Shin Bet olarak adlandırılıyordu. Günümüzde ŞABAK olarak isimlendirilmektedir. Tam adını oluşturan “Şerut-ha-Bitah'on ha-K'ali” kelimelerinin ilk harfleri alınarak, ilk kelimededen “Sh”, ikinci kelimededen “B” ve üçüncü kelimededen “K” alınmış ve ŞABAK ismi oluşturulmuştur. İkinci ve üçüncü harfi olan “ha” kısmı, Arapçadaki tanım ifadesi olan “el” takısına karşılık gelmektedir. Bu İsrail içinde saygın bir servis olduğunu ifade etmektedir.

Haganah Teşkilatındaki Bilgi Toplama Dairesi'nin 30 Haziran 1948'de feshedilmesinin ardından, Başbakan ve Savunma Bakanı David Ben-Gurion'un katılımıyla, istihbarat teşkilatlarının çalışmalarının düzenlenmesi konusunda istişareler yapılmıştır. Nihayet bir güvenlik servisi kurulması için anlaşmaya varılmış ve “Genel Güvenlik Servisi” adı altında askeri bir birim olarak, 11 Mart 1949'da tescil edilmiştir. Buna göre, Güvenlik Servisi ve görevleri ile ilgili, genel olarak devletin ve özellikle ordunun iç güvenliğine ilişkin, endişe, casuslukla mücadele sorunları, yabancı ajanlar, gizli örgütler ve benzeri tüm konular bu güvenlik aygıtının sorumluluğunda olacaktır. Ülkede ordu da dahil olmak üzere, kendisine bağlı özel bir askeri birlik, güvenlik gerekçesiyle Askeri İstihbarat Servisi'ne kaydedilecektir. ŞABAK, 18 Şubat 1949 tarihinde ilk kez resmileşmiş, fakat 1957'ye kadar gizli kalmıştır.²¹⁷

Genel Güvenlik Servisi ŞABAK, tüm işlerinde askeri bir birlik gibi oluşturulmuş ve müstakıl bir şekilde kurulmadan önce, 184 sayısı ile orduda askeri bir birlik olarak kabul edilmiştir. Servis ilk kurulduğunda çalışanları ilk yıl askeri üniforma giymiş ve askeri rütbelerle tasnif edilmiştir. Ancak Isser Harel, Genel Güvenlik Servisinin ordudan ayrı, sivil bir yapı olmasını emretmiştir. Bu talimat 1950 yılında uygulanmış ve servis askeri bir çerçeveden çıkarılarak sivil bir çerçeveye geçirilmiştir. Bu şekilde Shin Bet çalışanları sivil bir hüviyet kazanarak, İsrail Savunma Bakanlığı'na bağlı sivil bir kurum haline

217 Ephraim Kahana, "Reorganizing Israel's Intelligence Community", *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence* Kahana Ephraim, 15/3 (kasım 2002), p417-418.

gelmiştir. Daha sonra 1963 yılı Mart ayında, idari sorumluluk Savunma Bakanlığı'ndan alınarak Başbakanlığa devredilmiştir.²¹⁸

ŞABAK Güvenlik Servisi, 1950'lerde iç meselelere, Yahudi çevrelerindeki siyasi komplolara odaklanmıştır. "İsrail Krallığı" (Gizli Tisrifin Örgütü) ve "Radikal İttifakı" gibi iki gizli örgütü, Siyonist parti ve dini grupları, ek olarak Yisrael Kastner'e suikast düzenleyen grubu takip etmiştir. Ellili yıllar, Genel Güvenlik Servisinin siyasi kaygılar olmaksızın, resmi çalışma ilkelerine uymadığı dönem olarak kabul edilmiştir.²¹⁹

Shin Bet Güvenlik Servisi'nin herhangi bir siyasi karakter içermeyen resmi bir kuruma dönüşme aşaması, İsrail Knesset için yapılan üçüncü seçimlerin ve Birleşik İşçi Partisi Mapam'ın hükümete katılımının ardından başlamıştır. Bu süreç, 1957'nin başına kadar, iç meselelerden sorumlu organın önemli ölçüde azaltılması şeklinde kendini göstermiştir.²²⁰

ŞABAK'ın 1950 ve 60'lı yıllardaki faaliyetleri, Yahudi çevrelerindeki düşman planlarını ve siyasi komploları engellemeyi amaçlamıştır. Bunun yanı sıra, Doğu Avrupa ve Arap casusluk girişimleriyle ilgilenmeye odaklanmıştır. ŞABAK çalışmalarının başlangıcından bu yana, ülkenin tüm bölgelerine yayılmıştır. Birçok saha istihbarat görevlisi, müfettiş, operatör, istihbarat analisti, teknoloji uzmanları, idari personel, güvenlik görevlileri ve gardiyanlar, sahada ŞABAK'a hizmet etmiştir. Buna ek olarak ŞABAK Güvenlik Servisi, İsrail sakinlerine karşı "düşmanca" operasyonları önlemek amacıyla, 1967'den beri Filistin topraklarında, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde ve Golan Tepeleri'nde konuşlanmıştır. 1968 yılında Cezayir'e giden "El Al" şirketinin bir uçağının kaçırılması ve 1972'de Münih Olimpiyatları'nda İsrailli sporcuların öldürülmesinden sonra, Genel Güvenlik Servisi çatısı altında, İsrailli hedefleri Filistinliler ve direniş savaşçılarından korumak için, küresel bir koruma sistemi oluşturulmuştur.²²¹ 1967 savaşına kadar serviste yüzlerce kişinin çalıştığı bilinmektedir. ŞABAK çalışmalarını

218 Yossi Miliman, *Eitan Haber, elcayasiz (uşurn gadiye tecasus ala israil)* çve. Khaled Abu Sittah (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 2003), s13.

219 Ian Black, *Benny Morris, Israel's Secret Wars: A History of Israel's Intelligence Services* (London: Warner Books, 1992), p 120-123.

220 Israeli Securitey Agency, *"The ISA begins to focus on threats from external sources"* (Erişim 1 Mayıs 2019). <https://bit.ly/3nkzMZx>.

221 Eitan Glaser, *Kayfa dahalat vikalat alamin alisrayiyliat ile alvjudi, nazratan min alddahil sitiyn aman min almuhabarat alisrayiyliat*, editör. Amos Gilboa fi Ephraim Lapid (Tel Aviv: markaz alaistihbarat litturat fi Yedioth Ahronoth, 1.Basım, 2008), s25.

İsrail'deki hayati kişilikleri, kurumları ve yurtdışındaki temsilcilerini korumanın yanı sıra, karşı casusluk, Arap ve Yahudi kesimlerindeki düşmanlık ve komploların takibi üzerine yoğunlaştırmıştır.²²²

1980 ve 90'lı yıllarda, Lübnan'daki İsrail ordu güçlerine yönelik düşmanca faaliyetlerle mücadele ve destek tedbirlerinin devamında, Yahudi gizli örgütleri kurma, casusluk ve vatana ihanet vakalarını ortaya çıkarma, nihayet Filistinlilere özerklik verme ve Filistin Yönetiminin temsilcileriyle temaslara başlama hazırlıklarında, siyasi sürece katılması göze çarpmaktadır.²²³ ŞABAK Güvenlik Servisinin bir güvenlik teşkilatı olmasının yanı sıra, siyasi sahada da aktif bir rol üstlendiği göze çarpmaktadır.

ŞABAK Güvenlik Servisinin başarı olarak değerlendirilen işlerinin yanı sıra, "300 hattı" meselesi, koruma sistemindeki ihmal ve eksikliklerin varlığını ortaya çıkaran eski Başbakan Yitzhak Rabin'in suikastı gibi olaylar üzerinden, zor durumlarla karşı karşıya kaldığı bilinmektedir. Yapının etkinliği konusunda önemli sonuçlara varan çeşitli soruşturma komiteleri oluşturulmuştur. O zamandan beri meydana gelen olaylardan dersler çıkarılmaya çalışılmış, öneriler uygulanmış ve ajansın "hatalarından yararlanan bir kurum" olmasının önemi vurgulanmıştır.²²⁴

Günümüzde İsrail'deki pek çok Arap, özellikle Arap geleneklerini öğrenmek isteyen yeni Genel Güvenlik Servisi çalışanlarını ağırlayarak, Genel Güvenlik Servisi'ne açıkça yardım etmektedir. Eski ŞABAK şefi Yaakov Peri, "Seni Öldürmek İçin Geldi" isimli kitabında, 1966 yılında İsrail'de tanınmış bir Arap Genel Güvenlik Servisi ajanının Baka el-Gharbiyya köyündeki evinde birkaç hafta bu amaçla misafir olarak kaldığını söylemiştir. Peri kitabında ayrıca, o dönemin insan gücü ile ilgili olarak değerlendirmeler yapmış ve o dönemdeki Genel Güvenlik personelinin üç ana gruptan oluştuğunu ifade etmiştir. Bu gruplardan birincisi, güvenlik güçlerindeki gaziler ve Haganah Örgütünün dağılmasından sonra kurulan ve Şubat 1949'da Genel Güvenlik Servisi'nin kurulmasına kadar çalışmaya devam eden Mahatas adlı iç güvenlik biriminden oluşuyordu. İkinci grup, anadili Rusça olan veya başka herhangi bir Doğu Avrupa dili konuşabilen

222 Eitan Glaser, *Kayfa dahalat vikalat alamin alisrayiyliat ile alvjudi*, s26.

223 Eyal Pascovich, "Shin Bet and the Challenge of Right-Wing Political Extremism in Israel" *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 30/2 (2017), p 270.

224 Israeli Security Agency, "Amos Manor is appointed ISA Director" (Erişim 1 Mayıs 2019). <https://bit.ly/3nkzMZx>

insanlardır. Üçüncü grup ise, Arap ülkelerinden göç etmiş veya İsrail’de doğmuş, bir Arap grubu içinde büyümüş ve Arap geleneklerini bilen Yahudilerden oluşmaktaydı.²²⁵

2002 yılında, ŞABAK Güvenlik Servisi’nin görevlerini, hedeflerini ve yetkilerini tanımlayan ve Genel Güvenlik Yasası olarak adlandırılan aleni bir yasa yayınlanmıştır. ŞABAK, yasanın hazırlanmasının tüm aşamalarına katılmıştır. Yasa çerçevesinde değerlendirmesi yapılan konular, aşağıdaki dört ana eksende olmuştur:

1. **Kurumsal Eksen** Servisin statüsünü, görevlerini, yetkilerini ve hükümetle ilgilenme mekanizmalarını ele alır. Bu eksen, aynı zamanda servis başkanının pozisyonunu ve ona verilen işi gösterir.
2. **Servisin Performans Ekseni:** Kendisine verilen hedefler, görevler ve genel yetkiler (soruşturmaları yürütme yetkisi dahil) ve bazı özel yetkiler (teftiş yapma, iletişim verilerini alma ve güvenlik uygunluğunu belirleme yetkisi dahil) ele alır.
3. **Kontrol Ve Denetim Ekseni** Servisin çalışmaları için iç denetçinin konumunu, Knesset’e, hükümete ve hukuk müşavirine periyodik raporlar sunma görevini, yönetmelikler, kurallar ve talimatlar konusunda dış organları onaylama ve güvenlik uygunluğunun belirlenmesine ilişkin çekinceler ortaya koyacak bir dış organ oluşturma görevini tanımlar.
4. **Genel Talimat Ekseni Genel Güvenlik Servisinin Özel Özelliklerinden,** servis çalışanının veya temsilcisinin iç soruşturmadaki önemi ve sorumluluğunun belirlenmesinden, servis çalışanlarına hizmet aşamasında ve sonrasında getirilen kısıtlamalar ve gizliliğin korunmasına ilişkin talimatları kapsamaktadır²²⁶.

Bahsedilen Genel Güvenlik Servisi Kanununa istinaden Başbakan, kanunun bazı farklı yönlerine ilişkin direktiflerini kamuoyuna yayınlamış, bu direktiflere ek olarak, kamuya açıklanmayan iç çalışma ölçeklerini oluşturan çeşitli alanlarda da diğer sütunlara yönelik talimatlar yayınlanmıştır.

225 Yossi Miliman, Eitan Haber, *Elcayaziz (uşurn gadiye tecasus ala israil)* çev. Khaled Abu Sittah, s14-17.

226 Israeli Security Agency, "The General Security Service officially defines its objectives January 1997" (Erişim 10 Mayıs 2019). <https://bit.ly/3dQZy48>.

2.4.2.ŞABAK'ın Görevleri

- Filistin direnişiyile mücadele etmek ve kaynaklarını kurutmaya çalışmak.
- İsrail'in, 1982'de gerçekleşen Lübnan'ı işgali sırasında Lübnan direnişine karşı savaşmak.
- Filistinli aktivistlere yönelik suikast ve tasfiye, tutuklamalar ve özel görevler yürütmek. Bununla ilgili bilgileri, infaz makamlarına, polis veya ordu güçlerine bildirmek ve ardından onların çalışmalarında rehberlik veya liderlik yapmak.
- Filistin'e dair bilgiler toplamak, değerlendirmek, incelemek ve analiz etmek. Filistinlilerle barış sürecini ve müzakereleri değerlendirmek, düzenlemek ve hazırlamak. Başbakana veya "mini" güvenlik bakanları konseyine, hükümete, çeşitli kurum ve kuruluşlara tavsiyelerde bulunmak ve güvenlik riskleri konusunda uyarıda bulunmak.
- Başbakan, Savunma Bakanı ve bunlar gibi risk altında olduğu tahmin edilen diğer kişilere, eyaletteki önemli şahsiyetlere koruma sağlamak. Ayrıca bazı İsrail kurumları için evde koruma sağlamak. İsrail havayolu şirketi Al-Âl ve şirketin dünyadaki şubelerinde korumadan sorumlu olmak. İsrail elçiliklerini ve konsolosluklarını ve dünyadaki diğer İsrail tesislerini korumaktan sorumlu olmak.
- Aşırı sağ ve sol aşırılık yanlısı Yahudi örgütlerinin yasadışı eylemlerine direnmek.
- İsrail'de casusluk ve siyasi yetkiyle mücadele etmek.
- Diğer istihbarat kurumlarıyla, bilgi ve deneyim alışverişinde, onlarla ortak ve önceden kararlaştırılmış yönlerde çalışma konusunda koordinasyon yapmak ve çalışmak.²²⁷

2.4.3.ŞABAK'ın Organizasyon Yapısı

- **Arap İşleri Bölümü** İsrail içindeki Arap casusluğuyla mücadele etmek, 1948 savaşından sonra İsrail'de kalan Filistinli Arapların faaliyetlerini izlemek ve Filistin

227 Evin, Shmuel, *Ghranit, Eamus, Mujtamae Almukhabarat Al'iisrailia İla Ayn??* (Tel Aviv: Maehad Abhath A l'amn Alqawmii, 1 Basım, 2009), S 29-30.

topraklarında, İsrail açısından terör eylemi olarak görülen eylemlerle mücadele etmek ve engellemekle sorumludur. Bölüm başkanının görevleri, işin ilkelerini tanımlamaya, organize etmeye ve denetlemeye odaklanacak şekilde dizayn edilmiştir. Bu bölüm ayrıca, Arap İşleri Bölümü, Savunma Birimi ve Hücüm Birimi gibi alt birimlere bölünmüştür. Bölüm, çeşitli bölgelerde görev yapan görevlileri yöneterek, hazırladıkları raporları nihai onay için bölge liderliğine sunar. Bu birim, Arap ve İsrail çevresindeki düşman olarak görülen hücreleri ve örgütleri keşfetmekten doğrudan sorumlu olduğu için ŞABAK'ın en büyük bölümüdür.²²⁸

- **Arap Olmayan İşler Bölümü** Yabancı misyonları ve onların İsrail'deki diplomatik faaliyetlerini izleyerek, yabancı casuslukla mücadele etmekten sorumludur. Aynı zamanda İsrail'deki aşırılık yanlısı siyasi partiler ve Siyonizm karşıtı örgütlere sızmak da bu bölümün faaliyet alanıdır. Anti-Siyonist veya aşırı sağcı örgütlerin yanı sıra, farklı siyasi ve komünist partiler de bölümün sızdığı yapılarıdır. Bölümün, Yahudi olduğu halde takip ettiği başka gruplar da vardır. Özellikle eski Sovyetler Birliği'nden veya Doğu Avrupa ülkelerinden İsrail'e yeni gelen Yahudi göçmenler ve genel olarak yabancı turistler de bu bölümün izlediği ve takip ettiği gruplardır.

Bölüm yabancı misyonların faaliyetlerine dair bilgi toplamak için birden fazla yola başvurmaktadır. Görevlerini yerine getirmek için elçilik ve konsoloslukların güvenlik personellerine sızmak, onlarla ilişki kurarak bilgi edinmek, büyükelçilik ve konsolosluklarda yürütülen faaliyetlerin mahiyetini bilmek amacıyla görüş alışverişinde bulunmak, bu yollardan bazılarıdır.

Bu faaliyetlerin yanı sıra, dışarıdan İsrail'e ve İsrail'den dışarıya mal ve para kaçakçılığı yapmak için sahteciliği ve karaborsayı da kullanmaktadır. Bölüm ayrıca telefon hatlarını ve bunların dahili ve diplomatik aramalarını izleme görevlerini de yerine getirmektedir. Dış ilişkiler ve ŞABAK'ın dış güvenlik servisleriyle yaptığı tüm yazışmalar da bu bölümün sorumluluğundadır.²²⁹

- **Koruma Ve Güvenlik Bölümü** Koruma ve Güvenlik Bölümü, adından da anlaşılacağı üzere, hükümet binalarının, yabancı elçiliklerin, "El Al" ve "Zim"

228 Yossi Miliman, *Eitan Haber, elcayasiz* (uşurn gadiye tecasus ala israil) çve. Khaled Abu Sittah, s.15.

229 *Almukhabarat Al'iisrayiylia*, çve. Majdi Nasiaf, s. 75.

şirket binalarının, havacılık endüstrisinin, savaş endüstrisinin, bilimsel kurumların ve önde gelen şahsiyetlerin korunmasından sorumludur. Dahili iletişimin güvenliği ve bilgilerin gizliliğinden de bu bölüm sorumludur. Aynı zamanda, patentler, üretim süreçleri ve endüstriyel istatistikler gibi bilgilerin, herhangi bir sızıntıya uğramasını önlemek de bu bölümün sorumluluk alanındadır.

Bölüm, koruma ve güvenliğinden sorumlu olduğu şahsiyetlerin işlerini takip etmek için, İsrail hükümetinin tüm departmanlarındaki tüm güvenlik görevlileri ile iletişim içerisindedir. Bunun için güvenlik ve koruma personelinin seçimini, güvenlik ve koruma çerçevesinde çalışma niteliklerini denetlemektedir. İsrail hükümeti bünyesinde çalıştığı organa bağlı oldukları için, maaş ya da mali yönler dışında her alana hakimdir. Yukarıda bahsedildiği şekilde, diplomatik ofisleri ve nakliye bürolarını, tüm cihaz ve ekipmanlarıyla korumanın yanı sıra, ŞABAK'ın denizlerdeki güvenlik faaliyetlerini de yönlendirmektedir.²³⁰

- **Yardımcı Operasyon Bölümü** Yardımcı Operasyon Bölümü, gözetim, izleme, havaalanı güvenliği, kontrol, dinleme cihazları, özel görevler ve iletişim kontrolü gibi çalışan bölümlere yardımcı olmaktan sorumludur. Bölüm, casuslukla mücadele ve VIP şahısları koruma sürecinde yardımcı olan her türlü taktik bileşene sahiptir. Aynı şekilde, casuslukla ve telefon dinlemeyle mücadele konusunda ve VIP şahısları koruma operasyonlarında yardımcı olacak taktik araçlar da bu bölümün elinin altındadır.
- **Teknoloji Bölümü** Elektronik ve mekanik araçlar aracılığıyla diğer operasyon bölümlerine yardım sağlamaktadır. Görsel ya da işitsel gözetim, iletişim, telefon dinleme, posta izleme, güvenlik servisleri ve diğer alanlarda gerçekleşen operasyonlar için teknik altyapı oluşturmaktadır.
- **Koordinasyon Ve Planlama Bölümü** Koordinasyon ve Planlama Bölümü, güvenlik yöntemlerini koordine etmekten, casuslukla mücadele, eğitim ve güvenlik görevlerini üstlenen kişilerin seçilmesinden sorumlu olan bölümdür. Araplarla ilgili tüm ŞABAK kayıtları, bu bölüm tarafından tutulmaktadır. İsrail'de polis kaydı olan

230 *Almukhabarat Al'iisrayiyya*, çev. Majdi Nasiaf, s. 76.

her kişi için bir dosya vardır. Bu sistem sayesinde, herhangi bir çalışanla ilgili her türlü bilginin incelenmesi mümkündür.

- **Soruşturma Ve Hukuki Danışmanlık Bölümü** Bu bölüm, şABAK bölümlerinin faaliyet gösterdiği tüm güvenlik ve casuslukla mücadele araştırmalarını yürütür. Bölüm yaptığı araştırmalarda bir yalan testi cihazı kullanır. İstihbarat sahasında ikili temsilci veya çifte ajan olarak sınıflandırılabilir çeşitli pozisyonlar vardır. Bu pozisyonlarda olan kişiler, iki farklı kurum veya kuruluşta çalışan, farkında olmadan bilgisi dışında bir istihbarat birimine bilgi sağlayan veya bir ülkenin ordu ya da istihbarat birimlerinde çalıştığı halde, diğer bir ülkeye bilgi ve belge taşıyan kişiler olabilmektedir. Soruşturma ve Hukuki Danışmanlık Bölümü, bu tarz Mossad kaynaklarının ve çifte ajanların güvenilirliğini kontrol eder. Davaların duruşma için hazırlanmasına katkıda bulunur ve diğer bölümlere yasal tavsiyeler sağlar.²³¹

- **Yönetim Bölümü** Bu bölüm normal personel, finans, yiyecek-içecek ve ulaşım işleriyle ilgilidir.

2.4.4.Bilgi Koruma Devlet Kurumu Dairesi

2002 yılında bu konuda bir hükümet kararının yayınlanmasından sonra, yetkili bir kurum olarak tesis edilmiştir. Kurum “Ram” olarak bilinmektedir. İsrail’deki hassas bilgi sistemi içerisinde, Başbakanlık Ofisi, Maliye ve İçişleri Bakanlığı ve İsrail Bankası gibi organlara emir ve talimat verme yetkisine sahiptir. Sistemin iç bölümlerine değil, İsrail Devletinin ulusal düzeyindeki görevlerine odaklanmaktadır.²³²

231 Qusai Adnan Abasi, *Almukhabarat Al'iisrayiylia Waintifadat Al'aqsa* s. 32-33.

232 Munzir Abu Suirih, *"Alaistikhabarat Al'iisrayiylia Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus"* (30 Arlık 2016).

2.4.5.ŞABAK Genel Güvenlik Servisinin Ülkeyi Ayırdığı Bölgeler

- **Kudüs, Yahudiye Ve Samiriye Bölgesi** ŞABAK Güvenlik Servisinin çalışmalarındaki en önemli alanlardan biri bu bölgedir. Kudüs ve Batı Şeria bölgelerindeki Filistin gerilla operasyonlarını engellemek bu bölgenin sorumluluğundadır.
- **Kuzey Bölgesi** İsrail'in 1982'de Lübnan'ı işgal etmesinden sonra, ŞABAK Güvenlik Servisi, İsrail'deki diğer güvenlik servisleriyle iş birliği içinde, Lübnan bölgesinin güvenlik sorumluluğunu üstlenmiştir. Görevleri arasında komşu ülkelerdeki gizli operasyonlar ve İsrail karşıtı gizli örgütlerle mücadele etmek de vardır.
- **Güney Bölgesi** Bu bölge, Filistinli savaşçıların Gazze Şeridi'ndeki operasyonlarını engellemekle sorumludur. ŞABAK Güvenlik Servisinin ikinci en büyük alanıdır. Ayrıca Aşkelon bölgesindeki güvenlik sorunlarına da odaklanmaktadır.²³³

2.4.6.ŞABAK Servisi Çalışanlarının Sahip Olduğu Yetenek ve Özellikler²³⁴

İsrail Genel Güvenlik Servisi ŞABAK, çalışmak için aşağıda belirtilen bir dizi koşul belirlemiştir.

- **Yüksek Zekâ** ŞABAK'ın belirlediği kriterlere göre, ŞABAK çalışanları yüksek zekaya sahip olmalıdır. Bu çerçevede olayların satır aralarını okuyabilme yeteneğine sahip, soruları nasıl sorduğunu bilen, konuşma sırasında kendine sunulanla yetinmeyen ve hafızası iyi olmalıdır. ŞABAK çalışanı, kendisine gelen veya ajanların aldığı raporlardan önemli detaylar çıkarabilmeli, çelişkileri analiz edebilmeli veya karşılaştırma yapabilmelidir. Aynı zamanda psikolojik olgunluğa sahip olması ve doğaçlama değil dengeli bir kişiliğe sahip olması gerekmektedir.
- **Güçlü Enerji** ŞABAK çalışanları, ŞABAK içinde kendisine emanet edilen ve büyük çaba gerektiren görevleri yerine getirebilme potansiyeline sahip olmalıdır. Bunu destekleyecek güçlü bir enerji gerekmektedir.

²³³ Badr, Akili Almusad, *Alshaşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiyliya*, s. 21

²³⁴ Yossi Miliman, *Eitan Haber, elcayasiz* (uşurn gadiye tecasus ala israil) çve. Khaled Abu Sittah, s.15.

- **Güvenilirlik Ve Dürüstlük** ŞABAK'ın çalışma şartları zor olduğu için, çalışanların çalışma koşullarının baskısına dayanma yeteneğine sahip olması gerekmektedir. Aynı zamanda kendisine verilen görevleri yerine getirdikten sonra soğukkanlı olmalıdır.
- **Yaratıcı Düşünce** ŞABAK çalışanları, raporları okuma ve yorumlama konusunda yaratıcı düşünme kapasitesine sahip olmalıdır. Bunun gibi ajanları nasıl yöneteceği ve ajanlardan yaratıcı bir şekilde bilgi alabilme kapasitesine veya alınan bilgilerin arkasını anlama yeteneğine de ihtiyacı vardır. Bu yetenekleri işinde kullanabilmeli ve uygun bir şekilde yeni programlar belirleyebilmelidir.²³⁵

2.4.7.ŞABAK Servisinin Çalışma Yöntemleri

ŞABAK Güvenlik Servisinin operasyon alanı, daha önceki bölümlerde bahsedildiği üzere, İsrail'in tamamını kapsamaktadır. ŞABAK'ın yaptığı operasyonlar, Arapların, Komünistlerin ve diğer yabancıların yanı sıra, aynı zamanda İsraillilerin kendilerine yönelik operasyonlardır. Yukarıda bahsedilen bölümlerin her biri diğer bölümden farklı bir çalışma şekline sahip olduğundan, örneğin, diplomatların İsrail'deki karargahlarının hem içindeki hem de dışındaki faaliyetlerini izlemek ŞABAK'ın ana görevleri arasındadır. İsrail hükümeti, İsrail'deki diplomatik çalışmaların, diplomatik ilişkiler kurmaktan çok araştırmayı ve bilgi toplamayı amaçladığına inanmaktadır.

İsrail polisi, elçilikler ve konsolosluklar gibi yabancı kurumların korunmasında, diplomatların, gazetecilerin ve yabancı turistlerin izlenmesinde ŞABAK ile yoğun bir şekilde iş birliği yapmaktadır. Büyükelçilikler, konsolosluklar, büyükelçilerin ve diplomatların konutları, günün her saati, her an izlenmektedir. Özellikle büyükelçilik veya konsoloslukların resmi çalışma saatleri dışında kalan vakitlerde ve gidiş-dönüş hareketlerinde bu sıkı süreç ve takip devam etmektedir. Diplomatik çalışmalarda kullanılan araçların numaraları kaydedilmiştir. Muhafızların işini kolaylaştırmak için, bu araçlara normal arabalardan farklı renkte plakalar takılmıştır. Her elçilik, hızlı bir şekilde tanımlanabilmesi için belirli bir harfle kodlanmıştır.²³⁶

ŞABAK Servisi, ikamet ettikleri bölgeler sayesinde çoğu zaman Arap gibi görünen Doğu Yahudilerinden oluşan ajanları sayesinde, Arap unsurlarına, komünist hücrelere ve Arap

²³⁵ Yahya Sinwar, *Almjd* (Gaza: Jameiatan Wa'aeed Lil'asra Walmuharirina, 1.Baskı, 2009), s.26.

²³⁶ *Almukhabarat Al'iisrayiylia*, çev. Majdi Nasiaf, s. 80-81.

milliyetçilerinin komitelerine sızmayı başarmıştır. Bu muhbirler ve ajanlar aracılığıyla ŞABAK'a Arap gruplarının faaliyetleri veya komünizm hareketleri hakkında bilgiler ulaştırılmaktadır. ŞABAK bu bilgiler sayesinde bu hareketlere engel olabilmiş ve istedikleri hedeflerine ulaşmalarına mâni olmuştur.²³⁷

İsrail Genel Güvenlik Servisi ŞABAK, bar sahibi veya çalışanlarından biri gibi davranarak halka açık yerlerden bilgi toplayan muhbirler kullanmıştır. Aynı şekilde halkın içinde bulunan otel personeli, telefon çalışanları, sekreterler, taksi şoförleri, evlere, kurumlara servis yapan gıda dağıtımçıları, servis personelleri, şoförler, sendikacılar, bilim adamları, öğretmenler, öğrenciler ve doktor gibi kişileri kendine bağlayarak bu insanları istihbarat işlerinde kullanmış ve çalışma yöntemlerini çeşitlendirme konusunda kendisini farklı kılmıştır.

Yukarıda bahsedilen zümrelerin tümü ŞABAK Güvenlik Servisi tarafından istismar edilmektedir. ŞABAK, İsrail'in ulusal genel güvenliğini sağlama bahanesiyle, farklı meslek grupları içindeki zayıfları ve parayı seven kişileri kullanmaya çalışmaktadır. Bunu kolaylaştırmak için, ŞABAK Güvenlik Servisine hizmet eden bazı yasalar çıkarılarak kullanılmıştır. Bu yasalar sayesinde güvenlik servislerinin, yabancıları işyerlerinden veya bulundukları herhangi bir yerden, resmi izin veya açık bir neden olmaksızın alarak tutuklamasının ve onları sorgulamasının önü açılmıştır. Aynı şekilde ŞABAK Güvenlik Servisinin, telefon görüşmelerini dinlemesine izin veren yasalar da çıkarılmıştır.²³⁸

ŞABAK Güvenlik Servisinin yaptığı soruşturmalarda, çeşitli soruşturma yöntemleri kullandığı bilinmektedir. Yüksek Adalet Mahkemesi, çeşitli işkence yöntemleri de dahil olmak üzere, ŞABAK'ın uyguladığı usullerin bazılarını ret veya iptal etmiştir. Fakat insan hakları örgütleri, ŞABAK'ın bundan sonra da yumruklama, baş örtme, zor bir şekilde kelepçeleme, azletme, uzun süre ayakta tutma ve uykudan mahrum etme de dahil olmak üzere birçok yöntemi kullanmaya devam ettiğini söylemiştir.²³⁹

237 *Almukhabarat Al'iisrayiyliya*, çve. Majdi Nasiaf, s. 80-81.

238 Israeli Securitey Agency "Telefon dinleme yasası 1979, Madde 4", (erişim 10 Kasım 2019). <https://bit.ly/36Y141w>.

239 Badr Aqili, *Almusad, Alshşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiyliya*, s.30.

2.4.8.ŞABAK Görevlileri Ve Koordinatörleri

ŞABAK Güvenlik Servisinin yöneticileri ve koordinatörleri, ajan olabilecek kişileri tespit etme, onları işe alma ve görevlendirme faaliyetleri yapmaktadır. Özellikle Batı Şeria ve Gazze Şeridi’ndeki Filistin topraklarında ajanlar bulmak odak noktası olduğu için, ajanlar tarafından sağlanan bilgi ve raporlar aracılığıyla entegre bir istihbarat imajı oluşturmaya çalışmaktadır. Filistin topraklarında görev yapan ŞABAK koordinatörlerinden biri “Arap diline hâkim olduysanız, iyi bir ŞABAK koordinatörü olmuştunuzdur. Eğitim ve rehabilitasyonun son aşamaları ancak bu şekilde tamamlanabilir” diye ifade etmiştir. Bu şekilde yeterliliğe ulaşan koordinatörler, Filistinliler, Ürdün Vadisi ve Mısır sınırları için takip yapacak birer göz gibidir.²⁴⁰

ŞABAK Güvenlik Servisinin profesyonel kalifikasyon süreci iki aşamayla başlamaktadır. Bunlar:

1. Birinci Aşama: Aday Göstermek Ve Görevlerin Atanması

ŞABAK çalışanları için güvenlik yeterlilik sürecinde, seçilen kişiler yeteneklerine göre çalışmaya aday gösterilerek, çeşitli bölümlerdeki çalışmalar arasında dağıtılarak başlar. Servisin koordinatörleri, zeka çalışması, psikoloji ve diğer bilim alanlarında ileri düzey kurslar görürler. Bunlar arasında ilk aşama ŞABAK ajanları için özel okul statüsünde olan Alsun Enstitüsü’nde başlar. İlerleyen aşamalarda Araplarla veya çiftçilerle birlikte yaşama seansları, onları ziyaret edip Arapça konuşarak, Arap dili ve Arap kültürünün öğretilmesi gelir.²⁴¹

2. İkinci aşama: Arap Bölgelerinde Yaşamak Ve onlara Gelenek Ve Göreneklere Öğretmek

ŞABAK ajanları on aylık eğitimi tamamladıktan sonra, bir eğitim olan bu gezileri sırasında kendilerine eşlik eden bir öğretmen tahsis edilerek, Arap bölgelerine dağıtılırlar. Aynı şekilde her stajyere, diğer ajanlarla ve casuslarla görüşmelerini yürütmek ve Araplarla irtibat sağlamak için, refakat edecek bir Arap verilir. Bölgeyi tanımlarına ve bölgedeki zorlukları nasıl aşacaklarını öğrenmelerine yardımcı olmak için gezilerinde

240 Yahya Sinwar, *Almjd*, s 40-41.

241 Yossi Miliman, *Eitan Haber, elcayasiz (uşurn gadiye tecasus ala israil)* çev. Khaled Abu Sittah, s18.

onlara bir rehber eşlik eder. Bunun yanında ŞABAK'ın her üyesine, ona Arap ve İslam kültürünü öğreten özel bir öğretmen de eşlik eder. Öğretmen, daha sonra aday ajanın ihtiyacı olabileceği öngörülen İslami öğretileri ve kültürü öğrenmesini sağlar. Bu eğitimler sırasında, doğu ilimleri, Kur'an-ı Kerim ve diğer yabancı dillerin yanı sıra, Arap lehçesinin incelikleri alanında da eğitim görürler.²⁴²

2.5. İsrail Polisi İstihbarat Şubesi

İsrail Polisi, İsrail'in iç güvenliğini korumakla sorumlu güvenlik kuvvetlerinden biri olarak kabul edilir. Polis teşkilatına İçişleri Bakanı'nın sorumluluğu altında, bir genel müfettiş başkanlık eder. İsrail Polis Teşkilatı birkaç bölümden oluşur. Bunlar:²⁴³

- İdare Bölümü: Karakolların ulaşım ve haberleşmesini denetler ve diğer polis karakollarının idari işlerini takip eder.
- Soruşturma Bölümü: Suç, sahtecilik ve dolandırıcılık vakalarını takip etmek ve diğer güvenlik kurumlarına bilgi, izleme ve takip konusunda destek olmaktan sorumludur.
- Operasyon Bölümü: Polis teşkilatı bünyesinde eğitim, devriye, planlama ve geliştirmeyi denetler.

İstihbarat servislerini yeniden oluşturmaktan sorumlu olan İsrail Güvenlik Komitesi, 2003 yılında Polis İstihbarat Şubesi'nin görevlerini tanzim etmiştir. Bu görevler, bilgi toplama ve analiz etme, Batı Şeria bölgesinde istihbarat faaliyetleri yapma, suçla mücadele ve kamu düzenini koruma noktasında polisin amaçlarını gerçekleştirmesine yardımcı olma olarak belirlenmiştir. Polis İstihbarat Şubesi tam bir istihbarat şablonu belirlemekten sorumludur. Belirlenen bu istihbarat şekli Polis Komutanlığı'na sunulur. Bu şekilde güvenlik faaliyetlerinin yürütülmesi ve suç eylemlerinin açığa çıkarılarak engellenmesi öngörülür.

242 Yahya Sinwar, Almjd, s. 28-29.

243 *Almukhabarat Al'iisrayiylia*, çev. Majdi Nasiaf, s.128.

2.5.1. İsrail Polis İstihbarat Şubesi'nin Bölümleri²⁴⁴

İstihbarat Şubesi'nin yürüttüğü çalışmalarda kullandığı bir dizi destek birimi vardır. Bu birimler şu şekildedir

1. **Araştırma Bölümü** Asayiş ve suçlarla mücadele dosyaları üzerinden istihbarat değerlendirmeleri yaparak, tahmin raporları hazırlar. Ayrıca, ülke içinde polisin karşı karşıya kaldığı ana tehditlerin araştırılmasına odaklanır.

2. **İstihbarat Bölümü** İsrail Polis İstihbarat Şubesi içindeki İstihbarat Bölümü'nün görevi, düşmanca sabotaj faaliyetleri ve kamu düzenindeki diğer çalışma alanları aracılığıyla, günlük istihbarat imajını oluşturmaktır. Geçmiş günlerin olaylarını özetleyen günlük raporlar ışığında, gelecek günler için istihbarat tahminleri hazırlamaktadır. İstihbarat Bölümü ayrıca, İsrail Polisi'nin yabancı kolluk kuvvetleri ve ajanları ile dış istihbarat ilişkilerini geliştirmekten sorumludur. Bölüm, diğer İsrail Polis birimlerinin dış alandaki idari koordinasyon, tespit ve soruşturma operasyonlarını sağlamak için, ülke dışındaki birimler ve İsrail Polisi ile pratik koordinasyon oluşturmakla görevlendirilmiştir. Bu sorumluluklarının yanı sıra, başka faaliyetleri de vardır. Bu faaliyetlerden biri, kara para aklama politikası geliştirmektir. Bir diğer faaliyeti de tugaylardaki görevliler için çalışma talimatları sağlamaktır. İstihbarat Bölümü'nün burada bahsedilecek son faaliyeti de İsrail'in sınır koridorlarında genelge uygulamaktan sorumlu olmasıdır.

3. **Toplama Ve Teknoloji Bölümü** Bu bölüm, gizli polis birimlerinin profesyonel denetimini ve bilgi toplamayı gerçekleştirmektedir. Gizli polis birimlerinde teknolojik araçlar ve çalışma yöntemleri geliştirmek için de çalışır. Bölüm, işletim bilgileri ve kaynak toplama araçları, ayrıca ajanlar üzerinden gizli telefon dinleme ve teknik gözetim için idari sorumluluklara sahiptir.

2.6. Siyasi Araştırma Merkezi “Mamad”

Bu merkez, İsrail Dışişleri Bakanlığı'nın istihbarat şubesidir. Sadece dünyanın çeşitli başkentlerindeki ofis ve konsolosluklarından aldığı, güvenlik, istihbarat ve siyasi bilgiler ışığında, siyasi pozisyonları değerlendirme alanlarında iş görmektedir. Mossad ve AMAN teşkilatlarındaki araştırma merkezleriyle karşılaştırıldığında nispeten daha küçük

244 Vner Yaniv, *Alsıyasat walaistiratıjat fı israil* (Tel-Aviv: Sifriyat Poalim, 1994), s248-249. (İbranice).

bir servistir. Dışışleri Bakanlığı tarafından yürütölen diplomatik çalışma alanındaki araştırmalardan yararlanır. Bununla birlikte bu birimin personeli ve temsilcileri, genellikle güvenliğ durumlarını değerlendirmek için hükümet toplantılarına katılarak, devletin durumuyla ilgili çeşitli konularda tavsiye ve öneriler sunarlar.²⁴⁵

Diğer taraftan, bu merkezin görevleri arasında, uluslararası yayınlarda ve özellikle Amerikan gazetelerinde İsrail'i destekleyen makaleler yayınlamak da vardır. Aynı zamanda belgesel yapımcılığı, kitap basımı, “terörle mücadele” ve “İslami aşırılık” başlıklarını taşıyan, uluslararası konferanslar düzenlemeye çalışmaktadır. Bu faaliyetlerin altyapısında, İsrail eylemlerini dünya kamuoyunda meşrulaştırma gayesi bulunmaktadır.

Bu merkez içerisinde oluşturulmuş “Kaman” adı verilen bir birim mevcuttur. Bu birimin çalışanlarının çoğu kadındır. Kamanların, Mossad ajanlarınıninkine benzer görevleri vardır. Ancak farklı olan, bu serviste çalışan kadınların çoğunun siyaset ve diplomat dünyasından olmasıdır. Kamanlar, Araplardan ve birçok yabancı ülkeden, siyasi, askeri, güvenliğ, diplomasi ve muhalif kanatlardan birçok kişiyle geniş bir ilişki ağına sahiptir. Raporların çoğuna göre Kaman, İsrail ile dünya ülkeleri arasında, genel olarak Avrupa, Asya ve özelde Afrika'da ilişkilerin pekiştirilmesine önemli bir rol oynamıştır. Son on yılda, İsraili politikacılar ile Arap ve Afrikalı politikacılar arasında görüşmeler yapılması, Kaman sayesinde sağlanmıştır.²⁴⁶

245 Vner Yaniv, *Alsiyasat walaistiratijat fi israil*, s250.

246 Ephraim Kahana, *Reorganizing Israel's Intelligence Community*, s419.

3. BÖLÜM: ARAP ÇEVRE ÜLKELERİNDEKİ İSRAİL İSTİHBARAT FAALİYETLERİ (MISIR – LÜBNAN – SURİYE – ÜRDÜN)

3.1. İstihbarat Faaliyetinin Alanları

Bilgi toplama, istihbarat servisleri faaliyetlerinde ana arterlerden biri olduğu için, istihbarat faaliyetinin önemli direklerinden biri olarak kabul edilir. Bu yüzden, düşman olarak belirlenen unsurlarla ilgili mevcut bilgilere, saha görevlileri tarafından kullanılan çeşitli yöntemlerle kurumlara sızarak erişme çabası gösterilir. Bu nedenle, İsrail istihbarat servislerinin de Arap ülkelerinde gerçekleştirdiği istihbarat faaliyetlerinde böyle bir çaba içinde olduğunu görülmektedir. İsrail istihbarat servisleri Arap veya Yahudi etnik unsurları Arap ülkelerinde görevlendirerek, casusluk sistemi aracılığıyla, ya da telefon dinleme gibi her türlü yasal ve yasadışı yollarla bilgi toplamaya bel bağladıkları anlaşılmaktadır. Bu bölümde, 1948 Arap – İsrail Savaşı sırasında ve sonrasında, İsrail istihbaratının bilgi toplama yöntemlerinden bahsedilecektir.

3.1.1.1948 Arap-İsrail Savaşı

Arap ülkeleri ve Filistin hakkında bilgi toplamada uzmanlaşmış olan Haganah örgütü, istihbarat toplamada Siyonist hareketin ana çekirdeğini oluşturmaktadır. Haganah Örgütü'nün bilgi toplama unsuru olan Haşay, ajanları Arap liderleri dinlemeleri, Filistin ve Arap ülkelerindeki Siyonist faaliyetlere yönelik niyetleri öğrenmek için görevlendirmiştir. Buna ek olarak, Arap ülkeleri hakkındaki istihbarat bilgileri, ajanlar tarafından düşük mali ücretler karşılığında veya mali ücret olmaksızın toplanmıştır. Ayrıca, ajanları denetlemek ve elde edilen istihbarat bilgilerini muhafaza etmek için bazı Siyonist subayları amir olarak görevlendirmiştir. Haganah öncülüğünde temin edilen bilgilerin çoğu, el-Hüseyni'ye sadık olanlardan daha çok, Arap muhalefet üyelerindendir.²⁴⁷

Haganah İstihbarat Servisi, Arapları hedef alan faaliyet ve operasyonların niteliğini belirlemek için tüm kaynaklarını ve yeteneklerini kullanmıştır. Özellikle Arap liderler

²⁴⁷ Ian Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, çev İlyas Farahat, s 47-48.

tarafından yapılan telefon görüşmelerinin kaydedilmesine yoğunlaşmıştır. Bu iş için, telefon santralinde çalışan Yahudi ajanlar kullanılmıştır. Örneğin Ocak 1948'de Haganah İstihbarat Servisi, Kudüs'teki Arap Yüksek Otoritesinin liderlerinden biri olan Dr. Hüseyin el-Halidi ile Kahire'de yaşayan Müftü Hacı Emin el-Hüseyini arasında gerçekleşen bir dizi görüşmeyi kaydetmiştir. Öncesinde, 1942 yılında, Kudüs'teki Haşay İstihbarat Şubesi Başkanı, Arap ülkeleriyle ve onların Filistin ve Arap ülkelerinde ilerleyen Siyonist faaliyetlere direnişiyle başa çıkmak için mekanizmalar kurmak üzere, Arap Yüksek Otoritesinin ofisine²⁴⁸ gelen tüm telgrafları kopyalamak için Telgraf Dairesine merkez posta ofisinde çalışan bir Yahudi ajan atamıştır. Daha sonra uygulanan takip faaliyetleri bu tip ajanlar üzerinden yapılmıştır.

1947 yılında bölünme kararı çıkarılmasının ardından Birleşmiş Milletler, Filistinliler ve Yahudiler arasında sorunları dinleyerek çözüm üretmeyi ön gören bir komite oluşturmuş, fakat bu aşamada Arap ülkelerinin katılımını sağlamayarak onları dışarıda bırakmıştır. Mezku komite, Filistinlilerle Yahudiler arasında yaşanan sorunla ilgili, Arap ve Yahudi tanıklıklarını dinlemek için Filistin'e gelmiştir. Bu komite tarafından tanıklar üzerinden ortaya çıkarılan ve 1948 Savaşında Siyonistlere yardımcı olabilecek önemli bilgiler, Haganah Bilgi Servisi tarafından ele geçirilmiştir.²⁴⁹ Aynı dönemde Haşay da Arap ülkeleri ve Filistin köyleri arasında, silah sevkiyatı, sahip oldukları askeri teçhizatın türü, erzakın nasıl geldiği, iki taraf arasında askeri olarak kurulan iletişim ve kullanılan yöntemlerle ilgili birçok bilgiye ulaşmıştır.²⁵⁰

Haşay, 1947 ve 1948 yıllarında İngiliz askerlerinin Filistin'den çekilmesiyle, Haganah servisine doğru bilgi sağlayarak, İngiliz kuvvetlerinin bıraktığı yerlerin işgaline hazırlanmak ve tahliyelerden hemen sonra silahlarını kontrol etmek için kullanmıştır. Siyonist örgütler ayrıca 1948 Savaşından önce, güvenlik koruması sağlanan hayali şirketler aracılığıyla, endüstriyel ekipman sevkiyatı olarak silah, ağır teçhizat ve uçak kaçakçılığı yapmıştır. Bazı silahlar, bir kargo gemisinde tonlarca soğanın altına saklanarak kaçırılmış ve tamamı Filistin'e ulaştırılmıştır.²⁵¹

248 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikbarat Al'iisrayiylia*, Tarjamat İlyas Farhat, çev İlyas Farhat, s 49.

249 Sinwar, Zakaria: *Haganah Organization*, s.353.

250 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikbarat Al'iisrayiylia*, Tarjamat İlyas Farhat, çev İlyas Farhat, s 49.

251 David Ben Gurion, *Israel, A personal History* (New York: Funk and Wagnalls, 1971), s 91.

Bu faaliyetlerin yanı sıra Siyonist hareket, 1948 Savaşından önce Doğu ve Arap ülkelerinden gelen Yahudi göçmenlerden oluşan, “Mista’arvim” isimli Arabist bir grup kurmuştur. Bu grup, Arap toplumu ve geleneklerini nasıl öğreneceği ve yaşayacağı hakkında eksiksiz bilgiler elde etmek için, Arap ülkeleri arasında tam entegrasyon ve topluluk yaşamına kaynaşma yoluyla bilgi toplamayı amaçlamıştır. İbranice raporlar, bu Arabist casusların, İbrahim ve Abdülkerim gibi isimler kullanarak başlangıçta Arap Kurtuluş Ordusu’na veya Arap silahlı kuvvetlerine katıldığından bahsetmektedir. Oysa bu isimlerle kendisini tanıtmış olan kişiler, casusluğun öncüleri arasında yer alan Habakkuk Cohen ve Isaac Shushan’dır.²⁵²

Bunun yanı sıra, yine İbranice raporlarda, “Lübnan’ın başkenti Beyrut’un kalbindeki binaların birinde, İsrail casusluk dünyasının doğduğu ve istihbarat teşkilatının gelecekte faaliyetlerinin temel altyapısının sağlandığı” anlaşılmaktadır. Bu kişiler Palmah çetesinin Arap bölümünde çalışarak Kudüs’e döndüklerinde, kendilerini çocukluklarında kafe ya da cami gibi tanıdıkları bir ortamda bulmuşlar ve hayati tehlike arz eden gizli operasyonlar başlatmışlardır. Ayrıca, son dönemde yayınlanan İbranice raporlarda, “1943 ve 1950 yılları arasında, iki kişinin İsrail Devleti’nin kurulmasına ve korunmasına büyük katkı sağlayacak değerli istihbarat bilgileri elde ettiğini, ancak İsrail istihbaratının, yıllar sonra bunları unuttuğu” şeklinde ifadeler geçmiştir.²⁵³

1948 yılında İsrail istihbarat servisleri Lübnan Devleti’nin güvenlik ve siyasi zayıflığından yararlanmıştır. Yahudi Ajansı Arap İşleri Dairesi, Lübnan Maronit Piskoposu ve Celile’deki Fransız Konsolosluğu ajanı Yusuf el-Sabbagh ile gizli temaslarda bulunmuştur. Bu kişiler 1948 Savaşında İsrail’e, Kuzey Filistin’deki Lübnan güçlerinin durumu ve Filistin direnişi hakkında ciddi ve önemli bilgiler sağlamıştır.²⁵⁴ Bu bilgiler İsrail güçlerine, iki taraf arasındaki çatışmalar sırasında Arap ordularını yenmek için yardımcı olmuştur.

Öte yandan Haşay yapılanması, Araplar hakkında istihbarat bilgisi toplamak amacıyla İngiliz istihbarat telefon görüşmelerinin dinlenmesine yoğunlaşmıştır. Örneğin beş Yahudi Ajansı yetkilisi ve on beş Arap liderin telefon hatlarını gün boyunca periyodik

252 Adnan Abu Amer, “*Takrir İsraili Yastaerid Tasis Firkat Almustaeribin ve Aljavasis Alyahud*”. Arabi21, (15, eylül,2020). <https://bit.ly/3obxn3Q>.

253 Adnan Abu Amer, “*Takrir İsraili Yastaerid Tasis Firkat Almustaeribin ve Aljavasis Alyahud*”.

254 Afrayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)*, s178.

olarak takip etmek için on sekiz polisin görevlendirildiği bilinmektedir. Toparlanan kayıtlar periyodik olarak Haşay'a gönderiliyordu. Takip, Ürdün, Suriye ve Lübnan'dan, Filistin'deki Arap yerel liderlere gelen dış aramalara odaklanmıştır. Gizli dinleme sırasında, 1948 yılında Haganah'a, Beyrut'a bir silah ve cephane konvoyunun geldiğini belirten bilgiler ulaşmıştır. Haganah konvoyu pusuya düşürerek yok etmiş ve Hayfa'daki Arap güçlerinin yetkilisi Muhammed bin Hamad el-Huneithi'yi öldürmüştür.²⁵⁵ Bu konvoyun vurulmasının, şehrin nüfusu ve askeri yetenekleri üzerinde büyük bir manevi etkisi olmuştur.²⁵⁶

1947'deki bölünme kararının ardından, İsrail istihbarat faaliyetleri, Negev kentinde bulunan Mısır kuvvetlerinin saha birimlerinden, Mısır'daki askeri komutanlığa iletilen radyo mesajlarını dinleyerek, Mısır kuvvetleri hakkında bilgi toplamaya odaklanmıştır. İsrail istihbaratı, bilgi göndermek için kullanılan kodu deşifre etmeyi başarmış, bu şekilde Negev'deki Mısır kuvvetleri ve niyetleri hakkında hayati bilgilere ulaşmayı başarmıştır. Bu bilgiler arasında, Mısır'ın silahlanma durumu, saldırı planları, Mısır ordusu saflarındaki askerler, uygulanan disiplin ve Mısır ordusunun İsrail kuvvetlerine karşı muhtemel hedefleri hakkında istihbarat bilgileri vardı.²⁵⁷ Haşay, Mısır kuvvetlerine karşı uyguladığı istihbarat çabası yoluyla, Mısır'ın Filistin'de önceden keşif yapmadığını, savaştan Mısır kuvvetlerinin saha haritalarının olmadığını, bilgi eksikliklerinin fazla olduğunu ve Mısır kuvvetlerinin diğer zayıf yönlerini öğrenmiştir.²⁵⁸

1948'in sonlarında Yasser Pieri, Filistin'de ve Arap kontrolü altındaki bölgelerde çalışmalarına devam ederken, Haşay ile çalışan Arap casuslarından geriye kalanları da dahil etmiştir. Bu kişiler çoğunlukla Arap ülkelerine bilgi toplamak için kısa görevlere gönderilmiştir. İsrail istihbaratı Temmuz 1948'de, Arap ordusunun Lod ve Ramla bölgesindeki yenilgisinden sonra, Ürdün ordusunun morali hakkında net bilgiler veren mesajlar da elde etmiştir. Bu bilgiler arasında, Arap ordularının kötü durumu, Arapların

255 Afracim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay)*, s.179.

256 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, çev. İlyas Farhat, s. 49.

257 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilmashr, s.23.

258 Kamal Hassan Ali, *Maşavir elömer, asrar ve hafahaya 70 aman min ömer misr fi elharb ve almuhabarat ve alsiyasiati* (Kahire :Dar Al-Shorouk, 2. Baskı,1997), s.79.

karşı karşıya kaldıkları silah, mühimmat, yiyecek ve askeri takviye eksikliklerinden bahseden veriler mevcuttu.²⁵⁹

1948 Savaşı sırasında, istihbarat bilgileri toplama bağlamında, Filistin'in güney cephesinde, sortiler, gözetleme ve saha izleme yoluyla bilgi toplamak amacıyla bir istihbarat departmanı kurulmuştur.²⁶⁰ Ayrıca savaş sırasında Mısırlı esirler, savaş sırasında kontrol edilen Mısırlı subayların sahip olduğu kayıtlar aracılığıyla, Siyonistlerin geniş bilgilere erişmelerine yardımcı olmuştur. Kayıtlar, Mısırlı subayların isimlerini ve kişisel bilgilerini ve Siyonistlerin savaşları kendi lehlerine çevirmelerine yardımcı olan birçok bilgiyi ortaya çıkarmıştır.²⁶¹

Haşay İstihbarat Servisi'nin, istihbarat çabalarına rağmen, Arap ülkelerinde kendilerine kolayca muhbir bulamamaları ve istihbarat toplamada Filistin'in köy ve şehirlerine odaklanılamaması nedeniyle, Arap ordularının Filistin'e olası girişi ile ilgili istihbarat raporları sunmayı başaramamıştır. Arap ülkeleri hakkında bilgi toplama görevi, askeri bilgilerden ziyade siyasi meseleler ve ilişkilerle ilgilenen Yahudi Ajansı'nın siyasi bölümünün uzmanlık alanıydı. O dönemde Arap orduları için Filistin'e girmek gibi net bir askeri plan yoktu.²⁶²

David Ben-Gurion, 1948'deki Arap-İsrail Savaşı sırasında, istihbarat faaliyetlerinin başarısız olması nedeniyle, İsrail istihbarat servislerini ayrıntılı olarak üç daireye göre yeniden şekillendirmeye karar vermiştir.²⁶³ 1956 yılında gerçekleşen Sina Seferi'ne kadar olan dönem, İsrail askeri istihbaratının ve İsrail ordusunun gelişimi açısından oldukça önemli bir dönemdir. 1949'dan itibaren İsrail, Araplarla ikinci bir savaş turu bekliyordu, çünkü tüm bölge sürekli bir değişim içindeydi ve dünya düzeni de buna paralel olarak değişiyordu. İngiltere'nin, Mısır ve Filistin'deki manda süresini sona erdirmek istemesi, ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki çatışma ve İsrail askeri istihbaratının zayıf performansı bu durumda etkindir. Bu dönemde, sivil istihbarat ile ordu arasında ve çeşitli seviyeler arasında çatışmalar söz konusudur. Bu nedenle İsrail, karşı karşıya kaldığı

259 Yusuf Hassan Youssef, *Almilafat alsiriya Ilmosaad tarih alaistihbarat alisrayiylia* (mısır: sharikat alşarif mas lilnaşir ve altavzie, 1. Baskı, 2015) s. 45-55.

260 Afrayim Dykil, *Nashatat Jihaz Almaelumat* (Haşay), s185.

261 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'israyiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, çve İlyas Farhat, s 50.

262 Hisham El Maghary, *Elistratijiat elaskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb* (KUDUS: Aljamiea alkudus, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008), s 40-41.

263 Daha fazla bilgi için araştırmanın ilk bölümüne bakınız.

tehditlerle aynı anda yüzleşebilmek için hem sivil hem de askeri istihbaratı geliştirmeye odaklanmak zorunda kalmıştır.²⁶⁴

3.1.2.1956 Süveyş Savaşı

Siyonistlere göre, İsrail Devleti kurulduktan sonra, dünyanın diğer yerlerindeki Yahudilerden İsrail'e göç olmalıydı. Bu süreçte İsrail devlet yöneticilerinin ve istihbarat teşkilatlarının bu çerçevede çalışmalar yaptıkları anlaşılmaktadır. 1950 yılında David Ben-Gurion, Binbaşı Max Binnet'i, Mısırlı Yahudileri zorla İsrail'e sürmek amacıyla, Mısır'da bir Yahudi casusluk teşkilatı kurması için görevlendirmiştir.²⁶⁵ Aynı amaç çerçevesinde, 1952 yılında Avraham Avri isimli bir şahıs Mısırlı Yahudilerden oluşan bir casusluk ağına liderlik etmek için Birim 131'e atanmıştır. Avraham Avri'nin başında bulunduğu casusluk ağının görevi, Mısır'da halka açık yerlerde sabotaj eylemleri gerçekleştirmek olmuştur. İlerleyen zamanlara Avraham Avri'nin, bağlı olduğu ağın üyelerine ihanet ettiği ortaya çıkmıştır.²⁶⁶

27 Eylül 1955 tarihinde Mısır, Sovyetler Birliği'nin desteğiyle Çekoslovakya ile büyük bir silah anlaşması imzalamıştır.²⁶⁷ Bu anlaşma ticari bir nitelik olarak değerlendirilse de, bununla birlikte Mısır'a gelişmiş silahlar sağlanmasını içermiş ve Mısır'ın savaş niyetinin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir. Özellikle Mısır anlaşmayı açıkladıktan sonra, İsrail istihbaratı Mısır'ın İsrail'le yeni bir savaşa girme düşüncesinde olduğuna kanaat getirmiştir. Bu dönemde İsrail istihbaratı, teknik departmanını İsrail istihbaratı ve Mossad tarafından toplanan bilgilere dayanarak²⁶⁸ Sovyet silah anlaşmasını, türü ve etkisi açısından incelemeye çalışmış ve Mısır hakkında istihbarat çalışmaları yaparak bilgi toplamaya odaklanmıştır.²⁶⁹

İsrail istihbarat tahminleri, Mısır ordusunun İsrail ile savaşma eğiliminde olduğunu ve Sovyet silah anlaşmasının, Mısır'ın askeri performansının gelişmesinin bir parçası

264 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", Intelligence and National Security, 3/1 (02 ocak 2008),s 100.

265 Casus ağlarının faaliyetini, bu bölümün Casus Ağları başlığı altında ele alınacaktır.

266 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence* (Oxford: Scarecrow Press, Inc, 2006),s.15.

267 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*, s15-16.

268 Hisham El Maghary, *Elistratijiati elaskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb* (KUDUS: Aljamiea alkudus, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2008),S 42-43.

269 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiyli* (Tel Aviv: Revevim,1981), s20.

olduğunu ifade etmiştir.²⁷⁰ Yine istihbarat tahminleri, Mısır ordusunun karşı karşıya olduğu sorunlar, gelişmiş silahların kullanımındaki pratik beceri eksiklikleri, Mısır Hava Kuvvetlerinin askeri saldırılardaki eksiklikleri ve inisiyatif problemlerinin olduğunu ortaya koymuştur.²⁷¹

Ekim 1955'in ortalarında yapılan İsrail istihbarat değerlendirmesine göre, Mısır ordusunun Çekoslovakya ile silah anlaşması imzaladığını açıkladıktan sonra, Mısır'ın bu silah gücüne rağmen karşı karşıya olduğu sıkıntılar olduğu doğrulanmıştır. Buna göre Mısır ordusunda sahip olunan gelişmiş silahların kalitesine rağmen, askerlerin, özellikle subayların ve teknisyenlerin teknik becerilerinin eksikliği görülmektedir. Aynı zamanda Mısır'ın keşif ve izleme birimlerinin de devriyelerini iyi bildikleri arazilerle sınırlandırdığı, teknik ve saha yeteneklerinde zayıflık olduğu için, istihbarat yapamayacaklarını düşündükleri alanlara girmedikleri tespit edilmiştir.²⁷²

1955 Ekim sonları ve Kasım başlarında, İsrail ordusu, Mısır ordusunun gelişmiş silahlara sahip olmasına rağmen, askeri yeteneklerinin zayıflığını ortaya çıkardığı, ellerindeki silahlara rağmen çatışmada silah kullanma konusunda yeterli eğitime sahip olmadıkları için, Mısır ordu birimleri üzerine iki büyük operasyon gerçekleştirerek bir dizi Mısırlı subayı yakalamıştır.²⁷³ İstihbarat raporlarında bir subay, tutukladıkları askerlere yaptıkları soruşturmadan sonra Mısır ordusunun durumuyla ilgili şunları anlatmıştır:

“Arap askeri herhangi bir girişimde bulunamıyor veya ekip olarak çalışmıyor. ... Askeri birliğinden özellikle geceleri ayrılırken korkuyor ve kısa sürede histeriye kapılıyor. ... Arap askerinin, maruz kaldığı tehlikeler sonucu bazen abartı derecesine ulaşan bir hayal gücü vardır. ... Arap askerinin silah ve sistemleriyle uğraşma korkusu vardır. Alışık olmadığı için, elindeki silahı kullanamazsa paniğe kapılabilir. Silahların, özellikle de tank ve askeri uçakların kullanımında teknik eğitim eksikliği vardır.”²⁷⁴

270 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s31

271 Eyev Alrom, *Sina seferinden Önce İsrail Ordusuna bağlı Anti-Tank Birimleri*, Shaul Shai, *Motorlar Gürlediğinde: Sina seferinin 50. Yıldönümü*. (Tel Aviv: Maarachot,2006), s. 127 (İbranice).

272 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia*, *Tarjamat İlyas Farhat*, çve İlyas Farahat, s115.

273 Shaul Shai, *Eindama raeadat almharakat: aldikraa elhamsun lihamlat siyna* (Tel Aviv: Ma'arachot, 2006), s. 127.

274 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s31-33

İsrail istihbarat değerlendirmeleri, İsrail ordusu ile Arap orduları (Ürdün-Mısır-Suriye) arasında gerçekleşen çatışmalarda, Arap birliklerinin savaşta zayıf olduklarını, İsrail ordusuyla çatışma sırasında saha aldatmacası yapamadıklarını ve beklenmedik durumlar için hiçbir planlarının olmadığını belirtmiştir. Yine bu istihbarat raporları içinde, Arap pilotlarının çoğunun savaş uçaklarını düzgün bir şekilde kullanma konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığı ve uçakların bakımının düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.²⁷⁵

Neticede İsrail istihbaratının tüm araştırma raporları, Mısır ordusunun teknik yeteneklerindeki zayıflığı ortaya koymuştur. Buna rağmen Mısır'ın İsrail ile yeni bir savaş turu niyetinde olduğu da doğrulanmıştır. Mısır'ın karşı karşıya olduğu eksik ve sorunlara rağmen savaş niyetinde olması, Mısır'ın Arap bölgesinde stratejik konumunu güçlendirecek siyasi ve tarihi bir zafere ihtiyacı olmasından ötürüdür.²⁷⁶ Mısır, İsrail'e karşı elde edilebilecek bir zaferin, Arap dünyasındaki prestijini arttıracığı düşüncesindeydi.

1956 yılında, Mısır ile İsrail arasında savaşın patlak vermesinden hemen önce, Mısır Paraşütçü Tugayı'nın tam yerini belirlemek için, Hava Kuvvetleri aracılığıyla İsrail istihbaratı, genel olarak Sina üzerinde ve özellikle Metla Koridoru üzerinde fotoğraflık keşifler gerçekleştirmiştir.²⁷⁷ Aynı süreçte İsrail, Mısır ordusuna karşı bir aldatma taktiği geliştirmiştir. İsrail ordusu, Ürdün'ün yönettiği Batı Şeria topraklarından başlatılan komando saldırılarını önlemek için Ürdün'e saldırı hazırlığında olduğunu açıklamıştır. Mısır bu bilginin hile olabileceğini düşünmeden İsrail'e ani bir askeri saldırı yapmayı düşünmüş, fakat İsrail'in tuzağına düşmüştür.²⁷⁸

Savaş öncesi ve savaş sırasında İsrail Askeri İstihbaratı, Mısır, Ürdün ve Suriye çerçevesindeki Arap ülkelerine ilişkin istihbarat bilgilerini çeşitli yollarla yoğunlaştırmaya çalışmıştır. Bu yollar arasında telefon ve kablosuz iletişim ağlarını dinleme, gazete ve çeşitli açık yayınlar, Arap ülkelerinde olan kaynaklar, İsrail

275 Guy Laron, "Logic dictates that they may attack when they feel they can win." *The 1955 Czech-Egyptian Arms Deal, the Egyptian Army, and Israeli Intelligence*, The Middle East Journal, 63/1 (ocak 2009), p76.

276 Shaul Shai, *Eindama raeadat almharakat: aldikraa elhamsun lihamlat siyna*, p. 129.

277Awod Ghawanut, *Silah Alaistikbarat Al'iisrayilia* , s32-33

278 Guy Laron, "Logic dictates that they may attack when they feel they can win." *The 1955 Czech-Egyptian Arms Deal, the Egyptian Army, and Israeli Intelligence*, The Middle East Journal, 63/1 (ocak 2009), p81.

istihbaratına çalışan Arap muhbirler ve Hava Kuvvetleri ile iş birliği içinde havadan keşif yoluyla elde edilen görüntüler mevcuttur. İstihbarat Servisi ayrıca, İsrail'i çevreleyen Arap ülkeleri hakkında bilgi sağlamalarına yardımcı olmak için, yabancı askeri ataşeler ve uluslararası istihbarat teşkilatları ile koordinasyon sağlamıştır. Arap ordularının askeri ikmal hatları izlenmiş, sınırlar boyunca Arap devriyeleri takip edilerek, ele geçiren gençler sorguya çekilmiştir.²⁷⁹

Bu süreçte Askeri İstihbarat Dairesi'ne bir belgesel muhabiri aracılığıyla gelen ve Suriye'ye silah sağlama konusunda, Suriye-Fransa faaliyetlerini anlatan bir istihbarat raporu göze çarpmaktadır. Paris'teki Suriye büyükelçisi ve Suriye askeri ataşesi ile, Fransız Dışişleri ve Savunma Bakanlıklarındaki yetkililer arasında yapılan görüşmeleri içeren bu rapor, 17 Kasım 1955 tarihinde gelmiş ve 2 Aralık'ta dağıtılmıştır. Yine 29 Kasım tarihli bir başka belge de aynı çerçevededir. Bu raporlara göre, Suriye Ordusu Genelkurmay Başkanı, Şam'da bulunan Fransız büyükelçisine, ABD tarafından tedarik edilemeyen topçu teçhizatları için, kendisinin ülkesi adına Çekoslovakya'ya gideceğini söylemiştir.²⁸⁰ 21 Aralık 1956'da yayınlanan güvenilir bir rapor, Sam'daki Fransız askeri ataşesinin silah görüşmelerinden sorumlu olduğunu ve anlaşmayı hızlandırmak için uğraşacağını aktarmaktadır.

23 Aralık 1955'te bir Fransız silah üretici firması yöneticisinin Şam'a yaptığı ziyaret, silah anlaşmasının ayrıntılarını vermektedir. Bu ziyaret, Suriye'nin yaptığı silah anlaşmasının detaylarını, tarafların anlaşmadan nasıl ayrılacağını, Suriye ve Mısır için, Fransız ve başka ülke menşeli askeri malzemelerin nasıl tedarik edileceğini belirlemiştir. İsrail istihbarat birimlerinin laboratuvar ortamında çözümlediği 12 Ekim 1955 tarihli ve 9 Kasım'da dağıtımı yapılan bir belgeye göre, Polonya, Paris'teki büyükelçiliği aracılığıyla, Haziran 1955'te Suriye'ye silah anlaşması teklifinde bulunmuştur. Aynı yılın Eylül ayında Polonya ve Suriye büyükelçileri arasında temas sağlanmış ve bu niyet yenilenmiştir. Ekim ayında, Polonya'nın Paris büyükelçisi yaptığı Varşova ziyareti sonrası, konuyu Suriyeli mevkidaşıyla görüşmüştür.²⁸¹

Diğer taraftan, o dönemde bir İngiliz istihbarat kaynağı da Fransa-İsrail iş birliğine dair bağımsız bilgiler vermiştir. İngiltere, Fransa ve ABD'nin 1950 yılındaki Üçlü

279 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s32-33.

280 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", p104.

281 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", p104.

Bildirgesinin bir sonucu olarak, İsrail ve Araplara silah ihracatını düzenlemek amacıyla, Orta Doğu Silah Koordinasyon Komitesi kurulmuştur. Ayrıca Ekim 1955'te İngiliz basınında, İngiliz yetkililerin Orta Doğu'daki eylem ve düzenlemelerin ayrıntılarını Fransız meslektaşlarına ifşa etme konusunda oldukça dikkatli davrandıkları, zira Fransızlara söylenen her şeyin, bir süre sonra İsrail'in kulağına ulaşacağını savundukları ortaya çıkmıştır.²⁸²

İsrail istihbaratı, Lübnanlı bir kaynak aracılığıyla Lübnan diplomatik yazışmalarından yedi belgeye ulaşmıştır. Bu belgelerden birincisi, Kahire'deki Lübnan büyükelçisi ile Fransız mevkidaşı arasında, Fransa'nın Orta Doğu'daki durumla ilgilendiğini ifade eden ve bölgedeki olayların gidişatına dair büyükelçinin kişisel değerlendirmelerini içeren bir yazışmadır. İkinci belge, Amerikan elçisinin takviminin ayrıntılarını sunmaktaydı. Üçüncü belgede ise, Sovyet büyükelçisiyle yapılan görüşme aktarılıyordu. Lübnan'ın ABD büyükelçisi kayıtlarından başka mektuplar da bulunmaktaydı. Ayrıca, 19-23-30 Eylül 1955 tarihlerine ait olan ve Washington'daki durumu Lübnanlı bir vizyonla sunan müteakip üç belge mevcuttur. Bu Lübnanlı kaynakların yanı sıra, Türk diplomatik kaynaklarından, üçü Kahire ve biri Paris'ten olmak üzere dört bilgi vardır.²⁸³

Ekim 1955'te, İsrail ordusundaki seçkin bir birim, Binbaşı Arık Şaron liderliğinde Ürdün'ün Kibya köyüne bir misilleme operasyonu düzenlemiş ve köy sakinlerinin çoğunun ölümüne neden olan bir katliam yapılmıştır. Bu olayı Ürdün ve Filistin'de meydana gelen tehlikeli gerilimler izlemiştir. İsrail, katliamının bir sonucu olarak uluslararası izolasyonla karşılaşmış ve İsrail'den intikam alınması çağrıları yapılmıştır. Bu atmosferde İsrail Askeri İstihbaratı, sabit gözlem direkleri ve gözetleme uçaklarıyla elde ettiği görüntüler sayesinde, 17 Ekim'de Ürdün Arap Lejyonunun, İrbid'den Nablus'a ve Amman'dan Kudüs'e doğru, Ürdün Nehri boyunca batıya doğru ilerlediğini tespit etmiştir. İstihbarat yöneticileri, Kibya katliamının ardından meydana gelebilecek İsrail'e karşı olası bir saldırının beklentisinde olduklarını ve bunun için savunma hazırlıklarının yapıldığını söylemiştir. Arap Lejyonu askerlerinin saldırı yapması beklenen yerlerde, savunma pozisyonları alındığı da istihbarat raporlarında mevcuttur.²⁸⁴

282 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", p104-106.

283 Sylvia Crosbie, *A Tacit Alliance, France and Israel from Suez to the Six Day War* (Princeton: Princeton University Press, 1974), p. 58.

284 Moshe Sharett, *Yoman Ishi" Personal Diary, 1953-1957"*, Vol. II (Jerusalem: Edanim., 1978). p.484.

İsrail istihbarat topluluğunun gelişimi sürecinde, 1955 yılında Mossad ve Askeri İstihbarat Servisi (AMAN) arasında iş birliği koordine edilmiş ve Mossad, İsrail istihbaratının düşman topraklarında özel harekât planlamasına dahil edilmiştir. Buna göre Mossad'ın onayı olmadan hiçbir işlem yapılamayacağına karar verilmiştir. Fakat bu anlaşma, Lavon'un İsrail Savunma Bakanı olarak göreve gelişiyle feshedilmiştir. Savunma Bakanı'nın düzenlemelerindeki değişiklikler, 1955'e kadar Başbakan Sharett'in dikkatini çekmemiştir. Ancak daha sonra Sharett, istihbarat sistemi ve işleyişi hakkında bir istihbarat raporu almış ve o tarihlerde meydana gelen ve Lavon Skandalı olarak bilinen meşhur olaydan haberdar olmuştur.^{285 286}

Özel Harekat Planının başarısızlıklarından sonra, Aralık 1953'te İsrail Başbakanı Sharett, eski Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni'nin bulunduğu Beyrut binasında meydana gelen patlama hakkında soruşturma talebinde bulunmak için, Askeri İstihbarat Yardımcısı Yehoşaf Habarki'yi (Harkabi)²⁸⁷ çağırmak zorunda kalmıştır. Sharett'in görevde olduğu sürede Ürdün'deki Maan Demiryolunun²⁸⁸ ve Beyrut binasının bombalanması gibi olaylardan haberdar olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum Savunma Bakanı Lavon'un güvenlik operasyonları hakkında Başbakana bilgi vermediğini ortaya çıkarmıştır.²⁸⁹ Sharett Başbakan olarak görev yaptığı süre boyunca, Orta Doğu'daki siyasi, güvenlik ve askeri durumlar açısından, sonra da Arap ordularına karşı önleyici bir savaş başlatması için çok fazla iç baskıyla karşılaşmıştır.

Mart 1954'te Teddy Kollek'ten²⁹⁰ Sharett'e rahatsız edici bir istihbarat raporu gelmiştir. Buna göre, Ürdün, kendisini askeri olarak desteklemesi için Irak'a başvurmuş ve İsrail'in Ürdün'e yönelik olası bir saldırısında, ordunun kara ve hava kuvvetlerinden yardım istemiştir. Sharett günlüğünde, Kollek'in mektubuna atıfta bulunarak, "Meydandayız. Savaşa mı eğilimliyiz, yoksa onu engelliyor muyuz?" şeklinde bir ifade kullanmıştır. Kollek, İsrail ordusu liderliğinin savaşa girmek istediğini, fakat Arap ordularının artan askeri gücünden korktuklarını, bu nedenle İsrail ordusunun değerlendirmesinin mantıklı

285 Lavon skandalı, bu bölümün ilerleyen kısımlarında İsrail istihbarat ağlarında ajan yetiştirme bölümünde tartışılacaktır.

286 Moshe Sharett, *Yoman Ishi" Personal Diary, 1953-1957"* Vol. III, p.666, 685.

287 Moshe Sharett, *Yoman Ishi" Personal Diary, 1953-1957"* ,Vol. I, p.233.

288 Ma'an Demiryolu, Akabe'den Amman'a giden hat üzerinde, İsrail sınırına yaklaşık 40 mil uzaklıkta bulunmaktadır.

289 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s31. .

290 Mossad'ın çalışmalarını başbakan adına denetlemekten sorumlu olan Başbakan Sharett'in genel müdürü Tendi Kollek.

olmadığını söylemiştir. Mısır ordusu iç muhalefet yüzünden parçalanmış ve tüm enerjisi iktidar mücadelesine kaymıştır. Kollek'in raporunda belirttiğine göre, ordunun en iyileri arasında yer alan yaklaşık 500 Mısır subayı ordudan ayrılmış ve şehir yönetimine, siyasi hayata geçmiştir.²⁹¹

1954 yazında AMAN, Gazze Şeridi ve Ürdün çevresinde çok sayıda olaya neden olan ve İsrail'deki siyasi liderlik açısından ciddi endişelere yol açan artan sızma istihbaratı karşısında sonuç almaları için siyasi ve askeri yetkililerden ciddi bir baskı görmüştür.²⁹² İsrail Genelkurmay Başkanı Moşe Dayan, Arapların ateşkes hattına sızmaları nedeniyle, askeri istihbaratın performansından memnun değildi. 4 Haziran 1954'te yazdığı bir yazıda, özellikle güvenlik ve istihbarat araştırmaları alanında, sınır ötesinde olup bitenler hakkında istihbarat eksikliğinden bahsetmiştir. Bu yazıda aynı zamanda, istihbarat araştırmaları ve askeri istihbarat güvenliğinde çalıştırılmak için, ordu ve devletteki en iyi zihinlerin sömürüldüğü konusunda şikâyetle bulunmuştur.²⁹³

Bu süreçte Çekoslovakya ile yapılan silah anlaşması İsrail güvenlik servislerini şaşırtmıştır. Mossad anlaşmadan haberi olmadığı için tam bir başarısızlıkla suçlanmıştır. İsrail güvenlik liderliği, eyaletteki istihbarat servislerinin, Mısır'a sevk edilmesi beklenen Sovyet silahlarının içeriğiyle ilgili hiçbir bilgiye sahip olmadığını tespit etmiştir. Silah anlaşmasının bilinmemesinin bir sonucu olarak, Askeri İstihbarat tarafından istihbarat araştırması sistemi geliştirilmiştir.²⁹⁴ Böylece bilgi, Askeri İstihbarat Başkanı Aharon Yrif döneminde zirveye ulaşan Askeri İstihbarat ve Mossad'dan, teknik departmana akmaya başlamıştır.²⁹⁵

İsrail Askeri İstihbaratı, Mısır'ın İsrail'i takip etmeye yöneldiğini ve İsrail'le yeni bir savaş turuna hazırlanmak için dahil olduğu silah anlaşmasını hazırladığını tahmin etmiştir. Ancak İsrail istihbaratı, inisiyatifi kimin ve ne zaman alacağını belirleyememiştir.²⁹⁶ 1956'da savaşın patlak vermesinden önce, askeri istihbarat, İsrail Hava Kuvvetleri ile iş birliği içinde bilgi toplama konusunda istihbarat faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Bu süreçte hava keşifleri, genel olarak Sina üzerinde ve özellikle Mısır

291 Moshe Sharett, *Yoman Ishi" Personal Diary, 1953-1957"*, Vol. II, p.426.

292 Guy Laron, "Logic dictates that they may attack when they feel they can win:", p78.

293 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", p110-112.

294 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s 62.

295 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s.62-63.

296 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia*, *Tarjamat İlyas Farhat*, çev İlyas Farahat, s115.

paraşütçülerinin nerede olduğunu tespit etmek için, Metala üzerinde gerçekleştirilmiştir.²⁹⁷

İsrail, aldığı askeri önlemlerin arkasından, gerçek niyetini gizleyerek Mısır'a savaş hilesi yapmıştır. Yaptığı bu aldatmaca, İsrail'in Mısır'a karşı değil de, Ürdün'e karşı büyük bir saldırıya yöneldiği şeklinde olmuştur. Güya İsrail, idari işleri Ürdün hükümeti tarafından yürütülen Batı Şeria'da, Filistinlilerin düşmanlıklarından kaynaklanan sorunları durdurmak için Ürdün'e müdahalede bulunacaktı.²⁹⁸

İsrail istihbaratının kurucularından biri olarak görülen Shaul Avigor (1899-1978),²⁹⁹ anılarında şöyle demiştir:

“İsrail İstihbarat Bölümü tarafından sağlanan bilgiler önemli ve faydalı bilgilerdi. Her zaman harita ve hava fotoğraflarını saha güçlerine dağıtıyordu. Savaş sırasında bölüm, düşmanın faaliyetlerini, niyetlerini ve savaşın gidişatını doğru bir şekilde yansıtan istihbarat sağladı. Ancak AMAN'dan kuvvetlere bilgi akışı yavaş olmuştur.”³⁰⁰

Diğer taraftan, bu savaşla ilgili Mısır yönetimi güvenlik durumunu yanlış hesaplamıştır. İsrail askeri hazırlıklarını zamanında tespit edememiş, Sina üzerinde yapılan aşırı uçuşların arkasındaki gerçek niyeti çözememiştir. Mısır'a karşı yapılan saldırının, İngiltere, Fransa ve İsrail tarafından üçlü bir altyapısı olmuş, fakat bu durum gizli kalmıştır. İsrail ordusu komutanlarına, saldırının 24 saat öncesine kadar savaş operasyonları başlatma talimatı verilmemiştir. İngiliz ve Fransız kuvvetlerine, denizde açılmak üzere mühürlü zarflar içinde askeri emirler verilmiştir.³⁰¹

Savaş sırasında İsrail kuvvetleri, Mısır kuvvetlerine karşı saha izleme ve gözetleme birimlerinin faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. İsrail istihbaratı, Mısır'a ait telsiz görüşmelerini takip etme konusunda katkı sağladığı için, İsrail güçleri, Mısır ordusunun

297 Hisham El Maghary, *Elistratijiya laskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb*, s.44

298 hayim hrzuj, *Elhurub'ul Arabiyyet'il İsrailiyye 1948- 1982*, çevre Bader Al-Rifai (Elkahira: sina lilnaşir,1993), s137.

299 Mossad'ın o dönemde Avrupa ve Ortadoğu'da taşımak için çalıştığı ikinci Siyonist göçmenlik döneminde Haşay'ı kuran ve Mossad'ın başı olarak çalıştığı için istihbarat servislerinin kurucularından biri olarak kabul edilir. Adamları Sovyetler Birliği'ne ulaştı. (Aqili, Badr, *Almusad, Alshşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiylia*, s. 55).

300 Aqili, Badr, *Almusad, Alshşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiylia*, s. 55.

301 Mamdouh Fathi, *Kayfa yümkin hazimat israil dirasa tahlilayye mükarana*, s19.

Sina'daki kablolu iletişim ağını ve alçak irtifada uçan uçakların telefon kablolarını keserek, irtibatı kesintiye uğratmayı başarmıştır.³⁰²

Aynı şekilde İsrail istihbaratı, sınırlara yapılan sızıntıların bir kısmını, istihbarat çalışmalarında kullanılabilecek istihbarat hedeflerine dönüştürmeyi başarmıştır. İsrail ve Arap ülkeleri arasında olan sınırlar boyunca, belirli aralıklarla izleme üsleri oluşturulmuştur. İsrail sınırlarına sızmaya çalışan kişilerin istihbarat devriyeleri tarafından tutuklanması ve konuşturulması da önemli bir bilgi kaynağı olmuştur. 25-26 Eylül 1957 gecesi, Askeri İstihbarat devriye memurları, koyun otlatan Ürdünlü bir genci tutuklamıştır. Şahıs polis karakoluna götürülerek sorguya çekilmiş, fakat onlarla iş birliği yapmayı reddetmiştir. Bu yüzden Gideon Mahnyami isminde bir istihbarat devriye memuru, onu İsrail'e götürmeyi ve orada sorgulamaya çalışmayı önermiştir. Nitekim Ürdünlü genç, İsrail'de iki gün tutuklu kalmıştır. Sorgu sırasında, şahsın kardeşinin polis sicil memuru olarak çalıştığı ortaya çıkmıştır.³⁰³ İsrail'in soruşturma yoluyla elde ettiği bu tarz bilgilerden, istihbarat faaliyetlerine hızlı çözüm oluşturmak için bilgi bankası hazırlama yolunda faydalandığı açıktır.

Bu durumun yanı sıra İsrail, Mısır Sina'da 2000 Mısır askerini öldürmüş, 5000 kadarını yakalamış, fakat özellikle Cemal Abdül Nasır rejimini devirmek ve yeni bir Ortadoğu düzeni oluşturmak şeklindeki hedeflerine ulaşamamıştır. Ancak bu savaş, tabii olarak İsrail'in caydırıcılığının güçlenmesine katkı sağlamıştır. Bu dönemden sonra, Nasır'ın Arapları İsrail'e karşı savaşa girmemeleri konusunda uyarmasına mukabil olarak, Arapların İsrail'e karşı savaşa girmesi engellenmiştir. Bu yenilgi Araplar için önemli bir tehdit olmuştur. Yine İsrail'in 1956'da Mısır'a karşı yürüttüğü savaş politikası ve savaşa Fransa'nın da müdahil olması, İsrail'in Fransa ile olan ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlamıştır. Bu durum hem İsrail'in gücünün artmasına hem de gelecekte Fransa'nın yardımıyla nükleer projesini kurmasına vesile olmuştur.

3.1.3.1967 Altı Gün Savaşı

1967'de vuku bulan ve Altı Gün Savaşı olarak isimlendirilen bu savaş da İsrail istihbarat örgütlerinin değerlendirilmesinde önemli olaylardan biridir. Bu süreçte İsrail istihbarat servisleri, dikkatlerini İsrail sınırının kuzey cephesine odaklamıştır. 1965'te Suriye,

302 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s.55.

303 Raymond Cohen, *"Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign"*, p112-114.

Filistin Kurtuluş Örgütü üyelerinin Suriye topraklarında eğitim görmesine izin vermiştir. Filistin Kurtuluş Örgütü, İsrail'e karşı bir güvenlik tehdidi olarak görülmüş ve İsrail'in kuzey cephesindeki faaliyetlerine engel olabileceği düşünülmüştür. İsrail, kuzey cephesinde güvenliği sağlama bahanesiyle, Golan'da tarım arazileri ekme politikasını kullanmaya çalışmıştır. Ancak Suriye güçleri, Golan Tepeleri'nin sınırları boyunca 77 km'lik kısımda topçu bataryaları konuşlandırmış ve İsrail'e topçu bombardımanı yapmıştır. İsrail'in kuzey yerleşim yerlerinde yaşam kesintiye uğramış ve İsrail'in bu denkleme ulaşması zorla engellenmiştir.³⁰⁴

Kuzey cephesinde vuku bulan günlük savaş nedeniyle, İsrail istihbaratı kuzeyde arazi ekimi ve su savaşı çerçevesinde bir istihbarat operasyonu yapmaya karar vermiştir. Dolayısıyla İsrail istihbaratına ve Kuzey Komutanlığı'na istihbarat gerekmekteydi. Bu nedenle Askeri İstihbarattan dört görevi yerine getirmesi istenmiştir. Bu görevler şu şekildedir:

Birincisi Suriye'nin niyetini bilmek ve değerlendirmek. Golan'daki Suriye istihbarat servisini tanımak. İstihbarat servisindeki hareketlerden haberdar olmak, silahların çeşitleri, askeri birliklerin ve diğer askeri görevlerin durumuyla ilgili değişikliklere hakim olmak.

İkincisi Olay patlak vermeden önce, Suriye'nin İsrail kuvvetlerine ateş etme niyetinin olup olmadığını, olacaksa zamanını tespit etmek.

Üçüncüsü Olay sırasında Suriye'nin tepkisini bilmek. Suriye ordusunun Golan'daki hareketlerini takip etmek. Suriyelilerin yaralı ve ölümlerini tespit etmek.

Dördüncüsü Sürecin sonunda, Suriye'nin kayıplarını ve gelecekteki olası niyetlerini gösteren kapsamlı bir rapor sunmak.

Bahsi geçen görevleri yerine getirmek için, Askeri İstihbarat Servisi operasyona hizmet edecek tüm istihbarat araçlarını sağlamıştır. Teorik istihbarat için, bir hava gözetleme uçağı aracılığıyla gözetleme yapılmıştır. Uçağın yaptığı sortiler sayesinde, Golan'daki Suriye güçlerine ve onların İsrail kuvvetleriyle karşı karşıya gelme hazırlıklarına dair doğru resimler sağlanmıştır. İsrail ile sınır hattında günlük olarak gerçekleşen faaliyetler hakkında bilgi sağlamaya yardımcı olan izleme istihbaratı da kullanılmıştır. İstihbarat

304 Shlomo Gazit, *kritik kavşaklarda* (Tel Aviv: Yedioth Ahronot, 2016), s.142.

bilgileri, kuzeyden İsrail ordusuna ve İsrail Genelkurmay Başkanlığı'na Askeri İstihbarat vasıtasıyla ulaştırılmıştır. Bu bilgiler İsrail kuvvetlerinde zayıyatı önlemeye ve ulaşma hızı sayesinde su ve kara hareketlerinde fayda sağlamaya yardımcı olmuştur.³⁰⁵

Askeri İstihbarat Servisi AMAN, Mısır'ın 1970'in sonundan önce savaşa hazır olamayacağını tahmin ediyordu. Bu durumun altyapısında, Mısır'ın ekonomik durumu ve Mısır Silahlı Kuvvetlerinin Yemen'deki savaşlarla meşgul olması vardı. AMAN, Ekim 1964'te yayınlanan altı aylık bir raporda, 1968-69'dan önce İsrail'e Arap saldırısı olmayacağı yönünde bilgi verdi. Daha sonra yapılan bir Genelkurmay oturumunda, AMAN'ın 1967 Askeri İstihbarat tahmini taslakları incelenmiş ve bu düşünce pekiştirilmiştir.³⁰⁶ Bu şekilde AMAN, 1967'de savaş ihtimalinin olmadığını iddia etmiştir. AMAN Başkanı Aharon Barif bu çerçevede şunları söylemiştir:

“Değerlendirmemiz, öngörülebilir gelecekte -yani iki üç yıl içinde- İsrail'e herhangi bir Arap saldırısının beklenmediğiydi. Öte yandan Mısır'ın Sina'ya savunma için yerleştirmek üzere kuvvet gönderilebileceği tahmin ediliyordu. AMAN'ın 1965'in sonunda veya 1966'nın başlarında yayınlanan tahminlerden birine göre, boğazları kapatma ihtimalini arttırdık. Ancak Mısır kuvvetleri 14-16 Mayıs'ta Sina'ya girdiğinde, birkaç saatten fazla bir ön uyarımız yoktu.”³⁰⁷

Bu beyandan da anlaşılacağı üzere AMAN, Mısır ordusunun hareketlerini, Mısır kuvvetleri Sina'ya gitmeden ancak birkaç saat önce öğrenmiştir. Çünkü AMAN Abdül Nasır'ın, “İsrail Ordusu önünde bir güç gösterisinin ardından, kuvvetlerine ve tanklarına geri çekilme emri vereceğini” düşünüyordu.³⁰⁸ 19 Mayıs 1967'de Mısır ordusu, Sina'da altı askeri tümen konuşlandırmıştır. Bu yüzden İsrail istihbaratından Meir Amit, İsrail'in, Mısır'ın devasa konuşlandırmasına ait havadan keşif görüntülerini yayınlamayı önermiştir. Bundaki amacı, İsrail'e yedek güçlerini harekete geçirme konusunda bir gerekçe sağlamaktı. Ancak İsrail yönetimi bu öneriyi reddetmiştir.³⁰⁹

İsrail, Haziran 1967 savaşına kadar geçen süre boyunca bilgi toplamaya devam etmiştir. İsrail istihbaratı, hava saldırısının başarısını sağlamak için gereken tüm bilgileri elde

305 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s 93-94.

306 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s 95.

307 Ian Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia*, *Tarjamat İlyas Farhat*, çev İlyas Farahat, s184-185.

308 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s36.

309 Shlomo Gazit, kritik kavşaklarda, s.142.

etmeyi başarmıştır. Özellikle bütün Mısır hava üslerindeki ve havaalanlarındaki uçakların türlerini, sayılarını, Mısır hava savunma sisteminin araçlarını, koşullarını, yeteneklerini ve kapsamını belirlemiştir. Bu konuda AMAN Başkanı, sadece önemli görülen bilgileri değil, aynı zamanda Sina'daki Mısır radar istasyonlarının, ordu kamplarının, yapılan hazırlıkların, çeşitli tesislerin ve havalimanlarının kaliteli resimlerinin de elde edilmesini istemiştir.³¹⁰

20 Mayıs'ta AMAN, Cemal Abdül Nasır'ın, üç Mısır tugayını Yemen'den geri çektiğini öğrenmiştir. Aynı gün Mısır ordusu, Sina Yarımadası'nın güney ucundaki Şarm el-Şeyh bölgesini ele geçirmiştir. 22 Mayıs'ta Nasır, Kızıldeniz üzerinden İsrail'e giden tek nakliye yolu olan Akabe Körfezi girişindeki Tiran Boğazı'nın kapatıldığını duyurmuştur. Bu savaş ilanının bir nedenidir. Zira 1965'ten beri, İsrail'in Kızıldeniz'den geçen deniz rotasının engellenmemesi gerekiyordu.³¹¹

Akabe Körfezi'nin kapanmasının ertesi günü, AMAN Başkanı Aharon Yariv, Başbakan Levi Eşkol ile Tel Aviv'de bir kabine toplantısına katılmış ve şunları söylemiştir: “Süveyş sonrası dönem bitti. Mesele sadece bir seyir özgürlüğü meselesi değildir. İsrail boğazın kapanmasına tepki vermezse, güvenilirliğinin veya İsrail ordusunun caydırıcı gücünün hiçbir değeri olmayacak. Çünkü Arap ülkeleri, İsrail'in zayıflığını, güvenliğine ve varlığına saldırmak için mükemmel bir fırsat olarak yorumlayacaklar.” Aharon Yariv, bu sözleriyle acil askerî harekât çağrısında bulunmuştur.³¹²

Genelkurmay Başkanı Yitzhak Rabin, değerlendirme konusunda daha muhafazakâr davranmıştır. Rabin 23 Mayıs'ta, Aharon Yariv'in, İsrail'in savaşın ilk saldırısını üstlenmesi gerektiği yönündeki değerlendirmesini onayladığını duyurmuştur. Ancak Başbakan Levi Eşkol, sorunu diplomatik yollarla çözmek istemiş, Batılı güçlerden de istifade edilerek Mısır'la çözüm arayışına girmek gerektiğini savunmuştur.³¹³ İsrail içindeki kutupların bir kısmı savaş taraftarı bir tavır takınırken, bir kısmının alternatif çözüm arayışında olduğu görülmektedir.

310 Hisham El Maghary, *Elistratijiya laskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb*, s. 47.

311 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, çve İlyas Farhat*, s 190.

312 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s77-.79.

313 Avı Shlaim, *Failu Res in National intelli Gence Esttmates: The Case of the Yom Kippur War, World Politics*, 28/3 /(April, 1976), p.348-380

30 Mayıs 1967’de Ürdün lideri Kral Hüseyin, Kahire’de bulunan Cemal Abdül Nasır’a sürpriz bir ziyaret yapmış ve Mısır’la Ürdün arasında ortak bir savunma anlaşması imzalanmıştır. Ürdün, “Mısır ile ortak bir askeri komutanlığa yerleşerek, Ürdün cephesinde Arap güçlerinin komutası altında bir Mısır tugayı olmasını planlamıştır.”³¹⁴

İsrail istihbaratı bu dönemde durumu değerlendirirken hatalar yapmıştır. Ürdün hakkında istihbarat yapan ve AMAN’da bölüm başkanı olan Ze’ev Parlavin, Kral Hüseyin’in savaşa katılmaktan kaçınacağını iddia etmiş ve bu iddiasında ısrarlı davranmıştır. AMAN Başkanı Aharon Yariv ona bu konuda katılmamış ve “uyan bu bir savaş oyunu” diyerek uyarıda bulunmuştur.³¹⁵

Akabinde İsrail Ordusu, Mısır, Suriye ve Ürdün olmak üzere üç cephede birbirini izleyen olayları beklemenin tehlikelerini fark etmiştir. Bu nedenle İsrail Bakanlar Kurulu, AMAN’la ortak bir şekilde, 2 Haziran 1967’de prensip olarak Mısır ile savaşa karar vermiştir. AMAN, Mısır’ın hazırlıklarının zayıflığının ve Mısır ordusunun moralinin farkındaydı. Aharon Yariv, “Mısırlılar hala kanalın diğer tarafına birlikler itmekle meşguldüler ve acele yüzünden birliklerinin bir kısmı, iki gün üst üste aç ve susuz kaldılar. Bazıları geleneksel Arap köylü kıyafetleri giyerek ön plana çıktı. Orada onlara üniforma sağlamak için zaman yoktu” demiştir.³¹⁶

Aynı yılın 4 Haziran sabahı İsrail kabinesi savaşmaya karar vermiş ve Mısır havaalanlarına saldırı başlatmıştır. Aynı gün Mossad Şefi Meir Amit, Washington ile görüşmeler yapmış olarak İsrail’e dönmüştür. Meir Amit, Washington’dan döndüğünde, Amerikalıların, ilk olarak İsrail’in saldırmasına destek olduklarına ikna olmuştu.³¹⁷ Mısırlı pilotlar, o sabah uçaklarının bulunduğu yerlerde patlamasıyla uyandı. İsrail Hava Kuvvetleri, Mısır’a ait 419 uçaktan 304’ünü, Suriye’ye ait 112 uçaktan 53’ünü ve Ürdün’e ait 28 uçağı, henüz yerlerinden bile kalkmadan imha etti. İsrail Hava Kuvvetleri,

314 Samir A. Mutawi, *Jordan in the 1967 War* (Cambridge: Cambridge University Press, Press, 1987), p69.

315 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, çve İlyas Farahat*, s 192-193.

316 Jewish Virtual Library, *Israel Military Intelligence: Intelligence During the Six-Day War* (1967) (Erişim Ocak 2019) <https://bit.ly/3ugAfxX>.

317 Jewish Virtual Library, *Israel Military Intelligence: Intelligence During the Six-Day War* (1967) (Erişim Ocak 2019)

Irak'ın batısında bulunan Habbaniyah'ta bir hava üssünü bile bombalamış ve sabit duran on uçağı imha etmiştir.³¹⁸

İsrail ordusunun 5 Haziran 1967'de Mısır havaalanlarına bahsi geçen önleyici saldırısından önce, Mısırlı bir subayın İsrail ordusuna çok önemli bilgiler verdiği bilinmektedir. İsrail istihbaratının bilgi toplama durumu sadece Suriye ve Mısır ordusundaki bilgi kaynaklarıyla sınırlı değildi. Aynı zamanda, Ürdün'ün siyasi ve askeri tesislerine ilişkin, doğru bilgilere de sahiptiler.³¹⁹ Savaşın sona ermesinin ardından, Ürdün kral yardımcısı Hüseyin el-Rifai yabancı muhabirlere, "İsrail Hava Kuvvetlerine ait bir Super Mystere uçağı, 5 Haziran günü öğlen saatlerinde, Amman'da bulunan Kral Hüseyin'in kraliyet sarayındaki ofisine saldırı yaparak, yakın mesafeden bombaladı. Hedefini, bu kadar kesin ve net bir şekilde belirlemesi müthiş bir şeydi" demiştir.³²⁰ İsrail'in hedefleri bu kadar net bir şekilde tespit ederek vurmasından, muhakkak içeriden bilgi sızdırıldığı anlaşılmaktadır.

Mısır hava üssüne yapılan İsrail'in ana saldırısı iki dalga şeklinde olmuştur. İsrail Hava Kuvvetleri uçakları, Mısır'ın Sina üslerine saldırmak için, Akdeniz üzerinden doğuya doğru uçtu. İsrail öğleden sonra, saat 12:15'te Suriye ve Ürdün hava kuvvetlerine saldırdı. Bu hareket sayesinde, düşmanlarının hamle yapmasına engel oldu. Arap Hava Kuvvetlerinin ortadan kalkmasından sonra İsrail, Sina, Kudüs ve Barı Şeria'ya girmiş ve bu bölgeleri üç gün içinde tamamen ele geçirmiştir. İsrail savaşın altıncı gününde, Golan Tepeleri'ni ele geçirmiş ve Kuzey Celile'yi Suriye top menziline çıkarmıştır.³²¹

Görüldüğü üzere, İsrail istihbaratının ajanları aracılığıyla topladığı istihbarat, Arap güçlerine karşı askeri zafere ulaşmada önemli bir etki oluşturmuştur. 5 Haziran'da Ürdün Kralı Hüseyin, savaş hakkında şunları söylemiştir: "İsrail pilotları, tam olarak neyle karşılaşacaklarını biliyorlardı. ... Pilotlar, 32 Arap üssünün her birinin, her birinin en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar kataloğuna sahipti. Hangi hedefleri vuracaklar? Hedef nerede? Ne zaman ve nasıl vurulacak? ... Bizim böyle bir beklentimiz yoktu."³²².

318 Richard H Curtiss, *The Six-Day War: A Retrospective* (Gainesville: University of Florida, 1996), p61–62.

319 Samir A. Mutawi, *Jordan in the 1967 War*, p77-79.

320 Samir A. Mutawi, *Jordan in the 1967 War*, p80-81.

321 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikharat Al'iisrayiyyia, Tarjamat İlyas Farhat*, çev İlyas Farahat, s195.

322 Samir A. Mutawi, *Jordan in the 1967 War*, p89.

İsrail istihbaratı ajanları, Mısır devriyelerinin zamanlaması ve yöntemleriyle ilgili istihbarat bilgilerini saha gözetimi aracılığıyla elde etmiştir. Aynı yılın 4 Haziran günü, Hava Kuvvetleri Komutanı Muti Hood³²³, Genelkurmay Başkanı Yitzhak Rabin'e şunları söylemiştir: "Son iki haftadır Mısır Hava Kuvvetleri'nin devriye gezerken sergiledikleri hareketleri hassas bir şekilde gözlemliyoruz. Hamle için sabah 7:45 bizim için mükemmel bir zaman. Bir saat uyanık kalsak sonra üsse dönüp kahvaltı yapabiliriz." Sabah 7:45, İsrail Hava Kuvvetleri'nin tam olarak bombaladığı zamandır.³²⁴

Bu süreçte İsrail Güvenlik Kurumunun, insanlar üzerinden elde edilen istihbarat, iletişim istihbaratı, gözetleme istihbaratı ve gözetlemelerden elde edilen görüntüleri bir araya topladığı anlaşılmaktadır. Alınan bu bilgiler sayesinde Hava Kuvvetleri, özellikle Mısır kuvvetlerine dair doğru bir resim, bir şablon oluşturmuştur. Mossad da uzun yıllardır bilgi toplamak için casusları organize etmekte ve Arap havalimanları ile Arap hava savunma sistemlerinin resimlerini inceleyerek analiz etmekteydi.³²⁵ Savaşın sona ermesinin ardından Mısır basını, İsrail için çalışan bir Arap'ın tutuklandığını bildirmiştir. Bu ajan İsrail'e, Mısır donanma teçhizatları, savaş gemileri ve kendisinin çalıştığı İskenderiye limanındaki çalışma sistemi hakkında ayrıntılı bilgiler vermekle suçlanmıştır.

3.1.4. Yıpratma Savaşı (1968-1970)

Altı Gün Savaşı olarak isimlendirilen 1967 savaşındaki Arap yenilgisinin ardından İsrail güvenlik servisleri, Arap kuvvetlerinin durumu ve savaştan sonra İsrail ordusu tarafından işgal edilen yeni hatların arkasında ne şekilde konuşlandıkları hakkında bilgi toplama konusuna odaklanmıştır. Ayrıca Arap ordularının koşulları ve yenilgiden sonraki durumları da İsrail istihbaratının ilgilendiği meselelerdi. İsrail ile yeni savaşlara girebilme açısından, Arapların yeni yetenekleri konularında bilgi toplama faaliyetleri de yoğunlaştırılmıştır.³²⁶

Haziran 1967 savaşından sonra, Arap ordularının savaş sonrasındaki durumunu ve İsrail'e karşı bir savaş yürütme yeteneklerinin kapsamını, eğer böyle bir ihtimal varsa, bununla

323 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s84-86

324 Jewish Virtual Library, *Israel Military Intelligence: Intelligence During the Six-Day War (1967)* (Erişim Ocak 2019).

325 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia*, *Tarjamat İlyas Farhat*, çve İlyas Farahat, s 202.

326 Hisham El Maghary, *Elistratijiat laskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973*, ve tatsirha ala natayj alharb, s 49.

ilgili zaman durumunu incelemek üzere Askeri İstihbarat Servisi AMAN görevlendirilmiştir. Yapılan istihbarat değerlendirmesinde Araştırma Dairesi'nin³²⁷ tahminine göre, Arap ordularının en az bir buçuk yıldan önce eski durumuna dönemeyeceği bilgisi gelmiştir. Buna bağlı olarak, siyasi yönetimin bu dönemde siyasi hamleler geliştirmesi, İsrail'in menfaatine uygun görülmüştür.

Askeri İstihbarat Araştırma Dairesi'nin 1972 yılında hazırladığı altı aylık istihbarat raporunda, "Mısırlı liderler, yıpratma savaşını yenilemenin kendiler için maksatlı bir eylem olmadığına inanıyor. Bu nedenle Mısırlılar için tercih edilen yöntem kanalı geçmektir. Sina bölgesini dağ geçitlerine kadar işgal etmek amacıyla tam güçle hareket edecekler" şeklinde ifadeler geçmiştir. Bu nedenle İsrail güvenlik servisleri, Mısır ve Suriye ordularının saha hareketlerini takip ederek ve özellikle Mısır ordusunun kanal etrafındaki hareketlerini çıplak gözle takip ederek, mevcut olan tüm yollarla bilgi toplama konusunda aktif olmuştur.³²⁸

Yıpratma savaşı sırasında İsrail istihbaratı, Mısır'la başa çıkmak için çeşitlendirilmiş bir stratejiye odaklanmış ve bu strateji aşağıdaki ilkeleri izlemiştir.³²⁹

1. Mısır'ın sahada herhangi bir başarı elde etmesini engellemek.
2. Mısırlıları ateşkesi kabul etmeye zorlayan baskı uygulamak.
3. Uçaklar gibi ağır savaş malzemelerinin kullanımında karşılıklı artıştan kaçınmak.
4. Mısır'ın faaliyetini sakinleştirmek için bireysel vuruşlar yapmak.
5. Süveyş Kanalı boyunca asgari sayıda askeri kuvvet konuşlandırmak.
6. Mısır hükümetinin, Haziran 1967'den sonra ortaya çıkan bölgesel gerçekliği değiştiremeyeceğini kanıtlamak.
7. Mısır'ı, Altı Gün Savaşından sonra üzerinde anlaşılan ateşkese uymaya zorlamak.

1967 Haziran Savaşı'nda Arap ordularının yenilgisinden sonra, AMAN'ın teknik bölümü, Sovyetler Birliği'nden Mısır'a hava yoluyla gelen silahların ve diğer savaş ekipmanlarının niteliğine ilişkin araştırmayı genişletmiştir. Mısır ordusu hakkında, sahip

327 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiyliya*, s 91.

328 Hamza Habashi, *Alaistikhbarat Elisrayiyliya vedawruha fi alsira alearapi Elisrayiylii* (Cezayir: Muhammad Khider University, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015) s.64.

329 Dov Tamari, *The War of Attrition: Three Wars, One Storym, Strategic Assessment*", *Strategic Assessment - A Multidisciplinary Journal on National Security* 23/1 (ocak 2020), s59.

olduğu silah türü ve diğer savaş ekipmanları hakkında bilgi toplama mekanizmalarındaki performansını yeniden geliştirmiştir.³³⁰

1969'da İsrail, Mısır, Suriye ve Ürdün ordularının hareketlerini izlemek ve fotoğraflamak için insansız hava araçları kullanmıştır. Aynı yılın Temmuz ayında, Mısır'ın devam ettiği Yıpratma Savaşı karşılığında, Mısır'ın içindeki Nil Vadisi'nde derin bir bombardıman yapmak için Hava Kuvvetleri göreve çağırılmıştır.³³¹

İsrail istihbaratı, Mısır kuvvetlerinin davranışlarını, siyasi yönüne bakılmaksızın sadece askeri açıdan analiz ettiği için, Yıpratma Savaşı sırasında Mısır'ın niyetlerini değerlendirirken hata yapmıştır.³³² Bu dönemde Mossad'ın başarısızlıklarına şahit olunmuş, fakat hatalarından yararlanmak için çalışılmamıştır. İsrail Ordusu, yeni liderliği 1973 Savaşı'ndan bir yıl önce kurulan Mossad'da birtakım liderlik pozisyonları elde edebilmiştir. Tümgeneral Eliyahu Zira komutayı devraldığında, istihbarat alanında yeni bir bakandı. Yardımcısı Tuğgeneral Aryeh Shalev, Mısır cephesinden sorumluydu.³³³

3.1.5.1973 Arap-İsrail Savaşı

Yukarıdaki kısımlarda bahsedildiği üzere, Haziran 1967'de Arap ordularının yenilgisinden ve Arap topraklarının geniş alanlarının İsrail tarafından işgal edilmesinden sonra, İsrail istihbarat servisleri, istihbarat faaliyetlerini daha da yoğunlaştırmıştır. Özellikle yeni çizilen sınırların ötesinde, Arap ordularının yeniden yerleşmeleri hakkında bilgi toplamaya odaklanmıştır. Aynı şekilde İsrail istihbaratı, Haziran 1967'deki yenilginin ardından, Arap ordularının tekrar düzenlenmesi konusunu da mercek altına almıştır.³³⁴

Anlaşıldığı üzere, Arap güçleri hakkında bilgi toplama süreci, İsrail istihbaratının odak noktası olmaya devam etmiştir. Böylece Arap ordularının tüm günlük hareketleri çeşitli izleme araçlarıyla takip edilmiştir. Mısır ordusunun kanalı geçmek için Süveyş Kanalı'nda gemilerle yaptığı hazırlıklar izlenirken, kanal hattı boyunca köprü ve geçiş

330 Wod Ghawanut, *Silah Alaistikbarat Al'iisrayiylia*, s 91.

331 Doron Geller, *Israel Military Intelligence: Intelligence During Yom Kippur War 1973*, (Erişim ocak 2020). <https://www.jewishvirtuallibrary.org/intelligence-during-the-six-day-war-1967>

332 Uri Bar-Joseph, "The Intelligence Community during the Yom Kippur War (1973)," in *Israel's Silent Defender: An Inside Look at Sixty Years of Israeli Intelligence*, ed. Amos Gilboa, and Ephraim Lapid (Jerusalem: Green Publishing House, 2012), p 78.

333 Howard M. Sachar, *A History of Israel: From the Rise of Zionism to Our Time*, (New York: Alfred A. Knopf, Inc., 3rd ed, 2007), p 753

334 wod Ghawanut, *Silah Alaistikbarat Al'iisrayiylia*, s 91.

güzergahlarındaki açıklıklar da tespit edilmiştir.³³⁵ Aynı şekilde Mısır'ın Bar Lev Hattı boyunca yüksek kum tepelerine fırtına ve nüfuz etme eğitimleri yaparak askerlerin savaş yeteneklerini geliştirme çabaları öğrenilmiştir.³³⁶

Bu şekilde İsrail istihbaratı, Mısır ordusunun savaş teçhizatına dair tüm gelişmeleri ve Mısır ordusunun yeteneklerini arttırmak için yaptığı çalışmaları sürekli izlemiştir. Bu süreçte İsrail istihbarat raporlarından birinde, Sovyetler Birliği'nin Mısır ve Suriye ordularına karadan karaya gelişmiş uçaksavar füzeleri verdiği belirtilmiştir.³³⁷ İsrail ve İsrail istihbaratı, kanalı geçmeyi yardımcı olacak amfibi zırhlısından dolayı endişe duymuştur. Bu nedenle yapılan istihbarat çalışmaları, yaklaşan herhangi bir çatışmada, eylem mekanizmalarını ve kullanım yöntemlerini bilmeye odaklanmıştır.³³⁸

Nisan 1973'te İsrail Askeri İstihbaratı AMAN tarafından, güney cephesindeki Mısır askeri teçhizatı hakkında bilgi alınmıştır. Bu süreçte Mısır ordusunun Nil Vadisi'ndeki konumlarından Süveyş Kanalı'na kadar olan askeri hareketleri izlenmiştir.³³⁹ Ekim ayında İsrail Hava Kuvvetleri'ne, Mısır kuvvetlerinin koşullarını belirlemek için hava fotoğrafları almasına dair bir talimat verilmiştir. Havadan keşif yoluyla toplanan görüntüler incelenerek analiz edildikten sonra, Mısır ordusunun cephede önemli ölçüde yeniden konuşlandığı ve savaşa hazırlanmak için bölgelerinde askeri teçhizat dağıttığı görülmüştür.³⁴⁰ Görüntülerin analizi üzerine çok fazla yorum ya da değerlendirme yapmaksızın, ana sonuçlardan bahseden ön istihbarat raporu yazılmıştır. Kullanılan ifade, tek bir cümle olarak şu şekildedir: "Kanal bölgesinde daha önce görülmemiş bir şekilde askeri alanlar işgal edildi."³⁴¹

Henüz 1973'ün ortalarında, AMAN, Arap savaş planlarının tamamen farkındaydı. İkinci ve üçüncü Mısır ordularının, Süveyş Kanalı'nı Sina'nın İsrail tarafındaki yaklaşık on kilometre derinliğe kadar geçmeye çalışacaklarını biliyorlardı. Piyade saldırısından sonra

335 Hisham El Maghary, *Elistratijiat laskariat likul min mısır ve israil fı harb ktubar 1973*, ve tatsirha ala natayj alharb,s.91.

336 wod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* ,s 112.

337 Avi Cooper, Zvi Ofer, *Elaistikhbarat Ve Elamn ElKawmi*, çev. Dar Aljalil Lilnashr (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1989),s 336.

338 Hisham El Maghary, *Elistratijiat laskariat likul min mısır ve israil fı harb ktubar 1973*, ve tatsirha ala natayj alharb,s.93

339 Ian Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia*, Tarjamat İlyas Farhat, çev İlyas Farhat,s 263.

340 Avi Cooper, Zvi Ofer, *Elaistikhbarat Ve Elamn ElKawmi*, çev. Dar Aljalil Lilnashr s.337.

341 wod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* ,s 125.

Mısır zırhlı tümenleri, Süveyş Kanalı'nı geçmeye ve Mitla ve Jedi geçidine kadar ilerlemeye çalışacaktı. Donanma birimleri ve paraşütçüler, daha sonra Sina'nın güney ucunda bulunan Şarm el-Şeyh'i ele geçirecekti. Mısır'la ilgili bu bilgilere sahip olan AMAN, Suriye savaş planlarının da birçok detayını biliyordu.³⁴²

5 Ekim 1973 sabahı İsrail istihbaratına, Suriye ve Mısır'da bulunan Sovyet uzmanlarının ailelerinin, gönderilen bir Sovyet uçağıyla, memleketlerine dönmek üzere Suriye ve Mısır'dan ayrıldıklarını belirten bir bilgi gelmiştir. Aynı günlerde Şam'a askeri teçhizatla dolu nakliye uçakları inmiştir. Bu nedenle İsrail, orta derecede olağanüstü hal ilan etmeye karar vermiştir.³⁴³

İsrail istihbaratının bilgiyi doğru bir şekilde değerlendirememesinin belki de en ilginç yönlerinden biri, savaşın başlamasından 12 gün önce, 25 Eylül 1973 gibi erken bir tarihte, Başbakan Golda Meir'in, Mısır'ın savaşa yaklaştığına dair kişisel bir uyarı almasıdır. Ürdün Kralı Hüseyin'den gelen bu uyarı, Suriye'nin yakında İsrail'e saldırı yapacağı yönündeydi. Ürdün, Arap dayanışmasına olan ilgisini göstermek için çoktan Golan Tepeleri'nin Suriye tarafına sembolik bir güç göndermiş, ancak savaş sırasında İsrail ile cephesini tamamen sessiz tutmuştur. Böylece İsrail, Ürdün Nehri sınırına yalnızca 28 tanklık bir süper güç bırakarak, İsrail ordusunun ve hava kuvvetlerinin doğrudan Suriye ve Mısır tehditlerine odaklanması mümkün olmuştur.³⁴⁴

Ürdün Kralı Hüseyin'in İsrail'e verdiği bu bilginin ulaşma şekli de ilginçtir. 25 Eylül 1973 akşamı İsrail konukevi³⁴⁵, İsrail'in en azından resmi olarak savaşta olduğu Ürdün Haşimi Krallığı'ndan seçkin bir ziyaretçiyi, Kral Hüseyin'i konuk etmiştir. Kral, Amman'ı bir saat önce Ürdün Kraliyet Hava Kuvvetleri'nin helikopteriyle terk ederek Ölü Deniz kıyısına gitmiş ve buradan İsrail Hava Kuvvetleri'nin helikopteriyle konukevine nakledilmiştir. Kral Hüseyin'in yanında, Başbakan Zeyd el-Rıfay ve

342 Bruce Riedel, *Enigma: The anatomy of Israel's intelligence failure almost 45 years ago* (Erişim şubat 2020). <https://brook.gs/3hEdu43>.

343 Avi Cooper, Zvi Ofer, *Elaistihbarat Ve Elamn ElKawmi*, çev. Dar Aljalil Lilnashr s 378.

344 Bruce Riedel, *Enigma: The anatomy of Israel's intelligence failure almost 45 years ago* (Erişim şubat 2020). <https://brook.gs/3hEdu43>.

345 Konuk evi, Tel Aviv'in kuzeyinde Akdeniz'e bakan küçük bir tepenin üzerinde İsrail İstihbarat ve Özel Projeler Enstitüsü'ne veya Mossad'a aittir. Garajı, oturma odası, yatak odası ve birçok küçük toplantı odası ile mütevazı bir yapıdır. Aynı zamanda bir mutfak ve geniş bir yemek alanı vardır. Kırk yıl önce, 1973'te, konukevi bölgedeki neredeyse tek binaydı. Hemen altında, suyun yakınında Tel Aviv'i Celile ve Hayfa'ya bağlayan sahil yolu var. Bugün Mossad merkezi de konuk evinin hemen altında ve yanında bulunuyor. (Bruce Riedel, *Enigma: The anatomy of Israel's intelligence failure almost 45 years ago*, (Erişim Şubat 2020). <https://brook.gs/3hEdu43/>).

istihbarat şefi Tümgeneral Fathi Abu Talib vardı. Bu ziyaretin, Kral'ın ilk ziyareti olmadığı ve Kral Hüseyin'in yıllardır İsrail liderleriyle gizlice görüştüğü bilinmektedir.³⁴⁶

Kral Hüseyin, toplantının “acil” olduğunu söyleyerek, bu görüşmeyi iki gün önce talep etmiştir. Bu talep, ev sahibi İsrail Başbakanı Golda Meir tarafından kabul edilmiştir. Kral yakın zamanda, 10-12 Eylül 1973 tarihleri arasında, Kahire’de yapılan en son zirve toplantısına katılmıştır. Kral'ın katıldığı bu toplantı istisnai bir toplantıdır. Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat ve Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad bu toplantının diğer konuklarıydı. Ürdün’ün Mısır ile ilişkileri 1972’de kesilmiş ve Suriye ile de Ürdün, Eylül 1970’te küçük bir savaş yaşamıştır. Ancak Kahire’de yapılan toplantıda diplomatik ilişkiler kurarak, diyaloglarını eski haline getirmişlerdi. Bu şekilde Kral Hüseyin, Tel Aviv’e geldiğinde, Sedat ve Esad’dan aldığı, Ortadoğu’daki duruma ilişkin doğrudan değerlendirmelere sahiptir.³⁴⁷

Kral Hüseyin o gece İsrail’e, Mısır ve Suriye’nin statükoyu savunulamaz olarak gördüğünü ve bu durumun daha uzun süre devam etmesine Sedat ve Esad’ın izin vermeyeceğini söylemiştir. Kral, Golda Meir ile yaptığı görüşmede net bilgiler vermiştir. Meir’e, Sedat ve Esad’la yaptığı görüşmelere dayanarak savaşın yaklaştığını söylemiştir. Kral, her iki liderin de Ürdün’ün İsrail saldırısına katılıp katılmayacağını sorduklarını söylemiş ve kendisinin “beni rahat bırakın” dediğini belirtmiştir. Ürdün ordusunun Batı Şeria ve Doğu Kudüs’ü kaybetmesine atıf yaparak, “1967’de böyle bir ortaklık için gerçekten ağır bir bedel ödediğini” söylediğini ifade etmiştir.³⁴⁸ Daha sonra Kral Hüseyin, Suriye’nin savaşa tamamen hazır olduğunu söylemiş ve Suriye’de hassas bir kaynağın, Ürdün’ün de savaşa hazır olduğunu ve ordunun zaten saldırı öncesi bölgelere konuşlandığını eklemiştir. Meir Kral’a, talimat verildiğinde Mısır’ın Suriye’yle birlikte savaşa katılıp katılmayacağını sormuş ve Kral “sanırım iş birliği yapacaklar” şeklinde cevap vermiştir.³⁴⁹

Görüşme esnasında Başbakan Meir kısa bir süre ara istemiştir. Gece yarısı askeri baş danışmanı olan Savunma Bakanı Moşe Dayan’ı konukevine çağırarak ve Kral’ın verdiği

346 Barry Schweid, *Jordan King Allegedly Warned Meir*, (Erişim Ocak 2020). (<https://bit.ly/368zFbN>).

347 Uri Bar Joseph, *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and its Sources* (Albany, State University of New York Press, 2005), p90.

348 Barry Schweid, *Jordan King Allegedly Warned Meir*, (Erişim Ocak 2020). (<https://bit.ly/368zFbN>).

349 Asher Susser, *Lion of Jordan, The Life of King Hussein in War and Peace*, (London: Penguin, 2007), p320.

bilgilerin özetini listelemiştir. Dayan, Golan’a yönelik tehlikenin farkında olduğunu ve sabah bu alan için takviye isteyeceğini söylemiştir. Bu meselede kendini nispeten güvende hisseden Meir, Kral ile toplantıya geri dönmüştür.³⁵⁰ Kral Hüseyin ertesi gün Amman’a döndükten sonra, Dayan, İsrail ordusunda kıdemli istihbarat subayı olan General Eli Zeira, yardımcısı Aryeh Şalev ve diğer üst düzey güvenlik yetkilileriyle bir toplantı yaparak bu meseleleri tartışmıştır. Fakat bu tartışmada, Kral’ın uyarısını mesnetsiz olarak değerlendirmiş ve belki de sadece tahmin yürütme olarak görerek reddetmişlerdir. Zira onlara göre Araplar için saldırmak çok zayıf bir ihtimaldi. Dayan, Arap ordularının savaş yeteneklerini tamamen küçümsediğini ifade etmekteydi.³⁵¹

12 Ekim 1973’te AMAN, Eşref Mervan adında bir muhbirden önemli bir istihbarat bilgisi almıştır. Bilgi, iki Mısır tümeninin, 4. Tümen ve 21. Zırhlı Tümenin, 14 Ekim’deki hareketi çerçevesindeydi. İsrail ordusu elde ettiği bilgiyi iyi kullanmış ve iki zırhlı araca saldırı düzenlemiştir. Bu şekilde İsrail ordusu, iki zırhlı tümenin Golan’a geçmesi durumunda güç dengelerini değiştirecek büyük bir trajediden kurtulmuştu.³⁵² İsrail istihbaratının, Ürdün’ün savaşta Mısır ve Suriye güçleriyle birlikte yer alacağını tahmin edeceği varsayılıyordu. Ancak bu durum dikkate alınmamış, bu da Tümgeneral Elazar’ın Kudüs yolunu güvenceye almak yerine, Tuğgeneral Moşe Peled liderliğindeki yedek tümeni Golan’a getirmesine izin vermesine neden olmuştur. Tümgeneral Yisrael Tal, Kudüs’e giden yolun korumasız olacağı konusunda uyarıda bulunmuştur. Ancak istihbarat değerlendirmesi, General Elazar’ın doğru karar vermesine yardımcı olmuş ve böylece Golan Tepeleri kurtarılmıştır.³⁵³

İsrail istihbaratının topladığı kapsamlı bilgilere rağmen, AMAN’ın elinde çok miktarda yanlış bilgi ortaya çıkmıştır. Çünkü toplanan bilgiler iyi analiz edilmemiştir. İsrail karşıtı güçler bu durumu şu şekilde yorumlamıştır: “onlar gördüler, ama anlamadılar.” AMAN bu durum hakkında herhangi bir açıklama yapmamıştır.³⁵⁴ Ayrıca Mossad Şefi Zafi Zamir’e, 5 Ekim Cuma günü en önemli ajanlardan birinden mesaj gelmiş, fakat Askeri

350 Lion of Jordan, *The Life of King Hussein in War and Peace*, p320.

351 Uri Bar Joseph, *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and its Sources*, p90.

352 İsrail ordusunun 14 Ekim’de iki Mısır tümenine yönelik saldırısının, Suriye’nin güneyindeki savaşta dramatik bir dönüm noktası oluşturduğuna dikkat edilmelidir.

353 Khalid Sindawi & Ephraim Kahana, “*The Yom Kippur War: The Successes of Israeli Intelligence*” *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 28:4 (2015), p771.

354 Hisham El Maghary, *Elistratijiat laskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb*, s.96-97.

İstihbarat, bu sıcak bilgiyle ilgilenmeyi, bu bilgiyi incelemeyi ve işleme koymayı ertelemiştir. Ajandan gelen mesaj, İbranicede “turp” anlamına gelen “taznun” kelimesiydi, ki bu mutabık kalınan kod, savaşın yakın olduğu anlamına gelmekteydi³⁵⁵ Daha sonra Mossad Şefi, bu mesajın ayrıntılarını öğrenme adına, bilginin kaynağıyla buluşmak için, ajanın bulunduğu yere gitti. Kaynakla yapılan görüşmeden ve mesajın niteliğini anladıktan sonra Mossad, İsrail’e savaş açısından kayba neden olabilecek bilgileri yeniden kontrol ederek işleme koymuştur. 6 Ekim Cumartesi günü saat tam 03:45’te, Mossad Başkanı siyasi yönetimi arayarak onlara Mısır ve Suriye’nin, o günün günbatımından itibaren savaş için saldırıya geçeceklerini söylemiştir.³⁵⁶

İsrail kuvvetlerine yönelik saldırı, kaynaktan geldiği gibi saat altıda değil, tam olarak 01:55’te başladı. İsrail, 177 İsrail tankı ve 50 topçu bataryasının karşısında, 1.400 Suriye tankı ve 1.000’den fazla topçu ile karşılaştığı Golan Tepeleri’nde tamamen hazırlıksız yakalanmıştı. Aynı zamanda bu adetler sadece rezervlerin son dakikada kısmi çağırılması nedeniyle orada olabilmisti. Ayrıca Mısırlılar, Süveyş Kanalı’nı geçerek İsrail savunmasını kolayca aşmış ve Sina’da yaklaşık on kilometre ileride bir köprü kurmuştu.

İsrail, Golan için yoğun bir savaşa girmiş ve 6 Ekim’de tüm Golan’ı geri almak için çabalamış, fakat bu çabası neredeyse bir yenilgiye dönüşmüştür. Sina cephesinde ise Mısır, İsrail’in güney sınırlarını savunmak için yeterli sayıda İsrail rezervi gelmeden önce, Mitla ve Gedi geçitlerini, onlardan önce neredeyse tamamen açmıştır.

İsrail Askeri İstihbaratı, Mısır piyadeleri tarafından İsrail kalkanlarına karşı yıkıcı bir etki yapmak için kullanılan Sovyet yapımı Sager tanksavar füzelerinin ölümcül etkinliğini ve hem Mısır hem de Suriye tarafından, İsrail Hava Kuvvetlerine karşı yıkıcı bir etki oluşturan karadan havaya füzelerin ölümcül etkinliğini ciddi bir şekilde küçümsemiştir. Bu şekilde İsrail’in istihbarat zaafı ortaya çıkmıştır.

3.1.6.1982 İsrail-Lübnan Savaşı

Bu savaşa giden süreçte, Filistinli savaşçılar tarafından sahil yoluna müdahale edilmesiyle ateşlenen 1978 Litani operasyonu sırasında, İsrail ve Filistin Kurtuluş Örgütü

355 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, s 248.*

356 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, s 248.*

arasında çatışmalar doruk noktasına ulaşmıştır.³⁵⁷ İsrail, 1976 yılından beri Lübnanlı Hristiyan milislere, Filistin Kurtuluş Örgütü'yle ara sıra gerçekleşen çatışmalarında yardım ediyordu. İsrail, 1978'de vuku bulan Litani operasyonu sırasında, Lübnan'ın güneyinde bir güvenlik bölgesi kurmuştur. Burada daha sonra Güney Lübnan Ordusu'nu oluşturan Hristiyan milislere eğitim ve silah sağlamaya başlamıştır.³⁵⁸

İsrail güvenlik kaynakları, istihbaratı ve ordusu aracılığıyla, 1978'de Lübnan'a yapılan saldırıdan sonra birkaç hedefe varmak istiyordu. Bu hedefler:³⁵⁹

1. Güney Lübnan'ın Tevrat'ta bahsedilen Vaat Edilmiş Toprakların sınırları içinde olduğuna dair dini iddia.
2. Litani'yi kuzey İsrail'in savunmasına doğal bir engel olarak gören güvenlik boyutu.
3. Lübnan'da Filistin direnişinin yaşandığı, kuzeydeki İsrail yerleşimleri için bir tehdit olan Filistin boyutu.
4. Lübnan iç savaşını sömürmek. İsrail müdahalesiyle Lübnanlılar arasındaki anlaşmazlığı artırmak ve Lübnan'daki Filistin direnişinin varlığından nefret edenlerle ilişkileri güçlendirmek için bir araç olarak görmek.

İsrail istihbaratı, 1982'de Lübnan'daki istihbarat faaliyetlerinde, Lübnan'daki siyasi durum hakkında istihbarat toplamak için Hristiyan müttefiki olan Lübnan Kuvvetlerine güvenmekteydi. İsrail'in Lübnan'daki endişesi, Filistinli direniş gruplarının ve Lübnan'ı kontrol eden Suriye güçlerinin varlığı olmuştur. Lübnan siyaseti ve toplumu, İsrail için öncelikli bir alan değildi. Bu nedenle, Lübnan'ın doğasını ve Lübnan arenasını anlamak için, tamamen Lübnan Kuvvetlerine güveniyordu. Onlarla koordineli olarak hareket ederek, Lübnan'daki sorunlarla başa çıkmak için mekanizmalar geliştirmekteydi.³⁶⁰

Ariel Şaron, 1980'lerin başında Lübnan güçlerine başkanlık eden Beşir Gemayel'i³⁶¹ işgalden sonra Lübnan'ın başına getirmek için bir komplo kurmuştur. Bu durum içinde, Lübnan'daki Sünni gruplar, Lübnan'daki Filistinliler ve Suriyelilerin ikinci planda

357 Uri Bar Joseph, *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and its Sources*, p90 & İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'israyiyliya, Tarjamat İlyas Farhat*, s 312-313.

358 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'israyiyliya, Tarjamat İlyas Farhat*, s314.

359 Ashraf Al Qassas, *Daur almukamait Elfilastiniayi fi altasadiy lileudwan el'israyilii alaa Lübnan* (Gaza: İslam Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007), s.46.

360 Ashraf Al Qassas, *Daur almukamait Elfilastiniayi fi altasadiy lileudwan el'israyilii alaa Lübnan*, s46-48.

361 En eski Hristiyan partisinin kurucusunun oğlu Beşir Gemayel.

tutulması da etkindir. Beşir Gemayel, ayrıca İsrail’le bir barış anlaşması imzalayacağına, Filistinlileri ve Suriyelileri sınır dışı edeceğine ve İsrail’in güvenilir bir kuzey müttefiki olacağına dair sözler vermiştir.³⁶²

Mossad, ilişkileri uzun yıllar öncesine dayandığı için, İsrail’in Lübnan Falanjistleriyle bağlantısı olarak görülmektedir. Ancak bu ilişkiler, 1975 Lübnan İç Savaşı’ndan sonra gelişmiştir. Mossad subayları, sık sık Doğu Beyrut’taki Falanjistlerin karargahını ziyaret etmiş, hatta burada İsrail tarafından Lübnanlı kuvvetlere silah ve eğitim verilmiştir. Mossad, genel olarak Lübnan’da ve özellikle Hristiyan meselelerinde uzman olmuştur. Ancak Eylül 1982’de, Falanjistlerin kadınlara ve genel olarak Filistinlilere yönelik katliamlarıyla iç savaşın doruk noktasına ulaşmasının ardından Mossad, Hristiyanlar için avukat olmuştur. Yaptıkları analizlerde tarafsızlığı tamamen ortadan kalkmıştır.³⁶³

O zamanki Mossad Başkanı Nahum Admoni bu konuda şunları söylemiştir: “Mossad, meseleye (Lübnan hakkındaki istihbarat) mümkün olduğunca tarafsız bir şekilde kalmak için elinden gelen her şeyi denedi. Ancak iletişimden sorumlu olduğum için, kişisel ilişkiler yüzünden olayların nesnel analizinin hâkim olduğu varsayımını kabul ediyorum.” Mossad bu süreçte genellikle Falanjistlerin değerlendirmelerinin savunucusu olmuştur.³⁶⁴

İsrail Askeri İstihbarat Servisi AMAN, Lübnan’daki istihbarat bilgilerini toplamış ve analiz etmiştir. Ancak AMAN liderliği, Mossad’ın önceliğine itiraz etme konusunda isteksiz davranmıştır. Beşir Gemayel 14 Eylül 1982’de suikasta uğradığında, İsrail ordusu Batı Beyrut’a girmiştir. Sonra Falanjist savaşçılar, insanları katletmek için Sabra ve Shatila kamplarına gönderilmiştir. Olayı soruşturan komite “Kahan”³⁶⁵, o zamanki istihbarat müdürü Tümgeneral Yehoshua Sagi’nin, Hristiyanların aşırı şiddet eğilimi olmasına rağmen, Falanjist katliamı olasılığını değerlendirme sorumluluğundan kaçtığı sonucuna varmıştır. Bu sebeple Şaron, onun istihbarat komutanlığından çıkarılmasını tavsiye etmiştir. Fakat sonuç olarak, Admoni’nin istihbarattan çıkarılması tavsiye edilmesine rağmen, ironik bir şekilde Admoni, suikasttan sadece iki gün önce Mossad

362 İbrahim Al-Jundi, *Ell'ajüün elfilastiniüyn bayn elyda veatawtin* (Dar Al-Shorouk, Aman, 1.Baskı, 2001), s.125

363 Jewish Virtual Library, *First Lebanon War: Background & Overview* (1982-1985) (Erişim Ocak 2020). <https://bit.ly/3fG2aSs>

364 Jewish Virtual Library, *First Lebanon War: Background & Overview* (1982-1985) (Erişim Ocak 2020).

365 Kahan Komitesi Ayrıntılar Beşinci Bölümde Bulunmaktadır.

komutanlığına getirilmiştir. Kahan komitesi Admoni'yi beraat ettirmiş ve Admoni 1989'a kadar Mossad'da müdür olarak kalmıştır.³⁶⁶

Diğer taraftan, 1982 yılında İran ve Suriye'nin yardımlarıyla gizlice Hizbullah Örgütü kurulmuştur. İran Devrim Muhafızları'ndan bin kişi olduğu tahmin edilen askeri bir birlik, 1982'de Lübnan'ın doğusunda konuşlandırılmıştır. Hizbullah üyelerini eğitmeye ve donatmaya başlamıştır. 1983'te bir Hizbullah üyesi İsrail'in Tire'deki karargahında kendisini havaya uçurarak patlatmıştır. Bu şekilde Hizbullah, Amerikan ve İsrail kurumlarına karşı bir dizi saldırı düzenlemiştir. Sonuç olarak 75 İsrailli ve düzinelerce Lübnanlı öldürülmüştür.³⁶⁷

Lübnanlı Falanjistler, Maruni Hristiyan topluluğunun Şiileri hor gördüğü ve onları ikinci sınıf olarak değerlendirdiği için, Lübnan sosyal ve siyasi sisteminde öncelik vermemiş ve Şiiler toplum içinde hiçbir değere sahip olamamıştır. İsrailliler, Lübnan'ı çözümlemek için büyük ölçüde Hristiyanlara güvenmiştir. Siyonist bir tarihçi İsrail istihbaratının Lübnan ile olan ilişkilerinden söz ederek, "İsrail'in Şii bölgelerinde bir istihbarat yapısı yoktur. Lübnan'ın iç siyasetine odaklanan az sayıdaki İsrailli analist, Şiiler hakkında çok az şey biliyordu ve bilgilerinin çoğu Şiileri hor gören Marunilerden geliyordu" demiştir.³⁶⁸

1948 yılında, Şin Bet Güvenlik Servisi Lübnan'ın işgalinden sonra güvenliğin sorumluluğunu üstlenmiştir. Mossad ile birlikte bilgi toplama, işleme ve analiz ve Hizbullah ile mücadeleye odaklanmıştır. O dönemde Hizbullah'a Suriye ve İran desteği vardı ve Lübnan'ı işgal eden İsrail ordusuna karşı çalışmalar yapılmaktaydı. İsrail Ordusu, 2000 yılında Lübnan'dan çıkmasına kadar, yaklaşık 500 askerini ve 90 sivil kaybetmiştir.³⁶⁹

Bu durumun yanı sıra, İsrail istihbarat servisleri Filistin Kurtuluş Örgütü'ne de özel bir önem vermiştir. İstihbarat servisleri, kuruluşundan bu yana Filistin Kurtuluş Örgütü'ne casuslar ve ajanlar aracılığıyla, planlarını öğrenmek amacıyla sızmaya çalışmıştır. Bunun

366 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, s 334-335.

367 Daniel Byman, *Deadly Connections: States that Sponsor Terrorism* (İngiltere :Cambridge, Cambridge Press, 2005), p. 85-89.

368 Dan Byman, *A High Price: The Triumphs and Failures of Israeli Counterterrorism*, p. 215.

369 Şabak, *Following Operation Peace in the Galilee the ISA receives responsibility for counter-terror in Lebanon Jun, 1982* (OCAK 2019). <https://bit.ly/3ueqWYt>.

yanında, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün liderlerine suikast düzenlemek veya bir şekilde etkisiz hale getirmek, yok etmek amacıyla çalışmalar yürütmüştür.

Lübnan'da 1982'de yapılan istihbarat mücadelesinin, 1973'teki meydan okumadan daha zor ve karmaşık olduğu söylenebilir. 1973'te zorluk iki taraflıydı: Araplarla İsrail arasında bir saldırı olacak mı, olmayacak mı? Fakat 1982'deki durum daha da karmaşıktı: İsrail işgali Lübnan siyasetini ve bölgesel dengeyi nasıl değiştirebilir? Her iki durumda da İsrail istihbaratı yanlış hesaplamalar yapmıştır. Bürokratik süreçte karşı karşıya kalınan değişiklikler, daha iyi istihbarat üretilmesine engel olmuştur.

İsrail Devleti kuruluşundan bu yana, savaşları asgari çabayla kazanma yeteneğine sahip olmaya çalışmıştır. Büyük başarı elde edilen caydırıcı teorilerin çoğu pratikte uygulanabildi. Bununla birlikte, İsrail'in caydırıcılık politikası, İsrail sınırlarına tam bir sükûnet getiremedi. Çevredeki hiçbir Arap ülkesinin İsrail'e saldırmaya, hatta ona saldırmayı ciddi bir şekilde düşünmemesine rağmen bu durum böyle olmuştur. Ürdün ve Mısır'daki mültecilerin fedai operasyonları uygulamak için İsrail'e sızmalarında güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya kalınmıştır.

1950'li yıllarda İsrail, kendisine karşı çok sayıda casus tarafından temsil edilen ve birçok İsraillinin ölümüne neden olan saldırı eylemlerini ortadan kaldırmak için kapsamlı bir tepki politikası benimsemiştir. Bu süreçte ilk üç yılda 99 İsrailli öldürülmüştür. Bu durum, İsrail'i sızıntıları ortadan kaldırmak amacıyla çok sayıda "kapsamlı" müdahale operasyonları yapmaya itmiştir. Ancak, kapsamlı tepki politikası istenen başarıyı elde edememiştir. 1953'teki Qebya katliamı (İsrail'in deyiimiyle "Shoshana") olaylarından sonra İsrail, kendisini Birim şeklinde özel bir yapı kurmaya sevk eden askeri operasyonlarla karşı karşıya bulmuştur. Bu noktada İsrail Ordusu, düzenli ordu birlikleri yerine, kendisine yönelik saldırı eylemlerine karşı koymak için Birim 101 adlı özel bir birlik kurmuştur. Ayrıca İsrail istihbarat teşkilatları, İsrail caydırıcılık politikası kapsamında birçok suikast gerçekleştirmiştir³⁷⁰.

³⁷⁰ Arap-İsrail savaşlarında İsrail istihbarat faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi için, Ian Black, Bani Muris, *İsrail'in Gizli Savaşları İsrail İstihbaratının Tarihi*, çev. Enver Günsel (İSTANBUL: Pegasus Yayınları, 1.Baskı, 2017). kitaba bakın.

3.2. Suikastlar

İsrail istihbarat servislerinin yaptığı suikastlar, İsrail açısından güvenlik stratejisinin bir parçası olarak görülmüştür. 1948'den itibaren Siyonist örgütler, Arap ya da Filistinli liderleri ve Siyonist projenin muhalifi olan kişileri hedef alan bir dizi katliam ve suikast gerçekleştirmiştir. Arap ve Filistinlilerin dışında, başka milletlerden, hatta Yahudi olan birçok Siyonizm karşıtı kişi de bu suikastların hedefinde olmuştur. Bu noktada Siyonist hareketin gerçekleştirdiği en önemli operasyonlardan biri, 1944'te vuku bulan Lord Moyne (İngiliz siyasetçi ve iş adamı) suikastıydı. İsrail Devleti'nin kurulmasından sonra, Yahudileri İsrail'e göç etmeye zorlama adına Mısır ve Irak'ta Yahudileri hedef alan suikastlar da yapılmıştır. Bunların arasında en ünlüsü, 1954'te meydana gelen ve Lavon Skandalı olarak da bilinen suikastlardır.

Siyasi suikast yöntemi, İsrail istihbarat servisleri tarafından kullanılan hassas faaliyetlerden biri olarak kabul edilmektedir. Özellikle 1970'lerden itibaren İsrail, Filistinli savaşçılara, akademisyenlere ve önde gelen Arap şahsiyetlere karşı suikast yöntemini kullanmıştır. İsrail'in, Filistinliler, Müslümanlar ve yabancılardan bir dizi önde gelen şahsiyetin yanı sıra, mühendis, akademisyen, şair, silah tüccarı, askeri lider ve tüccarlardan oluşan 2000'den fazla cinayet işlediği kayıtlarda mevcuttur. İstihbarat servisleri aracılığıyla işlenen bu cinayetlerin birçoğu, Arap ve farklı yabancı ülkelerde gerçekleştirilmiştir.³⁷¹

İsrail suikastlarını üç türe ayırmak mümkündür. Bunlardan birincisi, Filistin topraklarında (Batı Şeria ve Gazze Şeridi) ya da Suriye ve Lübnan'da askeri operasyonlar çerçevesinde gerçekleşen suikastlardır. İkinci tür, İsrail Şin Bet Güvenlik Servisi tarafından Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da gerçekleştirilen suikast operasyonlarıdır.³⁷² Üçüncü tür ise, Birim 504 Askeri İstihbarat Bölümü ve İsrail dışında faaliyet gösteren özel birimler tarafından gerçekleştirilen ve dolaylı yoldan Mossad'a atfedilen suikastlardır. Özellikle son yıllarda Orta Doğu, Asya ve Avrupa'nın birçok ülkesinde düzenlenen suikastlar ortaya çıkmış ve yapılan soruşturmalar bunların Mossad tarafından gerçekleştirildiğini doğrulamıştır. Mossad'ın, bu kategoride terörist olarak tanımladığı 50 ila 60 civarı kişinin ve yurtdışında

371 Ronen Bergman, *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations* (New York, Random House LLC, 2018), p 11-13.

372 Üçüncü bölümde detaylı olarak tartışılacaktır.

İsrail'e düşman ülkelerde çalışan akademisyenlerin ölümünden sorumlu olduğu tahmin edilmektedir.³⁷³

İsrail tarafından, İsrail dışında bir suikast gerçekleştirildiğinde, İsrail medyası bu haberleri “yabancı kaynaklara göre” veya “İsrail'e atfedilen” gibi, İsrail'i aklamaya çalışan terimler kullanarak sunmaktadır. Fakat gerçekleştirilen suikastların çoğu, suçlu olarak İsrail'i işaret etmektedir. Örneğin 2016'nın sonlarında Tunus'ta Muhammed el-Zouari'ye ve 2010'un başlarında Dubai'de Mahmud el-Mabhouh'a yapılan suikastlar hep İsrail'in elinden çıkmıştır.

Çalışmanın bu kısmında, Lübnan, Ürdün ve Suriye gibi Arap ülkelerinde, İsrail istihbarat servisleri tarafından gerçekleştirilen en önemli suikastlar değerlendirilecektir.

3.2.1. Ghassan Kanafani Suikastı (1972)

Ghassan Kanafani, 9 Nisan 1936'da Akka'da doğmuştur. Babasının avukat olarak çalıştığı Yafa'da yaşıyorlardı. 1948'de İsrail'in kurulmasından sonra, 12 yaşındayken ailesiyle birlikte Nakba'dan sonra Lübnan'a göç etti.³⁷⁴ Daha sonra, Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı'nda öğretmen olarak çalışmak için Şam'a yerleşti. Ardından Kuveyt'e taşınmışsa da 1960'ta oradan Beyrut'a dönmüş ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin çekirdeği olan Arap Milliyetçi Hareketi'ne bağlı El Hurriya gazetesinde çalışmıştır.³⁷⁵

Ghassan Kanafani sadece bir gazeteci veya romancı değil, aynı zamanda hayatını Filistin davasına adanmış bir siyasi savaşçıdır. 1969 yılında Filistin Halk Kurtuluş Cephesi siyasi bürosunun aktif bir üyesi olmuş ve siyasi alanda hep faal bir profil sergilemiştir. Cephenin siyasi stratejisinin ve kuruluş bildirgesinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Kanafani, gerilla eylemleri ve silahlı mücadelenin gerekliliğini vurgulayan biri olmuştur. Parti çalışmalarında düzenli olmamasına ve periyodik olarak toplantılara katılmamasına rağmen, Halk Cephesinde siyasi rolü çok önemli olmuştur. Cephenin resmi sözcüsü

373 Ronen Bergman, *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*, p 14-16.

374 Mahmud Derviş, "Ezel yubeşir bi zilzel", *El-Aswar dergisi*, cit 28(ocak 2008), s. 32.

375 Al-Zarkali Khair El-Din, *Al-Alam*, 5.cilt (Mısır: dar alilm limalayeen, 17. Baskı ,2007), s.119.

olmuş ve sol görüşlü Halk Cephesi tarafından denetlenen Al-Hadaf dergisinin de genel yayın yönetmenliğini yapmıştır.³⁷⁶

Filistin’le ilgili hareketlerde bu derece önemli faaliyetler yürüten Ghassan Kanafani, 8 Haziran 1972 sabahı Mossad tarafından arabasına yerleştirilen beş kilogram plastik bomba patlatılarak öldürülmüştür. Bu patlama, kendisine eşlik eden kız kardeşinin kızı Lamis’in de ölümüne yol açmıştır.³⁷⁷

Kanafani’nin karısı suikast hakkında şunları söylemiştir:

“Ghassan ve Lamis (yeğeni) ayrıldıktan iki dakika sonra evin tüm pencerelerini paramparça eden korkunç bir patlama duyduk. ... Yanan arabanın enkazını bulmak için koşarak merdivenlerden indim. ... Lamis’i birkaç metre ötede bulduk. Ghassan’a seslendik ama onu bulamadık. Sonra onun sol bacağına fark ettim. Ve o şekilde hareketsiz kalakaldım.”³⁷⁸

Müfettişler patlama mahallinde yaptıkları araştırma sırasında, Kanafani’nin havaya uçmuş arabasında “Kopenhag’daki İsrail büyükelçiliğinin selamlarıyla” yazan bir kâğıt bulmuştur. İsrail, bu eylemde kendisini ifşa etmekten kaçınmamıştır. Ayrıca Mossad, Lübnan’da Ghassan Kanafani’yi arabasına patlayıcı cihaz yerleştirerek öldürülmesi operasyonunun, Mossad ajanları tarafından yapıldığını Ekim 2005’te resmen kabul etmiştir.³⁷⁹

3.2.2. Muhammed Yusuf el-Neccar, Kamal Adwan Ve Kamal Nasır Suikastı (1973)

Filistinli Muhammed Yusuf el-Neccar, Kamal Adwan ve Kamal Nasır’a karşı suikast planlanmasının birkaç nedeni vardır. İsrail, Filistin direnişi içinde etkili faaliyetler yürüten bu kişileri, 1972’de İsrailli oyuncuların kaçırıldığı Münih Operasyonu’nun planlanmasına katkı sağladıklarını bahane etmiştir. İsrail Komando Birimi, eylemi gerçekleştirebilmek için, Mossad’la koordineli olarak 10 Nisan 1973’te Lübnan’ın başkenti Beyrut’a sızmıştır. Ehud Barak liderliğindeki komando birliği, gece yarısı saat

376 ArapicPost, *Fi dikraa aightial Ghssan Knfani ma la taerifuh an müalif "ayid ala hayfa" alldiy aightalath 'iisrayiyil* (Erişim 23 Eylül 2019). <https://bit.ly/2Su6tbC>

377 Aljazeera Net, *Ghassan Knfani Adeip vemunadil Filistinli Aightalah Elmosaad* (Erişim Temmuz 2019). <https://bit.ly/3bRME4A>

378 Aljazeera Net, *Ghassan Knfani Adeip vemunadil Filistinli Aightalah Elmosaad* (Erişim Temmuz 2019).

379 ArapicPost, *Fi dikraa aightial Ghssan Knfani ma la taerifuh an müalif "ayid ala hayfa" alldiy aightalath 'iisrayiyil* (Erişim 23 Eylül 2019).

birde Beyrut kıyılarına ulaşmış ve üç liderin yaşadığı Verdun Caddesi'nde suikast operasyonu başlamıştır.³⁸⁰

Suikast birimi, Demokratik Cephe Komutanlığı binasını koruyan Filistinli iki korumaya saldırmış ve bu sırada Kamal Nasır da kurşun seslerini duymuştur. Nasır, silahına koşmuş fakat ulaşmadan failer tarafından vurulmuştur. Nasır'ın vücuduna otuz mermi isabet etmiştir. Suikast birimi aynı zamanda, Ebu Yusuf el-Neccar'ın kapısını havaya uçurarak evini basmıştır. Bu suikast sırasında el-Neccar'ı korumaya çalışan eşi de vurulmuştur. Aynı suikastta Ebu Yusuf el-Neccar ve eşi İsrail mermileriyle şehit olmuştur. Kamal Adwan, Ebu Yusuf el-Neccar'ın dairesinde patlama sesi duyduğunda, suikast birimine karşı koymak için silahını eline almıştır. Ama bu esnada suikast grubu, onun da kapısını patlatmış ve makineli tüfeklerden boşalttıkları çok sayıda mermi ile Kamal Adwan da şehit edilmiştir. Bu esnada Adwan'ın karısı ve çocukları korku içindeyken, suikast grubu Adwan'ın evine girmiş ve ona ait birçok belgeye el koymuştur.³⁸¹

3.2.3. Ali Hassan Salama Suikastı (1979)

1972'de gerçekleşen Münih Operasyonu, "Kara Eylül" örgütüyle Mossad arasındaki suikast savaşını ateşlemiştir. Bu süreçte 1973'te Beyrut'ta yapılan Verdun Operasyonunda üç Filistinli liderin öldürülmesi de dahil olmak üzere, büyük suikastlar yaşanmıştır. Kara Eylül örgütü artık mevcut olmamakla birlikte, Salama'nın varlığı devam etmekte ve nüfuzu artmaktadır. Salama temasları aracılığıyla, Yaser Arafat'ı Kasım 1974'te New York'taki Birleşmiş Milletler kürsüsüne getirmeyi başarmıştır.³⁸²

Salama, 1970 yılında Lübnan'da dünyadaki işgal istihbaratına karşı özel hareketlerin komutasını almıştır. Bu anlamda Salama, İsrail işgali ve Mossad'ı takip etmiş, dünya çapında bir dizi suikast düzenleyen birçok istihbarat adamını ifşa eden ilk Filistinli istihbarat adamı olmuştur. Bu şekilde Salama Arap dünyasında ve özellikle Lübnan'da birçok işgal ajanını ifşa etmiştir.³⁸³

380 Wafa Ajansı, *Al-Najjar, Nasser ve Adwan'a suikastın üzerinden 46 yıl geçti*, (Erişim 15 Eylül 2019). <https://bit.ly/3yrnO5j>.

381 Muhsin salih, *Alqadiat alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat* (Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 2012), s91.

382 yazid sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, *The Filistin Encyclopedia*, 2.kasım, 2.cilt (Beyrut: 1990), s431.

383 Faik Bulut, *"Beyrut'taki istihbarat savaşları: "Kızıl Prens" Ali Hasan Selame (2)"* Independent Türkçe, (Erişim şubat 2021). <https://bit.ly/3f7MCaL>.

1978 yılı başlarında, yabancı pasaportlu İsraili bir ajan olan Erica Chambers, yerel topluma yardım etmek ve çocuklarla ilgili bir sosyal yardım kurumu kurmak bahanesiyle Batı Beyrut'a gelmiş ve bu yalan sayesinde defalarca Lübnan'a giriş çıkış yapmıştır. Chambers, güvenlik önlemlerini çok da önemsemeyen Salama'nın hareketlerini izlemeye almıştır. Akabinde Mossad ekibi tarafından, patlayıcılar yerleştirilmiş Volkswagen marka bir araç hazırlanmıştır. 22 Ocak 1979 günü öğleden sonra saat üçte, bu araç İsrail ajanları tarafından uzaktan kumanda ile patlatılmış, Salama, yanında bulunan dört refakatçisi ve çevrede bulunan dört kişi öldürülmüştür.³⁸⁴ Salama bundan önce de birçok suikast girişimine maruz kalmış, fakat bu girişimler başarısızken bu defa hayatını kaybetmiştir.

3.2.4. Hizbullah Komutanı Abbas El-Musavi Suikastı

İsrail'in suikast düzenleyerek öldürdüğü, önemli isimlerden biri de Abbas el-Musavi'dir. Abbas el-Musavi, 26 Ekim 1952 tarihinde Lübnan'ın Baalbek Vadisi'nin Nebi Şayt beldesinde dünyaya gelmiştir. İlk İslami tahsilini Lübnan'ın sur şehrinde almıştır. Bir süre sonra Irak'ın Necef kendine giderek, orada sekiz yıl medreselerde eğitim görmüştür. Irak'ta beş yılda eğitimini bitirmiştir. İslami ilimlerin yanı sıra, İngilizce ve Fransızca da öğrenmiştir.

Musavi, gençliğinin ilk yıllarında Filistin direnişine katılmıştır. Bu süreçte girdiği çatışmalardan birisinde ayağından yaralanmış ve Lübnan'da tedavi görmüştür. 1979 yılında yeniden Lübnan'a yerleşmiş ve orada bir medrese kurmuştur. Musavi, aynı zamanda, seçildiği 1991 yılından itibaren Hizbullah'ın genel sekreteri olarak görev yapmıştır.³⁸⁵ Hayatı bu şekilde geçen Abbas el-Musavi, 16 Şubat 1994 tarihinde, İsrail ajanları tarafından suikasta uğramış, eşi ve beş yaşındaki çocuğuyla birlikte şehit edilmiştir.

3.2.5. Ürdün'de Halid Meşal'e Düzenlenen Suikast Girişimi

İsrail hükümeti, Hamas'ın İsrail içinde gerçekleştirdiği intihar operasyonlarına yanıt vermeye karar vermiş ve bu konuda İsrail Güvenlik Liderliğiyle görüşmüştür. Mossad Başkanı Danny Yatum, siyasi ilişkileri etkilenmesin diye, Ürdün'den başka bir ülkede

384 Dina Al-Watan web, "Elamir Elahmar" 41 eamaan ala aightial Aali Hasan Salama (Erişim ocak 2020). <https://bit.ly/3wpVMFp>.

385 The Editors of Encyclopaedia Britannica, "Abbas Musavi", *Encyclopaedia Britannica* (Erişim Temmuz 2020). <https://bit.ly/2QGEZil>.

bulunan, Hamas hareketinin ikinci sıradaki önde gelen isimlerinden biri için operasyon yapılmasını önermiştir. Ancak Başbakan Benjamin Netanyahu ani bir değişiklik yapmış ve Mossad Başkanı suikast planını durdurması talimatını vermiştir. Netanyahu, Ürdün'deki Hamas Siyasi Büro Başkanı Halid Meşal dahil dört merkezi lideri hedef alan yeni bir plan hazırlanmasını istemiştir.³⁸⁶

Mossad Başkanı Danny Yatum tarafından yapılan açıklamaya göre, “ifşa olması halinde Ürdün-İsrail ilişkilerine yönelik tehlikesine rağmen, Savaş Bakanı Yitzhak Mordechai ve İsrail Şin Bet Güvenlik Teşkilatı Başkanı Ami Ayalon'un, Netanyahu'yu Halid Meşal'e suikast düzenlemeye ikna ettiği ortaya çıkmıştır. Netanyahu ile bu operasyona ilişkin hiçbir tartışma yaşanmamıştır.”³⁸⁷ Bu açıdan İsrail'in, Ürdün'le ilişkilerinin gerilmesini göze alarak operasyon kararı aldığı anlaşılmaktadır.

Ürdün'de Halid Meşal'e yönelik yapılacak suikast hazırlıkları, Başbakan'ın Mossad başkanına verdiği talimatla başlamıştır. Verilen talimatlar, Ürdün'deki Hamas liderlik hareketini izlemeye almak ve takip etmek içindir. Netanyahu, ayrıca Mossad'dan, İsrail Hükümeti açısından Ürdün'ün utanç verici bir duruma düşmesi için suikastın sorunsuz olmasını istemiştir.³⁸⁸ Danny Yatum ayrıntıları şu şekilde anlatmaktadır: “Alışılmadık bir suikast operasyonuna karar verildi. İlk kez bir Coca cola kutusu ve zehirli madde kullanıldı. Bir kişi Coca cola kutusunu salladıktan sonra Halid Meşal'in yüzüne açacaktı. Diğer kişi ise, Meşal'in kulağına, saatler içinde ölümüne yol açacak zehirli bir madde enjekte edecekti.”³⁸⁹

Bu kararlardan sonra suikast birimi, suikast operasyonunun yürütülmesi konusunda eğitimlere başlamıştır. Ajanlar, uygulama öncesinde bilgi toplamak için Ürdün'e gitmiştir. Mossad Başkanı, hücre üyelerini Ürdün topraklarında tutuklanmamaları konusunda uyarmıştır. Daha sonra plan uygulamaya konulmuş, fakat 25 Eylül 1997 tarihinde Halid Meşal'e yönelik suikast girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Hücre üyeleri tutuklanmış ve bu hadise, Ürdün-İsrail ilişkilerinin bozulmasına neden

386 Şarkul Avsat, *İsrail'in Meşal'e suikast girişimi öncesinde Hamas 10 yıllık ateşkes teklif etti* (Aralık 2020). <https://bit.ly/3wEdAwX>.

387 Get, *Mossad'ın utanç operasyonu* (Erişim EYLÜL 2020). <https://bit.ly/3fAH4ot>.

388 Get, *Mossad'ın utanç operasyonu* (Erişim EYLÜL 2020). <https://bit.ly/3fAH4ot>.

389 Middle East Monitor, *Remembering Israel's botched attempt to assassinate Khaled Meshaal* (Erişim EYLÜL 2020). <https://bit.ly/3oI7l8y>.

olmuştur.³⁹⁰ İki ülke arasında arabuluculuk açısından müdahaleler olmuştur. Arabulucu olarak Kral Hüseyin, İsrail'den, Halid Meşal'e enjekte edilen maddeyle ilgili panzehir verilmesini talep etmiştir. Panzehir verilmesi için hazırlıklar yapılmış, geldikten sonra Halid Meşal'e enjekte edilmiş ve Halid Meşal sağlığı düzelmeye başlayarak yeniden hayata dönmüştür.³⁹¹

3.3. İşe Alma

İsrail istihbaratının işe alma yöntemi, hedef olan kişiyi tuzağa düşürme, ona yavaş yavaş yasalara veya ahlaka aykırı işler yaptırarak onu zor durumda bırakmaya dayanır. Ancak bu kişi sağlam bir zemindeyse, o zaman reaksiyon alınamaz ve kullanılamaz. Şahısların kullanılabilmesi için zaafılarından etki altına alınmaları gerekir. Yaşadığı hayat içinde içkiye ya da sekse düşkünlüğü, paraya ihtiyacı veya siyasi sorunları olmayan, mutlu yaşayan bir insanın işe alınması zordur. Bu noktada yapılabilecek şey, bir anlamda hain olarak görülebilecek kişilerle çalışmaktır. Çünkü konunun rasyonalizasyon derecesine bakılmaksızın, ajan bir hain olarak değerlendirilir. Bu nedenle Mossad kadroları en kötü insan türleriyle ilgilenir. Özellikle komşu ülkelerde casus adaylarını nasıl cezbedecekleri konusunda yüksek ve gizemli beceriler kullanırlar.

Mossad, ajanlarını silah kullanma, silahlarla nasıl başa çıkacakları ve kendilerini nasıl koruyacakları konusunda eğitmektedir. Mossad'ın bu süreçte adaya verdiği psikoloji “ya katil olursun ya da öldürülürsün” şeklindedir. Bunun yanında cinsellik psikolojisi, Mossad'ın son derece gizli olan saha çalışmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bilindiği üzere, çoğu istihbarat servisinin çalışmalarında, kadın kullanımı yaygın bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

İsrail güvenlik servisleri, İsrail için çalışmak üzere ajan ve muhbirler temin etme yolunu kullanarak, özellikle Arap ülkelerindeki istihbarat faaliyeti yöntemlerini çeşitlendirmiştir. İsrail, personel temin etmek için mevcut olan tüm olanaklardan yararlanmış, ajan ve muhbirlerin operasyonlarında, onları kendileri için çalışmaya zorlamak için çeşitli araç ve yöntemler kullanmıştır. Bu bağlamda İsrail güvenlik servislerinin, Arap halka

390 Middle East Monitor, *Remembering Israel's botched attempt to assassinate Khaled Meshaal* (Erişim EYLÜL 2020).

391Madar News, *İsrailli Mossad görevlilerinin bildirdiğine göre, Halid Meşal'e yapılan başarısız suikast girişimi*, (Erişim OCAK 2020). <https://bit.ly/3cA9IG6>.

lkelerinde yürüttüğü dğeme operasyonlarından, ağağıda detaylı bir Şekilde bahsedilecektir.

3.3.1.Arap lkelerinde Casusluk Ağları Kurmak

Casus ağları yöntemi, henüz İsrail kurulmadan önce, Yahudi Ajansı'nın siyasi departmanı aracılığıyla, Siyonist hareketin özellikle Arap lkelerinde kullandığı yöntemlerden biridir. Yahudi Ajansı, Mısır, Lübnan ve İsrail'i çevreleyen diğer Arap ülkelerini gözetlemek için ağlar Şeklinde casus hücreleri kuruyordu. 1984 sonrasına kadar İsrail, devletin güvenlik servisleri kurduğunu aıklamığtır.

Bu Şekilde Arap halka ülkelerine karėı ciddi bir güvenlik ve istihbarat alığması bağlamığtır. Değifre olan istihbaratçıların Arap lkeleri tarafından tutuklanmalarının ardından, bölgede yeni casusluk ağları kurulmuğ ve yeniden faaliyete devam edilmiğtir. İsrail istihbaratının Arap lkelerinde casusluk ağları kurmada eğitli amaçları vardır.

3.3.2.Arap lkelerindeki İsrail Casusluk Ağlarının Hedefleri

İsrail istihbarat servisleri, Arap ülkelerine dair güvenlik değerlendirmeleri inėa etmek için, bilgi toplama ve eğitli kaynaklardan toplanan bilgilere göre iğlem yapma senaryoları geliğtirmek istemiğtir. Bunların en önemlileri arasında Arap lkelerinde ulağılması gereken bir dizi hedef belirlenmiğtir. En ne çıkan hedefler Şu Şekildedir:³⁹²

1. Arap halka lkelerindeki İsrail güvenlik ve istihbarat servisleri, askeri bölgeler ve güvenlik yapıları hakkında bilgi toplamaya alığmığtır. Bu Şekilde eğitli yerlerin fotoğraflarını çekerken ve haritalarını çizerken, bir dizi casus tutuklanmığtır. Bu casusların ellerinde film ve resimlerin yanı sıra, bir fotoğraf iğleme tesisi ve bir verici alıcı istasyonu bulunmuğ ve el konulmuğtur. İsrail, Arap ordularının gelecekte bir tehlike oluğturabileceğine inandığından, yakalanan görüntülerin, gece boyunca lazer ığınları kullanılarak ekilmiğ, Arap ordularının birimlerine ait olduğu grlmğtir.
2. Para kaçakçılığı ve sahteciliği yapan casus ağlar. Mısır güvenlik raporları, kaçakçılık ve sahte para sularının %86'sının İsraililer tarafından iğlendiğini belirtmiğtir. Bunun yanında, Irak pazarında İsrail'e ait "deli dana" virüsü tağıyan,

392 Adnan Abu Amer, *Casus Ağları . Arapların kalbinde bir İsrail deliği* (eriğim tarihi Mart 2019). <https://bit.ly/3fl1Ojo>.

geçerlilik süresi dolmuş veya toksik maddeler içeren kırmızı et konservelerinin, düşük fiyatlarla satıldığına dair ekonomik raporlar da yayınlanmıştır.

3. Lübnan ve Suriye başta olmak üzere, çeşitli Arap ülkelerinde direniş savaşılarına yönelik suikastlar yapmak. Çalışma boyunca aktarıldığı üzere, Mossad, Filistin Kurtuluş Örgütü liderleri, direniş çalışmalarındaki diğer aktivistler ve Abbas el-Musavi gibi kişileri kapsayan bir dizi suikast gerçekleştirmiştir.

4. Arap ülkelerindeki İsrail casus ağları, istihbarat servislerine ekonomik bilgiler, turizm, tarım projeleri, borsa ve menkul kıymetlerin dolaşımı gibi en önemli yatırım alanları hakkında bilgiler sağlamıştır. İş adamları ve ticari faaliyetleri hakkında bilgi toplamış ve İsrail istihbarat çalışmasında kullanılmak üzere, bu şahıslardaki zayıf yönleri araştırmıştır.

5. İsrail casus ağları, çeşitli biçimlerde ve büyük miktarlara uyuşturucu yaymış, fuhuş ağları ve beyaz köle ticaretine sponsorluk yapmıştır. Akabinde, bunun üzerinden sabotaj amacıyla sosyal ve ahlaki operasyonlar gerçekleştirmiştir.

3.3.3.Arap Ülkelerindeki İsrail Casusluk Ağları

Casus ağlarına İsrail için çalışmak üzere ajan alma sistemi, Haşay bilgi servisinin kuruluşundan bu yana kullanılmaktadır. Haganah, Arap liderlikleri ve Filistin'deki Siyonist gerillalara karşı gerçekleşecek olaylar hakkında bilgi göndermek için Arap ülkelerine yerleştirilmiş Arap muhbirler ağına güveniyordu. Bu durum, Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin ilan edilmesine kadar devam etmiştir. Bundan sonra, Siyonist istihbarat servisleri, yeniden üç özel güvenlik ve istihbarat teşkilatına entegre edilmiştir. O zamandan itibaren İsrail güvenlik servisleri, bilgi toplamak ve Arap ülkelerine karşı aşağıdaki gibi düşmanca eylemler gerçekleştirmek amacıyla, Arap Yüzüğü ülkelerinde birçok casus ağı kurmayı başarmıştır.

3.3.3.1. Mısır'daki Casusluk Ağları

Mısır, 1948 Savaşı'ndan önce, birçok Siyonist casusluk ağına tanık olmuştur. Yahudi Ajansı'nın siyasi bölümü, Mısır siyasi hareketleri hakkında bilgi toplamak veya sızma operasyonları kurarak iletişimi takip etmek için casus ağları kurmak istemiştir. Arap iletişim ağlarından Siyonist liderliğe erişim ve bilgi sağlamak amacıyla Mısır'a bir dizi ajan yerleştirmiştir. İlk casus ağı, Arap ülkelerinden Yahudilerin göçünü denetleyen

David Hamiri tarafından 1945 yılında kurulmuştur. Bu casusluk ağı Ruth Kliger tarafından denetlenmekteydi. Alman yenilgisinin ardından, Mısır'daki Haganah casusluk operasyonları, Levi Abrahami adında bir kişiye yönelmiştir. Bundaki amaç, siyasi ve askeri bilgi toplamak, sabotaj operasyonları yapmak ve silahlı eğitimidir. Mısır'da kurulmuş en önemli casusluk ağları arasında şunlar yer almaktadır:

- **1954 Sabotaj Ve Bombalama Ağları**

1948 Savaşı'nda, Arap güçlerinin Filistin'e girmesinden sonra, İsrail istihbaratı, Kahire'deki Yahudi hastanesinde Mossad için çalışan Dr. Vitkor Saadi'den yeni bir casusluk ağı kurmasını istemiştir. Saadi, fiilen Mısır'da yaşayan az sayıda Siyonist ile birlikte yeni bir ağ kurmayı başarmıştır. Bu casusluk ağı, İsrail'e önemli bilgiler aktarmıştır.

Benjamin Jabili, Askeri İstihbaratın komutasını aldıktan sonra, Askeri İstihbarata Mısır'dan bilgi sağlayacak yeni bir casusluk ağı kurması gerektiğini düşünmüştür. Mısır'a İngiliz pasaportu ve takma isimle gelen Yüzbaşı Abraham Dar, İsrail istihbaratı için çalışan bir casusluk ağı kurulmasını emretmiştir. Abraham Dar, Dr. Saadi ile iş birliği içinde, bir casusluk ağının çekirdeğini oluşturmayı başarmıştır. Bu kişiler ağı genişletmek için çalışmalar yapmış, Dr. Morris Marzouq ve Victorin Nino'nun da³⁹³ aralarında bulunduğu bazı Siyonist casusları da bünyesine katmıştır. Ağ, Kahire ve diğer Mısır şehirlerinden bilgi toplama konusunda aktif olmaya başlamıştır. Bu grup, İsrail içinde, silahlar ve patlayıcı yerleştirme konusunda eğitilmiş, bilgi sağlamak için radyo yayınlarını yönetmek üzere eğitim almıştır.³⁹⁴

Yine 1951 yılında İsrail Askeri İstihbaratı, "Paul Frank" kod adlı Binbaşı Avra Elad'a³⁹⁵ İngiliz ve Amerikan diplomatik ve ekonomik çıkarlarına karşı terörist operasyonları izlemek ve uygulamak için, Mısır'da bir casus ağı kurması talimatını vermiştir. Ağın

393 Türk baba ve Yugoslav anneden dünyaya gelen Olimpiyat oyuncusu Victorin Niño, o sırada 34 yaşındadır.

394 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*, s xxiii.

395 Başbakan David Ben-Gurion ve Askeri İstihbarat Şefi Benjamin Gebili, İngiliz ve Amerikan kurumlarına karşı sabotaj operasyonlarının Komünistler tarafından yapıldığını iddia ederek ısrar etti. Ancak İsrail Ordusu Genelkurmay Başkanı Dayan ve Ben-Gurion'un sabotaj operasyonlarını yürütme ısrarı ile Alman Albay Avery El-Ad'i, Paul Frank adlı sahte bir isimle ve Alman pasaportuyla Mısır'a gönderdi. Bunun için gerekli ameliyatların bir kısmını yaparak Yahudi özelliklerinden sıyrıldı. El-Ad, Mısırlılara iddia ettiği gibi, Nazi geçmişine sahip olduğu için Siyonistlere düşmanmış gibi davranarak hızla Mısır toplumuna girmeyi başardı.

üyeleri, 1952’de Mısırlılar tarafından tutuklanıncaya kadar birçok sabotaj operasyonu gerçekleştirmiştir. Grubun üyelerinden Eliyahu Shaul Cohen³⁹⁶ tutuklanmaktan kaçabilmiş, ağı geri kalanı tutuklanmıştır³⁹⁷.

Kahire ve İskenderiye’de İsrail casus ağlarının kurulmasından ve elemanlarının İsrail içinde patlayıcı üretimi konusunda eğitilmesinden sonra, casus hücrelerine, Mısır’da izlenen İngiliz ve Amerikan hedeflerini uygulamaya hazır olacakları bildirilmiştir. Mısır’daki bombalama olaylarına “Susanna” adı verilmiştir. Tespit edilen hedeflere yönelik operasyonları başlatmak için başlangıç sinyalini bekleyen casus ağ görevlileri bilgilendirilmiştir.

Akabinde casus ağları Kahire ve İskenderiye’de bombalama ve sabotaj operasyonları düzenlemiştir. Bu operasyonların bazıları başarılı olurken, bazıları ise başarısız olmuştur. Bu durum, ağı üyelerinden birinin Mısır’daki sabotaj çalışmalarını itiraf etmesine yol açmıştır.³⁹⁸ Mısırlı yetkililer geniş bir tutuklama kampanyası yürütmüş, casusluk ağının Kahire ve İskenderiye’deki çok sayıda üyesi tutuklanmış, fakat bazıları kaçmıştır. Ağına açığa çıkması, İsrail İstihbaratı ve İsrail siyasi yönetimi için siyasi bir skandalı tetiklemiştir. Bu olay, literatüre “Lavon Skandalı” olarak geçmiş ve İsrail Savunma Bakanı Isaac Lavon’un istifasına yol açmıştır.³⁹⁹

Mısır’daki sabotaj şebekelerinin unsurlarının aldığı eğitim seviyesi, hız ve kolaylık, şebekenin başarısızlığına ve üyelerinin tutuklanmasına yol açan nedenlerden biri olmuştur. Üyeler, Mısır kuvvetlerinin eline geçme olasılığı konusunda eğitilmemiştir. Aynı şekilde, sabotaj operasyonlarının uygulanması sırasında, şebekenin unsurları güvenlik kalkanlarıyla gizlenmesi gerekirken, böyle bir önlem alınmamıştır. Ayrıca, dikkat unsurunun kaybolduğu göze çarpmaktadır. Ağ üyelerinin iletişim cihazlarıyla ilgilenmedeki zayıflıkları ve gizlilik içinde çalışmaktan uzak oldukları görülmektedir.⁴⁰⁰

396 Bu bölümün işe alma başlığında detaylı olarak tartışılacaktır.

397 Salih Zahr Al-Din, *Mausueat el'amn ve elaitihbarat*, 7.cilt (bayrüt: Elmarkaz eltsekafi afiu ellipneni, 1.baskı,2003), s.73.

398 Ağı eylemleri ve bombalamaları hakkında daha fazla bilgi için, wad Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiyli*, s 47. . kitabına bakın.

399 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiyli*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s49-52.

400 Uri Bar-Joseph, "State-Intelligence Relations in Israel: 1948–1997," *Journal of Conflict Studies* 17/2, (fall 1997), p. 133–156.

- **Jean Lone Thomas Casusluk Ağı**

“Ermeni Patrikhanesi”nin yazarı Jean Leon Thomas, 1956 yılında yeni bir iş arayışıyla Almanya’ya gitmiş ve bir süre sonra İsrail istihbaratı onun yoksulluğunu sömürerek işe almış ve eğitmiştir. İşe alma ve eğitim çalışması, Lübnan lehçesi konuşan “Emil” adlı bir kişi tarafından gerçekleştirilmiştir. Thomas, yeni bir casus ağı kurmak için Kahire’ye gönderilmiştir. Orada yapacağı faaliyetler, Süveyş Kanalı projeleri, yeni ekonomik projeler, Doğu Bloku ile ticari ilişkiler ve Kahire kamuoyu hakkında bilgi toplamayı kapsamaktadır.⁴⁰¹

Jean Lone Thomas, Alman uyruklu Kitty Badroff ile evlendikten sonra, 1958 yılında Kahire’ye yerleşmiştir. Karısı, Mısır’da İsrail istihbaratı için bir casusluk ağı kurma konusunda kendisine yardım etmiştir. Thomas, işe önemli kişiler almaya çalışmıştır. Bu süreçte gözüne ilk çarpan kişi, topçu okulunda çalışan ve ayda elli pound karşılığında Mısır Ordusu hakkında bazı önemli bilgiler veren arkadaşı Muhammed Ahmed Hassan olmuştur. Thomas, Muhammed Hassan’a, arabayla Süveyş’e, ardından da askeri bölgelerin fotoğrafını çekmesi ve açıklamalarıyla onları tanımlaması için Port Said’e gitme önerisinde bulunmuştur. Muhammed Hassan, Thomas’ın mesleğini ve asıl amacını öğrenmesine rağmen bu teklife sıcak bakmış, Thomas ve eşi Kitty ile birlikte bu seyahati yapmayı kabul etmiştir. Hassan, askeri birliklerin yerlerini açıklayan bir rehberle dönüşmüştür. Birlikte yaptıkları yolculuk sırasında Kitty arabayı sürerken, Thomas gerekli yerleri pencereden fotoğraflıyor ve haritasına kaydediyordu. Thomas ayrıca, Mısır Shubra’daki Kavoc Stüdyo’da fotoğrafçılık ve baskı işi yapan Gerbis Yaqoub Tanlian’ı da benzer şekilde işe almayı başarmıştır.⁴⁰²

Thomas, 1964 yılında Mısır’da yaptığı casusluk faaliyetleri esnasında, ağ ajanlarından elde ettiği bilgileri ulaştırmak için Batı Almanya’ya gidip gelmekteydi. Bu süreçte çalışmalarını geliştirmek için yaptığı faaliyetlerden biri de Mısır savaş fabrikalarında gelişmiş füzeler ve silahlar üretmek için çalışan Alman uzmanlara, tehdit mektupları ve patlayıcı mesajlar göndermek olmuştur.⁴⁰³

401 Fareed Al-Faluji “*Thomas Al-Masry casus dosyalarından*”. *Diwanalarab*. (erişim tarihi 25.0 mart .2019). <https://bit.ly/3D0dAe4>.

402 Hamza al-Habashi, *Alaistihbarat Elisrayiyliya vedawruha fi alsira alearapi Elisrayiylii* (Cezayir:2015),s 60.

403 Mahmoud Murad, Kahire’de Bir Casus, Gizli Savaş, Mısır’daki Alman Bilim Adamlarının Öyküsü (Mısır: 1988), s101, Nasr Salah, Devrim, Naksa İstihbaratı (Kahire: Dar Al-Khayal Arabia, 1999), s.75.

Bu şekilde Almanya'ya yaptığı ziyaretlerden birinde, İsrail istihbaratı Thomas'a, içinde gizli bir bölme olan bir çanta vermiştir. Bu gizli bölme içerisinde, patlayıcılarla donatılmış paketler, gizli telsiz iletim cihazı, şifreli bir tartı ve içinde gizli mürekkep bulunan 777 kolonya şişesi bulunmaktaydı.⁴⁰⁴

Thomas, zayıf karakterli insanları kullanmaya, onları para, alkol veya seks gibi unsurlarla avlamaya ve onlar aracılığıyla istediği bilgilere ulaşmaya devam etmiştir. Bu süreçte Thomas'ın ağı, bilgi toplama konusunda oldukça büyümüştür. Thomas, Mısır istihbaratı tarafından tespit edilerek tutuklanmaktan da korkmamıştır. İsrail istihbaratı, Almanya'yı her ziyaret ettiğinde Thomas'a, Mısır istihbaratının etkisiz ve zayıf olduğunu, birkaç yıl önce oluştuğunu, henüz olgunlaşmadığını ve biraz bilgi ve beceriye sahip olunursa, Mısır'da tespit edilme ihtimalinin sıfır olduğunu nakletmiştir.⁴⁰⁵ Bu süreç boyunca Mısır'ın istihbarat konusundaki eksikliği ya da yetersizliği, Thomas'ın İsrail adına istediği faaliyetleri yürütmesine olanak sağlamıştır.

Nihayet Mısır istihbaratı tarafından, casus ağının bir üyesi gözlem altına alınarak takip edilmiş ve ağın üyeleri 6 Ocak 1961'de tutuklanmıştır. Mısır Cumhuriyeti kararıyla onlar için bir mahkeme tertip edilmiş ve ajan Jean Leno Thomas, idam cezasına çarptırılarak 25 Eylül 1961'de asılmıştır. Ajan Muhammed Hassan da kurşuna dizilerek öldürülmüştür. Ağın geri kalan üyeleri, ömür boyu hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Thomas'ın karısı ise, ağın üyeleri tutuklanmadan iki ay önce Almanya'ya gitmiştir.⁴⁰⁶

• Camp David Barış Anlaşmasının Ardından İsrail Casusluk Ağları

İsrail ve Mısır arasında imzalanan "Camp David Barış Anlaşması" İsrail'in Mısır topraklarında yürüttüğü gizli istihbarat faaliyetlerini engellememiştir. Aksine İsrail, ilişkilerin normalleşmesini bu amaçla kullanarak istismar etmiştir. Kahire ile barış anlaşmasının imzalanmasının üstünden kırk yıldan fazla bir süre geçmiş olmasına rağmen, İsrail hala Mısır'a düşman mantığıyla yaklaşmaktadır. Camp David Barış Anlaşmasından sonra oluşan "barış" yıllarında, casusluk faaliyetleri savaş yıllarından daha fazla yoğunlaşmıştır. İki ülke arasında yapılan barış anlaşmasına rağmen, İsrail

404 İmam, Hamada, Mossad, Almusaad aightial züama' ve ulama' elarap, (Mısır: künuz linişir, 2010), s. 56-57.

405 Salih Zahr Al-Din, *Mausueat el'amn ve elastihbarat*, 10.cilt (bayrüt: Elmarkaz eltsekafı afiu ellipneni, 1.baskı,2003), s.200.

406 Diwanalarab, "Thomas Al-Masry casus dosyalarından (erişim tarihi 25.0 mart .2019).

istihbaratının hedefi Mısır olmuştur. İsrail istihbaratı Mısır'da, çoğunlukla Mısır vatandaşlarıyla çalışmıştır. Mısır'da açığa çıkan Mossad casusu 70 kişiden %75'i Mısırlı, geri kalan sadece %25'lik kısmı İsraillidir. Mısır Devlet Güvenlik Mahkemeleri düzinelerce casusluk dosyasıyla doludur. Bu davalar arasında en önemlileri şunlardır:

1. Mossad, 1985 yazında Mısır'a gelen turist gruplarına katılan 9 kişiden oluşan bir casus ağı kurdu.
2. Mossad, 1986'da Kahire'deki İsrail Akademik Merkezi'nin bazı çalışanları üzerinden bir casus ağı kurdu.
3. Mossad, Mısır istihbaratının daha önce operasyon yaptığı Mısır'ın Sharm el-Şeyh sahil bölgesinde, 1986 yılı sonunda bir casus ağı kurmayı başardı.
4. Mossad, 1987'de Şarm El-Şeyh'e yaptıkları ziyaretler sırasında, İsrailli turistlerden oluşan bir casus ağı kurmayı başardı.
5. Mısırlı bir ajan, İsrailli bir istihbarat subayıyla birlikte, Mısırlı bir kızı Mossad'la çalışması için işe almaya ve onlara bilgi sağlamaya çalıştı. Bununla birlikte, kız Mısır güvenlik servislerine haber verdi ve Mısır bahsi geçen ajanı 1990'da tutukladı.
6. Mossad için bir casusluk ağı kuran, kızını ve diğer dört İsrail casusunu yanında görevlendiren Fares Subhi Al-Misrati işe alındı⁴⁰⁷. Misrati ve ağına atanan görev, Mısır hakkındaki tüm askeri, siyasi ve kültürel bilgileri toplamak, Mısır'ın diğer ülkelerle, özellikle Suriye ile olan askeri iş birliğini izlemek, Mısır'daki dini akımların boyutunu ve gücünü takip etmek ve bazı önde gelen kişiler hakkında bilgi edinmekti. Bu ağın üyeleri 1992'de tutuklandılar⁴⁰⁸.

3.3.3.2. Lübnan'daki Casusluk Ağları

İsrail istihbaratının Lübnan'a dair ilgisi, 1948'den itibaren devam etmiştir. Bu ilgi, Lübnan'daki Maruni Başpiskoposu ve Safad kentinde Fransız suikastçının casusu Yusuf

407 Fares Subhi Al-Misrati, İsrail'deki bir demir fabrikasında işçi olarak çalışan, Arap tüccarlardan biri olan Libya kökenli bir İsrailli. Misrati, Arap ülkelerinin birine seyahat etmek ve orada yaşamak isteyenler arasındaydı ve istediğini elde etmek için uzun bir süre önce casus olarak çalışmaya başlamıştı.

408 Adnan Abu Amer, *Casus Ağları*. Arapların kalbinde bir İsrail deliği (erişim tarihi mart 2019). & *Alarabiya.net*, *Mısırlı bir casusun düşüşü, Suriye ve Lübnan'daki 3 İsrail casus ağını ortaya çıkardı*, (erişim tarihi mayıs 2019). <https://bit.ly/3q1bSTJ>.

el-Dabbadh ve diğer Lübnanlılarla kurduğu temas üzerinden olmuştur. Bu şahıslar üzerinden, Celile’de ve 1948 Savaşı’nda, İsrail’e Lübnan ordusunun durumu ve kuzeydeki Filistin direnişi gibi hassas konularda askeri bilgiler sağlanmıştır.⁴⁰⁹

İsrail Askeri İstihbaratı, Lübnan politikasını çözebilmek için, kuzeydeki askeri istihbarat liderlerinden Haim Auerbach aracılığıyla Lübnan’ı takip etmiştir. Haim Auerbach, 14 Şubat 1951’de, üç gün önce Moshe Sasson ve Shmuel Devon’un üsse geldiklerini ve ondan Lübnanlı ajanlar ve muhbirlerle görüşmesini istediklerini belirten bir mektup göndermiştir. Görüşmede ajanlardan biri, Lübnan’daki Filistinli mültecilerin koşullarını anlatmıştır. Sasson ve Devon, ondan Arap Birliği’nin, Filistinlilerin Arap ülkelerine yerleşmeleri için baskı yapma uygulamaları hakkında raporlar sağlamasını istemiştir. Sasson ayrıca, kendisinden Lübnan’daki orta sınıf hakkında raporlar sağlamasını istemiştir.⁴¹⁰

- **Lübnanlı Khamis Ahmed Bayoumi’nin Ağı:**

Khamis Ahmed Bayoumi, Beyrut’ta bir mücevher satıcısı olan Coplian aracılığıyla, Mossad tarafından İsrail için çalışmak üzere işe alınmıştır. Bayoumi, mali koşullar açısından zor durumdaydı. Coplian, Bayoumi’nin kendisine yaklaşmasından yararlanmıştır. Zira Bayoumi, içinde bulunduğu yoksulluk yüzünden kendisi için bir şans vermesi için ona yalvarmıştır. Bu şekilde Coplian, onun Mossad için çalışmasını memnuniyetle karşılamış ve onu kendine göre kutlamıştır. Bayoumi, Portekiz kimliği kullanan ve Arapça bilen Roberto isimli bir İsrail istihbarat görevlisi tarafından eğitilmiştir. Bu eğitimler, patlayıcıları, patlatma mekanizmalarını ve bunları nasıl kontrol edeceğini kapsamaktaydı. Ayrıca Bayoumi, uzaktan patlama yapma, gizlenme, kamufle etme ve şüphe uyandırmama gibi yöntemleri de öğrenmiştir.⁴¹¹

Khamis Ahmed Bayoumi’nin ilk görevi, Beyrut’taki Irak büyükelçiliğini havaya uçurmaktır. Patlayıcıyı belirtilen zamana ayarladıktan sonra, patlayıcı çantasını gerekli yere götürmek istedi. Büyükelçilik binasına güvenle gitti ve ana salona patlayıcıları bırakıp binadan çantasız çıkarak herkesi kandırdı. Belli bir andan ve belirli bir mesafeden

409 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsrail’in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü*. (Nablus An-Najah Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014), s35.

410 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al’iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, s 96.

411 Raseef 22 web, *‘Abraz eumala almosaad elarap* , (erişim tarihi 15.ocak .2020). <https://bit.ly/36rBOQa>,

sonra istediği gibi uzaklaştı. Yarım saat sonra, o bölgede beşi Lübnanlı olmak üzere, dokuz kişinin öldüğü büyük bir patlama oldu. Akabinde Bayoumi korkmuş bir şekilde evine dönmüştür. Roberto yanına gelmiş ve onu korku içinde görmüştür. Bu nedenle kendini tehlikeye attığını söyleyerek, onu şiddetle tokatlamıştır.⁴¹² İçinde bulunduğu bombalama olayının televizyonda gösterilmesini ardından Bayoumi, mahalleye dağılmış ölü ve yaralıların fotoğraflarını görmüştür. Roberto onu yakından izleyerek, etkileşimlerini ve duygularını incelemekteydi. Bu şekilde Roberto, Bayoumi'yi duygularını bastırma ve reddetme, isyan ya da pişmanlık girişimi gibi duygularını önlemek noktasında eğitiyordu.⁴¹³

Bayoumi, başka kişilerle de temasa geçerek onların da İsrail istihbaratı için çalışmalarını sağlamıştır. Bunlardan biri olan Jamil al-Qarh, öğretmen olarak çalışan, fakat çocuk öğrencileriyle kurduğu eşcinsel ilişkiler nedeniyle işinden kovulan biridir. İsrail istihbarat subayı Roberto onu da ağa kabul etmiştir. Daha önce Lübnan ordusunda görev yaptığı ve eski bir askerlik geçmişi olduğu için uzun sürmeyen bir eğitim yeterli olmuştur. Eğitim aşamalarını iyi anladığı ve hızlıca öğrendiği için, Mossad ona para akıtmıştır. Bu şahsın da amacı masum insanları bombalamak, sabotajlar yapmak ve öldürmek olmuştur. İkili birlikte, Beyrut'ta Lübnan'ı sarsacak derecede yıkıcı operasyonlar yapacak bir ağ oluşturmuştur.⁴¹⁴

Bayoumi'nin, Beyrut'taki Filistin Kurtuluş Örgütü karargahına, örgütün Araştırma Merkezi ve İşgal Altındaki Toprak İşleri Ofisine yapılan roket saldırılarından direkt sorumlu olduğu bilinmektedir. Bayoumi'nin dört bombalama olayında, onun yanında Jamil el-Qarh ve el-Qura'nın ve başka üç casusun da rolü olmuştur. Kullandıkları araba füzesi fırlatma yöntemi, Beyrut'un veya başka bir Arap başkentinin daha önce bilmediği yeni bir yöntemdir.⁴¹⁵

Bu noktada, bir strateji uzmanı olan Heba Qatashiya'nın Lübnan'a dair şu tespiti önemlidir: "Lübnan arenası, iç durumunu tüm ayrıntılarıyla kavrayamayan ve zayıf durumda çalışan istihbarat hücreleri bakımından zengindir."

412 Raseef 22 web, " *Abraz eumala almosaad elarap* ", (erişim tarihi 15.ocak .2020).

413 Salih Zahr Al-Din, *Mausueat el'amn ve elastihbarat* , 7.cilt, p101.

414 Dina Al-Watan web, *Casus Bayoumi'nin hikayesi* Genelevlerden Mossad'ın ağlarına (erişim tarihi: 20.ocak.2021). <https://bit.ly/3j0Qbjm>,.

415 Salih Zahr Al-Din, *Mausueat el'amn ve elastihbarat* , 7.cilt, p102.

Bayoumi 9 Ocak 1975'te, Filistin Kurtuluş Örgütü'ne ait bir bina için kroki yaptığı sırada, Filistin güvenlik güçleri tarafından tutuklanmıştır. Jamil el-Qarh, diğer üç yardımcısının isimlerini itiraf etmeden kalp krizinden ölmüştür. Roberto ise, ortadan kaybolmuş ve tutuklanmaktan kurtulmuştur. Lübnanlı yetkililer Bayoumi'yi tutuklamış, mahkemeye çıkarmış ve on yıl hapis cezasına çarptırmıştır.⁴¹⁶

3.3.3.3. Suriye'deki Casusluk Ağları

1951 Golan Ağı 1947 ve 1948 yıllarında İsrail Bilgi Güvenliği Ajansı "Hashai", Golan Tepeleri'ndeki Majdal Shams isimli köyden, Suriyeli Dürzi unsurlardan oluşan bir casusluk ağı kurmuştur. Tiberias'ta telefon santralinde çalışan Rafael Grabli, Araplarla İngilizler arasında yapılan telefon görüşmelerini dinlemekte ve bilgileri Hashai'ye ulaştırmaktaydı. Hashai Haziran 1948'de feshedildiğinde Rafael Grabli, Askeri İstihbarat ile çalışmaya başlamış ve yeni yetkilisi Benjamin Shapira olmuştur. Shapira, Suriye sınırındaki Dürzi köylüleriyle bağlantılar kurmuştur.⁴¹⁷

1948 Savaşı sırasında Grabli, Majdal Shams köylüleriyle oluşturduğu iletişimi, Hammoud Safadi başkanlığında bir casusluk ağına dönüştürmüştür. Ağ, aslında Suriye ordusunda çalışan Dürzi askeri personelden oluşmaktaydı. Bunların arasında Suriye ordusunda komutan ve bekçi olarak çalışan kişiler de mevcuttu. Buna rağmen Siyonistler için casusluk yapmalarındaki neden, İsrail'in Golan'ı her an işgal edeceğine olan inançlarıydı. Golan casus ağı İsrail istihbaratına, Golan Tepeleri ve 1950 yılında Suriye ordusunda yapılan değişiklikleri içeren 10 sayfalık bir belge de dahil olmak üzere, birçok bilgi sağlamıştır. Suriye Ordusu Karargahında çalışan bir çavuş, 1951'de İsrail'e, Suriye Askeri Haberleşme Ağı'nın kodlarını getirmiştir. Yine Suriye Ordusunda görev yapan bir şebeke görevlisi, genel seferberlik emirlerini ve Suriye Ordusunun alarm durumunu İsraillilere bildirmiştir.⁴¹⁸

İsrail'e Golan ağından bilgi ulaştırma mekanizması, Safadi'nin bizzat İsrail sınırını geçmesi ve sınır kamplarından birinde, Grabli ile buluşması şeklindeydi. Bir kış günü, ağ çalışanlarından birinin, Hermon Dağı'nın eteklerinden İsrail'e girmeye çalışırken donarak öldüğü bilinmektedir. Grabli, ağ arasındaki iletişimi sağlama konusunda, radyo

416 Dina Al-Watan web, *Casus Bayoumi'nin hikayesi. Genelevlerden Mossad'ın ağlarına* (erişim tarihi: 20.ocak.2021).

417 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia*, Tarjamat İlyas Farhat,s 92-93

418 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s58-60.

vericisinden de çok fazla istifade ediyordu. Grabli'nin Tiberias'taki evinin yakınında bulunan bir radyo alıcısı ve burada görev yapan bir personel vardı. Dürzi olan bu telsiz operatörünün kod adı "Golan" idi.⁴¹⁹

1951 yılında Dürzi lider Kamal Kanj da, Rafael Grabli'yle çalışmak için temasa geçmiş ve ona bazı istihbarat bilgileri sunmuştur. Ancak Grabli'nin daha önceden çalıştığı Safadi ailesinin, Kanj ailesine karşı düşmanlığı vardı. Bu durumu bilen Grabli, Kanj ailesini kendisine Suriyeli yetkililerin gönderdiğini düşündüğü için onlarla çalışmayı reddetmiştir.

Bu temas çalışmasından bir süre sonra, Golan ağı üyeleri, Suriye tarafından tutuklanmıştır. El-Safadi yargılanmış, ölüm cezasına çarptırılmış, cezası ömür boyu hapse çevrilmiştir. Ancak Safadi'nin Palmira Hapishanesi'nde işkence altında öldüğü bilinmektedir. 1967 Savaşı'nda Golan'ın işgalinden sonra, Suriye Ordusuna ait birtakım bilgi ve belgeler de İsrail'in eline geçmiştir. Bu belgelere göre, Kanj'ın Suriye yetkililerine Safadi hakkında bilgi verdiği ve bu bilgilerin Safadi'nin açığa çıkmasına neden olduğu ortaya çıkmıştır.⁴²⁰

3.3.3.4. Ürdün'deki Casusluk Ağları

Ürdün Krallığı ile İsrail arasındaki ilişki, bazı alanlarda belirli bir dereceye kadar iş birliğine dayanan sakin bir görüntü sunmuştur. Fakat ifşa edilmemiş olmasına rağmen, İsrail 1948'den sonra Ürdün'de de bir istihbarat ağı kurmayı başarmıştır. Bu ağın, uzun yıllardır İsrail'e birçok önemli bilgi sağladığı bilinmektedir.⁴²¹

3.3.4. Yabancıları İşe Almak

İsrail Askeri İstihbaratının Mısır'a yerleştirerek kullandığı bilinen en önemli kişi Max kod adlı, Kaptan Moshe Bennett'tir. Bu şahıs İsrail istihbaratı tarafından Almanya'ya gönderilmiş ve Alman vatandaşlığı verilmiştir. Nihayet 1952 Mısır Devrimi'nden sonra, Alman bir protez şirketinin temsilcisi görüntüsüyle Kahire'ye gönderilmiştir. Moshe

419 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, s 92-93.

420 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat*, s 93

421 Dina Al-Watan web, *Bir savaşıta otuz bin asker yerine bir casus yeter* (erişim tarihi:25.ocak.2021). <https://bit.ly/3sZh9Nc>.

Bennett, etkili bir ajan olmuş ve Mısır tarafından İsrail'e önemli bilgi ve belgeler sızdırmıştır.⁴²²

3.4. Arap Resmî Kurumlarına Sızma

İsrail'in 1948'de kurulmasından, 1964 yılına kadar, Arap ülkelerine ajan yerleştirme, orduya bağlı Askeri İstihbaratın sorumluluğunda olmuştur. Mossad o dönemde Doğu Avrupa'daki ajanları denetlemekteydi ve ajanların yönetimi Paris'ten sağlanıyordu. 1964 yılında, Mossad'ın liderliğini Meir Amit, Askeri İstihbarat AMAN'ın liderliğini ise, Aharon Yariv devralmıştır. Bu süreçte Arap bölgelerinde kullanılacak Arap ve İsrailli ajanları denetleme amacı taşıyan Birim 188'i, Mossad'a taşıma konusunda anlaşmaya varılmıştır. AMAN, İsrail sınırındaki Arap ülkelerinde bulunan Arap ajanların denetiminden sorumlu olmuştur.⁴²³ Yapılan bu düzenlemeler çerçevesinde, Arap ülkelerine ajan yerleştirmek için kullanılan Birim 188 ünitesi de dahil olmak üzere, bazı güvenlik görevleri Mossad'a devredilmiştir. Arap ülkelerine bir dizi ajan yerleştiren, İsrail açısından önemli ve Arap ülkeleri açısından tehlikeli bilgiler sağlayan bu ajanlar aşağıda detaylı şekilde incelenecektir.

3.4.1. Eli Cohen

1. Doğum Ve Yetiştirme Eli Cohen, Halep geçmişi olan Suriyeli Yahudi bir ailenin çocuğu olarak 1924'te Mısır'da dünyaya gelmiştir. 1949 yılında ailesinin İsrail'e göç etmesine rağmen, Eli Mısır'da kalmıştır. 1957 yılında gerçekleşen Kadeş⁴²⁴ operasyonundan sonra Siyonist harekete katılmıştır. Daha sonra Mısır'dan sınır dışı edilmiş, İsrail'e gelmiş ve Pat Yam'da yaşamaya başlamıştır. 1959'da Iraklı göçmen bir ailenin kızı olan Nadia ile evlenmiş, Sophie, Irit ve Shai isimlerinde üç çocukları olmuştur.⁴²⁵

2. İşe Alma Ve Eğitim Eli Cohen, Shmuel (Sami) isimli arkadaşından, İsrail ordusundaki Askeri İstihbarat Birimi 131'e katılma konusunda teklif almıştır. 1953'te

422 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s.90.

423 Schiff, Zeev, and Ehud Ya'ari, 1984, *War of Deception Melchment Sholal* (Tel Aviv: Shochen Publishing House, 1984), p. 380-382.

424 Ekim 1956'da İsrail kuvvetleri, İngiliz ve Fransız kuvvetleriyle iş birliği içinde Kadeş Harekâtı'nı (İsrail'in Üçlü Saldırı sırasında Sina'ya yönelik kod adı) başlattı. İsrail tarihinde yabancı ülkelerle iş birliği içinde gerçekleştirilen tek operasyondur.

425 Ephraim Kahana, "Analyzing Israel's Intelligence Failures ", *Intelligence Failures, International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 18/2, (Şubat 2005), p 262-264.

Mısır'da yabancı kurumlara yönelik bir dizi bombalama yapılan Susanna operasyonunu gerçekleştiren grup üyelerine Mısır'da bir daire kiralayarak birime katılmıştır. Bu grubun üyelerinin tutuklanmasına rağmen, Eli Cohen kaçmayı başarmıştır. 1956'da Mısır'a dönmüş, ancak Mısır istihbaratı tarafından hemen tespit edilerek gözetim altına alınmıştır. 1956 Savaşı'nda, İsrail Sina'yı işgal etmiş ve Mısırlı yetkililer, savaşın sonunda Eli Cohen'i diğer İskenderiye Yahudileriyle birlikte Mısır'dan kovmuştur. Cohen bu şekilde 8 Şubat 1957'de İsrail'e gelmiştir.⁴²⁶

İsrail'e geldikten sonra Eli Cohen, hizmetlerini İsrail istihbaratına sunmuştur. Bununla birlikte, iki kez şiddete maruz kalmış ve normal hizmete bile alınmamıştır. Ancak güvenlik servisine katılmasına izin verilmemesine rağmen, yıllar önce hakkında yapılan istihbarat değerlendirmesinde Cohen'in yüksek bir zekâ seviyesine sahip olduğu sonucuna varılarak, İsrail Hava Kuvvetleri yedek oluşumuna "lojistik katip" olarak yerleştirilmiştir. Kendisiyle ilgili yapılan testler, mütevazı görünümüne rağmen, abartılı bir özgüven ve iç gerilim sahibi olduğunu ortaya koymuştur. AMAN tarafından elde edilen sonuçlara göre Cohen, "riski her zaman doğru bir şekilde değerlendiremeyen ve gerekli olanın ötesinde risk alabileceği" ihtimali olan biridir.⁴²⁷

1960 yılında İsrail istihbaratı, Arapçaya dair özelliklere sahip olduğu ve Arapçanın yanında, İngilizce ve Fransızca bildiği için, Eli Cohen'i işe alma konusunda yeniden bir inceleme yapmıştır. Bu süreçte, Suriye'nin kuzeyindeki saha koşulları, İsrail ve Suriye açısından ateşlidir. Ancak Cohen, Tel Aviv'deki muhasebe işi nedeniyle kendisine yapılan istihbarat teklifini reddetmiştir. Fakat işini kaybettikten sonra, istihbarat teklifini kabul etmiştir. İstihbarat servisine kabul edildikten sonra, kapsamlı bir eğitim almıştır. Özellikle kaçma teknikleri, çeşitli küçük silahların kullanımı, arazi bilgisi ve harita okuma konularında eğitim almıştır. Bu becerilerin istihbarat hizmetlerinde etkili bir rolü olduğu açıktır. Ayrıca, kablosuz cihazlar, şifreleme ve çeşitli iletişim araçlarının kullanımını da öğrenmiş, Suriye tarafında da eğitimler almıştır.⁴²⁸

Eli Cohen Ocak 1961'de, Kamal Amin Thabet ismiyle, Suriye kökenli Arjantinli bir Arap olarak yeni bir hayat kurmak için Arjantin'e gönderilmiştir. Yeni bir kimliğe sahip olduğu

426 Ephraim Kahana, "Analyzing Israel's Intelligence Failures," p264.

427 Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, *Silent warfare: Silent warfare: Understanding the world of intelligence* (Washington: D.C.: Brassey's, Inc, 3rd ed., 2002), p. 14.

428 Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, *Silent warfare: Silent warfare: Understanding the world of intelligence*, p15-16.

dönemde, kendisine çeşitli sertifikalar da sağlanmıştır. Cohen, evvela Arjantin’le ilgili birçok şeyle birlikte Arjantin’in resmi dili İspanyolca olduğu için, İspanyolca öğrenmiştir. Arjantin vatandaşı olduğunu tescilledikten sonra, bir işe girmiştir. Orada bulunan yerel Arap topluluğuna entegre olmuş ve üyelerinden biri olmuştur.⁴²⁹ Hızla Buenos Aires’teki Suriye toplumunun sosyal ve kültürel hayatına dahil olmanın yanında, kendisini gece hayatını seven, zengin ve cömert bir aş adamı olarak tanıtmıştır. Bu vasıflarla, çevresi tarafından kabul edilmiş, beğenilmiş ve saygı görmüştür. Nihayet Suriye büyükelçiliğinde çalışan politikacılar, diplomatlar ve askeri yetkililerle çeşitli temaslar kurmuştur.⁴³⁰

3. Suriye’deki Casusluk Faaliyeti Cohen, memleketi Suriye’ye dönen Arjantinli bir iş adamı görüntüsüyle, Şubat 1962’de Şam’a gelmiştir. Mısır ile Suriye arasındaki Arap Birliği’nin 1961’de sona ermesinden sonra, o dönemde Baas Partisi iktidara gelmiştir. Eli Cohen, Baas Partisi liderliğinde, özellikle Arjantin’deki Suriye askeri ataşesi General Amin el-Hafız ile temaslarda bulunduğu için bu fırsattan yararlanmak istemiştir.⁴³¹

Eli Cohen, Suriye’de de renkli bir sosyal hayat yaşamaya devam etmiştir. Kafe tarzı mekanlarda çok zaman geçirmiş, siyasi konuşmaları takip etmiş ve evinde partiler vermiştir. Bu süreçte kısa sürede, Suriye’deki askeri ve siyasi sistemdeki bir grup kilit şahsiyetle iyi bir iletişim kurmuştur. Bu çevre içinde arkadaşlarının güvenini kazanmış, bu nedenle bulunduğu ortamlarda askeri ve siyasi konular hakkında konuşmalar yapılmış ve Suriye’nin dört bir yanında gezilere ve ziyaretlere götürülmüştür. Bu çevre içindeki insanlar, zaman geçtikçe onu daha birçok kişiyle irtibat içine sokmuştur. Bu durum, İsrail istihbaratının ilgilendiği, büyük miktarda askeri ve çeşitli istihbarat bilgisi elde etmesine katkıda bulunmuştur.⁴³²

Eli Cohen, zaman ilerledikçe ve Baas Partisi’nin 1963’te iktidara gelmesiyle, en yüksek iktidar seviyelerinden daha fazla muhatap bulmuştur. Görüntüde Suriye toplumuna sıkı sıkı bağlıydı. Bu nedenle görüştüğü Suriyeli yetkililer içinde tanıştığı kişilerden, Suriye’nin hareketleri hakkında bilgi toplayabilmekteydi. Bu bilgilerin içinde ordu ve

429 Ian Black, Benny Morris, *Israel's secret wars : a history of Israel's intelligence services* , p. 227.

431 Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, *Silent warfare: Silent warfare: Understanding the world of intelligence*, p17.

432 Youssef, Michael, *You want me to do what? Get off your blessed assurance and do something* (New York: Faith Words, 1st ed,2009), p35.

hava kuvvetleri, yöneticilerin atanması, yeni silahların ve mühimmatların alınması, sistemin istikrarı ve Suriye'deki genel ruh hali hakkında bilgiler vardı. Elde ettiği çeşitli bilgileri, odasında sakladığı bir radyo vericisi aracılığıyla İsrail istihbarat servislerine göndermekteydi.⁴³³

1948 ve 1967 arası dönemde, Suriye ve İsrail ordusu arasında, kuzeyde çatışmalar devam etmiştir. Bu süreçte, özellikle Golan Tepeleri'ndeki tahkimatlar, Suriye tarafından çok gizli tutulmuş ve buralara yalnızca yüksek rütbeli subaylar girmiştir. Buna rağmen Kamal Amin Thabet ismiyle Eli Cohen, bazı üst düzey personelin rehberliğiyle bu bölgeyi ziyaret etmeyi başarmıştır. Eli Cohen askeri tesislerde Suriyeli askerlerle bir araya gelmiş ve kendisine askeri tahkimatlar hakkında bir istihbarat brifingi verilmiştir. Bu sayede Cohen, İsrail istihbaratına Golan Tepeleri'ndeki tüm siperleri, top ve makineli tüfek bölgelerini aktarmıştır. Cohen bu ziyaret sırasında, Golan'daki Suriyeli subaylardan birine, onların yeterince dayanıklı olduklarını ama İsraillileri aldatmak için yeterince kamufle olmadıklarını söylemiş, bir tür kamuflej amaçlı bölgeye ağaç dikmeyi ve bu şekilde aynı zamanda yükseklerde konuşlanmış askerlere gölge sağlamayı teklif etmiştir.⁴³⁴ Suriyeli subay bu tavsiyeyi tutmuş ve bölgeye ağaçlar dikmiştir. Nitekim bu durum, İsrail ordusunun askeri tahkimatların yerlerini kolayca tespit edebilmesini sağlamıştır.

3.4.2. Wolfgang Lotz

1. Doğum Ve Yetiştirme Wolfgang Lotz, 1921 yılında Almanya'da doğmuştur. Babası, Yahudi olmayan bir tiyatro öğretmeni ve annesi bir oyuncuydu. Dini yaşam, hayatlarında o kadar önemli değildi ve annesi oğlunu sünnet ettirmedi. Annesi 1931 yılında, Lotz on yaşındayken, babasından ayrılmıştır. Almanya'da Hitler'in iktidara gelmesiyle, annesi, oğlu Wolfgang ile birlikte Filistin'e göç etmiştir. Oğlunu Ben Shemen Ziraat Okulu'na kaydetmiş, kendisi de Tel Aviv'de temsilci olarak çalışmıştır. Bu süreçte annesi, ismini

433 Ian Black, Benny Morris, *Israel's secret wars : a history of Israel's intelligence services* , p228-229.

434 Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, *Silent warfare: Silent warfare: Understanding the world of intelligence*, p17.

de Ze'ev Gor Aryeh olarak değiştirmiştir. Wolfgang, birkaç yıl sonra, henüz 15 yaşına gelmeden Haganah organizasyonuna katılmış ve "binicilik ve at uzmanı" olmuştur.⁴³⁵

1939'da II. Dünya Savaşı çıktığında, Arapça ve İbranicenin yanı sıra akıcı bir şekilde Almanca ve İngilizce bilen Lotz, İngiliz ordusunda gönüllü olarak Mısır'a gönderilmiştir. Savaş boyunca da Mısır'da kalmıştır. İngilizler onu, özellikle bazı savaş esirlerini Almanca sorgulamak için kullanmıştır.⁴³⁶ Lotz, daha sonra Filistin'e döndüğünde, Haganah Örgütü için silah kaçakçılığı yapmıştır. 1948 yılında İsrail Devleti'nin ilanından sonra İsrail ordusuna katılmıştır. İsrail ordusunda üsteğmen rütbesiyle görev yapmış, birçok savaşa katılmış ve 1956 Savaşı'nda piyade tugayında binbaşı rütbesini aldığı döneme kadar orduda kalmıştır.⁴³⁷

2. MOSSAD'a İşe Alınması Ve Eğitimi Mossad, 1965 yılında, İsrail'in Sina'ya karşı yürüttüğü savaştan sonra, Mossad adına çalışması için Lotz'a yaklaşmıştır. Mossad onu, Alman menşeli bir adam olmasından ötürü, Mossad için çalışan gizli bir ajan olabileceğini düşünmüştür. Zira Lotz, Almancayı iyi bilen ve ailesinden ötürü oyunculuk yeteneğine sahip biridir. Sünnet olmamış olması da Yahudiliğinin anlaşılmaması açısından önemli bir detaydır.⁴³⁸ Lotz, Mossad tarafından işe alındıktan sonra, kendisi için bir güvenlik tedbiri olması için, Yahudi olmadığı, daha ziyade eski bir Nazi olduğunu lanse etmesi istenmiştir. Kendisine giydirilen rol, Kuzey Afrika'da Hitler'in ordusunda görev yapan ve ardından Avustralya'da on bir yıl boyunca yarış atları yetiştiren Alman bir iş adamlığıdır. Bu hüviyetle Batı Almanya'ya gönderilmiştir. Wolfgang Lotz için gösterilen tüm bu çabalar, onun gelecekte Mısır'daki konumunun habercisi olmuştur. Lotz, bu şekilde Mısır'da yaşayan veya çalışan eski Nazilerin arasına sızmıştır.⁴³⁹

Wolfgang Lotz, birkaç ay boyunca casusluk sanatında kapsamlı bir eğitim ve Mısır tarihi, siyaseti ve kültürü üzerine çeşitli kurslar almıştır. Mossad'ın onunla ilgili planı, Nasır'ın Sovyetlerin yardımıyla silahlanmasına ilişkin bilgi toplamak için, onu iyi bildiği Mısır'a yerleştirmektir. Onu yönlendirenler, Mısır'a sığınmış ve Abdül Nasır'a füze programında

435 Jewish Virtual Library, *Wolfgang Lotz (1921-1993)* ," (erişim tarihi: 5.şubat.2021). <https://bit.ly/34dkT29>

436 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s83-84.

437 Jewish Virtual Library, *Wolfgang Lotz (1921-1993)* ,"(erişim tarihi: 5.şubat.2021).

438 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s84-85.

439 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story* (New York: St. Martin's Press,1972), p 30.

yardımcı olmak için çalışan, eski Nazilerden oluşan Alman danışmanların içine sızmasını ummuştur. Mossad'ın bu konuda çok fazla bilgiye ihtiyacı vardır ve Lotz onu sağlamak zorundadır.⁴⁴⁰

3. Mısır'daki Casusluk Faaliyetleri Wolfgang Lotz, Aralık 1960'da Kahire'ye gelmiş ve görevini yerine getirmesine yardımcı olmak için hemen bir sosyal çevre oluşturmaya başlamıştır. Bu nedenle, geçmişten birikimi olduğu için binicilik kulüplerine katılmış, hükümet, ordu mensupları ve polislerle tanışmış, tanıştığı kişileri evinde ağırlamış ve onlara çeşitli hediyeler vererek yakınlık kurmuştur.⁴⁴¹ Bu dönemden bir buçuk yıl sonra, Mossad'daki patronlarıyla buluşmak için Paris'e gitmiş ve yeni talimatlar almıştır. Kendisine mesajları iletmesi için bir verici ve hedeflerine ulaşmak için ihtiyaç duyduğu şeyleri satın alabilmesi amacıyla yüklü miktarda para sağlanmıştır.

Öte yandan, Lotz trenle seyahat ederken, Val-Nzawad adında bir Alman kadınla tanışmış ve birlikte iki hafta geçirdikten sonra ona âşık olmuştur. Mossad'a bilgi vermeden bu kadınla evlenmiş ve onu da Mısır'a götürmüştür. Mossad yetkilileri, kendileri açısından endişeye neden olan bu evliliği öğrendiklerinde, Lotz'un görevini iptal etmeyi düşünmüştür. Ancak sonunda Mossad Başkanı Isser Harel, Lotz'un görevine devam edebilmesi için, yeni karısının da Mossad'a katılması gerektiğine karar vermiştir. Kısa bir süre içinde karısı Lotz'un gerçek işini öğrenmiş ve Mısır'daki casusluk faaliyetlerinde ona yardım etmeye başlamıştır.⁴⁴²

Lotz ve eşi Kahire'de kalmaya ve görev yapmaya devam etmişler ve atları, gezintileri seven zengin iş adamı ve eşi rolünü oynamışlardır. Lotz, Mossad'dan aldığı parayla, özellikle bir at çiftliği ve bir binicilik kulübü açmıştır. Kısa süre içinde sosyal ilişkilere girmiş, Mısır'daki ileri gelenlerle ilişkiler kurmuş, bu çevresine çiftliğinde partiler ve ziyafetler düzenlemiştir. Bu toplantılara ordu mensuplarını, polisleri ve birçok hükümet yetkilisini çağırır ve kendilerini Yahudilerden ve İsrail'den nefret eden bir anti-semit olarak pazarlardı. Ara sıra ve ihtiyaç olduğu durumlarda, Mossad'daki yöneticileriyle buluşmak, raporlar sunmak ve talimatlar almak için Avrupa'ya gidip gelirdi.⁴⁴³ Lotz, Mısır'daki silah sanayii ve özellikle o dönemde Alman bilim adamlarının yardımıyla

440 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*, p32-35.

441 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s85.

442 Jewish Virtual Library, "*Wolfgang Lotz1921-1993*", (erişim tarihi: 5.şubat.2021).

443 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*, p120.

geliştirilen füze endüstrisi hakkında bilgi toplamaktaydı. Bu süreçte Mısır'daki Alman uzmanların isim ve adreslerinin bir listesini alarak Mossad'a göndermeyi başarmıştır. Bunun da ötesinde, Eylül 1964'te bu uzmanlara patlayıcı paketler göndererek bazılarının yaralanmasına neden olmuştur.⁴⁴⁴

4. Tutuklanma Ve Hapis 1965 yılında Mısır Cumhurbaşkanı Abdül Nasır, Doğu Almanya Devlet Başkanı Walter Olbrecht'i, Mısır'ı ziyaret etmesi için davet etmiştir. Bu süreçte Mısır'da, Doğu Almanlar ve Sovyetler, Batı Alman istihbaratı tarafından hedef alınmıştır. Bu yüzden ziyaret vesilesiyle Nasır, önleyici bir operasyon kapsamında, Mısır'da bulunan yaklaşık 30 Batı Alman vatandaşını tutuklamaya karar vermiştir. Bu kapsamda tutuklanan Batı Almanya vatandaşlarından biri de, aslında bir İsrail ajanı olan Wolfgang Lotz olmuştur. Mısırlılar Alman büyükelçisine, tutuklamaların sadece görüntü meselesi olduğunu ve tutuklananların tamamının, Doğu Almanya Cumhurbaşkanı Mısır'dan ayrıldıktan sonra serbest bırakılacağını söylemiştir. Ancak Wolfgang Lotz bu düşüncede değildi. Mısırlıların, kendisinin ve eşinin yaptığı casusluk faaliyetlerinden haberdar olduğunu varsaymaktaydı.⁴⁴⁵

Bu düşünce nedeniyle Lotz, Mısırlı müfettişlere kendini ifşa etmeye ve itiraflarda bulunmaya karar vermiştir. Lotz onları, para karşılığında ve baskı altında İsrail tarafından baştan çıkarılmış ve casusluk yapmaya zorlanmış bir Alman vatandaşı olduğuna ikna etmiştir. Lotz'un bir amacı da karısının bu işlerle bir alakasının olmadığına da ikna etmektir. Mısırlı yetkililer, Lotz'un hikayesine inanmış gibi davranmıştır. Lotz ayrıca onlarla iş birliği yapmaya hazır görünmüştür. Sorgulayanlara birtakım bilgiler vermiş, Mossad'da aldığı eğitimlerden bahsetmiştir. Lotz'un verdiği bilgiler, gerçek olayların bir kısmının değiştirilerek sunulması olmuştur. Lotz ikna gücünü arttırmak için, Mısır televizyon kanallarına çıkarak, Alman kardeşlerine mesaj vermek istediğini ve vereceği mesajın, İsrail istihbarat ağlarına düşmemek konusunda uyarılardan oluşacağını teklif etmiştir.⁴⁴⁶

Lotz'un bu ikna etme çabası, Mısırlı yetkililer nezdinde büyük ölçüde başarılı olmuştur. Ta ki, Almanya'dan Lotz'un gerçek biyografisini özetleyen ve onun söylediği her şeyle çelişen bir mektup gelene kadar... Alman uzmanlar arasından, tehdit mektupları ve

444 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiyyia*, s85.

445 Jewish Virtual Library, *Wolfgang Lotz1921-1993*", (erişim tarihi: 5.şubat.2021).

446 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*, p 220-223.

patlayıcı paketlerin kurbanlarını savunmak için görevlendirilen bir Alman avukat, Mısırlı araştırmacılara, Almanya’da Wolfgang Lotz’la ilgili yaptığı araştırmanın ayrıntılarını vermiştir. Bu bilgiler arasında, Lotz’un annesinin Yahudi olduğu ve onunla birlikte 1930’larda Filistin’e göç ettiği ve Lotz’un İsrail ordusunda subay olarak görev yaptığı da verilmiştir. Ancak Lotz verdiği beyanlarda ısrar etmiş ve tüm bu iddiaların asılsız olduğunu söylemiştir.⁴⁴⁷

Wolfgang Lotz ve eşi, Mısır Devlet Güvenlik Mahkemesi huzuruna çıkarıldılar. Mossad, Lotz’u savunmak için bir avukat tutmayı başarmıştır. Duruşma sırasında, Alman bir gözlemci de hazır bulunmuştur. Lotz çifti, mahkemede verdikleri ifadede de başta söyledikleri hikâyede ısrar etmiştir. Karısı Val-Nzawad, kocasının NATO için görev yapan bir istihbarat ajanı olduğunu zannettiğini ifade etmiştir. Lotz, karısının bu konuda masum olduğunu ve kendisinin İsrail için çalışan bir Alman vatandaşı olduğunu iddia etmiştir. Nihayet 21 Ağustos 1965’te, Lotz ağır çalışma ile ömür boyu hapis cezasına, karısı ise üç yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Fakat iki yıl kadar hapis yattıktan sonra, 1967 savaşından aylar sonra, 1968’de bir esir değişimi anlaşmasının parçası olarak, karı-koca Mısır tarafından serbest bırakılmıştır.⁴⁴⁸

3.5. Arap Ülkelerinden Arapların İşe Alınması

1. **Amina Dawood Al-Mufti** Amina, 1939 yılında Ürdün’ün Amman kentinde, yıllar önce Ürdün’e göç etmiş, yüksek siyasi ve sosyal görevler üstlenmiş Çerkes Müslüman bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Babasının zengin bir mücevher tüccarı, amcasının ise, kraliyet sarayında üst düzey bir general rütbesinde olduğu bilinmektedir. Annesine gelince, o da dört dil bilen ve Ürdün toplumunda kadınlarla güçlü ilişkileri olan eğitilmiş bir kadındır. Amina, kız kardeşlerin en küçüğü olarak, çocukluğundan beri şımartılmış bir karakterdir. Amina’nın evli olan iki ablası ve üç abisi mevcuttur. Aile içinde, hiçbir zaman reddedilmeyen, istekleri her zaman yerine getirilen bir konuma sahiptir. Neşeli ve etkileyici olduğu belirtilen sesi ve kahkahası, saray ve ev köşelerini doldurmaktaydı.⁴⁴⁹

447 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*, p 225-230.

448 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s86.

449 Kamaal A Cali, *Amiina Almufti: Basaasaddii Carbeed ee MOSSAD ugu caansanayd* (Hargeysa, Somaliland : Asal Printing Press, 2018),p5-7.

Amina, Viyana Üniversitesi'nde psikoloji tahsili alarak burada lisans derecesini tamamlamıştır. 1967 yılında Yahudiliğe geçmiş ve İsrailli askeri bir pilot olan Moshe Berad ile evlenmiştir. Amina bu süreçte ismini "Annie Moshe Berad" olarak değiştirmiş ve nihayet 1972 yılında İsrail'e göç etmiştir. Kocasının Suriye Ordusu tarafından öldürülmesinden kısa bir süre sonra casusluk hayatına girmiştir.⁴⁵⁰

Amina Dawood al-Mufti, ya da diğer adıyla Annie Moshe Berad, Beyrut'ta yaşamaya başlamış ve yaralıları tedavi etmek için gönüllü bir doktor rolü yaparak Filistin kamplarına girmiştir. Yaser Arafat'ın ofisine kadar ulaşmış ve ondan, tüm Filistin bölgelerine, yaralıların rehabilitasyonu ile ilgilenen bir doktor olarak girmesine izin veren imzalı bir izin belgesi almıştır. Eylül 1975'te tespit edilerek tutuklanana kadar, İsrail'e, Filistinli intihar eylemcileri ve Filistinli istihbarat personelleriyle ilgili bilgi ve raporlar göndermiştir. Bu tarihten itibaren beş yıl süreyle tutuklu kalmış ve İsrail tarafından tutulan iki Filistinli mahkumla takas yapılarak serbest bırakılmıştır.⁴⁵¹

2. **İbrahim Sina** İbrahim Sina, Mossad adına casusluk faaliyetlerinde çalışmaya, henüz 17 yaşındayken başlamıştır. İsrail'e, Filistin Kurtuluş Örgütü ve diğer etkili Filistinli örgütlerin Lübnan'daki faaliyetleri ve operasyonları hakkında bilgiler göndermiştir. Daha sonra Hizbullah'a katılmış ve iki örgüt arasındaki çatışma sırasında, Hizbullah ve Lübnan Emel hareketi hakkında İsrail'e bilgiler göndermiştir. 10 yıl süreyle Hizbullah üyeliğinde bulunmuş ve bu süre zarfında, Mossad'a Hizbullah'ın operasyonel planları hakkında istihbarat sağlamıştır.⁴⁵²

3. **İbrahim Saeed Shaheen** İbrahim Saeed Shaheen, 1967'den beri Mossad için casusluk yapan Mısırlı bir adamdır. Zaman içinde karısı İnşrah Musa ve çocukları da casusluk işine alınmıştır. İsrail'in Sina'yı işgalinden sonraki süreçte, o sırada işçi olarak çalıştığı yerde rüşvet alırken yakalandığı için tutuklanmış ve işini kaybetmiştir. Üç ay hapis cezasına çarptırılmasının yanında, işsiz kalmıştır. İbrahim'in casusluk işine alınmasında, o dönemde başından geçenler Mossad için bir sorun teşkil etmemiş, bilakis avantaj olmuştur. Mossad'a sunduğu her istihbarat raporu için 200 dolar alma

450 Wahib Ebu Wasel, *Amina Al-Mufti: Lübnan'daki Filistin direniş operasyonlarının başarısızlığının arkasında İsrail'e çalışan Ürdünlü bir casus*, MCD. (erişim tarihi: 12 aralık.2021). <https://bit.ly/3D2upoU>.

451 Ajan Amina Al-Mufti'nin ayrıntıları hakkında daha fazla bilgi için, Kamaal A Cali, *Amiina Almufti: Basaasaddii Carbeed MOSSAD ugu caansanayd hikayesine bakın*.

452 Raseef 22 web, " *Abrax eumala almosaad elarap*", (erişim tarihi 15.ocak .2020).

karşılığında, Mossad için çalışmayı kabul etmiştir. İlerleyen günlerde karısı girdiği işi fark etmiş ve İbrahim de ona konuyu tamamıyla anlatmıştır. Karısı da raporlar yazarak ve iletişim için kullanılan kablosuz cihazlar aracılığıyla yazdığı raporları göndererek İbrahim’le iş birliği yapmıştır.

Çift ve çocukları, özellikle Mısır-İsrail yıpratma savaşında, Mısır toplumu, Mısır Ordusu ve faaliyetleri hakkında bilgi toplamada aktif rol oynamıştır. Ayrıca İbrahim Saeed Shaheen’e, 1968 yılında İsrail ordusunda albay rütbesi verilmiştir. Mısır istihbaratı, onun ve ailesinin Mossad ile arasındaki görüşme ve yazışmaları ele geçirmiş ve 1974 yılında hepsini tutuklamıştır. İbrahim asılarak idam edilmiş, eşi ve çocukları İsrail’le yapılan bir esir değişimi sayesinde serbest kalmıştır.⁴⁵³

4. Baruch Zaki Mizrahi Baruch Zaki Mizrahi, 1926 yılında Kahire’de doğan Yahudi bir casustur. 1957 yılında İsrail’e göç etmiştir. Fortinet isimli, Yahudi olmayan bir anneden Yahudi bir kıza aşık olmuş, fakat İsrail yasaları nedeniyle onunla evlilik yapamamıştır.⁴⁵⁴

Çalıştığı işyerindeki patronu, onu önemli bir işe aday göstermiş, ertesi gün istihbarat bürosuna gitmesini ve casusluk kariyerinin başlangıcı olacak lideri Haim Idolovich ile tanışmasını istemiştir. Ertesi sabah, yerel istihbarat bürosu müdürü ona, İsrail istihbarat servisine alındığını ve İsrail’deki bazı komünistlerin faaliyetlerini izleme görevi verildiğini bildirmiştir. Bu sayede Baruch Zaki Mizrahi, bir anda bir casusa dönüşmüştür. Casusluk kariyeri, önemli güvenlik bilgileri elde edebildiği diplomatlar ve Mısırlı şahsiyetlerle ilişkiler kurarak Hollanda’da devam etmiştir.

Mizrahi’nin ilerleyen dönemlerdeki faaliyetleri arasında göze çarpanlardan birisi, Mısır’ın Aden Körfezi’nde bir İsrail gemisine yaptığı saldırının ardından, “Ahmed al-Sabbagh” adına bir Arap pasaportu ile, Arap Emirlikleri ve Yemen’e seyahatte bulunmak olmuştur. Olabildiğince fazla bilgi toplama gayesi olan bu seyahatte, amaçlarından biri de Filistin Kurtuluş Örgütü’nün o bölgelerdeki faaliyetlerini takip etmek olmuştur.⁴⁵⁵ Mısır istihbaratı, Yemenli yetkililere Mizrahi hakkında uyarı

453 Almajd, *kısa aljasus İbrahim Shaheen* (Erişim tarihi 15.ocak .2020). <https://bit.ly/3fBzPMW>.

454 Kachaf, *Baruch Zaki Mizrahi* (Erişim tarihi 10.ocak .2020). <https://bit.ly/3bNJ5N1>.

455 Yossi Milman , *Vietan Kaber, Eljvasiz* (Tel Aviv: Edanim Yayınevi, Yediot Aharonot, 2002),s192-193.

yapmıştır. Bu durumdan, Mısır'ın Mizrahi'yi tespit ettiği anlaşılmaktadır. Mısır'ın yaptığı uyarının ardından, Mizrahi Yemen'de tutuklanmış ve Kahire'ye nakledilmiştir. Mısır'da tutuklanmış olsa da 1974 yılında, İsrail'de tutuklu bulunan Mısırlı bir casus olan Abdel-Rahim Karman karşılığında serbest bırakılmıştır. Baruch Zaki Mizrahi 2005'te normal bir şekilde ölmüştür.⁴⁵⁶

5. Shulamit Cohen Shulamit Kishik Cohen, 1917 yılında, Arjantin Buenos Aires'te Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Daha sonra ailesiyle birlikte Kudüs'e göç etmiş ve Kudüs'teki Evelina de Rothschild Okulu'nda okumuştur. Akademik başarısı sayesinde liseyi 16 yaşında bitirdiği bilinmektedir. İlerleyen zamanlarda, kendisinden 20 yaş büyük olan zengin Lübnanlı bir Yahudi tüccar olan Joseph Cohen ile evlenmiştir. Onunla birlikte Beyrut'ta bulunan Wadi Abu Jamil Mahallesi'ne taşınmıştır.⁴⁵⁷

Shulamit Kishik Cohen, İsrail Devleti'nin ilanından sonra Mossad'a katılmış ve Mossad bünyesindeki Birim 504'te çalışmaya başlamıştır. Buradaki faaliyetleri, özellikle Suriye ve Lübnan hakkında askeri bilgiler toplamak olmuştur. Aynı zamanda Lübnan'dan ve diğer Arap ülkelerinden İsrail'e Yahudileri kaçırma faaliyetlerinde merkezi bir rol oynamıştır. Ayrıca Lübnan'da sosyal yaşamda etkin olmuş ve üst düzey hükümet yetkilileriyle ilişkiler kurmuştur. Özellikle kendisine aşık olan Mahmud Awad isimli Lübnanlı bir yetkiliyle yakın ilişkiler kurmuş ve bu yüzden onu ve iki akrabasını işe almıştır.

Cohen'in, önde gelen Lübnanlı partilere ve şahsiyetlere sızma konusunda başarılı olduğu görülmektedir. Ayrıca Yahudi kaçakçılığı konusunda Suriye ve Irak'a kadar uzanmıştır. Cohen, 1948 Arap-İsrail Savaşı sırasında, Tel Aviv'e, Lübnan ve Arap askeri hazırlıkları hakkında bilgiler sağlamıştır.⁴⁵⁸

Lübnan istihbaratı bir süre sonra Cohen'i çözmüş ve birkaç ay boyunca gözetim ve izleme yapmıştır. Nihayet Shulamit Cohen Ağustos 1961'de, yanında birkaç ajanla birlikte Roma'dan Beyrut'a döndükten sonra tutuklanmıştır. Yapılan yargılama

456 Yossi Milman, *Vietan Kaber, Eljavisiz*, s.197.

457 Aljazeera.net, *Shula Cohen, ahdar casusa isirailiye bişark elosat* (20. Mart.2020). <https://bit.ly/36yzKpK>, Al-Jazeera.

458 Aljazeera.net, *Shula Cohen, ahdar casusa isirailiye bişark elosat* (20. Mart.2020). <https://bit.ly/36yzKpK>, Al-Jazeera.

sonucunda önce ölüm cezasına çarptırılmış olsa da daha sonra cezası yirmi yıl hapse çevrilmiştir. Yukarıda aktarılan birçok ajanda olduğu gibi, Cohen de 1967 yılında İsrail ve Lübnan arasında yapılan bir takas anlaşmasıyla, ekibindeki iki üyeye birlikte serbest bırakılmıştır.⁴⁵⁹

6. **Tarık Abdel Razez**, 1973 yılında Mısır'ın Kahire kentinde doğmuştur. Hayatının büyük bir kısmı Çin'de geçmiştir. Çin'de yaşadığı maddi zorluklar ve yaşam sıkıntıları nedeniyle, Çinli bir kızla evlenmiş ve karısının geçim imkanlarından faydalanmıştır. İlerleyen zamanlarda Çin'den sınır dışı edilebileceğini düşündüğü için, 2007 yılı başlarında kendi kararıyla Mossad'a web sitesi üzerinden başvuru yapmıştır. Kendisinin Çin'de ikamet eden bir Mısırlı olduğunu belirtmiş, telefon numarası ve diğer bilgilerini bırakarak işe girmek istediğini bildirmiştir. Bu şekilde Mossad tarafından işe alınan Abdel Razez, Suriye'de İsrail istihbaratının işe yarayacak kişileri tespit ederek, Çin'de zeytinyağı, şekerleme ve emlak sektöründe çalışan devasa bir şirket üzerinden onları işe almaya çalışmıştır.

Tarık Abdel Razez'in, "Tarık Hassan" sahte ismiyle faaliyetler yürüttüğü bilinmektedir. Bu isimle birkaç defa Suriye'ye ve Mısır'a giriş çıkışlar yapmıştır. Mısır'da özellikle iletişim şirketlerinin çalışanlarını Mossad adına görevlendirmek için bir çalışma grubu kurmuştur. Fakat Mısır istihbaratı, Abdel Razez'in faaliyetlerini bir süre sonra tespit etmiş ve 2007 yılında tutuklanmıştır.⁴⁶⁰

7. **Muhammed Seyyid Sabir** Mısırlı bir mühendis olan Muhammed Seyyid Sabir, mühendislik alanında lisans eğitimi almış ve Atom Enerjisi Kurumu'nda mühendis olarak çalışmıştır. 2006 yılında Hong Kong'da Mossad adına İsrail'de çalışmıştır. Bu süreçte Mossad'a, Atom Enerjisi Komisyonu ve nükleer reaktörlerin faaliyetleri hakkında önemli, gizli bilgi ve belgeler sağlamıştır. Ajansın bilgisayar sistemlerine, İsrail istihbaratının Atom Enerjisi Komisyonu'nda depolanan bilgilere erişmesini sağlayan gizli bir program kurmuştur. Sabir, 2007 yılında Kahire Uluslararası Havalimanı'na indiği bir gün tutuklanmıştır. İsrail adına casusluk yapmaktan suçlu

459 News net, *Israeli national hero and undercover spy laid to rest* (25. Mart.2020). <https://bit.ly/2Sk9r27>
460 Almajd, *Mısırlı Mossad ajanı Tarık Abdel Razez* (erişim tarihi: 21.Ekim.2020). <https://bit.ly/3cw9Bvv>.

bulunmuş, işten çıkarılmış, 25 yıl hapis ve on yedi bin ABD doları para cezasına çarptırılmıştır.⁴⁶¹

8. **Heba Saleem**, Mısır'da, Kahire'nin varlıklı ailelerinden birindendir. Eğitim amaçlı Paris'e gitmiş ve orada Polonya kökenli Yahudi bir kızla tanışmıştır. Bu süreçte üniversitede doktor olan birinin yardımıyla İsrail adına Mossad'da işe alınmıştır. Saleem'in ilk görevi, onu takip eden Faruk el-Feki'yi de işe almak olmuştur.

İlk görevi, onu takip eden Faruk El-Fiği'yi işe almaktı, bu yüzden onunla nişanlanmayı kabul etti. Yavaş yavaş, ona özellikle Rusya'dan gelen yeni füze sahaları hakkında bazı bilgiler ve savaş sırları hakkında sorular sormaya başladı. Kocasının önünde sunum yapıyor ve detayları açıklamak için haritalar getiriyordu. Bilgi Paris'e gönderiliyordu. Mısır füze platformları İsrail hava kuvvetleri tarafından imha edildi. El-Fiği tutuklandı ve çifte ajan olarak işe alındı. Saleem, el-Fiği ve babası tarafından Libya'nın Trablus kentine gelmeye ikna edildi ve orada tutuklandı. 1973'te idam edildi ve el-Fiği'nin komutanı idam cezasını infaz etti.⁴⁶²

Üçüncü bölümde İsrail istihbarat teşkilatlarının komşu Arap ülkelerinde (Suriye, Lübnan, Mısır ve Ürdün) yürütmüş olduğu istihbarat faaliyetleri ele alınmıştır. Bu bölümde ele alınan konular ile ilgili araştırma sonucunda varılan çıkarımları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1- İsrail istihbaratı gerek komşu Arap ülkelerinde gerekse de Filistin'de çok farklı istihbarat yöntem ve araçları kullanmıştır. Özellikle Arap ülkelerindeki Yahudileri Filistin topraklarına göç ettirme konusunda çok farklı yöntemlerden istifade etmiştir. Bu politika çerçevesinde, özellikle İsrail Devleti'nin kuruluş yıllarında Yahudilerin buraya göç etmesi konusunda, istihbarat araçlarından çokça faydalanmıştır.
- 2- İsrail, istihbarat örgütleri üzerinden, savaş söylentisi yöntemini, insan enerjisi ve çeşitli harp taktiklerini kullanarak güvenlik zaafı oluşturacak durumlar oluşturmıştır.

461 Almajd, *Kalaf biaikhtirak nizam hayyat alttaka aldhariya ve takdim maelumat tafsiliya* (erişim tarihi: 23.Ekim.2020). <https://bit.ly/2SpHVQH>.

462 Almajd, *Heba Saleem, jasusat elmusaad elli apkat Golda Meir* (erişim tarihi: 25.Ekim.2020). <https://almajd.ps/news4887/>.

- 3- İsrail, istihbarat faaliyetleri için gerekli olan maddi kaynakları temin etmiştir.
- 4- İsrail istihbarat yapıları; ticari örgütler, uçak şirketleri, turizm acentaları adı altında ve ticari faaliyet gösteren şirket ve kurumların çatısı altında gizli güvenlik faaliyetlerini yaygınlaştırmıştır.
- 5- İsrail; Mısır ve Suriye gibi Arap ülkelerinde, gazeteciler ve diplomasi muhabirleri aracılığı ile istihbarat faaliyetleri yürütmüştür.
- 6- İsrail; Filistin'deki civar şehirlerde teknolojik imkanlar ve kamera aracılığı ile istihbarat elde etmiş, teknolojik savaş yöntemlerini oldukça fazla kullanmıştır.
- 7- İsrail, insansız hava araçları vasıtasıyla hava silahları kullanmış, aynı zamanda istihbarat toplamıştır. Bu araçlar ile Ürdün, Lübnan ve Filistin'deki direniş noktalarında olup bitenler hakkında bilgilere ulaşmıştır. Buralarda bulunan Arap ordularının silah depolarını ve stratejik askeri faaliyetlerini izlemiştir.
- 8- İsrail; Arap liderlerinin ve Filistin direnişinde sembolleşen kişilerin çalışma ofislerine dinleme cihazları yerleştirilerek, onların plan ve projelerini ifşa etmiştir. Bu faaliyet özellikle Filistin ve Lübnan'da yapılmıştır.
- 9- İsrail, istihbarat faaliyetlerinde fuhuşu ve kadınları bir silah olarak kullanmıştır.
- 10- İsrail, her türde istihbarat ve ajan faaliyetlerinde insanlar yetiştirmiştir (haberleşme/bilgi ajanı, özel görev ajanı, aracı ajan, savaşçı ajan gibi). Bu ajanları başta Filistin olmak üzere, Arap ülkelerinde sahaya sürerek bu ülkelerdeki silahlanma faaliyetleri ve İsrail'e karşı yapılacak hamlelerle ilgili bilgileri, planları ve faaliyetleri öğrenmiştir. Arap ülkelerinin plan ve projelerini mercek altında tutmak, bu ajanların en önemli görevidir.
- 11- İsrail istihbaratı, Arap liderleri ve Filistin direniş hareketlerini izleyerek, onların İsrail hakkındaki planlarını öğrenmeye ve bu konuda önlem almaya çalışmıştır. Özellikle düşman gördüğü direniş hareketleri ve Arap liderlerinin telefon görüşmelerini, sosyal medya hesaplarını takip altına alarak, buralardan topladığı veri ve dökümanları, bu kişilerin aleyhine olacak şekilde mahkemelere sunmuştur.

4. BÖLÜM: FİLİSTİN TOPRAKLARINDA İSRAİL İSTİHBARAT FAALİYETLERİ

4.1. Bilgi Toplama

4.1.1. Birinci Dönem: 1948-1967

Shin Bet isimli güvenlik servisi, kuruluşundan itibaren İsrail Devleti'ni ve kurumlarını hedef alan casusluk operasyonlarını engellemek ve önlemekle görevli olmuştur. Bununla birlikte, İsrail toplumundaki iç meselelerle de ilgilenmiştir. İsrail'deki günlük yaşamın her alanında ve her saatinde, siyasi görüşmeler ve insanlar arasındaki tartışmaları takip etmiştir.⁴⁶³

Shin Bet Güvenlik Servisi, özellikle kuruluşunun ilk yıllarında, İsrail'de ikamet eden Arap vatandaşlar için izleme ve takip operasyonları gerçekleştirmiştir. Bu şahısların siyasi faaliyetleri ve genel olarak hareketleri takip edilmiş, askeri operasyonlar yapılmış, hareket ve çalışma özgürlükleri kısıtlanmıştır. Shin Bet, özellikle Arap okullarındaki öğretmenlerin faaliyetlerini takip etmiştir. Bu faaliyetler kapsamında, Arap öğrencilere öğretilen müfredatlar özellikle mercek altında tutulmuştur. Bu faaliyetlerin yanı sıra, Arap aktivistlerin siyasi görüşlerini ve İsrail Devleti'ne dair davranışlarını yakından takip etmiştir.

Bahsi geçen yıllarda Shin Bet, bilinmeyen ve gizlice faaliyetler yürüten bir kurumdur. Bu yönü ona, yetkili devlet kurumlarından herhangi birine hesap verme yükümlülüğünden kurtulma olanağı da sağlamıştır. Bu vasfı da direk olarak, Shin Bet'in Filistinlilere karşı istediği suçu işleme kolaylığı vermiştir.⁴⁶⁴

1958 yılında Shin Bet, Suriye istihbaratı için çalışan ve İsrail limanları, askeri havaalanları, ordu kampları ve radar istasyonları hakkında bilgi toplamakla görevlendirilen bir Arap casusluk şebekesini ortaya çıkarmıştır. Bu yapı, 1948'de memleketi olan Arabah Köyü'nden göç eden bir Filistinli tarafından yönetilmekteydi.

463 Shmuel Evin, *Amos Granit, Mujtamae alaistikhbarat alisrailiyi- ilaa ayn?* Mizan khamsin eamana min alnashat (Tel Aviv: jamieat bin ghuryun wamarkaz alturath waltadhakur al'iisrayiylil , 1998),s 25-30.

464 Hillel Cohen, *The Israeli Security Agencies and the Israeli Arabs, 1948–1967*, (Berkeley: University of California Press, 2010), s60–58.

Başta üç silahlı adamdan oluştuğu tespit edilse de Shin Bet, bu ağ çatısında on üç üyenin olduğunu ifşa etmiştir.⁴⁶⁵

Görüldüğü üzere, Shin Bet bu yıllarda Arap istihbarat servisleri (Mısır, Suriye, Ürdün) için çalışan Arap casusluk ağlarını ifşa etme konusunda aktif bir rol oynamıştır. 1961 yılında Ürdün istihbaratı için çalışan ve Ürdün istihbaratının, İsrail askeri üslerinin resimlerini temin etmek için görevlendirdiği, Hayfa'dan Nayfeh Aqlouh isimli bir kadın tutuklanmıştır. Bu şahıs 1956 yılında, Kudüs'ün güneyinde, bir kısmı Ürdün'de, diğer kısmı İsrail'de bulunan bir Filistin köyü olan Beit Safsaka'dan sınırı geçerken tespit edilmiştir.⁴⁶⁶

Yine Shin Bet, 1963 yılında Mısır istihbaratı için çalışan Kiborak Yacoubian adlı bir ajanı tutuklamıştır. Bu kişi, Mossad tarafından Eli Cohen'in Suriye'de görevlendirilmesine benzer şekilde, Mısır tarafından İsrail'de görevlendirilmiştir. Fakat Yacoubian, Mısır istihbaratının istediği gibi İsrail ordusunun zırhlı birimlerine katılmayı başaramamıştır. Yacoubian, İsrail'de bir süre kamyon şoförü olarak çalışmıştır. Shin Bet ondan şüphelenmiş ve uzun süreli bir takip uygulamıştır. Bu uzun süreli takip neticesinde Shin Bet tarafından, Avrupa'da faaliyet gösteren Mısır istihbaratına haber ve bilgi ulaştırmak için çalıştığı tespit edilmiştir. Shin Bet'in tespitine göre Yacoubian, gizli bir mürekkep ve şifreli bir sistem kullanıyordu. Bunları ilk bakışta fark etmek mümkün değildi. Yacoubian, Shin Bet'in yaptığı bu tahkikat neticesinde tutuklanmış ve İsrail tarafından 18 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. 1966 yılında İsrail ordusu ile Mısır arasında yapılan esir mübadelesi anlaşmasının ardından serbest bırakılmıştır.⁴⁶⁷

Shin Bet'in bu dönemdeki önde gelen görevlerinden biri de Ben-Gurion'a karşı duruş sergileyen Siyonist sağcı kişileri izlemek olmuştur. Daha sonraki sorumluluğu ise, 1965'e kadar kendilerine sağlanan askeri imkanlarla, 1948'den itibaren işgal edilen topraklardaki Filistinlileri izlemede yoğunlaşmıştır. Shin Bet bu dönemde, İsrail hükümetinin kuruluşuna karşı olan Siyonist partileri ve dini partilerin faaliyetlerini takip ederek, devlet içinde casuslukla mücadele etmeye çalışmıştır.

465 Ian Black, Benny Morris, *Israel's secret wars : a history of Israel's intelligence services*, p 128.

466 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhbarat Al'iisrayilia*, Tarjamat İlyas Farhat, s 127-128

467 Hillel Cohen, *The Israeli Security Agencies and the Israeli Arabs*, 1948–1967, s 62-70.

Bunların yanı sıra Shin Bet, Rusya'nın İsrail'deki casusluk faaliyetleriyle mücadele etmeye de odaklanmıştır. Rusya'ya ait istihbaratçıları ortaya çıkarmak ve onları tutuklamak için mücadele etmiştir. Yine yukarıda da belirtildiği şekilde, Arap faaliyetlerini takip etmek ve 1967'de Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki Filistin topraklarının yönetimi devralınıncaya kadar, Arap istihbaratları için çalışan casusluk ağlarını ortaya çıkarmak için çalışmıştır. Faaliyetleri arasında bulunan önemli şahsiyetleri koruma görevinin yanı sıra, Filistinlilerin İsrail'e karşı faaliyetleriyle mücadele etmiştir.

4.1.2. İkinci Dönem 1967-1987

Shin Bet'in 1967'deki görevi, politik durumlara çok fazla müdahil olmadan, köy ve aşiretlerden yaşam ve sosyal koşullarla ilgili bilgiler toplamak ve sınıflandırmak olmuştur. Shin Bet bu doğrultuda, köylerdeki ve aşiretlerdeki sosyal ve ekonomik koşulları konuşmak ve bu konuda bilgiler elde etmek için, rastgele kişiler çağırılmıştır. Bu kişilerle Shin Bet sorgulayıcıları arasında yapılan görüşmelerde psikolojik bir rahatlık atmosferi oluşturulmuştur. Bu şekilde sorguya getirilen kişi, Shin Bet'in zaten her şeyi bildiği duygusuyla, İsrail istihbaratına katkı sağlayacağını düşünmeden, psikolojik olarak rahat bir şekilde tartışmaya girmektedir. Shin Bet bu şekilde bilgiler toplayarak, tasnif etmiştir.⁴⁶⁸

Haziran 1967 Savaşı'nın ardından Filistin topraklarının işgal edilmesinden sonra, Filistin askeri örgütleri, İsrail işgaliyle mücadele etmek için yola çıkmıştır. Filistinliler, İsrail ordusuna karşı operasyonlar yürütmek için askeri hücreler oluşturdular. Bu nedenle Shin Bet Güvenlik Servisi, bu dirençli hücreleri tasfiye etmek için yoğun bir çaba sarf etmiştir. Kendileri açısından meşru gördükleri bu çaba kapsamında, imha, tutuklama, sınır dışı etme, ev hapsi ve sokağa çıkma yasağı gibi operasyonlar gerçekleştirilmiştir. Filistinli kitlelerin, silahlı eylemlere karşı sempatisine rağmen, bu mücadele kişilerin kendi isteğine kalmış bir durumdadır. Bu durum, ajanların Filistinli direniş gruplarındaki kişileri takip etmesini kolaylaştırmıştır.⁴⁶⁹

İsrail, güvenliğine zarar veren eylemlerin yapılmasını engellemek için, Filistinli vatandaşları üzerindeki kontrolünü genişletme ihtiyacı hissetmiştir. Bu nedenle halk

468 Elekid Abu Tayib, *Elaistihbarat elsaħyuniya eledü el'aval* (Kahira: maktabat madbuli,1993),s 113.

469 Aronson Geoffrey, *İsrayiyil ve elfilastiniuyn min harp 1967-1990 ilaa alintifada*, çeviren Hosny Zeyna. (Buyrut: muasasat aldirasat Elfilastiniya ,1.Baskı, 1990), s.145.

arasında bulunan Shin Bet ajanları aracılığıyla, Filistinli aktivistleri takip ederek tutuklamıştır. Shin Bet, bu noktada amaçlarını uygulamak ve halk arasında bulunan Filistinli direnişçileri çözebilmek için, bir dizi Filistinli genci de ajan olarak görevlendirmiştir. Shin Bet, Filistinli ajanlar elde edebilmek için, finansal ayartma, güç kullanma veya tehdit etme gibi birçok yöntemle başvurmuştur.⁴⁷⁰

Bedevi işlerinde uzman olan ve asıl adı Georg Major olan Abu Salem, 1967 yılında Amer Al-Badawi ismiyle görevlendirilmiştir. Kendisine, Negev’de bir teşkilat hücresinin lideri olan Khaled Al-Dhahi’yle ilgili, gruba sızmasına yardımcı olacak bazı belgeler verilmiştir. Bu şekilde işgal altındaki bölgeye girmiş ve tüm üyeleri öldürüldüğü halde sadece kendisinin hayatta kaldığı bir grubun lideri olduğu imajıyla Khaled Al-Dhahi grubuna sızmıştır. Khaled Al-Dhahi bazı belgeleri inceledikten sonra ondan şüphe duymamıştır. Bu şekilde, hücreyi ve faaliyetlerini ortaya çıkarmayı başarmıştır. Bu sayede bir süre sonra Khaled Al-Dhahi tutuklanmıştır.⁴⁷¹

Savaşta yenilgiden yıllar sonra, bazı Filistinlilerin nüfuz ve güç kazanmak için Shin Bet’e katılma girişiminde bulundukları görülmüştür. İsrail bu şekilde yaşamın tüm yönlerini kontrol etmiştir. İsrail istihbaratı ile olan ilişki, karlı bir kaynak olarak görülmüş, servisin kendisine çalışan ajanlara sağlayabileceği faydalar, ticaret gelirlerinden bile çok para kazandıracak bir gerçek olarak görülmüştür.⁴⁷²

Bu nedenle İsrail güçleri, bazı Filistinlilerin istihdama girmelerini sağlayacak, kendi çıkarları için onları işe almak için, şantaj yapma ve kamu hizmetleri sağlama gibi silahlar kullanmıştır. İsrail, bilgi toplama konusunda hizmet etmeleri için Filistinlileri işe alma noktasında, elinde birçok imkân bulunan Shin Bet’in çalışmalarına olanak sağlamıştır. Bu süreçte Shin Bet, sadece insanlara baskı yapmakla kalmamış, aynı zamanda onların ihtiyaçlarını istismar etmiştir. Çalışmak istediği ajanlara para kazanma ve kişisel yaşamlarını geliştirme yolu açmıştır.⁴⁷³ Bu faaliyetler sayesinde birçok ajan, askeri

470 Fadl Abu Hein, *Alsihat alnafsiya ladaa Eayilat almutaeawinin mea israyiyil* (Gazze: Barnamaj Elsiha Elnafsiya, 1. Baskı, 1993),s.20.

471 Aronson Geoffrey, *İsrayiyil ve elfilastiniuyn min harp 1967-1990 ilaa alintifada*, çeviren Hosny Zeyna, s149.

472 Aronson Geoffrey, *İsrayiyil ve elfilastiniuyn min harp 1967-1990 ilaa alintifada*, çeviren Hosny Zeyna, s150-160.

473 Maher Al-Kurd, *Tafkik baladiaat al mudun vebina rawabit elkuraa* 39 (Filistin: muasasat samid alaiktisadiya, 1982), s64-65.

hükümet yetkilileri ve birçok alanda güç ve etki kaynağı olan Shin Bet Güvenlik Servisiyle açık ilişkiler geliştirmiştir.⁴⁷⁴

Diğer taraftan, İsrail İstihbarat Servisi, İngiliz mandasının Filistin işgali süresi boyunca yaptığı gibi, kendileriyle iş birliği yapan yerel yetkililerden oluşan bir grup oluşturmaya çalışmıştır. Bunun için köy dernekleri kurmaya çalışarak, özel bir ajan topluluğu oluşturmayı ön görmüştür.⁴⁷⁵ Ancak, vatandaşlar arasında bölücülük çıkarma ve vatanlarına ihanet eden kukla yöneticiler oluşturma hedefine büyük ölçüde ulaşamamıştır. Filistin halkı, köy derneklerinin oluşturulması ve öz yönetim *anlayışını* bir komplo olarak görmüştür. Dernek yöneticilerinin, İsrail işgal güçlerinin emirlerini yerine getiren İsrail istihbaratının ajanları için bir atmosfer oluşturma amacında olduğunun farkında olmuştur. Bu nedenle sivil yönetim görüntüsüyle oluşturulan projenin arkasında potansiyel bir tehlike olduğunun bilincinde hareket etmiştir.⁴⁷⁶

Bunun yanında İsrail, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nin işgalinden sonra, kendi halkı hakkında bilgi sağlayan bir ajan şebekesi oluşturmuştur. İsrail, arazi satışını kolaylaştırmak için sahte anlaşmalar yapan bu komisyonculardan yararlanmıştır. Daha sonra bunları, kendisine sadık bir siyasi örgüt oluşturmak için uyguladığı köy dernekleri projesi çerçevesinde, Filistin silahlı grupları arasında örgütlemiştir. Ancak Shin Bet bu işbirlikçileri, siyasi bir yapı olarak empoze etmeyi başaramamıştır. Buna rağmen köy derneklerini, askeri yetkililer ve hükümetle olan ilişkileri nedeniyle ağırlığı olan siyasi bir sınıfa dönüştürmeyi başarmıştır. Bu yapılar üzerinden, Filistinlilerin ihtiyaç duydukları işlemleri doğal yollarla halletmeleri mümkün olmadığında, inşaat ve seyahat izinleri gibi işlemlerinin uzlaştırılması bahanesiyle, Filistinlilerin paraları gasp edilmiştir.⁴⁷⁷

474 Mudawanat Khader Abbas, *Zahirat eltaeamül mae alaihtilal alasrayiyli* (Erişim 25.Aralık.2020). <https://bit.ly/3dfo5Ag>.

475 Köy Dernekleri: İsrail işgali, Filistin topraklarında Filistin Kurtuluş Örgütü için alternatif bir liderlik aramaya başlamıştır. Tümgeneral Yigal Carmon (Halil'in 1974-1976 döneminde valisi), Şeyh Muhammed Ali el-Jabari'nin Halil şehrindeki evi için bu fikri önerdi. Batı Şeria'nın askeri yönetiminde Arap meseleleri danışmanı olan Menachem Malleon, Mısır ile 1978'de Camp David Anlaşmalarının imzalanmasından sonra, uygulama mekanizmalarını incelemeye başladı ve Batı Şeria'da bir özyönetim kurulması konusunda karar verildi. (Filistin Ansiklopedisi, *Rawabit elkuraa*, (erişim tarihi 12.Aralık.2020) <https://bit.ly/3pnGDAL>.

476 Rawabit elkuraa, Filistin Ansiklopedisi <https://bit.ly/3pnGDAL> adresinden ulaşılabilir, 12.12.2020 tarihinde erişildi.

477 Ruba Al-Hosari, *Risalat el'aradi elmuhtalayi, havl zahirat tasfiayt elmutaeawiniyn mae sulutat alaihtilal*, 2/1, *Majalat eldirasat elfilastiniya*, 1990, s175.

İsrail'in köy dernekleri ve sivil yönetim aracılığıyla yaptığı hamlelerin karşılığında, Filistinli kitleler, bu İsrail planına ellerinden geldiğince karşı koymak için ulusal rollerini yerine getirmiştir. Batı Şeria'daki belediye başkanları, meslek birlikleri, sosyal örgütler ve öğrenci konseyleri temsilcileri, 1 Kasım 1981 tarihinde bir açıklama yapmış, o dönemde savunma bakanı olan "Ariel Şaron'un projesinin, Filistin Kurtuluş Örgütü'ne bir alternatif bulmayı amaçladığını; tek çözümün, İsrail güçlerinin işgal altındaki tüm topraklardan çekilmesi ve Filistin Kurtuluş Örgütü liderliğinde, başkenti Kudüs olan bağımsız bir Filistin Devleti'nin kurulması olduğunu" belirtmiştir.⁴⁷⁸

İsrail istihbarat servisinin Filistin köylerindeki faaliyetlerine bir örnek de Qabatiya isimli bir kasabadır. Bu kasabadan Muhammed Ayed Zakarneh isimli şahsın, 1967 yılından beri İsrail istihbarat servislerine ajanlık yaptığı bilinmektedir. Bu süreçte Qabatiya sakinleri, İsrail'e karşı silahlı yapılara katılan Filistinli gençler hakkında Shin Bet Güvenlik Servisine bilgiler verildiğini, akabinde köylüler arasında birçok tutuklamanın meydana geldiğini ve bu tutuklamalardan bu şahsın sorumlu olduğunu aktarmışlardır.⁴⁷⁹

4.1.3. Üçüncü Dönem 1987-1994

1984-1986 yıllarında, İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi büyük krizler yaşamıştır. Bunlardan en önemlisi, "Hat 300"⁴⁸⁰ skandalı olmuştur.⁴⁸¹ Bu skandal nedeniyle Shin Bet Güvenlik Servisi Başkanı Avraham Shalom görevinden istifa etmiştir. Benzer şekilde İsrail Başbakanı Yitzhak Rabin'in 1995 yılında öldürülmesi, bütün bütün Shin Bet Kişisel Koruma Departmanı'nın başarısızlığı olarak görülmüştür. Bu hadise üzerine de o dönemin Servis Başkanı Carmi Glion istifa etmiştir. Ancak bu dönemdeki başarısızlıklarına rağmen Shin Bet, 1994 yılında bir dizi intihar eyleminden sorumlu olan, Filistinli mühendis Yahya Ayyash'a suikast düzenlemeyi başarmıştır. Bu olay, İsrail

478Assafirarabi, Gazze'deki, *İdam Eleumala Fi GAZZE: Elmukawama kadawle* (Erişim 20.şubat.2020). <https://bit.ly/3d38CTT>.

479 Assafirarabi, Gazze'deki, *İdam Elümala Fi GAZZE: Elmukawama kadawle* (Erişim 20.şubat.2020).

480 Filistinli savaşçılar, yolcuları ile birlikte bir İsrail otobüsünü kaçırdığında ve Shin Bet, kaçırılanların kontrolünü ele geçirdiğinde, canlıydılar, onları soğukkanlılıkla öldürüyorlardı ve bundan sonra Shin Bet adamları, bu davaya karışıklarına dair yanlış ifadeler verdiler.

481 Carmi Gilon, *Elşhaabak bayn ElianKisamat* (Tel Aviv: Yedioth Ahronoth Books ve Chemed, 2000),s 410. (İbranice)

toplumu içerisinde Shin Bet'in sahip olduğu kötü şöhret içinde bir başarı olarak kabul edilmiştir.⁴⁸²

Shin Bet Başkanı Carmi Glion'un istifasını takiben, 1996 yılında Shin Bet dışından bir kişi olan İsrail Donanma Komutanı Ami Ayalon, Shin Bet Güvenlik Servisi'nin başına getirilmiştir. Bu değişiklik, İsrail toplumu içinde servisin imajını iyileştirmek ve yeni başarısızlıklara düşmeden servisin profesyonel ilerlemesini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Gerçekten de Ayalon, 2000 yılına kadar Shin Bet'in çalışmasını geliştirmeyi başarmıştır. Daha sonra onu, Shin Bet bünyesinde çalışan biri olarak Shin Bet'in başarılarına ve başarısızlıklarına tanık olan Avi Dichter takip etmiştir.⁴⁸³

Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki ilk halk ayaklanması, Aralık 1987'de patlak vermiştir. İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi, bu durumla karşı karşıya kalınca şaşkınlık yaşamıştır. Filistinli gençler, Molotof kokteyli atarak, İsrail askerlerini bıçaklayarak, İsrail ordusunun Filistin şehirlerindeki karargahlarına baskınlar düzenleyerek ve sokaklara çıkarak, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki İsrail askeri varlığına karşı kitlesel halk gösterileriyle, Filistin topraklarında İsrail işgaliyle yüzleşecek faaliyetleri tırmandırmıştır. Shin Bet Güvenlik Servisi, karşı karşıya kalınan bu güncel olaylarla ilgilenmek ve bunları takip etmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle Ocak 1988'de, işgal altındaki bölgelerde istihbarat değerlendirmelerinin genel *sorumluluğunu* üstlenmiştir. Aynı zamanda, servise bağlı Arap İşleri Komitesi adı altında yeni bir yapı kurulmuştur.⁴⁸⁴

Tüm bu durumlara rağmen, Shin Bet Güvenlik Servisi Filistin ayaklanmasının durdurulmasında önemli bir rol oynamıştır. Çünkü kendisiyle iş birliği yapan binlerce ajanı, tüm direniş savaşçıları ve ilk halk ayaklanmasına katılanlar hakkında bilgi toplamak için görevlendirmiştir. İlk İntifadanın başlamasından bu yana İsrail güçleri, Filistinlileri hayatın her alanında ve özellikle ekonomik açıdan sınırlandırmaya çalışmıştır. Filistin topraklarındaki ekonomik ilişkilerde, İsrail'in politikası aşağıdaki noktalarda netleştirilmiştir:

1. Filistinliler için cezalandırıcı bir önlem olarak ve onları geniş tarımsal arazilerden mahrum bırakmak için çeşitli bahanelerle geniş arazilere el konulması.

482 Aronson Geoffrey, *İsrayiyil ve elfilastiniuyn min harp 1967 ilaa alintifada*, çeviren Hosny Zeyna, (Beyrut: Muasasat Aldirasat Alfilastina, 1.Baskı, 1990), s150.

483 Şabak, Ami Ayalon (Erişim 25.şubat.2020) <https://bit.ly/2RFYMiv>

484 Carmi Gilon, *Elşhaabak bayn ElianKisamat*, s 410-415. (İbranice)

2. Binlerce tüccarın ağır kayıplar vermesini göze alarak, ayaklanmaya katkıda bulunan mağazaların ajanlar tarafından yakılması. Aynı zamanda greve giden tüccarların paralarına el konulması ve ticari mallarının gasp edilmesi.
3. Yüzlerce köyde ekili alanlardaki narenciye ve badem gibi meyve ağaçlarının kesilmesinin yanı sıra, buğday ve zeytin gibi büyük mahsullerin yakılması.
4. Filistinlileri İntifadadan çekilmeye itecek zorlu bir ekonomik durum oluşturmak için sokağa çıkma yasakları dayatmak ve işçilerin işgal edilen bölgelere girişini sınırlandırmak.
5. İşgal güçleri tarafından güvenlik bahanesiyle evlerin yıkılması ve birçoğunun askeri noktalara çevrilmesi. Diğer taraftan izin yokluğu bahanesiyle Filistinlilerin bina inşa etmelerini önlemek için yeni yöntemler geliştirilmesi.⁴⁸⁵

Filistinli halk kitlelerinin, silahlı eylemler ve halk hareketlerine girişerek direniş saflarına katılması, Filistin'deki sokakları ve günlük yaşamı etkilemiştir. Bu durum, Shin Bet'i ayaklanmaya dahil olan tüm gruplarla başa çıkabilmek için yeni mekanizmalar kurmaya ve olayları bastırmaya zorlamıştır. Bu çerçevede Filistinli örgütlerde silahlı hücrelerin çekirdeğini oluşturdukları düşünüldüğü için, lise ve üniversite öğrencilerini okuldan atmaya odaklanılmıştır.⁴⁸⁶

Ayaklanmanın ilk yıllarında Shin Bet Güvenlik Servisi, İsrail hapishanelerinde tutuklu bulunanlar arasından ajanlar görevlendirmiştir. İsrail hapishanelerindeki tutuklularla görüşerek, onların militan olduklarını ve hapishanelerdeki örgütsel unsurlar arasında bulunduklarını bahane ederek onlardan bilgi toplayan "Kuşlar"⁴⁸⁷ adı altında bir şebeke kurulmuştur. Bu şekilde tutuklulardan bilgi almak için çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Toplanan bu bilgiler daha sonra, hapishanelerdeki Shin Bet soruşturmacılarına teslim edilmiştir. Tutuklular bu bilgilerle yüzleştirilmiş, gerçek bilgilerle karşı karşıya kaldıklarını gördüklerinde psikolojik bir çöküş ve şok yaşamışlardır. Sorgucular

485 Yaqoub Berry, 29 Amaan min elamal fi alshaabak çev. Dar El-Jalil lildirasat (Aman: Dar El-Jalil lildirasat, 1.Baskı, 1998), s 232- 236.

486 Adnan Abu Amer, "Tajnid Elmuhabarat elisrayiyliayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005", majalat eljamia elislamiyi 28/1 (Ocak 2014), s436.

487 Shin Bet güvenlik servisi, hapishanelerdeki "kuşlar" aracılığıyla silahlı hücrelere erişim sağlamayı başardı. Görevleri, Filistin topraklarındaki askeri hücrelerin faaliyetleri hakkında istihbarat toplamaktı. Tutukluya, örgütün liderliğinden onu takip etmekle görevlendirildiğini, tutuklunun vatanseverliğin ve örgütün korunması gerektiğini söyleyerek ona güven vererek, ondan örgütü dışarıda sürdürmek istedikleri perdesi altında, askeri grup üyeleri veya örgüt mensupları arasından tanıdıklarını silahlı eylemle ilişkisi hakkında bildiklerini yazmasını istiyorlardı.

tarafından sunulan bilgiler, tutuklular aleyhindeki suçlamaların kabul görmesine yol açmaktaydı. Buna ek olarak, İsrail ordusunun Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde gerçekleştirdiği tüm operasyonlar, esas olarak servisin ajanları aracılığıyla topladığı bilgilere dayanmaktaydı.

1987 İntifadasında ajanlık olgusu Filistinli gençler arasında yayılmıştır. Shin Bet ahlaksız⁴⁸⁸ uygulamalar yoluyla özellikle gençleri cezbetmiştir. Özellikle gençlerin, skandal olabilecek bir halde fotoğrafları çekilerek, bunun ortaya çıkacağı tehditleri yapılmıştır. Bu kişiler ya skandaldan kaçınmak için İsrail istihbarat servisleri ile çalışmayı kabul ederek Shin Bet'e bilgi toplayacak ya da skandalın yayınlanmasını göze alacaklardı.⁴⁸⁹

Yine 1987'deki halk ayaklanmasıyla yüzleşme noktasında Shin Bet Güvenlik Servisi, silahlı eyleme koşan genç erkekleri organize etmek için şüpheli askeri hücreler oluşturmuştur. Böylece işgal güçleri ve diğer örgütler arasında sahte operasyonlar yapılmış ve onurlu kişiler, militan rolü öne sürülerek ajanlık bahanesiyle idam edilmiştir. Bu durum aileler ve örgütler arasında birçok soruna yol açmış ve silahlı eylemlerin zaman zaman sınırlandırılmasına neden olmuştur.⁴⁹⁰

Shin Bet, silahlı örgütlerin askeri hücreleri hakkında, oldukça önemli bir dizi yöntem kullanarak bilgi toplamada aktif rol oynamıştır. Bunlar:

1. Gizli özel birimler veya gizli ajan ağlarının kurulması. Bu çerçevede İsrail tarafından aranan tehlikeli bir savaşçıyı ortaya çıkarmak için on kişiyi feda etme ihtimali.
2. Filistinli silahlı gruplara sızma girişimleri; yoğun psikoloji ve propaganda savaşı.

488 İstihbarat servislerinin İsrail istihbaratının tuzağına ve istihdam çamuruna düşen ve halkına ihanet eden bir dizi genci işe alabildiği söylenebilir. Ancak diğer tarafta da çok sayıda genç vardır. Bunlar istihbarat servislerinin kurbanı olmalarına rağmen, maruz kaldıkları şantajı reddettiler. Bazı gençlerin istihbarat oyunlarını çözmesi ve hataya düşmemesi kendilerini kurtarmalarını sağlamıştır.

489 Maher Al-Halabi, *Muealajat Elsahafa Elfilasatuyniyi likadyit eleumala fi aintifada el'aksa* (Gazze, eljamiea el elislamiyi, 2002),s 19-20.

490 Richard Deacon, *Elmuhabarat elisrayiyiliya Tarihha, İdaratiha, Emaliha, Fadayihaha*, çev. Dar tilas lildirasat venaşir (Dimaşk: Dar tilas lildirasat venaşir,1991), s157.

3. Bazı bölgeleri askeri bölgeler olarak ilan etmek ve ajanların topladığı istihbarat bilgilerine dayanarak aranan kişileri bulmak için buralarda kapsamlı arama faaliyetleri yürütmek.⁴⁹¹

Yine bu dönemde, ajan kategorisine dahil edilebilecekler için aracı olgusu ortaya çıkmıştır.⁴⁹² Bu kişiler, Arap topraklarını İsrail hükümetine satmak için çalışan komisyoncular gibi, İsrail istihbaratıyla iş birliği yapmaktaydı. Bunların konumu, ilk İntifadanın patlak vermesinden sonra, tüm İsrail kurumlarındaki işlerden ayrılma ya da istifa etme yönündeki halk talebinin duyulmasından sonra, hala bu kurumlarda çalışanlar, köy meclislerinde çalışanlar ve İsrail Sivil Yönetimindeki Filistinli çalışanlar, Filistin toplumu tarafından İsrail ajanı olarak kabul edilmiştir.⁴⁹³

4.1.4.Dördüncü Dönem 2000-2006

Shin Bet Başkanı Avi Dichter'in servisin liderliğini üstlendiği dönemde, Filistin topraklarında El Aksa İntifadası patlak vermiştir. Bu dönemde Filistinli silahlı grupların kullandığı bir yöntem olan intihar eylemleri ortaya çıkmıştır. Hem güvenlik hem de askeri kurumları zora sokan bir durum olan intihar eylemleri, Shin Bet Güvenlik Servisini de zor bir durumla karşı karşıya getirmiştir. Bu nedenle Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistin topraklarındaki ajanları aracılığıyla bilgi toplamaya, eylemlerin arkasındaki taraflar hakkında bilgi elde etmeye ve bu şekilde intihar eylemleri gerçekleşmeden önce engellemeye çalışmıştır.⁴⁹⁴

Bu süreçte Shin Bet Güvenlik Servisi, tespit edebildiği sorumluları tutuklayarak ve en azından bir kısmını gerçekleşmeden önce engelleyerek, bir dizi intihar eylemini engellemede başarı elde etmiştir. Buna rağmen Filistin direnişi birçok intihar eylemini uygulamayı başarmıştır. Bu durum, İsrail güvenliğinde korku ve paniğe neden olmuş ve tüm Siyonistler için bir endişe oluşturmıştır. Shin Bet Güvenlik Servisi bu direnç çalışmasıyla başa çıkabilmek için, muhtemel eylemlerle ilgili ihtar ve uyarılar yayınlamıştır. Bu uyarılardan bazıları “sıcak” veya “yoğun” olarak belirlenmiştir. Bu kodlar, polis ve sınır muhafızlarının daha ivedi bir şekilde harekete geçmesini sağlıyordu.

491 Adnan Abu Amer, *"Tajnid Elmuhabarat elisrayiyliayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005"*, majalat eljamiea elislamiyi 28/1 (Ocak 2014), s.437.

492 Aracılar, İsrail istihbaratı ve sivil idaresi çalışanlarıyla açık bir şekilde ilişkisi olan ve herkes tarafından bilinen bir tür ajan.

493 Assafirarabi, *Gazze'deki, İdam Elümala Fi GAZZE: Elmukawama kadawle* (Erişim 20.şubat.2020).

494 Jewish Virtual Library, *Avi Dichter* (Erişim 28.şubat.2020). <https://bit.ly/3usbIFN>

Bunun için yeşil hat boyunca İsrail kontrol noktaları kuruluyordu. Ajanlarından aldığı bilgiler ve uyarı sistemi gibi bu önlemler sayesinde Shin Bet, bazı intihar eylemlerini zamanında engellemeyi başarmıştır.

Shin Bet'in bu çalışması kapsamında, ajanın hedef kişi hakkında, ev adresi, konumu, telefon numarası, sık sık ziyaret ettiği arkadaşları ve mekanlar gibi topladığı bilgiler ve tutukluların sorgulanmasından elde edilen bilgiler önemli bir rol oynamıştır. Aynı şekilde, direniş içinde bulunan bazı kişilerin zaman zaman gizliliği ihmal etmesi, Shin Bet'e işine yarayacak bilgiler sağlamıştır. Buna ek olarak, İsrail Ordusu da direniş savaşçılarının tutuklanması ve patlayıcı laboratuvarlarının ortaya çıkarılması konusunda Batı Şeria'daki Shin Bet saha ajanlarına eşlik etmiştir. Örneğin 2005 yılında Shin Bet Güvenlik Servisi, Hamas'ın askeri aygıtının üç direnişini açığa çıkarmış ve hücre üyelerinin büyük bir kısmının tutuklanmasını sağlamıştır.⁴⁹⁵

Yine Shin Bet Başkanı Avi Dichter, Filistin direnişindeki örgütlerin önde gelen şahsiyetlerine ve liderlerine yönelik suikast operasyonlarının yürütülmesinde önemli bir rol oynamıştır.⁴⁹⁶ Bu suikast operasyonlarının çoğunda vurucu kol vazifesi gören İsrail Hava Kuvvetleri ile iş birliği içinde hareket edilmiştir. Yuval Diskin bu operasyonlarda hedefi belirlemek, günlük hareketlerini bildirmek gibi bilgiler sağlamaktan ve hedefi “kınamaktan” sorumlu olmuştur. Kınama, hedef kişinin yoldan geçen biri değil, direniş içinden bir kişi olduğundan emin olmak anlamına gelmekteydi. Bu suikastlar başlangıçta direnişin gerçek bir tehlike oluşturan askeri üyelerine odaklanmıştır. Ancak Filistin direnişindeki tırmanışın ardından, bu suikastlar örgütlerin siyasi liderlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bilindiği üzere Mart 2004'te Hamas'ın kurucusu ve ruhani lideri Şeyh Ahmed Yasin suikasta kurban gitmiştir. Yaklaşık bir ay sonra, Ahmed Yasin'in halefi olan Dr. Abdel Aziz Al-Rantisi de bir suikastta hayatını kaybetmiştir. Aynı şekilde 2005 yılında, bir dizi İslami Cihat aktivisti katledilmiştir. Bu operasyonlar sayesinde Shin Bet hem Yahudi toplumunda hem de İsrail karar vericileri nezdinde benzeri görülmemiş bir konuma sahip olmuştur.⁴⁹⁷

Bunun yanı sıra Shin Bet Güvenlik Servisi, El-Aksa İntifadasının patlak vermesinden bu yana, birçok Filistinli direniş aktivisti hakkında gerçekleştirilen veya engellenen tüm

495 Yaqoub Berry, *29 Amaan min elamal fi alshaabak* çev. Dar El-Jalil lildirasat, s164-166.

496 Suikast yöntemi bu bölümde ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

497 Jewish Virtual Library, *Avi Dichter* (Erişim 28.şubat.2020).

eylemler hakkında bilgisayarlı bilgi deposunu yönetmiştir. Bu bilgi deposunun temel önemi, direniş eylemlerini engellemesinin yanı sıra, İsrail Ordusunun operasyonları ile ilgili istatistikler yayınlamak olmuştur. Aynı zamanda bu bilgiler, Filistin bölgelerine yapılan saldırılarda propaganda olarak kullanılmıştır. Bu bilgiler üzerinden, direniş faaliyetlerinin durumuyla ilgili raporlar çıkarılarak medya organlarına servis edilmektedir.⁴⁹⁸

4.2. Filistin Topraklarındaki Nüfusun Genel Güvenlik Araştırması

İsrail Shin Bet Güvenlik Servisinin önemli faaliyet alanlarından biri de güvenlik araştırmasıdır. Shin Bet, Arap bölgeleri için genel güvenlik araştırması yoluyla toplanan bilgiler sayesinde, Filistin topraklarındaki tüm saha olaylarının üstesinden gelmek için mekanizmalar ve yöntemler geliştirebilmiştir. Bu güvenlik araştırmalarının önemi nedeniyle, Shin Bet bu süreci yönetmek ve İsrail genel güvenliğiyle ilgili diğer tüm departmanlara bilgi sağlamak için özel bir bölüm tahsis etmiştir. Ayrıca güvenlik araştırmasını kendi içinde belirli başlıklara ayırmıştır. Bu başlıklar aşağıda değerlendirilecektir.

4.2.1. Coğrafi Araştırma

Shin Bet Güvenlik Servisi, Siyonist işgalin uzun süre devam etmesi için, Filistin topraklarında bir coğrafi araştırma yapmak üzere, Tarım Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Planlama Bakanlığı, Askeri Araştırma İdaresi gibi ilgili bakanlıklarla diğer departmanlar, uzman bilimsel enstitüler ve üniversitelerle iş birliği içinde bir dizi uzman ekip atamıştır. Bu çalışma kapsamında tüm şehirleri, köyleri, bedevi bölgelerini, hatta nüfus olmayan boş alanları dahi araştırmıştır. Araştırma çerçevesinde dağlar, tepeler, ovalar ve vadiler gibi tüm doğa şekilleri içeren topografik kayıtlar oluşturulmuştur. Aynı zamanda su kaynakları, dereler, kuyular, seller ve yeraltı su rezervleri de dahil olmak üzere bilgiler elde edilmiştir. Yine yeryüzünün katmanları, mineral, petrol, su ve diğer kaynaklar hakkında ayrıntılı bilgiler içeren ve yeni alanların jeomorfolojisinin kapsamlı bir araştırması yapılmıştır.⁴⁹⁹

498 Aljazeera Net, *İsrail dalalat tathir "alshaabak" altaagyi* (Erişim 28.şubat.2020). <https://bit.ly/34AhqLm>.

499 Jony Mansur, *Almuasa Aleaskariayi Alisrayiyle* (Ram Allah: Almarkaz Alfılastini Lildirasat Alisrayiylia "Madar", 2009) S.36

Shin Bet Güvenlik Servisi, coğrafi araştırmalar üzerinden toplanan bu veriler üzerinden bir dizi hedefe ulaşmıştır. Bölgelerdeki araziye ve mağaraları bilmek, Shin Bet Güvenlik Servisinin ordu ve polis güçleri ile koordineli olarak kullanılacak ulaşım araçlarının seçilmesinde fayda sağlamış, arananları⁵⁰⁰ ve siyasi hücreler içindeki kişileri takip ederken yer seçilmesine yardımcı olmuştur. Bununla birlikte Batı Şeria ve Golan'da yapılan coğrafi araştırmalar, bölgenin önemini ortaya koymuş ve sonuçlar Batı Şeria'nın İsrail için bir su deposu olduğunu göstermiştir. Bu kayıtlara göre, ayrıca Golan ve Jabal Al-Sheikh bölgeleri de önemli su kaynaklarıdır. Gazze şehri ve Gazze Şeridi'nin geri kalanı ise, Sina Yarımadası'na uzanan büyük bir petrol rezervinin üzerinde olduğunu göstermiştir.⁵⁰¹ Bu bilgilere göre Shin Bet, bu konudaki stratejik raporlarında hükümete yönelik olarak aşağıdaki tavsiyeleri sunmuştur.⁵⁰²

- 1- Su kaynakları hükümetin ve Yahudi yerleşimcilerin elinde kalmalıdır.
- 2- Vatandaşların hükümetin izni olmadan su kaynaklarını kullanması engellenmelidir.
- 3- Yetkili kanallar üzerinden Araplara çeşitli cezalar uygulanmalıdır.
- 4- Mağaralar ve devlet güvenliği açısından tehlikeli bölgeler kapatılmalıdır.
- 5- Zehirli gazlar püskürtmek gibi düşmanca eylemler için elverişli mağaralara periyodik önlemler alınmalıdır.

Hükümetin bu tür raporlara verdiği cevap çoğunlukla övgü içermektedir. Aynı zamanda Shin Bet'in daha fazla çalışma yapması, karşı eylemler hazırlaması ve önlemlerin artırılması tavsiye edilmiştir.

4.2.2.Sosyal Araştırma

Shin Bet Güvenlik Servisi, işgal altındaki tüm Filistin şehirlerinin ve köylerinin sosyal açıdan haritasını oluşturmuş ve bu bilgileri sürekli olarak güncellemiştir. Shin Bet personelleri bu haritayı, Filistinli direniş savaşçılarına izlemek ve ajanları bulmak için kullanmıştır. Bu sayede bölgelerin toplumsal değerleri, bir bölge ile diğer bölgeler

500 Arananlar: İsrail ordusunun tutuklamasından kaçan Filistinli gruplardan direniş savaşçılarına verilen bir ad.

501 Tayseer Jbara, "Alsaytara Alsuhyuniya ala Almiaah fi filistin", prc.ps (25 kasım 2020) <https://bit.ly/3Fe7w2d>.

502 Nabil AlSahli ve Ali Badwan, "israil tasriq kula masadir almiaah ve tahrum alfilastiniyni minha" (19 kasım 2020) <https://bit.ly/3c8b7Cu>.

arasındaki yaşam biçimi farklılıkları ve Filistinli aileler arasındaki sosyal ilişkilerin doğası tespit edilebilmiştir.⁵⁰³

Sosyal araştırma, Shin Bet yönetimine bu bölgelerdeki sosyal koşulları kontrol etme konusunda rehberlik etmek ve bu bilgileri İsrail işgalinin yararına kullanmak için, 1967'den beri işgal edilen Filistin topraklarında sosyal bir harita hazırlanmasını içermektedir. Bunun için yapılan sosyal araştırma, şehirlerde, köylerde, çöllerde ve hatta kamplarda yaşayanları içermektedir. Shin Bet Güvenlik Servisine bağlı Arap İşleri Dairesi, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki bu genel araştırmanın sorumluluğunu üstlenmiştir.⁵⁰⁴

Yine sosyal araştırma kapsamında Shin Bet, işgal altındaki Filistin topraklarındaki sosyal koşullarla ilgili her şeyin ayrıntılarına erişmeye çalışmıştır. Sosyal araştırmada verileri doldurmak için hazırlanan formlara bakıldığında, ailelerin ayrıntıları, insanlar arasındaki sosyal ilişkilerin niteliği, aile sayısı, çocuklar, Filistin toplumundaki varlıkları üzerindeki etkilerinin boyutu ve her şehir veya köyde dinin rolü gibi tüm sosyal boyutlara odaklanıldığı anlaşılmaktadır. Hatta kişilerin giyim kuşamları, eğitim durumları ve İsrail işgaline düşman olan ailelerdeki kişilerin isimleri de kaydedilmiştir.

Bahsedildiği şekilde, Shin Bet sosyal araştırması Filistin topraklarına odaklanmıştır. Araştırma aşağıdaki bilgilere göre yapılmıştır.⁵⁰⁵

1. Şehirler: Büyük küçük tüm aileler dahil olmak üzere, bu ailelerin kökenleri ile ilgili tüm bilgilerin toplandığı, şehirde yaşayan her aile için bir aile haritası hazırlamak.
2. Köyler ve harabeler: Aşiretlerin, büyük ve küçük ailelerin ve çölde ikamet eden bireylerin isimlerinin araştırılmasını içermektedir.
3. Çöl: Çölde ikamet eden aşiretlerin ve ailelerin isimleri ve her ailenin fertlerini kaydetmek. Çöldeki her kabile için kolları ve bireyleri de dahil olmak üzere bir aile planı hazırlamak.

503 Yahya Sinwar, *Almjda*, s 57-59.

504 Harakat hamas, *Alşabak adu hamas alval*, (Suriye:2007), s28-29.

505 Yaqoub Berry, *29 Amaan min elamal fi alşhaabak* çev. Dar El-Jalil lildirasat, s 180-185.

4. Kamp⁵⁰⁶: Kampta yaşayan her aile ve ailenin kampa gelmeden önceki kökenleriyle ilgili kayıtlar tutmak. Kamplardaki tüm ailelerin fertlerini ve kampların nüfusunu kaydetmek. Kamplar, şehir, vadi ve köylerin bir karışımı niteliğindedir.
5. Filistin topraklarında ikamet eden tüm ailelerin sosyal boyutu ve özellikle İsrail işgaliyle karşı karşıya gelmeleri durumunda, Filistinlilerdeki etkilerin boyutlarını araştırmak.
6. Araştırılan alanlarda ikamet eden her bireyin ev adresi ve telefon numarasını kaydetmek.
7. Özellikle köklü ailelerin sayısını, adları ve coğrafi uzantılarıyla birlikte kaydetmek.
8. Göçmen ailelerin sayısı ve coğrafi uzantılarını kaydetmek.
9. Ailelerin çevreleri içinde ve dışında oynadıkları sosyal rolü bilmek.
10. Ailenin üyelerinin kendi aileleri ve diğer aileler üzerindeki etkisini bilmek.
11. Her ailenin farklı eğilimlerini bilmek.
12. Her ailenin gelenek ve göreneklerini bilmek.
13. Her ailenin geleneksel kıyafetini bilmek.
14. Ailelerdeki anormal olarak görülen kişilerin sayısını ve siyasi bağlantılarını bilmek.
15. Her ailenin güçlü yönlerini bilmek.
16. Ailelerdeki eğitimli insan sayısını ve bu kişilerin siyasi bağlantılarını bilmek.
17. İsrail karşıtı insan sayısını bilmek.

Shin Bet görevlileri, her Filistinli aile için yukarıda belirtilen tüm ayrıntıları içeren bir dosya hazırlamıştır. Bu veriler daha sonra Shin Bet'in çalışma mekanlarındaki merkezi bir bilgisayarda toplanmıştır. Bu bilgiler, soruşturma sürecinde Shin Bet görevlilerine yardımcı olmak ve soruşturmacıyı, tutuklu kişinin moralini etkileyebilecek tüm detaylar hakkında tam bilgi sahibi yapmak için kullanılmıştır. Bu bilgilerin sorgulamalarda kullanılması, tutuklunun moralini etkileyen ve Shin Bet görevlisi tarafından kendisine sunulan bilgilerin güçlü olması sayesinde, tutuklunun gardını düşüren bir faktör

506 Kamp: 1948'de birkaç Filistinli ailenin topraklarından zorla göç ettirildikten sonra toplandıkları bir arazi parçası. Kamp, Filistin sosyal oluşumunun bir parçası değildi, ancak 1948'de Filistin nüfusunun topraklarından mecburi göçüyle ve 1967'deki yerinden edilme sonucu Filistin şehirlerinde bir dizi kamp kurulmuştur.

oluşturmaktadır. Shin Bet görevlileri bu fırsatı, tutukludan daha fazla bilgi edinmek ve Shin Bet tarafından kendisine yöneltilen suçlamaları kabul etmek için kullanmaktadır.

Özellikle Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki sosyal araştırma çalışmalarının, Shin Bet Güvenlik Servisinin Filistin topraklarındaki çalışmalarında yararlandığı birçok etkisi olmuştur. Servisin yararlandığı sosyal araştırmanın belki de en önemli sonuçları şunlar olmuştur:⁵⁰⁷

- 1- Bireyleri çabuk ayırmak ve yaşadıkları şehirler, köyler ve mahalleler hakkındaki bilgileri bilmek.
- 2- Farklı yönleri ve eğilimleri bilmek.
- 3- Hâkim değerleri ve değişim oranını bilmek.
- 4- Sosyal etki merkezlerini bilmek.
- 5- İşgal altındaki Arap kitlelerinin üzerinde hükümetin etkisini hızlandırmak.

Sosyal araştırmanın sona ermesinin ardından Shin Bet yönetimi, Bakanlar Kurulu'na sunduğu sosyal raporlarında Başbakan'a tavsiyelerde bulunmuş ve şu şekilde öneriler sunmuştur:⁵⁰⁸

1. Nüfus çiftçilerden ve öğrencilerden işçiye dönüştürülmelidir.
2. Yeni işçi sektörü, Siyonist ekonominin çarkına bağlanmalıdır.
3. Yeni işçi ideolojisi, demokratik Yahudi karakteriyle eğitilmeli ve formüle edilmelidir.
4. Onları yok etmek yerine radikal Araplar izole edilmeli ve Araplar içinden barış içinde yaşayanlar ödüllendirilmelidir.
5. Shin Bet'in listelerine göre, işbirlikçiler, komisyoncular, yöneticiler ve liderlerden oluşan bir sınıf oluşturulmalıdır.

4.2.3. Düşünce Araştırması

Düşünce araştırması, tüm Filistin şehir ve köylerindeki, tüm entelektüel, eğitimli ve düşünürlerin sayılarını içermektedir. Her eğitimli kişi için, kişisel ve sosyal verileri, aile statüsü ve sahip olduğu bilgi düzeyi, Filistin toplumu içindeki etkisinin kapsamı, siyasi bağlılığı ve İsrail'e karşı tehlike düzeyi hakkında bilgiler içeren bir dosya açılmıştır.

507 Harakat hamas, *Alşabak adu hamas alval*, s 35.

508 Harakat hamas, *Alşabak adu hamas alval*, s 36-39.

Düşünce araştırması, dini, politik, sosyal, ekonomik ve kültürel çalışmaları içermektedir. Belli sloganlar atan gösteriler yapılıyorsa, belli bir fikir çerçevesinde bir hareket söz konusuysa, muhakkak arkasında entelektüel bir kaynak olmak zorundadır. Bu nedenle Shin Bet'in Filistin topraklarında düşünce araştırması yürütmesindeki amaç, Arap eylem ve operasyon merkezlerini belirlemek ve durdurmaştır.⁵⁰⁹

4.2.4. Ekonomik Ve Finansal Araştırma

Shin Bet Güvenlik Servisi, yukarıdaki faaliyetlerinin yanı sıra, tüm Filistin bölgelerindeki ekonomik ve finansal faaliyetleri tanımlamaya yönelik formlar hazırlamıştır. Ekonomik veya finansal kuruluşlar ve bu kuruluşların sahipleri ve ortakları için, tüm verilerin toplandığı formlar doldurulmuştur. Bu formlar, şirketlerin işlevleri ve hedeflerini, müşterilerle iletişim ve iletişim mekanizmalarını, finansal koşulları, gelir kaynaklarını ve Shin Bet çalışmalarında fayda sağlayacak diğer bilgileri kapsamaktadır. Kaydedilen bu bilgilere dayanarak Shin Bet yönetimi, ekonomik faaliyetlerin listelerini hazırlamıştır. Nitekim bu faaliyetler kapsamında özel kanallardan iş birliği talepleri sunulmuş, karşı taraf reddettiğinde ise, kurum veya şirket hakkında daha önce elde edilen bilgilerle şantaj yapılmıştır.⁵¹⁰

4.3. Ajan Yetiştirmek

İsrail'in Gazze Şeridi'ni ve Batı Şeria'yı 1967'de işgal etmesinden bu yana, İsrail istihbarat servisleri, vatandaşları bilgi sağlamak için ajan olarak işe almaktadır. Özellikle hasta ruhlar, zayıf ve alçak karakterler ve arzularının tutsağı olmuş kişiler işe alınmaktadır. Bazı kişiler genç yaşta geçim kaynağı aradıkları için, bazıları üniversite öğreniminin son aşamalarında seyahat etmesine engel çıkarılarak ve şantaja uğrayarak bu görevi kabul etmiştir. Yine bazı kişiler de sorgulama hücrelerinde işkence sırasında, işkenceden kurtulmak için, psikolojik ve fiziksel baskının bir sonucu olarak ajanlık tuzağına düşmüştür.

İsrail işgal güçleri, bahsi geçtiği şekilde 1967 yılında Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ni işgal ettiğinden beri, Filistinlilerin yaşamının tüm yönlerini kontrol etmiştir. Filistinlilerin

509 Vajih AlIssa, "Siasat alaihtilal tkbbl alaiqtisad alfilistiniyi", Alaraby Aljadid (15 Aralık 2020), <https://bit.ly/3qxBWZn>.

510 Yaqoub Berry, 29 Amaan min elamal fi alshaabak çev. Dar El-Jalil lildirasat, s 232-234.

seyahat, çalışma izni alma, yurtdışında tedavi veya yurtdışında eğitim gibi sıradan sivil işlemler ile, eğitim ve sağlık çalışanlarının kabulünde, karşılıklarına İsrail’le iş birliği yapma teklifi çıkmıştır. Bu kişiler arasından özellikle karakter olarak zayıf olanlara, Shin Bet ajanı olmaları için şantaj yapılmıştır.⁵¹¹ Yine Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistinlilere boyun eğdirmek ve ayaklanmalarını sona erdirmek için casuslar yetiştirmek ve ajan görevlendirmekte önemli bir rol oynamıştır. Shin Bet içinde binlerce gizli ajan görev almış ve istihbarat faaliyetlerinin çoğu gizli yürütülmüştür. Gizlediği ajan ağıları aracılığıyla, İsrail’in yürüttüğü tüm operasyonlara ek olarak, kritik kararlar almasına yardımcı olacak bilgiler de siyasi yetkililere iletilmiştir. İsrail ordusunun Batı Şeria ve Gazze Şeridi’nde gerçekleştirdiği tüm operasyonlar, esas olarak teşkilatın ajanları aracılığıyla topladığı bilgilere dayanmaktadır.⁵¹²

İsrail Devleti, hangi askeri ve güvenlik teknolojisine sahip olursa olsun, sahadaki ajanlardan vazgeçilmeyeceği kanaatindedir. Bu bakış açısıyla saha operasyonları, ajanlarını yönetmedeki başarısına bağlı hale gelmiştir. Bu durum, istihbarat servislerinin endişelerinin çoğunu bu konuya odaklamasını sağlamıştır. Bu nedenle istihbarat faaliyetlerine muazzam meblağlar tahsis edilmiştir. İsrail istihbaratı, çoğu ortak ve bilinen yöntemler olmasına rağmen, her aşamada orantılı olarak ajanların çalışma yöntemlerini çeşitlendirmeye odaklanmıştır.⁵¹³

Görüldüğü üzere, İsrail sahip olduğu teknolojik ve askeri üstünlüğe rağmen, ajan çalıştırmaya devam etmiştir. Çünkü insan unsurunun özel ve vazgeçilmez bir önemi vardır. İstihbaratçı Gideon Ezra, İsrail’in Filistin bölgelerinde operasyonları engellemek amacıyla faaliyet gösteren bir ajan ağına sahip olduğunu, zaman zaman üyelerinin aranan kişilere suikast düzenlemekle görevlendirildiğini ve bunun önemli ve hassas bir süreç olduğunu söylemiştir. Ajanların farklı çalışma usulleri vardır. Bölgede yardımcı olacak aktif bir insan unsuru olmadan, doğru ve hedeflenen adreslere ulaşmak imkansızdır.⁵¹⁴

İsrail istihbarat gücü, teknolojik üstünlük, gizli dinleme ve film çekimi gibi ileri teknolojiler ve bunlar için kullanılan yaygın uyduların varlığına rağmen, insan

511 Osama Abdel Hak, *Umala israil wa'asrar aightial Arafat*, s29-30.

512 El Arap El Jadid, *Ajanlar ve casuslar İsrail için bir insani rezervuar* (Erişim 20OCAK2020). <https://bit.ly/2N4tQ8O>.

513 El Arap El Jadid, *Ajanlar ve casuslar . İsrail için bir insani rezervuar* (Erişim 20OCAK2020).

514 George Mikhael, *“Almusad al'israiliye watajnid aleumala waljawasis”*, *Wizarat aldifae alwatanii allubnaniyi* (Erişim 20OCAK2020). <https://bit.ly/3piNv3Q>.

unsurlarının işe alınmasında ortaya çıkmıştır. İsrail Devleti zaman zaman ajan alımına ara vermiş olsa da⁵¹⁵ İsrail İç Güvenlik Teşkilatı Başkanı Jacob Perry, İsrail'in teknolojisine rağmen, sahada gerekli bilgiye ihtiyaç duyduğunu ve bunun sadece bir insan unsurunun yardımıyla elde edilebileceğini belirtmiştir.⁵¹⁶

Geçmişte Shin Bet başkanlığını yürüten İsrail İç Güvenlik Bakanı Avi Dichter, kendisiyle iş birliği yapan insan merkezli bilgi toplamaya tamamen güvendiğini söylemiştir. Çünkü onun görüşüne göre bu çoğunlukla, telefon dinleme cihazları ve uydulara bağlı kameralar gibi elektronik yollarla elde edilebilen ve ayrıca yorumlama, sorgulama ve onay için ajanlara yönlendirilmesi gereken bilgilere göre %100 daha fazla güvenilebilen, hayati, doğrulanmış ve resmi bilgilerdir.⁵¹⁷

Yine İsrail Shin Bet Güvenlik Teşkilatının eski başkan yardımcısı Israel Hasson, İsrail ordusunun ve güvenlik servislerinin, herhangi bir Arap sahasında yaptığı çalışmaların sonucunun, bu bölgede ajanların sağladığı kesin yardım olmasaydı, sıfır olacağını söylemiştir.⁵¹⁸

Yukarıda bahsedilen hususların sonucu olarak, hedef olan kişinin ev adresi ve konumu, telefon numarası, sık sık görüştüğü arkadaşları, sık uğradığı yerler ve arananın gizlilikteki değerini neredeyse ihmal ettiği şeyler gibi bilgilere ulaşmada, ajanın bilgi toplama sürecinde önemli bir rol olduğu açıktır.

4.3.1. Ajanları İşe Almanın Hedefleri

Shin Bet Güvenlik Servisinin ajanları tarafından sağlanan bilgiler İsrail güvenlik doktrininin önemli bir parçası olarak kabul edildiğinden, bir dizi hedefe ulaşmak için işe Filistinli ajanlar almayı ön görmüşlerdir. Bu hedefler arasında şunlar yer almaktadır:

1. Filistinlilerin direnişe olan güvenlerini sarsmak: Shin Bet Güvenlik Servisinin eski başkan yardımcısı Gideon Ezra, Filistinlilerin Shin Bet'in direniş saflarına ajan yerleştirme durumunu öğrendiklerinde, direnişin çalışmalarından şüphe duyacaklarını ifade etmiştir. Yine Shin Bet Güvenlik Servisi soruşturma

515 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikbarat Al'iisrayiylia*, çev. İlyas Farhat, s 426.

516 Yaqoub Berry, *29 Amaan min elamal fi alshaabak* çev. Dar El-Jalil lildirasat, s 120.

517 *The Palestinian Information Center* Ayman, Kapaksız ajanlar (Erişim 15 Mayıs 2020). <https://bit.ly/3cUQlb9>.

518 *Mmarkaz bahith, Ma lam taerifuh an tarayiq almusad fi tajnid aleumala* (Erişim 12 Şubat 2019). <https://bit.ly/3uNPI8x>.

departmanında eski başkan olan Haim Ben-Ami, “Filistinli örgütlere, onların unsurları arasından bizim için ajanlar işe alarak sızma başarımız, Filistin direnişi hakkında güvensizlik atmosferinin yaygınlığı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir” demiştir.

2. Filistinli grupların güçlü ve zayıf yönlerini bilmek. Örgütlere sızarak silahlı eylemleri ortaya çıkarmak ve silahlı grupları tutuklayarak veya suikast yaparak onları yok etmeye çalışmak.

3. Filistinliler arasında iç çekişmeleri körükleyerek Filistin toplumunu etkilemek. Bu türden olayları, İsrail’in Filistin halkına karşı yürüttüğü psikolojik savaşın bir parçası olacak şekilde söylentiler halinde yaymak.

4. Birçok toplumsal alanda, çok sayıda genci işe almak suretiyle, onları direniş saflarından çıkarmak.⁵¹⁹

Shin Bet Güvenlik Servisi, Aralık 1972’de Suriye istihbaratı için çalışan bir Arap-Yahudi casus şebekesini ortaya çıkarmıştır. Şebeke, Daoud Turki tarafından yönetilen ve üyeleri Hayfa şehrinde yaşayan yaklaşık 34 Arap’tan oluşmaktaydı. Habib Kahwaji, Suriye istihbaratı tarafından görevlendirilen ağır operasyon kısmını devralmıştı. Bu şahsın geçmişte Arap İsrail vatandaşı olduğu ve “Al-Ard” grubunda aktif olduğu bilinmektedir. İsrail’den ayrılmadan önce, Mısır ve Suriye istihbarat servisleri için casusluk yaptığı şüphesiyle idari bir tutukluydu. Bu şebekenin içindeki hücrelerden birinin, daha önce “Matzpin”⁵²⁰ hareketine ve “Kızıl Cephe”⁵²¹ grubuna dahil olan bir dizi Yahudi’yi içerdiği ortaya çıkmıştır. Bu hücreye Ehud Adiv başkanlık etmiş ve diğer üyeleri Dan Verd, David Cooper ve Yezhil Cohen olmuştur. Bu davada yargılananların ana sanıklarına uzatılmış hapis cezaları verilmiştir.⁵²²

4.3.2. İşe Alım Aşamaları

Shin Bet Güvenlik Servisi, 1967’de Filistin topraklarının sorumluluğunu üstlendikten sonra, Arap İşleri Bölümü, Batı Şeria ve Gazze Şeridi’nde ajanları işe alma sürecini devralmıştır. Filistin topraklarının 1967’de işgal edilmesinden bu yana, Shin Bet sorumlu

519 Saleh Al-Naami, *Thawra fi tarayiq tajnid alumala* (Erişim 15 Mart 2020).

520 (İbranice "Pusula", 1962’de İsrail Komünist Partisinden bazı muhalifler tarafından kurulan radikal solcu bir grup anlamına gelir).

521 Eylül 1970’te "Matzpin" hareketinden ayrılan ve benzer Maoist görüşlere sahip olan bir gruptur.

522 Şabaka, *Jewish-Arab espionage and terror network operated by the Syrian intelligence is exposed*. 1972 (18 MRTR 2019). <https://bit.ly/3pjoPIB>.

taraf olarak kalmıştır. Fakat 1993 yılında Filistin yönetimi ile İsrail arasındaki Oslo Anlaşmasından sonra, işe alma sürecinin bir kısmı Askeri İstihbarata verilmiştir. Akabinde Filistin’de ajanları işe alma görevini uygulamak için Birim 812 kurulmuştur. Ajanları işe alma sorumluluğu tamamen AMAN’a devredilecekti; fakat 2000 yılında Filistin topraklarında El Aksa İntifadasının patlak vermesi gecikmeye yol açmıştır. Bu nedenle Shin Bet’in Filistin topraklarında ajanları işe alma sürecini sürdürmesine karar verilmiştir.⁵²³

Mossad ve Shin Bet arasındaki işe alma sürecinin aşamaları birbirlerine benzer şekildedir. Ajanları işe alma süreci dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar şu şekildedir:

- 1. Sınıflandırma Ve Sınama** Bu aşama, süreçteki profesyonellerin neyi dikkate aldığına bağlı olarak, adayları ajan olarak transfer etmeyi amaçlamaktadır. Bu profesyoneller “sınıflandırıcı” olarak adlandırılırlar. Görevleri ise, erkekleri ve kadınları takip etmek için halka açık yerlerde, kulüplerde, restoranlarda ve eğlence yerlerinde bulunmaktır. Muhtemel ajanlar bulmak için bu görev doğrudan veya üçüncü bir taraf aracılığıyla farklı ülkelerde de yapılabilir.
- 2. Yaklaşma Ve ‘İlişki Geliştirme Aşaması** Durumun dikkatli şekilde takip edilmesi sayesinde, hedefin casusluk için uygun olduğu kanıtlanırsa, onu daha fazla tanımaya, zayıflıklarını tespit etmeye, kullanmaya ve ajanlığa hizmet eden motivasyonu geliştirmeye yönelik ilişkiler geliştirilir. Bu motivasyon unsuru, örneğin komünizmle savaştığını iddia etmek, insan hakları için çalışmak, içki ve kadınlara eğilimli olmak, kumar oynamak veya paraya ihtiyaç duymak gibi bir durum olabilir. Ajan, aslında İsrail casusluk ağı için çalıştığını çok geç öğrenebilir. Bunu öğrendiğinde, genellikle karıştığı işlerden ötürü dönüş yolu risklerle dolmuş durumdadır.
- 3. Ajan Eğitimi** Ajan üzerinde tam kontrol sağlandıktan sonra (kontrol yumuşak ve algılanamaz olsa bile), başkalarıyla nasıl iletişim kuracağı, kablosuz telefon kullanımı, şifreleme ve gizli mürekkeple nasıl yazılacağı konularında casusluk eğitimine tabi tutulur. Ajan güvenilir hale geldikten sonra, çalışacağı ülkeye farklı şekil ve aralıklarla, turist ziyaretleri şeklinde birden fazla defa seyahat ettirilir.

523 Adnan Abu Amir, *Tajnid almukhabarat*, s 447.

4. **Çalıştırma** Ajanın hedeflenen yerde Shin Bet tarafından yönetilmeye başladığı aşama ve bu aşamadaki en zor prosedür, casusluk yapılacak ülkeye onu yerleştirdikten sonra transfer etmek ve onunla temasa geçmektir.⁵²⁴

4.3.3. Çalışma Yerleri

İsrail istihbaratı, telefon takibi ve izleme, uydular, keşif uçağı ve diğer modern araçlar gibi teknolojiye %80'den fazla güveniyordu. Ancak bilgi edinmenin yanı sıra, suikast, adam kaçırmaya, gözetleme yapma, bilgisayarlara virüs yerleştirilerek onlara sızma ve söylentiler yayma için saha ajanlarından vazgeçmemiştir. Ajan temin etmek için, tüm sosyal ve kültürel siteleri araştırmış ve hatta cezaevlerinin içine ulaşmıştır. Ajan bulma operasyonlarında hedef alınan en önemli yerler arasında şunlar yer almaktadır:

1. Güzellik salonları, dikiş atölyeleri ve giyim mağazaları.
2. Filistin toprakları dışında “barış tohumları” adıyla kurulan yaz kampları. Oslo Anlaşmasından sonra, gençlik normalleşme hareketlerinin uygulanmasıyla birlikte yaşama çağrısı yapan örgütler ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede gençler tuzağa düşürülerek “beyinleri yıkanmakta”, cinsel uygulamalarla veya cezbedici para teklifleriyle, daha sonra İsrail için casusluk yapmaları için onlara şantaj yapılmaktadır.
3. İsrail hapishaneleri ve sorgulama merkezleri.
4. İsrail’de Yeşil Hat içindeki iş yerleri.
5. Kara geçişleri ve ticari limanlar. Özellikle Filistin topraklarının bir kısmında işgalin sona ermesi ve İsrail işgalinin kontrolü dışında kalan güvenlik bölgelerinin değişmesi yüzünden, yeni merkezlere ve işe alım noktalarına odaklanılmıştır. Beit Hanoun, Shejaiya, Sufa ve Al Karama bu yeni merkezlerden bir kısmı olmuştur.⁵²⁵

Filistin topraklarında daha fazla ajani işe alma bağlamında, Shin Bet Güvenlik Servisi başka kaynaklardan da ajanlar işe almanın yollarını araştırmıştır. Gazze Şeridi’ndeki güvenlik teşkilatlarının yürüttüğü tutuklama kampanyalarında tutuklanan kişilerin

524 Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*, s78-79, Adnan Abu Amir, *Tajnid almukhabarat*, 445.

525 Maher Al-Halabi, *Muealajat alsahafa alfilastiniye liqidat aleumala fi aintifadat alaqsaa* (Dirasat tahlilatyye muqaranatan lieaynih min alsuhuf alyawmiya), (Gaza: Aljamiea Al’iislaamia, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012), s.19.

bazıları, Shin Bet'in yararı için işe alınmıştır. Bununla ilgili alanlar aşağıda incelenecektir.

4.3.3.1. Çalışma Ve Tedavi Olma

Bazı Filistinlilerin çalışma izni talep etmek, tedavi görmek veya diğer zorunlu insani ihtiyaçlarını temin etmek için İsrail işgali tarafından kontrol edilen geçitlerden geçmeleri, bunun için de izin almak amacıyla bazı sitelerle iletişim kurmak zorunda oldukları bilinmektedir. Bu siteleri yöneten Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistinlileri kendisiyle iletişim kurmaya zorlamak için onların insani ihtiyaçlarından yararlanmaktadır. Bu sitelerden sorumlu olan kişiler, başlangıçta ihtiyacını karşılamak için kendileriyle iletişim kuran kişiden basit bilgiler istemektedir. Hedef kişi, bir Shin Bet görevlisi ile iletişim kurduğunun farkında değildir. Acil insani ihtiyacını karşılamak için bu bilgiyi onlara sağlamak zorunda olarak, istenen bilgilerin hiç kimse için tehlike oluşturmayacağı kanaatindedir. Bundan sonra, bu kişi tarafından sağlanan bilgiler bir şantaj aracı haline gelir. Shin Bet görevlileri, bu durumda olan bir şahsın ajanlık faaliyetinde bulunmaması durumunda, kendileriyle iş birliği içinde olduğunu ifşa etmekle tehdit eder. Neticede vatandaş, kendisinin açığa çıkacağı düşüncesiyle İsrail tehditlerine cevap vererek istihbarat bataklığına düşer.⁵²⁶

4.3.3.2. Hayâli İyilik Kurumları

Shin Bet yöntemleri içinde, iletişim siteleriyle sınırlı kalınmayarak, bir hayırsever kurumunun kimliğine bürünmek ve insani yardım sağladığını iddia ederek fakir ailelerle iletişim kurmak da vardır. Bunu yaparken istihbarat görevlileri, onunla iletişim kuran kişiye de yardım sağlamayı teklif eder. Güvenlik kaynağı, yardım hedeflenen kişiye ulaştığında, yapılacak yardım karşılığında ondan basit bilgiler istediğini belirtir. Hedef, bir hayırsever kurumu ile temas halinde olduğuna inanarak, ona gerekli bilgileri sağlar. Ancak sonunda, istihbarat görevlileriyle iletişim kurduğunu keşfeder ve bu noktada onlarla iş birliği yapmayı reddederse, yine ifşa edilmekle tehdit edilir.⁵²⁷

526 Al-Sharq, *Hhakadha tujnd İsrail jawasisaha fi Gazze Teraf alaa Kisa "'ahad 'akhtar aleumala"* (Erişim 30 Mart 2020). <https://bit.ly/3egEswK>.

527 Al-Sharq, *Hhakadha tujnd İsrail jawasisaha fi Gazze* (Erişim 30 Mart 2020).

4.3.3.3. İdeolojik Aşırılık Yanlısı Gruplar

Direnış karşıtı duruşlarının bir sonucu olarak, işgal güçlerinin kolay avlanacağını düşündükleri aşırılık yanlısı ideolojiler taşıyan bazı kişiler de hedeftedir. Shin Bet yetkilileri bu kişilerle doğrudan iletişim kurmaktadır.⁵²⁸

4.3.4.İstihdam Yöntemleri

İsrail istihbaratı, farklı alanlarda çalışan Filistinlileri istihdamdan düşürmek ve kendisi için casusluk yapmalarını sağlamak için çeşitli yöntemler kullanmıştır. Zaman içinde bunun için kullandığı mekanizmaları çeşitlendirmiştir. Bilgi hacmi ve analizine dayanarak bu yöntemleri geliştirmiş ve modernize etmiştir. Daha sonra farklı planlar yapmış, düşmanlarını yenmek, zarara uğratmak, psikolojik, maddi ve insani düzeyde morallerini yitirmek için gerekli gördüğü hamleler yapmıştır.

Jacob Berry bu durumu, “ajanların istihdam süreci, esas olarak misyondan sorumlu olanların kabiliyetlerini ve performanslarını, kendilerine verilen sorumluluğun ağırlığı ile doğru orantılı olarak geliştirme yeteneklerine bağlıdır. Bu da bunun açık zihinlerin savaşı olarak tanımlanmasına bağlıdır” şeklinde ifade etmiştir.⁵²⁹

İstihdam süreci, İsrail casusluk ve istihbarat sürecindeki en önemli operasyonlardan biri olarak kabul edilmektedir. İsrail işgali, casusluk yapmak, bilgi toplamak ve gizli operasyonlar yürütmek için gözleri ve kulakları olması gerektiğini düşündüğü her yerde ajanlar bulundurmaya sürekli ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Bunun için Shin Bet Güvenlik Servisi tarafından kullanılan en ünlü yöntemler şunlar olmuştur:

4.3.4.1. Şantaj

İsrail, 1967’de Batı Şeria ve Gazze Şeridi’ni işgal ettiğinden beri, Filistinliler için hayatın her alanını kontrol etmeye başlamıştır. Filistinlilerin ziyaret etmek veya eğitimine devam etmek için çalışma izni, tıbbi tedavi veya yurtdışına seyahat izni alması, sadece işgal yönetiminin onayına bağlı tutulmuştur. 1967’den 1993’te Filistin Yönetimi’nin kuruluşuna kadar, bu yetkililer on binlerce Filistinliyi, eğitim, sağlık ve hizmetler sektöründe istihdam etmekten sorumlu olmuştur. Bu süreçte İsrail istihbarat servisleri,

528 Arabicpost, *Tatasayaduhum eabr şabakat altawasul watastakhdimumum liqatlı qiyadat almuqawamati* (Erişim 5 Nisan 2020). <https://bit.ly/3wIyKcZ>.

529 Yaqoub Berry, *29 Amaan min elamal fi alşhaabak* çev. Dar El-Jalil lildirasat, s230.

Filistinlilerin çoğuyla pazarlık yapmış ve onlara sahip oldukları etkiyi, şantaj yaparak iş birliği yapmaya zorlamak için kullanmıştır. Bu şekilde pazarlık yapmaya çalışılan Filistinlilerin çoğu, her şeye rağmen ajan olmayı reddetmiştir. Bununla birlikte, İsrail'in güç ve nüfuz üzerindeki tekeli, zayıf fikirli kişilerin çoğunu, Shin Bet ile çalışmayı kabul etmeye itmiştir. Bu kişiler düşmanları İsrail'e hizmet eden ucuz araçlar haline gelmiştir.⁵³⁰

İsrail'de yayın yapan Kanal 10 televizyonunda, askeri işler muhabiri Ur Heller, İsrail istihbaratının Filistinlilerin telefonlarını ve bilgisayarlarını takip ettikten sonra, insani ya da cinsel zayıflıklarını, onları işe almak için kullandığını söylemiştir.⁵³¹ Benzer şekilde Mossad'ın eski başkanı Shlomo Gazette, İsrail işgalinin Filistin topraklarındaki yaşamın tüm yönlerini kontrol etmesinin, Filistinlilere yönelik gasp operasyonlarının sürdürülmesine yardımcı olduğunu ve Filistinlileri İsrail istihbaratı yararına çalışmaya kabul etmeye zorladığını beyan etmiştir.⁵³²

Yukarıda da bahsedildiği üzere, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki Shin Bet faaliyetlerine hizmet etmek için, şantaj operasyonları özellikle hastalar üzerinden yoğun şekilde kullanılmıştır. Bu noktada karaciğer kanserinden mustarip Ümmü İbrahim'in hikayesi dahil olmak üzere, Filistinli hastalara şantaj yapıldığına tanıklık eden pek çok hikâye mevcuttur. Ümmü İbrahim, tedavi için gittiği hastanede saatlerce bekletilmiş ve akabinde karşısına bir Shin Bet memuru çıkmıştır. Shin Bet memuru ona hastalığıyla ilgili ayrıntıları ve mali durumunu sormuştur. Ümmü İbrahim isimli şahıs, olayı şu şekilde özetlemektedir: “Benimle görüşen şahıs bir süre sessiz kaldıktan sonra, bana Gazze'deki ekonomik duruma ve direnişin kullandığı tünellere dair sorular sordu. Sonra bana bir telefon ve Orange GSM hat teklif ederek, füzelerin fırlatıldığı yerleri ya da direniş unsurlarını görürsem onlara haber vermeme istedi. Ama ben bunu şiddetle reddettim.”

Benzer şekilde, Shin Bet tarafından (takma adı) Hasan olan bir hastaya yapılan bir başka şantaj hikayesi daha mevcuttur. İşgal altındaki topraklarda tedavi görmek zorunda kalan Gazze şehrinden Hasan, bir kontrol noktasında beş saat bekletildiğini ve kontrol noktasının altındaki ıssız ve dar koridorlarda uzun bir tura maruz bırakıldığını ifade

530 Saleh Al-Naami, *Thawra fi tarayiq tajnid alumala* (Erişim 15 Mart 2020). <https://bit.ly/30oBKgM>

531 Qudsnet, *alwhdt 8200 kayf tujnd eumlayha* (Erişim 11 Ocak 2019). <https://bit.ly/3kYLgR3>

532 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yirtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü*, s101.

etmiştir. Sonra bir sorgu odasına alınmış ve memur ondan küçük bir sandalyeye oturmasını istemiştir. Akabinde Hasan'a akrabaları hakkında bilgi vermeye, haritalar ve resimler göstermeye başlamıştır. Hasan olayın devamını şu şekilde aktarmaktadır: "Kendilerine ulaştıracağım bilgiler karşılığında, benimle tedavim konusunda pazarlık ettiler. Ama ben reddettim. Bu benim için zor bir deneyimdi. Ama hastalarla iletişim kurarak, tedavilerinin engellenmesiyle ölmek üzere pazarlık eden Shin Bet'in ağına düşmedim."⁵³³

İsrail işgal bölgesine olan geçişler, İsrail istihbaratının Gazze halkına şantaj yaparak ve Gazze Şeridi'nde olmayan tedavi ihtiyaçlarını istismar ederek, Filistinlilerin Siyonist varlığa istihbarat teşkilatı üzerinden hizmet etmelerini sağlamak için kullandığı önemli bir araç haline gelmiştir. Beit Hanoun isimli şehirdeki kapıdan geçmek, insani yardım vakaları ve tüccarlar içindir. Seyahat izni için başvuran kişi, genellikle buradan geçişte Siyonist istihbaratı tarafından önceden bir görüşmeye çağrılır ve sık sık tutuklanır. Aynı zamanda Siyonist istihbaratla iletişim kurmak için bir şantaj operasyonuna tabi tutulur. Ya da uydurma güvenlik gerekçeleriyle kendisine geçiş izni verilmesi reddedilir.⁵³⁴ Shin Bet, İsrail gözaltı merkezlerindeki mahkumlara da serbest bırakılmaları karşılığında şantaj yapmaktadır. Buna ek olarak, denizde balıkçılık yapan bazı balıkçılara da Shin Bet ajanları tarafından şantaj yapılmaktadır. Onlarla çalışmak için pazarlık yapılmakta, reddetmeleri durumunda ise geçim kaynaklarına el konulmakta veya tutuklanmaktadır.⁵³⁵

4.3.4.2. Cinsel Şantaj

Bu yöntem de İsrail istihbaratı tarafından kullanılan ve çoğu insanın maruz kaldığı bir yöntemdir. Bu noktada çeşitli tuzaklar kurularak cinsel şantaj kullanılmaktadır. İsrail istihbaratı, daha önceki dönemlerde fotoğrafla günümüzde ise video ile belgelenen cinsel ilişkiye girenlerin, kendilerine boyun eğceğini ve ajan olarak kullanılacağını ön görmektedir. Buna rağmen çalışmayı reddederek en az zararı, yani skandalı tercih edenler olduğu gibi, teslim olarak boyun eğenler de mevcuttur. Filistin toplumu muhafazakâr bir toplumdur. Sosyal konumu ve saygınlığı olan bir kişinin veya ailesi ve halk arasında

533 Almajd, "Almajd Al'amni" yüfk talasim aibtizaz alshaabak limrda Gazze (Erişim 11 Mart 2019). <https://bit.ly/3kYLgR3>.

534 Almajd, *Fi qitae ghazat. maebar bayt hanun ""iirz"bin mitraqat alhajat wasayf alaibtizaz* (Erişim 15 Eylül 2020). <https://almajd.ps/news8972/>.

535 Almajd, *Murasl almajd : Alshaabak yabtazu alsayaadin wayujadid min asalibih didahum*. (Erişim 19 Eylül 2020). <https://bit.ly/3yOhm8B>.

saygın olan bir bayanın hedef alınması ve bu şekilde bir şantaja maruz bırakılması zor bir durumdur.

Shin Bet bunu uygularken öncelikle Filistinli gençleri etik olmayan uygulamalara çekmek için yollar aramaktadır. Bu ağa düşen kişinin utanç verici durumlarda fotoğrafları ya da videosu çekilir. Ardından Shin Bet görevlileri bu kişilere, kendileriyle çalışmak veya onları ifşa etmek arasında bir seçim sunmaktadır. Filistin güvenlik teşkilatlarının yürüttüğü soruşturmalar ve direniş gruplarının yakaladığı İsrail ajanlarından aldığı bilgilere göre, İsrail tarafından casusluk batağına düşürmekte kullanılan en yaygın yöntemin cinsel şantaj olduğu görülmüştür.

Ajan N.J. Filistin Ulusal Güvenlik Ajansı'nda çalışmaktaydı. Ulusal Güvenlik Komutanlığı, onu Batı Şeria'daki Beytullahim bölgesinde çalışmaya göndermeye karar verdi. Batı Şeria'ya giriş izni almak için kuzey Gazze Şeridi'ni İsrail'e bağlayan Erez geçişindeki İsrail askeri irtibat ofisine gitti. Askerler onu, sivil kıyafetli genç bir adamın beklediği büyük bir ofise götürdü. Karşısındaki şahıs kendisini İsrail istihbarat servisinden Yüzbaşı Jimmy olarak tanıttıktan sonra, "her iki taraftaki aşırılık yanlısı hareketlerden barışı korumak için" onunla iş birliği yapmayı teklif etti. Yüzbaşı Jimmy N.J.'den hızlı bir cevap alamamasına rağmen, onu ikna etmek için çok çaba sarf etmeden ofisten ayrıldı. Beş dakika sonra içeri bir kadın asker girdi, N.J. ile bir cinsel ön sevişme yaptı ve akabinde odadan ayrıldı. Ardından Yüzbaşı Jimmy gülerek içeri girdi ve N.J.'nin kadın askerle cinsel oynaşmalarını içeren bazı resimler gösterdi. Jimmy N.J. ile yaptığı konuşmada oldukça katıydı: "ya bizimle iş birliği yapmayı kabul edersiniz, ya da bu resimleri ikamet ettiğin yerde (N.J.'nin yaşadığı mülteci kampı) yayınlarız". N.J. Jimmy'nin teklifini tereddüt etmeden kabul ettiğini söyledi.

Filistin güvenlik güçleri N.J. isimli şahsı tespit ederek Gazze Şeridi'nde tutuklamıştır. Şahıs, Yüzbaşı Jimmy ve ardından Yüzbaşı Meir'in talimatları doğrultusunda istihbarat bilgileri topladığını itiraf etmiştir. N.J.'nin bahsi geçen İsrailliler kadar istihbarat görevlerinin uygulanmasına dahil olduğu anlaşılmıştır. N.J. aynı zamanda, Güney Batı Şeria'da bir kasabadaki bir Filistinli direniş savaşçısını tasfiye etmek için gönderildiğini itiraf etmiştir. Fakat suikast gerçekleştireceği yerde hedefin bulunmadığını ve bu yüzden başarısız olduğunu ifade etmiştir.⁵³⁶

536 Saleh Al-Naami, *Thawra fi tarayiq tajnid alomala* (Erişim 15 Mart 2020).

Bu hikâye üzerinden de anlaşılacağı üzere, cinsel şantaj Shin Bet Güvenlik Servisinin özellikle 1967'den beri kullandığı önemli araç ve yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedir. Özellikle modern çağdaki teknolojik gelişmeler sayesinde ve Filistin'de internet hizmetlerinin geniş yayılımı nedeniyle, Shin Bet'in elindeki bu imkân daha da genişlemiştir. Bu imkanların gelişmesi vesilesiyle, Shin Bet, cinsel şantaj metodunu genişletecek yeni araç ve yöntemlere kavuşmuştur.⁵³⁷ Bu hususta Shin Bet'in bu konudaki maharetinin ve ahlak dışı yolları meşru görmesinin yanı sıra, muhataplarının zaafları da etkili olmuştur.

4.3.4.3. Para ile Cezbetme

İsrailli Yaakov Perry şöyle demiştir:

“İsrail istihbaratı, sağladığı değerli bilgiler karşılığında sabit bir maaş alan ajanı tercih eder. Çünkü para almayı reddetmek, ajanın bilgileri iletmekte hala zorlandığı şüphesini artırmaktadır. Bu durumda olan bir kişi, her an casusluktan çekilebilir. Veya iki taraflı ajan olabilir. Paranın bir önemi de ajanı işverenine bağlamasıdır. Bu da Shin Bet hizmetinde çalışmaktan çekilmeyi zorlaştıran bir durumdur.”⁵³⁸

Bu yöntem, ağa düşürülecek mağdurun ekonomik durumu incelendikten sonra kullanılır. Sonra şu ya da bu şekilde ihtiyacı olan kişiye aylık bir maaş sunulur. Kişi karakter olarak zayıf bir kişiye casusluk bataklığına düşer. O kişiyle iletişim kör noktalar üzerinden yapılır ve ajanın görevlerinde kullandığı para, talimat ve teknolojik cihazlar bu kör noktalarda bırakılır.⁵³⁹

Bu konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak için Filistinli Cihad isimli bir gencin hikayesini nakletmek yerinde olacaktır. Cihad'ın zeki bir genç olduğu ve sosyal çevresi üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu bilgisi alındıktan sonra, Albay Moshe isimli İsrailli bir asker kendisiyle temasa geçmiştir. Cihad, diğer birçok Filistinli genç gibi maddi durumdan mustarıptı. Albay Moshe, Cihad'a yaklaşmak için onun bu yönünden istifade etti. Moshe, Cihad'la aralarında bir dostluk kurmak istediğini belirterek ona 5.000 Şekel (1.500 Dolara eşdeğer bir miktar) para teklif etti. Fakat Cihad bu teklifi reddetti. Ancak Moshe Cihad'ı tekrar arayarak bahsettiği paranın evinin yanındaki arazide bir taşın

537 Saleh Al-Naami, *Thawra fi tarayiq tajnid alumala* (Erişim 15 Mart 2020).

538 Yaqoub Berry, *29 Amaan min elamal fi alshaabak* çev. Dar El-Jalil lildirasat, s 37.

539 Almajd, *AlniKat Almayta Halkat alwasl bayn alaihtilal waleumala* (Erişim 19 Eylül 2020). <https://bit.ly/3ySDZsw>.

altında olduğunu bildirdi ve telefonu kapattı. Böylece Cihad belirtilen yere (kör nokta) gitti ve paranın gerçekten orada olduğunu gördü. Cihad, Siyonist istihbaratı kandırdığını düşünerek oraya bırakılan parayı aldı. Ancak parayı aldıktan bir gün sonra Moshe'den bir telefon daha aldı. Moshe, Cihad'a keşif uçaklarının kendisini filme aldığını ve bu görüntülerin İsrail ajanları ve onların işe alınmaları hakkında hazırlanan bir televizyon programı olarak İbranice kanallarda ifşa edileceğini bildirdi. Moshe'nin dediğine göre, Cihad bu şekilde Filistin güvenlik servisleri tarafından tanınacaktı ve muhtemelen idam edilecekti. Cihad, bu şekilde ihanet ve casusluk bataklığına sürüklendiğini ancak yıllar sonra idrak edebilmiştir.⁵⁴⁰

4.3.4.4. Sosyal Medya

Sosyal medya, ajan ve casusları işe alma açısından yeni bir model ve yöntem olmuştur. İsrail istihbarat servisleri, çeşitli sosyal medya platformlarının, kendileri için işe alınacak insan unsuru hakkında bilgi kaynakları ve psikolojik araştırmalar sağladığını tespit etmiştir. Sosyal medya ortamının insanların kişisel özelliklerini yansıttığı, zaafalarını ortaya koyduğu ve eğilimlerini belli ettiği bir mecra olması dikkate alındığında bu durum daha iyi anlaşılmaktadır. Bu nedenle Siyonist istihbarat, sosyal medya platformlarının ve web sitelerinin sıkı bir takipçisi olmuştur.⁵⁴¹

Sosyal medyada işe alım süreci keşif aşamasıyla başlamaktadır. İstihbarat görevlileri, hedef listedeki gerekli bilgilere erişimi olan kişileri listeler. Bunları elde etme imkanlarına göre düzenler. İstihbarat görevlisinin potansiyel hedeflerin bir listesini derledikten sonraki adımı, bu kişiler için en iyi istihdam olasılıklarını ve bu kişileri kazanmak için hangi yöntemin en iyi şekilde işe yarayacağını belirlemek olacaktır. LinkedIn ve bu tarzdaki internet platformları bu konuda işe yaramaktadır. İşe alım sürecindeki gelişim aşaması, nihai hedefe göre farklı şekillerde gelişebilmektedir. Bu aşamadaki amaç, istihbaratın hedefine ulaşması için, kişiyle bir ilişki kurulması ve bir derece güven tesis edilmesidir.⁵⁴²

540 Filastin On Layin , *Kayf tujnnid almukhabarat alsuhyawniat eumala'aha? wakayf tsnnifm?!* (Erişim 15 Aralık 2019). <https://bit.ly/3esNVkZ>.

541 Almarkaz alarwrby ECC, *Aliistikhbarat Aliat tajnid aljawasis waleumala eabr wasayil altawasul alajtmaei?* (Erişim 30 Temmuz 2020). <https://bit.ly/3kT3mny>.

542 Almarkaz alarwrby ECC, *Aliistikhbarat Aliat tajnid aljawasis waleumala eabr wasayil altawasul alajtmaei?* (Erişim 30 Temmuz 2020).

İsrail, Filistinli direnişçi grupların faaliyetlerini kesintiye uğratma çabalarının bir parçası olarak, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde uzun süredir casusluk ağlarına sahiptir. Bilindiği üzere, pek çok insan vakitlerinin çoğunu Facebook sitesinde, hayatındaki endişeleri, sosyal sorunları ve yoksunlukları hakkında konuşarak geçirmektedir. Sosyal medya üzerindeki bu bilgiler İsrail tarafından tespit edildikten sonra, İsrail istihbarat servisleri kişiyle telefon, e-posta veya ajanlarından biri aracılığıyla iletişime geçmektedir. Bu kişiler hakkında elde ettikleri bilgileri, onları casus yapmak amacıyla baskı yapmak için kullanmaktadırlar.⁵⁴³

Tüm bunlara karşılık, İsrailli istihbarat uzmanı Ronen Bergman ise internetteki sosyal paylaşım sitelerini izlemenin, İsrail istihbarat servislerinden beklenebilecek en küçük şey olduğunu söylemiştir. İsrail, İsrail'e kimin yardım edebileceğini belirlemek için internetteki kişisel bilgileri kullanmaktadır. İstihbarat servislerinin şu anda potansiyel ajanlara baskı yapmak veya şantaj yapmak için internetteki kişisel bilgileri kullanma düşüncesi, İsrail açısından faydalı olsa da uzun vadede ajanların işe alınmasında etkisiz bir durumdur.

4.3.4.5. Cezbetme

İsrail istihbaratı, cezbetme yöntemini Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde İsrail işgaline hizmet edecek bir dizi ajanı işe alma girişimi olarak kullanmaktadır. İsrail Shin Bet Güvenlik Servisinin kullandığı cezbetme yöntemleri arasında aşağıdaki yöntemler yer almaktadır.

- 1- Mağdurun ihtiyaçlarını ve arzularını tatmin etmek.
- 2- Topluluğun çoğunun casus olduğunu iddia etmek.
- 3- Mağdurları özellikle zina, sodomi ve lezbiyenlik gibi ahlaksız eylemlerde bulunmalarına teşvik etmek.
- 4- Mağdurları alkol veya uyuşturucu bağımlılığına teşvik etmek.
- 5- Mağduru, dilek ve hayalleri gerçekleştirmenin en kolay yolunun ajanlık olduğuna ikna etmeye çalışmak.
- 6- İstihbarat servislerinin ajanlarını koruyabileceğini iddia etmek.

⁵⁴³ BCC NEWS ARABIC, *Almusad yastkhdm mawqie fisbuk litajnid aleumala' fi Gazze* (Erişim 11 Mayıs 2020). <https://bbc.in/3kWGIEem>.

Yukarıdaki bilgilerden anlaşıldığı üzere, İsrail istihbaratının 1967 yılında Filistin topraklarını işgalinden bu yana çeşitli yöntemler ve araçlar kullandığı, bunlardan bazılarını birçok insanı casusluk bataklığına çekmek, ajan istihdam etmek için istismar ettiği anlaşılmaktadır. Bu faaliyetleri modern teknolojik gelişmeler kapsamında genişletmiştir. İsrail işgal güçleri, Filistin topraklarındaki güvenlik güçlerinin ajanlara karşı yürüttüğü mücadele çabalarına rağmen, Shin Bet üzerinden zayıf fikirli olanları sömürmeye ve işe alım sürecini arttırmaya çalışmıştır.⁵⁴⁴

4.3.5. Ajanlarla İrtibat Ve İletişim Mekanizmaları

İstihbarat servislerinin ajanlarla irtibat ve iletişimi, geçmişte ve günümüzde çeşitli araçlara dayanmaktadır. Bu araçlar, birlikte çalıştıkları ajanların niteliğine ve ajan tarafından gerçekleştirilen görevlerin türüne göre değişiklik arz etmektedir. En çok kullanılan irtibat ve iletişim araçları arasında aşağıdaki manivelalar yer almaktadır.

4.3.5.1. Cep Telefonu İle Bağlanmak

Filistinliler arasında kolaylık ve ulaşılabilirlik için kullanılan en önemli araçlardan biri cep telefonudur. Cep telefonu istihbarat görevlisi ile ajan arasında bir tür güvenlik sağlayarak mahremiyet oluşturan ve bireylerin kişisel kullanımı için özel olan bir iletişim cihazıdır.

26 yaşındaki Ajan S.W., sorumlusu Daniel ile iletişimin cep telefonu ile sağlandığını ifade etmiştir. Daniel tarafından gelen aramalarda, arayan numaranın cihazın ekranında görünmediği ve aramanın haftalık olarak yapıldığı bilinmektedir. Fakat bazı acil durumlarda, sorumlu cep telefonu üzerinden bir “çaldırma” yapılarak irtibat sağlandığı anlaşılmaktadır. Ajan S.W. ayrıca, Filistin mobil GSM kartının, İsrail “Orange GSM” kartı ile değiştirilerek bağlantı kurulduğunu ifade etmiştir.⁵⁴⁵

Yine 1948 topraklarında yaşayan Casus Rami Barhoum, ajanların acil bilgileri zamanında bildirebilmeleri için, ajanlarla sağlanan çoğu iletişimin cep telefonu üzerinden gerçekleştiğini belirtmiştir.⁵⁴⁶ Cep telefonu, İsrail istihbaratının hızlı teknolojik

⁵⁴⁴ Almajd, *Madha taerif ean alaisiqat al'amnii?* (Erişim 28 Mart 2020). <https://almajd.ps/news5467/>

⁵⁴⁵ Adnan Abu Amer, *"Tajnid Elmuhabarat elisrayiylayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005"*, s450.

⁵⁴⁶ Dunya Al-Watan, *Eumala' Filastiniuwn Harbun Fi israil* (Erişim 20 Ekim 2020) <https://bit.ly/38hjESg>,

gelişmeler ışığında Filistinli ajanlarıyla kolay iletişim kurmasının bir yolu olmuştur. Aynı zamanda, İsrail güvenlik hizmetleri için büyük bir veri bankası ve özellikle Filistinlilerin hareketlerini yakından takip etmek için kolay bir teknolojik imkân olmuştur.

4.3.5.2. Kör Noktalar

Shin Bet Güvenlik Servisi, bazı ajanlarıyla para ve iletişim araçlarının alışverişini kör posta kullanarak sağlamaktadır. Başka bir deyişle, ajanlardan birinin içine para veya bir şeyler koyduğu ve başka bir ajanın daha sonra gelip alması için kamufle edilmiş kutuların bırakıldığı yerler kullanılmaktadır. Gazze Şeridi'nde güvenlik güçleri tarafından gözaltına alınan ajanlardan biri, kör noktaların ajanlar ile çalıştıkları kişiler arasında bir iletişim aracı olduğunu anlatmıştır. Yine böyle bir ajan, Shin Bet'e gönderdiği bilgi karşılığında bir miktar para aldığını söylemiştir. Bu para alışverişinde Shin Bet görevlisi ona paranın nerede olduğunu söylemiş, şahıs belirtilen noktaya vardığında, paranın aslında halka açık bir yerde olduğunu fakat akıllıca saklandığını, bunun için boş bir kola tenekesinin kullanıldığını aktarmıştır. Başka kayıtlarda da Shin Bet görevlilerinin, herhangi bir posta içeriğini bir yerden başka bir yere taşımak için, özellikle kapalı kutuları, kola tenekelerini ve sigara paketlerini kullandığı belirtilmektedir. Shin Bet bu iş için bir dizi ajan görevlendirmiştir.⁵⁴⁷

İsrail Shin Bet Güvenlik Servisinde büyük bir konuma ulaşan Filistinli Ajan M.K., kendisine verilen görevler arasında, ajanlara para ve ekipman sağlamanın, izleme ve casusluk cihazlarının yerleştirileceği yerleri belirlemenin yanında, aynı zamanda “kör noktalara yerleştirmek” olduğunu ifade etmiştir. M.K. İsrail'e giriş izni talep ettikten sonra İsrail istihbaratıyla ilişki kurmuştu. Kendisiyle temasa geçen istihbarat memuru, “çıkar paylaşımı” yoluyla onu işe almıştır. Ajan, Filistin direnişine duyduğu nefret nedeniyle İsrail'e hizmet etmek istediğini itiraf etmiştir. Shin Bet Güvenlik Servisi, onu bir bilgi hazinesi olarak görmüştür.⁵⁴⁸

547 Almajd, *Alshaabak walmusad turuq wawasayil mutashabihat - masadir w aetirafat eumala* (Erişim 15 Aralık 2020). <https://almajd.ps/news2305/>.

548 Ayman Al-Jerjawi, “*Eietikal Emil mukhadram yuajih darbatan qawiatan lilaihtilal bigaze*”, Aljazeera Net, (Erişim 15 Aralık 2020). <https://bit.ly/2ZH6sRM>.

4.3.5.3. Görüşmeler

İsrail istihbaratı, Filistin topraklarındaki ajanlıkla mücadele girişimlerinin bir sonucu olarak, ajanları ile irtibat sağlamak ya da iletişim kurmak için yeni yöntemler kullanmıştır. Zira eski yöntemler, ajanların ortaya çıkarılması açısından güvenlik servislerinin endişesi haline gelmiştir. Ajan işe alımının tüm aşamalarını geçtikten ve kendisine verilen bazı görevleri ifa ettikten sonra, ajanın operasyon sorumlusu, doğrudan görüşme aşamasına geçmek ve işe alım sürecini onaylamak için ajanla görüşmektedir. Ajanlarla yapılan görüşmeler, Gazze Şeridi'ndeki güvenlik servislerine itirafta bulunan ajanlar tarafından, aşağıdaki gibi tanımlanan çeşitli formlara sahiptir.

4.3.5.4. Gazze Şeridi'ndeki Beyt Hanun Geçiş Kapısı Yoluyla Yapılan Görüşmeler

İsrail istihbarat görevlileri, ajanın geçiş kapısından girmesi için bir bahane ararlar. Örneğin istihbarat görevlisi, ajanın hasta olduğu bahanesiyle kendisinden resmi yöntemlere göre tedavi talebinde bulunmasını ister ve ardından talebin seyahat için gerekli şartlara uygun olması şartıyla talebi onaylar. Böylece ajan şüphe çekmez, açığa çıkmaz ve tutuklanmaz. Ajanın hasta olmaması durumunda ise yakınları kullanılır. Ajandan hasta yakınının refakatçisi olması için talepte bulunur. Bir ajanın itirafına göre, memurlar bir defasında, bir ajanın bir hastaya refakatçi olmasına izin vermek için, gerçek hasta yakınlarından birinin refakatçi olmasını reddetmiştir.

Bunun yanında ajan bir tüccar ise, yabancı kuruluşlarla veya basın kuruluşlarıyla çalışıyorsa, ya da herhangi bir nedenle 1948'den beri işgal altındaki Filistin topraklarına veya Batı Şeria'ya girme iznine sahipse, bu, memurun ajanın kapıdan çıkışına onay vermesi için yeterli bir gerekçedir. Gerekçeler sağlandıktan sonra, memurun ajan ile görüşmesi, ajanın kapıdan tek başına veya refakatçileriyle birlikte giriş yapıp yapmadığına bağlı bir durumdur. Ajan refakatçilerden ayrılamıyorsa, memur kapıya geldiğinde ondan görüşme talebinde bulunur ve bir şekilde ajanın memurla görüşmesi sağlanır.⁵⁴⁹

549 Almajd, *Turuk wataktikat almuqabalat bayn aleumala' wamushghililhim* (Erişim 13 Mart 2020). <https://almajd.ps/news7505/>.

4.3.5.5. Hudut Çitleri Yoluyla Yapılan Görüşmeler

Bu yöntem, ajanın yukarıda bahsedildiği şekilde Beyt Hanun Geçidi'nden girmesi için yeterli gerekçenin olmadığı durumlarda kullanılmaktadır. Bu durumda da Shin Bet memuru, ajanın sınır bölgesinde olmasını sağlamak için gerekçe bulmaya çalışır. Ajanın akrabalarından biri veya bir arkadaşı sınır bölgesinde yaşıyorsa, memur ajandan bu arkadaşını veya akrabasını ziyaret etmesini ister. Böylece o bölgede yaşayan insanlar, ajanı etrafta dolaşırken görmeye alışırlar.

Bundan sonra, görüşme için bir tarih belirlenir. Ajanın çıkışı genellikle gün batımından sonraya programlanmaktadır. Çünkü o vakitte birilerinin onu görme olasılığı daha düşüktür. Shin Bet memuru ajanla koordine olur ve bölgede Filistinli gözlemci bulunmadığından emin olmak için gözetleme ve keşif uçağıyla ajanın geçeceği alan taranır. Ajan belirlenen alana geldiğinde, çit duvardan atlar ve onu bekleyen ordu mensupları, üstündeki tüm kıyafetleri tamamen çıkarmasını isterler. Bu şekilde onun üst aramasını yaptıktan sonra, ondan getirdikleri kıyafetleri giymesini isterler. Sonra Shin Bet memurunun bulunduğu yere götürülerek, ajanla yapılacak görüşme sağlanır.⁵⁵⁰

4.3.5.6. Yurtdışına Seyahat Yoluyla Yapılan Görüşmeler

Ajanın öğrenci, tüccar veya bir akrabasının yurtdışında tedavi görmesi gerekçesiyle onunla seyahat edecek bir refakatçi olması durumunda, seyahat yönteminden yararlanılmaktadır. Ajani çalıştıran görevli, ajanla Filistin topraklarının dışında görüşmeyi sağlayacak bir buluşma ayarlar. Örneğin ajanlardan birinin Çin'de ticaret yapması nedeniyle, onunla ilgilenen istihbarat memurunun, onunla Çin'de görüştüğünü itiraf ettiği kayıtlarda mevcuttur.⁵⁵¹

Ajanlar ile istihbarat görevlisi arasında gerçekleştirilecek irtibat ve iletişim yöntemleri, ajanın önemi, ondan alınacak bilgi ve kendisine verilen görevlere göre belirlenmektedir. Ajan ya da ajanla görüşülecek husus istihbarat servisi için önemli ise, güvenlik servisi tarafından çağrılması nedeniyle, örneğin sınır teli üzerinden geçişle yapılan mülakat

550 Almajd, *Turuk wataktikat almuqabalat bayn aleumala' wamushghilihim* (Erişim 13 Mart 2020). <https://almajd.ps/news7505/>.

551 Almajd, *likay tastatie alsafar ealayk alqiam bialati* (Erişim 13 Mart 2020). <https://bit.ly/3vFio50>

tercih edilmez. Çünkü bu görüşme biçimi riskli görülmektedir. Bu tür görüşmelerin en iyi yolu, ajana bir seyahat ayarlayarak yurtdışında görüşme yapmaktır.

4.3.5.7. Deniz Yoluyla Yapılan Görüşmeler

Bu imkân, teknesi ya da bir deniz taşıtı olan herkes için geçerlidir. İstihbarat görevlisi, ajanı deniz içinde belirli bir noktaya yönlendirir. Görüşme kararlaştırılan noktada ve tekne üzerinde gerçekleştirilir. Bu görüşmede de daha önce belirtilen soyunma ve üst arama adımları aynı şekilde uygulanmaktadır.⁵⁵²

4.3.5.8. İnternet Üzerinden Yapılan Görüşmeler

Bu yöntemin daha çok akıcı bir şekilde internet kullanan ajanlar için tercih edildiği bilinmektedir. Bu kişiler sokaklara ve direniş noktalarına dair bilgileri, değerlendirmeleri ve görüşleri Shin Bet'e internet üzerinden gönderirler. Hatta bir kroki çizerler veya "Google Earth" programını kullanarak gerekli yerleri onun üzerinden belirtirler. Ajanlar bu bilgileri, Shin Bet görevlisinin belirleyeceği bir e-postaya gönderirler.

Bununla birlikte, ajanlardan birinin itirafına göre, İsrailli istihbarat görevlisi kendisine kişisel bilgisayarlara takılan sıradan görünümlü bir disket vermiştir. Disketi bilgisayara yerleştirdikten sonra bilgisayarı yeniden başlatır ve internet üzerinden sızmaya karşı korunaklı bir şekilde iletişim kurulur. Daha sonra "dos" sistemine benzer bir ekranda, "Windows" sisteminin dışında özel bir program açılır. Ajan, daha önce eğitimini aldığı şekilde, mesajlarını bu sistem üzerinden güvenli bir şekilde alır ve gönderir.⁵⁵³

4.3.6. Ajanların Görevleri

İsrail'in ajanları işe alma konusundaki güvenlik felsefesi, onları çeşitli görevlere atamaya dayanmaktadır. Özellikle Shin Bet ajanları, Filistin topraklarının işgalinden bugüne kadar Filistin direnişini gözetlemek ve takip etmek için temel bir unsur olmuştur. İsrail istihbaratının çeşitli güvenlik çalışmalarında çeşitli teknolojik gelişmelere ve teknik altyapıya sahip olmasına rağmen, esas olarak saha görevlerinin uygulanmasında, bilgi toplama veya direniş savaşçıları tespit etme operasyonlarında insan unsurunu çok fazla

552 Almajd, *Alamakin walfiat alati tastahdifuha almukhabarat alsuhyuniat lil'iisqat* (Erişim 15 Mart 2020). <https://bit.ly/3wQl6Vx>.

553 Adnan Abu Amer, "*Tajnid Elmuhabarat elisrayiylayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005*", s450.

kullanmaktadır. Bu nedenle İsrail, Shin Bet ajanlarını çeşitli görevlerde kullanmaktadır. Bu alanlar aşağıda detaylı şekilde değerlendirilecektir.

Bununla birlikte, iletişim araçları, Siyonist istihbarat tarafından tevdi edilen görevlerin ajanlar tarafından yerine getirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Filistin otoritesi sınırları içerisinde bu uygulamaların engel olmaksızın faaliyet gösterdiği, ajanların mesajlarını bu yollarla ve en ufak bir endişe olmaksızın istihbarat görevlilerine iletmelerine olanak tanıyan birçok mobil cihaz ve Siyonist iletişim aracı bulunmaktadır. Buna ek olarak, bu araçlar ajan ile Siyonist istihbarat görevlisi arasında sürekli bir iletişim bağlantısı sağlamaktadır. İstihbarat görevlisi için, görevlerin bunlar aracılığıyla yerine getirilmesi, hızlı ve kolay hale gelmektedir. Bu yollar İntifada döneminde birçok suikast vakasının yaşandığı yıllar boyunca kullanılmıştır.⁵⁵⁴

4.3.6.1. Bilgi Toplama

Şüphesiz ajanların ifa ettiği görevler arasında en başta gelen iş bilgi toplamadır. Shin Bet ajanları, Filistin direnişinin silahlı eylemlerini ve fedai operasyonlarını kesintiye uğratma konusunda büyük etkisi olacak bilgiler karşılığında, iyi ve büyük miktarlarda para almaktadır. Shin Bet, İsrail için tehdit oluşturan kişiler hakkında bilgi toplamaktadır. Ajanları ise daha fazla bilgi edebilmek için o insanlara yaklaşıp. Bu ajanlar aşağıdaki bir dizi görevi yerine getirmektedir.⁵⁵⁵

- 1- İzleme ve gözetim.
- 2- Hayatın her alanına sızmak.
- 3- İstihbarat servislerine alan ve detayları hakkında tam saha görüntüleri sunmak.
- 4- Bölgedeki alışılmadık aktiviteleri bildirmek.

Ajan, bilgilere çeşitli yollarla erişmeye çalışır. Bunlar:

- 1- Belgeler, elinde tutan kişi aldatılarak elde edilmeli ve kaydedilmelidir.
- 2- Askeri alanların ve gizli güvenlik tesislerinin gözetlenmesi ve izlenmesi yoluyla elde edilecek bilgiler, özellikle teknolojiye dayandığı için, özel niteliklere sahip bir

554 Ghassan Daweir, *Maweid mae alshaabaak : dirasat fi alnashat aleaskarii likatayib alqasaam*, s71-72.
555 Adnan Abu Amer, "*Tajnid Elmuhabarat elisrayiylayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005*", s456.

ajan gerektirir. Ajan bu işi yaparken GPS cihazı ile çalışmaktadır. Gözlem araçları hem daha küçük hem de daha doğru hale gelmiş ve bu haliyle tespit edilmesi zorlaşmıştır. Örneğin yerlerin tespit edilmesinde fener ya da madalyon gibi garip araçlar kullanılmaktadır.

3- Önemli bir kişiden bilgi çıkarılması için en tehlikeli yöntem olan, kurnaz ve zeki bir ajan kullanılır. Kullanılan kişinin her türlü kurnazlık araçlarını kullanması gerekir.

4- Direniş örgütlerinin önde gelen üyelerinin evlerini soymak, kâğıt veya özel dosyaları hırsızlamak. Yine direniş üyelerinin uğrak yerlerini aramak. Shin Bet ajanları, elde etmek istedikleri belgeler için bu konuda açıkça suça başvurmaktadır.

5- İzlenecek evin çatısına veya yakınına cihaz yerleştirmek. Modern teknolojik araçlar kullanılarak, Shin Bet tarafından izleme cihazları ya da kayıt cihazlarının gerekli gördükleri yerlere yerleştirilmesi.⁵⁵⁶

Shin Bet Güvenlik Servisi, ajanlarından hareket yerlerine nesneler ve elektronik parçalar yerleştirmelerini, hedef kişilerin tutuklanabilmesi veya suikasta uğraması için onların telefon numaralarını temin etmesini ister. Doğrudan izleme ve takip cihazlarının kullanılması, aynı anda birden fazla ajanın birbirini tanımadan katılımı şeklinde, çok yaygın olarak tercih edilen bir durumdur. Bu durum, birden fazla kaynaktan bilgi edinilmesini ve herhangi bir ajanın ihmalinin telafi edilmesini sağlamaktadır.⁵⁵⁷

4.3.6.2. Filistinli Gruplardaki Direniş Savaşçılarının Suikastlarına Katılım

Suikast yöntemi, İsrail istihbaratının 1948'deki Filistin işgalinden bu yana, Filistinli direniş savaşçılarını fiziksel olarak tasfiye etmek için kullandığı başta gelen yöntemlerden biridir. Ajanlar, hedeflenen kişiler için bir suikast planı hazırlanmasından önce, yeterli bilgi toplanması konusunda ana role sahiptir. Ajanlara verilen görevler arasında, suikastın hedefinde olan kişinin sahada izlenmesi, hareket bilgisi, sosyal ilişkileri, kullandığı irtibat ve iletişim yöntemleri ve ilişki ağı bilgileri vardır. Bu bilgiler temin edildikten sonra,

556 Khader Abbas, *Eleumala fi zili alaihtilal Alisrailye* (Gaze: Maktabat Elmal altijaria, 1.Baskı, 2004), s133-134.

557 Adnan Abu Amer, "*Tajnid Elmuhabarat elisrayiylayi*" *lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005*", S456- 457.

hedefle ilgili bir bilgi raporu düzenlenir ve şahsa yapılacak suikastla ilgili bir plan hazırlamak üzere teslim edilir.⁵⁵⁸

Birinci İntifadanın başlangıcı olan 1987 ve 2012 yıllarından bu yana, İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi, direniş savaşçıları izleme konusunda büyük bir rol üstlenmiştir. Shin Bet, ajanlarının yardımıyla İsrail ordusuna yardımcı kuvvet olmuştur. Bu şekilde İsrail ordusu ve Shin Bet Güvenlik Servisi, bir dizi Filistinli lider ve düşünürün şehit edilmesini başarmıştır.⁵⁵⁹

Bazı ajanlar, İsrail'in Filistin topraklarındaki askeri operasyonlarının bir kısmına doğrudan katılım sağlamıştır. Direniş savaşçılarının yerlerini takip etme ve sahadaki fiziki tasfiye çalışmalarını sağlamak için hareketlerini izleme sorumluluğu ajanlarda olmuştur. Filistinli unsurlar tarafından Gazze Şeridi'nde tutuklanan bazı ajanlar, direniş hareketlerinin liderleri ve direniş savaşçılarının tasfiye edilmesine yönelik doğrudan sorumluluklarını kabul etmiştir. Bazıları da yapılan saldırılara ve Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki direniş savaşçılarının evlerine yapılan baskınlara direk katıldıklarını itiraf etmiştir. Yine bazı ajanlar da Filistin topraklarına giren İsrail ordusunun önüne direniş savaşçılarının yerleştirdiği patlayıcıları etkisiz hale getirdiklerini, İsrail'in yapacağı çeşitli baskınlara katkı sağladıklarını belirtmiştir.⁵⁶⁰

4.3.6.3. Filistinli Örgütlere Sızmak

Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistinli direniş hareketlerinin operasyonlarını engellemek amacıyla, içlerine sızma girişimlerinde bulunmuştur. Shin Bet ajanları, direniş savaşçıları tutukladıktan sonra bile izlemeye devam etmiştir. Yetmişli yılların başından beri, yakalanarak işgal hapishanelerinde tutuklu bırakılan Filistin ulusal hareket mensupları, “kuş” olgusu ile karşı karşıya gelmiştir. “Kuşlar” İsrail istihbaratı tarafından, sorgu sırasında itirafta bulunmak üzere, tutuklanan direniş savaşçıları kandırmak için hapisteye kalan ajanlardır. Çok sayıda Filistinli mahkûm tarafından bildirenlere göre,

558 Fetih Sultan, *Muhammed Receb Salama, Almakhlap aldamawi. alşiyin bit " alshaabak" jihaz al'amn aldaakhiliyi* (Amman, 1.Baskı, 2002),s 325-330.

559 Osama Abdel Hak, *Umala israil wa'asrar aightial Arafat* (dimaşk: Dar alkitaab alearabii, 1.Baskı,2005), s 28.

560 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü* (Filistin: 2014), s131.

Kuşlar, mahkumları İsrail istihbaratının kendilerine atfettiği şeyleri itiraf etmeye ikna etmede önemli bir rol oynamıştır.⁵⁶¹

İsrail, Filistin direnişiyle uzun yıllar boyunca savaşıp, Filistinli gruplara içeriden ve dışarıdan sızarak onları ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Bu anlamda ilk çağır açan operasyonlar, Filistin saflarına sızmak ve direniş gruplarının içinde çalışmak için ajanlar ve casuslar toplamak olmuştur. İsrail, Filistinli gruplar İsrail istihbaratı için açık bir avuç içi haline gelene kadar, içlerine birçok casus ve ajan yerleştirmeyi başarmıştır. Nihayet İsrail istihbaratı, Filistinli grupların niyetleri, gizli hücreler, askeri planlar ve onlara karşı ulaşmak istedikleri hedefler hakkında pek çok bilgi toplamayı başarmıştır. Böylece Filistinlilere yönelik faaliyetlerde eli güçlü bir hale gelmiştir.⁵⁶²

Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistinli örgütlerin içine ajan ve casus yerleştirme konusunda hassas bir yol izlemiştir. Ajan, örgüt içinde bir liderlik konumuna ulaşma konusunda eğitilmekte ve daha sonra bu ajan örgüt içinde önemli merkezlere ulaşana kadar onunla doğrudan temas kesilmekteydi. Daha sonra kendisiyle temasa geçilmekte, örgütün bilgileri ve hazırladıkları askeri operasyonlar hakkında bilgi edinilmekteydi. İsrail istihbarat servislerinin bu konudaki hedefi, Filistinli gruplar tarafından düzenlenen eylemlerin, gerçekleşmeden önce engellenmesi olmuştur.⁵⁶³

Yaakov Perry'nin "Seni Öldürmeye Gelen" adlı kitabına göre, İsrail istihbaratının özellikle Hamas safları içindeki hiziplere sızma girişimlerinde engellerle karşılaştığı kaydedilmiştir. Ancak, 1990'ların başında Shin Bet, Hamas hareketine yakın bir ajanı işe almayı başarmıştır. Bu şahıs, Hamas mensuplarının bilindiği gibi dinine bağlı biri değildi. Fakat daha sonra hareketin güvenini kazanarak onun bir üyesi olana kadar camilere gidip gelmiş, dini faaliyetlere katılmıştır. Hamas içinde yükseldikten sonra, Shin Bet'e, Hamas'ın sosyal ve hayır işleri hakkında ve daha birçok konuda bilgiler ulaştırmıştır.⁵⁶⁴

İsrail istihbaratı, Filistinli gruplar içinden ajan ve casusları işe alırken, İsrail'in güvenlik sömürsünün önemli bir bölümünü oluşturan, Filistinli gruplardaki bazı zayıflıklardan yararlanmıştır. Örneğin, Arapları çok iyi tanıyan Shin Bet, onların övünme yönünden

561 Osama Abdel Hak, *Umala israil wa'asrar aightial Arafat*, s29.

562 Abdül Settar Kasım, "Alhm alamni Alfilistnye", Aljazeera Net, (Erişim 12 Aralık 2020). <https://bit.ly/3rlANRY>.

563 Osama Abdel Hak, *Umala israil wa'asrar aightial Arafat*, s 28-29.

564 Yaqoub Berry, *29 Amaan min elamal fi alshaabak* çev. Dar El-Jalil lildirasat, s144-145.

yararlanmıştır. Övünme meselesinin detayına girildiğinde, Siyonistlerin eline düşen kişinin kendi kendine yaptığı bir eylem olduğu söylenebilir. Arapların övünmeyi sevdikleri malumdur; bazen hayal bile olsa, başarıları hakkında konuşmayı severler. Bu maksatla konuşan kişiler, direniş savaşçılarının sırlarını arkadaşlarına veya akrabalarına ifşa ettiği için tuzağa düşebilmektedir. Bundan sonra, bu bilgilerin nerede ve hangi maksatla kullanılacağını kimse garanti edemez. Zira bilgiler yayıldıktan sonra artık gizliliği kalmamaktadır. Her zaman bilgi sahibi olduğunu iddia eden ve övünmek isteyen kişilerin olması, Shin Bet için bu tarz bir bilgi toplama şekli oluşturmaktadır.⁵⁶⁵

Gazze Şeridi'ndeki güvenlik soruşturmalarında, Gazze'de yaşayan 1985 doğumlu ajan A.Ş.'nin, 2010 yılında İsrail istihbaratına Filistin direnişi ve askeri faaliyetleri hakkında birçok bilgi verdiğini ortaya çıkarmıştır. Verilen bu bilgiler, bir grup mücahid liderin şehit olmasına yol açmıştır. Zanlı, 2010 yılı başında bir Siyonist istihbarat görevlisinden telefon almış, kendisine iletişim kurulması teklif edilmiş ve zanlı bu teklifi hemen kabul etmiştir. Siyonist istihbarat görevlisiyle temasa geçtikten sonra, istihbarat tarafından verilen Orange çip aracılığıyla, kendisinden talep edilen bilgileri sağlamaya başlamıştır. Ajan, istihbarata Filistinli örgütlerin yapısı, direnişçiler, ikamet yerleri ve seyahat ettikleri arabalarla ilgili bilgilerin yanı sıra, bir grup mücahid liderin şehit olmasına neden olacak daha birçok bilgi vermiştir. Ajan A.Ş., Gazze'de güvenlik güçleri tarafından tespit edilip tutuklanıncaya kadar, İsrail'e planlanan ve gerçekleştirilmekte olan cihat operasyonlarıyla ilgili bilgiler vermiştir.⁵⁶⁶

Bu şekilde yapılan sızma faaliyetleri, yalnızca Filistinli gruplarla sınırlı kalmamış, Filistin Ulusal Yönetimi'nin kurumlarına da uygulanmıştır. Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistin Yönetimi'nin eylemleri ve faaliyetleri hakkında bilgi toplamak için Filistin Yönetimi kurumlarının yanı sıra, İsrail güvenlik servislerine de bir dizi casus yerleştirmiştir. Gazze Şeridi'ndeki güvenlik servisleri, Filistin Yönetimi'nin kurumlarında çalışan ve Shin Bet ile iş birliği yapan bir dizi ajanı tespit ederek tutuklamayı başarmıştır. Mesela Ajan A.J., 23 yıl önce komşu Arap ülkelerinden birinden dönerken İsrail istihbaratıyla bağlantı kurmuştur. Gazze'den Batı Şeria'ya ve Filistin'e komşu diğer Arap ülkelerine sık sık seyahatler yapan ajan, bu süre içinde İsrail istihbaratıyla iş birliğine devam etmiştir. Ajan A.J. hakkında yapılan soruşturmalar, ajanın Filistin Yönetimi'nde hassas ve seçkin

565 Abdül Settar Kasım, “*Alhm alamni Alfilstny*” (Erişim 12 Aralık 2020).

566Almajd, *Abraz mahami aleamil (A.Ş)* (Erişim 15 Aralık 2020). <https://bit.ly/2ZK193Z>.

konumlar üstlendiğini, Filistinli örgütlerden birinin önde gelen isimleriyle irtibatının olduğunu ve örgütün bazı faaliyetlerini finanse ederek, onlara İsrail istihbaratı aracılığıyla sahte operasyonlar yapabilmeleri için silahlar sağladığını ortaya çıkarmıştır.⁵⁶⁷

Benzer şekilde, İsrail istihbaratı içinde casuslukta geçirdiği uzun yıllardan dolayı “İhtiyar Ajan” olarak nitelendirilen bir başka kişinin de faaliyetleri bilinmektedir. Bu ajan, İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi’ne, Filistin Yönetimi’ndeki çalışmalarının niteliğine bağlı olarak birçok hassas bilgi sağlamıştır. İhtiyar Ajan, birçok direnişçinin şehit edilmesinde önemli bir role sahip olmuştur. Şahsın, İsrail Özel Kuvvetleri’yle birlikte bizzat askeri operasyonlara katıldığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda Gazze ve Batı Şeria’da, Shin Bet adına bir dizi ajanı işe almış, onlara görev ve para dağıtmıştır. Ajanın itiraflarına göre, yediden fazla İsrailli istihbarat subayıyla temas kurduğu anlaşılmıştır. Bu kişilerle Gazze ve Batı Şeria’daki bazı görevlerle ilgili görüşmeler yapmıştır. İhtiyar Ajan, İsraillilerden toplam 17 bin ABD doları tutarında fon almıştır.⁵⁶⁸

İsrail’in Filistin Yönetimi kurumlarına sızmasının yolları arasında, İsrail ile Filistin Yönetimi arasındaki güvenlik koordinasyonunun istismarı da vardır. Shin Bet, güvenlik koordinasyonundan yararlanarak, kendisiyle iş birliği yapmak için bir dizi şahsı ağına düşürmüştür. Filistin Yönetimi’nin Gazze Şeridi’nde hâkim olduğu dönemde, İsrail ile güvenlik koordinasyonu ile ajan kazanma operasyonlarının artması, koordinasyon ve istihdam alanında bulunan birçok kişinin ölümüne neden olmuştur. Bu emektar ajanlar arasında, eski Filistin İçişleri Bakanı’nın düşmanla koordinasyonundan sorumlu özel asistanı olarak görev yapan ve Filistin Yönetimi’nde albay olan Ajan A.J. de bulunmaktadır. Ajan A.J., Avner Zilberman adlı bir Siyonist irtibat subayı ile tanışmıştır. Avner Zilberman, Siyonist askeri bağlantıda dış ilişkilerden sorumlu olarak çalışmaktaydı. A.J. ile İsrailli subay arasındaki tanışma, resmi görüşmeler esnasında gerçekleşmiştir. Zilberman, A.J.’nin İngilizce dilindeki yeterliliğine atıf yaparak, kendisinin Amerika’daki yaşamından ve orada İngilizce öğrenmesinden bahsederek bir diyalog sağlamıştır. Görüşme ve tanışma sırasında Zilberman, Ajan A.J.’ye bakanlıkta yaptığı işin yanı sıra Filistin Yönetimi’ndeki çalışmaları hakkında sorular sormuştur.

567 Dünya Al-Watan, *Alkabd elaa akbar emil fi GAZE akthar min 23 eamaan fi aljasusiya* (Erişim 12 Aralık 2020). <https://bit.ly/3cZ5Qi7>.

568 Dünya Al-Watan, *Alkabd elaa akbar emil fi GAZE akthar min 23 eamaan fi aljasusiya* (Erişim 12 Aralık 2020).

Şahıs, Filistin bakanının ofisinde dış ilişkiler koordinatörü olarak çalıştığını söylemiştir.⁵⁶⁹

Zilberman, Ajan A.J.'yi güvenlik koordinasyonu adı altında tuzağa düşürmeden önce, ajan aleyhine bir hile kullanmış ve her ikisinin de dış ilişkiler yetkilisi olarak çalışmasından ötürü, kendisinden yaklaşan toplantıların güvenliğini koordine etmek için Saraya'daki ofis numarasını vermesini talep etmiştir. Kısa bir süre sonra Zilberman A.J.'yi aramış ve yöneticilerin terfileri veya yeni çalışma yerleri için tebrik etme bahanesiyle, idari otoritenin koşulları ve güvenlik teşkilatında albay rütbesinin üstünde olanların hareket ve terfileri hakkında sorular sormuştur. Zilberman, elde ettiği bu bilgiler karşılığında ister maddi yardım, ister aile birleşimi veya ziyaret izinleri şeklinde istediği her konuda ona yardım etmeyi teklif etmiştir. Zilberman, sürekli olarak A.J.'nin Gazze'deki Saraya karargahındaki telefonunu arayarak, onun bilgisi dahilindeki tüm terfilerden, memur hareketlerinden ve yetkililerin idari yapısından haberdar olmuştur. Bu durum, Ajan A.J.'nin 2006 yılında Gazze Şeridi'nde tutuklanmasına kadar devam etmiştir.⁵⁷⁰

Yine Ajan J.M., 59 yaşında ve Filistin Yönetimi'nde güvenlik hizmetlerinde albay olarak çalışan bir ajandır. İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi Ajan J.M.'yi, El Aksa İntifadasının başında, suikasta kurban giden liderlerin evlerini ve Filistin direnişindeki bazı unsurları belirlemek için kullanmıştır. Shin Bet, gruplardan birinin örgütsel çalışmasına katılmak ve bir liderlik pozisyonu üstlenmek ve bir dizi hareketin izlenmesi dahil olmak üzere, birçok çeşitli görevleri yerine getirmek için ona güvenmiştir. Ajan J.M. Eylül 2014'te Gazze Şeridi'ndeki Filistin güvenlik birimleri tarafından tutuklanmıştır.⁵⁷¹

Yukarıdaki bilgilere göre, Shin Bet Güvenlik Servisinin birçok hedefe ulaşmak için Filistinli örgütlere sızmayı amaçladığı açık şekilde anlaşılmaktadır. Bu hedeflerden en önemlileri şunlardır:

1. Kuruluşların faaliyetleri ve planları hakkında önemli güvenlik bilgilerini toplamak.

569 Almajd, *Amil altansiq al'amnii tuasil mae alshaabak eabr tilfun alsaraya* (Erişim 25 Aralık 2020). <https://bit.ly/2MHR17h>

570 Almajd, *Amil altansiq al'amnii tuasil mae alshaabak eabr tilfun alsaraya* (Erişim 25 Aralık 2020).

571 Salih. Alnaeami, "*Alumala harb la tatanhay bayn almuqawamat waisrail*", Aljazeera Net (Erişim 25 Aralık 2020). <https://bit.ly/3qkvAZi>.

2. Liderlere ve organizasyonel konumlarına ve örgüt içindeki rehberlik mekanizmalarına erişmek.
3. Örgüt içindeki ve örgütler arasındaki sorunları harekete geçirerek Filistinli farklı örgütler arasındaki çatışmaları körüklemek.
4. Örgütlerdeki başarılı aktivistleri belirlemek ve onları hapis veya fiziki tasfiye yoluyla ortadan kaldırmak.
5. Vatandaşlarda endişe ve korku oluşturmak amacıyla, halk arasında söylentiler yaymak. Aynı zamanda ajanlardan bazıları, İsrail istihbaratının onurlu insanlara “düşüklerini itiraf etmeleri, onları çarpıtmaları ve itibarlarını lekelemeleri” için görevlendirildiklerini itiraf etmiştir.⁵⁷²

Gazze Şeridi’ndeki Filistinli güvenlik teşkilatlarının yürüttüğü araştırmalar, ajanların bilgi toplamada odaklandıkları görevler arasında şu başlıklar olduğunu gösterdi:⁵⁷³

1. Direnişe ait füze fırlatma rampaları.
2. Özellikle Gazze Şeridi’nin sınır şeridindeki direnişe ait tüneller.
3. Direnişçilerin telefon numaraları.
4. Zaafları işe almak için kullanılabilecek kişilerin ve ihtiyacı olanların (hasta - yoksul - tüccar - balıkçı ...) isimleri.
5. Bazı vatandaşların evlerinin belirlenmesi.
6. Direnişe ait arabaları (plaka numarası - renk - tip) ve hareket etme şeklini belirleme.
7. Direniş savaşçıları için Ribat noktalarının yerleri.
8. Bazı gıda ürünlerinin fiyatları.

572 Adnan Abu Amer, *"Tajnid Elmuhabarat elisrayiylayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005"*, s457.

573 Almajd, *Ma hi abriz mahama aleumala fi eam 2013?* (Erişim 15 Eylül 2019).

4.3.6.4. Arsa Ve Gayrimenkul Alımı

İsrail'in 1967'den beri yaptığı girişimlerden olan, özellikle Eski Şehir Kudüs içindeki El-Qajas ve komşu mahallelerinde, El-Aksa Camii'nin güneyinde bulunan Silvan Mahallesi ve Al-Shaig Jarrah Mahallesi bulunan araziler başta olmak üzere, Kudüslülerin gayrimenkullerini ele geçirme ve onları İsrail yerleşim birimlerine çevirme faaliyetleri hiç bitmemiştir. Yahudi yerleşimciler, Kudüslülerin evlerini ya aracılar kullanarak ya da yer sahibinin o olmadığı bahanesiyle el koyarak gasp etmektedir. Bu noktada ajanlar, Batı Şeria'daki yerleşim yerlerinin artmasında ve işgal altındaki Kudüs'te Yahudileşmede önemli bir rol oynamıştır.⁵⁷⁴

Filistin Genel İstihbarat Servisi, 1996-2000 yılları arasında, orada bulunmayan veya ölen Filistinlilere ait arazi belgelerini, sahtecilik yaparak, bunları Yahudi ve Yahudi örgütlerine satan düzinelerce Filistinli arazi simsarına yönelik kapsamlı bir faaliyet başlatmıştır. Bu komisyoncuların ortak paydası, hepsinin İsrail Shin Bet için hizmet veren ajanlar olmalarıdır. Silwan Kasabasından Ajan Mohammed Marka, İsrail'in "Haaretz" gazetesine verdiği röportajda, Kudüs şehri ve çevresinin Yahudileştirilmesi kapsamında faaliyet gösteren "Atirat Kohnim" isimli Yahudi derneğine, Doğu Kudüs'ün Silwan Kasabasındaki Filistinlilerin ev ve gayrimenkullerine ilişkin belgelerin sağlanmasındaki rolünü açıklamıştır.⁵⁷⁵

İsrail istihbaratı, uzun zaman boyunca Yahudi dernekleri için Batı Şeria veya Kudüs'te İsrail yerleşim birimleri kurmak ve Kudüslüleri evlerinden uzaklaştırmak için çalışmak üzere, bir grup Filistinli arazi simsarı ve emlakçıyı ajan olarak işe almıştır.⁵⁷⁶ İsraili Haaretz Gazetesi, 1980'lerde Ürdün Vadisi'nde faaliyet gösteren ve Filistin topraklarının Kudüs ve Hebron'daki yerleşimcilere satışını kolaylaştırmak da dahil olmak üzere, İsrail istihbarat servisleri aracılığıyla kendisine ajan olarak verilen bir dizi görevi yerine getiren Filistinli ajan Rami Barhoum hakkında bir haber yayınlamıştır.⁵⁷⁷

574 Aljazeera, *Almaqdasıuyun yataeahadün alaa mulahakat samasirat al'aradi* (Erişim 11 Eylül 2019). <https://bit.ly/3uW9Syl>.

575 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü* (Filistin: 2014), s134-135.

576 Alaraby Ajadid, *Tasrib amlak almaqdasıiyn samasirat yashul eamaliat alaihtilal fi tahwid almadinye* (Erişim 11 Eylül 2019). <https://bit.ly/3g5AG94>

577 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü* (Filistin: 2014), s135.

Direnış hareketleri ve Filistin güvenlik servisleri tarafından yürütölen soruşturmalar, ajanların İsrail istihbaratından gelen talimatlara dayanarak, Batı Şeria ve Kudüs'teki birçok Filistin toprağının ve Filistinlilere ait gayrimenkullerin, Yahudilere yönlendirilmesinde önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Bu şahısların bir kısmı da Filistinli oldukları için, Filistinlilerden arsa veya gayrimenkul satın alarak Yahudilere satmaktaydı.⁵⁷⁸ Bu bilgiler, İsrail'in bu zamana kadar uyguladığı ve günümüzde de uygulamaya devam ettiğı yasa dışı iskân politikasının, her türlü ihtimali değerlendirerek sistemli bir şekilde icra edildiğini ortaya koymaktadır.

4.3.6.5. Ahlaki Dejenerasyonu Ve Uyuşturucu Bağımlılığını Yaymak

İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi, ajanlarından fuhuş ağıları aracılığıyla yolsuzluk ve ahlaksızlık yaymalarını istemiştir. Bu kapsamda seks filmleri ve seks dergilerinin yayınlanması ajanların görevleri kapsamında olmuştur. Bu yöntem özellikle 1987'deki ilk Filistin İntifadası sırasında yaygın olmuştur. Ajanlar Filistinli gençlere uyuşturucu madde dağıtmakla da görevlendirilmiştir. Bu çalışmalarda özellikle Filistin kamplarına odaklanmışlardır. Kudüs şehri, ajanlar aracılığıyla uyuşturucu maddelerin konuşlandırıldığı şehirler arasında en yüksek yüzdeye sahiptir.⁵⁷⁹

Ajanlardan biri, ergenlik döneminde birinin evinde kaldığı süreçte, seks filmleri seyrettiğini ve filmde gördüğü şeyleri arkadaşlarıyla uyguladığını itiraf etmiştir. Daha sonra bu ahlaksızlıkları uygulamaya devam etmişlerdir. Bu işin seyri, cinsel ilişkiye bağımlı hale gelene kadar, hatta çocuk müstehcenliği yapmaya kadar devam etmiştir. Ajan, onunla seks yapan gençlerden biriyle samimi olmuş ve aralarında olanları filme almıştır. Daha sonra genç çocuğa, kendisinin İsrail istihbarat servislerinde çalıştığını ve onunla çalışmayı reddederse, filme aldığı görüntüleri yayınlayacağını söylemiştir. Çocuk bu şekilde ajanın teklifini kabul ederek casusluk batağına düşmüştür.⁵⁸⁰

Yakın geçmişte uygulanan ve tespit edilen birtakım olaylar, Shin Bet'in casusluk batağına düşürme konusunda, kadın faktörünü istismar ettiğini ortaya koymuştur. Kadın kullanılması, işe alım sürecinde en çok tercih edilen bir silah olarak görölüyordu. Bir dizi Filistinli genç, kadınlar tarafından kandırılarak ve uygun olmayan şekillerde

578 Snaamy Wbe, *Kayfbint İsaril jyshaan min alfilastiniyn* (Erişim 19 Eylül 2019). <https://bit.ly/3wI192Q>

579 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yirtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü* (Filistin: 2014), s135.

580 Khader Abbas, *Eleumala fi zili alaihtilal Alisrailye*, s57.

fotoğraflanarak casusluk batağına düşmüştür. Ardından Shin Bet kurbanı karşı bu görüntüleri kullanarak şantaj aşamasına geçmektedir. Daha sonra kurban, içinde bulunduğu skandalı örtbas etme karşılığında İsrail istihbarat servislerinde çalışmayı kabul etmekte ve bu şekilde Shin Bet'in avı haline gelmektedir. Bu şahıslar kendi halkı içindeki direniş savaşçılarından tutuklanması veya suikasta uğramaları için bilgiler sağlar hale gelmiştir.⁵⁸¹

Diğer taraftan, bir dizi ajana verilen görevler arasında, uyuşturucu ve Artemal haplarının yayılmasının olduğu bilinmektedir. Shin Bet Güvenlik Servisi, çok sayıda uyuşturucu kaçakçısına büyük miktarlarda Artemal hapi sağlamış ve Gazze Şeridi'ne erişimlerini kolaylaştırmıştır. Aynı şekilde ajanlardan ayrıca fuhuş yaymaları istenmiştir. Bazı ajanlar porno CD'ler dağıtmaya ve ahlaksızlığı kışkırtmak için Facebook sayfaları oluşturmaya teşvik edilmiştir. Ajanlardan bahsi geçen uyuşturucuları ve pornografik yayınları, gençlere ücretsiz olarak dağıtmaları istenmiştir. İsrail, organizatörlere uyuşturucu ile mücadele faaliyetlerinden kaçmalarına yardımcı olacak bilgiler de sağlamıştır.⁵⁸²

Filistinli gençleri uyuşturucu ve ahlaksızlık bataklığına sürüklemek, İsrail açısından birkaç yönden faydalı olacak bir durumdur. Bir taraftan uyuşturucu bağımlısı olan veya ahlaksız bir yaşam şeklini kabul etmiş kişilerin, İsrail işgaline, Filistin davasına veya direnişe ilgileri düşük olacaktır. Diğer taraftan bu hatalara düşen kişilerin, İsrail istihbarat örgütlerinin ağına düşmesi kolaylaşacak, bu zaafı yüzünden bir şantaja maruz bırakıldıklarında, kendilerine verilecek görevleri istemeseler de uygulamak zorunda kalacaklardır.

4.3.6.6. Başkalarını Casusluk Batağına Düşürmek

Ajan, bağlı olduğu istihbarat görevlisinin talimatına göre, kendi halkının gençliğini batağa düşürmek için bir ajan ağı oluşturmaktadır. Bu faaliyet açıklanmayan, kimliği gizli ajanlar tarafından yapılmaktadır. Bunların görevi, yeni ajanları işe almak ve ajanları yetiştirmektir.⁵⁸³ Yukarıda bahsedildiği üzere, bazı ajanlar fuhuş ağı kurarak veya

581 Aljazeera, *Alumala harb la tatanhay bayna almuqawamat wa israil* (Erişim 20 Mayıs 2019). <https://bit.ly/3qkvAZi>.

582 Almajd, *Ma hi abriz mahama aleumala fi eam 2013?* (Erişim 15 Eylül 2019).

583 Khader Abbas, *Eleumala fi zili alaihtilal Alisrailye*, s133.

uyuşturucu kullanımını yaygınlaştırarak, bazı Filistinli gençlerin casusluk batağına düşmesini sağlamıştır.

Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistin topraklarının yaşadığı ekonomik toparlanma dönemi olarak nitelendirilebilecek 1994-1999 döneminden yararlanmıştır. Shin Bet bu süreçte düzinelerce Filistinli genci casusluk batağına düşürmüş olmasına rağmen, onlardan herhangi bir faaliyet veya bir görev ifa etmelerini istememiştir. İsrail istihbaratı için bu gruptaki şahıslar, uyuyan hücreler olmuştur. Fakat bu şahıslar, daha sonra 2001'deki ikinci El Aksa İntifadası sırasında aktif hale getirilmiştir. İstihbarat görevlileri bu süreçte onlarla temas kurarak onları, casusluk veya başka görevleri yerine getirmek için atamıştır. Özetle Shin Bet, sakin dönemlerde, Filistin topraklarında İsrail işgalinin çıkarlarına hizmet etmiş, bu dönemleri neredeyse tüm kültürel ve sosyal sınıflardan daha fazla ajanı ağına düşürmek için kullanmıştır.⁵⁸⁴

4.3.6.7. Söylenti Ve Yalanlar Yaymak

Ajanlar, İsrail'in Filistinlilere karşı söylentiler yayarak yönettiği psikolojik savaşta önemli bir rol oynamaktadır. Ajan, İsrail istihbaratının yaymak istediği söylentileri, diğer ajanları da kullanarak yaymıştır. Bu durum, bazı ajanların itiraflarında açıkça görülmektedir. Son zamanlarda Filistin direnişindeki krizlerin nedenleri, Gazze'ye uygulanan ambargo, elektrik kesintileri ve başka meseleleri içeren söylentiler yayınlanmıştır.

En tehlikeli saha ajanlarından biri, Gazze Şeridi'ndeki İç Güvenlik Teşkilatı'nda gözaltında tutulduğu sırada, İsrail istihbaratının kendisinden Deniz Şirketi fonları konusunda, merhum Başkan Yaser Arafat'ın karısı Suha hakkında söylentiler yaymasını istediğini itiraf etmiştir. Ajanın rolü, Yaser Arafat'ın karısının para çaldığı ve eskiden gittiği her yerde yurtdışına para kaçırdığı söylentilerini yaymaktır. Bununla birlikte ajan, özellikle toplu taşıma araçlarında seyahat ederken, dizel krizi olarak isimlendirilen sorun hakkında söylentiler yaymaya çalışmıştır. Dizel krizi, İsrail'in Gazze Şeridi'ni kuşatmasının ardından halkın ihtiyacı için gerekli olan mazotun Gazze'ye girişini engellemesi, bu durumun, araçların ve santralin çalıştırılmaması, hastanelerin zarar görmesi gibi birtakım krizlere neden olmasıdır. Dizel yasaklaması, İsrail'in Gazze

⁵⁸⁴ Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü*, s151.

sakinlerine yönelik baskı araçlarından biridir. Fakat casusun ortaya attığı yalanlara, vatandaşların tepki gösterdiği belirtilmiştir.

Yine ajan, işgalci İsrail kuvvetlerinin Gazze Şeridi'ndeki tek elektrik santralini bombalaması ve Gazze'de elektrik kesintilerine yol açması sonrası meydana gelen elektrik kriziyle ilgili de söylentiler yaymaya çalışmıştır. Ajan bu durumu, Hamas'ın İsraili Onbaşı Gilad Shalit'i esir almasıyla gerekçelendirmeye çalışarak, bunun üzerinden Hamas'la ilgili olumsuz kanaat oluşturmak istemiştir. Ajan bu safsataları, belirttiği üzere daha çok kullandığı toplu taşıma araçlarında yaymaya çalışmıştır.⁵⁸⁵

4.3.6.8. Filistinlilerin Moralini Bozmak, Hayal Kırıklığı Ve Umutsuzluk Yaymak

Direnış hareketlerinin moralini bozmak ve çalışmalarını aksatmak, İsrail istihbarat servisleri tarafından önemli görülen ve uygulanmaya çalışılan bir durumdur. Direniş hareketlerinin bünyesindeki ajanların açığa çıkması, saflarında bulunan kişileri kafa karışıklığına maruz bırakır. Aynı zamanda kendi aralarında güveni azaltarak şüpheliyi artırır ve güvenlik önlemleri alma adına eylemlerini azaltmaya zorlar. Ayrıca, büyük bir sızma olduğu imajını oluşturarak, halkın direnişe olan güvenini azaltır. Bu durumların tamamı, Filistin halkının moralini bozmaya yönelik durumlardır.⁵⁸⁶ İsrail istihbarat servisleri, bu şekilde yaptıkları manipölasyonlarla Filistin halkının ve direniş örgütlerinin moralini bozarak, umutsuzluk oluşturmak istemektedir.

4.3.7. Gazze Şeridi'ne Yapılan Saldırılarda Ajanların Rolü

Hamas hareketinin 2006 yılında Filistin'de yapılan parlamento seçimlerinde çoğunluğu kazanmasının ardından İsrail istihbaratı, oluşturulan Hamas hükümetinin işleyişini aksatmak için çalışmalar başlatmıştır. Hamas'ın "bir el direnişte, bir el inşada" sloganını kullanması ve bunu uygulamak için mücadele etmesi, İsrail güvenlik kurumlarını endişelendirmiştir. Bu nedenle Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki ajanları hükümetin performansını bozmak ve başarısını engellemek için seferber etmiştir. Hamas'ın önderliğinde direniş, Güney Gazze Şeridi'nde İsrail askeri Gilad Şalit'i kaçırmayı başarmıştır. Bu eylem, İsrail işgal hükümetini ve güvenlik servislerini kızdırmıştır. Buna

585 Şabakat alraya alielamiye, *Akhtar Alomala' almaydaniyn yuqr: kunt aştagil ka'iiniy aibn dawlat israil* (Erişim 10 Mayıs 2020). <https://bit.ly/2O8BtvN>.

586 Adnan Abu Amer, *"Tajnid Elmuhabarat elisrayiylayi" lileumala' fi el'aradi elfilastiniayi 1967- 2005"*, s458.

rağmen direniş, Gilad Şalit'i yaklaşık beş yıl tutsak tutmayı başarmıştır. O dönemde direnişin sahip olduğu istihbarattaki gelişmesi nedeniyle İsrail istihbaratı ona ulaşamamıştır. Biraz da bu eylem nedeniyle İsrail, Gazze Şeridi'ndeki Hamas hükümetini ortadan kaldırmaya karar vermiştir.

Bu süreçte Shin Bet ajanları, İsrail ordusunun Gazze Şeridi'nde yürüttüğü saldırılarda aktif bir rol üstlenmiştir. Ajanların rolleri, yukarıda bahsedildiği üzere söylentiler yaymak, İsrail ordusu için direniş saflarındaki hedefleri belirlemek, savaşçıların planlarını ortaya çıkarmak ve onları vurmak olmuştur. Ajanlar bazı kara saldırıları sırasında işgal ordusu için rehber bir rol oynayarak, direniş savaşçıları takip etme, yerlerini tespit etme, savaşçıların ve komutanların evleri veya nerede oldukları hakkında bilgi verme, sabit hatlar veya cep telefonlarında casusluk yapma, hedef bölgeleri bombalamak için İsrail uçaklarına sinyaller gönderme ve direniş tarafından yerleştirilen patlayıcı cihazların tellerini keserek direnişi sabote etme gibi roller üstlenmiştir. Gazze Şeridi'nde tutuklanan bazı ajanların sorgulama ve soruşturmalarından yola çıkarak, ajanların saldırı öncesinde, saldırı sırasında ve saldırı sonrasında gerçekleştirdiği en önemli görevler, maddeler halinde şu şekilde sıralanabilir:

1. Direniş liderlerini hedef göstererek aynı zamanda hareketlerini izlemek. Bu durum, birçok direniş liderinin şehit edilmesine neden olmuştur.
2. Hedef olarak belirlenen direniş unsurları hakkında bilgi aktarmak.
3. Saldırıları sırasında hedef alınan bir dizi direniş savaşçısının evlerini doğru bir şekilde tarif etmek.
4. GPS cihazları ile sivil ve askeri alanları ve hedefleri belirlemek.
5. Direniş savaşçılarının telefon numaralarını toplamak.
6. Casusluk amacıyla düşmandan cihaz ve teçhizat almak.
7. Halka açık yerleri filme almak ve onları Siyonist düşmana göndermek.
8. Vatandaşları takip etmek ve hedef göstermek, evlerin, apartmanların ve arabaların fotoğraflarını çekmek.
9. İsrail'den gelen paraların, kör noktalar aracılığıyla diğer ajanlara dağıtımını sağlamak.

10. Örgütsel faaliyet ve etkinlikleri takip etmek ve düşmana göndermek.

11. Filistinlilerin aleyhine, İsrail'in faydasına olacak söylentiler yaymak.⁵⁸⁷

Yine Gazze'de son yıllarda yaşanan saldırılar sırasında, Shin Bet Güvenlik Servisi bir dizi araç ve yöntem kullanmıştır. Bunlar arasında, İsrail işgali ile birlikte, doğrudan izleme ve iletişim cihazlarının kullanılması vardır. İsrail ordusunun açıkça gördüğü bazı silahlar, hafif mermi ve lazerler gibi, direniş savaşçıların kullandığı vericilerin sinyallerini bozmak, bulundukları noktaları bulmak için onlara yaklaşmak, gizlenip kamufle olmak ve direniş savaşçıların fark etmeyeceği bir şekilde ateş etmek için sessiz silahlar kullanılmaktadır.⁵⁸⁸

4.4. İsrail Tarafından Yapılan Tutuklamalar

İsrail istihbaratı, 1967'de Filistin topraklarını işgal ettikten sonra, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde faaliyete geçen silahlı harekâtı durdurmak için Filistinlilere karşı tutuklama politikasını benimsemiştir. Shin Bet Güvenlik Servisi, Filistin'in köy ve şehirlerinde vatandaşlar arasında direniş savaşçıları tespit etmek ve onlar hakkında bilgi toplamak gibi çeşitli nedenlerle tutuklama faaliyetleri yürütmüştür. İsrail açısından gerilla faaliyeti olarak görülen faaliyetler içinde olduğundan şüphe edilen herkes tutuklanmıştır. Aynı zamanda, direnişi ve İsrail işgaline karşı gerilla operasyonlarını yeniden başlatan silahlı hücreleri destekleyen Filistinli kitlelerden izole etmek amacıyla, kitlesel tutuklama faaliyetleri uygulanmıştır. Filistinli direnişçileri dikkatli şekilde arayabilmek bahanesiyle, sokağa çıkma yasakları uygulanmıştır.⁵⁸⁹

Bahsi geçen tutuklama operasyonları, Polis Soruşturma Dairesi Özel Görevler Birimine verilmiştir. Shin Bet birini tutuklamak istediğinde, davayla ilgili ayrıntılı bir rapor sunmalı ve bunu Adalet Bakanlığı'na yapılan tutuklama başvurusuna eklemelidir. Bu talep, Hukuk Departmanı tarafından Özel Görevler Birimine iletilir. Ardından Özel Görevler Birimi tutuklama emrini çıkarır ve bu şekilde tutuklama gerçekleştirilir. Fakat Shin Bet tutuklama sürecini hızlı bir şekilde yürütmek isterse, sanıkla ilgili tutuklama emri alınana kadar, geçici olarak hapse atma yetkisine sahip olan Özel Görevler Birimine

587 Dunya Al-Watan, *Abraz almahami alati nafadhaha aleumala' aladhin 'aedamuu alyawm* (Erişim 10 Mayıs 2020). <https://bit.ly/3dHjRS7>.

588 Alaraby Ajadid, *Alumala waljawasi hzzan başariye li israil* (Erişim 15 Aralık 2020). <https://bit.ly/2N4tQ8O>.

589 Zakaria Alsanawar , *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*,s 283.

doğrudan bilgi verilmektedir. Shin Bet çatısı altında özel bir araştırma bölümü oluşturulmuştur. Bu bölümün görevi, bireysel ve toplu tutuklamalar yapmaktır. Shin Bet, askeri yargı, hapishane ve gözaltı merkezleri yönetimi arasında yakın bir iş birliği vardır. İsrail hapishanelerinde tutuklulara karşı verilen hızlı kararlar bu durumu kanıtlamaktadır.⁵⁹⁰

4.4.1.İsrail'in Tutuklamalardaki Amaçları

Shin Bet Güvenlik Servisi, tutuklama yöntemini kullanarak Filistin topraklarında İsrail istihbarat çalışmalarına hizmet eden bir dizi amaca ulaşmayı hedeflemektedir. Bu istihbarat yöntemi, direniş savaşçıları ve silahlı örgütler tarafından gerçekleştirilecek askeri faaliyetler hakkında bilgi toplamanın etkili bir yolu olarak kabul edilmektedir. Zaman zaman keyfi tutuklamalar yapılmakta, bazı tutuklulara şantaj yapılmakta ve arkadaşlarını itiraf etmeye zorlanmaktadır. Bu da askeri bir eylemin veya komando operasyonunun açığa çıkmasına veya tüm askeri hücrenin deşifre olarak tutuklanmasına yol açmaktadır. Bu noktada Shin Bet'in ulaşmak istediği hedefler şu şekilde sıralanabilir:

1. Filistin topraklarında silahlı eylemlerin kısıtlanması ve Filistinlilerin direnme yeteneklerinin zayıflaması.
2. Gözaltı kampanyaları yoluyla Filistinli gençlerin askeri hücrelere katılımını sınırlandırmak ve yaşam faaliyetlerini kısıtlamak.
3. Vatandaşlar arasında korku yaymak ve onlara silahlı harekate katılmanın veya askeri örgütlere yardım etmenin tehlikeli olduğunu bildirmek.
4. İsrail işgaline teslim olma ruhunu yaymak ve işgali reddeden Filistin iradesini kırmak.
5. İsrail halkının moralini, İsrail istihbaratının Filistinli direniş savaşçılarını ortadan kaldırma yeteneğinin farkına varmalarını sağlayarak yükseltmek.⁵⁹¹

Özellikle 2000 yılında Filistin topraklarında El Aksa İntifadasının patlak vermesinden sonra, İsrail istihbaratı tutuklama kampanyalarına odaklanmış ve İsrail içinde askeri operasyonlar yürütme fikrinde olan herkesi tutuklamaya çalışmıştır. Bu nedenle Filistin

⁵⁹⁰ Aleaqid Abu Altayib, *aliastikhbarat alsuhyawnia*,s 118-119.

⁵⁹¹ Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*,s 195.

halkının öfkesi, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde askeri faaliyetler yürütme isteğine dönüşmüştür. Shin Bet'in bu aşamada izlediği hedefler arasında şunlar vardır:

1. Örgütsel ve askeri liderlerin kişisel güvenliklerini sarsarak dikkatlerini dağıtmak.
2. Filistin hükümetine, İsrail'in direniş örgütlerine karşı vizyonuna göre güvenlik rolünü yerine getirmesi için baskı yapmak.
3. İsrail tarafından ateşkes olarak tanımlanan ortamın olması için Siyonist formülün dayatılması.
4. İşgal ordusunun bastırma yeteneğini korumak ve ayaklanmayı bastırmadaki başarısızlığı nedeniyle yaşadığı çaresizlik durumundan kurtulmak.
5. Filistin toplumundaki iç gerilim ortamını artırmak.
6. Siyonist askerlere veya yerleşimcilere karşı yapılacak operasyonları önlemek için önleyici hamleler düzenlemek.⁵⁹²

4.4.2. Gözaltı Yerleri

İsrail yukarıda bahsedildiği şekilde, bilgi toplama, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nden yapılacak silahlı eylemlere karşı koyma ve Filistinli örgütler içindeki aktivistlerin izini sürme gibi nedenlerle gözaltı eylemleri icra etmektedir. İsrail, odaklandığı kişileri aramak için gözaltı faaliyetleri kapsamında, direnişçilerin saklanması beklediği birçok yerde arama yapmaktadır. Bu mekanlar aşağıda aktarılmıştır.

- **Evler** Shin Bet Güvenlik Servisi, İsrail ordusuyla iş birliği içinde, günün her saatinde evlere baskınlar düzenlemektedir. Bu baskınlar, evinde silahlı bir adamı barındıran herkese karşı caydırıcı bir algı oluşturmaktadır. İsrail, Shin Bet tarafından aranan kişileri yakalamak için, geceleri de baskın yapmaktadır. Bu durum baskının yapıldığı yerde, tüm mahallede kargaşa yaşanmasına neden olmaktadır. Batı Şeria ve Kudüs'te, neredeyse her gün ev baskınları ve tutuklamaların yapıldığı kesin bir durumdur.

592 Qusay Adnan Abbasi, *Almukhabarat alisrayiyye waintifadat alaksa* (Suriye: Muasasat ala Aldiyn liltibaeat waltawziei, 2004), s118.

- **İşyerleri** İşyerlerine yapılan baskınlar, aranan kişinin işinin başında olduğu durumlarda uygulanmaktadır. Aynı zamanda, aranan kişinin devlet kurumlarından birinde bir işlem gerçekleştirmesi durumunda da o devlet kurumuna baskın yapılabilir. Bunun için Shin Bet tarafından, aranan kişinin devlet kurumunda işlem yapacağı önceden belirlenmektedir. İsrail ordusunun yakalama yapacağı öğrenildiğinde, aranan kişiler çoğunlukla kaçmayı başarabilmekte, fakat bazıları da yakalanmaktadır.

- **Sokaklar Ve Halka Açık Yerler** İsrail işgaline karşı gösteri olması veya bölgede Fedailerin silahlı faaliyet yaptıkları tespit edilmesi durumunda, tutuklama işlemi sokaklarda ve halka açık yerlerde gerçekleştirilmektedir. İsrail ordusu bu tip durumlarla karşı karşıya kaldığında, çoğunlukla olayın meydana geldiği yerdeki herkesi tutuklamaktadır.⁵⁹³

- **İsrail Ordusunun Bulunduğu Yerler** Bu bölgelerde özellikle İsrail ordusunun yaptığı operasyonlarda, Shin Bet tarafından aranan direnişçi vurularak veya cephanesi tükendiğinde gerçekleştirilmektedir.

4.4.3.İsrail Shin Bet Güvenlik Servisi Tarafından Kullanılan İşkence Yöntemleri

İşkence, İsrail'in soruşturmalarda bilgi elde etme bahanesiyle başvurduğu insanlık dışı eylemlerden biridir. Aslında uyguladığı işkence ve diğer zulümlerin altında, Filistinlileri cezalandırma, onların direniş eğilimini kırma ve etkisiz hale getirme; nihayet İsrail işgali karşısında duracak reaksiyona mâni olma düşüncesi yatmaktadır. İsrail ordusu ve Shin Bet Güvenlik Servisi, bu noktada birçok fiziksel ve psikolojik işkence yöntemi kullanmaktadır. Bunlardan bir kısmı aşağıda aktarılacaktır.

A. Psikolojik İşkence

- **Yüzü Ve Başı Örterek Havasız Bırakma** Tutuklunun yüzü kirli bir torbayla örtülür. Daha çok kafasına çuval benzeri pis ve havasız bırakacak bir malzeme geçirilmesiyle sağlanır. Bu muamele tutuklunun nefes almasını engeller ve zihin karışıklığına neden olur.

593 Aleaqid Abu Altayib, Aliastikhbarat alsuhyawnia, s 196-197.

- **Filistin Askısı** Filistin askısı, bir kişinin kollarının vücudunun arkasında birleştirilerek, bu şekilde yüksek bir yere ipe asılması şeklinde uygulanan işkence şeklidir. Benzer şekilde bu işkence kapsamında tutuklu uzun süre ayakta tutulmakta veya ağırlı pozisyonlarda oturtulmaktadır. Yine genellikle tabanı 25 cm x 25 cm'yi geçmeyen, yüksekliği de 30 cm olan küçük bir sandalyeye oturtulmakta ve elleri arkaya bağlı şekilde bırakılmaktadır.⁵⁹⁴
- **Uykusuzluk** Tutuklu, uzun süre uykudan mahrum bırakılır. Uykusuz bırakmak hem tutuklu için işkence olarak kullanılmakta hem de bu şekilde ortaya çıkacak dikkat dağınıklığı üzerinden istenilen bilgilerin elde edilmesini kolaylaştıracak bir yöntem olarak kullanılmaktadır.
- **Dar Bir Odaya Hapsedilme** Tutuklu, rahatça oturmanın veya ayakta durmanın zor olduğu çok dar bir hücreye hapsedilir ve bu şekilde uzun süre bekletilir.⁵⁹⁵
- **Aç Bırakma** Tutukluya sadece hayatta kalacak kadar yiyecek verilir. Doymasını sağlayacak kadar yemekten mahrum bırakılır. Ya da tutukluya yemek yemesi için yeterli olacak zaman verilmemesi şeklinde de uygulanır.⁵⁹⁶
- **Yaralama Ve Sakatlanmayla İlgili Tehdit** Tutukluya sorgu esnasında onun yaralanacağı veya bir uzvun bedenden ayrılması da dahil olmak üzere sakat bırakılacağı telkin edilir. Bu da bir tehdit olarak kullanılmaktadır.
- **Tutuklunun İtibarını Aşağılamak** Tutuklu onurunu kıracak şeyler yapmaya zorlanır. Örneğin, tutuklunun sorgu yargıcının ayakkabılarını öpmeye zorlandığı kayıtlarda mevcuttur.⁵⁹⁷
- Tutukluyu, kendisine, eşine veya başka bir aile ferdine tecavüz etmeyle veya cinsel saldırı yapmayla tehdit etmek. İsraili memurların bu yönteme de çok fazla başvurduğu kayıtlarda mevcuttur.⁵⁹⁸

594 Wikalat Al'anba' Walmaelumat Alfilastinia, *Abraz asalib altaedhib fi sujun alaihtilal* (Erişim 12Aralık 2020). <https://bit.ly/3qBCTvQ>.

595 Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*, s 302.

596 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s242.

597 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s242.

598 Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*, s 302.

- Tutukluya baskı yapmak için, tutuklunun yakınlarının tutuklanması da uygulanan bir yöntemdir.
- **Tutuklunun Ajanlarla Birlikte Gözaltına Alınması** Bazı tutuklularla birlikte İsraili ajanlar da gözaltına alınır. Bu şekilde Filistinli tutukluların yanına ajanlar yerleştirilmesi sağlanmış olur.
- **Sallama Yöntemi** Sorgu görevlisi tutukluyu tutar ve büyük bir güç ve hız ile elbiselerini tutarak onu düzenli bir şekilde sallır. Böylece boynu, göğsü ve omuzları çok şiddetli bir şekilde silkelenir. Bu periyodik olarak uygulandığında, tutuklunun beyin sarsıntısından kaynaklanan bayılma durumuna yol açar.⁵⁹⁹
- **Tutukluyu Sözde Yalan Makinesine Bağlamak** Aslında tutuklunun yalan makinesine bağlanması söz konusu değildir. Fakat böyle olduğu söylenerek tutuklunun açık şekilde konuşması hedeflenir.⁶⁰⁰
- Tutukluyu kışın soğuk havaya, yazın sıcak havaya veya her ikisine birden maruz bırakmak.
- Tutukluyu tuvalet ihtiyacını gidermekten mahrum bırakmak.
- **Tutukluyu Zor Ve Acı Verici Spor Hareketleri Yapmaya Zorlamak** Tutuklu çömelme pozisyonunda veya uzun süre kurbağa yürüyüşü yapmaya zorlanır. Bazı durumlarda sorgu memurunun, tutuklunun hareket etmesini engellemek amacıyla, sandalyeyi tutuklunun üstüne koyduğu da vakidir.⁶⁰¹

B. Bedensel İşkence

İşgal güçlerinin Filistinli tutuklulara uyguladığı bedensel işkence yöntemlerinden bazıları şu şekildedir:

- Mahkumlara soğuk su sıkma yöntemi: İsraili sorgulayıcılar, bu yönteme kışın yaza göre daha fazla başvurmaktadır. Sorgulayıcı, tutukluya ciddi zarar vermek için, buzdolabının içinde soğutulmuş suyu, tutuklunun tamamen çıplak olan

599 Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*, s 303.

600 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s242-243.

601 Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*, s 303.

vücuduna döker. Bu aşağılık eylem, bedende şiddetli titremeler oluşturur ve tutuklunun sağlıklı düşünme yetisini ortadan kaldırır.⁶⁰²

- Çömelme yöntemi: Bu yöntemde tutuklunun vücudu, özellikle de ayak, kol, omuz ve omurga kaslarının gücünü tüketmek için çömelmiş şekilde bekletilir. Aynı zamanda tutuklunun kafasını duvarlara dayaması veya dizlerinin yerden destek alması engellenir.⁶⁰³

- Tutuklunun kafasını duvara vurmak: Ya itiraf ya da ölüm ile sonuçlanan bir sorgulama yöntemidir. Tutuklunun kafası sorgulama odasının duvarlarına şiddetle vurulur. Bunun peş peşe ve defalarca uygulandığı bilinmektedir.

- Tutukluyu elleri arkadan bağlı şekilde sırtüstü yatırmak: Tutuklu elleri arkadan bağlandıktan sonra, kolları vücudunun altında kalacak şekilde sırtüstü yere yatırılır. İsraili sorgulayıcı çoğunlukla cop kullanarak tutuklunun göğsünün üst kısmına baskı yapar. Bu şekilde tutuklunun vücudunun, kollarına ve ellerine baskı yapmasıyla korkunç bir acıya neden olması hedeflenmektedir. Bu dayanılmaz acının baskısıyla tutuklu itiraf etmeye zorlanmaktadır.

- Bütün giysileri çıkartma ve elleri arkadan kelepçeleme: İsraili sorgulayıcılar tarafından, özellikle soruşturma koridorlarında kullanılan en aşağılık yöntemlerden biridir. Bu şekilde tutuklunun moralini bozarak, ahlaki ve vatansever duygularını kırmayı kolaylaştırmak ve değerlere olan inancını zayıflatmak için kullanılmaktadır.

- Göğüs ve karın üzerine cop ile vurmak: Tutuklu sırtüstü yatırılır ve elleri masanın altına çekilir. Bu şekilde sorgulayıcı copla göğsüne, karnına ve boynun hemen altına arka arkaya darbeler uygulanır.

- Tutukluyu baş aşağı durmaya zorlamak: Bacaklara, kalçalara ve mideye vurmak için cop kullanılırken, tutuklu uzun süre başının üzerinde durmaya zorlanmaktadır. İsraili işkencecilerin bu yolu da sık sık kullandığı kayıtlarda mevcuttur.⁶⁰⁴

602 Addameer, *Altaedhib walmueamala alqasia* (Erişim 19 Aralık 2020). <https://bit.ly/3i9z0Ou>

603 Addameer, *Altaedhib walmueamala alqasia* (Erişim 19 Aralık 2020).

604 Wikalat Al'anba' Walmaelumat Alfılastinia, *Abraz asalib altaedhib fi sujun alaihtilal* (Erişim 25 Aralık 2020). <https://bit.ly/3qBCTvQ>,

- Kısa ayaklı masa üzerinde diz çökmek: Sorgulayıcı, tutukluyu diz çökmeye ve kısa bacaklı bir masaya karnı üzerine yatmaya zorlar. Baş, kötü bir kokuya sahip bir torba ile örtülür ve eller sıkıca bağlanır. Her bir el masanın bir ucuna bağlanır ve ardından sorgulayıcı şiddetli ve kuvvetli bir şekilde vurmaya başlar. İki eliyle tutuklunun göğsüne baskı yapar, bu da onda şiddetli ağrıya ve nefesinin kesilmesine neden olur.⁶⁰⁵

- Kaba dayak ve testisleri tekmelemek: Sorgulayıcı, tutuklunun başını kalın ve kötü kokulu bir torbayla örter. Tutuklu neredeyse çıplak bir biçimde, elleri arkaya bağlı olarak bacakları geniş bir şekilde açılır. Sorgulayıcı bu şekilde tutukluyu vücutta morluklar oluşturacak kadar döver. Aynı zamanda testislerini de kuvvetli bir şekilde tekmeler. Bu durum şiddetli bir ağrıya, her iki testisin şişmesine, kanayan yaralara, hatta iç testis dokusunun yırtılması nedeniyle kronik rahatsızlıklara neden olur.

- Gözaltına alınan kişinin, bilincini kaybedene kadar ellerinden asılı bırakıldığı veya kol, bacak gibi diğer organlarından birkaç saat boyunca çekildiği kayıtlarda mevcuttur.⁶⁰⁶

- Sigara izmaritlerini tutuklunun vücudunda söndürmek. Yahut yine sigarayı burun veya gözler gibi vücudun açık yerlerine sokmak.

- Sopalarla cinsel organa vurulması.

- Elektrik kablosuyla sırt ve kalçalara sürekli olarak vurulması.

- Bir haftadan fazla bir süre gözlerin bağlı tutulması.

- Tutukluyu elektrik çarpmasına maruz bırakmak.⁶⁰⁷

C. Sorguya Çağırma

Yukarıda aktarılan kötü uygulamaların yanı sıra, sorguya çağırma yöntemi de Shin Bet Güvenlik Servisi tarafından kullanılan istihbarat yöntemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Aranan kişinin sorguya çağırılma süreci, sosyal, kültürel ve psikolojik

605 Wikalat Al'anba' Walmaelumat Alfilastinia, *Abraz asalib altaedhib fi sujun alaihtilal* (Erişim 25Aralık 2020).

606 Addameer, *Altaedhib walmueamala alqasia* (Erişim 19 Aralık 2020).

607 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*,s242.

durumuna uygun olacak şekilde planlı bir şekilde yürütülmektedir. Yine, aranan kişinin çevresindeki şahıslara da doğrudan soru sorma yöntemi kullanılmaktadır. Uygulanan sorguya çağırma davranışından, Shin Bet'in ulaşmak istediği hedefler şu şekilde sıralanabilir:

- Sosyal, eğitimsel veya psikolojik açıdan, çağrılan kişi aracılığıyla olabildiğince fazla bilgi toplamak.
- Çağrılan kişinin ve çevresindeki kişilerin güvenini sarsmak. Bununla birlikte İsrail istihbaratı, bazen çağrılan kişileri misafirperver bir görüntüyle kabul eder. Bu durum çağrılan kişinin psikolojik durumunu etkileyerek İsrail istihbaratının işini kolaylaştırır.
- Çağrı, Filistin topraklarında okuyan üniversite öğrencileri, hastalar ve ihtiyaç sahibi diğer kişilerin, bu durumundan yararlanarak Shin Bet'e fayda sağlar. Bu kişilerin taleplerinin karşılanmasına mukabil, İsrail istihbaratıyla birlikte çalışmaya zorlamak için veya yukarıdaki kısımlarda bahsedildiği gibi onları şantaj sürecine sokabilmek için, İsrail tarafından fırsata dönüştürülmektedir.
- Sorgulama çağrıları, İsrail'in ajanlar ile görüşmesi için de kullanılır. Diğer bölgelerde bulunan ajanlarla görüşmek zor olduğu ve normal görüşmeler şüphe uyandıracığı için, ajanlar sorgu merkezlerine çağrılır. Bu şekilde ajanın Shin Bet tarafından talep edilen bilgileri almak ve vermek üzere memurlarla görüşmesi gerçekleştirilir.⁶⁰⁸

Yukarıda aktarıldığı üzere, İsrail istihbaratı, Filistin direnişinin kararlılığını ve iradesini kırmak, tutukluları dava arkadaşları hakkında bilgi vermeye zorlamak ve çeşitli nedenlerden dolayı, Filistinli tutuklulara yönelik bedensel ve psikolojik işkenceyi bir baskı unsuru olarak kullandığı görülmektedir. Aynı şekilde, sorgulamaya çağrı gibi bazı entrikalarla istediği amaçlara ulaşmaya çalışmaktadır. Bazı tutuklular, Shin Bet ve Cezaevleri Dairesi'nin yöntemleriyle, İsrail istihbaratının tutuklu akrabaları veya örgütüyle ilgili küçük büyük her şeyi bildiği konusunda kandırılmaya çalışılmaktadır. Bu duruma maruz kalan bazı tutuklular, İsrail'in her şeyi zaten bildiği algısıyla tuzağa düşerek bildiklerinin tamamını açıklamaktadır.

608 Aleaqid Abu Altayib, *Aliastikhbarat alsuhyawnia*, s215-217.

4.5. Suikastlar

İsrail, Arap ve İslam ülkeleriyle ilişkilerinin mahiyeti ne olursa olsun, genel olarak İslam ulusunun hasmı olduğu için, kendisini onlarla sürekli bir savaş ve çatışma durumunda görmektedir. Bu nedenle İsrail, her zaman kendisiyle yüzleşmeye hazırlanan birileri olduğunun farkında olarak sürekli teyakkuzda bulunmaktadır. Aynı şekilde, Filistin direnişinin, kurtuluş yürüyüşü olarak Filistin halkının haklarını savunmak için hiçbir çabadan kaçınmadığı için, her an işgalle karşı karşıya gelme ihtimalinin farkındadır.

Bununla birlikte, son yıllarda Filistin direnişinin askeri ve güvenlik performansı açısından gelişimi nedeniyle, İsrail'i sıkça şaşırttığı görülmüştür. Bu nedenle İsrail, direnişin gücünü kırmak için, beyin adamlarına suikast yapmaya başlamıştır. İsrail işgali, direnişin her an askeri gelişiminin farkında olduğu için, direniş içinden bazı silah uzmanlarına, bilim adamlarına ve geliştiricilere suikast yapmak için acele etmiştir. Bu durum İsrail işgalinin, saldırı değil, savunma pozisyonunda olduğunun delilidir. Zira İsrail, suç işleyerek suikast yaptığı kişilerin sorumluluğunu, yıllar sonra bile herhangi bir unsuru üzerinden üstlenmeye cesaret edememektedir.⁶⁰⁹

Suikast politikasının, özellikle de İsrail tarafından sessizce düzenlenen suikastların başarısız olduğu açık şekilde görülmektedir. Direnişin askeri ve güvenlik yeteneklerinin geliştirilmesinde aktif rol alan ve Siyonist oluşum tarafından suikasta uğrayan liderlerin, bilim adamlarının ve aktivistlerin peşinden yenileri gelmektedir. Böylece Filistin direnişi, sürekli kendini yenileyerek ve vazgeçmeyerek, Siyonist proje için en büyük tehdit olmaya devam etmektedir.

609 Qusay Adnan Abbasi, *Almukhabarat alisrayiyye waintifadat alaksa* , 118-125.

5. BÖLÜM: ARAPLARIN VE FİLİSTİNLİLERİN İSRAİL İSTİHBARATINA KARŞI MÜCADELESİ

Daha önceki bölümlerde değerlendirildiği üzere, İsrail'in Filistin ve Arap komşularına karşı uyguladığı bu yoğun istihbarat faaliyetlerine mukabil, Arap ülkeleri ve Filistin de İsrail'in istihbarat faaliyetleriyle mücadele etmiştir. Bu bölümde, diğer Arap ülkelerinin ve Filistin'in, İsrail istihbaratına karşı sergilediği mücadele değerlendirilecektir. Bölümün ilk kısmında, evvela Mısır, Suriye, Lübnan ve Ürdün olmak üzere, diğer Arap devletlerinin mücadelesi; ikinci kısmında ise, Filistin'in, topraklarında işgalci konumunda olan İsrail'in istihbarat faaliyetleriyle mücadelesi incelenecektir.

5.1. Arapların İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi

İsrail istihbaratı, 1948'de Filistin'in İsrail tarafından işgal edilmesinden bu yana, istihbarat faaliyetlerini Filistin ve Arap ülkeleri içinde istikrarlı bir biçimde sürdürmüştür. İsrail istihbarat servislerinin, işgalden günümüze kadar geçen zaman diliminde yürüttüğü istihbarat faaliyetlerinin rolü, bir önceki bölümde detaylı şekilde açıklanmıştı. Ancak Filistinlilere ve Araplara karşı yürütülen bu faaliyetler, Filistin'de Arap ülkeleri ve Fedai unsurlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Zira Arap ülkeleri ve Filistin, İsrail işgalinin ve istihbarat servislerinin uygulamalarını kabul etmemiştir.

Bu durum nedeniyle, Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Filistin, İsrail'e büyük darbe vuran birçok istihbarat faaliyeti ve operasyonu gerçekleştirmiştir. Bu operasyonlar en çok, İsrail'in diğer Arap ülkelerinde ve Filistin'de iş gören ajanlarının ortaya çıkarılması şeklinde olmuştur. Ayrıca, yine Arap ülkeleri ve Filistin direnişi, çeşitli sahalarda İsrail istihbarat faaliyetlerine üstünlük sağlamış ve onları teşhir etmiştir. Dahası, Arap ülkeleri İsrail Mossad unsurlarına sızmayı, onlara yanlış bilgiler vermeyi ve İsrail'i tuzağa düşürmeyi de başarmıştır.

Öte yandan, İsrail istihbarat servislerinin Araplara ve Filistinlilere karşı harekete geçtiği diğer durumlarda da zaman zaman Arapların ve Filistinlilerin başarısızlıkları görülmektedir. Bu bölümde İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı Arap ülkeleri ve Filistin'in mücadelesi, mücadele yöntemleri, bu kapsamda yürütülen çalışmalar ve yapılan mücadelenin ne oranda başarılı olduğu değerlendirilecektir. Bu değerlendirmeler, önce İsrail'e komşu olan diğer Arap ülkeleri, sonra Filistin sıralamasıyla yapılacaktır.

5.1.1. Mısır'ın İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi

Mısır'ın topraklarındaki İsrail istihbarat faaliyetleriyle karşı karşıya gelme şekilleri ve İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı mücadelesi, aşağıda çeşitli bölümlere ayrılarak incelenecektir.

5.1.1.1. Arap-İsrail Savaşları Sırasında İstihbarat Bilgileri Toplama

Mısır, 1948'den beri İsrail ile bir dizi savaşa girmiştir. Bu savaşların en önemlisi, Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin kurulması ve Mısır ve Suriye'nin topraklarının bir kısmının işgalini içermiş, tüm Arap bölgesinin haritası üzerinde net değişikliklere neden olmuştur. Mısır, kendisinin bölgedeki konumu, 1948'de Nakba yenilgisinden sonra Arap ülkelerinin prestijini geri kazanması ve mevcut olan Siyonist istihbarat sızıntısını durdurmak da dahil olmak üzere birçok nedenden dolayı İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı koymada büyük bir rol oynamıştır.

1936'daki Filistin devriminden bu yana, Yahudi Ajansı siyasi departmanı, bazı Mısırlı liderlerin ve Mısır gazetelerinin içine girmiştir. Bu şekilde Siyonist güçler, 1948 Savaşı'nda Mısır güçlerine karşı zafer kazanmalarına yardımcı olan önemli bilgiler elde etmiştir. Mısır'ın İsrail istihbaratına olan ilgisi, İsrail'in Mısır'ı hedef haline getirmesinden, Mısır ordusunu zayıflatma çabasından ve 1948 Savaşı'ndan sonra oluşmuştur. Bu nedenle Mısır istihbaratı ve Mısır ordusunun, Arap savaşları sırasında İsrail istihbaratıyla yüzleşerek çatışmaya katıldığı görülmektedir. Bu gelişmeler aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

• 1948 Savaşı

1948 Savaşı, Arap ordularının zayıf koşulları ekseninde olmuştur. Bilindiği üzere Arap ülkeleri yakın zamanda yabancı sömürsü altından çıkmıştır. Ayrıca İsrail, diğer yabancı ülkeler tarafından Arap ülkeleriyle ilgili sağlanan istihbarat bilgileri ve farklı şekillerde desteklenmiştir. İsrail'in sahip olduğu bu istihbarat ve güç üstünlüğü nedeniyle, diğer Arap ülkeleriyle birlikte Mısır, İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı gelememiştir.⁶¹⁰ Mısır istihbarat servisinin bu dönemdeki güvenlik ve askeri kurumlarındaki zayıflık, Mısır

610 Abdel Wahab, *Almawsuea Alsiasiyee* (Beyrut: Almuasasa Alearabiyye lildirasat walnaşır vv altawzie, 1.baskı, 1999), 5.cilt, s108.

ordusunun 1948 Savaşı'nda İsrail'e yenilmesinin önemli bir nedenidir. Ayrıca, aşağıda sıralanan maddeler de yine Mısır'ın yenilmesinin nedenleri olarak görülebilir.

- 1- Tüm askeri alanlarda, bilgi toplamadaki zayıflık neticesinde oluşan eksiklikler.
- 2- Mısır ordusunun, İsrail ordusunun kullandığı silahların etkinliğini tespit edememesi.
- 3- Mısır'ın bilgiye sahip olmaması, bilgiyi işleyememesi ve bilgilerden yararlanamaması.
- 4- Mısır tarafından, kullanılmadan önce patlayan bozuk silahların satın alınması. Bu durum yenilginin ana nedenlerinden biri olarak görülmektedir.
- 5- Mısır ordusunun, İsrail ordusuna karşı koymak için etkili silahlara sahip olmaması.
- 6- Mısır ordusunun zayıf güven duygusu.
- 7- Mısır ordusunun Filistin'in doğası konusundaki bilgisizliği. Bu durum, Mısır'ın İsrail'le çatışma planları hazırlamasını zorlaştırmıştır.⁶¹¹

Bunun yanında 1948 Savaşı'nda Mısır istihbaratının zayıflığı, İsrail'le karşı karşıya geldiğinde elindeki bilgilerin eksik oluşu nedeniyle Mısır kuvvetlerinin İsrail ordusuna karşı doğru bir pozisyon oluşturamaması, Mısır ordusunun uğradığı yenilginin başlıca nedeni olmuştur. Fakat İsrail ordusunda Mısır kuvvetleri hakkında ayrıntılı bilgiler vardı. Bu bilgiler, İsrail açısından askeri operasyonda ve Mısır kuvvetlerini yenmede doğru tahminlerle doğru bir tutum sergilemeye yardımcı olmuştur.⁶¹²

İsrail ordusu, Mısır belgelerini ele geçirmiş ve bu belgeler üzerinden Mısırlı askerlerin isimleri, ayrıntılı bilgileri, kişisel yaşamları ve ordudaki konumlarına varıncaya kadar bilgi sahibi olmuş, bu da Mısır kuvvetlerinin İsrail ordusuna yenilmesinde önemli bir etken halini almıştır. İsrail istihbaratının elindeki bilgilerle tutuklanan askerler, yine İsrail'in elinde bulunan diğer bilgilerle yüzleştirilmiş, bu nedenle askerlerin morali

611 Haitham Al-Kilani, "Hurup Filistan Alearapiyyet Elisrailiyye", Elmawsuea Elfilastiniayı, (Beyrut: hayyat elmawsueat elfilastinia, 1990), 2.kasım, Eldirasat elhasa, 5.cilt, s 475-735.

612 Mamdouh Fathi, *Kayfa yümkin hazimat israil dirasa tahlilayye mükarana* (Kahire:Dar al'ahmadi lilnaşir, 1.baskı , 2004), s 51.

bozulmuştur. Bu faaliyetler ve bilgiler, Mısır ordusuna ve Mısır'a karşı İsrail'in kazandığı zaferde istihbaratın ne denli önemli bir unsur olduğunu göstermiştir.⁶¹³

Diğer taraftan, 1948 Savaşı, savaşa katılan Arap ülkeleri arasında istihbarat iş birliği ve bilgi alışverişi açısından önemli bir zayıflığın olduğuna delil olmuştur. Zira İsrail'le savaştan Arap devletlerinin, aralarında bilgi paylaşımı konusunda zayıf oldukları görülmüştür. Bu şekilde, İsrail'le savaştan devletlerin her birinin elindeki bilgiler, aralarında değiş tokuş yapılarak hepsinin işine yarayacakken, sadece bilgiyi elinde bulunduran ülkeyle sınırlı kalmıştır. Bundan elde edecek fayda da lokal olmuş, sadece o ülkeyle sınırlı kalmış ve değerli bir şekilde kullanılamamıştır.

Son olarak, 1948 Savaşı'nda Mısır ordusunun muharebe birimleri arasındaki koordinasyon açısından da zayıf olduğu anlaşılmıştır. Mısır ordusu içindeki her birim, diğer birimlerle istişare ve iş birliği yapmadan kendi başına hareket etmiştir. Bu zayıflık, Mısır ordusunu parça parça bölerek mağlup eden İsrail ordusu için önemli bir güce dönüşmüştür.⁶¹⁴

• 1956 Savaşı

1948'de Mısır ordusunun ve diğer Arap ülkelerinin yenilgisi, tabii olarak Mısırlılar ve diğer Arap halkları üzerinde olumsuz bir etki oluşturmuştur. Mısır yönetimi, İsrail'e misilleme yaparak Mısırlılar ve Arap ülkeleri önünde prestijini eski haline getirmeye karar vermiştir. Bu nedenle Mısır yönetimi, İsrail istihbarat faaliyetleri karşısında istihbarata daha fazla özen göstermeye karar vermiştir. Mısır'ın bu dönemdeki istihbarat faaliyetleri çeşitli alanlarda ortaya çıkmıştır. Aşağıda bunların bir kısmı aktarılacaktır.

A. Filistin'deki Militan Gruplarla İş Birliği Mısır, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da bulunan ve Mısırlı istihbaratçı Mustafa Hafız'ın önderliğindeki militan gruplardan yararlanmış. Bu militan gruplar, 1948 Savaşı'nda Gazze Şeridi'nin sınır bölgelerinden ve Ürdün'le Suriye'yi çevreleyen bölgelerden ateşkes hattına sızılmaktaydı. Buraya geçtikten sonra çeşitli faaliyetler yapmaktaydılar. Bunlar arasında İsrail'e ait eşyalara el koymak, telefon hatlarını kesmek, sulama teçhizatına hasar vermek gibi olaylar vardır. Militanların yaptıkları faaliyetler

613 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia* , s25

614 Haitham Al-Kilani, *"Hurup Filistin Alearapiyyet Elisrailiyye"*, s 475-735.

sonucunda, Siyonist yerleşim alanındaki Yahudi yerleşimciler, hayat koşulları ve istikrar açısından sorunlar yaşamaktaydı. Bu nedenle sızma operasyonları İsrail ordusu için bir tehdit haline gelmiştir. Yine bu grupların yaptığı birtakım faaliyetler, aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

1. İsrail yerleşim alanlarındaki Siyonist hareketler hakkında bilgi toplamak.
2. İsrail ordusunun yerleşim yerleri içinde ve dışında konuşlanma şekilleri hakkında bilgilere ulaşmak.
3. Muhafız devriyelerinin ne zaman değiştiğini öğrenmek.
4. İletişim ve iletişim araçlarını bilmek ve onları bozmaya çalışmak.⁶¹⁵

Bireysel olarak gerçekleştirilen sızma operasyonları, 1951-1954 arasındaki dönemde sona ermiş, fakat sonrasında daha organizasyonel hale gelmiştir. Bu durum İsrail ordusuna daha çok zarar veren bir hal almıştır. İsrail ordusu ve askeri istihbaratı, sızıntıları kontrol altına almak ve sızanların peşine düşmek için çaba göstermiştir. Aralık 1955 ile Mart 1956 arasındaki dönemde, bu grupların İsrail yerleşimlerine yaptığı saldırıların sayısının 180'e ulaştığı bilinmektedir. Mısır Askeri İstihbaratına bağlı bu paramiliter faaliyet, Ekim 1956'da Mısır'a yönelik üçlü saldırının ardından sona ermiştir. Bundan sonra, daha önce oluşturulmuş olan Filistin askeri birimleri, 141. Taburla birleşerek yeniden programlanmış ve hemen ardından polis birimi haline getirilmiştir. Birim ilk faaliyet olarak İsrail sınırlarına sızmayı önlemekle görevlendirilmiştir.⁶¹⁶

Bu süreçte Mısır Yönetimi'nin 1950'lerin başında bir dizi caydırıcı önlem alarak İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı mücadele içine girdiği bilinmektedir. Bunlar arasında en göze çarpan, İsrail istihbaratı ve yabancı ülkelere herhangi biriyle ilişkisi olduğu tespit edilen ve onlara Mısır hakkında bilgi verenlerin ölüm cezasıyla cezalandırılması olmuştur. Aynı şekilde, Mısır içinde sabotaj operasyonları gerçekleştirenler de ölüm cezasına çarptırılmıştır.⁶¹⁷

Mısır Yönetimi bu dönemde, Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır döneminde Çekoslovakya ile silah anlaşması yapmıştır. Bu alışveriş Doğu Bloku, Moskova

615 Zakaria Sinwar, *Alamal Alfidayye fi kitaye Gazze 1967-1973* (Gazze: Gaza: Aljamiea Al'iislamia, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003), s33.

616 Raymond Cohen, *Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign*, Intelligence and National Security, 3/1 (1988), P100-140.

617 Khadir Mahmud Eabbas, *Alümala fi zill alihtilal israil* (Gazze: Almüalif, 1.Baskı, 2004), S 113.

üzerinden yapılmış, fakat bilgilerin gizlenmesi bir güvenlik başarısı olarak değerlendirilmiştir. İsrail istihbaratı bunu ancak Eylül 1955'te Çekoslovakya ile müzakereler sona erdiğinde öğrenebilmiştir. Nasır'ın yaptığı bu anlaşmayı açıklaması, İsrail açısından kafa karışıklığı oluşturmuş, şaşırtmış ve İsrail'e yönelik saldırı için atılan bir adım olarak değerlendirilmiştir.⁶¹⁸

B. Süveyş Kanalı'nın Millileştirilmesi Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır, Süveyş Kanalı'nı millileştirme çalışmasına girmeden önce, millileştirme deklarasyonunu tamamlayabilmesini sağlayacak birkaç önemli adım atmıştır. Bunlar:

- 1- İngilizlerin askeri konumu ve İngilizlerin Arap ordularıyla, özellikle de Mısır ordusuyla herhangi bir savaşa girme durumu hakkında bilgi toplama talebi meselesi.
- 2- Ortadoğu, Akdeniz ve Kızıldeniz'deki kuvvetlerinin büyüklüğünü bilerek İngiliz askeri yetenekleri hakkında bilgi toplamak. Bu kuvvetlerin Mısır ile herhangi bir askeri çatışmaya hazır olma derecesini bilmek.
- 3- Millileştirme konusunu yüksek bir gizlilik içinde tutmak. Mısır Cumhurbaşkanı'nın birkaç yakın arkadaşı dışında kimse bu konuyu bilmiyordu.⁶¹⁹

C. Yabancı İstihbarat İle İş Birliği 1950'li yıllarda Mısır'ın, Almanya ve Sovyetler Birliği ile güçlü ilişkileri olmuştur. Mısır istihbarat ajanlarının Alman istihbarat ve Sovyet güvenlik ve istihbarat uzmanları tarafından eğitilmesi için iş birliği yapılmıştır.⁶²⁰

D. Mısır Gizli İstihbarat Teşkilatının Kurulması:

Casusluk ağı Susanna'nın 1954'te ifşa edilmesinden sonra, Mısır Yönetimi, gizli bir istihbarat teşkilatı kurmaya karar vermiş ve Abdul-Majid Mohi el-Din isimli bir

618 Hisham El Maghary, *Elistratijiya elaskariat likul min mısır ve israil fı harb ktubar 1973, ve tatsirha ala nataj alharb*, s42.

619 Brigman Aharon, *Jihan Al-Taheri, israyil ve alarabi, harp alhamiyasin eman*, çev Salem Al-Issa ve Ismail Al-Kurdi (Mısır :Al-Awael :lilnaşir ve altawziya, 1.Bsaki, 2004), s 63.

620 Abd Alfattah Abu Alfadl, *Künt nayıbaan lirayiys almhabrat* (Mısır: DarShorouk,1.Baskı,2001), s 106.

şahıs bu çalışmanın başına geçirilmiştir. Ağ, özellikle İsrail'in Mısır topraklarındaki askeri faaliyetlerine karşı taktiksel çalışmalar yürütmekle görevlendirilmiştir.⁶²¹

• 1967 Savaşı

İsrail istihbaratının ortaya çıkışının ilk yıllarına tekabül eden zaman diliminde, Arap istihbaratı, Arap ordularına ağır kayıplar veren İsrail istihbaratının üstünlüğüne tanık olmuştur. O dönemde İsrail'in istihbarat gücü, Arap ülkeleri ve onların güvenlik ve askeri faaliyetleri hakkında bilgi toplama materyali de artmaktaydı. Bununla birlikte, Arap istihbaratının İsrail istihbarat faaliyetleri karşısında zayıf konuma düştüğü açıktır. İsrail, Mısır cephesinde tespit edilmiş herhangi bir İsrail askeri hamlesi olmaksızın, Mısır ordusunu Suriye cephesinde grevlere yoğunlaştırmayı başarmıştır. Bu da Mısır ordusunu, Mısır Yönetimi'ne ulaşan yanlış bilgilerin tuzağına düşürmüştür.

Mısır Kuvvetleri Başkomutan Yardımcısı Mareşal Abdel Hakim Amer tarafından, 14 Mayıs 1967 günü saat on birde, kuvvetlerin sürekli hazır olma durumundan tam teyakkuz durumuna yükseltilmesi için talimat yayınlandığında, Mısır güçleri şaşkınlık yaşamıştır. Sina'daki kuvvetlerin 48 ila 72 saat içinde seferber edilmesine karar verilmiştir. Bu kararın, Kahire'ye ulaşan ve İsrail'in Suriye cephesine kuvvet yığdığı, 11 ve 13. Tugayları iki kısma bölmüş olarak seferber ettiği bilgisine istinaden verildiği anlaşılmıştır. Sefer bölgelerinden ilki Tiberya Gölü'nün güneyi, ikincisi ise Beheira'nın kuzey bölgesidir.⁶²²

Diğer taraftan, Suriye-İsrail cephesi de önceki haftalarda ciddi çatışmalara tanık olmuştur. Bu çatışmalar, 7 Nisan 1967'de Suriye Hava Kuvvetlerinin şiddetli bir çatışmaya girmesi ve İsrail'in Şam semalarında altı Suriyeli MİG uçağını vurmasıyla zirveye ulaşmıştır.⁶²³ Bu duruma istinaden, 1966'da Suriye ile Mısır arasında imzalanan karşılıklı savunma anlaşmasına göre Mısır, müttefiki Suriye'yi savunmak zorunda olduğunu anlamıştır. Daha sonra İsrail'in askeri yığınağının varlığı hakkındaki bilgilerin yanlış olduğu ve bu yanlış bilgilerin kaynağının Sovyetler Birliği olduğu tespit edilmiştir. Bir önceki gün, yani 13 Mayıs Cumartesi günü, Sovyet Büyükelçisi Dimitri Pojidaev, Mısır Dışişleri

621 Abdullah İmam, *Salah nasr althawra almuhabarat alnakisa* (Mısır: Dar Alhayal, 1.Baskı, 1999), s 63.

622 Mohamed Fawzy, *Harp altlalah sanawat 1967-1970 müdhakirat muhamad fawzy* (Dimaşk: Talass lildirasat waltarjama, 1.Baskı, 1986), s 291.

623 Mohamed Fawzy, *Harp altlalah sanawat 1967-1970 müdhakirat Muhamad Fawzy*, s 119.

Bakanlığı Müsteşarı Ahmed Hassan al-Faıi ile görüşmüş ve bu bilgileri o vermiştir.⁶²⁴ Muhammed Hassanein Heikal ise, bu yanlış bilginin üçüncü bir kaynaktan geldiğini, Kahire'deki Sovyet istihbaratı temsilcisi üzerinden Mısır Genel İstihbarat Başkanı Salah Nasır'ın verdiğini söylemiştir.⁶²⁵

14 Mayıs 1967 günü, Mısır Kuvvetleri Başkomutan Yardımcısı Mareşal Abdel Hakim Amer ve Genelkurmay Başkanı Muhammed Fawzi, meseleyi derinlemesine öğrenmek için Suriye'ye gitmiş ve elde edilen bilgilerin yanlış olduğunu netleştirmiştir. Bu duruma rağmen, devleti ve orduyu olay doğrultusunda seferber etme ve eylem planına yönelik harekete geçirme kararı gözden geçirilmemiş, bunun yerine verilen kararın uygulanması hızlandırılmıştır.⁶²⁶

• Yıpratma Savaşı 1968-1970

Mısır ve İsrail güçleri arasındaki yıpratma savaşının en önemli yönü, bir tür bilgi toplama yarışına dönüşmüş olmasıdır. Bu süreçte Mısır istihbaratı, istihbarat ve bilgi toplama çabalarını yoğunlaştırmıştır. Mısır ordusu keşif birimleri aracılığıyla, bazı İsrail askeri birimlerini, henüz hedeflerini yerine getirmeden önce tespit etmeyi başarmıştır. Bu birimlerin hedefleri, Mısır kuvvetleri tarafından uygulanmadan önce engellenmiştir. Ayrıca Mısırlı kurbağa adamlar, Eilat limanında demirleyen gemilere saldırılar düzenleyerek istihbarat çalışmaları yürüttüler. İsrail'in güvenliğiyle ilgili bu olaylar, İsrail ordusunu ve yönetimini olumsuz olarak etkilemiştir.⁶²⁷

Yine Mısır Askeri İstihbaratı, İsrail'in askeri yetenekleri, toplandıkları yerler, askeri kışla, eğitim alanları, yaşam biçimleri ve İsrail havacılığının askeri faaliyetleri hakkında bilgi toplamak amacıyla, düşman hatlarının arkasında keşif faaliyetleri yürütmüştür.⁶²⁸ Aynı şekilde yıpratma savaşında Mısır askeri birlikleri, Süveyş Kanalı'nın 12 km. doğusuna

624 Brigman Aharon, *Jihan Al-Taheri, israyil ve alarabi, harp alhamiyasin eman*, çev. Salem Al-Issa ve Ismail Al-Kurdi Muhamad Husayn Heikal, *Harp altalhatin 1967 Alainfijar* (Kahire: Muasasat Alahram, 1.Baskı,1990), s. 445

625 Muhamad Husayn Heikal, *Harp altalhatin 1967 Alainfijar* (Kahire: Muasasat Alahram, 1.Baskı,1990), s. 446.

626 Muhamad Husayn Heikal, *Harp altalhatin 1967 Alainfijar*, s. 445.

627 Haitham Al-Kilani, "*Hurup Filastin Alearapiyye Elisrailiyye*", s. 435.

628 Mohamed Fawzy, *Harp altlalah sanawat 1967-1970 müdhakirat Muhamad Fawzy*, s.268.

kadar ilerleyerek birçok gece operasyonu gerçekleştirmiş, operasyon sürecinde çeşitli gece görüş araçlarını kullanmıştır.⁶²⁹

1970'lerin başında, İsrail ordu komutanlığındaki hâkim tahminler, Mısırlıların 1967 savaşındaki başarısızlığı ve 1970'teki yıpratma savaşı ışığında, İsrail'e karşı ciddi bir savaşa veya yıpratma savaşına girmekten kaçınacakları yönündeydi. Bu nedenle, yıpratma savaşı veya topyekûn savaş, yani bir veya iki piyade tugayı seviyesinde gece sızma operasyonları ve kalkanlara karşı savunmayı kolaylaştıran bölgede kontrolü kolay bir alanın ağır topçular ve Mısır'ın sabit konumlarından korunması arasında bir uzlaşma tercihi yapılması beklenmiştir.⁶³⁰ Fakat kısa bir süre içinde Mısır Mühendislik Kolordusu, Ağustos 1970'de Süveyş Kanalı cephesindeki hava savunmasını güçlendirmeyi başararak buradaki füze üslerinin düzenini tamamlamıştır. Kısa sürede gerçekleşen bu takviye, İsrail güçlerinde şaşkınlığa neden olmuştur.⁶³¹

Bu dönemde İsrail istihbaratı, yıpratma savaşında olduğu gibi, özellikle iki önemli meselenin üstünde durmuştur. Bunlar:

1- Sondaj Teçhizatı Yok Etme Teçhizatı imha etme operasyonuna katılanlardan Tümgeneral Mahmud Saad, bu operasyonun Mısır Donanması'nın en önemli başarılarından biri olduğunu ortaya koymuştur. Mısır istihbaratı, İsrail'in İngiltere'de İsrail-Amerikan-İngiliz sermayeli "Menbar" isimli bir şirket kurduğunu keşfetmiştir. Bu şirket üzerinden Kanada'dan Süveyş Körfezi'nde petrol aramak için bir sondaj kulesi kiralanmıştır. Başkan Cemal Abdül Nasır'a operasyon teklifi sunulmuş ve o da teçhizatın Kızıldeniz'e girmeden önce imha edilmesi yönünde emir vermiştir. Sonra teçhizatın, Mısır'dan uzak Abidjan'da kahramanca patlatıldığı açıklanmıştır. Bu operasyon Mısır Genel İstihbarat Teşkilatı Başkanı Amin Howeidi tarafından yönetilmiştir. Operasyonun liderliğine en başarılı Mısırlı istihbarat subayları ve bir grup kurbağa adam başkanlık etmiştir.⁶³²

629 Tasfsi Linir, *Azmat Alistikhbarat Al'israyiylia* (Amman: Isdar dar aljalil llnashri, 1.Baskı,1986), s 45

630 Tasfsi Linir, *Azmat Alistikhbarat*, s65.

631 Haitham Al-Kilani, *"Hurup Filastin Alearapiyye Elisrailiyye"*,s 347.

632 Salih Marsii, *Alhufar* (Bayrut: Muasasat Dar Alriyhani,1979), s 23-447.

2- Heba Saleem'in Tutuklanması⁶³³ Mısır istihbaratı, Heba Salim'i Ekim Savaşı'ndan önce tutuklamayı başaramamıştır. Heba Salim, gizli bilgilerin yaklaşık %70'ini İsrail kuvvetlerine sızdırdığı için Mısır'ın yeteneklerini yok eden kaynaklardan biri olarak görülüyordu.

- **1973 Ekim Savaşı**

1967'de gerçekleşen Altı Gün Savaşı, başta Mısır'daki ordu ve istihbarat kurumları olmak üzere her açıdan İsrail'le çatışmada bir dönüm noktası olmuştur. Mısır Ordusu, idari ve askeri koşullarını yeniden düzenlemiş ve yeniden yapılandırmıştır. Ayrıca istihbarat teşkilatı safları da yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme sonrası, Mısır içinde ve yurtdışında, güvenlik ve istihbarat çalışmalarına öncelik verilmiştir. Mısır Yönetimi'nin düşüncesi, İsrail'in işgal ettiği toprakları geri almak ve önceki savaşlarda yaşadığı yenilgi nedeniyle kaybedilen devletin onurunu geri kazanmaktır. Bu nedenle Mısır istihbarat teşkilatına, istihbarat performansını geliştirme ve mutlak gizlilik içinde çalışarak bir sonraki savaşta düşmanı İsrail'i şaşırtmaya odaklanma emri verilmiştir.⁶³⁴ 1973 Savaşı'nda Mısır istihbarat çabası, birden fazla eksene dayanmaktadır. Bunlar aşağıda farklı başlıklar altında değerlendirilecektir.

A. İsrail Hakkında Bir Veri Tabanı Oluşturma

Mısır Yönetimi ile güvenlik ve askeri kurumları, İsrail Ordusu, teçhizat ve yeteneklerinin doğası ve ayrıca İsrail istihbarat servisleri hakkında kapsamlı bir bilgiye sahip değildi. İstihbarat ve ordu, İstihbarat Bakanı Amin Fahmy tarafından yönetilen bir bilgi üssü kurmakla görevlendirilmiş ve istihbaratın bilgilendirme yönüne vurgu yapılmıştır. Aynı zamanda İsrail'in 1968 Savaşı'na katılan çoğu İsrail biriminin bilgi açıklama yasağını kaldırması bir fırsata dönüşmüştür.⁶³⁵ Bu süreçte Mısır istihbaratı tarafından 1967 Savaşı'yla ilgili tüm İsrail kitapları ve makaleleri toplanmış, toplanan diğer materyallerle birlikte yaklaşık 36 kitaba ulaşılmıştır. Bunlardan 16 tanesi sırf İsrail askeri operasyonlarıyla ilgilidir. Mısır İstihbarat Servisi, 1968'in ortalarında veri tabanı

633 Çalışmanın üçüncü bölümünde kendisi ve işinin mahiyeti hakkında bilgi verilmiştir.

634 Hisham El Maghary, *Elistratijiyyat elaskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb*, s81.

635 İsrail, o zamanki Arap zayıflığı ve İsrail askeri cephaneliğine karşı güçlü orduların varlığı nedeniyle, 1967 Haziran Savaşı'nın Arap ülkeleriyle son savaş olduğuna inanıyordu.

oluşturmaya başlamış ve yapılan çalışmalar neticesinde bir dizi sonuca ulaşılmıştır. Bulunan sonuçlar şu şekildedir:

- 1- İsrail hava kuvvetleri, İsrail'in savaşlarında güvendiği vurucu güçtür ve İsrail tüm Arap ülkeleri üzerinde hava üstünlüğünü sürdürmektedir.
- 2- Zırhlı kolordu, uzun menzilli delme açısından kara kuvvetlerinin ana vuruş gücüdür.
- 3- Tüm İsrail savunmaları, mobil tanklar ve kendinden hareketli motorlu toplardan oluşmaktadır.

Mısır istihbaratı tarafından yürütülen bu çalışmalar, 1967 Haziran Savaşı'na katılan tüm İsrail kuvvetleri hakkında bilgi toplama çalışmasını 1968'in ortalarında tamamlamış, bir yıl içinde veri tabanı oluşturulmuştur. Mısır Ordusu ayrıca yeteneklerini, askeri teçhizatını, anti-füzelerini geliştirmeye ve ordudaki tüm asker ve komutanların askeri yeterliliğini arttırmaya başlamıştır.

B. İsrail Ordusu Hakkında Bilgi Toplama

İstihbarat ve ordu da dahil olmak üzere Mısır devlet kurumları, bilgi toplamada belirli hedeflere odaklanarak, İsrail ordusu hakkında bilgi toplamak için harekete geçmiştir. Mısır Yönetimi'nin bilgi toplamaya odaklandığı en önemli konular arasında şunlar yer almaktadır:

- 1- Süveyş Kanalı'nın jeolojik ve coğrafi koşulları hakkında bilgi toplamak.
- 2- Mısırlılar kanala girmeye çalışırken İsrail ordusunun su yüzeyini tutuşturmak amacıyla hazırladığı yakıt tankları hakkında bilgi toplamak.
- 3- İsrail ordusunun yürüttüğü askeri hareketler ve askeri yetenekler, sahip olduğu teçhizat, çatışma ve savaşlarda kullanılan silah türleri hakkında bilgi toplamak.
- 4- Mısır ordusundaki Askeri İstihbarat ve Mühendislik Kolordusu aracılığıyla, savaş için gerekli planların çizilmesi için faydalı olabilecek diğer bilgileri toplamak⁶³⁶.

636 Hisham El Maghary, *Elistratijiati elaskariat likul min mısır ve israil fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj alharb*, s81-82.

Mısır istihbaratı, istenen hedeflere ulaşmak için bilgi toplama sürecini tam bir gizlilik içinde yürütmüştür. Mısır İstihbarat Servisi ve Mısır ordusundaki kurumlar, istihbarat bilgilerine dayalı gizli bir askeri plan oluşturulmasına yardımcı olabilecek önemli bilgilere erişmiştir. Askeri istihbaratın hedefi, kanalın geçişini hızlı bir şekilde yaparak İsrail ordusuyla çatışmadan geçecek şekilde kolaylaştırmaktır. Bunun için İsrail'in hazırlıkları ile ilgili bilgilere erişmek için büyük çaba sarf edilmiş ve neticede Mısır Yönetimine bu türden bilgiler sağlanmıştır.⁶³⁷

Bu şekilde bilgi toplama süreci savaştan birkaç yıl öncesine kadar devam etmiştir. Ancak iki taraf arasındaki savaş patlak vermeden önceki birkaç gün içinde yoğunlaşmıştır. Bu süreçte tüm askeri istihbarat ve genel istihbarat teşkilatları İsrail ordusunun hareketlerini izlemiştir. Neticede Mısır Yönetimine önemli bilgi raporları sunulmuş, Mısır Mühendislik Kolordusu, İsrail'in kontrolündeki Süveyş Kanalı'nın doğu tarafına İsrail tarafından yerleştirilen mayın tarlalarını tespit edebilmiştir. Bu mayınların patlatılmasını engellemek, bileşenlerini inceleyerek havaya uçurmak ve Mısır güçleri etkilenmeden buradan çıkarmak için gerekli planlar hazırlayabilecek, alanında uzmanlaşmış bir askeri ekip gönderilmiştir.⁶³⁸

Bu faaliyetler kapsamında birçok Mısırlı, durum değerlendirmesi yapılabilmesi için yapılan bilgi toplama faaliyetlerine katılmıştır. Güvenlik, siyaset, mühendislik personeli ve uzmanlar, birçok araştırmacıların verilen bilgilere göre yürüttüğü 1973 Savaşı'nda İsrail'le yüzleşmek için, sağlam bir askeri plan oluşturmaya yardımcı olacak bilimsel araştırma ve çalışmalarla, bilgi arayışında rol oynamıştır.⁶³⁹ Bu çalışmada aktarılmaya çalışıldığı şekilde, İsrail'in istihbarat faaliyetlerindeki aktif yönünün yanında, Mısır'ın da savaş dönemlerinde karşı istihbaratla İsrail'e dair önemli veriler elde ettiği ve bu verilerden belirli ölçüde istifade edebildiği açıktır.

C. İsrail İle Çatışmada Sürpriz Unsurun Gerçekleştirilmesi

Mısır Askeri İstihbaratı ve Genel İstihbarat, İsrail Ordusu hakkında, kanal, toprak set, Bar Lev hattı ve tanklara yerleştirilen yüksek derecede yanıcı yakıt gibi konular hakkında

637 Muhammed El Jasmy, *Mudhakirat El Jasmy harp üktubar 1973* (Kahire: Elhayya Elmisriyye lilkitap, 2001), s 275.

638 Muhammed El Jasmy, *Mudhakirat El Jasmy harp üktubar 1973*, s 277-278.

639 Ahmed Shawky Farraj, *"Dikrayat an harP Ramadan Ektubar 1973" Majalat Almühandisin*, 561 (Ekim2002),s40-34.

askeri bilgiler toplamıştır. Aynı zamanda İsrail Ordusunun Sina'daki askeri hareketleri, birliklerin nasıl konuşlandırıldığı ve konumları hakkında da bilgiler toplanmıştır. İsrail askeri kışlalarının sayısı ve elindeki teçhizatın türü tahmin edilmiştir. Hakeza İsrail'in yedek kuvvetleri toplama ve onları çatışmaya çağırma kabiliyeti hakkında da bilgiler toplanmıştır.

Bahsedilen tüm bu bilgiler, Mısır Yönetimi'nin durumu doğru bir şekilde değerlendirmesini sağlamıştır. İsrail'in Sina'daki savunma planına ilişkin ayrıntılı bir güvenlik çalışması hazırlanmıştır. Buna ek olarak, İsrail'deki mevcut askeri yeteneklerin değerlendirilmesi profesyonel olarak yapılmış, bu konuda da gelişme kat edilmiştir. (Bu durum sonucunda, Mısır Ordusunun İsrail ile savaşta sürpriz başarı elde etmesi için askeri planların geliştirilmesine ve hazırlanmasına katkı sağlanmıştır.)⁶⁴⁰

D. İsrail'i Aldatma Ve Gölgeleme Uygulaması

Temmuz 1972'de Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat, Ordu Komutanı, Başkanın Ulusal Güvenlik Danışmanı ve Askeri İstihbarat Başkanı ile birlikte, Genel İstihbarat Teşkilatı'nı ziyaret etmiştir. Sedat, teşkilattaki tüm daire başkanlarıyla beş saatten fazla süren acil bir toplantı yapmıştır. Bu toplantıda Sedat, İsrail'in bilimsel ve teknolojik olarak üstün olduğunu, bunun da Mısır'ın ülke içindeki ve dışındaki tüm askeri hareketlerini izlemesini sağladığını vurgulamıştır. Bu nedenle Sedat, önlerindeki en iyi çözümün, düşmanı tuzağa düşürmek için stratejik bir aldatma planına başvurmak olduğunu ifade etmiştir. Buna göre Askeri İstihbarat Başkanlığına atanan Mareşal Ahmed İsmail başkanlığında, yapılan planların Genel İstihbarat ve tüm devlet kurumlarıyla iş birliği içinde sahada uygulanması için görevlendirilmiştir.⁶⁴¹

Bu meyanda, Ekim savaşına yönelik yapılan stratejik aldatma planının eksenini çerçevesinde, medyayı, ekonomiyi ve siyasi tarafları da içerecek şekilde programlar yapılmıştır. Fakat İsrail tarafına, Mısır'ın kapsamlı manevralar yapmaya başlayacağını belirten bilgiler sızdırıldığı için aldatma planına gidilmiştir. 1-7 Ekim tarihleri arasında yaşanması planlanan savaş, bu durum neticesinde 9 Ekim'de gerçekleşecektir. Hac ritüellerini gerçekleştirmek isteyen subayların bilgilerini kayıt altına almak ve savaşa hazırlık fikrine uymayan askeri spor kursları düzenlemek, bunların yanı sıra, tüm

640 Mamdouh Fathi, *Kayfa yümkın hazımat israil dirasa tahlilayyemükarana*, s 309.

641 Muhammed El Jasmy, *Mudhakirat El Jasmy harp üktubar 1973*, s 285.

Mısırlıların aynı ritüelleri yerine getirmeleri için seyahat etmelerine izin verilmesi, İsrail'e, Mısır'ın savaşa girmeyeceğini veya ordunun İsrail kuvvetlerine saldırmayacağı fikrine düşmesine neden olmuştur.⁶⁴²

Yine aldatma siyaseti kapsamında, Suriyeli yetkililer gizli bir şekilde, savaş meselelerini tartışmak için Mısır'a gitmiştir. Mısırlı ve Suriyeli yetkililerin görüşmesi, Suriyelilerin halka açık bir konferans düzenlediği bir şehirde, tam bir gizlilik içinde gerçekleşmiştir. Taraflar arasında verilen görevler, yine bir gizlilik içinde yerine getirilmiştir. Daha sonra Suriyelilerin, kimse hissetmeden Mısır'ı terk ettikleri bilinmektedir.⁶⁴³

Savaşla ilgili izlenen stratejik aldatma planının başarısı, önemli unsurlara bağlıydı. Mısır ordusunun, düşmanı aldatması ve net saati saklaması, İsrail'le gizli bir şekilde başa çıkması ve savaştan kısa bir süre öncesine kadar durumun ilan edilmemesi bunlardan bazılarıdır. İsrail Ordusunun Mısır'ın yakında bir savaş kararı olmadığını düşünmesi için, savaştan önceki her türlü planlama ve keşif eylemleri iptal edilmiş ve bu davranışlarla İsrail'i yanıltmak hedeflenmiştir.⁶⁴⁴

E. Askeri Kadro Ve Silahların Geliştirilmesi Ve İyileştirilmesi

Haziran 1976 Savaşı'ndaki yenilgiden sonra, Mısır Yönetimi Sovyetler Birliği'ne gitmiş ve Mısır Ordusunun tüm silahlarını, Mısır Ordusunun askeri personelini ve askeri ekipmanlarını geliştirmeye çalışmıştır. Mısır Ordusunun askeri personeli ve ordunun diğer alanları için elektronik ekipman, teknoloji ve modern iletişim cihazları satın alınmıştır. İsrail ile bir sonraki savaşta sürpriz bir başarı elde etmek için, hava kuvvetleriyle ilgili geliştirme çabaları gösterilerek eğitime odaklanılmıştır. Sovyetler Birliği'nden satın alınan radarlar, rehberlik platformları ve elektronik ekipmanlar, Mısırlıların İsrail istihbaratına yanlış bilgiler iletmesine yardımcı olmuştur.⁶⁴⁵

5.1.1.2. İsrail Ajanlarını Takip Etmek ve Tutuklamak

Bilindiği üzere Mısır, Mossad tarafından en çok hedef alınan Arap ülkelerinden biridir. Mossad, Kahire'ye defalarca casus yerleştirme girişimlerinde bulunmuştur. 1956 yılında

642 Ahmed Shawky Farraj, "Dikrayat an harP Ramadan Ektubar 1973" Majalat Almühandisin, 561 (Ekim2002), s 40-34.

643 Muhammed El Jasmy, *Mudhakirat El Jasmy harp üktubar 1973*, s 269.

644 Avi Cooper, Zvi Ofer, *Elaistihbarat Ve Elamn ElKawmi*, çev. Dar Aljalil Lilnashr s.337.

645 Hamza al-Habashi, *Alaistihbarat Elisrayiylia vedawruha fi alsira alearapi Elisrayiylilii*, s96.

Mossad, Mısır'ın önemli istihbarat ajanlarından biri olan Albay Mustafa Hafez'e suikast düzenlemiştir. Albay Mustafa Hafez'in görevi İsrail içindeki tüm casusluk operasyonlarını ve Gazze'deki karşı istihbaratı yönetmektir. Mossad, Mısır'da kendisiyle çalışacak bir dizi ajan bulmasına ve bu türden eylemler yapmasına rağmen, Mısır istihbarat çabaları Mossad için çalışan bu ajanların bir kısmını ortaya çıkarmıştır. Bunlar arasında en önemlileri şunlardır:

- **Fadhil Yahuda**

İsrail, 1948'de Filistin'in işgalinden sonra, 1946'dan itibaren Yemen kökenli genç bir Yahudi'yi Filistinlilere karşı ajan olarak çalıştırmıştır. Bu şahıs, Filistin direnişinin üyeleri hakkında bilgi toplamak ve hem Filistinliler hem de diğer Araplar arasında ajanlar bulmak için görevlendirilmiştir. Yahuda ve beraberindekiler Filistin'e gelmeden önce, bir eğitime tabi tutuldular. Yahuda, bütün Kuran'ı, tefsir ve hadis ilimlerini ve Müslümanların nasıl dua ettikleri, nasıl oruç tuttıkları gibi muameleye ait bilgilerin hepsini öğrenmiştir. Bu tatbikatların tamamlanmasından sonra Yahudiler onu dini konuşmalar yapması için eğitmeye başlamıştır. Fadhil, Fadel Abdullah takma adıyla Filistin'e gelmiş ve gelişinden itibaren Şeyh Fadel olarak namaz kılmak ve Kuran'ı ezbere okutmak için sık sık camiye gitmiştir. Şöhreti zaman içinde iyice artmış ve El Aksa Camii'nde ve Han Yunis Camii'nde namaz kılanlara imamlik yapacak hale gelmiştir. Bu süreçte Fadhil Yahuda, Müslümanların dinlerini, dünyalarını anlamaları ve onlar için yasama yapmaları için toplantılar ve sohbetler yapmaya başlamıştır.⁶⁴⁶

Şeyh Abdullah Fadel bu şekilde Filistinlilerin sevgisini kazanmış, dini vaazlarda ve Cuma namazlarında bir güven belirtisi olması için onlara kendisinin güvendiği imajını oluşturmuştur. Filistinlilerden gelen bu güveni istismar eden Yahuda, topladığı bilgileri iletmek için geceleri gizlice Yahudi kamplarına girmekteydi. Şeyhin geceleri ortadan kaybolması ve kimsenin nerede olduğunu bilmemesi, Mısırlı bir tabur komutanının dikkatini çekmiştir. Bu yüzden gözetim ve hareketlerinin takip edilmesini emretmiştir. Aynı zamanda bu şahısla, savaşa dair hiçbir şeyin konuşulmaması talimatı verilmiştir.

Yahuda'nın deşifre olma süreci farklı bir şekilde olmuştur. Yahudiler, Siyonist bir subayın ciddi bir boyun yaralanması geçirmesinden ötürü, ateşkes ve subayın tedavi

⁶⁴⁶ İbrahim Al Arabi, *Jawasis wakhawna* (İskenderiye: 1991), s23.

edilebilmesi için bazı ilaçlar talep etmiştir. Mısırlı tabur komutanı bu talebi geri çevirmemiştir. Siyonist subayın tedavi edilmesi için, Mısırlı bir subay, doktoru Siyonist subayın kampına göndermiştir. Tabur komutanı, doktordan orada bulunduğu süre içinde kamp hakkında en fazla bilgiyi toplamasını istemiştir. Bu olay esnasında Mısırlı Doktor, Yahuda'nın Yahudi kampında dolaştığını gözlemlemiştir. Fakat onu görmezden gelmiş ve bulunduğu yerde görünmemiştir. Daha sonra Yahuda, Mısırlı subayın onu gördüğünü fark etmiş, bu yüzden saklanmaya karar vermiş ve Yahudi kampından geri dönmemiştir. Doktor görevini bitirdikten sonra kampı terk etmiş ve Mısırlı Tabur Komutanına gördüklerini ve casus şeyh vizyonunu anlatmıştır. Yahuda, bundan sonra tümüyle ortadan kaybolmak istemiştir. Birkaç gün boyunca ortada hiç görünmese de Mısırlı bir yetkili olan Ahmed Abdel Aziz onun kamptan kaçırılmasını emretmiştir. Nihayet onu yakalamak için hazırlanan plan başarılı olmuş ve Şeyh Fadel Abdullah ismiyle tanınan Fadhil Yahuda tutuklanmıştır. Daha sonra üç Mısırlı subay tarafından yargılanarak idama mahkûm edilmiştir.⁶⁴⁷

- **Wolfgang Lotz**

Wolfgang Lotz'un⁶⁴⁸ bilgi toplama ve casusluk faaliyetleri, Mısır'da hassas noktalarda çalışan misafirlerinden bilgi topladığı ve Mossad'a gönderilecek bilgileri şifreleme cihazı ile kaydettiği için ifşa edilmesine neden olmuştur. Lotz Tel Aviv'le, kendisi için belirlenen tarihlerde, sürekli iletişim halinde olmuştur. Mossad memurları tarafından, yabancı elçiliklerle dolu bir mahallede yaşasa da Lotz için iletişim konusu zayıf noktaydı. Zira bazen Mossad'la belirlenen zamanların dışında da iletişim kurması gerekiyordu. Bu bağlantılar, Mısırlıların kablosuz gözetim cihazları tarafından tespit edilmiştir.⁶⁴⁹

Mısır Güvenlik Servisleri bu iletişim trafiğinin peşine düşmüştür. Bu durum, Lotz'un yaşadığı dairenin yayın yerini ve kimliğini kısıtlamıştır. Bu yüzden Lotz, birkaç gün boyunca tamamen gizli kalınarak, kendisine haber verilmeden yakın gözetim altına alınmıştır. Bir gün bir subay tarafından yönetilen bir grup asker, Lotz'un dairesine baskın yapmakla görevlendirilmiştir. Lotz'un bir Mossad Subayı ile doğrudan temas içinde

647 İbrahim Al Arabi, *Jawasis wakhawna*, s24.

648 Bu çalışmanın üçüncü bölümünde kendisi ve çalışmalarıyla ilgili bilgi verilmiştir.

649 Dinis Ayznbrgh, *Ayly Landu, Awry Dan, Almusad Jihaz Almukhabarat Al'iisrayiyliat Tarjamatan Ean Alnasi Aleibri* (Amman: Dar Aljil Liltashiru,1981), s35.

olduğu bir sırada dairesine baskın yapılmıştır. Subay, belirli yönlerden ve saatlerde, onun dairesinden gelen ve dairesine gönderilen kablosuz iletişimin kaynağını sormuştur.⁶⁵⁰

Mısır güvenlik servisleri tarafından, telsiz takibi ve Lotz'tan alınan bilgilerden toplanmış veriler, Mısır istihbarat görevlisi tarafından kendisine yansıtılınca Lotz şok olmuştur. Lotz, istihbarat görevlisine “kablosuz iletişim cihazını, banyo karolarında bulacaksınız” diyerek itirafta bulunmak zorunda kalmıştır. Mısırlı memurlar banyo karolarını çıkarınca, bir iletişim cihazı olan gizli kablosuz yönlendiriciler ortaya çıkmıştır. Ayrıca Mısır istihbaratı Lotz'un dairesinde, sabun kalıplarında minyatür bir film ve 75.000 Dolar kadar da banknot bulmuştur.⁶⁵¹

1965'te Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır, Doğu Almanya Cumhurbaşkanı Walter Olbrecht'ı Mısır'ı ziyaret etmek için davet etmiştir. O sırada Doğu Almanlar ve Sovyetler, Mısır'da Batı Alman istihbaratı tarafından hedef alınmaktaydı. Abdül Nasır'ın daveti vesilesiyle, Mısır'da önleyici operasyon kapsamında yaklaşık 30 Batı Alman vatandaşı tutuklanmıştır. Mısır, Alman Büyükelçisine tutuklamaların sadece bir biçim meselesi olduğunu ve Doğu Almanya Cumhurbaşkanı ayrıldıktan sonra tutuklananların hepsinin serbest bırakılacağını söylemiştir. Ancak Wolfgang Lotz'un bunu bilmesinin bir yolu yoktu. Onun bu konuda bilgi sahibi olması, Mısırlıların casusluk faaliyetlerinden haberdar olduğunu ortaya koymaktadır.⁶⁵²

Wolfgang Lotz, Mısırlı müfettişlere her şeyi itiraf etmeye karar vermiştir. Onlara, para karşılığında ve baskı altında İsrail için casusluk yapmak için baştan çıkarılmış bir Alman vatandaşı olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda karısının da konunun farkında olmadığına ikna etmeye çalışmıştır. Mısırlılar, Lotz'un vizyonuna inanıyor gibi davranmıştır. Gerçeğe bakmak ve dürüst olmak gerekirse, Mısırlılar onun televizyona çıkmasını ve Alman kardeşlerine İsrail istihbarat ağlarına girmemeleri için mesaj vermesini teklif etmiştir.⁶⁵³

Almanya'dan araştırmacıların gönderdiği bir mektup gelene kadar, Lotz'un kendisiyle ilgili anlattığı hikâye ikna ediciydi. Söz konusu mektup, Lotz'un anlattığı her şeyle

650 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s85.

651 Dinis Ayznbrgh, Ayly Landu, Awry Dan, *Almusad Jihaz Almukhabarat Al'iisrayiylia Tarjama Ean Alnasi Aleibri*, s37.

652 Jewish Virtual Library, “Wolfgang Lotz1921-1993” (erişim tarihi: 5.şubat.2021).

653 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*, p 220-223.

çelişen ve onun gerçek yaşam biyografisini ortaya çıkaran bir mahiyette olmuştur. Almanya'da Wolfgang Lotz'la ilgili yapılan araştırma, annesinin Yahudi olduğunu ve onunla birlikte otuzlu yıllarda Filistin'e göç ettiğini ve daha sonra İsrail ordusunda subay olarak görev yaptığını ortaya koymuştur. Ancak Lotz, aynı hikâyede ısrar etmiştir. Ona göre verilen bu bilgilerin tamamı temelsiz ve uydurmadır.⁶⁵⁴

Mossad, Lotz'un yargılandığı duruşma sırasında bir Alman gözlemcinin bulunmasını ve Lotz'u savunmak için bir avukat tutmayı başarmıştır. Lotz ve eşi, bu şekilde Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne çıkarılmıştır. Mahkemede Lotz çifti, daha önce anlattıkları hikâyenin gerçek olduğu konusunda ısrar etmiştir. Eşi, kocasının Venezuela'da NATO için bir istihbarat ajanı olduğuna inandığını belirtmiş, Lotz ise aynı şekilde kendisinin sıradan bir Alman vatandaşı olduğunu, fakat para için İsrail'e çalıştığını iddia etmiştir. 21 Ağustos 1965'te Lotz ömür boyu hapis cezasına, karısı ise üç yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Fakat her ikisi de yaklaşık olarak iki yıl hapiste kaldıktan sonra, 1968'de İsrail'le yapılan esir değişimi anlaşmasının bir parçası olarak serbest bırakılmıştır. Lotz ailesinin iki buçuk yıl hapiste kaldıktan sonra, esir değişimi anlaşması sayesinde, Haziran 1967 Savaşı'ndan birkaç ay sonra serbest kalmışlardır.⁶⁵⁵

- **Fayez Abdullah Al-Matri**

Mısır istihbaratı, İsrail istihbaratıyla karşı karşıya kalmaya başladığından beri Ajan Fayez Abdullah Al-Matri'nin faaliyetlerini izlemekteydi. Özellikle Shubra bölgesinde bilgi toplarken, Mısır istihbaratı tarafından Al-Matri'nin hareketleri devamlı surette izlenmiştir. Mısır istihbaratı onun tarafından Batı Almanya'ya gönderilen bir postayı ele geçirmeyi başarmıştır. Gönderdiği mektupların fotoğrafları çekilmiş, zararı olmayacak mektuplar göndermesine izin verilmiştir. Mısır gazetelerinde, onun İsrail istihbaratına mektuplar ve mesajlar aktardığına dair söylentiler ve bazı haber analizleri yapılmıştır. Kendisiyle ilgili Mısır ulusal güvenliği açısından tehlike hissedildiği için, Mısır istihbaratı, Askeri Savcılıkla iş birliği içinde, şahsın dosyasını tamamlayarak tutuklamaya ve faaliyetlerini durdurmaya karar vermiştir.⁶⁵⁶

654 Wolfgang Lotz, *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*, p 225-230.

655 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s86.

656 Said Aljazayiri, *Elmuhabarat velalam*, 2.cilt (Beyrut: Dar Aljil,1.Baskı,1988), s 96.

Bu şekilde 27 Kasım 1967 tarihinde, bir Mısır istihbarat devriyesi, Cumhuriyet Savcılığının izniyle, Al-Matri'nin evine baskın yapmış ve onu tutuklamıştır. Daha sonra Al-Matri'nin karısı da tutuklanmıştır. Al-Matri, başta İsrail istihbaratıyla alakasının olmadığını söylese de sorgulandıktan sonra İsrail Mossad için casusluk yaptığını itiraf etmiş, gerçekleştirdiği tüm görevleri kabul etmiştir. Yargılanırken hakkında birçok suç iddiası olmuştur. Bunlar içinde en önemlisi, bir devletin ordu ve silahlı kuvvetlerle ilgili bilgilerini, düşman bir devlete vermek amacıyla iletişim kurmaktır. Fayez Abdullah Al-Matri yapılan yargılama sonucunda müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır.⁶⁵⁷

- **Ali Al-Atfi**⁶⁵⁸

Mossad içerisindeki Mısır istihbarat kaynaklarından gelen bilgilerden hareketle, Cumhuriyet Sarayı'nda ve Cumhurbaşkanı Sedat'a oldukça yakın bir konumda, bilinmeyen bir ajanın bulunduğu anlaşılmıştır. Mısır istihbarat servisi bu bilgiyi ciddiye alarak, kimliği bilinmeyen ajanı, kimsenin haberi olmadan tam bir gizlilik içinde başkanlık sarayında aramaya başlamıştır. Mısır istihbaratı, yaptığı araştırma ve incelemenin ardından, Cumhurbaşkanlığı Sarayında, Cumhurbaşkanı Enver Sedat'ın masörü olan ve asıl kimliği bilinmeyen casusu belirlemiştir. Al-Atfi, Mısır istihbaratının kendisine ulaşamayacağından emin olduğu için, Mossad sorumlusundan gelen mail mesajlarında, alınması gereken güvenlik önlemlerini gevşetmeye başlamıştı.⁶⁵⁹ Bu ihmali, onun deşifre olmasına neden olmuştur.

Al-Atfi, Hollandalı bir kadınla evlendikten sonra edindiği Hollanda vatandaşlığına güvenerek seyahatlerini şüphe çekmeden yapabilmekteydi. Yine Hollanda vatandaşlığı perdesi, Hollanda'daki Mossad sorumlusu ile rahatça görüşmesini sağlamaktaydı. Hollanda'da bulunduğu seferlerden birinde, İsrail Büyükelçiliği karargahına yürüyerek gitmiş ve burada İsrail Büyükelçiliğini izleyen Mısır istihbaratı tarafından fark edilmiştir. Mısırlıların tanıdığı bir Mossad sorumlusu ile görüşürken fotoğrafları çekilmiştir. Hollanda'daki Mısır ekibi, çektiği fotoğrafları Mısır'a göndermiş ve şahıs belirlenmiştir.

657 Said Aljazayiri, *Elmuhabarat velalam*, 2.cilt, s 96-97.

658 Ali Halil Al-Atfi, 1922'de Kahire'nin Seyyida Zeinab semtinde doğdu. Sadece hazırlık sertifikası alabildi. Önce bakkal yardımcısı olarak, ardından bir fırında, ardından bir eczanede çalıştı. Daha sonra o dönemde pek yaygın olmayan "masör" mesleğini icra etti ve sadece Mısır'daki aristokrasi bu mesleğe ilgi duydu. Maceracı bir şekilde seyahatler yaptığı bir dönemde Hollanda Amsterdam kentindeki Mossad'la erken dönemde ilişki kurmuştur.

659 Aljarida, *Jasus Fi Elqasr Eljumhuriyye* (2-2) (erişim tarihi: 20.ocak.2020). <https://bit.ly/34rh8GH>.

Bu kişinin Cumhurbaşkanı için bir fizik tedavi görevlisi olduğu anlaşılmıştır. Daha sonra Mısır İstihbarat Başkanı, Al-Atfi'nin dosyasını Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat'a sunmuştur. Sedat, başta kendisine sunulan bilgilerin doğruluğuna inanmamış olsa da İstihbarat Başkanı bunların yüzde yüz teyid edilmiş bilgi olduğu konusunda Cumhurbaşkanıyı ikna etmiştir. Akabinde Başkan dosyanın tam bir gizlilik içinde tamamlanmasını emretmiştir.⁶⁶⁰

Mısır istihbaratı onu tutuklamak için bir plan geliştirmiştir. Hollanda'daki Mısır istihbarat ekibine, kontrolün sıkılaştırılması ve El-Atfi'nin İsrail Büyükelçiliğine sığınmaması için hiçbir şey hissettirilmemesi talimatı verilmiştir. Nitekim Al-Atfi, Mısır'a dönmek için Mısır Havayollarına bir bilet rezervasyonu yaptırmıştır. Mısır istihbarat subayına, istihbarat servisinin onu havaalanında alması için Al-Atfi ile aynı uçakta olması talimatı verilmişse de Mısır İstihbarat Servisi bu noktada başarısız olmuştur. Zira Al-Atfi bir casus olarak uçuş saatinden saatler önce havaalanına gelmiş, bir gariplik olduğunu hissetmiş ve uçuş tarihini değiştirmiştir. Bu mesele Mısır istihbaratını büyük bir utanç içine sokmuştur. Ancak "Aslan Kalbi" olarak bilinen ünlü Tuğgeneral Muhammed Naseem, Al-Atfi'yi tutuklamanın başka bir yolunu bulmuştur. Mısır istihbarat servisleri, Al-Atfi'yle fizik tedavi alanı ve bu alandaki en son gelişmeler hakkında bir röportaj yapması için "Akher Al-Sa'a" dergisinden bir gazeteciyi koordine etmiştir. Gazeteci bu görüşmenin Mısır istihbaratı tarafından ayarlandığını hissettirmeden, Al-Atfi'ye fizik tedavi alanında kendisiyle uzun uzun konuşmak istediğini ve bunun için akşam saat dokuza bir randevu ayarladığını söylemiştir.⁶⁶¹

23 Mart 1979 tarihinde Al-Atfi'nin yaşadığı alanda geniş bir güvenlik önlemi alınmıştır. Al-Atfi'nin yaşadığı Zamalek Mahallesi Bahjat Ali Caddesi'ndeki 4 numaralı daire güvenlik çemberi ile kuşatılmıştır. Her şeyin sakin olduğu bir anda, özel plakalı araçlarla, sivil kıyafetli istihbarat memurları Al-Atfi'nin kapısına geldi. Bu sırada Al-Atfi, oldukça büyük olan evinde kendisiyle röportaj yapacak gazeteciyi beklemekteydi. Bu şekilde tutuklanan Al-Atfi, Mossad ile ilişkisini itiraf etmiştir. Başkanlık Sarayı'nda duyarak veya öğrenerek elde ettiği her türlü bilgiyi Mossad'a gönderdiğini ifade etmiştir.⁶⁶²

⁶⁶⁰Group73 historians, *Aljasus Elmisruye eladi zaraeath israil fi alkasr aljumphuryye* (erişim tarihi: 22.ocak.2020) <https://bit.ly/3wNhsZ> .

⁶⁶¹ Aljarida, *casus Fi Elqasr Eljumphuriyye (2-2)* (erişim tarihi: 20.ocak.2020).

⁶⁶² Group73 historians, *Alcasus Elmisruye eladi zaraeath israil fi alkasr aljumphuryye* (erişim tarihi: 22.ocak.2020).

- **İbrahim Shaheen Ve Eşi İnşrah**

Mısır istihbaratı, ajan İbrahim Shaheen ve karısı İnşrah'ın hareketlerini Sovyetler Birliği'nde yapılan dalga avcılığı sayesinde tespit etmeyi başarmıştır. Bahsi geçen verici, İsrail istihbaratına bilgi iletme amaçlıydı. Mısır istihbaratı bu ağı tespit etmiş, anahtarı kırarak bu bilgi trafiğini yapan kişinin İbrahim Shaheen olduğunu çözmüş ve İbrahim'in evi yoğun gözetim altına alınmıştır. Bu bilgi üzerinden istihbaratı genişleten Mısır istihbaratı, İbrahim'in eşi ile yaptığı Avrupa seyahatlerini ve genel harcamalarının yüksek oluşunu kapsamlı şekilde araştırmıştır.

Mısır istihbaratı gerekli bilgileri elde ettikten sonra, izin için müracaat edilmiş ve savcılığın İbrahim'i tutuklama izniyle 5 Ağustos 1974'te İbrahim'in evine baskın düzenlenmiştir. Shaheen'in eşi İnşrah, yine bir istihbarat faaliyeti kapsamında seyahate çıkmıştı. Evde olmadığı için o tutuklanamadı. Shaheen tutuklandığı ve İnşrah da olmadığı için, istihbarat memurları annelerinin dönüşüne kadar çocukların yanında kalmıştır. Daha sonra İnşrah da yakalanmış, yabancı bir ülke olan İsrail lehine casusluk yaptıkları ve bu şekilde vatanlarına ihanet ettikleri gerekçesiyle, Aralık 1977'de idam cezasına çarptırılmışlardır.⁶⁶³

- **Heba Saleem Ve Ortağı Faruk El-Fikki**

Mısır istihbaratı, bu süreçlerde Mossad'la çalışan birçok ajanı tutuklamayı başarmıştır. Bunlar arasında, Mısır Ordusu subayı Yarbay Faruk El-Fikki ve ona yakın olan Heba Saleem de vardır. Heba Saleem, kız arkadaşının kendisine sızdırdığı askeri bilgilerle, onun tarafından casusluk bataklığına sürüklenmiştir. Bu şekilde Saleem, askeri işlerde elde ettiği bilgilerle ileri derecelere ulaşmıştır. Mısır kaynakları, Mısır ordusuyla ilgili bilgilerin %70'inin Heba Saleem ve ortağı Faruk El-Fikki aracılığıyla İsrail istihbarat servislerine ulaştığını tespit etmiştir. Bu bilgiler, Mısır Ordusunun askeri bölgeleri ve Rusya'dan gelen yeni füzelerin yerleri ile ilgiliydi.⁶⁶⁴

Mısır istihbaratı, ajan Faruk El-Fikki'yi ortaya çıkarmayı başarmış ve onu tam bir gizlilik içinde tutuklamıştır. Yapılan soruşturmalar sırasında Mısırlı subay içinde bulunduğu durumu itiraf etmiş ve Heba Saleem ve nişanlısının Mossad ile bağlantılı olduğunu ve

663 Said Aljazayiri, *Elmuhabarat velalam*, 3.cilt (Beyrut: Dar Aljil,1.Baskı,1988), s 105-107.

664 Farid Alfialwji, *Casusasis almusad alearbi, aşhar hamsah veışhrın casusaan* (Kahire: maktabat Madboulis,1.Baskı, 2008), s 158-169.

stratejik olarak beyin durumunda olduklarını söylemiştir. El-Fikki, hızlı ve tam bir gizlilik içinde yargılanmış ve sessiz bir şekilde idam edilmiştir. Faruk El-Fikki'nin "harekât odası" olarak isimlendirilen kısımda bulunduğu ve savaşın "sıfır saatini" bilen subaylar arasında olduğu bilinmektedir.⁶⁶⁵

Bunun yanında Mısır istihbaratı Heba Saleem'i de tutuklamak için de bir plan geliştirmiştir. Plan, Saleem'in babasının öğretmen olarak çalıştığı Libya'ya gitmesi üzerine kurulmuştur. Mısırlı istihbaratçılar Libya yetkilileriyle koordinasyon sağlamış, babasının ve kız kardeşinin bir olaya karıştığı senaryosu üretilmiştir. Filistinlilerle birlikte bir İsrail uçağının kaçırıldığı, İsrail tarafından arandığı ve çok hasta olan babasının kızını görmek istediği görüntüsü verilmiştir. Babası Libya'da bir hastaneye götürülmüş ve o hastanedeyken Saleem defalarca aramıştır. Nihayetinde o anda Paris'te olan Saleem Trablus'a gelmeyi kabul etmiş ve uçaktan Trablus'a iner inmez Mısır istihbarat ajanları tarafından tutuklanmıştır. İsrail Saleem'in tutuklandığını öğrendiğinde, Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'a onu serbest bırakması için baskı yapmıştır. Fakat Sedat onun gizlice idam edilmesini emretmiş, bu nedenle Trablus'tan Kahire'ye giden bir uçağa bindirilmiştir. Ekim 1973'te, ABD Dışişleri Bakanı arabuluculuk gayesiyle meseleyi Mısır Cumhurbaşkanı'na açmış, fakat Mısır Cumhurbaşkanı, onun idam edildiğini ve artık arabuluculuğa gerek kalmadığını belirtmiştir.⁶⁶⁶

• **Azzam Azzam**

1963 doğumlu İsrailli bir Dürzi'dir. İsrail ile Mısır Arap Cumhuriyeti arasındaki tekstil ticareti icra etmekteydi ve Nasr City'de bulunan Delta Egypt Tekstil Firmasının sahibiydi. Ancak 1996'da Kahire'de endüstriyel casusluk suçlamasıyla tutuklanmıştır. Daha sonra ticaretini yaptığı kadın iç çamaşırları üzerine gizli mürekkeple bilgiler yazdığı ve bu şekilde Mossad'a aktardığı iddia edilmiştir. Mısır'da İsrail yararına casusluk yapmaktan mahkûm edilmiş ve 24 Nisan 1997'de yargılanmaya başlamıştır. Mahkeme, Azzam'ın casus ortağı olan Avukat İmad Abdel Halim İsmail duruşmaya katılmadığı için 18 Mayıs'a ertelenmiştir. 18 Mayıs'taki duruşmada Mısır savcısı, Azzam Azzam'ın Mossad'ın doğrudan bir casusu olduğunu açıklamıştır. Bu suç Mısır'da idam cezasıyla cezalandırılmaktadır. Casus Azzam Azzam, Mısır endüstriyel tesisleri hakkında casusluk

665 Farid Alfialwji, *Casusasis almusad alearbi, aşhar hamsah veışhrın casusaan*, s169-170.

666Alchetron, *Heba Selim* (Erişim tarihi: 22.şubat.2020). <https://bit.ly/3i26oGF>

yapmaktan ve İsrail'e bilgi vermekten 1997'de mahkûm edilmiştir. Fakat Mısır mahkemesi ona ağır çalışma ile on beş yıl hapis cezası, diğer sanık İmad Abdel Halim İsmail'e ise yirmi beş yıl hapis cezası vermiştir. İsrail suçlamayı reddetmiş ve Azzam'ın İsrail güvenlik servisleriyle hiçbir ilgisinin olmadığını açıklamıştır.

Bununla birlikte İsrail müdahale ve arabuluculuk yaptıktan sonra, 2004 yılında siyasi bir anlaşmayla serbest bırakılmış, bu arada sekiz yıl gibi bir süre hapiste kalmıştır.⁶⁶⁷ 2004 yılında İsrail Başbakanı Ariel Şaron, Shin Bet Şefi Avi Dachter'i Mısır'a göndermiş ve Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek ile yapılan görüşmelerin ardından Azzam Azzam 5 Aralık 2004'te serbest bırakılmıştır. Bunun karşılığında İsrail, işgal altındaki Filistin topraklarında tutuklu bulunan Mısırlı altı öğrenciyi serbest bırakmıştır.⁶⁶⁸

Yukarıda bahsi geçen ajanlar, Mossad'a önemli bilgiler veren ve Mısır Ordusu ve Mısır'daki iç koşullarla ilgili büyük sırlar ifşa eden en tehlikeli ajanlar arasında sayılan ve tutuklanan ajanlardan sadece bir kaçıdır. Bu ajanların sağladığı bilgiler, İsrail'in Mısır Ordusu karşısında askeri ve güvenlik operasyonlarını yönetme ve planlarını bozma başarısının sebeplerindendir. Mısır'ın İsrail karşısındaki en büyük başarısızlığı, 1967'deki yenilgidir. Bu dönemde Mısır, İsrail istihbaratıyla başa çıkabilecek durumda değildi. Zira güvenlik ve istihbarat çalışmalarında nitelikli bir istihbarat ekibine ve iş yapma becerisine sahip değildi.

Bu mesele, 1967 yenilgisinden sonra çözülmüştür. Mısırlı yöneticilerin istihbarat güvenlik ekibine, istihbarat performansını iyileştirme ve İsrail istihbarat faaliyetleriyle yüzleşme talimatları vermesiyle başarılıdır. Bu noktada Mısır istihbaratının 1967'den sonra Mısır'da İsrail istihbarat servisi için çalışan bir dizi ajanı tutuklayarak Mossad'la yüzleşmede ilerleme kaydettiği söylenebilir. Mısır istihbaratı, personelinin eğitimi ve geliştirilmesinin yanında, Rusya'dan ithal edilen iletim tespit cihazlarının kullanılmasıyla da istihbarat yeteneklerini geliştirmiştir. Bahsi geçen iletim tespit cihazı, ajanların ortaya çıkarılmasına çok yardımcı olmuştur. Mısır istihbaratı bu teknik imkân sayesinde ajanları ortaya çıkarmış, askeri mahkemelerde infaz etmiş ve bu şekilde Mossad'a büyük darbeler indirmiştir.

667 Egyptianstreets, *The Story of Heba Selim: The Egyptian Spy Who Worked for the Israeli Mossad* (Erişim tarihi: 22.şubat.2020). <https://bit.ly/3i3gvey>

668 Israel Ministry of Foreign Affairs, *The Arrest and Trial of Azzam Azzam* (Erişim tarihi: 25.şubat.2020). <https://bit.ly/34xh4VT>

5.1.1.3. Casusluk Şebekelerini Ortadan Kaldırmak Ve Yabancı Ajanları Takip Etmek

1. Suzana Şebekesi

Suzana Şebekesi Mısır'da gizlice faaliyet göstermek üzere 1948'de Birim 131 adı altında kurulmuştur. Gayesi, İsrail tarafından Mısır'da sabotaj ve tahrip operasyonları gerçekleştirmektir. Bu şebeke, İsrail istihbaratının uyuyan hücrelerinden biri olarak kabul edilmekteydi. Askeri istihbarat, İngilizlerin Mısır'dan tahliyesi yaklaştıktan sonra, 1954 yılında casusluk şebekesini etkinleştirmeye karar vermiştir. Bu sıralarda İngiltere ve Mısır arasında, Süveyş Kanalı konusunda İsrail istihbaratının tatmin olmadığı görüşmeler sürmekteydi. Bu nedenle İsrail, Mısır'daki İngiliz ve yabancı kurumlara yönelik bir dizi bombalama operasyonu, Mısır'daki İngiliz çıkarlarını sabote etmeye karar vermiştir. Böylece suç Mısır'a atılacak ve bombalama operasyonları nedeniyle Mısır zor durumda kalacaktır.

Bununla birlikte, grup üyelerinin iletişimi, iletişim mekanizmaları, gizlenme ve kamuflaj gibi alanlarda zayıflıkları nedeniyle ortaya güvenlik zaafı çıkmıştır. Bu şekilde Kahire ve İskenderiye'deki sinema, postane ve Amerikan medya merkezlerine patlayıcı yerleştirme şüphesiyle 11 Mısırlı Yahudi tutuklanmıştır. Bu kişilerin ayrıca İsrail güvenlik servisleri adına Mısır'ın Batı ile ilişkilerini sabote ettiklerinden şüpheleniliyordu. Bu sanıklardan ikisi idam cezasına, altısı ise uzun hapis cezalarına çarptırılmıştır. İki İsrail ajanı ise, duruşmalara katılmadıkları halde hapis cezasına çarptırılmıştır.⁶⁶⁹

İsraili kaynaklar, Suzanna şebekesinin üyelerinin Mısır'ın para vermesi nedeniyle, çifte ajan Avray El-Ad'ın verdiği bilgiler sayesinde tutuklandığını ifade etmiştir. Bu nedenle bu davanın İsrail güvenlik teşkilatında ve İsrail siyasi dünyasında büyük yankı uyandırdığı iddia edilmiştir. İsrail tarafından El-Ad tutuklanmış, vatana ihanet suçlamasıyla on yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.⁶⁷⁰

2. Jean Leonas Thomas Şebekesi

İsrail istihbaratı, Mısır Ordusu ve Mısır'daki tüm siyasi, sosyal, ekonomik ve askeri konular hakkında bilgi toplamak için Ermeni kökenli bir Mısırlı olan Jean Leonas

669 Ephraim Kahana, "Analyzing Israel's Intelligence Failures ", (Şubat 2005), p 262-264.

670 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*, p 25.

Thomas'ı görevlendirmiştir. Thomas, 1958 yılında bilgi toplamak için bir casusluk şebekesi kurmuştur. Bu şebekede ismi kayıtlara geçmiş bir dizi ajan vardır. Bunlar, şebeke için fotoğrafçı olarak çalışan Grace Jacob Tanilian, tüccar George Shafiq Dahaqian, tüccar Boulder Baba Zoğlu, Mısır Topçu Okulu'ndaki askeri bilgi ve belgeleri toplamaktan sorumlu Mohamed Ahmed Hassan ve İsrail istihbaratının kendisiyle temasa geçtiğini Mısır istihbarat servislerine bildiren Silahlı Kuvvetlerde subay Adib Hanna Kyrollos'tur.⁶⁷¹

Jean Thomas, Mısır istihbaratının herhangi bir faaliyetinden önce, şebeke üyeleri sayesinde yürüttüğü güvenlik ve istihbarat çalışmaları sayesinde Mısır istihbaratını bir süre geride bırakabilmiştir. Bu şekilde şebeke üyeleri arasında iletişim ve iletişim mekanizmaları sürdürülmüştür. Bu süreçte özellikle Ajan Mohamed Ahmed Hassan, ülkesi Mısır hakkında özellikle askerî açıdan birçok bilgi vermiştir. İşyerinden aldığı belgeleri Thomas'ın kiraladığı daireye getirmekte, orada belgeleri kopyaladıktan sonra tekrar yerine götürüp koymaktaydı. Thomas ayrıca askeri birimlerin adlarını ve yerlerini bulma konusunda Mohammed Ahmed Hassan'ı kullanmıştır. Hassan casusluk şebekesine elli Mısır poundu karşılığında sürekli olarak hizmet vermiştir. Bu durumun Mısır istihbaratı tarafından tespit edilmesi üzerine, Mısır istihbaratı izleme yapmış ve Mohamed Ahmed Hassan 1959 yılında tutuklanarak idam cezasına çarptırılmıştır. Bu süreçte şebekenin diğer üyeleri de tutuklanarak askeri mahkemeye çıkarılmıştır.⁶⁷²

3. İskenderiye Limanı Şebekesi

İskenderiye Limanı Şebekesi, bölgedeki savaş gemileri hakkında bilgiler, Mısır hava savunmasının sırları, Mısır ticari donanması, İskenderiye Limanının fotoğrafları ve suyun derinliği hakkında bilgi toplamakla görevlendirilmiş bir İsrail casusluk ağıdır. Grup aynı zamanda, siyasi ve ekonomik koşullar ve komünizm tehdidi hakkında bilgi toplamakla görevlendirilmiştir. Bu çatı altında tutuklanan en önemli ajanlar arasında Mısırlı mühendis, İsveç gemisi Gilbert Ason'un kaptanı Mohsen al-Raheb ve Kahire'deki Filipin Büyükelçiliğinde askeri ataşe olarak görev yapan Yarbay Mayogana'dır. Bu şahıslar

671 Yusuf Hasan Yusuf, *Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, s 84-86.

672 SalihAldiyn Zahrin, *Mawsueat Al'amn*, 7.cilt, s 81-82.

tespit edildikten sonra, 17 Şubat 1971'de Mısır istihbaratı tarafından sınır dışı edilmiştir.⁶⁷³

5.1.1.4. Avrupa'daki Mossad Faaliyetlerine Karşı Mücadele Etmek

Zaman içinde Mısır istihbarat servisleri, İsrail istihbarat servislerinin Mısır'daki faaliyetlerini takip etmek için istihbarat çabalarını yoğunlaştırmıştır. Mısır İstihbaratı ayrıca, Mossad'ın Mısır ajanlarını ve casuslarını, görüşmeleri için zemin olarak kullandıkları Avrupa ülkelerinde de takip etmeye karar vermiştir. Zira ajanlar için güvenlik görüşmeleri ve eğitim bu ülkelerde yapılmaktaydı. Bu yüzden Mısır İstihbaratı, Kahire, İngiltere ve Avrupa ülkelerindeki ajanları üzerinden iletişim kanalları açarak karşı hamleler yapmıştır. Bu meyanda Mossad ajanlarının hareketlerini ve gerçekleştirdikleri gizli yazışmaları takip etmiş ve Mısır ulusal güvenliği açısından sıkıntılı bilgiler ele geçirmiştir. Mısır Yönetimi, Ekim 1973 Savaşı'nda İsrail ajanlarını aldatmayı ve onları Mısırlı liderlerin İsrail ile karşılaşmaya yönelik Mısır'ın hazırlıklarını ele geçirme çalışmalarını bertaraf etmiştir. Mısır İstihbaratı bu açıdan stratejik aldatma planı yaparak tuzaklar kurmuş ve Mossad ajanlarına tamamen yanlış bilgiler sağlamıştır.⁶⁷⁴

5.1.1.5. Mossad'a Sızmak

Mısır'ın 1948'den 1967 savaşına kadar İsrail işgalinden bu yana uğradığı yenilgilerin ardından, Mısır askeri ve güvenlik kurumları, İsrail'den intikam almayı hedeflemiştir. Bu şekilde Mısır'ın Arap ülkelerinde ve uluslararası kamuoyundaki onurunu geri kazanmayı düşünmüştür. Bu istek, güvenlik ve askeri yapıların modern yöntemlerle gelişmesine ve çalışanların verimliliğinin arttırılmasına etki etmiştir. Mısır İstihbaratı, Mısır İstihbaratı için çalışmak üzere Arap ve yabancı ajanlar aracılığıyla Mossad'a sızmaya, bu kişileri İsrail'e yerleştirmeye ve siyasi, askeri ve güvenlik alanlarında görev yapan önemli şahsiyetlere yaklaşmaya karar vermiştir. Mısır, gerçekleştirdiği bazı sızmalarda başarılı olurken, bazılarında ise başarısız olmuştur. Bu kısımda Mısır İstihbaratı tarafından Mossad'a yapılan en önemli ve ünlü sızma operasyonları değerlendirilecektir.

673 Qasi Eadnan Eabasi, *Almukhabarat Al'iisrayiyyia ve intifadat Al'aqsa*, s50.

674 Nabil Faruq, *Almukhabarat Almisria Bayn Alwaqie ve alhial* (Kahire: Tajmiye Amr Fox), s10-37.

• Raafat Al-Jamal

Mısır İstihbaratı, Araplar tarafından Raafat Al-Jamal adıyla bilinen kişiyi, Mısırlı bir istihbaratçı olarak İsrail'e karşı kullanmak suretiyle, karmaşık bir güvenlik operasyonunda Mossad'a sızmayı başarmıştır. O dönemde Mısır istihbarat başkan yardımcısı olan emekli Tümgeneral Mohamed Rashad, 1967-1973 yılları arasındaki dönemde eğitim ve takip sürecini yönetmişti. Tümgeneral Rashad, İsrail tarafından yayınlanan ve Al-Jamal'in Mossad için çalışan bir ajan olduğuna dair birçok hikâye olduğunu ve Mısır istihbaratının yemi yutmuş görünerek, Mossad'a sızdıklarını söylemiştir. Al-Jamal Mısırlı bir adamdır ve Mısır İstihbaratı için bir casus olarak kullanılmıştır. Mısır İstihbaratı onun gönderdiği tüm bilgileri doğrulamış ve kanıtlamıştır.

Al-Jamal, askeri teşkilata, özellikle İsrail Hava Kuvvetlerine sızmayı başarmıştır. Mısır'ın sonraki dönemlerde İsrail'le yüzleşmek için inşa ettiği füze sistemini inşa etmesine yardımcı olan bilgileri elde etmeyi başarmıştır. Aynı zamanda Al-Jamal Mısırlılara omuzdan ateşlemeli füze sistemleri ile ilgili bilgiler aktarmıştır. Al-Jamal'in amiri Rashad, İsrail Savunma Bakanlığı'nda üst düzey yetkileri olan, geniş bir ajan ağının içinde olduğunu belirtmiştir. Al-Jamal'in verdiği bilgiler, özellikle 1973 Ekim Savaşı'nda önemli bir rol oynamıştır. Al-Jamal İsrail'den tamamen ayrılıncaya kadar Mısır İstihbarat Servisi için çalışmaya devam etmiştir. Mısır İstihbaratından ayrıldıktan sonra, Jack Biton adıyla ve Alman eşiyle 1982'deki vefatına kadar Almanya'da yaşamıştır.⁶⁷⁵

• Subay İsrail Pierre⁶⁷⁶

Yukarıda kendisiyle ilgili malumat verilen Raafat Al-Jamal, İsrail hükümetinde güvenlik danışmanı olarak görev yapan ve İsrailli bir üniversite profesörü olan Pierre'yi işe almayı başarmıştır. Pierre'nin kadınlara karşı zaafının yanı sıra, ciddi bir mali krizden muzdarip olduğu için onu para karşılığında çalışmak için işe almıştır. Raafat Al-Jamal, Pierre'nin bu zaaflarından yararlanmış ve istediği bilgilere bazen para, bazen de kadın karşılığında erişebilmiştir. Pierre'nin Mısır İstihbaratına verdiği bilgiler arasında, İsrail liderlik

675 ALARABIYA NEWS, *Ex-intelligence official: Egyptian spy 'Raafat el-Haggan' didn't work for Mossad* (Erişim 26.şubat.2020. <https://bit.ly/32oJa4H>)

676 İsrail Pierre, İsrailli bir casus ve tarihçidir. 9 Ekim 1912'de Avusturya'nın Viyana kentinde doğdu. 1938'de Filistin'e vardıktan sonra Haganah'a katıldı ve İsrail Ordusunda Yarbay rütbesine ulaştı. 1949'da askerlikten emekli olduktan sonra Tel Aviv Üniversitesi Askeri Tarih Bölümü'ne başkanlık etti. David Ben-Gurion, 1948-1949 İsrail Bağımsızlık Savaşı'nın resmi tarihini hazırlaması için onu görevlendirdi. 1961'de casusluk suçlamasıyla tutuklanan Pierre, 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 1966'da vefat etti.

toplantılarının tutanakları, İsrail zırhlı araçlarının neredeyse tam sayısı, askeri depolar ve türleri hakkında bilgiler, silahlar ve detayları hakkında bilgiler yer almaktadır. Yine Pierre tarafından subayların, komutanların ve yardımcılarının isimleri tek tek tam liste olarak sağlanmıştır. Pierre, Al-Jamal'in verdiği talimatlar istikametinde İsrail hükümetinin gizli belgelerinden bilgiler sağlamıştır. Al-Jamal bu bilgileri, Fransa'daki Mısır İstihbarat bürosuna göndermekteydi. Oradan Kahire'deki Mısır İstihbarat merkezine ulaşmaktaydı.⁶⁷⁷

Bununla birlikte Mısır İstihbaratı, yaklaşan herhangi bir çatışmada kullanılacak bilgilere erişmek amacıyla, İsrail İstihbarat servislerine karşı bir dizi sızma operasyonu gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede Yahudiler de dahil olmak üzere farklı milletlerden oluşan 23'ten fazla ajan toplanmıştır. Bu kişilerden bazıları bilgiye erişim sağlamayı başarırken, bazıları ise suçüstü tutuklanmış ve İsrail'de yargılanmışlardır.⁶⁷⁸

5.1.1.6. Camp David Anlaşmasının Ardından Mısır'ın İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi

İsrail istihbarat servisleri, Mısır'ı İsrail'le bağlayan Camp David Anlaşmasına rağmen, Mısır hakkında bilgi toplamaya odaklanmıştır. Bir yıl önce Mısır güvenlik servisleri bir dizi İsrail casus ağını ortadan kaldırmayı başarmış ve İsrail tarafından Mısır İstihbaratına sızmaya çalışan ağ açığa çıkmıştır.

Bu süreçte Mısır İstihbaratı, Mossad için çalışan düzinelerce casus ağını dağıtmayı başarmıştır. Günümüzde İsrail'in, Mısır başta olmak üzere tüm Arap ülkelerinde hala gizli ajanları mevcuttur. Bu nedenle Mısır İstihbaratının, anavatanında kendisine ihanet eden ajan ve casuslarla yüzleşmeyi bitiremediği söylenebilir.

5.1.2. Suriye'nin İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi

Suriye istihbarat servisleri, Suriye üzerindeki Fransız mandasının sona ermesinden sonra, 1945 yılında kurulmuştur. Ajansın ana görevlerinden biri, kuruluşunun başında Suriye'nin iç ve dış işlerini takip etmektir. Fakat ajansın görevleri, 1948 yılında İsrail'in Filistin'i işgalinden sonra genişlemiştir. Bu süreçte Suriye istihbarat servisleri, İsrail

677 Jamal al-Din, *Fadayih almusaad - min maarik almuhabarat alearabiyye mae israil* (Mısır: Matbaeat Dar akhbar alyawm), s. 109-111.

678 SalihAldiyn Zahrin, *Mawsueat Al'amn*, 7.cilt, s. 307-309.

Ordusu ve İsrail istihbarat servisleri tarafından yürütülen İsrail faaliyetleri hakkında istihbarat bilgileri toplamakla görevlendirilmiştir.⁶⁷⁹ Çabaları neticesinde, Suriye istihbarat servisleri de İsrail içinde kendi lehlerine işleyen casus ağları kurmayı başarmıştır. Bu ağlar aracılığıyla, Quneitra üslerinin kuzeyindeki, Filistin'deki ve Lübnan'ın güneyindeki İsrail yerleşimlerine karşı silahlı operasyonlar gerçekleştirebilmiştir.⁶⁸⁰

İsrail İstihbaratının o dönemdeki şefi olan Albay Binyamin Jabali döneminde, İsrail'le Suriye arasında gerçekleşen bir olay bu konuda bahse değer görünmektedir. 8 Aralık 1954 gecesı beş İsrail askeri, Suriye topraklarında bir istihbarat görevini yerine getirirken tespit edilmiş ve tutuklanmıştır. Bu şahısların görevi, Golan Tepeleri'ndeki Suriye Ordusu mevzilerinin telefon hatlarına bağılı casus cihazın rutin bakımı, yani pillerinin değiştirilmesi anlamına gelmekteydi. Suriye istihbaratı tarafından tutuklanan İsrail askerleri, Şam'da bulunan kötü şöhretli Mezze Hapishanesi'ne nakledilmiştir. Burada hücre hapsinde tutuldular, sorguya çekildiler ve çeşitli işkenceler gördüler. Bu İsrail askerlerinden biri olan Uri Hahn, Suriye'deki askeri darbeden sonra intihar etmiştir. Bu hadise, Albay Jabali'nin kariyerindeki kötü olaylardan biri olmuş, onun bu sahadaki prestijini bitirmiştir.⁶⁸¹

Bahsi geçen olaydan sonra Suriye Baas Partisi 1963'te hükümetin kontrolünü ele geçirmiştir. Bu süreçte de Suriye İstihbarat Servisi, İsrail Ordusu ve faaliyetleri hakkında bilgi toplamak için dış faaliyetlerine devam etmiştir. İsrail'in silahlarına ve Suriye'ye karşı planlarına dair birçok bilgi elde edilmiştir. Suriye İstihbaratı, İsrail'in faaliyetlerini takip edebilmek için İsrail'den bir dizi ajan işe almıştır. İsrail Suriye varlığına stratejik bir tehdit olarak görüldüğü için, Suriye istihbarat servisleri, İsrail'in Suriye ile ilgili faaliyetlerini takip etmeye özellikle odaklanmıştır. Bu dönemde İsrail İstihbaratının, Suriye Ordusunun hazırlıklarını ve çalışmalarını aktif olarak öğrenmeye çalıştığı açık bir durumdur. Bu nedenle Suriye istihbarat servislerinin İsrail hareketleri hakkında bilgi toplamak için İsrail İstihbaratına sızmaya veya yerleşim yerlerinde bilgi toplamaya çalışması normal bir durumdur. Suriye İstihbaratının İsrail İstihbaratına sızmaya çalıştığı birçok vaka vardır ve bunlardan bazıları kayda değer başarı elde etmiştir. Bazıları da

679 Philip Shukry Khoury, *Syria and the French Mandate: The Politics of Arab Nationalism, 1920-1945* (London: Tauris, I.B, 1987), p. 78.

680 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s63.

681 Raymond Cohen, "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign", p100-140.

Suriye İstihbaratının kendilerine verdiği görevlerin yerine getirilmesi sırasında veya sonrasında tutuklanmıştır.⁶⁸²

Eli Cohen'in Yakalanması Ve İdam Edilmesi

Eli Cohen'le ilgili şüphelerin artması, Suriye hükümetinde meydana gelen değişiklikler içinde, İstihbarat Servisinin başına, Eli Cohen'e asla güvenmeyen Albay Ahmed el-Süveydani'nin geçmesi nedeniyle olmuştur. Cohen, 1964 Kasım ayında İsrail'i ziyaret ettiğinde, İsrail İstihbaratı durumdan endişe ederek bir daha Suriye'ye dönmemesi talimatını vermiştir. Fakat daha sonra, Suriye hükümetindeki ilişkileri ve tanıdıklarından edindiği bilgilerin önemi nedeniyle kendisine tekrar Suriye'ye gitmesi söylenmiştir.⁶⁸³

Bu dönemden sonra Cohen tekrar Suriye'ye gelmiş, fakat davranışları değişerek İsrail İstihbaratına daha az bilgi gönderdiği tespit edilmiştir. Bu süreçte Suriye İstihbaratına danışmanlık yapan Rus istihbaratçılar, İsrail'e bilgi sızdırıldığı tehlikesini tespit etmiştir. Uzmanlar önce bilginin gönderilme kaynağını belirlemiş, modern kaynaklar kullanılarak bu kaynağın Eli Cohen'in evi olduğu tespit edilmiştir. 26 Ocak 1961'de Albay Ahmed el-Süveydani liderliğindeki Suriye istihbarat memurları baskın düzenlemiş ve Eli Cohen'in yanı sıra haber verirken yakalanan *Flagrante Delicto* da tutuklanmıştır. İsrail'e radyo dalgaları üzerinden bilgi aktarıldığı ve o anda İsrail İstihbaratına çekilen bir telgrafla Eli Cohen'in, Suriyeli yetkililerin eline geçtiği Arapça ve Latin harfleriyle bildirilmiştir.

Yargılanan Cohen idam cezasına çarptırılmış, 18 Mayıs 1965 günü sabaha karşı saat 02.00'de hücrelerinden çıkarılmış ve Marjeh Meydanı'ndaki bir polis karakoluna nakledilmiştir. Hayatının son anlarında yanında olması için Suriye Yahudileri Hahambaşısı Nassim İndipo Cohen yanına getirilmiştir. Haham, Eli Cohen'le birlikte son bir defa dua etmiştir. Ayrıca Cohen'in isteği üzerine eşi Nadia'ya vasiyet şeklinde bir mektup yazmasına izin verilmiştir.⁶⁸⁴

Diğer taraftan, 1971'de Suriye İstihbaratı, İsrail'in işgali altında olan Golan Tepeleri'nde bulunan Mecdal el-Şems köyünden bir aile bulmuş ve bu aile İsrail Ordusunun hareketlerini ve faaliyetlerini izleyerek Suriye istihbarat servislerine sunmuştur. Bu

682 George M Haddad, *Devlin F. John., The Ba'th Party: A History from Its Origins to 1966* (Stanford, California: The Hoover Institution Press, 1976), pp. 218-120.

683 The Online Hadracha Center, *Eli Cohen-executed* (erişim tarihi: 31.ocak.2021). <https://bit.ly/3wub9N6>

684 Dunstan, Simon, *The Six Day War 1967: Jordan and Syria* (Britain: Bloomsbury Publishing, 2013),p 22-23.

ailenin bilgi toplama faaliyetleri 1973'te tutuklanıncaya kadar devam etmiştir. Deşifre olmaları Suriye sınırına girmeye çalışan bir kişiyi vurarak İsrail Ordusu tarafından keşfedilmeleri nedeniyle olmuştur. Bu esnada ailenin elinde İsrail hakkında bilgiler içeren belgeler, özellikle Golan Tepeleri'nde bulunan askeri karargahla ilgili kayıtlar, bir dizi İbranice gazete ve haftalık dergi bulunmuştur. Aile toplanıp sorgulandıktan sonra, Suriye İstihbaratının yararına çalıştıklarını itiraf etmiştir.⁶⁸⁵

Ayrıca Suriye İstihbaratı, Filistinli silahlı grupları, özellikle El-Fetih ve Filistin Kurtuluş Halk Cephesini, İsrail içinde gerçekleştirilen saldırılarda desteklemiştir. Bu destek, Güney Suriye'deki İsrail yerleşimlerine yapılacak saldırıları da kapsamaktadır. Suriye'nin desteği, askeri saldırılar yapmak için gerekli eğitimlerin ve silahların sağlanması şeklinde olmuştur.⁶⁸⁶

İsrail İstihbaratı 1970'lerde Suriye'nin sınırları dışında silahlı ve askeri operasyonlar yapması hakkında Avrupa ülkelerinde kulis oluşturmaya çalışmıştır. Suriye'nin Golan Tepeleri ve Kuzey İsrail'de, İsrail'e karşı gerilla ve komando operasyonlarına katıldığı ve bu şekilde Suriye'nin İsrail'e karşı yapılan askeri operasyonlara ve bombalama eylemlerine katılması, Arap ve Avrupa ülkelerinde çeşitli tepkilere neden olmuştur.⁶⁸⁷

5.1.3. Lübnan'ın İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Mücadelesi

Lübnan, İsrail'in Mossad üzerinden özellikle mezhepler arasında çeşitli casusluk ağları oluşturmaya çalıştığı Arap ülkelerinden biridir. 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgalinden bu yana, Lübnan İsrail sistemi içinde özel bir ilgi odağı haline gelmiştir. Mossad, tüm siyasi, ekonomik ve dini alanlarda Lübnan'ın iç durumu hakkında istihbarat toplamaya çalışmıştır. Aynı zamanda Lübnan mezhepleri arasındaki anlaşmazlığı derinleştirmek de İsrail'in hedeflerinden biri olmuştur. Bu durum, Lübnan Devletini İsrail'in faaliyetlerine karşı mücadele etmek ve bunlarla yüzleşmek için bir istihbarat servisi kurmaya sevk etmiştir.

Lübnan, Lübnan'dan ayrılan ikinci Fransız bürosundan elde edilen bilgilere dayanarak, Ağustos 1945'in başında Lübnan Ordusunda bir istihbarat dairesi olarak "İkinci Büro"

685 Said Aljazayiri, *Elmuhabarat velalam*, 2. cilt, s.52.

686 Diane Tueller Pritchett, "The Syrian Strategy on Terrorism: 1971-1977," *Conflict Quarterly*, 8/3 (Summer 1988), pp. 27-48.

687 Diane Tueller Pritchett, "The Syrian Strategy on Terrorism: 1971-1977," pp. 27-48.

kurulmasının temellerini atmıştır. Lübnan istihbarat servisleri aşağıdaki ilkelere dayanmaktadır.

1- Ordunun ve vatanın güvenliği için gerekli bilgileri çeşitli insani ve maddi yollarla araştırmak ve toplamak. Ajanlar, sırları ifşa etmek, özel cihazların raporları, telefon dinleme, özel yayınlar, gözetleme, casusluk, bilgi, konuşmalar, basın, bilgi alışverişi, bilimsel raporlar ... vb.

2- Farklı kaynaklardan toplanan bilgileri tasnif etmek, sıralamak, incelemek, analiz etmek, kesintiye uğratmak, eleştirmek ve bu şekilde bilgilerin geçerliliğinden emin olmak. Daha sonra uzman görüşlerinden istifade ederek sonuçlandırmak. Ardından bu bilgileri hiyerarşik olarak daha yüksek askeri ve sivil yetkililere sunmak⁶⁸⁸.

Lübnan Ordusundaki istihbarat çalışmaları konusunda, kadro ve eğitimli personel eksikliği ve bütçe yetersizliği nedeniyle İkinci Büronun faaliyete geçmesi, kuruluşunun ilk yıllarında engellenmiştir. Ancak, özellikle Mısır'a yönelik üçlü saldırı, bu açıdan Lübnan'ın jeolojik konumu, yabancı istihbarat ağlarının bolluğu, casusluk, kaçakçılık ve sabotajların ardından Lübnan'daki güvenlik olaylarının artması nedeniyle, 1956 yılında ofisi geliştirme çalışmalarına neden olmuştur. Bu dönemde ofisin bütçesi arttırılmış, faaliyetleri, çıkarları ve çalışma kapsamı genişletilmiştir. Özellikle 1958'de Lübnan'da patlak veren olaylar sırasında, Lübnan'ın siyasi hayatında, ordu içinde istihbaratın önemi ve müdahalesi genişlemiştir. İkinci ofisin Lübnan siyasi yaşamındaki rolü, Tümgeneral Shibab'ın cumhurbaşkanlığa gelmesiyle güçlenmiş ve onun 1970 yılına kadar süren başkanlığı döneminde Lübnan rejimi ve devletin bel kemiği olmuştur.⁶⁸⁹ Lübnan Devleti, genellikle aktif olan istihbarat hücreleri bakımından zengindir. Aşağıda, Lübnan güvenlik servisleri tarafından tutuklanan en önemli istihbarat ağlarından bahsedilecektir.

1 Ocak 1961 tarihinde, aynı anda Suriye ve Lübnan'da faaliyet gösteren bir İsrail casusluk şebekesi açığa çıkmıştır. Yine Suriye İstihbaratı ve Lübnan İkinci Büro arasındaki ortak iş birliği çerçevesinde, Lübnanlı bir rahip olan Cemil el-Karh'ın yönettiği casusluk ağının üyeleri Haziran 1954'de tutuklanmıştır. Bu şebekenin Şam ve Beyrut'u ana üs yaptığı tespit edilmiştir. Şebekenin iş birliği yaptığı kişiler arasında, İsrail Ordusunda eski bir

688 Ahmed Alou, *"İstihbarat, Yasağı İzleme ve Başa Çıkma Sanatı"*, Lübnan Ordusu web sitesi, (Erişim 20 Eylül 2020). <https://bit.ly/2QDsseX>.

689 Ahmed Alou, *"İstihbarat, Yasağı İzleme ve Başa Çıkma Sanatı"*.

subay olan ve Lübnan'daki İsrail casus şebekesinin başı olan Lübnanlı bir Yahudi vardır. Asıl adı Farid Haddad olan kişi Robert Totah ismiyle tanınmıştır. Totah, Lübnan, Suriye ve Filistin'deki Evanjelik kiliselerden sorumluydu. Çevresinde Suriyeli, Lübnanlı ve diğer milletlerden terhis edilmiş askerler de dahil olmak üzere arkadaşlar toplamış ve onları İsrail İstihbaratı için çalışan bir casusluk şebekesine katmıştır. Onlardan çoğunlukla Suriye Ordusu, silahları, teçhizatları ve mühimmat depoları hakkında askeri bilgilerin yanı sıra, Lübnan Ordusu hakkında da kısmi bilgiler sağlamıştır.⁶⁹⁰

29 Aralık 1961 tarihinde Suriye istihbarat servisleri, liderliği bilgilendiren Suriyeli Teğmen Fayez Gerges ile görüştüktan sonra, El-Karh ve karısı Victoria'yı tutuklamıştır. El-Karh'ın yakalanması, Suriye İstihbaratının El-Karh'ı tuzağa düşürmesi üzerine olmuştur. 9 Ocak 1962'de Suriye ve Lübnan istihbaratı, El-Karh'ın Ashrafieh'teki Bastouli'nin evine girmiştir. Buradaki bir Meryem Ana heykelinin içinde, bir kablosuz iletişim cihazı, arşivler, belgeler ve bir kamera bulunmuştur. Yapılan soruşturmanın ardından El-Karh Şam'da suçlu bulunmuş ve asılarak idam edilmiştir. Ayrıca Lübnan hükümeti, Suriye hükümetinin iade talebine Bastouli ve iki arkadaşıyla yanıt vermiştir. Bu şahıslar da Suriye'de yargılanmış ve 11 Ocak 1971'e kadar hapsedilmiştir.⁶⁹¹

Dönemin Lübnan Maliye Bakanı Rashid Karami, 1960 yılında bakanlığın fonundan zimmetine para geçirdiği şüphesiyle, İkinci Büroda çalışan Mahmoud Awad hakkında bilgi istemiştir. Bu vazifeye Saad Gaby Lahoud atanmıştır. Bu şahıs, Beyrut'taki askeri şubenin başındaydı ve Awad'ın telefonunu takip etmek için görevlendirilmiştir. Gizli dinleme, Awad'ın Shula adında bir kadınla olan ilişkisini ortaya çıkarmıştır. İkilinin aralarında gizemli bir diyalog olduğu ve bazen semboller, bilmece ve belirsiz isimlerle konuştukları görülmüştür. Bu durum Lahoud'un ilgisini çektiği için, kadını araştırmak istemiştir. Kadının Wadi Abu Jamil Mahallesinde yaşayan Lübnanlı bir Yahudi olduğu, adının Shula Mayer Cohen olduğu ve daha sonra "Lülü" olarak adlandırıldığı ortaya çıkmıştır. Shula Mayer Cohen ile ilişki, İkinci Bürodaki iş birlikçilerden Milad al-Karh ve onu 1956 yılından beri tanıyan Mahmoud Awad aracılığıyla kurgulanmıştır. Kadının daha sonra Cohen ağının üyeleriyle ve güneydeki Hayyam kasabasının sakinlerinden El-Abdullah ailesi ile ilişkileri olduğu tespit edilmiştir. Shula, Lübnanlı büyük şahsiyetler ve siyasetçilerle önemli ilişkiler kurmayı başarmıştır. Mahmoud Awad da işe alım görevlisi

690 İylaf Sitesi, *lûbnan: " Amaktab alththani hakim alzl"* (Erişim 20 Eylül 2020). <https://bit.ly/3tsFsCY>.

691 İylaf Sitesi, *Lûbnan: " almaktab alththani hakim alzl"* (Erişim 20 Eylül 2020).

olarak işe alımlar yapmış ve bilgi karşılığında ona para vermeye çalışmıştır. İkinci Büro Cohen'i izlemekte, telefon görüşmelerini dinlemekte ve faaliyetlerini filme almaktaydı. Lahoud liderliğindeki İkinci Bürodan bir güç, 9 Ağustos 1961 gecesi Shula'nın evine baskın düzenleyerek onu tutuklamıştır. Mahmoud Awad ve Beyrut'ta El-Abdullah ailesinden birkaç kişi de aynı gece tutuklanmıştır.⁶⁹²

Shula Mayer Cohen, İsrail için altı yıldan fazla casusluk yaptıktan sonra, Lübnanlı Yahudiler de dahil olmak üzere ağında bulunan 12 üyesiyle birlikte tutuklanmıştır. Shula düşmanla iletişim kurmaktan ve İsrail'e Yahudi kaçakçılığı yapmaktan askeri bir mahkemede yargılanmış, idam cezasına çarptırılmış, fakat cezası 20 yıl hapis cezasına çevrilmiştir. Hapis cezası, 1967 Savaşı'ndan sonraki esir değişimi anlaşmasına kadar sürmüştür. Mahmud Awad ise, Temmuz 1962'de, askeri mahkemede yargılanmadan önce, geçirdiği kalp krizi sonucu ölmüştür.⁶⁹³

Shula Mayer Cohen'in ağının tutuklanmasından sonra, Lübnan İstihbaratı yine Mossad ile çalışan Rachel Rafoul Elit isimli bir ajanı daha tutuklamayı başarmıştır. Bu şahıs da İsrail'e, Lübnan Ordusu, askeri alanlar, askeri teçhizat ve türleri hakkında bilgiler aktarmakla ilgilenmiştir. Elit, Lübnan İstihbaratı tarafından suçüstü yakalanarak tutuklanmıştır.⁶⁹⁴ Lübnan'ın bu süreçte istihbarat alanında önemli faaliyetler yürüttüğü ve önemli operasyonlar gerçekleştirdiği açıktır.

Yine Lübnan güvenlik servisleri, 1971'de Aitaroun köyünde yaşayan Ahmed Zahir liderliğindeki bir casusluk şebekesini ortadan kaldırmıştır. Ayrıca, düşmanla iş birliği yapmak ve Filistinli gerilla grupların İsrail'e karşı silahlı faaliyetleri hakkında bilgi verdiği tespit edilen ajan Nayef Al-Badawi ve Ajan Yarın gibi bazı kişiler de tutuklanmıştır. Bu şahıslar, İsrail İstihbaratıyla iş birliği yaptıklarını ve Filistinli savaşçılar hakkında bilgi verdiklerini kabul etmiştir.⁶⁹⁵

Öte yandan, İsrail İstihbaratı Lübnan-Filistin sınırındaki Al-Bustan isimli bir köyden Nayef Mustafa'yı ağına almayı başarmıştır. İsrail bu şahıs üzerinden, Lübnan köyleri ve bunlardan çıkan silahlı faaliyetler ve bunlardan sorumlu olanlar hakkında bilgi toplamak

692 SalihAldiyn Zahrin, *Mawsueat Al'amn*, 7.cilt, s.100-101.

693 Hatam Khuri, *Shula Cohen Akhtar Jasusa Earafaha Alshrq Al'awsata* (Suriye: Dar Alyaqdat Lilnashr Waltawziei, 1993), s. 20-70.

694 SalihAldiyn Zahrin, *Mawsueat Al'amn*, 7.cilt, s.103.

695 SalihAldiyn Zahrin, *Mawsueat Al'amn*, 7.cilt, s.101.

amacıyla bir casusluk şebekesi kurmuştur. Bu ağ ayrıca, Filistinli Fedailerin düşman tesislerine, karargahlarına ve personeline karşı komando operasyonları gerçekleştirmek için işgal altındaki Filistin topraklarına sızması hakkında bilgi toplamakla görevlendirilmiştir. Lübnan istihbarat servisleri, Nayef Mustafa'yı yetmişli yılların başında tutuklamayı başarmıştır. Mustafa, İsrail istihbarat servislerine ayda 400 Lübnan poundu karşılığında hizmet verdiğini itiraf etmiştir. Bu çerçevede İsrail istihbaratına Filistinli Fedailerin hareketlerini bildirdiğini, bu konuda eğitim aldıktan sonra, İsrail istihbaratından verilen bir kablosuz cihazla bilgi gönderdiğini açıklamıştır.⁶⁹⁶

Bunlarla birlikte, Filistin direniş örgütleri, 9 Ocak 1975'te Filistin örgütünün binalarından biri için kroki hazırladığı sırada, bu çalışmanın üçüncü bölümünde hakkında bilgi verilen Bayoumi'yi tutuklamayı başarmıştır. Aynı ağ içinde bulunan ve kalp krizi sonucu ölen Jamil Al-Karh, diğer üç yardımcısının ismini açıklamamıştır. Yine aynı ekibin elemanlarından biri olan Roberto ortadan kaybolduğu için tutuklanamamıştır. Lübnanlı yetkililer Bayoumi'yi mahkemeye çıkarmış ve Bayoumi on yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Şebeke üyeleri, Lübnan'da yürüttükleri bombalama operasyonlarından sorumlu olduklarını, Filistinliler ile Lübnanlılar arasındaki anlaşmazlıkları körüklediklerini, camilere ve kiliselere bomba atarak Lübnan toplumunun içindeki Sünniler ve Şiiler gibi çeşitli mezhepler ve farklı dinden olan kişiler arasında dini anlaşmazlıkları tahrik ettiklerini itiraf etmiştir.⁶⁹⁷

Lübnan'daki faaliyetlerin aktarıldığı bu kısımda, Hizbullah'la ilgili değerlendirmeler yapmak yerinde olacaktır. Hizbullah, İsrail'in 1982'deki Lübnan işgali sırasında, İran'ın desteğiyle doğmuş bir oluşumdur. Parti, İsrail'le savaş sürerken, o sırada işgal altındaki güneyde, gerilla savaşının avantajıyla ana güç haline gelmiş ve Şii bölgelerde hızla yayılmıştır. Örgüt içinde birinci sıradaki liderlik sınıfı, çalışmalarında iki modeli ölçü olarak almıştır. Bunlardan biri Filistin Örgütü'nün güvenlik aygıtı, diğeri ise Şii Emel Hareketi'dir.⁶⁹⁸ Hüseyin Halil, 1982'de Bekaa'da partinin güvenlik aygıtını kurmuştur. Akabinde Hizbullah'ın adı, 1990'ların sonlarında ve İsrail'in Lübnan'ın güneyinden

696 Hamza al-Habashi, *Alaistihbarat Elisrayiliyye vedawruha fi alsira alearapi Elisrayiliyi* (Cezayir:2015), s 113.

697 SalihAldiyn Zahrin, *Mawsueat Al'amn*, 7.cilt, s 101.

698 Andre Gerolymatos, *Castles Made of Sand* (New York: Thomas Dunne Books, St. Martin's Press, 2010), p. 173.

çekildiği 2000 yılı ile 2006 savaşı dönemi arasında, güvenlik ve istihbarat çalışmalarında ön plana çıkmıştır.⁶⁹⁹

Hizbullah, İsrail istihbarat servisleriyle başa çıkabilmek için, istihbarat yeteneklerini geliştirmeye odaklanmıştır. Bu noktada Hizbullah, muhbir toplamak ve bu muhbirler üzerinden İsrail Ordusunun Lübnan'ın kuzey sınırlarına konuşlandırılması hakkında bilgi elde etmek için çabalamıştır. Ayrıca askeri sembolleri çözmek, haritaları ele geçirmek, tankların yerlerini belirlemek, bir şekilde imha etmek için kuzey sınırında bulunan kamera ve diğer teknolojik ekipmanlar hakkında bilgi toplamak için İsrail içinde casusluk şebekeleri kurmayı öngörmüştür.⁷⁰⁰

Lübnan güvenlik servislerinin çabaları, İsrail'in 1982 yılındaki Lübnan işgalinden sonra ve bugüne kadar oluşturmaya çalıştığı casus şebekelerini ortaya çıkarmaya devam etmiştir. Bu noktada Lübnan güvenlik servisleri, insan unsuru veya teknolojik unsurlar olarak birçok casus ağını ortadan kaldırma konusunda büyük başarı elde etmiştir. Hizbullah ve güvenlik aygıtı, özellikle 2006 savaşından sonra Lübnan'daki casusluk faaliyetlerinin bertaraf edilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu şekilde Hizbullah, İsrail Ordusuna karşı büyük bir istihbarat avantajı elde etmiş ve Lübnan'ın İsrail'e karşı savaşında zafer kazanmasına neden olmuştur.

2000'lerin sonunda, El Hanan Tannenbaum adlı emekli bir İsrailli albay, Hizbullah'la bağlantılı bir Filistinli olan Qais Obeid ile şüpheli bir iş ilişkisi kurmuştur. Bu iş ilişkisinin Hizbullah tarafından organize edilen bir kaçırma operasyonu olduğu daha sonra ortaya çıkacaktır. Tannenbaum önce Brüksel'e sonra Birleşik Arap Emirlikleri'ne gitmiş ve orada Hizbullah tarafından alıkonulmuştur. Hizbullah Lideri Hasan Nasrallah Beyrut'taki bir konferansta, "Hizbullah'ın şu anda İsrail güvenlik servislerine bağlı bir İsrail subayını tuttuğunu size memnuniyetle bildiriyorum" diyerek bu durumu ilan etmiştir. Zorlu ve karmaşık bir muhteviyata sahip olan bu iş, Hizbullah tarafından bir güvenlik operasyonu çerçevesinde gerçekleştirilmiş ve bir itibar hazinesi olmuştur. Tannenbaum Hizbullah tarafından kaçırıldıktan üç yıl sonra, İsrail'le yapılan bir takas anlaşmasıyla serbest bırakılmış, Tannenbaum ve üç İsrail askerinin cesedine mukabil, İsrail hapishanelerinden

699 Magnus Ranstorp, *Hizb'Allah in Lebanon, The Politics of the Western Hostage Crisis* (New York: St. Martin's Press, 1997), p. 66.

700 Amir Kulick, "Israeli Arabs and Hizbollah's Covert War Against Israel," Institute for National Security Studies (23 Mart 2020). <https://bit.ly/32mYuia>.

435 mahkûm serbest bırakılmıştır.⁷⁰¹ İsrail'in cömert bir pazarlığa girmesi, büyük olasılıkla Tannenbaum'un konuşması ve İsrail'le ilgili daha önemli bilgileri Hizbullah'la paylaşması riskinden ötürüydü.

Hizbullah, 1990'ların ortalarından ve İsrail'in Lübnan'dan 2000 yılında çekilmesinden sonra, İsrail insansız hava araçlarından şifrelenmemiş kısımları indirmeyi başarmıştır. Yine İsrail'in Lübnanlı resmi güvenlik servislerinin istihbarat çabaları ve Hizbullah'ın güvenliğinin bir sonucu olarak, ajanları işe alma kapasitesi büyük bir krize girmiştir. İsrail'i harekete geçiren cihaz, Lübnan Hizbullah'ının faaliyetlerini izlemek için uydu dalgalarını kullanarak büyük ölçüde uzaktan algılama ve gözetlemeye dayanmaktaydı. Fakat Hizbullah, gözetim, takip ve güvenlik operasyonları için unsurlarına değil, sahip olduğu son derece sofistike istihbarat sinyallerine ve elektronik savaş varlıklarına güvenmekteydi.⁷⁰² 2008 yazında, partinin iletişim ağında sofistike İsrail dinleme cihazları bulunduğu için, Hizbullah, Sannine Dağı⁷⁰³ bölgesine yerleştirilmiş bir İsrail casus ağını ortaya çıkarmayı başarmıştır. Bu keşif İsrail istihbarat servislerine bir darbe olmuştur.⁷⁰⁴

Lübnan güvenlik servisleri, Mossad'ın yararına Lübnan'da faaliyet gösteren casus ağlarını çözümleme sürecini sürdürürken, Marjayoun bölgesindeki Bilgi Şubesi, Shebaa isimli bir sınır kasabasından, 28 yaşındaki bir çocuğu (K.J.N) bazı suçlardan tutuklamıştır. Lübnan'ın Nabatiye kenti yakınlarındaki Al-Qusayr kasabasından ajan Mustafa H.S.'nin tutuklanmasının yanı sıra, Emekli Pilot Albay Ziad Al-Saadi de Güney Lübnan'ın doğu kesimindeki Rashaya Al-Fokhar bölgesinde tutuklanmıştır. Ayrıca Lübnan'daki İç Güvenlik Güçleri Enformasyon Birimi, tutuklu Saadi'nin kiraladığı depolara baskın düzenleyerek Bekaa'nın merkezindeki Qab Elias kasabasında, boyama, inşaat ve diğer teçhizata yönelik malzemelere el koymuştur. Bu malzemelerin muhteviyatı ve istihbaratla ilgili olup olmadığı bilinmediği için casuslar üzerinden yapılan soruşturmalar kesinlikle gizli tutulmuştur.⁷⁰⁵

701 Washingtoninstitute, *Israel vs. Hezbollah, Spy vs. Spy* (Erişim 23 Mart 2020). <https://bit.ly/2RN55Rr>.

702 Carl Anthony Wege, "*Hizballah's Counterintelligence Apparatus*", *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 25/4, (2012), pp777-778.

703 Stratfor Lebanon, *Hezbollah's New Mountain Hideaway* (Erişim 26 Mart 2020) <https://bit.ly/34yXMPG>

704 Carl Anthony Wege, "*Hizballah's Counterintelligence Apparatus*", *Intelligence and CounterIntelligence*, pp 778.

705 Carl Anthony Wege, "*Hizballah's Counterintelligence Apparatus*", pp777-778.& Dünya Al-Watan web, *Lebanon: One of the heads of the spy networks was arrested after 36 hours of stalking* (Erişim 26 Mart 2020). <https://bit.ly/3uthSWp>.

Hizbullah Genel Sekreter Yardımcısı Şeyh Naim Kassem şunları söylemiştir:

“Bize bağlı ağların sayısı düzinelere ulaşabilir ve bazıları tutuklu durumdadır. Diğerleri kaçabilir veya ortadan kaybolabilir. Bu ağlar, İsrail tehdidi yalnızca Lübnan sınırlarında ve hava sahasında değil, her evde olduğu için önemlidir. Bugün İsrail tehlikesinin kalbindeyiz. Ve defalarca duyurduğumuz gibi, direniş devam etmeli. Çünkü sorun Shebaa Çiftlikleri değil. Ancak işgalin bir santim sürdüğünü kabul ediyorsanız, bu elimizden alınmıştır. Biz güçlü değildik. Direnişimiz varsa ve düşman bizim tepkimizden korkmasa, onun ülkemize saldırmasını nasıl önleyebiliriz? Lübnan’daki direnişin iki temel hedefi var. Hem insanı hem de toprağı kurtarmak. İsrail Romanları terk etse ve Shebaa Çiftlikleri kurtarılsa bile, İsrail’le yüzleşmenin ve başa çıkmanın tek yolu direniş.”⁷⁰⁶

İsrail ile Hizbullah arasındaki 2006 Savaşı, İsrail istihbaratının düştüğü bir dizi sorunu ortaya çıkarmıştır. Bunlar:

1. İsrail istihbaratının orduya, Hizbullah’ın anti-zırh füze sistemi hakkında yeterli bilgi verememesi.
2. İstihbaratın, Hizbullah’ın savaş gemisini bombalayan füze gibi gelişmiş savaş araçları hakkında bilgi verememesi.
3. Hizbullah’ın köylerde savaşmak için hazırladığı gelişmiş sistem hakkında istihbarat sağlanamaması. Aynı zamanda Kara Kuvvetleri’ne Hizbullah savaşçılarının hareketleri hakkında yeterli bilgi verilememesi.
4. İstihbaratın, Baalbek ve Tire’deki çıkarmalardan önce, elit askeri birliklere doğru bilgi sağlayamaması. Bu durum istihbaratın seçkin birimlere verdiği yanlış bilgiler nedeniyle başarısızlığa dönüştü.
5. Beyrut’un güney banliyölerinde bulunan Hizbullah’ın karar alma merkezine ciddi bir şekilde nüfuz edilememesi.⁷⁰⁷

Lübnan İç Güvenlik Kuvvetleri Genel Müdürlüğü Bilgi Bölümü, 2009 yılının başından geçtiğimiz yıllara kadar, İsrail istihbarat servisi için çalışan 22 casus ağını ortadan kaldırmayı başarmıştır. Bunlara 2010 yılında deşifre edilen on ağ daha ilave edildiğinde, Arap-İsrail çatışması bağlamında, yüzleşmenin arttırıldığı görülmektedir. Bunlardan

⁷⁰⁶ Dünya Al-Watan web, *Lebanon: One of the heads of the spy networks was arrested after 36 hours of stalking* (Erişim 26 Mart 2020). <https://bit.ly/3uthSWp>.& Jaridat alaitihad web, Lübnan yuasil tafkik şabakat altajasus al'israyiyleye. (Erişim 26 Mart 2020). <https://www.alittihad.ae/about-us>.

⁷⁰⁷ 682 Nawaf Al-Zarro, *İsrail ve Hizbullah. harb istihbarat*, (Erişim 29 Mart 2020). <https://bit.ly/3lG3QQ0>.

sonuncusu, güneydeki Filistin kamplarının içinden bir ajanın cezbedilmesi, tutuklanması ve ileri düzeyde profesyonel bir şekilde ele geçirilmesi yoluyla yapılan niteliksel bir operasyonun uygulanmasıdır. Ajana yapılan sorgulama sonucunda, kendisinin 2005 yılından beri düşman için çalıştığı ve önemli bilgiler sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu operasyon Lübnan'daki Enformasyon Dairesi'nin çalışmalarına olan güveni arttırmıştır.⁷⁰⁸

5.1.4.Ürdün'ün İsrail İstihbaratıyla İlgili Faaliyetleri

Ürdün İstihbaratının İsrail İstihbaratıyla hesaplaşmadaki durumu, diğer Arap istihbaratlarının rolünden oldukça farklı olmuştur. Ürdün rejimi, Ürdün'ün İsrail'in çıkarlarını koruması ve ülkede silahlı gruplar tarafından İsrail karşıtı eylemlere izin verilmemesi karşılığında, İsrail'in Ürdün'de istihbarat faaliyetlerini durdurması konusunda anlaşılan İsrail iş birliğine güvenmektedir. 1948 Savaşı'nda Ürdün İstihbaratı, o sırada Arap Lejyonunu yöneten İngiliz İstihbaratından ayrılma eğiliminde olduğu için, Ürdün ile İsrail arasındaki çatışmada duraklama olmuştur.⁷⁰⁹

Akabinde en önemli gelişme Ürdün'ün Filistin topraklarından çekilme kararı olmuştur. Ürdün İstihbaratı, Arap Lejyonu Operasyon Şubesinin İngiliz tarzı bir birimi olarak örgütlenmiştir. Ürdün İstihbarat Birimi, bilgi toplama, izleme, gözetleme, keşif ve karşı istihbarat devriyeleri konusunda çalışmıştır. Arap Lejyonu hazırlıklarının bir parçası olarak, bir İngiliz istihbarat subayı, Ürdün İstihbaratına Yahudilerin yaşadıkları yerler hakkında güncel raporlar ve yerleşim bölgelerindeki stratejik noktaların havadan çekilmiş fotoğraflarını temin etmiştir. Ayrıca Ürdün İstihbaratına, bilgileri korumak için şifreleme ve kodlama yöntemleri öğretilmiştir.⁷¹⁰

Bu süreçte Ürdün İstihbaratı İbranice bilinmemesinin eksikliğiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu sebeple İbranice bilen herkesi Arap Lejyonuna katılmaya davet etmiştir. Ürdün İstihbaratı, Siyonist yerleşim bölgelerinde çalışan ve ortalama İbranice bilgisi olan bir dizi Filistinliyi işe almıştır. Aynı şekilde İbranice bilgisi olan bazı İngiliz oryantalistler

708 Dünya Al-Watan web, *Lebanon: One of the heads of the spy networks was arrested after 36 hours of stalking* (Erişim 26 Mart 2020).

709 Ronen Yitzhak, *Jordanian Intelligence under the Rule of King Abdullah (1921–1951)*. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 23/4, (2010), p. 650.

710 Ronen Yitzhak, *The beginnings of Transjordanian military intelligence: A neglected aspect of the 1948 war*. *The Middle East Journal*, 58/3, (summer 2003), p 449-468.

de işe alınmıştır. İbranice bilen askerlere, İsrail iletişimlerini dinleme görevi verilmiştir. Ancak İbranice seviyesindeki zayıflık, İsrail iletişim hatlarında konuşulanları tam olarak anlamalarına engel olmaktaydı. Bu durum aynı zamanda, İsrail ve İsrail Ordusu tarafından kullanılan yüksek kodları çözme becerisi gerektirmekteydi.⁷¹¹

Buna rağmen Ürdün İstihbaratı, devriyeleri kullanarak İsrail Ordusunun 4. Ordu Alaya saldırma planını ortaya çıkarmayı başarmıştır. Latrun bölgesi, Tel Aviv ile Kudüs arasındaki yolun üzerindeki konumu nedeniyle hem İsrail hem de Ürdün için büyük bir stratejik öneme sahiptir. Arap Lejyonu 18 Mayıs 1948’de Kudüs’e girdiğinde, Kudüs’ün eski şehir bölgesindeki Yahudi mahallesini kuşatmak için İsrail Ordusuyla çatışmıştır. Bu nedenle lejyon komutanı General Glubb Paşa, Yahudi mahallesinin kontrolünü kolaylaştırmak için Kudüs’e asker göndermeye karar vermiştir. Bununla birlikte İsrail Başbakanı, Lejyon güçlerine saldırı emri vermiştir. Ancak Ürdün İstihbaratı, İsrail Ordusunun bu niyetini öğrenmiş ve İsrail Ordusunun saldırısını engelleyerek saflarında kayıplara neden olmuştur.⁷¹²

Ayrıca Ürdün İstihbaratı, bilgi toplamak için bir dizi Arap, yabancı ve İsrailli ajan olarak işe almıştır. Yapılan istihbarat çalışmaları, İsrail Ordusunun planlarına ve gerçekleştirmeyi düşündüğü askeri operasyonlara odaklanmıştır. Ürdün İstihbaratı, bu çalışmaların içinde olan bir dizi İsrail askerine ulaşarak, onları kendi lehine çalışacak ajanlar haline getirmiştir. Bu durum, İsrail Ordusunun Ürdün’e yönelik saldırılarını engelleme konusunda başarı sağlamıştır.⁷¹³

1948 Savaşı’ndan sonra Ürdün’deki siyasi iklim, iki önemli noktayı yansıtmaktaydı. Batı Şeria ve Kudüs’ün eski şehrinin, Nisan 1950’de Ürdün’ün kontrolüne verilmesinden sonra, Ürdün ile İsrail arasındaki gizli barış müzakereleri ifşa edilmiştir. Bu durum, Ürdün Kralının Batı yanlısı politika yaklaşımının devamı niteliğindedir. Bu faktörler, Ürdün İstihbarat Servisinin, kralın koruyucusu olması için güçlendirilmesini gerekli kılmıştır. İsrail ile Ürdün arasındaki bu durum, Arap-İsrail savaşlarının devam ettiği bir

711 Ronen Yitzhak, *Jordanian Intelligence under the Rule of King Abdullah (1921–1951)*, p651-652.

712 Ronen Yitzhak, *The beginnings of Transjordanian military intelligence: A neglected aspect of the 1948 war*, p456.

713 Ronen Yitzhak, *Jordanian Intelligence under the Rule of King Abdullah (1921–1951)*, p653-654.

süreçte Ürdün'ün savaşa aktif olarak katılmamasının da etkisiyle, Mısır ve Suriye'deki Arap liderleri kızdırmıştır.

Bununla birlikte, uygulanan barış politikası ve İsrail ile sorunlardan kaçınma politikasına rağmen, İsrail istihbarat servisleri Ürdün'ü yalnız bırakmamıştır. İsrail, Filistin direnişi ve Ürdün kraliyet sarayı hakkında bilgi toplamak için kurduğu ağlar aracılığıyla bir dizi ajan istihdam etmiştir. Ürdün istihbaratı, 1948-1962 yılları arasındaki 14 yılda, İsrail için çalışan bir casusluk şebekesini deşifre etmeyi başarmıştır. Bu şebeke, İsrail'e Ürdün'deki siyasi, askeri ve güvenlik durumu hakkında önemli bilgiler sağlayan yaklaşık altmış ajana içermektedir.⁷¹⁴

Bahsedildiği üzere Ürdün İstihbaratı, Batı'ya, özellikle de İngiltere'ye bağlı kalmıştır. Ürdün İstihbaratının üyeleri İngiliz yöntemleriyle eğitilmiştir. İsrail ile Ürdün arasındaki iş birliği, barış anlaşmalarının imzalanmasından sonra geçmişte olduğundan daha farklı bir şekil alsa da Mossad, şirketlerin ve kurumların çatısı altında Ürdün'deki faaliyetlerini gizlice sürdürmektedir. İsrail bu şekilde Ürdün içindeki tüm siyasi, askeri veya sosyal gelişmeleri takip etmektedir. 1996 yılında eski Hamas lideri Halid Meşal'ın Ürdün'de olduğu bir dönemde, Mossad'dan bir grup Ürdün'e sahte pasaportla girmeyi ve Meşal'e suikast girişiminde bulunmayı başarmıştır. Ancak Mossad unsurları, Halid Meşal'in korumalarının uyanıklığı nedeniyle başarısız olmuştur.

5.2. Filistin Topraklarındaki İsrail İstihbarat Faaliyetlerine Karşı Filistinlilerin Mücadelesi

Filistin'in Siyonist işgalle karşı karşıya kalması 1930'lı yıllarda başlamıştır. 1936'daki büyük Filistin devrimi, Filistin halkının topraklarını çalan ve bu toprakları haksız yere Siyonist yerleşimcilere veren İngiliz güçleri ve Siyonist çeteler karşısında gösterdiği devrimci reaksiyonu oluşturmuştur. Bu süreçte Filistin şehirlerinde ve köylerinde, Siyonist güvenlik ve askeri çalışmalarına karşı direniş faaliyetleri yürütülmüştür. Çatışma süreci, İsrail istihbarat servislerinin ve İsrail Ordusunun faaliyetleri üzerine karakterize edilmiştir.

714 Ahmed Hamid Khudair, *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsrail'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü* (Filistin: 2014), s.29.

5.2.1.1918-1948 Yılları Arası Filistinlilerin Mücadelesi

XIX. yüzyılın başlarında gerçekleşen Filistin’de İngiliz mandasının başlangıcından beri, Filistin direnişi, Filistinlilerin kitlesel çalışmalarının temeli olmuştur. Zaman içinde Filistin’de, fırtınalı siyasi olayların gidişatı nedeniyle, farklı direniş oluşumları ortaya çıkmıştır.

Ülkelerinde İngiliz mandasının hâkim olduğu ilk günlerden itibaren, Filistinliler bugüne kadar uzanan protesto, grev ve gösteriler içeren uzun soluklu direniş gelenekleri geliştirmiştir. Bu eylemler Filistin halkı için ulusal törenler haline gelmiştir. Filistinliler, sivil direnişin unsurları olarak kabul edilen sembollerin ve ulusun duygu ve düşüncelerinin ifade edilmesi için kullanılan diğer araçların; siyah bayrakların, yas rozetlerinin, dükkanların kapatılması, sokağa çıkma yasakları, ulusal bayrakların asılması gibi siyasi açıdan çeşitli direniş yöntemlerin kullanımında adeta ustalaşmıştır.

Filistin halkı, o dönemde henüz devletlerini kurmamış olsalar bile, İngiliz sömürmesine sığınan Siyonist varlığı reddetme ve İslami açıdan kutsal yerleri kontrol etme girişimleri noktasında önemli olaylar yaşamıştır. Bu süreç içinde, 1929 El-Burak Devrimi, 1918-1935 yılları arasında İngiliz mandası ve Siyonist projeye yapılan mücadele, 1936 Devrimi ve 1948 Savaşı gibi özel öneme sahip bir dizi silahlı direniş tecrübesi yaşanmıştır. Fakat örgütlü ve geniş çaplı bir direniş eyleminin tarihi, XIX. yüzyılın otuzlu yıllarından itibaren görülebilir. Bu sürecin başlangıcı, Ahmed Tafesh liderliğinde Kuzey Filistin’deki El-Burak Devrimi’nden sonra ortaya çıkan 1930 yılındaki Yeşil El Devrimi olmuştur. Bu eylem sürecinde, Siyonistlere ve İngilizlere karşı operasyonlar yapılmıştır. Fakat Şubat 1930’da hareket bastırılmış ve lideri tutuklanmıştır.⁷¹⁵

Sonrasında, 1935 yılında Şeyh İzzeddin el-Kassam tarafından kurulan Şeyh İzzeddin el-Kassam hareketinin kökleri 1925 yılına kadar uzanmaktadır. Şeyh İzzeddin el-Kassam hareketi, İslami bir yöntem olarak, “bu bir zafer ya da şehitlik mücadelesidir” sloganıyla yola çıkmış ve Kuzey Filistin’e cihat temelli bir yeraltı hareketi olarak yayılmıştır. Hareketin kitlesi daha çok köylüler ve işçilerden oluşmaktaydı. Yine 1935 yılının 20 Kasım’ında, Ahrash Ya’bad olarak isimlendirilen savaşta, İngiliz polisi ile çatışma

715 Abd alwahhab alkiali, *Tarih filastin alhadith* (Bayrut: Elmuasasa Alearabiyye lildirasat walnaşir, 1.Baskı, 1990), s202.

yaşanmış ve bu çatışmada İzzeddin el-Kassam şehit düşmüştür. Onun ardından hareketin liderliğini Şeyh Farhan el-Saadi devralmıştır.^{716 717}

Ardından Büyük Filistin İsyanı, 1936 yılında Şeyh Farhan el-Saadi liderliğindeki bir Kassam grubunun iki Siyonist'i öldürmesiyle başlamıştır. Olaylar duyulduğunda, Araplar ile Siyonistler arasında karşılıklı tepkilere dönüşmüştür. Bu süreçte Filistin halkının genel grev ilan ettiği bilinmektedir. Grev ve diğer olayları organize etmek için birleşik bir liderlik oluşturulmuştur. Filistin isyanı, 1938 yazında zirveye ulaşmıştır. Filistinli devrimciler, Filistin şehirlerini ve köylerini sınırlı süreler boyunca kontrol etmeyi başarmıştır. İngiliz sömürgeciliğinin sivil otoritesi çaresiz kalmış, hatta çökmüştür. Ancak Siyonistlerin varlığı, İngilizler üstündeki etkisi ve Siyonist projenin hedefleri gereği, İngilizler baskı altında kalmaktaydı. Bu nedenle İngilizler demir yumruk politikasını kullanarak Filistin'i yeniden işgal etmiştir.⁷¹⁸

1947 yılındaki bölünme kararının çıkarılmasının hemen ardından 1948 Savaşı patlak vermiştir. Filistin halkı, sınırlı sayıdaki gönüllünün katılımı ve desteğiyle ilk altı ay boyunca kendi yükünü kendisi taşımıştır. Zira Arap ülkeleri, İngiliz kuvvetleri ayrılmadan Filistin'e ordu göndermeyi reddetmiştir. Bu süreçte Filistinliler, Arap Birliği'nin kararına göre, Abd al-Kadir al-Husseini önderliğinde Kutsal Cihad Ordusu'nu ve Kurtuluş Ordusu'nu kurmuştur.⁷¹⁹

1948 yılında yedi Arap ülkesinin ordularının Filistin'e girişi, Filistin halkı ve direniş için bir trajedi öyküsüne dönüşmüştür. Siyonistlerin 24.000 civarını geçmeyen askerine rağmen, Arap ordularının sayısı 70.000 civarındadır. Fakat bu ordular, aralarındaki kötü ve zayıf koordinasyondan, coğrafyaya ilişkin bilgisizlikten ve silahlarının eski ve sorunlu oluşundan mustarıptır. Filistinlilerin silahlandırılması taraftarı olanların yanı sıra, silahsızlandırmak isteyenler de olmuştur. Yine Arap orduları içindeki zayıf liderlik de

716 Farhan Al-Saadi: On dokuzuncu yüzyılın ortalarında kuzey Filistin'deki Cenin vilayetinin El Mazar köyünde doğdu ve eğitimini köyün yazarları ve Cenin ilkokulunda aldı. Gençliğinde camilerde din dersleri almaya, din adamlarıyla buluşmaya düşküncü. İngilizler Filistin'i işgal ettiğinde halk arasında Şeyh Farhan olarak biliniyordu. Hareket içinde Şeyh İzzeddin el Kassam'ın sağ koluydu ve ardından tutuklanıncaya kadar cihadına devam etti. İngilizler, seksen yaşına rağmen 1937 yılında hakkında verilen idam cezasını infaz etti. (alkiali,eabd alwahhab , diğerleri : mawsueat alsiyasa,4.cilt, s.234).

717 Muasasat Aldirasat Alfilastinia: *Filastin tarikhiha wakaditha* (Buyurt: Niquşya, 1.Baskı, 1983), s68.

718 Adnan Abu Eamir, *Walayd Mudalil, dirasat fi alqadiat alfilastinia* (Gazze: Jamieat aluma liltaeliyim, 1.Baskı, 2013), s200.

719 Abd Alwahhab Alkiali, *Tarikh filastin alhadithi*, s210.

karşı karşıya kalınan sıkıntılardan biri olmuştur.⁷²⁰ Neticede, bu savaş sonunda Siyonist hareket, Filistin topraklarının %77'sini ele geçirmeyi başarmıştır. Nihayet 14 Mayıs 1948 akşamı İsrail Devleti'nin kuruluşu ilan edilmiştir.⁷²¹

5.2.2.1949-1967 Yılları Arası Filistinlilerin Mücadelesi

• Birinci Aşama 1949-1956

Filistinliler, 1948'de yerlerinden edilmelerinin ardından, topraklarından mahrum bırakılmanın yanı sıra, Siyonistlerin Filistin üzerindeki kontrolünün acısını da hissetmiştir. Bu süreçte yerinden edilmiş bir dizi insan, Siyonistler tarafından gasp edilen mülklerini geri almak veya yerinden edilme sırasında kaybolan aile üyelerini aramak için işgal edilen köylere sızmıştır.⁷²² 1950'li yıllarda 5-10 bin civarı sızma olmasına rağmen, bu kişilerin çoğunluğunun tamamıyla silahsız olduğu bilinmektedir.⁷²³ İsrail sızma olaylarına engel olmak için yollara mayın ve patlayıcılar yerleştirmiş, İsrail'in engellemeleri yüzünden bir yılda 500'ü aşkın Filistinli öldürülmüştür.⁷²⁴

Daha sonra bahsi geçen sızma eylemleri, Filistinlilerin topraklarını ve mülklerini kontrol eden Siyonistleri hedef alan bir gerilla eylemine dönüşmüştür. İsrail topraklarına sızan Filistinliler, zaman zaman telefon hatlarını kesmiş, sulama ekipmanlarına zarar vermiştir. Yine bazıları askerle ve Yahudi yerleşimcilerle çatışmıştır.⁷²⁵ Bu durum, özellikle Siyonist varlığı için istikrarı bozan bir faktör oluşturmıştır.⁷²⁶ Odak noktası, boş alanlara yapılan saldırılar olduğu için, İsrail Ordusu bunları korumak, yerleşimcilere güven duygusu vermek, Filistinlilerin motivasyonunu kırmak ve birçok kişiyi tutuklamak hatta öldürmek için, bu kontrolleri sınır kolonilerinin emrine vermeye karar vermiştir.⁷²⁷

Filistinlilerin ilk yıllarda Gazze Şeridi'nde gerçekleştirdiği komando operasyonları, bir dizi İsrailinin ölmesine neden olmuştur. 1951 yılında 26, 1952 yılında 48, 1953 yılında

720 Muhsin Salih, *Khalfayaatiha alttarikhiat watatawuratiha almueasarat* (Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 1.Baskı,2012), s60.

721 Muhsin Salih, *Khalfayaatiha alttarikhiat watatawuratiha almueasarat*, s61.

722 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhtar Al'iisrayiylia*, çev İlyas Farahat, s128.

723 Sara Roy, *The Gaza Strip- The Political Economy of DE development* (Washington: Institute for Palestine studies, 1995), p.68-69.

724 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s81.

725 İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhtar Al'iisrayiylia*, çev İlyas Farahat, s128.

726 Abd alruhmin Asead, *Munazamat altahriri* (Bayrut: Markaz Munazamat Altahriri, 1987), s53.

727 Moshe Dayan, *Muzekarati* (Bayrut: Dar Al Fikr, 1.Baskı,T.S), s147-148.

38, 1954'te ise 50 Siyonist'in öldürüldüğü bilinmektedir.⁷²⁸ Bu şekilde dört yıl içerisinde bu olaylarda 162 Siyonist öldürülmüştür. Bu süreçte her iki tarafın da kayıplar vermesine rağmen, Siyonist kontrolündeki bölgelere sızan Fedailer, İsrail'in iç güvenliğini istikrarsızlaştırmayı başarmıştır. Filistin direnişinin, sınırlı etkiye sahip basit eylemler yaptığı açıkça görülmektedir. Fakat yerinden olmuş ailelerin mülklerini geri almak veya düşmana misilleme yapmak için, bu şekilde çok sayıda sınır ihlali olmuştur.

Bununla birlikte Müslüman Kardeşler, Gazze Şeridi'nde askeri nitelikte gizli bir örgüt kurmuştur. Bu yapı Necefli Bedevilerle koordine olarak bir dizi operasyon gerçekleştirmiştir. Yine Mısır devriminin başarısını sağlayan Mısır Ordusu subayı Abdel Moneim Abdel Raouf'un varlığından faydalanılmıştır. Bu kişi, direnişçiler için askeri eğitim konusunda faydalı olmuştur. Mart 1954'te, Beersheba yakınlarındaki Maalim Akerbim'de gerçekleşen otobüs operasyonu, Bedevilerin ve Müslüman Kardeşlerin koordinesiyle yürütülmüş, 11 Siyonist'in öldürüldüğü bu olay, en ünlü operasyonlardan biri olmuştur.⁷²⁹

Direnış operasyonlarına karşılık Siyonistlerin verdiği tepkiler, ister Batı Şeria'da ister Gazze Şeridi'nde olsun, şiddetli bir biçimde olmuştur. Örneğin İsrail tarafından, 14-15 Ekim 1953 tarihlerinde gerçekleştirilen Qibya katliamında, en az 67 Filistinlinin öldürüldüğü bilinmektedir. Yine 28 Şubat 1955'te Siyonist güçler, Gazze katliamını gerçekleştirerek en az 39 kişinin ölümüne ve 33 kişinin yaralanmasına neden olmuştur. Bu olay Gazze Şeridi'ndeki halkın ayağa kalkmasına ve İsrail'le ciddi bir savaş istemesine sebep olmuştur.⁷³⁰

Şubat 1955'te Gazze'ye yapılan bu Siyonist saldırının ardından Mısırlı yetkililer, Gazze Şeridi'nde Mustafa Hafez önderliğindeki Mısır askerinin komutası altında komando birlikleri örgütlemiştir.⁷³¹ Bu komando birliklerindeki kişiler yolları ve güzergahları bildikleri ve bazılarının İbranice bildikleri için,⁷³² İsrail bölgesine sızma yapan kişiler, bu

728 Muhamad Alazear, *Almuqawamat alfilastiniafi qitae ghazat* (Kahire: İdarat alirşad altaabieat Munazamat Altahriri, 1987), s. 67-85.

729 Hatim Abu Zayidat, *Jhad Alakhwan Almuslimin Fi Filastin Fataa eam 1970* (Gazze: Markaz Abhath almustaqbala, 2009), s. 115.

730 Muhsin Salih, *Khalfayaatiha alttarikhiat watatawuratiha almueasarat*, s. 75.

731 Haim Levakov aracılığıyla bir bombalı mektup ile öldürülen Mısırlı bir subay, Operasyon Yehoshifat Rikabi liderliğindeki İsrail istihbarat servisi (Aman) tarafından yapıldı. (İan Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikhhbarat Al'iisrayiylia*, çev. İlyas Farahat, s. 133-134).

732 Khayriat Qasimiat, *Alharakat alwataniat fi thuluthay alqarn alhalii (1900-1964) Almawsuea Alfilastinia*. (Beyrut: Almawsuea Alfilastinia hayyat, 1. Basım, 1990), 2. kısım, s. 118.

birlik içinde kullanılmıştır.⁷³³ Mısır, bilgi toplamak ve yerel bir gerilla savaşı yürütmek için bu Fedailerden yararlanmayı öngörmüştür. Böylece Mısır hükümeti, sonuçları korkunç olabilecek açık bir askeri çatışmadan kaçınmıştır.⁷³⁴ Mısır Hükümeti, gerillaları eğitmek için kamplar kurmuş ve Fedailer mevcut olan çeşitli silahlarla eğitilmiştir.⁷³⁵ Fedailer, 29 Ağustos 1955'ten başlayarak çalışmalarını sürdürmeye başlamış ve bu çalışmalar Kasım 1956'da İsrail'in Gazze Şeridi'ni işgaline kadar devam etmiştir. Fedailerin gerçekleştirdiği ilk operasyon dalgası, 29 Ağustos-5 Eylül 1955 tarihlerinde gerçekleşmiş ve operasyon alanı, 15 milden uzun ve 6 milden geniş bir alanı kapsamıştır. Bu operasyonlarda düzinelerce Siyonist askeri ve yerleşimcisi ölmüştür. İsrailliler, Aralık 1955 ile Mart 1956 arasındaki dönemde, Fedailerin 280 saldırı operasyonu yaptığını, yani günde ortalama iki operasyon olduğunu kabul etmiştir.⁷³⁶

Gerilla eylemlerinin ikinci aşaması, 6-13 Nisan 1956 tarihleri olarak görülmektedir. Bu eylemler, İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarına bir yanıttır. Filistinli üç yüz gerilla, işgal altındaki bölgeye sızarak, onlarca mil aşmıştır. 6 Nisan gecesi dokuz baskın düzenlenmiş, ertesi gece 16 baskın daha yapılmıştır. 8 Nisan gecesi 14 baskın daha düzenlenmiş ve sonraki iki gün çatışmalar devam etmiştir. Operasyonlar 13 Nisan 1956 tarihine kadar devam etmiştir.⁷³⁷

Gerilla eylemlerinin üçüncü aşaması ise, Ekim 1956'da gerçekleşmiştir. Bu aşamada İsrail konvoylarına saldırılar düzenlemek, mayın döşemek, demiryollarını havaya uçurmak, askeri kışlalara, kolonilere ve İsrail askeri devriyelerine saldırılar yapmak gibi eylemler gerçekleştirilmiştir.⁷³⁸ İsrail kaynakları, Fedai saldırılarıyla ilgili istatistikler çıkarmıştır. Buna göre Fedai saldırılarının %26'sı şehir ve yerleşim yeri sakinlerine el bombası atıp ateş etmek, %23'ü araba ve diğer araçlar için tuzak kurmak, %16'sı su tankları veya su borularını patlatmak, %13 yayalara saldırmak, %9 patlayıcılarla binaları

733 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s34.

734 Ghazi Rubabieat, *Aliistratijiati aliisrayiyiat 1967-1980*, s 223.

735 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s.34.

736 Subhi Yasin, *Harb Aleasabat Fi Filistin* (KahireMuasasat almisriat aleamat liltaalif walnaşir wadar alkatib alearabii), s183-184.

737 Subhi Yasin, *Harb aleasabat Fi Filistin*, s186-189.

738 *Almawsueat Alfalistiniya*, 1.Kısım, 3.cilt, s 395.

yıkarak, %5 mayın döşemek, %4 ana yolları veya köprüleri tahrip etmek ve %4 İsrail devriyeleriyle çatışmak şeklindedir.⁷³⁹

Görüldüğü üzere Siyonistler, pusular, mayınlar ve çeşitli saldırılar şeklinde olan bu operasyonların etkinliğini kabul etmiştir.⁷⁴⁰ Sharon,⁷⁴¹ Fedailerin sadece güneyde değil, aynı zamanda ülkenin merkezinde de ölüm ve yıkımlara neden olduğunu belirtmiştir.⁷⁴² Golda Meir⁷⁴³ ise, Gazze üzerinden gerçekleştirilen Fedai operasyonlarının, Rehovot, Lod, Ramla ve Jaffa'ya, yani sınır hattının oldukça içlerine kadar ulaştığını doğrulamıştır.⁷⁴⁴

İsrail bu operasyonlar neticesinde, 11 Temmuz 1956 akşamı Mustafa Hafez'ı kullandığı çifte ajanlar aracılığıyla öldürmüştür.⁷⁴⁵ Bu dönemde Gazze üzerinden gerçekleştirilen direniş çalışmaları ve gerilla eylemleri, 1956'da Mısır'a yönelik üçlü saldırının ve Mısır'ın Filistin sınırlarını kapatma kararının ardından durmuştur.⁷⁴⁶

• İkinci Aşama 1957-1967

Bu dönem, Filistin direnişinin tarihinde doğum günleri olarak kabul edilmektedir. Zira Filistinli birçok gerilla örgütü bu dönemde ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlar arasında en öne çıkan örgüt, El Fetih Hareketidir. El Fetih'in silahlı operasyonlarının başlamasından 1967 Haziran Savaşı'na kadar, askeri kanadı Al-Asifah üzerinden 200 silahlı operasyon yaptığı bilinmektedir. Yine Kasım 1946'da faaliyetlerine başlayan Arap Milliyetçi Hareketi'nin Filistin kolu olan ve "İntikam Gençleri" olarak bilinen Filistin

739 İbrahim Sakyk, *Ghazat Eabr Alttarikih*, cilt 16 (küfus: Almatbaeat Alearabiat Alhaditha, I. Baskı, 1990), s 5-10.

740 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s 35.

741 Ariel Sharon: 1928'de Tel Aviv'e bağlı Kfar Malal'da doğdu. 1948 savaşında Aleksandroni Tugay biriminin başındaydı. 1953'te Kibya katliamını gerçekleştirdi. Araplara, Fedailere ve Filistinlilere karşı birçok acımasız operasyonda görevlendirildi. Süveyş Kanalı geçiş planını uygulamaya koymayı başaran 1937 savaşında askeri birliğin komutasını almıştı. 2000 yılında Mescid-i Aksa'ya girdi. 2001 yılında İsrail hükümetinin başbakanı seçildi. 2005 yılının sonunda Likud Partisi'nden çekildiğini açıkladı ve Kadima Partisi'ni kurdu. Ancak felç geçirdi ve 2014'te dokuz yıl komada kaldıktan sonra öldü. (Johnny Mansour, *muejim al'aelam walmustalahat alsahiunia*, s. 276).

742 Ariel Sharon, *Muzekarati*, çev. Antoine Abid (Beyrut: maktabat biysan, 1992), s129-130.

743 Golda Meir: 1898'de Ukrayna'nın Kiev kentinde doğdu. 8 yaşındayken ailesiyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etti. Milwaukee'de Öğretmen Hazırlık Koleji'nde okudu. Gençliğinden itibaren Bouali Tzion'un partisine katıldı. 1921'de Filistin'e gitti ve General Histadrut'ta, ardından Yahudi Ajansı'nda siyasi çalışmalara dahil oldu ve 1928'de Yürütme Komitesi'nde Kadın Konseyi sekreteri olarak seçildi. 1969'da başbakan oldu. 1978'de öldü. (Johnny Mansour, *Muejam al'aelam walmustalihati alsahyunit*, s397-398).

744 Golda Meir, *Hayati*, çev. Aziz Azmy, (Kahire: Muasasat Dar Altaeawun, 1989), s 219.

745 Ian Black, Bani Muris, *Alhurub Alsiriya Lilaistikharat Al'iisrayiylia*, çev. İlyas Farahat, s 132-133.

746 Ghazy Rababieat, *Aliistratijiati aliisrayiylia 1967-1980*, s 223-224.

Kurtuluş Ulusal Cephesi ve 1956'da faaliyete geçen Ahmed Cibril liderliğindeki Filistin Kurtuluş Cephesi bunlardan bazılarıdır.⁷⁴⁷

Diğer taraftan, Arap rejimleri Fedaileri casusluk ve gericilikle suçlamıştır. Fedaileri zamanından önce savaşa sürüklemeye çalışmıştır. Arap ülkelerinde grup üyeleri takip edilmiş, rahat hareket etmeleri ve çalışmaları engellenmiştir. Yine bazı Fedailer Arap ülkelerinde tutuklanmış, işkence görmüş, hatta hapishanelerde ölmüştür.⁷⁴⁸

1964'te gerçekleşen Arap Zirvesi Konferansı'nda, Ahmed Şukayri'den, Filistin halkını örgütleyerek anavatanlarını özgürleştirmede ve kendi kaderlerini belirleme konusunda destek olmaları için, üye ülkelerle temasa geçmesi istenmiştir.⁷⁴⁹ Şukayri bu durumdan faydalanmış ve 28 Mayıs 1964'te Kudüs'te ilk Filistin Ulusal Konseyi'ni toplamıştır. Burada Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kurtuluş savaşı için savaşacağını duyurmuştur.⁷⁵⁰ Filistin Kurtuluş Örgütü, Filistin'in kurtuluşunu sağlamak için bu toplantıda kurulmuştur. Burada alınan askeri kararlar kapsamında, derhal, zorunlu ve kalıcı olarak askeri eğitim kampları kurmak, Filistin düzenli askeri tugayları ve komando taburları oluşturmak, Filistin taburlarına çeşitli modern silahlar sağlamak için hızlı önlemler almak, Filistinli gençleri Arap ve dost ülkelerdeki askeri okullara kaydettirmek, halk direnişi ve sivil savunma sistemini devreye koymaktır.⁷⁵¹ Eylül 1965'te İskenderiye'de düzenlenen İkinci Arap Zirvesi Konferansı bu kararları onaylamıştır. Böylece Filistin Kurtuluş Örgütü Arap ülkelerinin himayesinde kurulmayı tamamlamıştır.

Bu şekilde kurulan Filistin Kurtuluş Örgütü'nün ilk başkanlığına Ahmed Şukayri seçilmiştir. Akabinde FKÖ, Filistin Kurtuluş Ordusu'nu kurmaya karar vermiştir. Aynı zamanda birtakım seferberlik ve medya çalışmaları da gerçekleştirmiştir. Filistinliler, daha önce böyle bir girişim olmadığı için, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kurulmasını, Filistin varlığının ve ulusal kimliğinin bir temsili olarak memnuniyetle karşılamıştır. Fakat El Fetih gibi bazı örgütler, FKÖ'nün kuruluş hedeflerini ve görevlerini yerine getirme konusunda şüpheli görünmüştür.⁷⁵²

747 Muhsin Salih, *Dirasat manhajiat fi alqadiat alfilistiniat* (Kahire: markaz al'ielam alarabirye,2003), s198.

748 Ryad Alriys, *Almasar alsaeb almuqawamat alfilastinia: Munazamatiha, Ashkhasuha, Aalaqatiha* (Beyrut: Dar alnahr, 1.Baskı, 1976), s37.

749 Ryad Alriys, *Almasar alsaeb almuqawamat alfilastinia*, s40.

750 Abd alruhmin Asead, *Munazamat altahriri*, s45.

751 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s 47.

752 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratih almueasirat*, s 80.

Filistin direniş i ilk askeri operasyonunu Aralık 1964'ün sonlarında gerçekleştirmiştir. Akabinde 1 Ocak 1965'te Lübnan topraklarından Siyonist su pompalarını⁷⁵³ havaya uçurmak için harekete geçtiklerinde direniş resmen ilan edilmiştir. Filistin direniş inin gerçekleştirdiğ i gerilla operasyonları 1965 Savaşı'nın patlak vermesine kadar devam etmiştir.⁷⁵⁴

İlerleyen zamanlarda, patlayıcı cihazlar kullanılması ve mayın döş enmesi şeklinde operasyonlar artmıştır. Direniş savaşıları ç abalarını tarımsal tesisler ve aletlere, bazı endüstriyel tesislere ve yerleşim mekanizmalarına yöneltmiştir. Aynı şekilde Siyonist ordunun devriyeleri tarafından kullanılan yöntemler de dahil olmak üzere, ekonomik ve askeri olarak İsrail'e zarar verecek hedeflere odaklanmıştır.⁷⁵⁵

Öte yandan, Suriye'de Şubat 1966'da Baas Partisi'nin sol kolu iktidar geldikten sonra, yeni yönetim ile Filistinli Fedailer arasındaki ilişkiler güçlenmiştir. Bu durum, onlara bazı modern silahlar sağlama ve eğitime yardımcı olma sözü veren Çin Halk Cumhuriyeti ile bağlantı kurmanın yolunu açmıştır. Bu süreçte El Fetih İsrail'i endişelendiren birçok askeri operasyon gerçekleştirmiştir. İsrail eski başbakanlarından Menahem Begin⁷⁵⁶ bile El Fetih'in ilk operasyonlarının büyük bir ivme gösterdiğini ve bu durumun İsrail için rahatsız edici bir başlangıç olduğunu belirtmiştir. İsrail bu durum karşısında boş durmamış ve reaksiyon göstermiştir. 13 Kasım 1966'da İsrail, El-Halil yakınlarındaki Al-Samou Köyü'ne⁷⁵⁷ Filistinli Fedailere yardım ettikleri bahanesiyle bir baskın düzenlemiştir.⁷⁵⁸ Haim Herzog bu baskının, İsrail'in güpegündüz zırhlı araçlar ve uçak unsurlarını kullanarak gerçekleştirdiğ i ilk misilleme baskını olduğunu belirtmiştir. İsrail'in yaptığı bu vahş i baskında, El-Samou Köyü sakinlerinden 200'den fazla sivil

753 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s 420.

754 Ghazy Rababieat, *Aliistratijiati aliisrayiyliat* 1967-1980, s 289.

755 Ghazy Rababieat, *Aliistratijiati aliisrayiyliat* 1967-1980, s 289.

756 Menachem Begin (1913-1992): Polonya'nın Brest Litovsky kentinde doğdu. Varşova Üniversitesi'nde hukuk eğitimi aldı. Küçük yaştan itibaren (Little Guard) örgütüne katıldı. Polonya ordusuna alındı. 1942'de Filistin'e geldi. Polonya ordusundan terhis olduktan sonra hemen Etzel örgütünün başkomutanı ve daha sonra İsrail Devleti'nin altıncı başbakanı oldu. 1977 – 1983'te herkesi ş aşırtan siyasi çalışmalarının zirvesindeyken istifasını sundu. (Elam Yigal, *Alf sadiq fi alahd aljadid*, (Tel Aviv : Matbaet ktir (altaj),1974),s 71-73).

757 As-Samu köyü: 4. yüzyılda "Onomstikon" kitabında adı geçen eski bir köy, arazi alanı 138.872 dönümdü ve 13 Kasım 1966'da İsrail saldırısına maruz kaldı. (Shukri Arif, *Filistin'deki coğrafi yerler*, s. 453).

758 Muasasat Aldirasat Alfilastinia: *Filastin tarikhiha waqadiatuha*,s 167 .

hayatını kaybetmiştir. Muhtemelen İsrail, Filistinli Fedailerin gücünün kırılacağı bir savaş yapmanın gerekli olduğunu düşünmüştür.⁷⁵⁹

Filistin direnişi, işgal altındaki topraklarda veya diğer komşu Arap ülkelerinde, üslerinin, eğitim kamplarının, güvenli silah ve mühimmat depolarının bulunmaması gibi zorluklarla karşılaşmıştır. Bu süreçte askeri faaliyetlerin alanını genişletmek için sınırlı sayıda olan direniş savaşçıları ve silahlanma çalışmaları birleştirilmiştir. Bu şekilde direniş savaşçıları faaliyetlerine devam ederek hızını kademeli olarak arttırabilmiştir. Siyonist ordu, Filistinli direnişçilere karşı 1965'te 35, 1966'da 41 ve 1967'de 37 komando operasyonu gerçekleştirdiğini kabul etmiştir. Siyonist varlık, mücadele ettiği durumun çifte tehdit olduğunu düşünmüştür. Bunlardan biri, Filistinli silahlı faaliyetlerin, örgütlü, bağımsız ve gelişmiş olarak ortaya çıkışı, diğeri ise Arap ülkelerinin Filistinli grupların gerçekleştirdiği gerilla eylemlerinden Siyonistlerin aleyhinde yararlanma olasılığıdır. Özetle, direnişin yerel ve bölgesel koşullar üzerindeki etkisinin, dolaylı olarak bölgedeki gerginliğin artmasına neden olduğu söylenebilir. Ardışık operasyonlarla artan bu gerilim, 1967'deki Altı Gün Savaşı'nın patlak vermesine katkı sağlamıştır.⁷⁶⁰

5.2.3.1967-1987 Dönemi Filistin Direnişinin Ulusal Yönelimi Aşaması

1967 Savaşı, Filistinlilerin direniş seçeneğini daha fazla benimsemesine ve gerilla eylemlerine özen gösterme konusundaki düşüncelerinin artmasına vesile olmuştur. Bu durum, Filistinliler nezdinde gerilla örgütlerinin statüsünü arttırmıştır. Bu şekilde İsrail tehdidiyle yüzleşmenin bir zaruriyet olduğu ve Filistinlilerin askeri ve politik olarak kendilerine güvenmelerinin neticesi olarak kurtuluş savaşı anlayışının benimsenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Filistinlilerin İsrail karşısında ortaya koyduğu sivil bir direniş vardır. Fakat gelinen noktada, sivil direnişin yeterli olmadığı, sadece sivil direnişin savaşın sonuçlarıyla orantılı olamayacağı ve İsrail'in Filistinlilere dayatmaya çalıştığı çaresizliğin üstesinden gelmek için gerilla eylemlerinin zaruri olduğu görülmüştür. Bu durum direniş sürecinin kanıtladığı bir vaka haline gelmiştir. Filistinlilerin ortaya koyduğu silahlı mücadelenin varlığı, işgal yönetiminin morallerini zedelemekte, inançlarını değiştirmekte, insani ya da maddi olarak kayıplara uğramalarına neden olmaktaydı. Aynı zamanda işgal yönetimi

759 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s 57 .

760 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s422-423.

açısından Filistin mevcudiyetinin ortadan kaldırılamamasını ve bunun görmezden gelinecek bir unsur olmadığını ortaya koymaktaydı.⁷⁶¹

A- 1967'den Sonra Filistin Direnişinin Başlamasının Fktörleri

1967 Savaşı'ndan sonra, İsrail işgaline karşı, sivil ve silahlı olmak üzere iki kulvarda ortaya çıkan direnişin başlamasına neden bir dizi etken vardır. Bunların en önemlileri aşağıdaki şekildedir.

1. Savaştan önceki ulusal uyanış, Filistin kimliğini koruma arzusu ve işgalden önceki son yıllarda, siyasi ve örgütsel uygulama seçeneklerine sahip bir alanın varlığı.
2. İşgal altındaki bölgelerdeki kamplarda yaşayan mültecilerin hayal kırıklığının derinleşmesi.
3. İşgal altındaki topraklarda yaşayanların, savaş sırasında ve hemen sonrasında maruz kaldığı İsrail zulmünün şiddeti. Baskının herkese yayıldığı bu süreçte, Filistinliler adil bir amaç ve en iyi yolu arama ihtiyacıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle Fedailerden ayrılmak Filistinliler için imkânsız görülmüştür. Fedailer operasyonlarını yapmadan önce ve sonra, onlara barınma imkanları sunmuş ve emir ve direktiflerine uymuşlardır.
4. Kamplardaki evlerin yoğunluğu, aşırı kalabalık, dar sokaklar ve ara sokaklar nedeniyle İsrail ordusunun merkeze ulaşmakta yaşadığı zorluk.
5. Öğrencilerin okullarda aldıkları vatansever ve milli eğitime ek olarak Filistin Kurtuluş Ordusu'nda eğitim almış iyi askeri kadroların varlığı. Aynı zamanda belirli bir düzeyde de olsa Filistin'in elindeki silah ve mühimmat varlığı.
6. Özellikle Gazze Şeridi'nde, coğrafi faktörün direniş eyleminin başlamasına katkısı. Gazze'nin Akdeniz'e ve Necef Çölü'ne açık olması, direnişin deniz veya çöl üzerinden, kadro, silah ve teçhizat tedarik etme kabiliyetini arttırmıştır. İşgal Devleti'nin bu konudaki yetersiz güvenlik düzenlemelerinden direniş faydalanmış ve İsrail'e karşı operasyonlarını genişletmiştir.

761 Abd Alfatah Aljayusi, *Filastin almhltl1985-1987* (Amman: Dar alkirmal, 1988), s78.

7. 1967’de Hortum’da gerçekleşen Arap Zirvesi Konferansı’nda üç ayaklı bir sloganın kararlaştırılması: Bu, “Barış yok, müzakere yok, tanıma yok” şeklindeydi. Bu anlayış Arap ilişkilerinde görece bir iyileşmeye yol açmış ve Filistin devrim güçlerine koruma sağlamıştır.

Bu şartlar altında Mart 1968’de gerçekleşen Onur Savaşı, Fedailerin soğukkanlılık düzeyini arttırmış, yurt içinde işgal güçlerine karşı, yurt dışında ise elçilikler, İsrail uçakları gibi hedefler üzerinden İsrail’in dünya çapındaki çıkarlarına karşı direnişin gerekliliğini zorlamıştır.⁷⁶²

B- 1967-1987 Filistin Direnişinin Aşamaları

Bu dönemde Filistin direnişi şu iki aşamadan geçmiştir:

• Birinci Aşama 1967-1973

Batı Şeria ve Gazze Şeridi’nin işgalinden sonra, doğal olarak Filistin’e ait farklı silahlı direniş yapıları ortaya çıkmıştır. Bu süreçte Filistinlilerin bir kısmı direniş gruplarının destekçisi ve savunucusuyken, bir kısmı da İsrail’in halka yönelik baskısının artmasından korktuğu için, direniş grupların uzak durulması gerektiğini düşünmekteydi. Bununla birlikte sahadaki gerçek veriler, direniş yürüyüşünün başladığını ortaya koymuştur. Direniş unsurları silah ve cephane temin etmek, üyelerini ve destekçilerini harekete geçirmek için, içeriden ve dışarıdan maddi ve manevi destek kaynakları aramaya başlamıştı.⁷⁶³

Yaptıkları faaliyetler işgalci güçlerle eşit olmamasına rağmen, Fedailer 1967-1971 yıllarında büyük ve yoğun ölçekte çalışmalar yapmıştır. Bu dönemde işgal askerlerinin, özellikle geceleri işgal altındaki topraklarda hareket özgürlüğü olmadığı bilinmektedir. Çünkü Fedailer büyük miktarlarda silah, bomba ve patlayıcı gibi mühimmat toplamıştı. Aynı zamanda Fedailerin kontrolü altındaki mülteci kampları, Fedailerin faaliyetleri için bir merkez haline gelmişti.⁷⁶⁴

Özellikle 1967 Savaşı’nın ardından Fedailer, yeni koşullardan yararlanmak için çalışmıştır. Fedailer savaşın ardından, kalıntılar arasında silah ve mühimmat aramıştır.

⁷⁶² Hytham kylaniin, *Hurub Filistyn*, s.588.

⁷⁶³ Muhamad Alazear, *Almuqawamat fi qitae ghazat*, s 72.

⁷⁶⁴ Khalid Alqashtinii, “*Almuqawamat almadaniat fi filastin*” *Muasasat Aldirasat Alfilastinia* (Beirut: Muasasat aldirasat alfilastinia,1985), s345.

Aynı zamanda, üyelerini ve destekçilerini yurtdışında seferber etmeye çalışmıştır. İşgale karşı geniş çaplı bir Fedai kampanyası oluşturmaya yönelik olarak, birkaç gerilla örgütü bir araya gelmiştir. Bu çalışmalar neticesinde, işgal altındaki topraklar için bir eylem planı üzerinde anlaşılar. Bu plan dairesinde, gizli bir şekilde gerekli yapılanma oluşturulana ve üyelerin eğitilmesi, silahların sağlanması sürecine kadar, herhangi bir askeri hareketin ertelenmesi gerekmektedir.⁷⁶⁵

Filistinli gerilla örgütleri, yurtdışında bulunan yüzlerce üyesini işgal altındaki topraklara göndererek uyguladıkları stratejiyle ilgili somut adımlar atmıştır. Bu çatı altında toplam sayıları, 1967'nin sonunda yaklaşık olarak bin kişiye ulaşmıştır. Bu süreçte pek çok lider ve kilit kadro, yerel saha liderlikleri oluşturmak için bölgeye gitmiştir. Bu çaba Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki şehir ve köylere kadar ulaşmış ve yüzlerce gönüllünün katılımı sağlanmıştır.⁷⁶⁶ Gazze Şeridi'ndeki Kurtuluş Ordusu üyelerinin gruplar halinde yeniden örgütlenmesiyle, gizli mühimmat depolarının kurulması aynı zamana denk gelmiştir. Fedailer, eğitim ve silahlanma gereksinimlerini yerel olarak güvence altına almaya çalışmıştır. Ürdün sınırından malzeme kaçırdılar ve eğitim almak için bireyleri Ürdün'den Suriye'ye taşıdılar. Gazze Şeridi'nden birçok Filistin Kurtuluş Ordusu askeri, eğitim kurslarına katılmak ve talimat almak için Ürdün'e gitmiş ve eğitim döneminden sonra gizlice Gazze Şeridi'ne dönmüştür.⁷⁶⁷

Bilindiği üzere, düşmanla eşitlik olmamasına rağmen, Fedailer 1967-1971 yıllarında İsrail'e karşı geniş ve kitlesel bir şekilde eylemlerine başlamıştır. Fedailerin etkisi yüzünden İsrail Ordusu, işgal altında tuttuğu topraklarda hareket özgürlüğünden yoksundu.⁷⁶⁸

Yukarıda bahsedilen çalışmaların yanı sıra, Fedailerin büyük miktarda silah topladığı da bilinmektedir. Mısır, Sina'da bırakmak zorunda kaldığı çok sayıda silah ve patlayıcı maddeye ek olarak, 30 binden fazla silahı Filistinlilere bırakmıştır. Bu silahlar Gazze Şeridi'nde bir direniş kaynağı oluşturmuştur. Mülteci kampları, Halk Kurtuluş Güçleri, El Fetih ve Halk Cephesi gibi gerilla örgütlerinin merkezleri haline gelmiştir.⁷⁶⁹ Bu çalışmalar sayesinde Gazze Şeridi'ndeki her vatandaşın potansiyel bir gerilla haline

765 Yazid Sayigh, *Altajribat Aleaskariat Alfilastiniaalmueasirata*, s422.

766 Muhamad Alazeer, *Almuqawamat fi qitae ghazat*, s32-24.

767 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s423.

768 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s88.

769 alaywibi, hytham, *Eshrt aewam min eumar alkifah alflsatynii*, s243.

geldiği söylenebilir. Filistinli gerilla olmak için bir örgüte katılmaya gerek yoktu. Saklanmış bir bomba bulup işgal ordusunun üstüne atmak yeterli olmuştur.⁷⁷⁰

Fedailer, izole karakollara saldırmak, askerlere saldırı düzenlemek, benzin istasyonlarını yıkmak, toplu taşıma araçlarını havaya uçurmak ve mayın döşemek gibi eylemler yapmıştır. Aynı zamanda, küçük köprüleri, su borularını, elektrik direklerini ve telefon hatlarını yıkmak, demiryollarını kesmek, İsrail ajanlarını öldürmek, Arap işçilerin İsraililere ait çiftliklerde ve fabrikalarda çalışmasını engellemek, Siyonistlerin arabalarını pusuya düşürmek, motorlu ve yaya devriyelerine bomba atmak dahil gerilla savaşının karakterine uygun operasyonlar gerçekleştirilmiştir.⁷⁷¹

Direnişin yaptığı eylemler sadece Gazze Şeridi ile sınırlı kalmamıştır. Fedailer Negev, Sina ve Gazze Şeridi'ni çevreleyen yerleşim yerlerinde de operasyonlar yürütmüştür. Batı Şeria'nın dağlarında düzinelerce gerilla grubu konuşlanmıştır. Hebron, Nablus, Ramallah ve Cenin şehirleri de Fedailerin yoğun olduğu yerlerdir. Kalıcı Fedailerin sayısının, yalnızca Hebron bölgesinde 150'den fazla olduğu bilinmektedir. Bu aşamada toplam savaşçı sayısının arttığı açıktır.⁷⁷²

Bu aşamadaki silahlanma kapasitesi, eski tüfekler, makineli tüfekler, bazı otomatik tüfekler, tabancalar, anti-personel ve tank mayınları, patlayıcılar, Ürdün'den temin edilen hafif havanlar ve 3,5 inç roketler gibi çeşitli silahlardan oluşmaktaydı. Silahlanma Gazze Şeridi'yle diğer yerler arasında benzer şekildedir. Fakat grupların boyutu ve şekilleri farklıdır. Büyük ve esnek karakter, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki tüm örgütsel biçimler için geçerli olmuştur.⁷⁷³

Halkın işgale duyduğu nefret, bir sosyal faktör olarak, işgal altındaki topraklarda gerilla eylemine hizmet etmede önemli bir rol oynamıştır. Halk Fedailere koruma ve yardım sağlamıştır. İsrail işgaline ve uygulamalarına karşı dayanışma gösterilmiştir. Aile oturumlarındaki tartışmalarda, direniş ve Fedailere destek olmak ve toplu olarak intikam alma ihtiyacı üzerine mevzular olmuştur. Aralarında husumet ya da soğukluk olan aileler arasındaki anlaşmazlıklara son verilmiştir. Çünkü düşman, bu durumda onlardan en çok

770 Muhamad Alazeer, *Almuqawamat fi qitae ghazat*, s74-75.

771 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s88.

772 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s 89.

773 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s423.

yararlanan unsur olmuştur. Halk, Fedailere düşman hareketlerini izleyerek erken uyarı veren bir istihbarat unsuru haline gelmiştir.⁷⁷⁴

Gerilla hareketleri içinde, iletişim de önemli durumlardan biridir. Fedailer, gerekli durumlarda kişisel ilişki veya akrabalık üzerinden bağlantılı oldukları kişiler arasından işe aldıkları muhbirler aracılığıyla yurtiçi ve yurtdışındaki liderleriyle iletişimlerini sağlamıştır. Ayrıca liderleriyle iletişim kurmak için “ölü noktalardan”⁷⁷⁵ faydalanmışlardır.⁷⁷⁶

Batı Şeria ve Gazze Şeridi’ndeki gerilla operasyonlarının artmasıyla İsrail, bu eylemlerle ilgili ciddi bir endişe yaşamış ve bu endişeyi gizleyememiştir. Bu nedenle Dayan,⁷⁷⁷⁷⁷⁸ direnişin, ulusal bir kurtuluş hareketi ve özgürlük için savaşı devrimci bir hareket olarak uluslararası üne kavuşmayı başardığını söylemiştir. Dayan, Filistinlilerdeki İsrail nefretinin arttığını ve Filistinlilerin ana dertlerinin işgalden kurtulmak olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda, Fedailerin suçlu, işsiz veya okuma yazma bilmeyen cahil takımdan değil, gerçekten ulusal coşkudan dolayı bu yapılara katıldıklarını itiraf etmiştir.⁷⁷⁹

İsrail, aktif şekilde karşı karşıya kaldığı gerilla meydan okumasına karşı uzun süre sessiz kalmamıştır. İsrail’in üzerinde durduğu ana mesele, Fedailerin ana liderliğini işgal altındaki bölgelere taşıyacağını duyurması olmuştur. İsrail bu durumda geniş bir güvenlik tedbiri alacağını ve askeri operasyonlar yapacağını belirtmiştir. Çeşitli bölgelerde sokağa çıkma yasakları koymuş, Batı Şeria ve Gazze Şeridi’ne askeri ve istihbarat birimleri yerleştirmiştir.⁷⁸⁰

1967-1970 dönemi, Filistin gerilla eylemlerinin altın dönemi olmuştur. Ürdün ile 360, Lübnan ile 79 km. sınır bölgesi gerilla operasyonları için açık olmuştur. 21 Mart 1968’de

774 Muhamad ruwhi, *Dawr Aleamil Aljughrafii*, s165-167.

775 Almakhabi almutafaq ealayha liidae alrasayil walmawadi almuhra (Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariya*, s424).

776 Zakaria Alsanawar, *Aleamal alfadayiyu fi qitae ghazat*, s 122.

777 Moshe Dayan: 1915’te doğdu, 1936’da Haganah teşkilatına katıldı. Haganah’ta öğrenci ve eğitimciydi. 1941’de Suriye’de yapılan bir operasyonda bir gözünü kaybetti ve iyileştikten sonra görevine döndü. 1947 yılında Haganah saflarında yer almış ve 1967 savaşından sonra İsrail hükümetinde Savunma Bakanı olarak görev yapmıştır. 1973 savaşından sonra maruz kaldığı eleştirilerden sonra 1973’te görevinden vazgeçmiştir. 1981’de ölmüştür. (Talmiy, Ephraim, *Muejam almustalahat alsahyuniya*, s. 111-112).

778 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s424.

779 Ghazi Rubabieat, *Aliistratijiati aliisrayiyiliat*, s 250.

780 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s424.

gerçekleşen Karamah Savaşı, Filistinli Fedailerin Ürdün güçleriyle birlikte İsrail unsurlarıyla yaşadığı ciddi bir karşılaşmadır. Fedailer ve Ürdün güçleri, İsrail'e ağır kayıplar verdirmiştir. Bu olayda Filistinlilerin İsrail karşısında hem maddi hem manevi bir zafer kazandıkları söylenebilir. Ayrıca on binlerce Filistinli gönüllünün İsrail'le savaşmak için adeta koştuğu görülmüştür.⁷⁸¹ Filistin gerilla faaliyetleri, 1967 yılında ayda 12 operasyon, 1968'de ayda 52 operasyon, 1969'da ayda 199 operasyon ve 1970'in ilk aylarında ayda 279 operasyona yükselmiştir.⁷⁸²

Yine bu faaliyetler kapsamında Müslüman Kardeşler Teşkilatı, 1968 yılında Ürdün'de kamplar kurmuştur. Müslüman Kardeşler, iç idari bağımsızlığı korurken El Fetih'in kontrolü altında faaliyet göstermiştir. Bu kamplarda yaklaşık olarak 300 kişi eğitilmiş ve bunlar yedi gerilla üssüne bölünmüştür. Bu kadro, sınırlı kabiliyetlerine rağmen, 31 Ağustos 1969'da Yeşil Kuşak, 14 Eylül 1969'da Deyr Yasin ve 28 Eylül 1970'de Seyyid Kutup operasyonları gibi güçlü operasyonlarda farklı modeller sunmuştur. Aralarında 18 kişi şehit olmuştur.⁷⁸³

Bununla birlikte Halk Cephesi, 1970 yılında geniş bir uluslararası tepkiye neden olan kaçırma olaylarında öne çıkmıştır. Halk Cephesi üyeleri, Japon Kızılordusu ile iş birliği içinde, 30 Mayıs 1972 tarihinde, İsrail tarafındaki ana havaalanı olan Lod Havaalanı'na saldırı düzenlemiştir. Bu saldırıda 31 kişi ölmüş, 80 kişi yaralanmıştır. Bununla birlikte Kara Eylül Örgütü, 5 Eylül 1972'de Münih operasyonunu gerçekleştirmiştir. Bu operasyon İsrail hapishanelerinde tutuklu bulunan Filistinli mahkumlarla değiştirmek amacıyla, olimpiyat oyunlarındaki İsrailli sporcuları hedef almıştır. Münih Operasyonu 11 İsrailli sporcunun öldürülmesi ve 5 Filistinli Fedainin şehit olmasıyla sonuçlanmıştır.⁷⁸⁴

Daha sonraki aşamada Filistin direnişi çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Bunlardan bir tanesi Ürdün'le yaşanan sorunlardır. Filistin direnişi önce Ürdün'den çıkarılmış ve bu şekilde en önemli faaliyet alanlarının birinden mahrum kalmıştır. Eylül 1970'de Filistin direnişi, Ürdün ordusuyla karşı karşıya kalmıştır. Ancak diğer taraftan Filistin direnişi, Lübnan'daki nüfuz alanını genişletmeyi ve sağlamlaştırmayı

781 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawurihiha almueasirat*, s89.

782 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s428.

783 Muhsin Salih, *Altariq iilaa alqads* (İstanbul: Mansurat Filastin almuslimaha, 1998), s196-198.

784 Muasasat aldirasat alfilastinia, *Filastin tarikhiha waqadiatuha*, s 199.

başarmıştır.⁷⁸⁵ Filistin direnişinin İsrail’le mücadelesinde, çevresindeki Müslüman veya Arap ülkelerden gerekli desteği görememesi, ya da gördüğü desteğin dönemsel olarak akamete uğraması işini zorlaştıran çok önemli bir unsur olmuştur.

Yine bu süreçte Lübnan, Mısır, Libya ve Cezayir’de birçok Filistinli kadro, çeşitli suikast girişimlerine maruz kalmıştır. Lübnan, Kıbrıs, Fransa ve Norveç’te Filistinli direniş liderleri ve diğer kadrolardan öldürülenler olmuştur.⁷⁸⁶ En göze çarpan suikastlar arasında, 1972’de Ghassan Kanafani’ye düzenlenen suikast ve ardından Kamal Adwan, Kemal Nasser ve Abu Yusef el-Najjar isimli üç liderin öldürülmesi olmuştur.⁷⁸⁷

Diğer taraftan Filistin Kurtuluş Örgütü, düzenli güçleri aracılığıyla 1973 Savaşı’na katılmış, Suriye ve Mısır’daki Filistin Kurtuluş Ordusu birimleri Arap liderliğinin emrine verilmiştir. İşgal altındaki topraklarda, Lübnan sınırlarının yanı sıra Golan Tepeleri ve Süveyş Kanalı cephelerinde faaliyet gösteren Suriye ve Mısır merkezi operasyon odalarında çalışmak üzere Filistin Kurtuluş Örgütü tarafından irtibat subayları görevlendirilmiştir.⁷⁸⁸

• İkinci Aşama 1973-1987

Bu dönemde Filistinli gerilla gruplarının, Arap rejimleriyle olan anlaşmazlıklar yüzünden bitkin durumda olduğu gözlenmiştir. Filistinli Fedailer, 1970 yılında Ürdün ordusuyla gerçekleşen silahlı çatışmalardan sonra Ürdün’deki varlığını kaybetmiştir. Lübnan’daki Maron koalisyonu, 1975 yılının Mart ayında Lübnan’daki Filistin varlığını hedef almıştır. Yine 1975 yılında gerçekleşen Lübnan iç savaşı da koşulları daha olumsuz bir noktaya taşımıştır. Filistin direnişinin enerjisi düşmüş, halkının katkısı ve destek kaynakları azaldığı için Siyonist düşmana odaklanma kabiliyeti zayıflamıştır. Buna rağmen direniş, Lübnan’daki üssünü 1982 yılına kadar tutmayı başarmıştır.⁷⁸⁹ Bunun üstüne Mısır ve Suriye’nin de sınırlarını kapatmasıyla, Filistinlilerin yurtdışından alacağı destek akamete uğramıştır. Bu durum, Filistin gerilla eylemleriyle ilgili dışarıdan gelecek desteği imkânsız hale getirmiştir.⁷⁹⁰

785 Asead Abdulrahman, *Munazamat altahriri*, s 240.

786 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s431.

787 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s91.

788 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s431.

789 Abd Alwahhab Alkiali, *Alnidal alfilastini durs waabr*, s95-50.

790 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s93.

Bu dönemde yine de Filistinli gerilla grupları dikkat çeken operasyonlar yapmıştır. Bunlar arasında, El Fetih hareketinin 6 Mart 1975'te Tel Aviv'de gerçekleştirdiği, elli asker ve elli sivilin öldürülmesine yol açan Savoy operasyonu vardır. Yine El Fetih'in Dalal al-Mağribi önderliğinde 11 Mart 1978'de gerçekleştirdiği ve Kamal Adwan adını verdiği operasyon, 37 Siyonist'in öldürülmesine ve 82 Siyonist'in yaralanmasına neden olmuştur. Bir diğer eylem ise, Halk Cephesi Genel Komutanlığı'nın 11 Nisan 1974'te gerçekleştirdiği 18 İsraillinin ölümüne yol açan saldırıdır. Filistinli Demokratik Cephe isimli grubun düzenlediği ve 15 Mayıs 1974'te 27 İsraillinin öldürülmesine ve birçoğunun yaralanmasına neden olan Tarshiha operasyonu da önemli eylemlerden biridir.⁷⁹¹ Görüldüğü üzere, Filistinli gerilla grupları, şartların oldukça elverişsiz olduğu dönemde bile mühim operasyonlar düzenlemiştir.

Bunların yanı sıra, yetmişlerin sonlarında işgal altındaki Filistin topraklarında Cihad ailesine ait silahlı bir yapı ortaya çıkmıştır. Bunlar da Siyonist varlığa karşı düzinelerce operasyon düzenlemiş, fakat 1980 yılında ortadan kaldırılmıştır. Bu süreçte Müslüman Kardeşler çatısı altında bir askeri kol kurulmasının işaretleri verilmiştir. Müslüman Kardeşlerin merkezi yönetimi, kadrolarının bir kısmını 1980'de yurtdışına askeri eğitim için göndermiştir. Müslüman Kardeşler içinden gelen bir isim olan Şeyh Ahmed Yasin, Gazze Şeridi'nde bir askeri tugay kurmuştur. Bu tugay daha sonra Abd al-Rahman Tamraz, ondan sonra da Şeyh Salah Shehadeh tarafından yönetilmiştir. Tugayın açığa çıkması nedeniyle 1984 yılında bir darbe almış, Şeyh Ahmed Yasin ve bazı arkadaşları tutuklanmıştır. Fakat 1986 yılında Filistinli Mücahidler adı altında tekrar kurulmuştur. Tugayın faaliyetleri, özellikle 1987 İntifadasının başlamasıyla harekete geçmiştir.⁷⁹²

Yukarıda bahsedildiği üzere, seksenlerin başından itibaren şekillenmeye başlayan cihat hareketi, önemli eylemler yapmıştır. Bunlar arasında göze çarpanlardan bir tanesi, Cihad Tugaylarının 16 Ekim 1986'da gerçekleştirdiği operasyondur. Siyonist işgalcilere karşı yapılan bu operasyon Meğaribe Kapısı Operasyonu olarak isimlendirilmiş ve seksen Siyonist askerinin yaralanmasına neden olmuştur.⁷⁹³

14-21 Mart 1978 tarihleri arasında İsrail kuvvetleri Güney Lübnan'da büyük bir işgal başlatmıştır. Fakat İsrail güçleri şiddetli bir Filistin direnişiyle karşı karşıya kalmıştır.

791 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s245.

792 Ziad Ali, *Eada alyhwd lilharakat aliislamiat* (Ürdün, Dar Al-Furqan, 1982), s100.

793 Muhsin Salih, *Altariq iilaa alqads*, s170.

Filistinli gruplar gerilla savaşını kullanmıştır. Ardından Güney Lübnan Ordusu'nu komuta eden Saad Haddad liderliğinde, Lübnan sınırları içinde kendilerine bir güvenlik kemeri kurmayı başarmıştır.⁷⁹⁴

Yine Filistin direnişi, 19 Ağustos 1980'de gerçekleşen Shkeef Savaşı'nda Siyonist saldırıya karşı büyük başarılar elde etmiştir. Filistinli Fedailer, kendi sayılarının 15 katı olan bir Siyonist saldırıyı püskürtmeyi başarmıştır. Bu olayda İsrail büyük kayıplar vermiştir. Fedailerin düşmanı geri çekilmek zorunda bıraktığı açıktır.⁷⁹⁵

10-24 Temmuz 1981'de İsrail uçakları ve topçuları, 46 sivil yerleşim birimi ve köyün bulunduğu Nabatiyeh bölgesini bombalamıştır. Bölgede bulunan Fedai üslerinin yanı sıra, şehirler ve köyler de İsrail'in hedefi olmuştur. Bu saldırılar 150 kişinin ölümüne ve 600 kişinin yaralanmasına neden olmuştur. Buna mukabil olarak Filistin direnişi, işgal altındaki Kuzey Filistin'de yaklaşık 30 Siyonist üs ve yerleşim yerine ve Lübnan Lahad'ın ordu mevzilerine top ve füze atışları yapmıştır. Lahad Ordusu, Lübnan ordusundan ayrılarak kurulan ve İsrail tarafından FKÖ ve Hizbullah'a karşı kullanılan Hristiyan bir milis örgütüdür.⁷⁹⁶

Bunlarla birlikte 1982 yazında Siyonist İsrail, Lübnan'ı işgal etmeye başlamıştır. İsrail'in bu defa gerçekleştirdiği saldırı, o vakte kadar yaptığı saldırıların en büyüğü ve en şiddetli olanıdır. Bu nedenle İsrail, Lübnan'ı kolaylıkla işgal etmeyi başarmıştır. İsrail tarafından yapılan saldırılar, Filistin direnişini ve müttefiklerini, şiddetli bir direniş ve büyük fedakarlıklarla karşı karşıya bırakmıştır. İsrail ile Lübnan arasında gerçekleşen savaş 65 gün sürmüştür. Siyonist güçler Batı Beyrut'u işgal edemediği için, 12 Ağustos 1982'de ateşkes yapmak zorunda kalmıştır. Bu ateşkes kapsamında Filistin direnişinin ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Lübnan'dan kovulması gerekiyordu.⁷⁹⁷

5.2.4.1987 Filistin İntifadası

Filistinliler tarafından kutsal görülen İntifadanın kıvılcımı, 9 Aralık 1987'de dört Filistinli işçinin kasıtlı olarak arabayla ezilerek öldürülmesinin ardından ortaya çıkmıştır. O gece Müslüman Kardeşler Hareketi de İntifadaya katılmaya, hatta yönetmeye karar vermiştir.

794 Yazid Sayigh, *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s441.

795 Hatim Abu Zaydah, *Alkifah alfilastini almaslaha: hisad fi zili alhasar* (Gazze: Markaz Abhath Almustaqbila,2006), s70.

796 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s93.

797 Yazid Sayigh , *Altajribat aleaskariat alfilastiniaalmueasirat*, s 674.

Bu nedenle 9 Aralık 1987’de Jabalia Kampı Camii’nde, sabah namazından sonra kitlesel gösteriler düzenlenmeye başlamıştır. Göstericilerden bazıları şehit olmuş, fakat bu olay Gazze Şeridi ve Batı Şeria boyunca yayılmıştır. 13 Aralık 1987 tarihinde Müslüman Kardeşler Teşkilatı, İslami Direniş Hareketi Hamas⁷⁹⁸ adına ilk manifestoyu yayınlamıştır. Bu İntifadanın amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. İşgal altındaki iç kesimlerin halkı (Batı Şeria ve Gazze Şeridi) cihat mücadelesine, dışarıdaki kitlenin elinden kendi ellerine geçtikten sonra liderlik etti.
2. İslami akımın ortaya çıkması ve örgütlü ve etkili bir ölçekte sahada güçlü ve etkin bir şekilde bulunması.
3. İntifada faaliyetlerine Filistin halkının tüm kesimlerinin, düşünce ve yaş gruplarının tamamının katılması.
4. Cesaret ve fedakârlık ile çocukların ve kadınların geniş katılımı ile olayların karakterize edilmesi.
5. Casusluk ve yolsuzluğun tezahürlerinin ortadan kaldırılması.

İntifadanın ilk aşamasında, geniş halk çatışmaları, grevler ve gösteriler üzerinden Siyonist Sivil Yönetim boykot edilmiştir. Aynı zamanda ajanlar ve uyuşturucu satıcılarından oluşan topluluğun tasfiyesi ve yolsuzlukla mücadele karakterize edilmiştir. Bundan dört yıl sonra, Siyonist varlığa karşı silahlı operasyonların artmasına ve geniş halk faaliyetlerinin azalmasına neden olan ikinci aşama ortaya çıkmaya başlamıştır.⁷⁹⁹

Ayaklanma, savaşçılar tarafından kullanılan çok çeşitli silahlarla doluydu. Göstericiler içinde taş ve sapandan başlayarak, bıçak ve keskin silahlar barındıran ve son olarak da ateşli silahlarla Fedai operasyonlarının kayda değer gelişmesine tanık olunmuştur.

Çeşitli silahlar, tüm farklı aşamalarda şu şekilde sayılabilir⁸⁰⁰:

1. Birinci Silah: Taş Ve Sapan

Bilindiği üzere İntifada gençliği yıllar boyunca taşları kullanmıştır. Bunun için en meşhur yöntem, her mahallede, her sokakta ve her evin çatısında bununla ilgili hazırlıkların

798 Ghasan Hamdan, *Alaintifadat alkubraa waqayie waabead* (Kuveyt: maktabat alfalahi, 1989), s 36-38.

799 Jawad Alhamd, *Alaintifadat Alkubraa Watatawur Alqadiat Alfilastinia* (Ürdün: Markaz Dirasat Alsharq Al'awsat, 2004), s 407-413.

800 Adnan Abu Eamir, *Walayd Mudalil, dirasat fi alqadiat alfilastinia*, s194-207.

yapılmasıdır. Bu eylem şekli tüm gençlerin uygulayabileceği bir usul olmuştur. İşgal güçleriyle yaşanan çatışmalarda, taş ve sapanların kullanılması zaman geçtikçe artmıştır. İşgal güçleri, kontrol noktaları veya barikatlar, Filistin gençlerinin taşlarına hedef olmuştur.

2. İkinci Silah: Yangın Çıkartma

İntifada liderliği, İsrail işgalinin Filistin topraklarındaki geniş çaplı buğday tarlalarını yok etme şeklinde yeni bir yöntem geliştirmiştir. Aynı şekilde, zeytin ve narenciye ağaçlarını sökülmesi veya ateşe verilmesi söz konusu olmuştur. Bu şekilde ortaya koyulan “yangın savaşı” işgal altındaki Filistin’in tamamını kaplamıştır. Yeşil hattı aşarak Tel Aviv’e, İsrail’in orta ve kuzey bölgelerine ulaşmış ve işgal yönetimini ciddi şekilde sıkıntıya sokmuştur.

3. Üçüncü Silah: Barikat Ve Bariyerler

Filistin direnişi, işgalci ordunun araçlarının geçişini engellemek için, şehir, köy ve kampların girişlerini ve sokakları kapatma yoluna da başvurmuştur. Bu, gençlerin ve çeşitli yapıların eylemlerle ilgili organizasyon yapmalarını sağlamıştır. Barikatlar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

- **Tuzak** Siyonist işgalciyi şaşırtmak için kazılan biraz geniş ve çok derin bir çukur hazırlanırdı. Burada takılan Siyonist araçları, Molotof kokteylleri ve taşlarla saldırıya maruz kalırlardı.
- **Çiviler** Askeri araçların tekerleklerine karşı, onları patlatmak ve hareket etmesini engellemek için özel olarak kullanılır.
- **Barikatlar** Kovalamaca operasyonları sırasında ordu araçlarının ve yerleşimci araçların hareketini engelleyen bir kontrol noktası olmuştur.
- **Yanıcı Maddeler** Türleri şunlardır: Asitler, erimiş demir bilyalar, gres ve yanmış yağ.⁸⁰¹

801 Abd Alaziz Ahmad, *Easkarat Alaintifadat Waiijabiat Almarhalat* (London: filastin almuslimat,1993), s 67.

4. Dördüncü Silah: Bıçak Savaşı

Askerlere ve Siyonist yerleşimcilere doğrudan ve karşı karşıya mücadele şeklinde kullanılan keskin bıçaklı saldırı, savaşın bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bu kesici aletler, bıçak, hançer ve baltalar gibi şeyler olabilmektedir. Direniş savaşçıları, bu şekilde çok sayıda İsrail askerini ve Siyonist yerleşimciyi etkisiz hale getirmiştir. Bu operasyon şekli işgalcileri ciddi bir şekilde rahatsız etmiştir. İsrail'in zaman zaman bu konuda ortaya koyduğu tepki, bıçaklama olaylarının artmasından duyduğu büyük korkuyu ifade edecek niteliktedir.⁸⁰²

5. Beşinci Silah: Araçlar İle Ezme

Filistin direnişi, şehirlerde ve kamplarda yaya olarak devriye düzenleyen İsrail askeri ve Siyonist yerleşimcilere araçla çarpmak veya üstünden geçmek şeklinde eylemler düzenlemiştir. Bu şekilde başarılı olan birçok operasyon meydana gelmiş ve bu olaylar birçok İsraillinin öldürülmesine veya yaralanmasına neden olmuştur.

6. Altıncı Silah: Silahla Ateş Açmak

Bu operasyonlar da İsrail askerlerine ve Siyonist yerleşimcilere karşı kullanılmıştır. Bu eylemler İsrail tarafından ölü ve yaralı sayısının artmasına neden olmuştur. İsrail bu konuda güvenlik önlemlerini arttırmış ve İsraillilerin hareket etmesini sınırlandıran bir durum ortaya çıkmıştır.

7. Yedinci Silah: Askeri Pusular

Siyonist yerleşim alanlarında ve ordu karargahlarında uygulanmıştır. İşgal güçlerine mali ve askeri yükler çıkarmıştır. Aynı şekilde istikrarsızlığa neden olarak Siyonist yerleşimcilerin konforunu bozmuş ve ters göçlere neden olmuştur.

8. Sekizinci Silah: Patlayıcı bombalar

Bu eylem, Siyonist yerleşimcilerin yanı sıra ekonomik tesisleri hedef almıştır. Bu operasyon biçimi İsrail açısından toplu bir paniğe neden olmaktadır. Zaman zaman bu şekilde meydana gelen olaylarda kapsamlı bir güvenlik alarmı yapılmış, yedek askerlerin

802 Jamal Ahmad, *Harb Alsakakin jabhat alaintifadat almutaqadati* (Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basık, 1991),s 123.

göreve çağrıldığı olmuştur. Bu eylem biçimi, normal hayatı birçok yönden krize sokan ve büyük ekonomik zararlara neden olan bir durumdur.

5.2.4.1. İntifadada Filistinli Grupların Rolü

Filistinli grupların başı çekmesiyle ortaya çıkan İntifada, daha sonraki süreçlerde de yine Filistinli direniş gruplarının katkılarına sahne olmuştur. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bölükleri ilk İntifadaya katılmıştır. Onları da içeren “İntifadanın Birleşik Liderliği” adı verilen bir liderlik çerçevesi oluşturulmuştur. İşgale ve ajanlarına karşı direniş operasyonlarına katılan Refik El Salmi Grupları, El Fetih Şahinleri, Kara Panter Grubu ve Fetih hareketi zaman zaman isim değiştirerek faaliyet yürüten yapılardır.⁸⁰³

Bu aşamadaki en önemli operasyonlar arasında, Siyonist Çavuş Avi Sasports'un 3 Şubat 1989'da Hamas'ın Filistin Mücahidleri askeri kolu tarafından; ve 3 Mayıs 1989'da er İlan Saadoun'un kaçırılması ve öldürülmesi vardır. Bununla birlikte, direnişin askeri kanadı, Siyonist işgalin şiddetli bir operasyonunun ardından, aynı yılın Mayıs ayında hızlı bir şekilde çöküşe geçmiştir. Daha sonra Hamas, Mayıs 1990'da Filistinli Mücahitler kanadının yerine, Şehit İzzeddin el Kassam Tugaylarını kurmuştur.⁸⁰⁴

Bu süreçte Hamas, 13 Aralık 1992'de Şeyh Ahmed Yasin'in serbest bırakılmasını talep etmek için er Nassim Toledano'yu kaçırmıştır. Fakat İzak Rabin bu konudaki taleplere cevap vermeyi reddetmiştir. Bu nedenle kaçırılan erin tasfiye edilmesiyle, Rabin Hamas'a karşı savaş ilan etmeye yönelmiştir. Böylece 1300 Hamas destekçisi tutuklanmış, Hamas'a bağlı sivil İslami liderlerden 415'i Lübnan'daki Marj al-Zuhur'a sınır dışı edilmiştir.⁸⁰⁵

5.2.4.2. İlk İntifadanın Sonu

El Fetih Hareketi ve Filistin Kurtuluş Örgütü müttefikleri, Eylül 1993'teki Oslo Anlaşmalarını İntifadanın sonu olarak değerlendirmiştir. Zira bu anlaşma İntifadanın etkinliğini durdurmuştur. Fakat Hamas ve İslami Cihad, faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir. Hatta bu süreçte intihar operasyonlarının arttığı söylenebilir. Ancak Mayıs 1994'te Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde Filistin Yönetimi'nin kurulması, İntifadayı büyük

803 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s250.

804 Muhsin Salih, *Altariq iilaa alqad*, s194.

805 Ghassan Daweir, *Harb Al'ayaam Alsabea aswad hamas* (Ürdün:manshurat filastin almuslimati,1994),s 44.

ölçüde ekarte etmiştir. Bu kuruluş, İntifadanın özellikle günlük kitlesel halk katılımını kaybetmesine neden olmuştur. Meydana gelen olaylar daha çok direnişçi hareketlerin ve örgütlerin üyeleriyle sınırlı kalmıştır. Filistin Yönetiminin oluşumu 1994'te ilan edildiğinde, ilk İntifada El Fetih hareketi dışında devam ettiği için, silahlı direniş durmamış, fakat kamuoyunda görünmeye son verilmiştir. El Fetih Hareketindeki birçok lider bu anlaşmalara karşı çıksa da tüm aktif Filistin güçleri Oslo Anlaşmalarını reddetmiştir.⁸⁰⁶

Bu süreçte Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Siyonist oluşumla çözüm yoluna girmesi ve 1994'te Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da özerkliğe sahip olması, direnişin gücünü kıran bir gelişme olmuştur. Ancak 1994-1998 dönemi, Filistin direnişinin özellikle intihar operasyonlarında kayda değer bir gelişimine tanık olmuştur.

Bu aşamadaki en önemli operasyonlar arasında Hamas'ın 25 Şubat 1994'te yaptığı eylem vardır. Hamas'ın İsrail tarafından yapılan İbrahim Camii katliamına beş şiddetli operasyonla karşılık vermesi, 39 Siyonist'in öldürülmesi ve 158 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanmıştır. Aynı yılın Şubat ve Mart döneminde, tutuklu Hassan Salama liderliğinde gerçekleştirilen çeşitli operasyonlar, 15 Ocak 1996'da mühendis Yahya Ayyash'ın öldürülmesine tepki olarak yapılmıştır. Yine İslami Cihad tarafından Kasım 1994'te Netzarim Operasyonu ve Ocak 1995'te Beit Lid operasyonu olmak üzere, bir dizi intihar operasyonu gerçekleştirilmiştir.⁸⁰⁷

Direnişin bu aşamadaki faaliyetleri, "terörle mücadele" adı altında uluslararası bir konferans düzenlenmesine neden olmuştur. Filistin Yönetimi ve Siyonist oluşum, ABD ile direk iş birliği içinde, Filistin'de Hamas ve İslami Cihad tarafından temsil edilen İslami akıma karşı acımasız bir kampanya başlatmıştır. Bu süreçte her iki hareket de en sert aşamalardan birinden geçmiş ve işgal altındaki topraklardaki direniş çalışmalarını etkileyen şiddetli darbelere maruz kalmıştır. O dönemde sadece birkaç intihar eylemi operasyonu gerçekleştirilebilmiştir. Fakat Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde çok sayıda direniş lideri şehit olmuştur.⁸⁰⁸

806 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s110.

807 Ghassan Daweir, *Maweid mae alshaabaak: dirasat fi alnashat aleaskarii likatayib alqasaam* (London: filastin almuslimat,1995), s184-192.

808 Muhsin Salih, *Altariq iilaa alqad*,s 209-210.

5.2.5.2000-2013 Arası İşgal Saldırıları Ve Direniş

5.2.5.1. 2000-2005 Dönemi El-Aksa İntifadası

Eylül 2000'in sonlarında, o zamanki İsrail'deki muhalefetin lideri olan Ariel Şaron, El-Aksa Camii'ne kışkırtıcı bir ziyaret yapmıştır. Bu olay, Filistin direnişi açısından büyük tepkilere yol açmıştır. Akabinde direniş örgütleri tarafından düzenlenen büyük askeri operasyonlara, özellikle Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde ve Siyonist varlığın mevcut olduğu diğer yerlerde intihar eylemlerine dönüşmüştür. Bu olaylardan ötürü Filistin tarafında beş bin şehit ve binlerce yaralı, Siyonistlerden ise 1.200'ün üstünde kişinin öldüğü bilinmektedir.⁸⁰⁹

İsrail, direniş karşısında demir yumruk politikasını benimsemiş ve Nisan 2002'de direnişi vurmak için o zamana kadar yaptığı en büyük operasyonu gerçekleştirmiştir. Özellikle Batı Şeria'daki direniş hedeflerini vurmak için İsrail, "Savunma Kalkanı" olarak isimlendirdiği bir kampanya başlatmıştır. Bu kampanya Batı Şeria'nın yeniden işgaliyle sonuçlanmıştır. Operasyonlar, Filistin direnişinin en büyük fedakârlık sayfalarının yazıldığı tarihi bir savaşın yaşandığı Cenin Kampının kuşatılmasıyla başlamıştır. Kampta yaşayan sivil halk, direnişçilerin safında kalmakta ısrar etmiş ve onlarca direnişçi ve sivil vatandaş şehit olmuştur. Bu olaylarda 15 İsrail askeri de hayatını kaybetmiştir. Yine bu İntifada sırasında İsrail, Başkan Arafat'ı kuşatmış ve vefatına kadar onu dış dünyadan izole bir şekilde tutmuştur.⁸¹⁰

Bu aşamada Filistin direnişi, direniş eylemlerini daha etkili alanlara taşıyarak işgalle bir tür korku dengesi kurmayı başarmıştır. Filistinliler ve Siyonistler arasındaki kayıp noktasında bir denge sağlamıştır. İleri düzeyde bir yetkinlik, deneyim, cesaret, eğitim ve planlama göstererek patlayıcı kemerlerden uzaktan kumandalı bombalara, araba bombalamalarından İsrail yerleşim yerlerine ve kamplara yapılan saldırılara kadar çeşitli operasyonlar ve intihar eylemleri geliştirmiştir.⁸¹¹

El Aksa İntifadasındaki askeri operasyonlara tüm Filistinli gruplar katılmıştır. Hamas Hareketi, Siyonist varlığın güvenliğini bozan ve büyük bir şoka neden olan intihar operasyonları ile farklı hale gelmiş ve önemli bir rol üstlenmiştir. Yine El-Aksa Şehitleri

809 Amin Dabur, *Dirasat fi alqadiat alfilastinia* (Gazze: Jamieat alislamiyye,2013), s143.

810 Adnan Abu Eamir, *Walayd Mudalil, dirasat fi alqadiat alfilastinia*, s201-204.

811 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratih almueasirat*, s255

Tugayı, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki yerleşimcilere ve Siyonist işgal güçlerine yönelik saldırı operasyonlarına odaklanmıştır. Bunun yanında İslami Cihad'ın da güçlü gerilla operasyonlarında kendine özgü bir rolü olmuştur. Yine Halk ve Demokratik Cephe, liderleri Ebu Ali Ebu Mustafa'nın suikastına tepki olarak Siyonist Turizm Bakanı Rehavam Ze'evi'nin⁸¹² öldürülmesi olmak üzere bir dizi operasyon gerçekleştirmiştir.⁸¹³

5.2.5.2. 2006'daki İşgal Saldırıları Ve Direnişin Reaksiyonu

İsrail, Hamas'ın 2006'daki Filistin parlamento seçimlerinde kazandığı zaferi büyük bir tehlike olarak görmüştür. Siyonist varlığın karar vericileri, İsrail Devleti'nin ilanından bu yana ilk kez, güneybatı tarafında İsrail'in varoluşunu ortadan kaldırma arzusunu gizlemeyen İslami bir varlığın güç haline geldiğini görmüştür. Bu nedenle İsrail, bir şekilde Hamas hükümetine saldırmak için çeşitli yollar aramıştır. Bunlardan biri, Filistin halkını Hamas yönetimine karşı ayaklanmaya itmek amacıyla Gazze Şeridi'ne boğucu bir kuşatma uygulamaktır. İsrail, İsraili Er Gilad Şalit'in kaçırılmasından yararlanarak harekete geçmiş ve hükümet kurumlarına zarar vermeyi amaçlayan bir dizi askerî harekâtı meşrulaştırarak operasyonlar başlatmıştır.⁸¹⁴

Bu dönemde Siyonist operasyonlar, Hamas'ı ve Gazze Şeridi'ndeki hükümeti devirmek ve Filistin direnişine saldırmak amacıyla Gazze Şeridi'ne odaklanmıştır. Bu operasyonların en önemlileri arasında 2006 yılındaki "Yaz Yağmurları Operasyonu" vardır. İsrail, Hamas'ın ardından Halk Direniş Komiteleri ve İslam Ordusu ile birlikte, Gilad Şalit'in bulunmasını hedefleyerek sınır ötesi baskın operasyonları yapmıştır. Buna ek olarak, Kasım 2006'da 105 Filistinlinin ölümüyle sonuçlanan "Sonbahar Bulutları Operasyonu" ve Mart 2008'de "Sıcak Kış" operasyonları da İsrail tarafından büyük kayıplara neden olan operasyonlar arasındadır.⁸¹⁵

812 Rehavam Ze'evi: 1926'da doğdu. Palmach'ta liderlik pozisyonlarında ve 1956'da Sina Savaş Komisyonu başkanlığında bulundu. Filistinlilerle müzakerelere güçlü bir muhalefet gösterdi ve Oslo Anlaşmalarını reddetti. 2001 yılında Şaron hükümetine Turizm Bakanı olarak atandı. Filistin Halk Cephesi Genel Sekreteri Ebu Ali Mustafa'nın öldürülmesinin ardından Halk Cephesi direniş savaşçıları tarafından Kasım 2001'de öldürüldü (Johnny Mansour, *Miejim al'aelam walmustalahat alsahiunia*, s. 256).

813 Adnan Abu Eamir, *Walayd Mudalil, dirasat fi alqadiat alfilastinia*, s201-204.

814 Jewish Virtual Library, *Gilad Shalit*. (Erişim 15.Eylül .2020). <https://bit.ly/34yPK9z>

815 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s111.

Hamas, İsrail'in bu saldırgan tutumuna mukabil, üç ana nokta üzerinden tavır geliştirerek durumu kazanca çevirmeyi başarmıştır. Bunlar şu şekildedir:

1- Birinci Nokta: Sınır Ötesi Baskın Operasyonun Gerçekleştirilmesi⁸¹⁶

Hazırlık süreci, çoğu Hamas'ın iktidarda olduğu dönemde birkaç ay sürmüş ve sonra uygulanmıştır.

2- İkinci Nokta: Siyonist Askeri Esarete Tutma

Hamas esir aldığı İsrailli Er Gilad Şalit'i uzun zaman esarete tutmayı başarmıştır. Gilad Şalit üzerinden zorlu müzakereler yürütmüş ve onu yüzlerce Filistinli mahkûm karşılığında serbest bırakmıştır. Hamas'ın bu müzakerelerdeki tutumu meydan okuma biçiminde olmuştur.

3- Üçüncü Nokta: Roket Savaşları Başlatma

Hamas, Siyonist işgalciye karşı caydırıcı bir güç olması adına, bu savaşı sürdürebilmek için roket sistemini geliştirmiştir. Roket imkânı, İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarını ve işgal altındaki Filistin şehirlerine roket atılmasını durdurmak için kullanılmıştır. İsrail bu etken yüzünden Kasım ayında askerlerini geri çekmek zorunda kalarak ateşkes ilan etmiştir.

5.2.5.3. 2008-2009 Dönemi İsrail Saldırıları Ve Direniş

Siyonist devlet, 27 Aralık 2008'de Gazze Şeridi'ne karşı başlattığı acımasız saldırganlığı, 18 Ocak 2009'a kadar devam ettirmiştir. Bu olaya Filistin direnişi "Al-Furqan Savaşı" adını vermiştir. Siyonist İsrail yıkıcı savaş unsurlarıyla saldırmış, fakat Hamas'ın askeri kanadı El-Kassam Tugayları ve diğer direniş gruplarının kahramanca ve kararlılıkla sergilediği şiddetli direnişle karşı karşıya kalmıştır. Siyonist varlığın Gazze Şeridi'ni işgal edememesi, direniş güçlerini kıramaması ve neticede Hamas başkanlığındaki hükümeti devirememesi, direniş gruplarına, Filistinli kitlelere, Araplara ve uluslararası destek veren

816 Adnan Abu Eamir, *Walayd Mudalil, dirasat fi alqadiat alfilastinia*, s 215-218.

diğer ülke veya şahıslara moral olmuştur. Neticede İsrail Gazze Şeridi'nden koşulsuz olarak geri çekilmek zorunda kalmıştır.⁸¹⁷

Bu süreçte yapılan İsrail saldırıları sonucu 417'si çocuk, 108'i kadın olmak üzere 1324 Filistinli şehit olmuş, 5.450 kişi yaralanmıştır. Bununla birlikte 5.350 ev yıkılmış ve 16.000'den fazla ev kısmen hasar görmüştür. Direniş güçleri tarafından öldürülen İsraili sayısının 80 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Fakat İsrail sadece 13 kişinin hayatını kaybettiğini iddia etmektedir.⁸¹⁸

5.2.5.4. 2012'deki İsrail Saldırıları Ve Direniş

İsrail, Furkan Savaşı'nda başaramadığını başarmak ve direnişin savunma ve silahlarında ne gibi gelişmeler kaydettiğini tespit etmek amacıyla, keşif yapmak için yeni yollar aramaya başlamıştır. İsrail'in güttüğü amaçlar arasında, yeni bir saldırı durumunda direnişin cevap veremeyeceğini göstermek, 2008-2009 saldırılarında Gazze'ye giremeyen Siyonist askerlerin güvenini yeniden sağlamak ve 2013'te İsrail'de yapılan seçimlerde siyasi liderlik pozisyonlarını güçlendirmek de vardır. Bu nedenlerle İsrail, işgalin ilk sloganlarından biri olan “işgal et, suikast yap, öldür” düşüncesini uygulamak üzere, El-Kassam Tugaylarının seçkin askeri komutanlarından biri olan Ahmed El-Cabari'ye suikast düzenlemiştir.⁸¹⁹

İsrail'in düzenlediği bu suikast, Gazze Şeridi'nden roket atılmasını engelleyememiştir. Bilakis direnişçiler 2008-2009 döneminde 40 km. derinliğe ulaşan roketlerin menzillerini daha da arttırmış, 80 km. 'ye kadar ulaşan roketler fırlatmış ve İsrail'i daha fazla tehdit eder hale gelmiştir. Siyonist İsrail ikinci defa, ateşkes anlaşması tamamlanmadan askeri operasyonları durdurmak için tek taraflı karar almıştır. Filistin direnişinin havada, denizde ve kara alanlarında askeri olarak karşılık verme kabiliyeti artmıştır. Dolayısıyla İsrail, karadan Gazze Şeridi'ni işgal etmek için bir operasyon yapmayı göze alamamıştır. Bu konuda direniş, Gazze Şeridi sakinleri ve genel olarak Filistinlilerle iletişim konusunda başarılı olmuştur. Direniş aynı zamanda, 1948'deki Nakba'dan bu yana ilk

817 Jewish Virtual Library, *Operation Cast Lead (2008-2009)* (Erişim 15 Eylül 2020). <https://bit.ly/3vxas5E>.

818 Muhsin Salih, *Alqadiat Alfilastinia, khalfiatuha alttarikhiat watatawuratiha almueasirat*, s112.

819 Amin Dabur, *Dirasat fi alqadiat alfilastinia*, s150, Jewish Virtual Library, *Operation Pillar of Defense* (November14-21,2012).

defa İsrail derinlerindeki hedefleri vurmayı başarmış, Tel Aviv ve Kudüs'teki hedefler vurulmuştur.⁸²⁰

Bu bölüme dair genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, Filistin direnişinin işgal altındaki bölgelerin içinde ve dışında, 1948-2013 yılları arasında tarihi, siyasi ve askeri olarak birçok farklı aşamadan geçtiği söylenebilir. Batı Şeria'da, Gazze Şeridi'nde ve işgal altındaki diğer topraklarda gösterilerle başlayan Filistin direnişi, zaman içinde şehirlere, köylere, kamplara ve sokaklara giren gerçek bir halk devrimine doğru ilerliyormuş görüntüsü vermektedir. Genç yaşlı, erkek kadın, Müslüman ve Hristiyan, İsrail tarafından zulme uğrayan halkın tüm kesimlerini kapsamış ve işgale karşı kapsamlı bir ayaklanmaya dönüşmüştür. Ayrıca direniş, Filistinli ellerin ürettiği silahlarla gelişmiş, çeşitli gelişmiş silah türlerinin kullanımına ve İsrail'in derinliklerine isabet eden roketlere sahip olmuştur. Bu tarihsel dönemde direniş, en önemlisi askeri saldırı imkanları oluşturmak için bölgenin tarihinin değişmesine ve yeniden şekillenmesine büyük katkı sağlamıştır.

820 Amin Dabur, *Dirasat fi alqadiat alfilastinia*, s150.

6.BÖLÜM: ARAP ÜLKELERİ VE FİLİSTİN'DEKİ İSRAİL İSTİHBARAT FAALİYETLERİNİN İSRAİL ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

İsrail, 1948'deki kuruluşundan bu yana, istihbarat faaliyetleri üzerinden Filistin topraklarını ve mülklerini kontrol ederek, Filistin'de ve komşu ülkelerde gerçekleştirdiği katliamlar üzerinden korku yayarak ve onlarla savaşırken caydırmaya yardımcı olacak bilgiler toplayarak kendisini kanıtlamaya çalışmıştır. Arap ülkelerinde istihbarat servisleri tarafından yürütülen birçok istihbarat faaliyeti vardır. Mısır, Ürdün, Suriye ve Lübnan'dan, Mossad ve Askeri İstihbarat Bölümü sorumlu tutulmuştur. Oysa 1967'den sonraki Filistin toprakları, bugüne kadar İsrail Shin Bet Güvenlik Servisinin sorumluluğu altında olmuştur. İsrail istihbaratı, Arap ve Filistin yönetimini etkisiz hale getirmek amacıyla bilgi toplayarak, ajanlar organize ederek, Arap ülkelere sızarak İsrail'in hedefleri doğrultusunda Filistin ve Arap halkası ülkelerinde birçok çaba göstermiştir. Faaliyetlerinin bir kısmında başarılı olurken, büyük bir kısmında başarısız olmuştur. Bu bölümde, İsrail istihbarat faaliyetleri ile Filistin ve Arap halkası ülkelerindeki sonuçları çift taraflı olarak ele alınacaktır.

6.1. İstihbarat Servislerinin Olayları Tahmin Etmedeki Başarısızlığı

İstihbaratın, olayları gerçekleşmeden önce tahmin edememesi, İsrail'in istihbarat faaliyetleri içerisinde, istediği tüm bilgilere erişimdeki zayıflığını gösteren en önemli yansımalarından birisidir. İsrail istihbaratı, İsrail üzerinde siyasi ve askeri düzeyde büyük etkisi olacak Filistin ve Arap ülkelerindeki güvenlik ve askeri olayları öncesinde tahmin edememiştir. Arap ülkelerinde ve genel olarak İslam dünyasındaki birçok insan, İsrail istihbaratının bilinen pek çok başarısızlığından ötürü, İsrail istihbaratının küresel düzeyde hatalarla meşhur olan bir yapı olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte İsrail istihbaratı, kendini bu konuda oldukça başarılı olarak lanse etmektedir. İsrail'in, güvenliğini tehdit eden kişilere karşı çekinmeden suikast operasyonları gerçekleştirdiği kesindir. İsrail istihbaratı, bu yönüyle İslam dünyasında ihtiyaç duyduğu her bilgiye ulaşabileceği görüntüsü oluşturmıştır. Ancak genel olarak İsrail ve özelde istihbarat servisleri, İsrail'le ilgili birçok stratejik olayı tahmin edememiştir. Bu başarısızlıklar nedeniyle, İsrail'deki farklı istihbarat servisleri kendi aralarında rekabet yaşamaktadır. İsrail istihbaratının tahmin edemediği sorunların bir kısmı aşağıda nakledilmiştir:

1- İsrail Askeri İstihbaratı AMAN, Mısır kuvvetlerinin 14 Şubat 1960 tarihinde Sina Çölü'ndeki harekâtını tahmin edememiştir. AMAN, Mısır güçlerinin Sina Çölü'ne yerleşmesinden dört gün sonra bu durumdan haberdar olmuştur. Bu gecikme, İsrail Ordusunu aniden alarm durumunu yükseltmeye, yedek kuvvetlerini çağırma ve Mısır kuvvetleriyle olası bir çatışma için hazırlık seviyesini yükseltmeye sevk etmiştir.⁸²¹ Mısır, İsrail'i Suriye'ye saldırmaktan caydırmak için büyük güçlerini Sina Çölü'ne konuşlandırmayı amaçlamıştır. Mısır'ın bu şaşırtıcı hamleyle Sina Çölü'ne girmesinden ve daha sonra İsrail'i dehşete düşüren bu durumdan, o merhaleye kadar bilgisi olmamıştır. Bu sebeple İsrail Ordusu, ani bir şekilde saflarında harekete geçmek ve Mısır sınırı boyunca askeri varlığını yoğunlaştırmak zorunda kalmıştır.

2- AMAN, 1966 sonlarında Mısır Ordusunun askeri yeteneklerini etkileyen Yemen'deki savaşa katılmasının akabinde, Mısır'ın yeni bir savaşa girme konusundaki niyetini anlamada başarısız olmuştur. AMAN'ın Mısır'la ilgili kanaati Mısır hareketlerini takip ederek elde ettiği bilgilere dayanmaktaydı. Fakat bu defa da durumu doğru okuyamamıştı.⁸²² Tümgeneral Aharon Barev, 1966 Ulusal İstihbarat Raporu'nda, Mısır'ın 1966'da Yemen Savaşı'ndan çıktığı için İsrail'le yeni bir çatışmaya katılma niyetinin olmadığını yazmıştır. Ancak AMAN bu tespitinde başarısız olmuştur. Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır, Mayıs 1967'de Birleşmiş Milletler'den Sina Çölü'nü boşaltmasını istemiş ve ardından tahliye edilen bölgelerde Mısır güçlerini seferber etmiştir.⁸²³

3- AMAN, Ekim 1973 Savaşı'yla ilgili erken uyarı vermeyi başaramamıştır. Bu konudaki başarısızlık Mısır ve Suriye'nin İsrail'i ne zaman vuracağını tahmin edememesidir.⁸²⁴ İsrail Genelkurmay Başkanı General Bar-Lev, İsrail istihbaratının

821 Yoram Peri, *The Rabin Memoirs* (New York: State University of New York Press, 1998), pp. 43–44.

822 Uri Bar-Joseph, "The Wealth of Information and the Poverty of Comprehension: Israel's Intelligence Failure of 1973 Revisited," *Intelligence and National Security* 10 /4, (1995), pp. 229–240.

823 Aman, Mısır'ın 1960'ların ortalarından 1970'lerin sonuna kadar İsrail'le yeni bir çatışmaya girmeye hazır olmadığını tahmin ediyordu. İsrail istihbarat analizleri, Mısır'daki kötü ekonomik koşulların ve iç şartların yaklaşan bir savaşa ilgili uyarıları olmadığını söylüyordu. İsrail, askeri yeteneklerini artırmadığı sürece, özellikle İsrail'in Mısır'la yaptığı tüm savaşlarda güvendiği İsrail hava kuvvetleri ile yüzleşmek için füze çatışmasında Mısır ordusunun yeni bir savaşa girmeyeceğine inanıyordu. İstihbarat değerlendirmesi, Mısır ordusunu geliştirme ve inşa etme konusunda Mısır'ın hala zayıf olduğu ve Mısır kuvvetlerinin 1967'de olduğu gibi yenileceği için İsrail ile yeni bir savaşa girme konusundaki isteksizliğini vurgulamıştır.

824 Ephraim Kahana, "Early Warning vs. Concept: The Case of the Yom Kippur War," *Intelligence and National Security*, 17/2 (2002), pp33-34.

Ekim 1973 Savaşı'nda üç türlü sürprizle karşı karşıya kaldığını ifade etmiştir. Bunlar “üslupta sürpriz, mekân konusunda sürpriz ve zaman sürprizidir.” Bar-Lev, Mısırlıların ve Suriyelilerin savaşın başlayacağı sıfır saati ve savaşın başlayacağı yeri gizleme konusunda başarılı olduklarını itiraf etmiştir. Bu nedenle İsrail Ordusu, uçaksavar ve tanklarını, Mısır ve Suriye'den önce konuşlandırmayı başaramamıştır.⁸²⁵ İsrail, Mısır'ın hazır olduğu amfibi geçişi için de donanım açısından hazırlık yapamamıştır. 1993 yılında Güvenlik Şefi Zayer, Mossad'ı başarısızlıktan sorumlu tuttuğu özel bir rapor yayınlamıştır. Çünkü dış casusluk faaliyetlerinin takibinden istihbarat teşkilatı sorumluydu. Mossad'ın, Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır'ın damadı ve Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'ın danışmanı olan Mısır casusu Ashraf Marawan'ın⁸²⁶ ajanlığı konusunda kandırıldığı, Marawan'ın aslında çifte ajan olduğu ifade edilmiştir. Birçok istihbaratçı, Ashraf Marawan'ın çifte ajan olduğunu belirterek, sadece Mossad'ın ajanı olduğu iddiasını reddetmektedir. Yine, Golda Meir ve diğer üst düzey liderlerin Filistin grevleri ile ilgili birçok uyarıya muhatap oldukları

825 Avi Shlaim, “Failures in National Intelligence Estimates: The Case of the Yom Kippur War, *World Politics*”, A Quarterly Journal of International Relations, 28/3 (1976), pp. 348.

826 Ashraf Marawan: Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır'ın damadı ve İsrail'de Zamir'in Mossad başkanlığı döneminde en önemli şahıslardan biridir. Zamir, Ashraf Marawan'ın İsrail'in ve istihbarat biriminin en iyi ajanı olduğunu tanımlamış ve Ekim 1973 savaşıyla ilişkilendirmiştir. Zamir, onlarca kez görüştüğü Marawan'ı İsrail ajanı olarak görüyordu. Fakat Askeri İstihbarat Bölümü (AMAN) başkanı Elie Zaire, Marawan'ın Mısır istihbaratı tarafından İsrail'e yanıltıcı bilgiler vermek için yerleştirilen çifte ajan olduğunu tespit etmiştir. Mossad ve Aman, Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır'ın damadı olduğu için ilk başta Eşref Marawan'dan şüphe duymuş ve Marawan Avrupa'daki İsrail büyükelçiliğini ziyaretinde oradan ihraç edilmiştir. Ancak Mossad üyeleri 1969'un ortalarında onunla prensipte temas kurmuştur. Mossad başkanı Zamir, ilk temas aşamasının temkinli ve düşünceli olduğunu söylemiştir. Marawan, Mossad'a çok doğru niteliksel bilgiler sağlamış ve güvenilirlik oluşturmuştur. Fakat Mossad, Ashraf Marawan'ın kendilerine bağlı bir ajan olduğundan emin olmamıştır. Zamir, bu dönemde Eşref Marawan ve ondan nasıl yararlanılacağına ve İsrail için bir tehdit oluşturmadan önemli bilgiler getirme kabiliyetine karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. İlk aşamada Ashraf Marawan, askeri bilgileri sözlü ve yazılı olarak iletmış ve Mısır başkanlığındaki çalışmaları ve Mısır ordusunun liderlerine yakınlığı sayesinde İsrail'e önemli bilgiler sağlamıştır. Zamir'e göre Marawan, sadece Abdül Nasır'ın damadı olarak kalmamış ve Başkan Sedat'ın sırlarının koruyucusu olmuştur. Bu nedenle Mossad'a çok hizmet edebilirdi. Zamir'e göre Ashraf Marawan, Zamir ile birçok kez görüşmüş ve temasların çoğu Ashraf Marawan tarafından başlatılmıştır. Zamir ve Ashraf Marawan arasındaki ilişki kişisel bir ilişkiye dönüştürülmesi için güçlendirilmiştir. Zamir kendisine emanet edilen görevleri yerine getirmek için Ashraf Marawan ile ne zaman olursa olsun görüşeceğini söylemiştir. Ashraf Marawan davasındaki en önemli olay Ekim 1973 savaşı olmuştur. 24 Ekim 1973'te Marawan, Mossad Başkanı Zamir ile irtibat kurarak savaş hakkında görüşmek istemiştir. Ashraf Marawan kendisiyle Fransa'da görüşmüş ve Zamir'e, savaşın Mısır ve Suriye saldırısıyla 6 Ekim 1973'te başlayacağını söylemiştir. Bundan sonra Zamir, ofis müdürüne başvurmuş ve Ashraf Marawan'dan aldığı bilgileri şifrelenmiş bir dilde ona aktarmıştır. (Bilal Daher, *İstihbarat İtirafları: Ekim 1973 Savaşı, İstihbarat Kapasitesinin Ulusal Değerlendirmelerini ve Sınırlarını Belirleme*, İsrail Sorunları Dergisi, 9. Cilt, Madar Center, Ramallah, s. 130-134).

bilinmektedir.⁸²⁷ Ancak bu hususta Mossad ve diğer kaynaklardan gelen kanıtları görmezden geldiler. Bar Joseph, İsrail'deki istihbarat servislerinin, İsrail'e dair herhangi bir tehdidi algılayabilecek teknolojik yeteneğe sahip oldukları şeklinde bir algı olduğunu, fakat bu algının sahte olduğunu söylemiştir. O dönemde Kahire dışında kumun derinliklerine gömülü olarak telefon, telefona bağlı piller ve kablo bağlantılarıyla çalışan bir grup cihaz tespit edilmiştir. İsrail bu cihazlarla, kapalı odalarda gerçekleşen ve Mısır'ın savaşa dair düşüncelerini içeren konuşmaları dinlemekteydi. Bu cihazlar sayesinde telefonların ve diğer iletişim cihazlarının yerlerini tespit edebiliyordu. İsrail'in elindeki bu teknolojik imkanlar, Arapların İsrail'e yönelik olası herhangi bir saldırı hamlesine karşı erkenden bilgi sahibi olacakları düşüncesini oluşturmaktaydı. Fakat bu yaklaşım İsrail'i yanılgıya düşürmüştür.⁸²⁸

4- İsrail istihbarat servisleri, yukarıda bahsi geçen Ekim 1973 Savaşı'nı tahmin edememelerinin üzerinden dört yıl geçtikten sonra, Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat tarafından başlatılan ve Eylül 1978'de Camp David Anlaşmalarına yol açan barış girişimini de tahmin edememiş ve bu konuda yeniden bir istihbarat başarısızlığı ortaya koymuştur. AMAN, Mısır'ın Ekim 1973'teki zafer savaşının ardından olası barış niyetini fark etmesine rağmen, Başkan Sedat'ın niyetinin ciddiyetini ve yenilginin ardından oluşturulan istihbarat birimini anlayamamıştır. İsrail istihbaratı karşı karşıya kalınan durumu doğru öngöremediği için Dışişleri Bakanlığı bu fırsattan istifade edememiştir.⁸²⁹

5- Mossad ve İsrail Dışişleri Bakanlığı istihbarat birimi Mamad, 1981-1982 döneminde, Lübnan'da bulunan Mormon Hristiyanlarının, Lübnan'da yeni bir rejim kurma kabiliyetleri olduğuna dair oluşturulan kanaati abartmış ve bu şekilde başka bir tahmin hatasına düşmüştür. Mormon Hristiyanlarının Lübnan'da mevcut rejimi düşüreceğine dair kanaat, İsrail'in Lübnan'a saldırırken güvendiği unsurlardan biri olmuştur. Fakat bu hususta AMAN'ın tahminleri, Mamad ve Mossad'ın tahminlerinden farklıydı. AMAN, İsrail karar vericilerine Lübnan'a bir

827 Khalid Sindawi & Ephraim Kahana, "The Yom Kippur War: The Successes of Israeli Intelligence", International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 28/4, (2015), pp765.

828 Khalid Sindawi & Ephraim Kahana, "The Yom Kippur War: The Successes of Israeli Intelligence", pp756-758.

829 Shlomo Gazit, "Intelligence Estimates and the Decision-Maker," Intelligence and National Security, 3/3, (Mart1980), pp. 280

askeri operasyon yapılmasından kaçınılmasını tavsiye etmiştir. Zira, İsrail'in çıkarına olmayan bu askeri operasyondan, İsrail için büyük insani ve siyasi kayıplar çıkacağı tahmin edilmiştir. Ancak İsrail'deki liderlik AMAN'ın verdiği güvenlik tavsiyesini kabul etmemiştir. İsrail, 1982'de Lübnan'a orada neyle karşılaşacağını tahmin edemeden girmiştir.⁸³⁰ İsrail, Lübnan'da İsrail yanlısı bir rejim oluşturmak için gerçekleştirdiği bu askeri operasyonda, hedeflerine ulaşamamıştır. Zira, Lübnan'da arzu ettiği rejim değişikliğini sağlayamadığı gibi, İsrail'i kuruluşundan bu yana ilk düşmanı olarak gören Hizbullah Örgütünün ortaya çıktığı görülmüştür.⁸³¹

6- AMAN, Aralık 1987'de Filistin topraklarında patlak veren Filistin ayaklanmasını tahmin edememiştir. Bu dönemde İsrail İstihbarat Teşkilatının, Gazze Şeridi, Batı Şeria ve Kudüs'te meydana gelen olaylarla ilgili herhangi bir istihbarat değerlendirmesi yoktur. Halbuki AMAN, komşu ülkelerden İsrail'e karşı açılan herhangi bir savaş konusunda uyarmak zorundaydı.⁸³²

7- Filistin Ulusal Konseyi Arap-İsrail ihtilafını çözmek için İsrail'le barış politikası benimsemiştir. İsrail istihbarat servisleri, Filistinlilerin bu stratejik dönüşümünü de önceden tahmin edememiştir. Neticede Birleşmiş Milletler'in M181 sayılı kararına göre, iki devletli çözüm üzerinde uzlaşmıştır.⁸³³

8- İsrail İstihbaratı, Filistin Kurtuluş Örgütü ile İsrail arasındaki barış sürecinin başlamasıyla neticelenen, 1933 Oslo Anlaşması'nın açıklanmasını beklemiyordu.⁸³⁴ Bu konuda da İsrail tahmin etmediği, ya da yanlış değerlendirdiği bir durumla karşı karşıya kalmıştır.

9- AMAN, Suriye Ordusunun 1996 yılında Golan Tepeleri'ndeki hareketini, savaşa hazırlık olarak değerlendirmiştir. Ancak devamında gelişen olaylar AMAN'ın bu konudaki istihbarat değerlendirmesinin yanlış olduğunu ortaya çıkarmıştır.⁸³⁵

830 Gabriel A. Richard, *Operation Peace for Galilee: The Israeli-PLO War in Lebanon* (New York: Farrar Straus & Giroux, 1985), p45-48.

831 Gabriel A. Richard, *Operation Peace for Galilee: The Israeli-PLO War in Lebanon*, pp48-50.

832 Arryih shalif , *Alaintifada: Al'asbab wa Alathar* (Tel Aviv: Papyrus, 1990) s 14. .

833 Ephraim Kahana, "Early Warning vs. Concept: The Case of the Yom Kippur War", pp263.

834 Avid Makovsky, *Making Peace with the PLO: The Rabin Government's Road to the Oslo Accord* (Boulder, CO: Westview Press, and The Washington Institute for Near East Policy, 1996), pp. 119-125.

835 Mark A. Heller, "Implications of the Withdrawal from Lebanon for Israeli-Palestinian Relations," Strategic Assessment, 3/1, (2000), pp150.

10- İsrail tarafından, Filistin topraklarında 1996 yılında Ağlama Duvarı'na giden Kudüs Tüneli'nin açılmasına tepki gösteren Filistinliler yeni bir ayaklanma başlatmıştır. İsrail İstihbaratı, bu İntifadayı önceden tahmin edememiş ve bu olay İsrail için sürpriz olmuştur.⁸³⁶

11- İsrail İstihbaratı, İsrail'in Lübnan'dan tek taraflı çekilmesinin ardından, durumu abartarak Hizbullah'ın ortaya koyacağı tepkinin büyük olacağını düşünmüştür. Bu nedenle kuzey bölgelerde yaşayan İsrailli sivilleri korumak için Güney Lübnan'da bir İsrail askeri varlığı olmasını istemiştir.⁸³⁷

İsrailli birçok siyasi ve askeri yetkili, İsrail İstihbaratıyla ilgili başarısızlıklara yol açan pek çok sorun olduğunu düşünmektedir. Emekli General Shlomo Aznet, bu sorunları üç maddede şu şekilde özetlemiştir:

- 1- Liderlere yanlış bilgi gitmesine neden olan, kaynak akışından doğan sorunlar.
- 2- İstihbarat materyalleri istihbarat içinde birçok farklı departmana dağıtılmaktadır. Bu durum, bilginin bulanmasına ve akabinde yanlış veya zayıf bir tahminin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Neticede bu kargaşa istihbarat konusunda sorunlara neden olmaktadır.
- 3- İstihbarat başarısızlığının açık bir nedeni de idari zayıflıklardır. Bu zaaf olumsuz sorunların doğmasına neden olmaktadır.

İstihbarat alanındaki bu başarısızlıklar, İsrail için siyasi ve güvenlik problemlerine; dünya ülkeleriyle kurulan dış ilişkilerde ve politika üretme konusunda İsrail'e olumsuz şekilde yansımıştır. Bu noktada İsrail yönetimine düşen, Filistin ve Arap ülkelerindeki güvenlik, istihbarat ve askeri faaliyetlerinin çoğunu gözden geçirmektir.

Yukarıda bahsedilen başarısızlıkların hem İsrail toplumu hem de istihbarat faaliyetleri üzerinde net bir etkisi olduğu açıktır. Bu hatalar, Güvenlik İstihbarat Bölümü'nün erken uyarı almaması nedeniyle geç veya hatalı kararlara yol açmaktadır. Bu başarısızlıklar, istihbarat topluluğu ve İsrail hükümeti içindeki karar alma süreçlerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yukarıda bahsedilen başarısızlıklardan, İsrail İstihbaratının rakibi olan Arap

836 Ian Black and Benny Morris, *Israel's Secrets Wars: History of Israel's Intelligence Services*, pp. 226–229.

837 Ian Black and Benny Morris, *Israel's Secrets Wars: History of Israel's Intelligence Services*, pp275.

lkeleri ve Filistin karşısında değersiz hale geldiği görülmektedir. İstihbarat ve hükümet arasında iyi bir koordinasyon olmadığı açıktır. Yine İsrail İstihbaratının bazı durumlarda önlem almak için geç kalırken, bazı durumlarda durumu abarttığı görülmektedir.

Bu süreç içerisinde en göze çarpan ve istihbarat sistemi üzerinde büyük bir etkiye neden olan en mühim olay, Mısır'ın 1973 Savaşı'nda İsrail'e karşı başlattığı aldatma savaşıdır. Siyasi mercilere sunulan istihbarat tahminlerine göre, Mısır'ın İsrail'le yeni bir savaşa girme niyetinin olmadığı düşünülmüştür. Bu nedenle İsrail İstihbaratı için, İsrail'deki siyasi ve istihbarat düzeyini olumsuz etkileyen yanlış kararlarn alındığı birçok şaşırtıcı olay yaşanmıştır.

Bahsi geçen durumlar, İsrail İstihbaratının ve İsrail'in dış ülkelerde kullandığı ajanların imajını bozacak niteliktedir. İsrail İstihbaratının güçlü olduğuyla ilgili var olan görüntünün, Filistin ve Arap lkelerinin çabalarıyla kırılabilecek olduğu da ortadadır. Bugün birçok araştırmanın ve araştırmacının ortaya koyduğu şekilde, İsrail İstihbaratı sahip olduğu teknolojiye, Filistin ve Arap ülkelerine dağılmış ajanlarına rağmen, istediği bilgilere ulaşamamaktadır. Bugün İsrail, kendilerini kişisel çıkarları için satan bir grup ajanla Filistin'i ve Arap ülkelerini kontrol altında tutmaya çalışmakta, fakat muvaffak olamamaktadır. Arap lkelerinin istihbarat çalışmalarıyla ilgili de sorunlar mevcuttur. Fakat elde bulunan imkanlar göz önünde tutulduğunda, İsrail'in durumu onlarla mukayese edilemeyecek şekildedir.

6.2. Soruştırma Komiteleri

İsrail istihbarat servislerinin istihbarat başarısızlıkları, birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Bunlardan bazıları, soruştırma komitelerinin oluşturulması, başarısızlıkların nedenlerinin ortaya çıkarılması ve işle ilgili hatalardan yararlanmaya çalışılması gibi olaylarda temel bir rol oynamıştır. İstihbarat, güvenlik kurumları ve genel olarak İsrail toplumu üzerinde doğrudan etkisi olan stratejik başarısızlıklara sebep olmuştur. Dolayısıyla İsrail Hükümeti, güçlü ve güçsüz ynlerin araştırılması ve başarısızlıkların nedenlerinin belirlenmesi bağlamında, istihbarat başarısızlıklarına yönelik bir soruştırma komitesi kurmaya karar vermiştir. Bu soruştırma komitesinin kurulması, aynı zamanda İsrail'in istihbarat alanındaki başarısızlıklarını kabul ettiğinin tezahürüdür.

Soruştırma komitelerinin yetkileri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

- 1- Soruşturma komiteleri, İsrail istihbarat başkanlarından her birini çağırma hakkına sahiptir.
 - 2- Komite, soruşturmada gerekli belgeleri inceleme hakkına sahiptir.
 - 3- Komite, farklı mercilerdeki bireylerden dilediğini çağırma hakkına sahiptir.
- Soruşturma komitelerine tanık çağırmak için geniş yetkiler verilmiştir.

Soruşturma komiteleri, istihbarat başarısızlıklarının nedenlerini araştırdıktan sonra, komite üyeleri arasında kararlaştırılan önerilerle birlikte, başarısızlığın nedenleri hakkında bir rapor hazırlamaktadır. Bu rapor, İsrail meclisi Knesset'in onayına sunulmaktadır. Ardından soruşturma komitesinin kararına göre verilecek tavsiyelerin uygulanması için hükümete sunulmaktadır.⁸³⁸ Bu durum, İsrail istihbarat örgütleri, İsrail meclisi ve İsrail hükümeti arasında dönemsel olarak krizlere ve sistemsel sıkıntılara neden olduğu için, aşağıda açıklanacak olan yeni birtakım düzenlemeler yapılmasını gerekli kılmıştır.

İstihbaratın veya askeri operasyonlardaki başarısızlıkların soruşturma kapsamını pekiştirmek için, 1968 yılında İsrail Knesset'inde Soruşturma Komiteleri Yasası çıkarılmıştır. Bu yasa İsrail hükümetinin talebi üzerine düzenlenmiştir. Soruşturma komitesi, herhangi bir güvenlik veya askeri aksaklık durumunda yalnızca bir kez oluşturulacaktır. Soruşturma komitelerinin çalışma esasları, aşağıda belirtilen noktalarda onaylanmıştır.⁸³⁹

- 1- İsrail hükümeti, soruşturmanın yürütülmesine veya komitenin çalışmalarına müdahale edemeyecektir.
- 2- Soruşturma komitesi İsrail Yüksek Mahkemesi tarafından atanır.
- 3- Soruşturma komitesinin faaliyetleri halkın incelemesine açıktır.
- 4- İstihbarat şeflerinin müzakeresi açık olacak, kapalı veya gizli bir ortamda yapılmayacaktır.
- 5- Soruşturmadan elde edilen bilgilerin bir kısmı medya aracılığıyla yayınlanacaktır.
- 6- Güvenlik veya askeri hatadan doğrudan sorumlu kişiler hakkında, soruşturma komitelerine tavsiyelerde bulunulacaktır.

838 Knesset, *Law on Commissions of Inquiry 1968* (Erişim 25 Mart 2021). <https://bit.ly/34LbFdN>.

839 Shlomo Shpiro, *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, *Cambridge Review of International Affairs*, 19/4, (2006), p 643.

7- Soruşturma komitelerinin çalışmaları belirli bir tarihle sınırlı değildir.

İsrail'deki istihbarat hatalarını ve başlıca güvenlik sorunlarını incelemek için bir dizi soruşturma komitesi oluşturulmuştur. Bu soruşturma komitelerinin bir kısmı aşağıda ele alınmıştır.

6.2.1.1956 Yılı Olshan Dory Komitesi

Olshan Dory Komitesi, 1956'da Mısır'da meydana gelen büyük güvenlik başarısızlığını incelemek amacıyla oluşturulmuştur. İngilizlerin Süveyş Kanalı'ndan çekilmesini önlemek amacıyla, bir İsrail casusluk ağı, Mısır'daki İngiliz ve Amerikan hedeflerini vurup yok etmekle görevlendirilmişti. Fakat bu ağ ifşa olmuş ve Mısır polisi tarafından tutuklanarak mahkemeye çıkarılmıştır. Bu istihbarat başarısızlığının nedenlerini bulmak için bir soruşturma komitesi kurulması ihtiyacı doğmuştur.

Mısır'daki İsrail casuslarının yargılanmasının ardından İsrail Başbakanı Sharett, casus ağının başarısızlığının nedenlerini bulmak için, 1956'da Yüksek Mahkeme Yargıçısı Isaac Olshan Dory başkanlığında bir soruşturma komitesi atamıştır. Ancak bu komite net sonuçlara ulaşamamıştır. Bu durum sonucunda İsrail Savunma Bakanı Pinhas Lavon görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. David Ben-Gurion, 21 Şubat 1955'te Sharett yönetimindeki göreve gelmiş, akabinde Benjamin Ghibli, AMAN başkanlığından çıkarılmıştır. İstihbarat Şefi Ghibli, bu konuda Savunma Bakanı Pinhas Lavon'un sorumlu olduğunu iddia ederken, Lavon bu konuyla ilgili Ghibli'yi suçlamış ve Genelkurmay Başkanı Moshe Dayan'ın da bu meselede parmağı olduğunu eklemiştir. Burada Dayan'ın dava başladığında İsrail'de olmadığını ve Başbakan Sharett ile Savunma Bakanı Lavon arasında suçlamaların bu dönemde arttığını unutmamak gerekir. Bu süreçte David Ben-Gurion politikadan emekli olmasına rağmen, koşullardan yararlanarak yeniden siyasete girmiştir. Ben-Gurion, suçu Sharett ve hükûmetine yüklemenin uygun olduğunu düşünüyordu.⁸⁴⁰

Soruşturma komitesi, Ghibli ve Lavon arasındaki sorunu çözememiştir. Bu nedenle Lavon'a Şubat 1955'te istifasını sunması için baskı artmıştır. İzleyen dönemde bir diğer isim Seidenberg, Mısır istihbaratıyla iş birliği yaptığı için tutuklanmış ve hapis cezasına çarptırılmıştır. Seidenberg'in soruşturma komitesinden gizlemek için bazı belgelerde

840 Raymond Cohen, *Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign*, pp100-140.

sahtecilik yaptığı belirtilmiştir. Bu vaka, Lavon'un adını ve konumunu temizlemek için çalışmanın yolunu açmıştır. Sonra İsrail siyasi hayatı üzerinde ciddi bir etki bırakan Lavon Davası başlamıştır.⁸⁴¹

Ben-Gurion, bu fiyaskodan Savunma Bakanı Pinhas Lavon'un sorumlu olduğu konusunda ısrar etmiştir. Fakat Lavon, kendisinin haberi olmadan Benjamin Ghibli'nin operasyonu koordine ettiği konusunda ısrar ederek davanın yeniden soruşturulmasını talep etmiştir. David Ben-Gurion, Yüksek Mahkeme yargıcı Haim Cohen ve iki subay olmak üzere üç kişiden oluşan yeni bir komite atamıştır. Yeniden yargılama sürecinde Lavon, Knesset Dışişleri ve Güvenlik Komitesi önünde ifade vermiş, Ghibli ve diğer kişileri ayrıntıları örtbas etmekle suçlamıştır. Bu ifade kamuoyuna sızdırılınca bir skandala neden olmuştur.⁸⁴²

Pinhas Lavon, Ben-Gurion'un kendisine zulmettiğini iddia etmiş ve kendisine yöneltilen suçlamalardan temizlenmek için savaşımaya devam etmiştir. Bu nedenle İsrail Hükümeti, soruşturma için yedi bakandan oluşan bir soruşturma komitesi kurmaya karar vermiştir. Komite, Moshe Dayan ve Shimon Peres'in bir belgede sahtecilik yaptığını tespit etmiştir. Bu belge Lavon'un kınanmasına neden olan bir mektuptur. 24 Aralık 1960'da İsrail kabinesi, oybirliğiyle Lavon'u bu davadan beraat ettirmiştir. Ancak Ben-Gurion kabinenin siyasi amaçlı davrandığını ve bakanların yargıç olamayacağını iddia etmiştir.⁸⁴³

Ben-Gurion ve Lavon arasında olan çekişme yeni hadiselerle devam etmiştir. 1961'deki İsrail seçimlerinden sonra yeniden kazanan Ben-Gurion, Lavon'un o dönemde görev yaptığı İsrail Sendikalar Örgütü Histadrut'un Baş Sekreteri görevinden alınmadığı sürece başbakanlık görevini kabul etmeyeceğini açıklamıştır. Nitekim Ben-Gurion'un bu talebinin karşılanması için Lavon istifa etmek zorunda kalmıştır. 1964'te Ben-Gurion, yeni kanıtlar olduğunu iddia etmiş ve hükümetin soruşturmayı uygun bir adli komisyonla yeniden açmasını istemiştir. Shimon Peres'e göre Ben-Gurion, Lavon'un kapsamlı bir bakanlık sorumluluğu olduğu için, Ghibli'yi suçlamasının haksızlık olduğunu düşünmekteydi.⁸⁴⁴

841 Gideon Rafael, *Destination Peace* (London: Weidenfeld & Nicolson, 1981), p.35.

842 Awod Ghawanut, *Silah Alaistikhbarat Al'iisrayiylia*, çev. Dar Aljalil Lilnashr, s.52.

843 Shabtai Teveth, *Ben-Gurion's Spy: The Story of the Political Scandal that Shaped Modern Israel* (New York: Columbia University Press, 1996), p63-64.

844 Gideon Rafael, *Destination Peace*, p.35.

Benjamin Ghibli'nin o dönemdeki sekreteri olan Dalia Goldstein, Lavon'u suçlamak için kullanılan ve sözde Ben Tzur tarafından gönderilen emirleri veren mektubu tahrif ettiğini 1980'lerde itiraf etmiştir. Sahte mektup Elad'a mührü yanlış bir tarihte etkinleştirmesi için verilmiştir. Ghibli'nin ayrıca Elad'ı yanlış ifade vermeye zorladığı da ortaya çıkmıştır.⁸⁴⁵

6.2.2.1973 Yılı Agranat Komitesi

Agranat Komitesi, 1973 Savaşı'nın güvenlik ve askeri başarısızlıklarını araştırmak için oluşturulmuştur. Komiteye Yüksek Mahkeme Başkanı Dr. Shimon Agranat başkan olarak atanmıştır. Yitzhak Nevitzal, Korgeneral Profesör Yegil Yadin, asker ombudsmanı Korgeneral Haim Laskov ve diğer soruşturma komitesi üyelerinden aşağıdaki noktaları incelemeleri istenmiştir.

- Suriye ve Mısır'ın savaşla ilgili niyetleri hakkında, savaş öncesi mevcut istihbaratı kontrol etmek.
- İzin verilen sivil ve askeri birimler tarafından elde edilen istihbaratı analiz etmek.
- İsrail Ordusunun, özellikle savaşın başlamasından bir gün önce 5 Ekim 1973'te genel olarak savaşıma hazır olup olmadığını kontrol etmek.⁸⁴⁶

Bunların yanı sıra komitenin yanıt aradığı başka sorular da olmuştur. Bunlardan biri, İsrail'in Mısır ve Suriye'nin koordineli saldırısı karşısında neden bu kadar şaşkınlık yaşadığı meselesidir. Komite, bu sorunun cevabını bulmak için savaştan önce istihbarat servisleri tarafından toplanan bilgileri araştırmıştır. İkinci soru kapsamında ise, bahsi geçen bilgilerin nasıl yorumlandığı ve sonrasında İsrail tarafından hangi önlemlerin alındığına dair kanıtlar incelenmiş ve tanıklar dinlenmiştir.

Komite, Askeri İstihbarat Servisi AMAN'ın savaş çıkmadan evvel pek çok uyarı bilgisine sahip olduğunu kabul etmiştir. Ancak AMAN, yanlış istihbarat hesaplaması nedeniyle bilgiyi doğru bir şekilde değerlendirememiştir. AMAN, Mısır'ın İsrail'le gelecekte herhangi bir çatışmada karşı karşıya kalacağı hava kuvvetlerine sahip olmadan önce, İsrail'le savaşa girmeyeceğini düşünmüştür. Bunun yanında, Mısır'ın savaşa katılımı

845 Shabtai Teveth, *Ben-Gurion's Spy: The Story of the Political Scandal that Shaped Modern Israel*, p65.

846 Knessetel Elisraliye, *The Agranat Commission*, Knesset website (Erişim 20 Şubat 2021). <https://bit.ly/3vOWaNR>.

olmadan Suriye de herhangi bir çatışmaya girmeyecektir. AMAN, bu dönemde meydana gelen Mısır askeri hareketlerini savaş hazırlığı olarak değil, Mısır Ordusunun manevraları bağlamında değerlendirmiştir. Ayrıca, Suriye’de kuvvetlerin konuşlandırılmasını rutin bir savunma oluşumu olarak görmüştür. Bu nedenle İsrail Ordusu İstihbarat Bölümü zamanında bir uyarıda bulunamamıştır. Bu dönemde İsrail Ordusu, Mısır ve Suriye ülkeleriyle savaşa hazır değildi. Soruşturma komitesi, AMAN’a büyük önem vermiştir. Zira komitenin, Genelkurmay Başkanı, Savunma Bakanı ve Başbakanı istihbarat değerlendirmesi yaptığı için ilgilendiği ana kurum AMAN olmuştur. Bu bakış açısı, komitenin elde edilen istihbarat bilgilerini anlamalarını etkilemiştir.⁸⁴⁷

Komite, soruşturma kapsamında 90 kişiyi tanık olarak dinlemiş, 188 kişinin de tanık olarak yazılı bilgilerini almıştır. 1 Nisan 1974’te komite ilk raporunu şu şekilde yayınlamıştır:

- 1- İsrail Ordusunun neden saldırmak istemediğinin nedenleri üzerinde durulmuştur. İsrail, Mısır’ın İsrail hava kuvvetlerine karşı koyacak bir hava üstünlüğü olmadan ve Suriye’nin motivasyon eksikliği nedeniyle, kendi sınırlarına bir saldırı olmadan saldırmayacaklarını düşünmüştür.
- 2- Verilen istihbarat raporları, İsrail istihbaratının hem Mısır’dan hem de Suriye’den aldığı şüpheli bilgileri içermiştir.
- 3- Rapor, savaş hazırlıkları bağlamında Mısır Ordusunun manevralarını ele almıştır. AMAN bu manevraları, İsrail Ordusuna bir uyarı gönderecek kadar yeterli görmemiştir. Bu nedenle İsrail Ordusu, yedek birimlerini seferber etmek gibi gerekli önlemleri zamanında alamamıştır.⁸⁴⁸

Komitenin ikinci raporu 10 Temmuz 1974’te yayınlanmıştır. Bu rapor 400 sayfadan oluşmaktadır. Raporun sadece giriş bölümü kamuoyuna açılmıştır. Fakat ikinci raporun genel olarak içeriğinin, komiteye sunulan ayrıntılı tanıklıkları ve ilk raporun eklerini içerdiği bilinmektedir.

847 Shmuel Even, “*lijan almurajaeat li’ajhizat almukhabarat fi israil*”, majalat dirasat alaistikhbarat, Markaz Elamn alqawmii alisraili, 1/1 (2007), p s42-45.

848 CIE, “*Agranat Commission*” – Yom-Kippur War (Erişim 22Mart 2020).

Nihayet 30 Ocak 1975 tarihinde 1.500'den fazla sayfadan oluşan nihai rapor komiteye sunulmuştur. Nihai raporun da yine sadece giriş kısmı kamuoyuna açık olmuştur. Raporun aşağıdaki açıklama silsilesini içerdiği bilinmektedir.

- 1- Rapor, 8 Ekim 1973'te Sina Yarımadası'ndaki olayları ve Golan Tepeleri'ndeki çatışmanın ilk gününü ayrıntılı olarak anlatmıştır.
- 2- İsrail Ordusuna hazırlık eksikliği ve farklı birimler arasındaki koordinasyon dengesizliği nedeniyle sert eleştiriler yapılmıştır.
- 3- Raporda İsrail Ordusu içindeki emirler, disiplin ve acil durum mekanizmaları ele alınmıştır. Fakat havadan hareketin yetersiz olduğuna dair genel algı tartışılmamıştır.⁸⁴⁹

Soruşturma komitesi, bir dizi önlem ve öneri çıkarmıştır. Bunlardan bir kısmı şu şekildedir:

- 1- Dışişleri Bakanlığı bünyesindeki Araştırma Dairesini, bağımsız bir organ olarak örgütleyerek güçlendirmek. Bu birimin ana hedeflerinden biri, siyasi istihbaratın, öncelikle mevcut özel malzemelere dayalı olarak bağımsız bir stratejik değerlendirmesini yapmak olmalıdır. Bu daireye gerekli imkân ve uygun miktarda personel eklenmelidir.⁸⁵⁰
- 2- İster çeşitli araştırma organları ister Savunma Bakanı veya Başbakan olsun, istihbarat yapıları içindeki ve dışındaki kişilerin, istihbarat bilgilerinin paylaşılması ve geri bildirim alınması için kurallar belirlenmelidir.
- 3- 1963 yılında başbakana sunulan raporda belirtildiği gibi, başbakana, görev ve yetkileri belirlenen bir istihbarat danışmanı atamak. Bu danışmanın görevlerini yerine getirmesine yardımcı olacak küçük ve mükemmel bir ekibe sahip olması

849 Pnina Lahav, *Judgment in Jerusalem Chief Justice Simon Agranat and the Zionist Century* (Los Angeles: Oxford University of California Press, 1997), p 20-41.

850 Agranat Komitesinin Dışişleri Bakanlığı'nda güçlü bir araştırma organı kurulmasına ilişkin tavsiyesi uygulanmasa da, nihayetinde kademeli bir evrimin ardından, İsrail istihbarat sistemi şu anda komitenin çağrısında bulunan çoğulculuk ilkesine bağlı kalmaktadır. Siyasi istihbarat alanında, ilgili istihbarat değerlendiricileri hem askeri istihbarat hem de Mossad'dan değerlendirmeler alıyor. Askeri istihbarat alanındaki istihbarat değerlendiricileri, askeri ve istihbarat departmanlarından komuta ve silahlarda (hava ve deniz) benzer değerlendirmeler alırken, bu sistemde AMAN, İsrail'deki istihbarat topluluğunu incelemek, ilk ciltte ve Ekim 2007'de istihbarat bölümlerini incelemek için tüm araştırma alanları ve komitelerle ilgilenen baskın araştırma organı olmaya devam ediyor. İsrail Devleti'nin stratejik ortamı. Oysa liderlik ve silahlarda yer alan Mossad ve istihbarat birimleri de paralel olarak kendi istihbarat değerlendirmelerini üretiyor. Buna ek olarak AMAN, İsrail toplumundaki çeşitli araştırma kuruluşlarının değerlendirmelerini inceleyen ve farklılıklarını gösteren ve bu değerlendirmelerle ilgili kendi konumlarını sunan bir izleme departmanı kurmuştur.

gerekmektedir. Ayrıca bu danışman, devletin güvenlik servislerinden elde edilen bilgilere dayalı olarak bağımsız bir siyasi ve stratejik değerlendirme sağlayacaktır. Aynı zamanda bu danışmanın, istihbarat servislerinin başkanlarıyla başbakan arasında engel olan bir unsur olmamalıdır.

4- İsrail Genelkurmay Başkanı David Elazar, AMAN Şefi Eliyahu Zira ve diğer bazı subayların görevlerinden alınması.

5- Bir Savunma Bakanları komitesi oluşturulması.

6- İstihbarat analizinin birkaç yetkili birime bölünmesi.

7- Hükümet, başbakan, savunma bakanı ve İsrail Kuvvetleri Genelkurmay Başkanı arasında bir iş, yetki ve sorumluluk düzenlemesi yapılması.⁸⁵¹

Komite, raporların tamamının 2004 yılında kamuoyuna açık olacağını belirtmiştir. Ancak yıllarca süren savaştan sonra yayınlanmadığı ve 2004 yılı uzak bir tarih olduğu için, Maariv Gazetesi Yüksek Mahkeme'ye bir dilekçe sunmuş ve hükümetten derhal yayınlama ile ilgili talimat vermesini istemiştir. Hükümet, raporun yayınlanmasının bir güvenlik riski olduğu iddiasının mahkemeye taşınmayacağını farkındaydı. Başbakan ve Savunma Bakanı Yitzhak Rabin, gizli bilgilerin varlığı nedeniyle sansürcüler tarafından yayınlanması kesin olarak reddedilen 48 sayfa dışında tüm raporun yayınlanmasına onay vermiştir. Rapor nihayet 1 Ocak 1995 tarihinde yayınlanmıştır.⁸⁵²

Agranat Komitesi, yukarıda belirtilen tüm tavsiyelerin, her türlü istihbarat değerlendirmesinde başbakanın doğru bir şekilde uyarılmasını sağlamak ve yapılan analizlerde etkili bir performans göstermek için yapıldığını vurgulamıştır. Komite, tavsiyelerinin uygulanmasıyla ilgili olarak, bu tavsiyeleri inceleyen Başbakan Yitzhak Rabin'den genel bir memnuniyetsizlik, fakat büyük bir ilgi görmüştür. Rabin, komitenin başbakana bir istihbarat danışmanı atanmasına ilişkin fikrini kabul etmiştir. Böylece Tümgeneral Reham Ze'evi, 1974'te başbakana, İstihbarat ve Terörle Mücadele İşleri Danışmanı olarak atanmıştır. Ancak Ze'evi 1976'da bu görevden istifa etmiştir. Daha sonra General Yehoshibhat aynı göreve atanmış, fakat o da 1977'deki hükümet değişikliğinin akabinde, yaklaşık yedi ay sonra bu görevden ayrılmıştır.⁸⁵³ O tarihten beri bu konum devam etmemiş ve başbakan danışmanlarının istihbarat sürecinde çok az etkisi

851 CIE, "Agranat Commission" – Yom-Kippur War (Erişim 22 Mart 20201).

852 CIE, "Agranat Commission" – Yom-Kippur War (Erişim 22 Mart 20201) <https://bit.ly/3uKIYbG>.

853 Shmuel Even, "Ijan almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil", majalat dirasat alaistikhabarat, s45-46.

olmuştur. Rabin başbakanlığının ikinci döneminde (1992-1995) bir istihbarat danışmanı atamamıştır. Ancak istihbaratla ilgili konularda Tümgeneral Raphael Vardy'ye danışmıştır.

Öte yandan, Agranat Komitesi'nin siyasi araştırmaların ağırlık merkezinin AMAN'dan alınarak Dışişleri Bakanlığı'na devretme tavsiyesi uygulanmamıştır. Agranat Komitesi'nin tavsiyesi, Dışişleri Bakanlığı'nın Araştırma Dairesinin güçlendirilmesi ve Siyasi Araştırma ve Planlama Merkezi haline gelmesi olmasına rağmen, Devlet'in genel istihbarat değerlendirmesi üzerindeki etkisi sınırlı olmuştur. Bu konudaki mevcut statü aynı şekilde kalmıştır.⁸⁵⁴

Agranat Komitesi'nin askeri istihbarat alanındaki araştırma ve değerlendirme bölümünün ağırlık noktasını, savaş konusu hakkında uyarmadaki başarısızlığın yeterince dikkate alınmamasından ötürü, Komite tarafından askeri istihbarat kavramına odaklanılmıştır. Ancak AMAN'ın siyasi alanda yaşadığı kavramsal eksiklik gözden kaçmıştır. AMAN, Mısır'ın belirli bir plan çerçevesinde Sina'nın batı kesimini tek başına ele geçirmek için çalışacağını tahmin etmemiştir. Komite bu konunun farkında olsaydı, stratejik düzeyde yapılacak siyasi ve askeri araştırmanın, kendi alanlarından ayrılamayacak bir bütün tugay olduğu sonucuna varmış olacaktı.⁸⁵⁵

Ayrıca AMAN'ın askeri alana odaklanması tavsiyesi, Komite'nin ilan ettiği çoğulcu istihbarat ilkesiyle tutarsız bir durumdur. AMAN siyasi istihbarat ve başka bir organın değerlendirilmesinde başı çekmiş olsaydı akla şu noktalar gelebilirdi:

- 1- Stratejik siyasi araştırma organları için farklı görüşler nasıl oluşturulabilir?
- 2- İstihbarat topluluğundan kaynaklı durumdan oluşan vakalar?
- 3- Uygulamada Yom Kippur Savaşı'ndan bugüne kadar, AMAN'ın siyasi istihbarat alanında da güçlenmesi ve bu alanda istihbarat camiasının tüm çevrelerinde değerlendirme organlarının oluşturulması.⁸⁵⁶

Agranat Komitesi'nin saha istihbaratı konusundaki tavsiyeleri, savaş sonrası birliklerin istihbarat servislerinde ve saha emirlerinde meydana gelen önemli gelişmelere göre

854 Uri Bar-Joseph, *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and Its Sources* (New York, Purdue University, 2005), pp. 248.

855 Uri Bar-Joseph, *Lessons not Learned: Israel in the Post-Yom Kippur War Era*, *Israel Affairs*, 14/1(2008), p. 70–83.

856 Uri Bar-Joseph, *Lessons not Learned: Israel in the Post-Yom Kippur War Era*, p. 70–83.

tutarlıdır. Tavsiyelerin duruma katkıda bulunduğu görülmektedir. Örneğin karargâhın önemli bir bileşeni olan komuta istihbarat birimlerinin boyutunda ve komutanın askeri sistemlerinin planlama-yönetme kabiliyetinde belirgin derecede bir artış olmuştur. Bu konular, istihbarat camiasında, askeri istihbarata katkıda bulunan düşman kabiliyetine ve niyetine ilişkin kendi değerlendirmelerini yayınlamaktadır.⁸⁵⁷

Ayrıca Agranat Komitesi, güvenlik alanındaki karar alma sürecinde sorunlar olduğunu, ancak bu bağlamda meselenin derinliklerine inilmediğini belirtmiştir. Hükümete, güvenlik işleri için bir bakanlık komitesi oluşturmasını tavsiye etmiştir. Bazen gizli bilgilerin toplantılardan sızdırılması sebebiyle hükümete tam bilgi verilmemektedir. Bu küçük komite, Altı Gün Savaşı'ndan önce vardı. Ancak geniş koalisyon 1967'de kurulduğundan beri 24 bakandan 17'sine ulaşmış, fakat bir varlık gösterememiştir. Komite'nin karar alma sürecindeki sorunlar hakkındaki yorumlarının ardından, Mart 1976'da İsrail Ordusu Temel Yasası çıkmıştır. Bu yasa İsrail Ordusunun hükümete tabi olmasını düzenlemiş, ordunun hükümete rağmen var olduğunu ve ordudan sorumlu bakanın savaş bakanı olmasını şart koşturmuştur. Ordudaki komuta genelkurmay başkanına, genelkurmay başkanı da savaş bakanına rapor vermektedir.⁸⁵⁸

Komite'nin tavsiyelerinden sonra, Genelkurmay Başkanı Eliyahu Zira ve diğer istihbarat birimleri görevden alınmıştır. Kurmay Başkanı David Elazar, Komite'nin kendisini hatalı olarak değerlendirmesinden ve İsrail Silahlı Kuvvetleri'nin savaş konusundaki isteksizliğinden dolayı, Komite tarafından görev süresinin sona ermesi tavsiye edilmiş ve nihayet istifa etmiştir. Komite, siyasi sorumluluk düzeyini o an için temizlemiştir. Ancak bir halk protestosunun ardından, Başbakan Golda Meir istifa etmiştir. Sonuç olarak, AMAN zamanında uyarıda bulunamamış ve İsrail Silahlı Kuvvetleri olması gerektiği gibi savaşa hazırlanamamıştır.⁸⁵⁹

Sonuç olarak, Agranat Komitesi'nin asıl çabasının başarısızlığa neden olan kişileri tespit ettiği ve istihbarat değerlendirmesi yaptığı görülmektedir. Komitenin araştırmasının kapsamına ve derinliğine rağmen, savaştan kaynaklanan krize nispetle, kurumsal düzeyde

857 Uri Bar-Joseph, *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and Its Sources*, pp. 248–249.

858 Shmuel Even, “*lijan almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil*”, *majalat dirasat alaistikhabarat*, p 30–34.

859 Uri Bar-Joseph, *Lessons not Learned: Israel in the Post-Yom Kippur War Era*, *Israel Affairs*, p. 70–83.

sunduğu tavsiyeler zayıftır. Soruşturma Komitesi, her yönüyle İsrail içinde yankı uyandıran bu savaşta, İsrail'in maruz kaldığı büyük istihbarat başarısızlığını da ortaya çıkarmıştır. 1974'te yapılan seçimlerde David Ben-Gurion'un partisi, toplum tarafından başarısızlığa uğratılmıştır. Bu durumun sonuçları hükümet ve istihbarat servisleri açısından yeni bir İsrail liderliğine kapı açmıştır.

6.2.3.1982 Yılı Kahan Komitesi

Lübnan'da Batı Beyrut'ta bulunan ve Filistinli mültecilerin kaldığı Sabra ve Şatilla kampları, 16 Eylül 1982 tarihinde İsrail güdümündeki Hristiyan milisler tarafından basılmış ve tahminen 800-1200 civarı sivil Filistinli öldürülmüştür. Filistinli mültecilere yönelik yapılan Sabra ve Şatilla katliamından sonra, İsrail toplumu içinde katliamı reddeden gösteriler düzenlenmiştir.⁸⁶⁰ Halk protestolarına tepki olarak İsrail Hükümeti, Yargıtay Komitesi Başkanı Yitzhak Kahan, Yüksek Mahkeme Yargıç Aharon Barak ve Tümgeneral Yona Efrat liderliğinde bir soruşturma komitesi kurmuş ve bu komite Kahan Komitesi olarak isimlendirilmiştir.⁸⁶¹

İsrail Devleti tarafından bu şekilde kurulan Kahan Komitesi 58 tanığı dinlemiş ve kabine sekreteri, Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve diğer kamu kurumlarından gelen talepler doğrultusunda 60 oturum düzenlemiştir. Bu görüşmeler sırasında, Komite'ye birçok belge sunulmuştur. Komite, kanunun 13. maddesi (a) bendi uyarınca, soruşturma için gerekli verilerin toplanmasına ihtiyaç olduğuna karar vermiştir. Aşağıda isimleri ve konumları aktarılacak olan kişiler, Komite'ye araştırmacı personel olarak atanmıştır.

Savcı tarafından Komite'ye, Başsavcı Yardımcısı Sn. Dorit Beinisch ve Merkez Bölge Başsavcı Yardımcısı Edna Erbil atanmıştır. İsrail Polisi Genel Müfettişi tarafından, Komite'ye Polis Şef Yardımcısı Alex Esh Shalom atanmıştır. Komite'nin koordinatörlüğüne ise, Yargıç David Bartoff atanmıştır. Komite'nin müfettişleri, kendilerine verilen yetkiler doğrultusunda 163 tanıktan 180 tanık bilgisi toplamıştır. Heyet, görüşmelerine başlamadan önce Beyrut'u ziyaret etmiş, fakat katliamın gerçekleştiği Sabra ve Şatilla bölgelerine girmelerine izin verilmemiştir. Yetkililer,

860 Sabra ve Şatilla kamp katliamının akabinde, 24 Eylül 1982'de, Tel Aviv'de yaklaşık 400.000 İsrailli, İsrail'in Lübnan'da devam eden müdahalesine ve katliamların o zamanki Savunma Bakanı Ariel Şaron'un onayıyla İsrail'in önderliğinde gerçekleştirildiğini telin eden gösteri yapmıştır.

861 Ze'ev Schiff, *Ehud Ya'ari, Israel's Lebanon War* (New York: Simon and Schuster, 1984), p70-80.

kamplarda ve çevresinde olayların zamanına yakın vakitlerde çekilen televizyon görüntülerini incelemiştir.⁸⁶²

Kahan Komitesi, basın ve diğer medya unsurlarıyla kamuoyuna duyurular yayınlamıştır. Sabra ve Şatilla katliamıyla ilgili tanıklık etmek, herhangi bir belge sunmak isteyen herkesi, sahip oldukları veya getirmek istedikleri materyaller hakkında Komite'ye yazılı ayrıntılar sunmaya çağırmıştır. Yetkili makamın elindeki herhangi bir bilgiye sahip olmak isteyen kişiler de başvurabilecektir. Komite'nin bazı duruşmaları halka açık olarak yapılırken, duruşmaların çoğu devlet güvenliğini koruma bahanesiyle gizli tutulmuştur.⁸⁶³

6.2.4.1986 Yılı Landau Komitesi

Landau Komitesi, İsrail Hükümeti tarafından, İsrail'in Filistinli tutuklulara yönelik işkence olaylarını araştırmak için 1987'de kurulan bir komitedir. Shin Bet Güvenlik Servisinin uygulamaları tamamen gizlendiğinden, Komite'nin başına Yargıtay Yargıcı Moshe Landau getirilmiştir. 1987 yılına kadar, tüm faaliyetler herhangi bir denetim olmaksızın yürütülmüştür. Ancak İzzat Nafsou davasından sonra oluşturulan Landau Soruşturma Komitesi'nin raporu, Shin Bet'in tutuklulardan itiraf alabilmek için şiddet kullandığını ve bu konuda yargıyı 16 yıldan fazla bir süredir aldattığını ortaya koymuştur.⁸⁶⁴ Bununla ilgili Komite, bir dizi Shin Bet Güvenlik personelini dinlemiştir. Shin Bet'in tutuklulardan zorla itiraflar almak için fiziksel baskı uyguladığı ve mahkûmun kişisel özgürlüğünün ihlal edildiği ortaya çıkmıştır.⁸⁶⁵

30 Ekim 1987 tarihinde, Shin Bet görevlilerinin İsrail hapishanelerinde tutuklulardan fiziksel baskı ile itiraflar aldığı ve bu konuda 16 yıldır sürekli olarak yalan söylediği bir rapor yayınlanmıştır. Shin Bet'in fiziksel işkence yöntemleri kullanmasını denetlemek için kurulan Komite, tutuklular üzerinde bazı baskı araçlarının kullanımının, şüpheliler hakkında bilgi alabilmek için kabul edilebilir bir sorgulama yöntemi olduğunu söylemiştir. İsrail'e karşı operasyon yürüttükleri ve askeri hücrelerin niyetlerini idam

862 Richard Falk, *The Kahan Commission Report on the Beirut Massacre. Dialectical Anthropology*, 8/4, 1984, p 319-324.

863 Richard Falk, *The Kahan Commission Report on the Beirut Massacre*, p 319-324.

864 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*, p xxxv.

865 Eyal Pascovich, *Not above the law: Shin Bet's (Israel Security Agency) democratization and legalization process*, *Journal of Intelligence History*, 14/1, (2015), p 54-69.

edilmeden önce ortaya çıkarmak için fiziksel baskı uygulamak, Komite'nin iddiasına ve Shin Bet görevlilerine göre kabul edilebilir bir durum olarak gösterilmiştir. Komite, baskı araçlarının öncelikle aldatma yöntemleriyle yapılmasını, güçlü ve yoğun sorgulama yoluyla, şiddet içermeyen psikolojik baskı şeklini alması gerektiğini belirtmiştir.⁸⁶⁶

Komite'nin bu konudaki önerileri, bahsi geçen şu noktalardadır:

- Şüphelilere orantısız baskı uygulanmasına izin verilemez. Baskı asla sanığa karşı fiziksel işkence veya kötü muamele düzeyine ulaşmamalıdır. Ya da onun insanlık onurundan mahrum bırakacak şekilde ağır zarar verilememelidir.
- Daha az riskli önlemlerin potansiyel kullanımı, araştırmacının elindeki bilgilere göre beklenen risk derecesine göre tartılarak ayarlanmalıdır.
- Araştırmacı tarafından kullanılmasına izin verilen fiziksel ve psikolojik baskı yöntemleri, bağlayıcı direktifler yayınlarak önceden belirlenmeli ve tanımlanmalıdır.
- Shin Bet araştırmacılarına verilen direktiflerin pratik uygulaması üzerinde sıkı bir gözetim olmalıdır.
- Soruşturma başkanları, duruma göre disiplin cezası vererek ve daha ciddi durumlarda ihlal eden soruşturmacı aleyhine ceza davası açarak, izin verilen ölçüden her türlü sapmada, kararlı ve tereddütsüz hareket etmelidir⁸⁶⁷.

Bununla birlikte, Soruşturma Komitesi Shin Bet görevlilerinin tutuklulara karşı yürüttüğü uygulamaları kınamıştır. Fakat müsamaha gösterdiği birtakım baskı yöntemleri dolayısıyla, Shin Bet sorgulayıcılarına “düşmanca” eylemleri önlemek için, tutuklulara karşı orta derecede fiziksel baskı ve psikolojik baskı yöntemlerini kullanma fırsatı vermiştir.⁸⁶⁸ Komite, İsrail Ceza Kanunu'nda bahsedilen “gerektiğinde savunma” yetkilerine dayanmıştır.

866 Mordechai Kremnitzer, *The Landau Commission Report-Was the Security Service Subordinated to the Law, or the Law to the Needs of the Security Service*. Isr. L. Rev., 23, (1989), p 216-279.

867 Mordechai Kremnitzer, *The Landau Commission Report-Was the Security Service Subordinated to the Law, or the Law to the Needs of the Security Service*, p 216-279.

868 Birçok tutuklu şu şekillerde muamele gördü: hakaret, sözlü hakaret, kendisine veya ailesine zarar verme tehdidi, uykudan ve yiyecekten mahrum bırakma (bazen 10 güne kadar), tutukluların başının saatlerce, hatta günlerce bir bez torba içinde (bazen ıslak) örtülmüş tutma ve tutukluları vücudunun şiddetli bir pozisyonda olduğu küçük izole hücrelerde (dolap veya buzdolabı olarak düşünülebilir) uzun süre alıkoyma. Ağrı ve işkence yöntemleri ayrıca şunları içerir: Vücudun eğildiği ve ellerin bacaklara bağlandığı pozisyonlarda uzun süre kısıtlama (vakalardan biri 36 saattir), ya da tüm tutuklulara karşı kullanılan (hayalet) pozisyon olan ellerinin başlarının üzerine bağlı olduğu ve bazen duvara saatlerce ve günlerce sabitlenmiş bir çubuğa

Yine Komite'nin raporunda, işkenceden Shin Bet Güvenlik Servisinin sorumlu olduğu, ancak araştırmacının kişisel ahlaki sorumluluk taşımadığı belirtilmiştir. Oysa birçok Filistinlinin tutuklanarak çeşitli işkence yöntemleriyle sorguya çekildiği, bu dönemde Filistinlilerin bu konuda ayaklanma yaptığı ve yüzlerce Filistinlinin uluslararası hak ve özgürlük araçları ve kuruluşlarından bahsettiği bilinmektedir.⁸⁶⁹

6.2.5.1997 Halid Meşal Suikastının Başarısızlığını Soruşturma Komitesi

Mossad, Hamas'ın o dönem Amman siyasi büro şefi olan Halid Meşal'e, Eylül 1997'de bir suikast operasyonu düzenlemiştir. Bu suikast operasyonunun başarısız olması nedeniyle İsrail Başbakanı, Ekim 1997'de operasyonu soruşturmak üzere Joseph Sishanover başkanlığında bir soruşturma komitesi kurmuştur. Komitenin hazırladığı rapor 110 sayfaya ulaşmıştır. Komite, soruşturma sürecine hizmet eden 35 tanık ve yüzlerce belgeyi incelemiştir.⁸⁷⁰

Komite, İsrail Başbakanının davaya uygun davrandığı ve Mossad başkanının eleştirildiği, ancak Mossad başkanının görevinden istifa etmesinin istenmediği sonucuna varmıştır. Yine Komite, İsrail hükümetinin operasyon planını varsayım üzerine onayladığını belirtmiştir. Ayrıca operasyonun planlanmasının başarılı olduğu, operasyondan sonra suikastı düzenleyenlerin herhangi bir yankıya veya etkiye neden olmadan gizli ve sessiz bir biçimde oradan ayrıldıkları ifade edilmiştir. Suikast girişimi üzerinden İsrail'i hedef alacak direk bir etki olmaması bu durumun tezahürü olarak görülmüştür. Fakat Komite, operasyonun başarısız olma durumuna değinmemiştir.⁸⁷¹

Soruşturma Komitesi, suikastın başarısız olmasının birkaç etkene bağlı olduğunu belirtmiştir. Böyle değerlendirilmesinin nedeni, Mossad'ın çok yüksek bir beceriyle planlama ve yürütme kabiliyetine sahip olduğuna dair yaygın düşüncedir. Suikast süreci ve kullandığı yöntem, Mossad'ın suikastlarda mahir olduğu görüntüsü sağlayan yönlerden biridir. Mossad'ın Başbakan'dan aldığı talimata göre operasyon sessiz olmalı

bağlı tutulması. Tutuklunun kurtulması için işbirlikçilerin kullanılması, zor ve şiddet yoluyla bilgi vermek veya kullanmakla tehdit etmek.

869 İsrail işgalinin cezaevlerindeki Filistinlilerle ne şekilde muamele yaptığı bu çalışmanın üçüncü bölümünde tartışıldı.

870 Jewish Virtual Library, *Report on the Mashal Affair* (February 17, 1998) (Erişim 20 OCAK 2021). <https://bit.ly/3iet0nj>.

871 Israel Ministry of Foreign Affairs, *20. Summary of the report on the Mashal Affair, February 1998* (Erişim 28 OCAK 2021). <https://bit.ly/3ilRTNU>.

ve kimse İsrail'i direk kınayacak bir neden bulamamalıydı. Mossad minimum başarısızlık şansı olan sessiz bir işlem olmasını öngörmüştür. Fakat Komite tarafından, yapılan planların bu detayları yeterince dikkate almadığı tespit edilmiştir. Komite Ürdün'deki operasyonun planlanmasında ve lansman hazırlıklarında da boşluklar bulmuştur. Öldürücü mühimmat ve silahların kullanılması sorumluluğu istihbarat birimlerinin çeşitli kolları arasında dağıtılmıştır. Fakat gerekli şekilde bir koordinasyon yapılamamıştır.⁸⁷²

Komitenin en önemli tavsiyesi, başbakana yardımcı olmak için İsrail Silahlı Kuvvetleri'nde tümgeneral rütbesine eşit veya ona yakın bir seviyede olacak bir istihbarat ve güvenlik yardımcısının atanması olmuştur. Bu kişi bir istihbarat uzmanı olmalı ve Başbakanlık Ofisi'ne ulaştırılacak kapsamlı istihbarat bilgilerinin akışını yönetmekten sorumlu olmalıdır. Aynı şekilde bu yardımcı, başbakan ile istihbarat teşkilatı yöneticileri arasında doğrudan bağlantı görevi görecek ve İstihbarat Dairesi Başkanları Komitesinin düzenli bir üyesi olacaktır. Mevcut istihbarat durumunun özetini Başbakana sunabilecek ve Başbakanın her zaman istihbarat konusuna hâkim olamayacağı algısıyla gerektiğinde herhangi bir konuda Başbakanı uyarayabilecek bir pozisyona sahip olacaktır.

Komite, suikast operasyonunun başarısızlığını, faillerin operasyon sırasındaki doğrudan hatalarına bağlamış, başarısızlığın kaynağının operasyonu yürütenler olduğunu belirtmiştir. Ancak başarısızlıktan tam olarak sorumlu tutmanın mümkün olmadığı sonucuna varmıştır. Süreç sırasında karşı karşıya kalınan hatalar, bütünüyle o andaki hatalardan kaynaklanmaktan ziyade, operasyonun planlanma ve süreç eğitimindeki kusurlardan kaynaklanmaktaydı. Komite, Mossad Başkanını ve suikast ekibinin yöneticisini hem operasyondaki başarısızlıktan hem de diğer aksaklıklardan sorumlu tutmuştur.⁸⁷³

6.2.6.2006 İkinci Lübnan Savaşı Olaylarına İlişkin Winograd Araştırma Komitesi

17 Eylül 2006'da İsrail Hükümeti, İsrail'in İkinci Lübnan Savaşı'ndaki başarısızlığını incelemek için bir soruşturma komitesi kurmuştur. Komite yürüttüğü çalışmalar kapsamında, savaş öncesi stratejik bilgilerin değerlendirilmesi ile ilgili şu görüşleri sunmuştur:

872 Jewish Virtual Library, *Report on the Mashal Affair (February 17, 1998)* (Erişim 20 OCAK 2021).

873 Israel Ministry of Foreign Affairs, *20. Summary of the report on the Mashal Affair, February 1998* (Erişim 28 OCAK 2021).

- AMAN, savaştan önceki dönemde, askeri ve siyasi liderlere bilgi vererek, onları durumun geniş resmiyle ilgili bilgilendirmiştir. Hizbullah ve Hizbullah'ın Lübnan'daki rolü hakkında, bazı önemli bilgilerde göze çarpan bazı eksikliklere rağmen, Hizbullah ve çalışmaları hakkında verilen bilgiler doğrulanmıştır.
- Askeri İstihbarat, sosyal-kültürel-ideolojik bir örgüt olarak Hizbullah hakkında temel bilgileri toplayabilmiştir. AMAN ayrıca, Hizbullah'ın siyasi yaşamdaki rolü ve Lübnan'da ulaşmak istediği hedefler hakkında bilgiler de vermiştir. AMAN'dan alınan bilgiler, Hizbullah'ın Filistin direnişindeki rolünü ortaya koyacak nitelikteydi.
- Komite ayrıca bilginin doğruluğunu teyid etmekle kalmayarak istihbarat servislerinin topladığı ve doğrulanan bilgilere göre İsrail'in Hizbullah ile savaşında büyük sorunlar yaşayacağını bilindiğini ispatlamıştır.⁸⁷⁴

Komisyon bu savaştaki başarısızlığın büyük kısmının, karar verme sürecinden kaynaklandığını göstermiştir. Bu nedenle Komite, siyasi ve güvenlik açısından karar alma aşamasında performansı iyileştirmek ve yükseltmek için bazı önlemler önermiştir. Komite, verdiği önerileri, karar verme süreçlerini üç boyutta iyileştirmeyi amaçladığını belirtmiştir. Bunlar:

- 1- Hükümetin ve komitelerinin siyasi ve güvenlik kararlarında performansını ve karar alma mekanizmalarını iyileştirmek amacıyla Başbakan ve Savunma Bakanı'nın merkezi rolünü korumak. Verilen kararlarla gözetimin güçlendirilmesi ve İsrail'deki parlamenter kabine sisteminin gereklerinin karşılanması.
- 2- İsrail'de yanlış ve iyi bilinen meseleler değerlendirilirken, özellikle önemli siyasi bileşenlerle ilgili hareket söz konusu olduğunda, siyasi ve güvenlik unsurları arasında entegrasyonu sağlamak.
- 3- Kararların kalitesini iyileştirmek için gerekli bir zaruriyet olarak, Başbakan ve Hükümetle birlikte profesyonel, kapsamlı, bağımsız ve uzun vadeli bir siyasi güvenlik kadrosu oluşturmak.
- 4- Komite ayrıca, Milli Güvenlik Konseyi bünyesinde, fakat bağımsız olarak çalışan, çeşitli istihbarat kurumlarından alınan istihbarat bilgilerini ve

874 Cohen-Almagor, *Raphael*; Haleva-Amir, Sharon. *The Israel-Hezbollah War And The Winograd Committee. Journal of Parliamentary and Political Law*, 2/1 (2008), p 113-130.

değerlendirmeleri içeren ve gerektiğinde ulusal değerlendirmeleri sağlamak için çalışan bir ulusal değerlendirme ekibi kurulmasını tavsiye etmiştir. Bu ekibin oluşturulmasıyla birlikte Başbakanın askeri sekreterine bağlı olan istihbarat birimi lağvedilecek ve bu ekip istihbarat teşkilatı başkanlarının Başbakanla doğrudan temaslarına zarar vermeyecektir.⁸⁷⁵

5- Komite, İsrail'e açık eylem planlarının incelenmesi, bakanların bilgi tabanının derinleştirilmesi ve Dışişleri Bakanlığı'nın siyasi kararlara tam olarak entegre edilmesi alanında çoğulculuğun tanımlanmasına ve Başbakanlık ve Milli Güvenlik Kurulu ofisinde bir kriz merkezi kurulmasına ilişkin bir dizi öneri sunmuştur.⁸⁷⁶

Yukarıda aktarılanlardan, diğer Komitelerin aksine bu komitenin, Milli Güvenlik Konseyi'nde bir istihbarat teşkilatı kurma noktasında, İsrail istihbaratı kavramını ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Komite'nin tavsiyeleri, istihbarat performansının detaylı bir şekilde incelendiğini, daha çok güvenlik ve istihbarat işine odaklandığını ve kurumların liderlerinin başarısızlığından sorumlu olan önerilerle ilgilenen diğer Komitelerin bakış açısından farklı olduğunu göstermiştir.

6.3. İsrail İstihbarat Sisteminde İdari Reform

6.3.1. Yadin Şerif Komitesi 1963

1963 yılında İsrail'in ilk Başbakanı David Ben-Gurion, istihbarat servisleri arasında sorumluluğu bölmek, her birinin sorumluluk sınırlarını belirlemek ve İsrail'in ulusal istihbarat değerlendirmesini yapmak için bir komite oluşturmuştur. Aralarında fark olan bu kurumlar arasında büyük çekişmeler yaşanmış, sorumlulukların net olmaması nedeniyle Arap ülkelerindeki istihbarat çalışmalarında başarısızlıklara yol açmıştır. Bu durumlar, istihbarat performansı üzerinde ciddi bir şekilde kontrol kurulmasının düşmanı olmuştur. Kurulan Komite'nin görevi, İsrail'deki tüm istihbarat servislerinin düzenini ve rolünü belirlemek olmuş ve Komite'ye Ziv Scharf başkanlık etmiştir.⁸⁷⁷ Scharf Komitesi'nin çalışması iki varsayım etrafında olmuştur.

875 Winograd Komitesinin, Milli Güvenlik Konseyinde istihbarat alanında bir 'Ulusal Değerlendirme Ekibi' kurma önerisi, büyük ölçüde.

876 Shmuel Even, *Lijan almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil*, s27-29.

877 İsaal State Archives, *Taqrir lajnat Yadin Şerif Komitesi lifahs mujtamae almukhabarat fi israil, tammuz 1963*. (Erişim 12 Ocak 2021). <https://bit.ly/3pgHsgm>.

Bunlardan ilk hipoteze göre, Başbakan İsrail'deki tüm istihbarat faaliyetlerinin tam bir resmine sahip olacak, gelecekteki istihbarat faaliyetleri için planlar yapacak ve bu faaliyetler İsrail'in tüm güvenlik aygıtları için geçerli olacaktır. İkinci hipoteze göre ise, Başbakan siyasi ve güvenlik konularında tüm istihbarat kurumlarından farklı değerlendirmelere sahip olacak, bu görüş ve değerlendirmeler birden fazla analitik çizgiye dayanacak ve diğer İsrail güvenlik kurumlarında olduğu şekilde bir kurumla sınırlı kalmayacaktır.

Görüldüğü üzere Komite'nin çalışması bu iki varsayım etrafında dönmektedir. Komite bu hipotezlere ulaşmak, bu hipotezlerin uygulanmasına yardımcı olmak, bu şekilde istihbarat başarısızlığını azaltmak ve gizli kurumların idari verimliliğini arttırmaya yardımcı olmak için bir dizi tavsiye önermiştir. Bu tavsiyeler aşağıdaki şekildedir.

- Dışişleri Bakanlığı bünyesinde, Arap ülkelerindeki politikaların bağımsız bir şekilde değerlendirilmesi için, belli başlı siyasi ve güvenlik konularında çalışacak olan Araştırma Dairesi'nin rolünü harekete geçirmek. Bu birimin güçlendirilmesi, istihbarat değerlendirmesinden daha fazlasını sağlamak için aktif hale getirilmesi. İsrail'e ait diğer güvenlik ve siyasi kurumlardan alınan değerlendirmelere bakılmaksızın, İsrail'deki ulusal istihbarat değerlendirmesiyle sınırlı olan ve askeri istihbarat tarafından gerçekleştirilen güvenlik ve siyasi değerlendirmeler arasında bir denge kurulması.

- Başbakan'a güvenlik servisleri tarafından alınan kararları ve planlanan eylemleri izlemede yardımcı olmak için, Başbakan'a istihbarat konularında özel bir danışman atanması. Komite, bu danışmanın yetkilerini de şu şekilde belirlemiştir:

1- Güvenlik danışmanı, İstihbarat Komitesi Başkanlarının düzenli bir katılımcısıdır.

2- Başbakanın istihbarat servislerinden herhangi birinin şefiyle yaptığı tüm toplantılara, gizli güvenlik operasyonları hakkında yapılan herhangi bir tartışmaya veya gizli faaliyetlerle ilgili herhangi bir siyasi veya güvenlik tartışmalarının tamamına katılacaktır.

3- Güvenlik Danışmanı, herhangi bir istihbarat teşkilatından, istihbarat teşkilatının başından veya istihbarat teşkilatı içinde faaliyet gösteren daire ve birimlerle doğrudan temas kurarak bilgi talep hakkına sahiptir.

4- Güvenlik Danışmanı, tüm istihbarat teşkilatlarında alınan önlemlerin her birini ayrı ayrı denetleme hakkına sahiptir.

5- Güvenlik Danışmanı, Başbakana sunulan güvenlik değerlendirmelerini, değerlendirmeleri yapan kişilerle görüşerek veya değerlendirmenin yapıldığı ham bilgileri talep ederek, her türlü denetleme hakkına sahiptir.⁸⁷⁸

Eylül 1963'te tanzim edilen Yadin Şerif Komitesi'nin tavsiyeleri, Knesset Dışışleri ve Güvenlik Komitesi'nde görüşülmek üzere Başbakan Ariel Şaron'a sunulmuş, orijinal rapor Knesset'te tartışılmıştır. Bu tavsiyeler, istihbarat görevlerini İsrail Başbakanlığının makamıyla sınırlamayıp, güvenlik ve istihbarat kararlarının alınmasını sadece Başbakanın elinde olmasından aldığı için idari bir otoriterliğe dayanmaktaydı. Bu nedenle sürece Savunma Bakanlığı ve Ordu da dahil edilmeliydi. Diğer türlü, devletin geleceği için en tehlikeli kararların alınması İstihbarat Bölümü'nde olacaktır.⁸⁷⁹

6.3.2.1999-2000 Güvenlik Hizmetlerini İnceleyecek Bakanlık Komitesi

1999'da İsrail Başbakanı Yehud Barak, istihbarat teşkilatlarının başkanlarından oluşan bir komite kurulmasını onaylamış ve Komite'ye bir dizi görev tanımlamıştır. Tanımlanan görevler şu şekildedir:

- İstihbarat servisleri için saha sınırlarının belirlenmesi, her bir alan için genel hatların belirlenmesi ve her coğrafi alanla ilgili tanımlanan sorumlulukların netleştirilmesi.
- Her güvenlik aygıtının, Komite'nin onayı olacak şekilde hedeflerin ve rollerin belirlenmesi.
- Çeşitli güvenlik teşkilatlarının çeşitli alanlarda, özellikle bilgi toplama ve analiz alanlarında ortak sorumluluklarının tanımlanması.⁸⁸⁰

Yeni oluşturulan bu Komite, özellikle istihbarat servisleri arasındaki boşluğu doldurmayı amaçlamıştır. Bu nedenle Komite, ortak veya ihtilafli yetkiler konusunun daha sonra belirlenmesi gerektiğine karar vermiştir. Zira bu konuyla fazla meşgul olmak zaman ve çaba kaybı olarak görülmüştür. Komite'nin görevleri şu şekilde özetlenebilir:

878 Shmuel Even, *Lijan Almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil*, s26-30.

879 Evin, Shmuel, Ghranit, Eamus, *Mujtamae Al mukhabarat Al'israilia İla Ayn??*, çev. Adnan Abu Amer (Bayrut: Markaz bahith lildirasat, 2009), s51-52.

880 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*, P.xxxvii.

- 1- İstihbarat tahminlerinin doğasını anlamak ve bunu daha sonra hükümete sunmak.
- 2- Bilgi şeklini belirleyen istihbarat teşkilatlarında ortak olan genel ilkeleri tespit etmek.
- 3- Siyasi Yönetim ile istihbarat servisleri arasında gerekli dengeyi sağlamak için çalışmak.
- 4- İstihbarat kurumları arasındaki ortak komitelerin yetkilerinin sağlanabilmesi için ortak mesleki forumlar oluşturmak. İstihbarat alanının çeşitli konularda genişletilmesi için, İstihbarat Bilimleri Meslek Yüksekokulu kurmak.

Komite'nin Mayıs 2002'de yayınlanan tavsiyeleri ve kararları onaylanmıştır. Komite, Yetki İnceleme Başkanları Komitesi'ndeki anlaşmaya uygun olarak, istihbarat değerlendirmesini ele almak için tüm istihbarat servisleriyle genel bir anlaşmaya varmıştır. Ancak istihbarat servislerinin farklı görüş ve pozisyonlara sahip olması ve istihbarat şeflerinin kendi aralarında ortak bir anlaşmaya varamamaları, raporun İsrail siyasi makamlarınca onaylanmamasına sebep olmuştur. Fakat 2002'de Başbakan Ariel Şaron, Askeri İstihbarat Dairesi AMAN Başkanı'nın yetkilerinin genişletilmesini ve AMAN'ın siyasi ve güvenlik konularında ulusal takdir sahibi olarak kabul edilmesini tavsiye etmiştir.⁸⁸¹

6.3.3.2003 Yılı Steinitz Komitesi

Komite, 2003 yılında, Knesset Dışişleri ve Güvenlik Başkanı Yuval Steinitz'in inisiyatifiyle kurulmuştur. Bu Komite'nin kurulma nedeni, Irak'taki Amerikan işgalinin durumunu değerlendirmek ve İsrail istihbaratının ABD'deki yasaklı silahların varlığına ilişkin hatalı değerlendirmesinin başarısızlığını incelemek olmuştur. Bununla birlikte Komite, çalışmalarını yalnızca Irak'taki istihbarat eksikliklerini incelemekle sınırlamamıştır. Komite, tüm istihbarat teşkilatlarının performansını incelemek, idari reformlar yapmak, istihbarat teşkilatlarının arasındaki idari sorunları araştırmak ve her birinin görevlerini tanımlamakla ilgilenmiştir.⁸⁸²

Steinitz Komitesi, çalışmalarına Temmuz 2003'te eski Başbakan Ariel Şaron, Savunma Bakanı Şaul Mofaz ve bir dizi üst düzey İsrail Ordusu ve İsrail istihbarat servisi liderinin

881 Evin, Shmuel, Ghranit, Eamus, *Mujtamae Almukhabarat Al'iisrailia İla Ayn??*, s. 56-60.

882 Ephraim Kahana, *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*, p. Xxxvii.

huzurunda yaklaşık 30 toplantı düzenleyerek başlamıştır. Komite, istihbarat ve siyasi konularda bir dizi uzmanı dinlemiştir. İstihbarat servislerinin performansını inceledikten ve araştırdıktan sonra, İsrail istihbarat sisteminin daha organize bir şekilde yeniden düzenlenmesine katkıda bulunan bir dizi tavsiye yayınlamıştır. Komitenin önerileri şu şekildedir:

1- Komite, İsrail istihbarat sisteminin idari yapısında reform yapılmasını, Milli Güvenlik Konseyi oluşturulmasına ek olarak üç veya dört tane bağımsız istihbarat teşkilatı olması gerektiğini tavsiye etmiştir. Komite, her bir istihbarat servisinin görev alanını şu şekilde tanımlamıştır:

- Askeri İstihbarat: Askeri İstihbaratın temel amacı, İsrail Ordusunun muhatap olacağı herhangi bir çatışma durumunda savaşı tahmin etmek, muharebeyle ilgili askeri yetenekler aramak, silah geliştirmek veya ihtiyaç duyulan silahların teminini sağlamak ve savaş esnasında İsrail Ordusu için askeri hedefler belirlemek.
- Kamu Güvenliği Ajansı: Bu birimin ana sorumluluğu Filistin direnişiyle ve İsrail siyasi sistemini tehdit eden iç tehditlerle mücadele etmektir.
- Milli Güvenlik Konseyi: Konsey, İsrail'in istihbarat değerlendirmesini kapsamlı bir şekilde değerlendirecek ve İsrail'in karşı karşıya olduğu herhangi bir tehdide karşı, olası siyasi ve güvenlik uygulamaları hazırlayacaktır. Milli Güvenlik Konseyi ayrıca, Başbakan ve Bakanlık İstihbarat Komitesi'ne, yıllık bir değerlendirme sunacaktır.
- Siyasi Araştırma Merkezi: Güvenlik ve siyasi konularda ulusal istihbarat değerlendirmeleri hazırlamakla görevli, İsrail Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir kurumdur.

2- Komite, istihbarat servislerinin sekreterlik görevlerinden sorumlu, görevi istihbarat servislerinin çalışmalarını ve performansını incelemek ve koordine etmek olan bir istihbarat teşkilatı sekreterinin bulunmasını tavsiye etmiştir. Bu sekreterlik organının yeri İstihbarat Karargâhı olacak ve sekreter, istihbaratla Başbakan arasında bir bağlantı görevi görecektir. Ayrıca istihbarat çalışmalarını

yönlendirecek, faaliyetlerini denetleyecek ve güç açısından Başbakan Yardımcısı statüsünde olacaktır. İstihbarat Sekreterine verilen görevler aşağıdaki gibidir.

- İstihbarat servisleri sekreterinin temel işlevi, Başbakana hizmet etmek ve Başbakanla istihbarat servisleri ve çeşitli istihbarat teşkilatları arasında bağlantı kurmaktır.
- Sekreter, ulusal istihbarat değerlendirme komitelerinin temsilcilerini uzlaştırmak ve aralarında sorunlar çıktığında anlaşmazlıkları çözmek için toplantı yapma hakkına sahiptir. Çünkü bu türden anlaşmazlıklar bazen ham istihbarat malzemelerindeki bir kusurdan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle sekreterin işi ham bilgileri araştırmak ve alınan bilgilerin geçerliliğinden emin olmaktır. Bundan sonra istihbarat değerlendirme kurumları arasındaki farklılık veya mutabakat olan noktaları bir açıklamayla Başbakan ve siyasi düzeye bir rapor halinde sunmak.
- Sekreter, siyasi ve güvenlik konularında tüm istihbarat tahminlerini toplayacaktır. Bunları istihbarat tarafından incelenen ve araştırılan her vaka için tüm potansiyel riskleri ve beklentileri oluşturan tek bir raporda birleştirecektir.
- Sekreter, istihbarat servisleri ile Başbakan arasında koordinasyon organı olacağından, Milli Güvenlik Kurulu ile çalışma ilişkisi kurma hakkına sahiptir. Ayrıca oluşturulacak Bakanlık İstihbarat Komitesi'nin oluşumunu, Komite'nin tavsiyelerine göre koordine edecektir.
- Sekreter, İstihbarat Başkanları Komitesi toplantılarında kalıcı bir gözlemci olacaktır.
- Sekreter tüm istihbarat servislerinden elde edilen bütün istihbarat değerlendirmelerini toplayacak ve kapsamlı bir rapor olarak Başbakana sunacaktır.⁸⁸³

3- Komite, herhangi bir çatışma çıkmadan önce orduya erken uyarı verilmesine vurgu yaparak, Askeri İstihbarat Bölümü'nün sorumluluklarının yeniden

883 Shmuel Even, *Lijan almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil*, s33-37.

tanımlanmasını ve faaliyetlerinin klasik askeri istihbarat değerlerinden oluşmasını tavsiye etmiştir. Komite'nin Askeri İstihbarat Bölümü'nün rolüyle ilgili yaptığı tanımlama ya da öneriler aşağıdaki gibidir.

- Amaçlardan biri, birimin askeri istihbarata giderek daha doğru bir şekilde odaklanmasıdır. Diğer taraftan, belli başlı siyasi ve güvenlik meselelerinde AMAN'ın istihbarat değerlendirmesindeki rolünü ortadan kaldırmak değildir. Askeri istihbaratta öncelikli hedef olan siyasi değerlendirmelere girilmemiştir.
- İstihbarat değerlendirmeleri, yürütme konusundaki yaygın meşguliyet performansını düşürdüğü ve gerekli verimliliği azalttığı için, verimlilik ve odaklanma ihtiyacı doğmaktadır.

4- Komite, istihbarat değerlendirmesi taslağının hazırlanmasının, bundan sonra istihbarat servislerinin her birinin kendi alanlarındaki istihbarat değerlendirmelerine odaklanılarak yapılmasını tavsiye etmiştir. Bu, Başbakan ve İstihbarat Bakanlar Komitesi tarafından kurulacak istihbarat karargâhı çerçevesine denk gelmektedir. Başbakan'ın yanındaki küçük istihbarat karargâhı, istihbarat servislerinden alınan istihbarat değerlendirmelerini sürekli olarak entegre edecektir.

5- Komite, istihbarat topluluğunun gücünü artırmakla ilgili, önceki komiteler tarafından ele alınmamış diğer konuları da ele almıştır. Komite'nin bu alandaki önerileri şu şekildedir:

- Birim 8200'ü İsrail'e elektronik dinleme alanında hizmet veren bir kamu kurumuna dönüştürmek için çalışmalar yürütmek.
- Bir istihbarat arası ekibi atamak. Aynı zamanda insan zekâsı alanındaki durumu değerlendirmek.
- İsrail casus uydu dizisinin gelişimini, uzun menzilli bir istihbarat altyapısı açısından görsel zekâ olarak hızlandırmak.
- İstihbarat servislerinin kolaylaştırıcısı olarak hareket eden ve istihbarat servislerinin faaliyetlerinin siyasi kontrol ve gözetimini sağlayan bir İstihbarat Bakanları Komitesi kurulması. İstihbarat Bakanları Komitesi, tavsiyelere dayanarak orta ve uzun vadede istihbarat araçlarını

belirleyecektir. Bu faaliyet, istihbarat servisleri, Başbakanlık İstihbarat Karargâhı ve Milli Güvenlik Kurulu'yla koordinasyon içinde olacaktır.⁸⁸⁴

- Mevcut yüksek öğretim kurumları ile iş birliği içinde istihbarat alanında akademik bir eğitim alanının oluşturulması.⁸⁸⁵

6.3.4.2004 Yılında İstihbarat Servislerinin Yetkilerini İnceleyen İkinci Komite

2004 yılında İsrail Hükümeti, istihbarat teşkilatını güçlendirmek ve siyasi organların talimatlarını uygulamak için, istihbarat servisleri arasındaki idari yetkileri incelemek üzere ikinci bir Komite daha kurmuştur. Bu Komite'nin temel görevi, 2002 yılında ilk bakanlık komitesinde alınan kararların çalışmalarını tamamlamak ve bileşenleri arasında ortak ve nihai mutabakat formüllerine ulaşmak için çalışmaktır. Aynı zamanda ilgili birimler arasındaki görevlerle ilgili özel maddeler de eklemek için de çalışmalar yapılacaktır. Komite raporunu, İsrail Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanı'nın onayıyla Eylül 2004 sonunda sunmuştur.

Komite, yaptığı çalışmalar içerisinde bazı konularda hemfikir olmayan güvenlik servislerinin başkanları arasında fikir ayrılıklarına tanık olmuştur. Sonunda, 16 Ocak 2005'te yeterli çözüme ulaşamadılar. Yine de o dönemde Başbakan Ariel Şaron, Komite'nin raporunun yayınlanmasına izin vermiştir. Dahası, Komite'nin tavsiye ve sonuçları, ona göre hareket edilmesi gereken resmi bir belge olarak değerlendirilmiştir. O an için halledilmediği söylenen dört sorunun çözülmesi ise zamana bırakılmıştır.

İsrail Hükümeti tarafından güvenlik servisleri arasındaki tartışmalı sorunların çözümünü takip etmek üzere Dan Meridor görevlendirilmiştir. Komite'nin sunduğu sonuçlara ve Başbakanın talimatlarına rağmen, istihbarat servisleri arasındaki koordinasyonun niteliğinde gerçek bir gelişme olmamıştır. Bu dengesizliğin, Komite'nin istediği merkezi organın kurulamamasından kaynaklandığı söylenebilir. Komite tarafından onaylanan

884 Shmuel Even, *Lijan almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil*, s35-37.

885 Steinitz Komitesi'nin tavsiyeleri Başbakan Şaron'un yoğun ilgisini çekmedi ve bundan dolayı uygulanmadı. Başbakan için bir istihbarat danışmanı fikri önceki komitelerde tanındık gelen bir fikirdi ve komisyonun çalışmaları sırasında aslında siyasi istihbarat alanında IMN ile eşzamanlı olarak Gad Araştırma Bölümü kuruluşunda çalıştı. Dolayısıyla, önceki komitelerin de belirttiği gibi çoğulculuk adına çoğulcu bir siyasi araştırma organına ihtiyaç artık mevcut değildir. Komitenin önerileri, MAMN Unit 8200 harcamalarını inceleme önerisi gibi ABD İstihbarat Topluluğunun yapısıyla eşleşti. Ancak bu öneriler, kaynak kısıtlamaları açısından veya istihbarat topluluğunu kontrol etmenin zaten zor olan süreç açısından İsrail'deki mevcut gerçekliğe uygun görünmemektedir.

tavsiyeleri denetlemek için, bu görevi devralması gereken Başbakana hiçbir güvenlik danışmanı atanmamıştır. İsrail istihbarat servislerinin bir başkanının olmaması ve başkanları arasında danışman atayan sınırlı koordinasyon nedeniyle, ajansların çalışmalarında mesleki veya örgütsel çalışma açısından köklü bir değişiklik olmayacağı anlaşılmıştır.⁸⁸⁶

İsrail istihbarat servislerinin esas olarak hedeflenen bir dizi komiteye tabi olması nedeniyle, İsrail istihbaratının performansını inceleyen ve içindeki örgütsel yapıyı değerlendiren söz konusu komitelerden, başlangıcından bu çalışmanın sınırlarının sonuna kadar, istihbarat performansının incelenmesi beklenmiştir. Aynı zamanda, aralarındaki ilişki ve koordinasyon sorunlarının araştırılması, en önemli anlaşmazlık ve eylem noktalarının belirlenmesi, ortak eylemin güçlendirilmesi bağlamında güvenlik servislerinin başkanları arasında en çok öne çıkan sorun, AMAN'ın ulusal değerlendirmeyi hazırlama ve yaşadığı başarısızlıklara rağmen, bunu Başbakana sunma konusunda tartışılmayan bir yerinin olmasıdır. İsrail bu konuda ciddi bir sorunla karşı karşıya kalmaktadır.

1973'teki Ekim Savaşı'nın ardından İsrail Hükümeti, bu kurumların istihbarat yeteneklerini iyileştirmek, performansı, istihbaratı ve örgütsel yapıyı incelemek için sürekli komiteler oluşturmuştur. Bununla birlikte, anlaşmazlıklar ve sorunlar hala devam etmektedir. Bu Komite'nin, önceki komitelerin yaptığı tavsiyelere bakarak, özellikle iki konuya dikkat ettiği görülmektedir. Bu konular şu şekildedir:

- a. Durumu değerlendirme sorumluluğu AMAN'dan başka bir yapıya kaydırılmıştır. Çünkü yukarıda belirtilen tüm komiteler, istihbarat araştırmalarında, ulusal güvenlik değerlendirmesini AMAN dışındaki bir yapının hazırlamasını tavsiye etmiştir. Dışişleri Bakanlığı Dairesi Mossad'ın sorumluluğu kapsamında, Winograd Komitesi'nde olduğu gibi, hükümet için güvenlik kararını vermede AMAN'ın yanında bağımsız bir güvenlik aygıtının oluşturulmasını tavsiye etmiştir. Bu yapı AMAN gibi İsrail Savunma Bakanlığı'na bağlı bir kurum olmamalıdır. Güvenlik servisleri arasındaki tıkanıklığı gidermek için, istihbarat değerlendirme departmanının sivil bir araştırma kurumuna dönüştürülmesi istenmiştir. Zira siyaset ve güvenlik

886 Shmuel Even, *Lijan almurajaeat li'ajhizat almukhabarat fi israil*, s45-46.

konularında değerlendirmeler yapmak, ordu için uygun görülmemiştir. Winograd Komitesi, güvenlik servislerinin yetki ve sorumlulukları hakkında bir tartışma yapmak için bir neden olmadığını beyan ettiğinde, Komite, AMAN'ın İsrail'de ulusal değerlendirme organı olmasını sürdürmesini desteklemiştir. Bu durum, AMAN'la ilgili bu duruma itiraz etmek bir tarafa, konumunu daha fazla güçlendirmiştir.

b. Başbakan ile istihbarat kurumları arasında arabuluculuk yapması için üçüncü bir tarafın atanması konusunda, komitelerin çoğu bir prosedür talep etmiştir. Bu çerçevede iki ana görev belirlenmiştir. Bu görevler şu şekildedir:

- İdari görev: Başbakana yardım sağlamak ve istihbarat servislerini koordine etmek ve denetlemektir.
- Araştırma görevi: Bu organ, istihbarat servislerinin araştırma departmanlarından alınan güvenlik değerlendirmelerini gözden geçirip inceler ve bunları tasnif ederek Başbakana sunar.

Bu komitelerin en önemli rolü, bu kurumların yaşadıkları istihbarat başarısızlıklarını araştırmak, zayıf yönlerini ortaya çıkarmak, bunları çözmek için çalışmak ve birçok yönden güçlendirmektir. Bu komiteler, rol ve görevler konusunda idari kontrolü ve sorunları çözmeyi amaçlamaktadır. Komiteler, istihbarat servislerinin örgütsel yapısıyla ilgilenirken, her bir istihbarat teşkilatına verilen görevler belirlenmiştir. Ancak siyasi ve güvenlik konularında genel güvenlik değerlendirmesi, AMAN'ın elinden alınamamıştır. Geri kalan istihbarat teşkilatları ve araştırma kurumlarından gelen başarısızlık tespitlerine ve eleştirilere rağmen, AMAN istihbarat araştırması hazırlama alanında teknolojik veya insan merkezli araştırma araçları için devletin ulusal değerlendirmesini sağlamaktan sorumlu makam olarak kalmıştır. Diğer istihbarat kurumlarından rakip bir organ olmamasının yanında, sürekli destek bulmuştur. AMAN bu gücünü İsrail'deki hükümet başkanlarından almıştır. İsrail yöneticileri araştırma hedeflerine ulaşmak için AMAN'a sürekli gerekli yetkileri sağlamıştır.

6.4. İstihbarat Teşkilatlarına Denetim

İsrail istihbarat servislerinin ortaya çıkardığı sorunlar, İsrail hükümetini işlenen suiistimalleri takip etmek için hukuk komiteleri kurmaya sevk etmiştir. Burada göze daha çok çarpan hususlar, vatandaşların kişisel özgürlüklerine saldırmak ve tutuklama veya

soruşturma aşamasında haklarından mahrum bırakmak şeklinde olmuştur. Bu yapılar aşağıda detaylı bir şekilde incelenecektir.

6.4.1. Knesset Dış İlişkiler ve Güvenlik Komitesi

Başlangıcından bu yana İsrail istihbarat servisleri, İsrail Hükümetinin himayesi altında Arap ülkelerinde ve Filistin’de çok sayıda istihbarat faaliyeti gerçekleştirmiştir. Bu nedenle istihbarat servislerine, istihbarat faaliyetleri ve güvenlik operasyonlarını yürütmek için geniş kapsamlı yetkiler verilmiştir. Bu yetkiler, İsrail istihbaratçılarının elinde bireysel özgürlüklere ve mahremiyete yapılan derin saldırılara dönüşmüştür. Aynı şekilde, gözaltı ve sorgulama yetkileri bağlamında, İsrail istihbarat servisleri suikastların gerçekleştirilmesine dahil olmaktadır. Knesset Dışişleri ve Güvenlik Bakanlığı, istihbarat ihlallerini görüşmek ve güvenlik başarısızlıkları ile ilgili çözümler sunmak için böyle bir komite kurmuştur. Bu komite, Knesset’in 17 üyesini içermektedir. Komite, silahlı kuvvetler, askeri operasyonlar, tehdit analizi, çatışma stratejileri, satın alma, diğer ülkelerle ilişkiler, diplomatik konular vb. dahil olmak üzere, tüm dış politika ve güvenlik konularını denetlemektedir. Dışişleri ve güvenlik konuları kamuoyuna kapalıdır. Buraya atanan üyelerin hassas güvenlik bilgilerini konuşması ya da medyaya iletmesi yasaktır.⁸⁸⁷

Dış İlişkiler ve Güvenlik Komitesi, İsrail’in güvenliği için hayati önem taşıyan ve özel olarak sınıflandırılmış konuları ele alan altı alt kademedен oluşmaktadır. Bu alt komitelerden biri, “İstihbarat ve Gizli Hizmetler Alt Komitesi”dir. Alt komiteler askeri insan gücü, kuvvet yapısı ve stratejiyle ilgilenmektedir. Görevleri, ayrıca acil askeri planlamalarla ilgilenmektedir. İsrail Meclisi Knesset’teki büyük siyasi partileri temsil ederler ve üyeleri katı gizlilik şartlarına tabiidir. Üyelerin alt komite toplantılarından herhangi bir bilgiyi ifşa etmeleri yasaktır. Aynı şekilde toplantıların kendisi de resmi meclis programı kapsamında, herhangi bir belirti gösterilmeden gizli olarak yapılmaktadır. Alt komite üyeleri toplantılar ve toplantı konuları hakkında bireysel olarak bilgilendirilmektedir. İstihbarat alt komitesinin çalışmaları, taraflar arasında yazılı olmayan bir anlayış temelinde uzun yıllar yürütülmüştür. Ancak 2002’de Genel

⁸⁸⁷ Shlomo Shpiro, *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, *Cambridge Review of International Affairs*, 19/4, (2006), 639.

Güvenlik Hizmeti Yasası'nın onaylanmasının ardından, alt komiteler yasal zemine oturtulmuştur.⁸⁸⁸

İstihbarat Alt Komitesi, İsrail istihbarat servisleriyle ilgili konularda Dışişleri ve Güvenlik Komitesi adına çalışmaktadır. Görevleri arasında tüzükleri, kararnameleri ve kuralları değerlendirmek, tüm istihbarat hizmetleri için çalışma planlarını ve bütçeleri denetlemek ve sonuçlarını onaylamak gibi istihbaratla ilgili görevler vardır. Komite toplantılarını elektronik dinleme sistemleriyle donatılmış, özel, ses geçirmez bir odada yapmaktadır. Sadece bu odanın üyeleri çok gizli istihbarat materyallerini görebilmektedir. İstihbarat Alt Komitesi ayrıca aşağıdaki kurumların faaliyetlerini de denetlemektedir.

- Mossad
- Shin Bet
- AMAN
- Savunma Bakanlığı Güvenlik Bürosu
- İsrail Ordusu Saha İstihbarat Kuvvetleri
- Milli Güvenlik Konseyi (sadece istihbaratla ilgili konularda)
- Dışişleri Bakanlığı Siyasi Araştırmalar Merkezi
- Başbakan'ın Arap İşleri Danışmanı Ofisi.⁸⁸⁹

Alt Komite, sorumluluğu altında olan organların çok çeşitli faaliyetlerini ve konularını denetlemektedir. Bu konular arasında ayrıca, istihbarat değerlendirmeleri, yıllık öncelikler, eylem planları, havuz oluşturma, eksiklik planları, faaliyetlerin öncelik sıralaması, hizmetlerin koordinasyonu, bilgi savaşı, bilgi güvenliği ve gözetimi, işgücü araştırması ve istihbarat yer almaktadır. İstihbarat Alt Komitesi, bu geniş gözetim alanına ve büyük istihbarat servislerinin birçok faaliyetine hâkim olmak için birçok istihbarat hizmeti ve yayını almaktadır. Komite üyeleri istihbarat tesislerini ziyaret ederek bütçelerin fiili kullanımı ve tahsilat yapılarının stratejik açıdan belirlenen önceliklere ve tehditlere uygun olup olmadığı incelemektedir.⁸⁹⁰

888 Jewish virtual library, 6. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021).

889 Shlomo Shpiro, *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, *Cambridge Review of International Affairs*, 19/4, (2006), 640.

890 Jewish virtual library, 6. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021).

Alt Komite faaliyetlerini, ajans başkanlarının düzenli brifinglerinin yanı sıra, haftalık toplantılar, istihbarat tesislerine ziyaretler ve yabancı ülkelerdeki benzer parlamento komiteleriyle temas kurmak için yurtdışına seyahatler içeren, yıllık bir çalışma planına dayandırmaktadır. Yine de İstihbarat Alt Komitesinin toplantıları ve faaliyetleriyle ilgili çok az şey bilinmektedir. İstihbarat Alt Komitesi'nin, ilgili istihbarat teşkilatı başkanının emriyle, bilgileri kamuya açık bir şekilde yayınlamasına izin verilmiştir. Çünkü Alt Komite, bazı olaylardaki istihbarat sorunu veya başarısızlığını kamuoyuna duyurma ihtiyacı duymaktadır. Yine de Komite'nin faaliyetlerinin büyük ölçüde kamuoyuna kapalı olduğu söylenebilir.⁸⁹¹

6.4.2.Devlet Denetçisi

Devlet Denetleme Bürosu, İsrail Devleti çatısı altında istihbarat servisleri de dahil olmak üzere, tüm hükümetlerin, bakanlıkların ve kurumların faaliyetlerini ve performansını denetleyen bir kurumdur. Aynı zamanda bu kurum, uygun operasyonların yönetimini sağlamak, verilen yetkilerin kötüye kullanımını değerlendirmek, bireysel özgürlüklerin ihlalini ve mali usulsüzlükleri soruşturmak için tesis edilen bir denetim bürosudur.⁸⁹² Yetki alanı bu derece geniş tutulan kurum, İsrail Devleti içindeki birçok kurumu denetleyecek şekilde dizayn edilmiştir.

Denetim Bürosu, faaliyetlerinde bağımsız olan bir organdır. Yalnızca Başbakan ve Knesset'e hesap verme yükümlülüğü vardır. Büro, gizli istihbarat faaliyetlerini incelemesinin yanında, özel izin alınan müfettişlerin istihbarat dosyalarını gözden geçirmesine ve gerektiğinde istihbarat personelini sorgulamasına izin verilir. Bu şekilde yapılan soruşturmalar, genellikle bütçe kullanımı, personel idaresi, idare, prosedürler ve verimlilik de dahil olmak üzere, mali ve idari konulara odaklanmaktadır. Bu şekilde çalışmalar yürüten kamu denetçileri yıllardır belirli istihbarat konularında faaliyetler yapmış, denetçilerin bulguları Knesset Başkanı'na sunulmuş ve ardından bir yıllık kamu raporu yayınlanmıştır. Genellikle, genel denetçinin raporu istihbarat bölümünü kapsamaktadır. Denetim bölümü, operasyonel ve mali konularla ilgilenmeden, soruşturmaların ve soruşturmalar sonucu elde edilen bulguların kısa bir özetini sağlamak

891 Shlomo Shpiro, *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, p644-446.

892 Knesset, *The State Comptroller* (Erişim 22Mart 20219). <https://bit.ly/3uP1NKS>

için hizmet etmektedir. Fakat bu birim genel olarak istihbarat servislerinin hatalarını vurgulamaktadır.⁸⁹³

Denetçi, istihbarat analizinde bazı ana konulara odaklanmıştır. Bunlar:

- 1- Farklı istihbarat servisleri arasındaki iş bölümü.
- 2- Çeşitli istihbarat teşkilatları arasında ham bilgi akışı ve işlenmesi.
- 3- Analiz dalının her bir hizmete benzersiz katkısı.
- 4- “Milli İstihbarat Tahmininin” hazırlanması.

Rapor, istihbarat servislerinin gizli çalışmalarının basitleştirilmiş bir görünümünü sunmaktadır. İstihbarat kurumlarının eğitim görevlileri, denetim bilgileri ve organizasyon yapısını incelemektedir. Gözlemci, sivil alanlardaki çalışanları değerlendiren mekanizmalar için istihbarat inceleme mekanizmalarını analiz etmektedir. Genel Güvenlik Servisi tarafından yapılan güvenlik incelemesine tabi olan çeşitli sivil alanlar da bu kurumun ilgi alanı içindedir. Kuruma bağlı gözlemciler, 2003-2004 yılları arasında, Genel Güvenlik Ajansı tarafından verilen güvenlik izinlerinin verilmesi için prosedürleri incelemiştir.⁸⁹⁴

Filistin topraklarında ve Arap çevre devletlerinde İsrail istihbarat servislerine biçilen rol, İsrail’in güvenliğini koruma bahanesiyle, suç işlemelerine ve özgürlükleri ihlal etmelerine neden olmuştur. Geçtiğimiz yıllarda İsrail İstihbaratı, hapishanelerde veya farklı mecralarda Filistin direnişinin liderleri ve direniş savaşçılarının önde gelen şahsiyetlerinin öldürülmesi adına, Filistinlilere karşı birçok suç işlemiştir. İstihbarat servislerinin bahsi geçen başarısızlıkları ve dahil oldukları skandallar, onların faaliyetlerinin incelenmesi için yasal çalışmaların yapılmasına neden olmuştur. İşgal devleti, Filistin ve Arap çevre devletlerindeki istihbarat faaliyetlerinin yasal olarak meşrulaştırılması yoluyla istihbarat personelini hesap verebilir olmaktan ve cezalardan korumak için hukuki zemin uydurmaya çalışmıştır.

893 Johnny Mansour, *Muejam al'aelam walmustalihat alsahyunit*, s442.

894 Shlomo Shpiro, *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, *Cambridge Review of International Affairs*, 19/4, (2006), p62944.

Bu konuda Toybaski⁸⁹⁵'nin hikayesi İsrail'in konuya yaklaşımını gösterecek niteliktedir. İsrail'in, güvenlik ve istihbarat alanında çalışan aşırılık yanlılarının eylemlerini kontrol etmek ve eylemlerini yasal bir çerçevede kontrol ediyor görünmek için yasalar çıkararak istihbarat çalışmalarını meşrulaştırma ilkesini oluşturduğu açıktır.⁸⁹⁶ Yine Otobüs 300'ün hikayesi, İsrail istihbarat servislerinin işlediği şiddetin bir kanıtıdır. Shin Bet Güvenlik Servisi, Otobüs 300'de işlediği suçtan sonra sadece görüntü de olsa hesap vermek durumunda kalmıştır. Bu vaka, Knesset Dışişleri ve Güvenlik Komitesi'nin, istihbarat operasyonları sırasında işlenen suçlarla ilgili soruşturma açmasına neden olmuştur.⁸⁹⁷

Eski Mossad Başkanı Ephraim Halevy, devletin yurtdışında yakalanan ajanlarına olan bağlılığını kesin bir şekilde tanımlayacak bir yasal çerçevenin eksikliğinden şikâyet etmiştir. Halevy, ajanların diğer ülkelerdeki tutuklanma örneklerinden bahsetmiştir. Bu ülkelerden Mossad ajanlarının devralınmasına ilişkin müzakerelerin, ana hatlarıyla açıklayan bir kanun olmaması nedeniyle zor olduğunu belirtmiştir. İstihbarat faaliyetlerinin uygulanması aşamasında, özellikle tutuklanma durumlarındaki işlem mekanizmaları değerlendirilmiştir. Mısır, Suriye, Ürdün ve Lübnan'da birçok İsrail ajanı tutuklanmış, Suriye'de Eli Cohen'in öldürülmesi veya Mısır'da bazı ajanların başına geldiği gibi, tutuklama, hapis ve infaz durumlarıyla karşı karşıya kalınmıştır. Tüm bu örnekler, Mossad'ın Knesset'te Shin Bet yasası uyarınca bir yasanın oluşturulmasını talep etmesine neden olmuştur. Ancak İsrail Başsavcısı, Mossad ajanlarının isimlerini korumak

895 İsrail işgal devletinin ilk yıllarında, acil güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için istihbarat yetenekleri ve organizasyon yapıları hızla geliştirildi. Bu faaliyetler genellikle istihbarat çalışması ve demokratik sorumluluklar konusunda deneyimi veya anlayışı olmayan insanlar üzerinden yapıldı. Bu hızlı gelişmeler, İsrail istihbarat servislerine derin gölge düşüren ve onları ilk kez hukukla çatışan bir duruma götürdü. Askeri İstihbarat, Ürdün kuvvetleri tarafından bombalanan Kudüs kentinden atölyelerin nakledilmesi operasyonu ile ilgili soruşturma başlattı. Askeri İstihbarat, atölyelerin yeni yerinde Ürdün kuvvetlerine haber ulaştıran bir iç ajan olduğuna inanıyordu, bu da alternatif yere gelir gelmez bombalanmalarına yol açtı. Toybaski isimli şahıstan şüphelenildi ve Acer Perry'nin talimatı üzerine Toybaski 30 Haziran 1948'de tutuklandı. Soruşturulmuş hızla yargılandı ve Ürdün kuvvetleri için ihanet ve casusluk ve para karşılığında bilgi vermekle suçlandı. Yarım saat içinde, üç kıdemli istihbarat memurundan oluşan mahkeme, onu ölüm cezasına çarptırdı. Yakındaki bir karakolda bir askeri birlik vardı. Onlar tarafından aceleyle vuruldu ve cesedi bilinmeyen bir mezara bırakıldı. Ailesine ise durumu bildirilmedi. Toybaski İsrail'de idam cezasına çarptırılan ve idam edilen tek kişi olarak kabul edilir.

896 İstihbarat servislerinin eylemleri, işgali yasallaştırarak, telefon görüşmelerini dinleyerek veya casusluk yapıp filme alarak vatandaşların özgürlüklerini ve haklarını ihlal eden, uluslararası hukukun dışında kalan eylemlerdir. Filistin direnişinin zorluğuyla yüzleşmek için kirli araçlar kullanılmaktadır. Yasalarla meşrulaştırılan bu yollarla çok sayıda Filistinli öldürüldü. İsrail, hapishanelerinde Filistinli tutuklulara iğrenç işkenceler yaptı.

897 Dışişleri ve Güvenlik Komitesi özgürlüklere karşı suç işleyenler hakkında soruşturma ve tavsiyelerde bulunur. Fakat bu tavsiyelerin uygulanmayacağı ve kâğıt üzerinde listelenme sürecinde kalacağı unutulmamalıdır.

ve ifşa olarak çalıştıkları istasyonlarda faaliyetlerini tehlikeye atacağı bahanesiyle bu öneriyi reddetmiştir.⁸⁹⁸

6.4.2.1. 1999 Yılı Devlet Denetçisinin Raporu

1999 yılında Devlet Genel Denetçisi İsrail istihbarat servislerindeki araştırma departmanlarının performansı ve aralarındaki ilişkinin niteliği hakkında yıllık bir rapor sunmuştur. Raporda bahsedilen gerçeklerden bazıları şu şekildedir:

- İsrail istihbaratı çalışmasının birincil temellerini ve muhteviyatındaki her araştırma departmanı için gerekli alanları belirtmemiştir. Farklı istihbarat servisleri kendi uzmanlık alanlarını da belirtmemiştir.
- Bu araştırma departmanlarında, işle ilgili sorunların bilindiği pek çok vaka mevcuttur. Bu vakaların bir kısmı İsrail Ordusunu bağlayan askeri bir mesele, bir kısmı da operasyon birimleri arasında ve özellikle Genelkurmay Başkanlığı ve Analiz Departmanı arasında anlaşılamayan hususlardır. Siyasi ve stratejik konumu analiz etme konusunda, Mossad ile Dışişleri Bakanlığı Araştırma Merkezi arasında da ihtilaflar vardır.
- Güvenlik servisleri başkanlarının zaman zaman kendi aralarında, bazen de siyasi yönetimle aralarında anlaşmazlıklar olduğu iddia ediliyorsa, bu durum bu teşkilatların birbirlerine müdahalesiyle sonuçlanmaktadır. Bu servisler birbirlerinin temel uzmanlık alanlarına müdahale etmediklerinde, karar verme alanında büyük zararlar ortaya çıkabilir.

Raporda ayrıca, bu sorunların temel sebebinin istihbarat değerlendirmesinin hazırlanmasında temel adım olan güvenlik ve istihbarat bilgilerinin toplanmasındaki koordinasyon eksikliği olduğu ifade edilmiştir.⁸⁹⁹ Genel Denetçinin tavsiyeleri, devletin dış politikasının belirlenmesinde karar üzerinde bağlayıcı olacak şekilde kullanılmak üzere, siyasi, stratejik ve diplomatik konularda güvenlik ve istihbarat değerlendirmesinden sorumlu tek bir merkezi organın belirlenmesi gerekliliğini öngörmüştür. Öngörülen bu ajans, aynı zamanda siyasi kararların alınmasındaki çatışma

898 Efrayim Halevy, 'On the Right of Deniability and the Obligation to Loyalty', in H Carmel (ed) Intelligence for Peace (London: Frank Cass, 1999), p. 161.

899 Badr Aqili, *Almusad, Alshşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiyliya*, s71-72.

ya da ara sıra ortaya çıkan çelişkilerden ziyade, çeşitli tahminler sunarken ortaya çıkan kaosun yerini alacaktır.⁹⁰⁰

Genel Denetçi raporunda, karar alma mevkilerine ve özellikle Başbakana göre kapsamlı bir bilimsel araştırma hazırlanmasını tavsiye etmiştir. Böylece hazırlanması beklenen araştırma, Başbakanın güvenlik danışmanının yaptığı görevi yerine getirmesini sağlayacaktır. Mevcut olan Milli Güvenlik Kurulu, bunu yapmak yerine tahminlerde uzmanlaşmış bir organ olarak görülmüştür. Fakat bu kurum, çeşitli ve çoklu kaynaklardan gelen pek çok bilginin ve bunların güncel ilerleme durumunun sağlıklı bilgiler olup olmadığının farkında olacaktır. Tüm bunlarla birlikte bu ajans, özel bilgileri Başbakana sunarak bu bilgilerin üzerine inşa edilecek siyasi kararları almak için yetkili bakanlık komitesine, periyodik olarak sunulacak istihbarat materyallerinin hazırlanması konusunda haberdar edilecektir.⁹⁰¹

6.4.3.2002 Yılı Shin Bet Yasası

Hukuk alanındaki istihbaratın en önemli etkilerinden biri, istihbarat servislerinin çalışmalarını yasal bir çerçevede düzenleme çalışmalarıdır. Otobüs 300 skandalının ardından İsrail Adalet Bakanlığı, istihbarat servislerinin çalışmalarını yasal bir çerçeveye göre düzenlemek için bir yasa tasarısı sunmuştur. Önerilen tasarıyı hazırlamak için bir yetkililer komitesi oluşturulmuştur. Şubat 2002’de Knesset tarafından değerlendirilen ve meclis onayından günler sonra yürürlüğe giren yasa tasarısı, onaylanana kadar görüşmeler 13 yıl sürmüştür.⁹⁰²

Bu şekilde tanzim edilen Genel Güvenlik Hizmeti Yasası, İsrail hukukunda doğrudan istihbaratla ilgilenen ilk mevzuat olmuştur. Bu yasaya verilen parlamento onayı, İsrail’de istihbarata yönelik tutumda bir devrim olarak kabul edilmektedir. Genel Güvenlik Hizmeti Yasası, istihbaratla ilgili birçok konuyu ele aldığından, istihbarat çalışmalarını genel olarak düzenleyen bir yasa olarak görülebilir. Yasa, istihbarat servislerinin ve özellikle de Shin Bet Güvenlik Servisinin, hususen sivil özgürlükler ve tutuklularla ilişkiler konusunda gerçekleştirdiği bazı cezai eylemlerle ilgili olarak gizliliğin

900 Badr Aqili, *Almusad, Alshşabak, Amman*, s73.

901 Jewish virtual library, *Madde, General Security Service Law, 5762-2002* (Erişim 22şubat 2021).

902 Eyal Pascovich, *Not above the law: Shin Bet’s* (Israel Security Agency) democratization and legalization process, *Journal of Intelligence History*, 14/1, ((2015), 54-69.

kaldırılmasına izin vermiştir. Fakat, fiziksel sorgulama veya işkence gibi bazı sorunlu konulara işaret etmekten kaçınmıştır.

Bu yasa ayrıca, Shin Bet'in faaliyetleri ve kısıtlamaları için net bir çerçeve sağlayacak nitelikte olmuştur. Kamu Güvenliği Kurumu Kanunu'nun 7. maddesi, devletin güvenliğini, yönetimini ve demokratik kurumlarını tehditten, terörizmden, casusluktan, sırları ifşa etmekten ve diğer zararlı görülen faaliyetlerden korumak için Kamu Güvenliği Ajansı'nın amaç ve görevlerini belirlemektedir. Yasa aynı zamanda ajansın, devletin diğer hayati egemen çıkarlarını korumakla sorumlu olduğunun üstünde durmuştur. Hükümet tarafından uygun görüldüğünde, yasaya uygun olmak şartıyla, Genel Güvenlik Ajansına soruşturma yetkilerini gerçekleştirme seçeneği sunulmuştur. Kamu Güvenliği Kurumu, insanları ve bilgileri korumaktan ve devlet çalışanlarına koruma ve güvenlik hizmetleri sunmaktan sorumlu tutulmuştur.⁹⁰³

Bununla birlikte Asayiş Kurumu Kanunu, genel güvenlik unsurunun operasyonel konularla ilgili faaliyetlerinin bazı yönlerini, ayrıntıları Başbakan tarafından belirlenen ve hem Bakanlar Kurulu hem de Knesset Güvenlik İşleri Komisyonu tarafından onaylanan tüzük ve kurallar çerçevesinde belirlemiştir. Ancak bu hüküm, Başbakanın istihbarat uygulaması ve operasyonları ile ilgili kilit konularda, kendi başına karar alma yetkisini sınırladığı için duyurulmayacaktır.⁹⁰⁴ Yeni yasaya göre, Kamu Güvenlik Servisi başkanı, hizmeti yönetmek, işletmek ve geliştirmekle görevlendirilmiştir. Ayrıca, Devlet Güvenlik Kurumu Başkanının dört yıllık bir hizmet süresi olacaktır. Fakat Hükümet isterse bu süreyi uzatabilecek, isterse o şahsın teşkilattaki etkinliğini sonlandırma kararı alabilecektir.⁹⁰⁵ Yasa, Kamu Güvenlik Kurumu'nun bilgi toplama ve analiz etme, polis yetkileri, gizli arama ve raporlama prosedürleri yürütme gibi yetki ve alanlarına da değinmiştir.⁹⁰⁶ Yasa kapsamında, kamu güvenliği çalışanlarının işçi örgütleri kurması veya bu örgütlere üye olması yasaklanmıştır. Bu durum da pratikte istihbarat teşkilatlarında çalışanları temsil eden bir sendika oluşumunu engellemektedir.⁹⁰⁷

903 Jewish virtual library, 7. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021). <https://bit.ly/3uMTkrh>

904 Jewish virtual library, 1. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021).

905 Jewish virtual library, 3. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021).

906 Jewish virtual library, 8-11. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021).

907 Jewish virtual library, 19. Madde, General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021).

Bununla birlikte Genel Güvenlik Hizmetleri Kanunu, yetkilerinin dahili olarak kötüye kullanılmasını önlemek amacıyla, ajans çalışanları dışında genel bir müfettişlik kurmuştur. Müfettişlik, Genel Güvenlik Kurumu veya onun aleyhine yapılan şikayetleri incelemek gibi mevzular için hükümet tarafından görevlendirilmiştir. Bu anlamda yasa, kamu güvenliği personeli tarafından sunulan şikayetlerle ilgilenmek gibi bir görevle de muhatap olmuştur. Aynı zamanda yasa, hizmet müdürünün idari ve mali bağımsızlığını teminat altına almıştır.⁹⁰⁸

Bu çalışmalar kapsamında, İsrail istihbaratının çevre Arap ülkeleri ve Filistin topraklarındaki bazı olaylardaki istihbarat başarısızlığının nedenleri belirlenmiştir. Zira bu dönemde birçok komitenin oluşturulduğu açıkça anlaşılmaktadır. Fakat burada incelendiği üzere, komiteler ve komitelerin tavsiyelerinin sahada tam olarak uygulanmadığı görülmektedir. Nitekim istihbarat servislerinin birbirleriyle didişen bir güç durumunun olduğu ve her servisin istihbarat denetimini ele geçirme girişiminde olduğu anlaşılmaktadır. İstihbarat değerlendirmelerinin ve tavsiyelerin uygulanamaması bir dizi nedenden kaynaklanmaktadır. Bunlardan en önemli görülenler şu şekildedir:

- 1- Askeri İstihbarat Servisi AMAN, Arap liderlerin İsrail'e yönelik niyetlerini incelemenin, barış veya savaşa dair yönelimlerini anlamak için önemli bir gereklilik olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle AMAN'a göre siyasi araştırma faaliyetleri azaltılamaz. Çünkü Arapların ve Filistinlilerin askeri planları, düşman liderliğinin siyasi mantığına hizmet edecek şekilde tasarlanmıştır. Bu devletlerin siyasi yönleri anlaşılmadan, askeri planların hizmet edeceği mantığı anlamak zordur.
- 2- Dışişleri Bakanlığı, Orta Doğu ülkeleri hakkında siyasi araştırmalar yapacak büyük bir yapı geliştirmek için çok fazla kaynak yatırımı yapmamıştır. Bunun temel amacı, İsrail'le yakın ilişkiler sürdüren ülkelerle ilişkileri güçlendirmektir. Yadin Sharaf Komitesi ve Agranat Komitesi'nin çalışmaları sırasında, Mısır ve Ürdün ile barış anlaşmaları imzalanmadan önce, Dışişleri Bakanlığı Arap rejimleriyle temas halinde değildi. Zaman içinde Dışişleri Bakanlığı'nın faaliyetlerinde birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. Orta Doğu'daki değişimler nedeniyle ortaya çıkan bu değişiklikler, İsrail'in çıkarı açısından köklü bir değişim şeklinde olmamıştır.

908 jewish virtual library, *General Security Service Law, 5762-2002* (Erişim 22şubat 2021).

3- Mossad, Ulusal Güvenlik Konseyi ile paralel olarak siyasi istihbarat araştırmaları yürüttüğü ve sorumluluğ arttırdığı için, Steinitz Komitesi'nin Mossad'ı siyasi-stratejik alanda nc araştırmalardan sorumlu tutma tavsiyesi uygulanmamıştır. Mossad devlet sınırları dışında istihbarat bilgileri toplamak, özel gizli operasyonlar yürütmek, devlete yönelik tehditleri tespit etmek ve engellemek, İsrail'in güvenliğini ve refahını arttırmak için çalışmaktadır.

4- Araştırma sorumluluğ alanlarının istihbarat servisleri arasında bölünmesi tavsiyesi, istihbaratın, rakibin durumunu anlamak için, i güvenlik ve yabancı alanlardaki tüm faaliyetlerini incelemek şeklinde olacak tam istihbarat ilkesini göz ardı etmiştir. AMAN, entegre bir ulusal istihbarat değerlendirmesi hazırlamak için gereken tüm istihbarat alanlarıyla ilgilenen tek organ olarak grlmştır. Bahsi geçen komiteler, stratejik düzeyde askeri araştırma ile siyasi araştırma arasında ayırım yapmadıkları için, rakibin derin siyasi gerçekliğini anlamadan, sırf istihbarat teşkilatları üzerine stratejik bir askeri araştırma yürütmek mümkün olmamıştır. Örneğin, Oslo Anlaşmalarından bu yana ve özellikle Ekim 2000'den beri İsrail, tamamlayıcı bir askeri-politik çalışma gerektiren bir süreçte olması gerekirken, Filistinlilerle karmaşık bir siyasi ve askeri çatışma sürecine girmiştir. Diğer taraftan Hizbullah'ın askeri faaliyetlerini anlamak, Lübnan'daki i sistemi ve Lübnan'ın yaşadığı sorunları bilmekle paraleldir. Arap-İsrail çatışmasında, askeri boyutu olmayan hiçbir siyasi alan yoktur.

5- Mossad'ın doğrudan başbakana rapor veren bir yapı olmasının aksine, bu tavsiyeler İsrail Hkmetindeki karar alma komitelerinin güvenlik ve siyasi alanlardaki çalışma mekanizmalarıyla rtşmemiştir. Ulusal Güvenlik Ajansı, Genelkurmay Başkanı ve İsrail Savunma Bakanı'ndan oluşan güvenlik politikası oluşturma sürecinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. 1999 yılında oluşturulan Milli Güvenlik Konseyi, İsrail'deki karar alma sürecine gerçek bir değeriklik getirmemiştir. Yine de süreçte bulunan tüm politika yapıcılar hem askeri hem de siyasi düzeyde, istihbaratı değerlendirmeye devam etmektedir.

6- AMAN'ın siyasi süreçlerin katılımcısı olarak konumunun abartılması ve aslında Milli Güvenlik Teşkilatı tarafından hazırlanan Milli İstihbarat Değerlendirmesi ile siyasi işlere bir askeri organın katılımı konusunda bir endişe oluşmamıştır. Fakat

bu yaklaşım, İsrail'in Ortadoğu ve dış dünyadaki ilişkileri ile ilgili tüm faktörleri ele almamaktadır.

7- AMAN marjinalleştirilmemiş ve Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'ın 1977'de Kudüs'e gelişinden önceki gibi temaslara, Arap ülkelerindeki hassas ve gizli siyasi süreçlere, daha öncesinde Filistinlilerle yapılan gizli temaslara ve genellikle siyasi müzakerelere dahil edilmemiştir. Ancak 1993 Oslo Anlaşmaları ve 1994 Barış Anlaşmasından önce Kral Hüseyin'le kurulan gizli temalar, genellikle ifşa edilmesinden kısa bir süre önce AMAN'ın müzakerelere dahil edildiği anlaşılmıştır.

8- Komiteler tarafından sunulan tavsiyeler, siyasi istihbarat alanındaki bilgi istihbarat sistemi üzerinde etki oluşturacak bir potansiyel bulamamıştır. Bu durumda Bağlantısızlar Hareketi önemli bir rol oynamıştır. AMAN'ın siyasi alandan ayrılması, bu türden bilgi toplama faaliyetlerini de azaltacak ve bu durum tüm siyasi istihbarat muhataplarının Başbakanın liderliğinde aldığı bilgileri olumsuz etkileyecektir.

Oluşturulan tüm komitelerin bütün tavsiyeleri incelendikten sonra, neredeyse tüm komitelerin kendilerinden önceki komitelerin sunduğu tavsiyeleri yinelediği görülmüştür. Komiteler tarafından önceki tavsiyelerin doğru olduğuna kanaat getirilmiş, ancak aşılabilecek bazı aksaklıklar bahane edilerek tavsiyeler uygulanmamıştır. Önceki yerine getirilmemiş tavsiyelere dönülecek olursa, komitelerin pasif bir tutum gösterdikleri görülmektedir. Örneğin, Agranat Komisyonu tarafından özel bir istihbarat danışmanı atamamanın nedenlerinden biri işe alma zorluklarıdır. Agranat Komisyonu, Yadin Sharaf Komisyonu'nun Dışişleri Bakanlığı'nın araştırma bölümünün güçlendirilmesine ilişkin tavsiyesini uygulamama nedenlerini de açıklamıştır. Buna rağmen, esasında kendiyle ilgili olumsuzluk nedenlerini beyan etmemiş, daha önceki açıklamaları tekrar etmiştir. Komiteler, istihbarat camiasını dar perspektiflerden inceledikleri için benzer çözümlere ulaştıkları ve durumlarının kesiştiği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte soruşturma komiteleri, istihbarat servislerinin Başbakanı ulusal düzeyde bilgilendirme rolüne odaklanmıştır. Fakat ulusal düzeyde karar alma sürecine girmemiş ve karar alma sürecinden ayrı bir şekilde istihbaratla ilgilenmiştir. Dahası, komiteler siyasi düzeyde karar vericilerin omuzlarına herhangi bir sorumluluk yüklememiş ve istihbarat liderleriyle olan ilişkinin iki yönlü bir diyalog şeklinde değil, tek yönlü bir ilişki

olduğu görülmüştür. Oysa bu komiteler ulusal karar alma sürecinin kalitesinde bir fark olmasını istiyorlarsa, karar alma mekanizmalarını analiz etmeleri, gerekli değişiklikleri önermeleri ve ardından istihbarat servislerini buna nasıl entegre edeceklerini netleştirmeleri gerekmektedir.

İstihbarat camiasında sistematik görüş olmayacağı bilinmektedir. Ancak soruşturma komiteleri, bir grup ayrı istihbarat servisinin çıktılarını paralel kanallardan Başbakanlığa göndermek istediklerini görmüştür. Bu nedenle komiteler, esas olarak araştırma alanında, istihbarat topluluğundaki sorumlulukları bölme yoluyla, yani sorumlulukların bir kurumdan diğerine nasıl kopyalanacağıyla ilgilenmiştir. Eksik kalan hususlar arasında, istihbarat topluluğunu örgütsel olarak derinlemesine analiz etmedikleri, her örgütün avantajlarını karşılaştırmalı olarak incelemedikleri ve istihbarat topluluğunu ulusal roller oynayan bir bütün olarak işbirlikçi bir bakış açısıyla göremedikleri söylenebilir.

Sonuçta soruşturma komitelerinin tavsiyelerinin örgütsel tarafa odaklandığı, bu eğilim faydalı olsa dahi, önemli ve sınırlı bir iyileşmeye yol açabileceği anlaşılmaktadır. Komitelerin, istihbarat çalışmalarının kalitesini arttırmaya katkı sağlama konusunda büyük bir yeteneğe sahip olmadığı için, doğal olarak istihbarat içindeki örgütsel tarafla ilgilendikleri görülmektedir. Oluşturulan komiteler, stratejik düzeyde istihbarat araştırmalarıyla ilgilenmiştir, fakat hiçbirinin bu alanda profesyonel bir geçmişe sahip bir istihbarat görevlisi bulunmamıştır.

6.5. Siyasi Ve Sosyal Etkiler

İsrail istihbarat servisleri içinde Mossad ve Shin Bet Güvenlik servisleri, Başbakanın doğrudan denetime tabi, Askeri İstihbarat Servisi AMAN ise, İsrail Ordusuna bağlı olduğu için, her biri İsrail'deki siyasi karar alma konusunda etkili kurumlar arasındadır. Mamad ise, İsrail Dışişleri Bakanlığı tarafından denetlenmektedir. Bu yapılar Başbakanın talimatıyla, İsrail yönetimine ve İsrail ulusal güvenliğine hizmet etmek için yüksek düzeyde bir gizlilik içinde çalışmaktadır. İsrail'deki karar alıcılar, maliyeti düşük olduğu, siyasi anlaşmazlık sıkıntısını ortadan kaldırdığı ve çatışma dürtülerini yatıştırdığı için siyasi arenada gizli kalmasını tercih etmiştir. İstihbarat servislerinin yeteneği, politika yapıcılar için olağandışı veya sıradan seçenekler sunan, bunun yanı sıra, gizli ve heyecan verici komplo dünyasının sahnelerini barındırmaktadır. Buna ek olarak, istihbarat

servisleri perde arkasında faaliyet gösterdiği için, İsrail siyasi kurumlarının diplomatik eylem veya siyasi müzakerelerle elde edemediği güçlü bir kapasite sunmaktadır.⁹⁰⁹

Mossad ve Shin Bet ajanslarının başkanları, İsrail’de güvenlik ve siyasi arenanın ana danışmanları ve bürokratik oyuncular arasında yer almaktadır. Her iki kurum da doğrudan Başbakan tarafından atanır, güvenlik kabine toplantılarına katılır ve düzenli olarak Başbakana doğrudan erişime sahiptir. Bu kurumların başındaki kişilere, İsrail Hükümetinin masasındaki sorunları etkileme ve ele alma gücü verilmiştir. Ancak bunların doğrudan etkisi ulusal güvenlik ve dış politika konuları üzerinedir. Çoğu zaman hükümet başkanı çeşitli durumlarda güvenlik şefi, astları ise gizli temsilci veya kişisel temsilci olarak hareket etmektedir.⁹¹⁰

İsrail’de temel operasyonel konuları, İsrail istihbarat ve güvenlik operasyonları ile ilgili karşılıklı bildirim, istişare ve koordinasyon gerektiren diğer önemli meseleleri tartışmak amacıyla, Servis Başkanları adında bir komite oluşturulmuştur. Bu komite, aşağıdaki önemli konular üzerinde çalışmaktadır.

- İsrail ile diplomatik ilişkisi olmayan devletler ve aktörlerin yanı sıra, yabancı istihbarat ve güvenlik servisleriyle ilişkiler kurmak.
- Düşman devletlerdeki olağandışı silah programlarını bozmak ve engellemek.
- Yurtdışındaki İsrail ve Yahudi hedeflere yönelik eylemleri engellemek.

Mossad, 1956’dan beri İsrail’in Arap ve İslam ülkeleriyle olan angajmanının ve iş birliğinin ön saflarında yer almaktadır. Mossad’ın faaliyetleri, Dışişleri Bakanlığı tarafından sıklıkla hoşnutsuzluk uyandırmıştır. Mossad şefleri ve yöneticileri, 1982’den önce Lübnan’daki Hristiyanlarla olan ilişkiler gibi istihbaratın ötesinde konularda, yabancı hükümetler ve kuruluşlarda gizli elçi ve arabulucu olarak görev yapmıştır. Mossad şeflerinden biri olan Ephraim Halevy, Ürdün Kralı Hüseyin’in yakın bir arkadaşı ve baş mimarı idi. Yine 1994 Barış Anlaşması döneminde, Mossad’ın mevcut başkanı Yossi Cohen, Başbakan Netanyahu’ya bağlı Ulusal Güvenlik Personeli’nin eski başkanıdır. Daha sonra onun yerine bu pozisyona kıdemli bir Shin Bet subayı

909 Ephraim Kahana, *Reorganizing Israel's Intelligence Community*, p416-420.

910 Shlomo Shpiro, *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, Cambridge Review of International Affairs, 19/4, (2006), 639.

getirilmiştir. Bu dönemde Suriye'nin geleceği, Arap ülkeleriyle normalleşme ve İran'ın nükleer dosyasıyla ilgili konular ana figürdü.⁹¹¹

Diğer taraftan, Shin Bet'in siyasi meseleler üzerindeki etkisi, iç casuslukla savaşmakla ve İsrail'e karşı yabancı operasyonları engellemekle sorumlu yasal organ olduğu için, Shin Bet çok önemli olan sınırlı yetkiler barındırmaktadır. İsrail'deki Araplar ve Filistin davası açısından önemli bir oyuncu olduğu için, ulusal güvenlik meselelerinde de etkisi vardır. Shin Bet, Filistin topraklarındaki Filistinlilerle ve 1948 Filistinlileriyle ilgili meselelerde baş aktör olarak kabul edilmektedir. Shin Bet güvenlik ve diplomatik misyonlarına da Başbakan tarafından hassas güvenlik ve diplomatik görevler verilmiştir.⁹¹²

Bunların yanı sıra, Askeri İstihbarat Servisi AMAN, siyasi istihbarat ve şubeleri de dahil olmak üzere araştırmaların çoğu alanıyla ilgilenmektedir. AMAN tarafından hazırlanan yıllık istihbarat değerlendirmesinde, Arap ve İslam dünyasındaki tüm ekonomik ve sosyal gelişmeler mevcuttur. 1973'teki Agranat Komitesi tarafından yapılan bir politika tavsiyesi istikametinde, istihbarat çoğulculuğu kapsamında, İsrail'deki siyasi, ekonomik ve hatta belki de sosyal konularda istihbarat araştırması yapmaktadır.⁹¹³

Bu çalışma kapsamında yapılan araştırmalarda, İsrail istihbarat servislerinin Arap ülkeleri ve Filistin topraklarındaki faaliyetleri aracılığıyla, sosyal gelişmeleri takip ederek öngörülerde bulundukları ve bunların siyasi sonuçlarını tahmin ettikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte AMAN'ın hazırladığı bazı istihbarat tahminleri, İsrail yönetiminin İsrail çıkarlarına uygun bir şekilde karar alması konusunda, bazı istihbarat tahminlerinin hatalı olduğu görülmüştür. Bu nedenle İsrail'deki siyasi yönetim, Arap Yüzüğü ülkelerinde, Gazze Şeridi ve Batı Şeria bölgelerinde bazı olaylarla muhatap olduklarında büyük bir utanç içine düşmüştür. Birçok olayda İsrail istihbaratının doğru tahminlerde bulunamadığı aşikâr olmuştur. Hatta bazı siyasi liderler gerek toplumsal gelişmeler gerekse genel gelişmelerle ilgili olsun, istihbarat unsurlarının gelecekle ilgili tahminler yürütmesini beklememektedir. İsrail Başbakanı Şimon Peres bu konuda şöyle bir beyanda bulunmuştur:

911 Uri Bar-Joseph, "Military Intelligence as the National Intelligence Estimator: The Case of Israel, Armed Forces and Society", Vol 36, (2010), pp. 505-525.

912 Badr Aqili, *Almusad, Alshşabak, Amman, Waislihat Aldamar Alshshamil Al'iisrayiyliya*, s 10-12.

913 Uri Bar-Joseph, "Military Intelligence as the National Intelligence Estimator: The Case of Israel, Armed Forces and Society", Vol 36, 2010, pp. 505.

“İstihbarat, kişinin yapmadan önce yapacağı ya da yapamayacağı her türlü çabayı yönetmede temel bir daldır. Ancak istihbarat için bilgi emanet olduğundan, olayları bilmemiz için yalnızca ona güvenilemez. Geçmişle ve gelecekle ilgili hiçbir bilgi olmadığı için, istihbarat servisi yanlışlıkla, umduğu bir görevi yerine getirir ve sonra başka bir tahminde bulunmak zorunda kalır.”⁹¹⁴

İsraili istihbarat servisleri, yukarıda bahsi geçen komitelerin bazı alanlarda çoğulculuğa ulaşılması çağrısında bulunan tavsiyelerine rağmen, AMAN’ın aşırı hakimiyetinden, özellikle 1973 Ekim Savaşı’ndaki başarısızlığından bu yana oldukça mustarıptır. AMAN’ın Filistin meselesinde, İsrail Dışişleri Bakanlığı ile iş birliği yapması gerekirken, bu durumu dikkate almadığı bilinmektedir. AMAN’ın politikacılar, hükümet yetkilileri, gazeteciler ve akademisyenler gibi yerel oyunculardan destek alması, yapılan görüşmelerden elde edilen izlenimlere sahip olmak için Mısır ve Ürdün’deki büyükelçiliklerden faydalanması gerekmektedir. Buna ek olarak AMAN, İsrail Dışişleri Bakanlığı’nın araştırma birimi olan ve şu anda ek kaynaklar alan Siyasi Araştırma Merkezi tarafından da desteklenebilir. Daha deneyimli araştırmacılar geliştirmek ve AMAN’ın entegre değerlendirmelerinin oluşturulmasına yardımcı olmak için, Mossad, Shin Bet ve Dışişleri Bakanlığı’na danışması ve ayrıca bir bilgi alışverişi oluşturmak için dost devletlerin istihbarat servisleriyle ortak çıkarlara ilişkin benzer istişarelerde bulunması gerekmektedir.⁹¹⁵

İsrail’deki istihbarat raporları, siyasi değerlendirmelerle çelişmektedir. İstihbarat servisleri ile siyasi yönetim arasındaki bu çatışma, istihbarat görevlilerinin, doğru ulusal güvenlik politikası olarak gördükleri hususlarda, siyasi üstlerini atlamalarına neden olmaktadır. Diğer taraftan siyasi liderler de istihbarat tahminlerini görmezden gelmiş ve kendi politikalarını izlemiştir. Bu durum da istihbarat tahminlerini siyasallaştırma girişimiyle sonuçlanmıştır. İsrail istihbaratı, istihbarat krizi ve bunun siyasi yansıması noktasında, iki önemli kriz yaşamıştır. Bu hadiseler aşağıda değerlendirilecektir.

914 Shimon Peres, *Mazaya waeuyub alaistikhbarat fi üyun alqadat walaistikhbarat* (Tel Aviv: The Ministry of Defense Publication, 2004), s 96–99.

915 Uri Bar-Joseph, “*Military Intelligence as the National Intelligence Estimator: The Case of Israel, Armed Forces and Society*”, Vol 36, 2010, pp. 505-525.

6.5.1.İsrail'deki En Büyük Siyasi Skandal Olan 1954 Lavon Skandalı Krizi

Askeri İstihbarat Başkanı Benjamin Ghibli, Süveyş Kanalı bölgesindeki askeri üslerden beklenen İngiliz tahliyesinin, Mısır'ın İsrail'e saldırmasına ön ayak olacak bir durum oluşturabileceğine inanmaktaydı. Ghibli bu kanaatini siyasi yönetimle paylaşmıştır. Ancak Başbakan Sharett, İngiliz kuvvetlerinin beklenen tahliyesini engellemek için somut önlemler almayı reddettiği için, siyasi görüş istihbarat tahminleriyle farklı bir kulvara girmiştir.

Bu ihtilaf yüzünden Askeri İstihbarat Başkanı Ghibli, İsrail yönetiminden başka bir merciden onay almadan, Bakan Agis Pinhas Lavon'la bir koordinasyon oluşturmuştur. İstihbarat şefi bu düşünce kapsamında, Mısır'daki İngiliz ve Amerikan mülklerine karşı sabotaj ve yıkım eylemleri gerçekleştirmeye karar vermiştir. Planlanan operasyon bütünüyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu olay nedeniyle istihbarat şefi görevden alınmış, fakat planlanan operasyon için Lavon'dan siyasi onay aldığını iddia etmiştir. Lavon bu durumu yalanlasa da istifa etmek zorunda kalmıştır. Bu olay, İsrail Devleti'nin istihbaratla ilgili yaşadığı ciddi siyasi krizlerden biri olmuştur.⁹¹⁶

6.5.2.İsraili Politikacının İstihbarat Değerlendirmesindeki Bir Hata Sonucu Yaşadığı Büyük Kriz

General Eli Zeira'nın AMAN'ın başında olduğu bir dönemde gerçekleşen ve İsrail'i askeri bir yenilgiye uğratan Ekim 1973 Savaşı, İsrail için bir sürprizdir. Savaştan bir yıl önceki pozisyona göre, Mısır ve Suriye'nin savaş için gerekli gördükleri uçak ve füze sistemlerini almadan önce İsrail'e saldırmayacakları istikametinde istihbarat tahmini yapılmıştır. Zeira, Arapların savaşa hazırlandıkları ve savaşa başlama niyetlerinin olduğu konusunda ofisine net bilgiler ulaştığında bile, kendi değerlendirmesinden şüphe duymamış ve Arapların o an için savaşa cesaret edemeyecekleri kanaatini sürdürmüştür. Bu anlayışla savaşın endişe verici göstergelerinin önemini küçümsemiş ve elindeki en rahatsız edici değerlendirmelere bakmadan, politika yapıcılarına sakın tahminler sunmuştur. En önemlisi de savaşın olası olmadığından çok emin olduğu için, Mısır'ın

916 Raymond Cohen, *Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign*, pp100-140.

saldırı ihtimalinde stratejik bir uyarı sağlamak için oluşturulmuş elektronik uyarı yöntemlerinin kullanımını veto etmiştir.⁹¹⁷

Askeri İstihbarat Şefi, amirlerinin savaş hakkında herhangi bir veri olmadığını düşünmesini sağlamış ve kamuoyunda Araplarla savaş korkusunu azaltmıştır. Askeri İstihbarat bu konuda en çok bilgi sahibi olduğuna inanılan bir kurum olmasına rağmen, siyasi yönetimi boşluğa düşürmüştür. Daha sonra toplanan Agranat Komitesi, askeri istihbaratın yaklaşan saldırı hakkında bir uyarı vermediğini doğrulamış ve bu olayın bir istihbarat başarısızlığı olduğunu teyid etmiştir. Komite, Zeira'nın istihbarat konusundaki kişisel hatası nedeniyle görevden alınmasına karar vermiştir.⁹¹⁸

İsrail'in önemli güvenlik riskleriyle yoğun bir şekilde karşı karşıya kalması göz önüne alındığında, istihbarat tahminlerinin ve politika tercihlerinin birbiriyle çeliştiği durumlara oldukça sık rastlanmaktadır. Bu şaşırtıcı bir durum değildir. Çoğu durumda politika yapımcılar, istihbarat kaynaklarına tahminlerini gözden geçirmeleri için baskı yapmaktan kaçınmıştır. Bunun yerine onları görmezden gelerek kendi tercihlerinde ısrar etmişlerdir.⁹¹⁹ Aynı zamanda istihbarat alanında önemli bir konumu olduğu düşünülen İsrail'in en güvendiği konuda hatalara düşebildiği ve bu hatalar nedeniyle ağır bedeller ödediği bu tip olaylar üzerinden anlaşılmaktadır.

General Uri Sagi, İsrail'in uzun süredir düşmanı olan Suriye'ye işgal altındaki Golan Tepeleri'nin geri iadesi ve Sovyet sponsoru yerine Amerikan sponsorluğu sağlanması karşılığında İsrail ile bir barış anlaşması imzalamaya hazır olduğu sonucuna vardığını ifade etmiştir. Fakat Sagi, Başbakan İzak Şamir'in işgal altındaki herhangi bir arazinin barış karşılığında geri verilmesini reddeden bir ideolojiye bağlı olduğunun bilincindedir. Bu nedenle Sagi Başbakan Şamir'le görüşmüş ve onunla beklenen Suriye değişikliğini gözden geçirmiştir. Bu durum Askeri İstihbaratın tahminleri üzerinde etkili olmuş, fakat onları basitçe görmezden gelmiştir.⁹²⁰

917 Uri Bar-Joseph, *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and Its Sources* (Albany: State University of New York Press, 2005), pp. 116–117.

918 Uri Bar-Joseph, “*The Politicization of Intelligence: A Comparative Study*”, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 26/2, (2013), pp369.

919 Uri Bar-Joseph, *The Watchman Fell Asleep*, pp119.

920 Daniel Sobelman, *New Rules of the Game: Israel and the Hizbollah after the Withdrawal from Lebanon* (Tel Aviv: Tel Aviv University, Joffe Center for Strategic Studies, 2004), pp. 25-30.

Bunların yanı sıra, 2000 yılında Başbakan Ehud Barak, İsrail Ordusuna Güney Lübnan'daki İsrail güvenlik bölgesinden çekilme emri vermiştir. Ancak İsrail Ordusu, Askeri İstihbaratın, özellikle Hizbullah'ın bunu Kuzey İsrail'deki düşmanlıkları tırmandırmak için kullanacağı düşüncesi yüzünden bu karara karşı çıkmıştır. İsrail'in geri çekilmesiyle ilgili, aylardır İsrail basınına sızdırılmış istihbarat uyarıları çok fazladır. Örneğin bir istihbarat uyarısına göre, Suriye direk bir savaş başlatmasa da Lübnan'daki düşmanlıkları tırmandırmak ve çatışmaların fitilini ateşlemek için elinden geleni yapacaktır. Bu konuda istihbarat olmasına ve kamuoyunda tartışmalar çıkmasına rağmen, bu düşünceden geri dönülmemiştir. Nihayetinde İsrail Ordusu ancak Mayıs 2002'de Güney Lübnan'dan çekilmiştir.⁹²¹

Başbakan Menachem Begin, Savunma Bakanı Ariel Şaron ve İsrail Genelkurmay Başkanı Rafael Eitan, 1982'de Lübnan'daki Filistin Kurtuluş Örgütü üslerine karşı büyük çaplı bir askeri operasyon başlatmıştır. Şaron ve Eitan'ın bu konuda iddialı hedefleri vardır. Örneğin Suriye Ordusunu Lübnan'dan kovmak, İsrail müttefiki olan Hristiyan Falanjlar gibi bir grup üzerinden Lübnan'da bir iktidar partisi kurmak ve binlerce Filistinli mültecinin Lübnan kamplarından Ürdün'e sürülmesi bu hedefler arasındadır. Fakat Askeri İstihbarat, Hristiyan taburlarını güvenilir müttefikler olarak görmekteydi. Onların Lübnan'da iktidara gelmesi, Lübnan'daki nüfusun çoğunluğunu oluşturan Lübnanlı Şiileri İsrail'e karşı harekete geçirecekti. İstihbarat Başkanı Tümgeneral Yehoshua Sagi, savaş girişiminin oylanması planlanan kabine toplantısında, Askeri İstihbaratın bu konuda çekinceleri olduğunu belirtmiş, fakat Sharon, Eitan ve pek çok bakan onu susturmaya çalışmıştır. Sagi, kendisini eleştiren kişilerin, askeri istihbarat tahminlerinin farkında olsalardı, savaşa dair verdikleri oyların farklı olacağını iddia etmiştir.⁹²²

Bu görüşmelerden üç ay sonra, Falanjist güçlerin Beyrut'taki Sabra ve Şatila mülteci kamplarını kontrol etmesine izin verme meselesi gündeme gelmiştir. Yine İsrail Askeri İstihbaratı, Hristiyan güçlerin kamplardaki sivilleri katledebileceğini doğru bir şekilde tahmin etmiştir. Ancak geçmişte tahminleri reddedildiği için, bu defa dikkat çekici bir şekilde durumu ifade etmemiştir. Daha sonra Sabra ve Şatila katliamını soruşturan Kahan

921 Daniel Sobelman, *New Rules of the Game: Israel and the Hizbollah after the Withdrawal from Lebanon*, pp. 30–38.

922 Zeev Schiff and Ehud Yaari, *Israel's Lebanon War* (New York: Simon and Schuster, 1984), pp 20-25.

Komitesi, AMAN'ın tahminlerini yeterli güçle açıklamayarak hata yaptığı sonucuna varmış ve onu güvenlik istihbaratı görevinden ihraç etmiştir. Komite böylelikle, istihbarat görevlilerinin, onlara karşı çıkan ve susturmak isteyen politikacılarla karşı karşıya kaldıklarında bile değerlendirmelerini güçlü ve net bir biçimde ifade etmeleri gerektiği kuralını güçlendirmiştir.⁹²³

Bu dava istihbarat üzerinde yukarıdan aşağıya bir baskı içeriyor olsa da üç nokta bunun klasik bir siyasallaştırma vakası olmasını engellemiştir. Bunlardan birincisi, kamuoyunu etkileme girişimini içermemesi ve bu tavsiyelerin daha çok karar alma sürecinde manipülasyon oluşturmastır. İkincisi, Lübnan savaşı öncesinde ve olduğu süreçte geçen aylar boyunca Askeri İstihbarat, İsrail'in Lübnan siyasetine müdahalesi karşılığında muhtemelen ödeyeceği bedel hakkında yazılı tahminlerini hiçbir dış müdahale olmaksızın üretmeye ve dağıtmaya devam etmiştir. Üçüncü nokta ise, ilgili politikacılar, Askeri İstihbarata siyasi tercihlerine göre tahminler sunması için baskı yapmaya kalkışmamıştır.⁹²⁴

İsrail istihbarat servisleri apolitiktir ve Netanyahu'nun görevdeki ilk döneminde istihbarat topluluğu itibarına yönelik en büyük meydan okumayla karşı karşıya kalmıştır. Çünkü Araştırma Departmanı Başkanı General Amos Gilad, siyasi baskıya karşı bağımsızlığının daha güçlü olduğunu kanıtlamıştır. Gilad, Netanyahu'nun politikasının bir sonucu olan barış sürecindeki çıkmazın, başta Suriye olmak üzere Arap ülkelerini İsrail'e karşı savaş başlatmaya itebileceğine dair görüşünü kimi zaman dile getirmiştir.⁹²⁵

Diğer taraftan General Moshe Ya'alon, Yaser Arafat'ı direniş savaşçılarına yeşil ışık yakıyor gösterme eğilimi nedeniyle yukarıdan aşağıya gelen baskıya karşı daha savunmasız kalmıştır. Onun gerçek görüşünü yansıtabilecek saldırılar, emekli istihbarat görevlileri tarafından sunulduğu için eleştirilmiştir. Yine Arafat'ın ve Filistin Yönetiminin siyasi kararlarının başlıca belirleyicisi olan pencere yöneticisi Amy Ayalon, Netanyahu'nun ofisinden gelen baskılar nedeniyle siyasi baskının ana hedefi haline gelmiştir. Gilad gibi Ayalon da barış sürecinde karşı karşıya kalınan çıkmazın, işgal edilen topraklarda yeni yerleşimler inşa edilirken yeni bir İntifadaya yol açabileceğini vurgulamıştır. Bu görüş çok açık bir şekilde ifade edilmesine rağmen, hükümetteki aşırı

923 Arie Naor, *Hukuma Fi Alharb* (Tel Aviv: Yedioth Ahronoth, 1986), s 25-45.

924 Uri Bar-Joseph, "The Politicization of Intelligence: A Comparative Study", pp358.

925 Uri Bar-Joseph, "The Politicization of Intelligence: A Comparative Study", pp358.

sağın, seçilmiş hükümetin siyasetini baltaladığı görülmüştür. Ayalon’a değerlendirmelerini azaltması ve Arafat’ı İsrail’in güvenliğine yönelik ana tehdit olarak göstermesi için baskı yapma girişimleri başarısız olmuştur. Shin Bet’in doğru tahminlerini iletmenin, ulusal görevin bir parçası olduğu düşünülmüştür. Örneğin 5 Nisan 1998’deki kabine toplantısında, bazı bakanlar Arafat’ın terörizmle mücadeleden kaçındığını savunmuştur. Fakat Ayalon durumu gözden geçirdikten sonra, “sizin duymak istediklerinizi söylememi beklemeyin” diye cevap vermiş, kendisiyle ilgili iddiaları reddetmiştir.⁹²⁶

Görevde bulunduğu ilk dönemde, siyasi açıdan kritik istihbarat tahminlerini değiştirmedeki başarısızlık, Netanyahu’nun başbakanlık yaptığı son dönemde, yukarıdan aşağıya baskıya başvurma konusundaki isteksizliğine muhtemelen katkıda bulunmuştur.⁹²⁷

Bu bölüm, Suriye, Mısır, Lübnan ve Ürdün olmak üzere Arap Halkası ülkeleri ve Filistin topraklarındaki, İsrail istihbarat faaliyetlerinin etkisine odaklanmıştır. Bu faaliyetlerin, İsrail işgali üzerindeki etkileri çeşitli açılardan büyük ölçüde değişiklik göstermiştir. İsrail istihbaratında meydana gelen istihbarat başarısızlıkları ve başarısızlıkların araştırılması bu durumda etken olmuştur. Örneğin İsrail istihbaratının bazı durumlarda olayları meydana gelmeden önce tahmin edememesi, İsrail açısından büyük siyasi ve güvenlik kayıplarına neden olmuştur.

Bu bölümde aynı zamanda, İsrail Hükümeti tarafından istihbarata dair ana konuları tartışmak için bir dizi komitenin kurulduğu da tespit edilmiştir. Devleti etkileyen büyük istihbarat vakalarında ve çeşitli olaylarda istihbarat başarısızlığının nedenlerini araştırmak için komiteler kurulmuştur. Komiteler ikinci faaliyet olarak, özellikle devletin ulusal değerlendirmesinin hazırlanması konusunda, istihbarat servislerinin örgütsel yapısını geliştirme, ortak paydalar arama ve istihbarat servisleri arasında koordinasyon sağlama mekanizmalarını tartışmıştır.

Bununla birlikte, yukarıda belirtilen komiteler bir dizi tavsiyede bulunmuş, ancak bazı istihbarat teşkilatlarının uzlaşmazlığı nedeniyle, bu tavsiyeler çoğunlukla kâğıt üzerinde

926 Uri Bar-Joseph, “*The Politicization of Intelligence: A Comparative Study*”, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 26/2, (2013), pp360.

927 Politico Magazine, *Netanyahu vs. the Generals* (Erişim Mart 2021). <https://politi.co/3c9Scb2>

kalmıştır. Bu tavsiyelerin sadece birkaçı dikkate alınmış, fakat tavsiyelerin çoğunun uygulanması reddedilmiştir. Bu durum, İsrail'in geçmişte yaptığı hataları tekrarlaması sonucu daha fazla başarısızlığa yol açmıştır. İsrail istihbarat servislerinin kendilerine verilen yetkiler konusunda aralarında bir çatışma olduğu belirgin bir durumdur. Fakat bu araştırma çalışmasında da görüldüğü şekilde, bu konular kamuoyunda paylaşılmamaktadır. İsrail istihbarat servislerinin her biri, Filistin topraklarının yanı sıra Arap ve İslam ülkelerine yönelik eylem ve faaliyetleriyle kendini kanıtlamaya çalışmaktadır. Bu meselenin genelinde göze çarpan en önemli husus, İsrail Hükümetinin bu kurumlara hizmet eden yasalar çıkarması ve bu yasalar üzerinden sınırlandırmak bir yana, istihbarat servislerinin her türlü eylemini meşrulaştırmaya çalışmasıdır.

SONUÇ

1948 yılında kurulan İsrail Devleti bünyesinde, aynı dönemde İsrail istihbarat sisteminin kurulması, İsrail Devleti'ne Filistin ve Arap saldırılarına karşı erken uyarı görevi görmüştür. Zaman içinde İsrail ulusal güvenlik sistemi, hayatta kalmak için bu yapılandırmaya bağımlı hale gelmiştir. Bu sistemin getirisiyle birlikte İsrail istihbarat topluluğu caydırıcı gücü sağlamakta ve İsrail Devleti'ne yönelik ani saldırıları püskürtmektedir. Bu, temel çalışmaları tüm taktikleri kullanarak stratejik düzeylerde bilgi sağlamaya, İsrail tarafından düşman olarak görülen unsurların sosyal, ekonomik ve askeri yaşamlarının tüm yönlerini bilerek niyetlerini tahmin etmeye dayanan üç ana istihbarat teşkilatının oluşturulmasından kaynaklanmaktadır. Daha sonra, ağırlıklı olarak Filistinliler, genel olarak Araplar ve tüm İslam aleminin İsrail ile sürekli bir savaş halinde olduğunu hisseden İsrail, ülkesini çevreleyen tehlikeler karşısında güvenlik, askeri ve siyasi politikaların oluşturulması için istihbarat servislerinin çalışmalarından ve değerlendirme raporlarından istifade etmiştir.

İsrail istihbarat topluluğunun üç ana bileşeni, İsrail Ordusu Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı Askeri İstihbarat Servisi AMAN, Mossad Özel Operasyonlar Timi ve Shin Bet Güvenlik Servisinden oluşmaktadır. Buna ek olarak, İsrail Dışişleri Bakanlığı'na bağlı MAMAD araştırma birimi ve İsrail Polisi İstihbarat Şubesi de istihbarat çalışmalarında bulunmaktadır. Askeri İstihbarat Servisi AMAN, İsrail'deki en büyük ve en önemli istihbarat servisidir. Arap ülkelerinden ve Filistin topraklarından gelen tehdit, İsrail için ulusal bir tehdit olarak görülmektedir. Bu nedenle askeri bir birim olan AMAN, elde ettiği bilgileri toplar, işler ve düşmanın kullandığı taktik ve stratejik seviyelere göre niyetlerini değerlendirir. İnsan kaynakları ve çeşitli teknolojik kaynaklar üzerinden bilgiler toplandıktan sonra, kategorize edilir, işlenir ve detaylı biçimde incelenir. Ardından AMAN istihbarat değerlendirmesini hazırlayarak hem onay hem de güvenlik ve istihbarat çalışmaları açısından yapılacak eylemlerin belirlenmesi için Başbakan'a ve hükümete sunar. AMAN tarafından bu şekilde hazırlanan istihbarat değerlendirmesinde belirtilen tahminler, İsrail'in gelecek politikasını belirler.

Öte yandan, Mossad ve Özel Operasyonlar Timi, İsrail ulusal güvenliğine bir tehdit olarak gördükleri Arap ve diğer yabancı ülkelerdeki Filistin direniş savaşçılarına yönelik suikastları gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda dünyanın farklı yerlerinde bulunan Arap

ve Filistin davasına gönül vermiş her çeşit insanı takip etmekle görevlendirilmiştir. Bu nedenle Mossad, İsrail dışındaki Arap ülkeleri hakkında casusluk yapmak ve hayali şirketler aracılığıyla Filistin ve Arap büyükelçiliklerinin faaliyetlerini takip etmek konusunda aktiftir. Mossad yönetimi, dünyanın dört bir yanındaki ülkelerde suikast veya casusluk operasyonları yürütmek için nihai izin konusunda doğrudan sorumlu olan Başbakana bağlıdır.

İsrail'in istihbarat gücünü oluşturan servislerden üçüncüsü ise Shin Bet Güvenlik Servisi'dir. Shin Bet Güvenlik Servisinin birincil görevi, Filistin topraklarını denetlemektir. Bunun yanında, İsrail Devleti içindeki iç casuslukla mücadele etmek ve devleti, ulusal güvenliğini tehdit eden herhangi bir müdahaleden korumaktır. Shin Bet Güvenlik Servisi de Başbakana bağlıdır.

Bunların yanı sıra, İsrail Dışişleri Bakanlığı'na bağlı MAMAD Siyasi Araştırmalar Merkezi de sadece dünya ülkelerinde denetlediği konsolosluklar ve ofisleri üzerinden aldığı istihbarat bilgileri dahilinde, güvenlik ve siyasi durumla ilgili bilgiler ışığında siyasi tahminler hazırlamaya çalışmaktadır. MAMAD'ın Dışişleri Bakanlığı çatısı altındaki faaliyeti, genel olarak İsrail istihbarat topluluğuna hizmet eden küçük bir istihbarat birimi olarak değerlendirilmektedir. Bazen bilgisel istihbarat niteliğinde bazı siyasi görevlere muhatap olmaktadır. MAMAD'ın temin ettiği materyaller, Dışişleri Bakanlığı tarafından denetlenen diplomatik faaliyetler alanında kullanılmaktadır. MAMAD çoğu durumda güvenlik pozisyonlarını değerlendirmek ve İsrail ulusal güvenliğine ilişkin tartışılan meseleler ve gelişmelerle ilgili öneriler sunmak için hükümet toplantılarına da katılmaktadır. Son olarak istihbarat teşkilatlarından biri de İsrail Polis Teşkilatı bünyesindeki istihbarat şubesidir. Bu şube de istihbaratın çeşitli alanlarında yürüttüğü soruşturmalardan yararlanmaktadır. Bu manada Polis İstihbarat Servisi, özellikle suçla ilgili bilgi toplamak, durumu değerlendirmek, araştırmak, analiz etmek, bazı görevleri yerine getirmek ve düşmanca saldırıları engelleyerek kamu güvenliğini sağlamakla görevlendirilmiştir.

İsrail istihbaratı, kurulduğu gün ve 1948 Savaşı'ndan bu yana, istihbarat faaliyetlerini, Arap Halkası Ülkeleri olarak isimlendirilen Mısır, Suriye, Lübnan ve Ürdün'de yoğunlaştırmıştır. Bu ülkeler, karar alma organlarına insan sızması yoluyla, kurumlarına yönelik birçok istihbarat faaliyetine ve sabotaj operasyonuna tanık olmuştur. İlk yıllarda,

özellikle İsrail'in Mısır, Suriye ve Ürdün ile savaştığı 1948'den 1973 yılındaki Arap-İsrail savaşlarına kadar olan süreç, İsrail istihbarat araştırmalarının odak noktası olmuştur. İsrail Ordusu, Arap kuvvetleri üzerindeki istihbarat ve askeri üstünlüğün sonucu olarak, ilk savaşlarda Arap kuvvetlerine karşı zafer elde etmiştir. Bu süreçte AMAN, Arap ordularının durumu hakkında net bilgilere ulaşabilmiştir. Toplanan bilgileri tüm yönleriyle analiz etmesi sayesinde, Arap ordularını savaş zamanında vurmayı, zayıflatmayı ve yenilgiye uğratmayı kolaylaştıracak zayıflıkları tespit etmiştir. Bu başarı 1967 Arap-İsrail Savaşı'na kadar elde edilmiştir.

İsrail Ordusu ve İsrail istihbarat servisleri, İsrail'in caydırıcılığını nesnel sonuçlar elde ederek kanıtlamıştır. İsrail Ordusu ve dahilindeki istihbarat kurumları, İsrail Ordusunun 1967 Savaşı'ndaki zaferinin bir sonucu olarak sahip olduğu güçle övünmektedir. Buna dayanarak, İsrail istihbarat topluluğu, bu ülkelerde işe aldığı ajanlar ve İsrail çıkarlarına hizmet eden casus ağıları aracılığıyla Arap çemberi ülkeleri üzerinde oluşturduğu etkiyi, kontrol teorisi olarak görmüş ve bu teori nesnel bilgilerle örtüştüğü için başarılı sonuçlar elde etmiştir. Bu teori çerçevesinde, İsrail istihbaratının dikkate alınması gereken bir kuvvet olduğu ve bu durumda onun, işgali korumak için caydırıcı bir güç haline geldiği iddia edilmiştir.

Ancak 1973 Savaşı'ndaki Mısır-Suriye zaferinden sonra bu teori çökmüştür. Burada öncelikle savaşın başlangıcından önce askeri istihbaratın savaşın başlangıcını belirleyememesi ve İsrail istihbaratı tarafından birçok güvenlik sinyalinin ihmal edilmesi, dolayısıyla bir istihbarat yenilgisi söz konusu olmuştur. Savaş öncesinde İsrail istihbaratı, Mısır ve Suriye güçlerinin İsrail ordusuyla yeni bir çatışmaya girmeyeceklerini iddia etmekteydi. Ancak Mısır ve Suriye, Mısır Ordusunun İsrail Ordusuyla çatışmaya girmeyeceği görüntüsü altında ekonomik, askeri, güvenlik ve medya alanlarında bu süreci yürütmüştür. Bu aşama, İsrail istihbarat servislerinin istihbarat başarısızlığı ile sona ermiştir. İsrail, güvenlik kurumları içinde hala bunun acısını çekmektedir. Bu nedenle, İsrail Devleti içinde istihbarat başarısızlığından belirli bir tarafın sorumlu tutulduğu, birçok anlaşmazlık ortaya çıkmıştır. Böylece İsrail'de "General Savaşı" olarak bilinen olay ortaya çıkmıştır. Mossad AMAN istihbaratının başarısızlığını, AMAN ise Mossad'ın başarısız olduğunu iddia etmiştir. Bununla birlikte, bu büyük başarısızlığı araştırmak için bir komite oluşturulmuş ve istihbarat durumunun değerlendirilmesinde büyük bir eksiklik

olduğu sonucuna varılmıştır. Neticede İsrail'in caydırıcı güç teorisini kıran bu başarısızlıktan, Askeri İstihbarat Birimi AMAN'ın sorumlu olduğuna karar verilmiştir.

İsrail istihbaratı, Arap halkası ülkeleri içinde büyük bir konuma ulaşmış bir dizi Arap ve yabancı kişiyi ajan olarak bünyesine katmayı başarmıştır. Bu durum, Mossad'ın bilgi toplamasında ve Arap halkası ülkelerinin, İsrail Devleti'ne yönelik niyetlerini bilmede önemli bir etken olmuştur. İstihbarat servisleri bu ajanlardan, Arap ülkelerindeki askeri, güvenlik, toplumsal ve ekonomik meselelerle ilgili yararlanmıştır. Bu şekilde Arap ülkelerinin gerçekleştirmeyi planladığı birçok saldırıyı engellemiştir.

Mossad Yahudi kökenli ajanlar yerleştirerek Mısır ve Suriye'deki resmî kurumlara sızmayı başarmıştır. Bunlar arasında önemli isimlerden biri olan Ajan Eli Cohen, yurtdışında yaşayan bir iş adamı olarak Suriye'ye yerleştirilmiştir. Cohen, 1961 yılında Mısır ve Suriye arasındaki Arap birliğinin sona ermesinden sonra Arjantin'den memleketi Suriye'ye dönen bir iş adamı kılığında Şubat 1962'de Şam'a gelmiştir. O sırada Suriye'de Baas Partisi iktidara gelmişti ve Cohen bu fırsattan yararlanmak istemiştir. Baas Partisi liderliğiyle, Suriye askeri ataşesi General Emin el-Hafız üzerinden temaslarda bulunmuştur. Cohen yoğun bir sosyal hayat yaşamıştır. Neredeyse tüm zamanını kafelerde geçirmiş, evinde partiler düzenlemiş ve siyasi meseleleri dinlemiştir. Kısa sürede Suriye'deki askeri ve siyasi sistem içindeki bir grup önemli şahsiyetle diyalog içinde olmayı başarmıştır. Güvenini kazandığı önemli şahıslar, onun yanında askeri ve siyasi meseleler hakkında konuşmuştur. Onu Suriye'de turlara ve ziyaretlere götürmüş ve başka önemli şahıslarla tanıştırmışlardır. Bu bağlantılar, Cohen'in İsrail istihbaratının ilgilendiği çok sayıda askeri ve istihbarat bilgisine ulaşmasına katkı sağlamıştır. Baas Partisi'nin Suriye'de iktidarda olması sayesinde, iktidarın en üst kademelerinde dahi Cohen'e dair bir güven oluşmuştur. Cohen, görüntüde Suriye toplumuna sıkı sıkıya bağlı bir imaj sergilemiştir. Bu yönüyle tanıştığı Suriyeli yetkililerden, Suriye Ordusu ve Hava Kuvvetleri'nin hareketleri, komutanların atanması, yeni silah ve mühimmat alınması, rejimin istikrarı ve Suriye'deki genel ruh hali hakkında birçok bilgi toplamıştır. Ardından topladığı bu bilgileri, odasına sakladığı kablosuz bir verici aracılığıyla İsrail istihbaratına ulaştırmıştır.

Mossad benzer şekilde, Mısır kurumlarına Yahudi bir Alman olan Wolfgang Lotz aracılığıyla sızmıştır. Lotz 1960 yılının Aralık ayında Kahire'ye gelmiş ve casusluk

faaliyetlerine başlamıştır. Casusluk görevini yerine getirmesini sağlayacak bir sosyal ağ oluşturmaya çalışarak, binicilik kulüplerini araştırmış, hükümet, ordu ve polis teşkilatları içindeki kişilerle tanışmış, onları evinde misafir etmiş ve çeşitli hediyeler vermiştir. Lotz o dönemde, özellikle Alman bilim adamlarının yardımıyla gelişen füze endüstrisi başta olmak üzere, Mısır'daki silah endüstrisi hakkında bilgi toplamaktaydı. Bu süreçte Mısır'daki Alman uzmanlarının isim ve adreslerinin bir listesine sahip olarak bu listeyi Mossad'a göndermeyi başarmıştır. Eylül 1964'te bu uzmanlara patlayıcı paketler göndererek bazılarının yaralanmasına neden olmuştur. İsrail istihbaratı açısından, Arap ülkelerindeki resmî kurumlara sızarak bilgi toplanabilmesi, önemli bir başarı olarak kabul edilmektedir. Ancak bu durum, Arap Halkası ülkelerinin farklı sıkıntılarla uğraştığı ve istihbarat konusunda İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı koyacak deneyime sahip olmadığı bir dönemde gerçekleşmiştir.

Shin Bet Güvenlik Servisi, varlığının ilk yıllarında, İsrail'de ikamet eden Arap vatandaşlarını takip etmiştir. Örneğin Arap okullarındaki öğretmenlerin faaliyetlerini izlemiş ve Arap öğrencilere öğretilen müfredatı takip etmiştir. Yine Arap aktivistlerin siyasi görüşlerini ve İsrail Devleti'ne dair hareketlerini yakından takip etmiştir. Bu yıllarda Shin Bet bilinmemekte ve gizli bir şekilde faaliyet yapmaktaydı. Shin Bet'in bu yönü, ilgili hükümet yetkilileri için herhangi bir sorumluluk oluşturmaksızın Filistinlilere karşı suç işleme imkanına sahip olmuştur. Arap ülkelerinin Haziran 1967 Savaşı'nda yenilgiye uğraması ve Filistin topraklarının daha fazla işgal edilmesinden sonra, Filistin askeri örgütleri İsrail askeri işgaline karşı koymak için yola çıkmıştır. Bu nedenle Filistinliler, İsrail Ordusuna karşı operasyonlar yürütmek için askeri hücreler oluşturmuştur. Shin Bet, özellikle bu silahlı hücreleri tasfiye etmek, yok etmek, tutuklamak, kovmak, ev hapsinde tutmak ve sokağa çıkma yasakları uygulamak gibi faaliyetlerle aralıksız bir çaba içine girmiştir. Tüm Arapların ve Müslümanların Filistinlilere sempati duymasına ve silahlı eylemlere hem manevi hem de mali olarak destek olmasına rağmen, başlangıçta silahlı eylemler isteğe bağlı kalmıştır. Bu durum, İsrail ajanlarının silahlı unsurları izlemesini kolaylaştırmıştır.

Aynı zamanda İsrail, İsrail'in güvenliğini tehdit eden eylemlerde bulunmalarını engellemek için, Filistinliler üzerindeki kontrolünü genişletmek istemiştir. Bu nedenle vatandaşlar arasında bulunan Shin Bet ajanları aracılığıyla, Filistinli aktivistleri tespit ederek tutuklamıştır. Shin Bet, programlarını uygulamak ve özellikle Filistinli silahlı

eylemcileri takip edebilmek için, bir dizi Filistinli genci ajan olarak bünyesine katmak istemiştir. Bu kişileri işe almak için maddi ayartma, güç kullanımı ve tehdit etme gibi yollara başvurmuştur.

Özellikle Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nin işgalinden bu yana, İsrail bizzat Filistinlilerden bilgi sağlayacak bir ajan ağı oluşturmuştur. İsrail bu ajanlardan, hileli yollardan Filistinlilerden topraklarını satın almak için faydalanmıştır. Daha sonra bunları köy dernekleri çerçevesinde Filistinli silahlı örgütler içinde örgütleyerek kendisine sadık bir siyasi teşkilat oluşturmaya çalışmıştır. Ancak Shin Bet, bu işbirlikçileri siyasi bir yapı olarak kabul ettirmeyi başaramamıştır. Fakat onları yetkililerle ve askeri yönetimle olan ilişkileri nedeniyle ağırlık kazanan bir siyasi sınıfa dönüştürmeyi başarmıştır. Filistinliler işlemleri doğal yöntemlerle halledemediklerinde, Filistinlilerin inşaat ruhsatları veya seyahat izinleri gibi işlemlerinde paralarını gasp etmeye başlamışlardır. Lakin bu sıkıntı Filistinli gruplar tarafından ivedi bir şekilde ortadan kaldırılmıştır. Filistin halkının bu sıkıntılı durumunu, topraklarını işgal eden İsrail Hükümeti ile iş birliği yaparak veya İsrail kanunlarını uygulayan resmi bir çerçevede çözüme fırsatı verilmemiştir. Bu nedenle Filistinli gruplar, bu sorunlara alternatif çözümler üretmiştir.

Ayrıca Shin Bet bir dizi yöntem kullanarak silahlı örgütlerin askeri hücreleri hakkında bilgi toplama konusunda da aktif olmuştur. Bu hücrelerin en önemlileri, özel gizli birimlerle birlikte gizli ajan ağlarının kurulması ve İsrail'in Filistinli direnişçileri açığa çıkarmak için bu ajanlardan on tanesini feda etmeye hazır olması sayesinde faaliyet yürütmüştür. Bu ajanlar silahlı Filistinli gruplara yoğun psikolojik ve propaganda savaşı yaparak sızmaya çalışmıştır. Buna ek olarak Shin Bet, ajanları üzerinden elde ettiği bilgilere dayanarak, aranan kişilerin yakalanması için bazı Filistin bölgelerini askeri bölgeler olarak ilan etmiştir.

Shin Bet, Filistin topraklarının 1967'deki işgalinden bu yana, Filistin silahlı gruplarının liderlerini ve üyelerini öldürmeyi aşama aşama başarmıştır. Suikastlar, Filistinlilerin İsrail işgaline karşı koyma iradesini kırmak amacıyla Filistinli liderlere odaklanmıştır. Ebu Ammar, Ebu Cihad, Ahmed Yasin, Fathi Shikaki ve Filistinli grupların başka lider ve üyelerine suikastlar düzenlenmiştir. Mossad'ın İsrail Devleti'nin sınırları dışında Filistinli ve Arap liderlere yönelik suikast politikasına paralel olarak Shin Bet'in Filistin içinde yürüttüğü bu öldürme politikası, İsrail'in suç politikasını uygulama konusunda

ısrardan başka bir şey değildir. İsrail, Filistin vatandaşlarını topraklarından ayırmak, evlerinden çıkarmak, bazen yaptığı suikast planları sonucunda sivil ve savunmasız halkı öldürmek, bazen de tutuklama ile vatandaşları sindirerek, Filistinlileri İsrail işgali ile uğraşmayacak ve İsrail güvenliğini tehdit eden herhangi bir saldırı gerçekleştirmeyecek hale getirmek istemiştir. İşgalcilere karşı direniş eylemlerine katılan herkesi, direniş savaşçıları, kadınları ya da çocukları ayırt etmeden tutuklamalara maruz bırakmıştır. İsrail'in bu şekilde uyguladığı öldürme ve tutuklama politikası bugüne kadar devam etmiş, günümüzde de tüm dünyanın gözleri önünde devam etmektedir. Filistin halkı, İsrail istihbarat servisleri ve askeri gücü tarafından yürütülen bu canice politikalara karşı hala tüm gücü ve cesaretiyle mücadele etmektedir.

Arapların İsrail istihbarat servisleriyle karşılaşması, Arapların yetmişli yıllara kadar istihbarat yetenekleri ve uzman konusunda eksik olmalarına rağmen, ülkelerindeki İsrail uygulamalarına karşı koymayı başarmıştır. Bununla birlikte, o dönemde Arap Halkası ülkelerini, istihbarat uzmanlığı ve istihbarat cihazları konusunda Sovyetler Birliği desteklemiş, bu durum Arapların Doğu Bloğuna yönelimini beraberinde getirmiştir. Arap istihbaratı, İsrail istihbarat faaliyetlerine karşı koymak için Alman ve Rus deneyimlerinden yararlanmıştır. Mısır İstihbaratı, 1973 Savaşı'nda İsrail Ordusunu ve istihbaratını yanıltmayı başarmış ve istihbarat teşkilatı ile ordunun hesaplarını alt üst etmiştir. Bu istihbarat faaliyeti, İsrail güçlerinin istihbarat ve askeri düzeyde yenilgiye uğramasına neden olmuştur. İstihbarat servislerinin en önemli başarısızlıklarından biri olarak kabul edilen bu olay, İsrail'in diğer ülkeleri terörize etmek için kullandığı gücü kırmış ve İsrail bu başarısızlıktan bugüne dek sürekli olarak etkilenmiştir.

Arap Halkası ülkeleri ve diğer İslam ülkeleri, İsrail'in işgal faaliyetlerine ve buna dair istihbarat uygulamalarına karşı birleşme çabasında olur ve Filistinli direnişçilerin destekçisi olursa, İsrail bloke edilerek bu faaliyetleri etkisiz hale getirilebilir. Bu tez çalışmasında detaylı şekilde aktarıldığı şekilde, Lübnan, Mısır ve Suriye gibi Arap ülkelerinin istihbaratları, birçok defa İsrail casus ağlarını ifşa etmeyi, ajanları tutuklamayı, ajanların Arap ülkelerinde yargılanmalarını, hapse atmayı ve bazılarını infaz etmeyi başarmıştır. Arap ve İslam ülkelerinin milli güvenliğini tehdit eden İsrail istihbarat faaliyetleri karşısında bu ülkeler güçlü bir duruş sergilemeseydi bu durum mümkün olmazdı. Aynı şekilde, şayet İslam dünyasında, halklar, hükümetler ve liderler iş birliği içinde hareket ederek, İsrail işgal çalışmalarını ve buna destek olan devletlerin

uygulamalarını reddederse, İslam dünyasındaki tüm ülkelerde İsrail'in yürüttüğü istihbarat faaliyetleri ve İsrail'in işgalini kuvvetlendirme çabaları altüst olacaktır.

1948'den günümüze kadar olan süreçte Filistin direnişi, İsrail işgalinin kendileri için hazırladığı birçok istihbarat planını engelleme yeteneğine sahiptir. Bundan önce direniş grupları işgalcilere karşı koyma ve İsrail güvenliğini tehdit eden operasyonlar gerçekleştirme yeteneklerini kanıtlamıştır. Tarih boyunca Filistin direnişi, İsrail'in kendilerine karşı uyguladığı tutuklama ve suikast yoluyla engelleme çabalarını defalarca boşa çıkararak direnişi sürdürmeyi başarmıştır. Bu çalışma, Filistinlilerin İsrail istihbarat servislerine karşı koyma ve istihbarat sistemine acı verici darbeler indirme kabiliyetlerini ortaya koymuştur. Yetmişli ve seksenli yıllardan günümüze, birçok kilometre taşına ulaşılmıştır. Silahlı gruplar, İsrailli işgalcilerle iş birliği yapmanın dine ve vatana ihanet olduğunu ve her hainin Filistin yargısı tarafından yargılanması gerektiğini belirtmiştir.

İsrail istihbarat teşkilatı, bugüne kadar etkileri hala hissedilen büyük başarısızlıklara maruz kalmıştır. İstihbarat servislerinin 1973'teki ilk başarısızlığı, Mısır ve Suriye güçlerinin İsrail'e yönelik gerçek niyetlerini bilememeleri, Mısırlılar ve Suriyeliler tarafından uygulanan dezenformasyon, İsrail'e saldırmaya cesaret edemeyecekleri fikrini oluşturmuştur. Bu durumdan istihbarat kurumu zarar görmüştür. Bu noktada istihbarat başarısızlıkları, tüm istihbarat servislerinin iç sistemini etkileyen stratejik düzeydeki başarısızlıklar ve taktik düzeydeki başarısızlıklar şeklinde ikiye bölünebilir. İsrail istihbarat servislerinin başarısızlıkları, soruşturma komitelerinin oluşturularak başarısızlıkların ortaya çıkarılması konusunda kilit rol oynamıştır. İstihbarat servislerinin güçlü yönlerinin araştırılması ve başarısızlıklarının nedenlerinin belirlenmesi bağlamında, İsrail hükümeti istihbarat başarısızlıklarını araştırmak için birden fazla defa komisyon kurmaya karar vermiştir.

İsrail istihbarat servisleri, operasyonlarda birbirleriyle koordine olma konusunda bugüne kadar ciddi bir sıkıntı yaşamıştır. İstihbarat servislerinin aralarındaki anlaşmazlığı çözmek için birtakım komiteler kurulmuştur. Ancak her bir organ kendini sahayı kontrol etme hakkına sahip yapı olarak görmektedir. Bugün İsrail'de tüm istihbarat servislerini tek bir çerçevede ve tek bir yetkilinin liderliğinde toplayan bir kurum yoktur. Mossad, Shin Bet ve AMAN, karar verme konusunda kendini siyasi bir lider olarak görmektedir. Fakat Genelkurmay Başkanlığı Askeri İstihbaratı AMAN'ın, ulusal istihbarat

değerlendirmesinde baskın güç olduğu görülmektedir. Bugüne kadar birçok olayda erken uyarı yapamamasına ve bazı istihbarat operasyonlarının başarısızlığına rağmen, İsrail Hükümeti için istihbarat tahminlerinin hazırlanmasının kontrolünü hala elinde tutmaktadır. Bununla birlikte, insan unsurları, gizli dinleme ve bilgi toplama konusundaki yetenekleri, onun İsrail Devleti'nin nihai değerlendirmesinin sahibi olarak kalmasını sağlamaktadır. Diğer taraftan İsrail istihbarat teşkilatları, Arap ve İslam dünyasının diğer ülkelerinde ve Filistin topraklarındaki ajanlara ve zavallı insanlara başvurmadan işini sürdürme kabiliyetine sahip değildir. Bu tip insanlar, bazı durumlarda İsrail faaliyetlerinin başarı faktörleri olmuştur.

İstihbarat faaliyetleri, işgal gücünü hukuki açıdan da etkilemiştir. Her istihbarat başarısızlığında, nedenlerinin ve başarısızlığa neden olan kişilerin araştırılması için bir komite kurulmuştur. Her komitede, her istihbarat aygıtının idari olarak yeniden düzenlenmesi için talepler oluşturulmaktadır. Bu başarısızlıklar İsrail'de başbakanların ve istihbarat servislerinin başkanlarının görevden alınmasına, kendilerine verilen görevleri yerine getirmedikleri için istihbarat mensuplarına uyarılarda bulunulmasına neden olmuştur. Fakat bu komitelerin tavsiyeleri veya düzenleme çabaları akim kalmış, İsrail istihbaratı içinde var olan başıbozukluğu ortadan kaldıramamıştır.

Sonuç olarak, İsrail istihbarat teşkilatları elde ettikleri başarılarından cesaretle Arap ülkelerinde ve Filistin topraklarında her şeye ulaşabildiklerini iddia etmektedir. Ancak Filistin tarafının da İsrail istihbarat servislerine karşı yerinde stratejik planlarla yürüttüğü mücadele ve bu mücadele kabiliyetini geliştirmesinden sonra, İsrail istihbaratının birçok operasyonunun boşa çıkarılmasına yönelik muvaffakiyetler neticesi ortaya çıkan durum, Filistin topraklarına karşı yapılan birçok planın engellenebileceğini göstermiştir. Filistin tarafı, İsrail'e karşı askeri ve güvenlik düzeylerinde karşı koyma yeteneğini birçok olayda kanıtlamıştır. Bu yüzden bu çalışmada, İsrail istihbaratının iddialı birçok operasyonunun boşa çıkarıldığı örnekler sunulmuştur. Filistin'de yaşayan çocuklara, kadınlara ve yaşlılara karşı işlenen çeşitli suç ve cinayetlerin sebebi olan İsrail ve onun dış destekçilerinin, işlediği suçlarla da yüzleştirilmesinin sağlanması gerekmektedir. Bu yolla Müslümanlar, ihlal edilen haklarının iade edildiğini görebileceklerdir. Bugün İsrail egemenliğinin önlenmesi için, işgale karşı mücadelenin güçlendirilmesi, istihbarat başta olmak üzere, güvenlik ve askeri alanlarda kararlı duruşlarla, birlik içinde Kudüs ve

Mescid-i Aksa'yı özgürleřtirmek için kurtuluř dűřűncesinin kuvvetlendirilmesi icap etmektedir.

KAYNAKÇA

Türkçe Kaynaklar

- Black Ian, Morris,Benny, İsrail'in Gizli Savaşları İsrail İstihbaratının Tarihi, çev. Enver Günsel. İSTANBUL: Pegasus Yayınları, 1.Baskı, 2017.
- Bozkurt,Celil. YüzBaşı Cevat Rifat Günlüklerinden Filistin Cephesinden Nili Casusları. ANKARA: Altnordu yayınları, 1.Baskı, 2019.
- Çıtak, Emre."Çağımızın Gerekliliği Olarak Sinyal İstihbaratı" . ANKARA: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 8, Sayı 2, Aralık 2015.
- Doğan,Taylan. "İstihbarat kurumlarının dış politika karar alma sürecine etkisi: ABD İstihbarat Topluluğu örneği.". Türkiye: Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 54, Şubat 2020.
- Gül Yesevi, Çalğa. İsrail Ordusu ve İstihbarat Örgütleri. Ankara: Kripto Tasarım Ekibi,2.Baskı,2018.
- Keleştemur,Saim Atalay. Siber İstihbaratın Kamu Güvenliği için Rolü ve Önemi. İstanbul: İstanbul Gedik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018
- Özdağ, Ümit. İstihbarat Teorisi. Ankara: Kripto Yayınları, 8. Baskı,2014.
- Tzu,Sun. Savaş Sanatı, Çev: Ali Demir. İstanbul: Kastaş Yayınevi, 3 Basım, 2008.

Arapça Kitaplar

- Abasi, Qusai Adnan. Al mukhabarat Alisrayiylia Waintifadat Al'aqsa. Suriye Şam: Muasasat Ala Aldiyn Liltabaea Waltawzi, 1. Basım, 2004.
- Abbasi, Qusay Adnan. İsrail İstihbaratı ve El-Aksa İntifadası. Suriye: Şam, Aladdin Basım ve Dağıtım Şirketi, 2004.
- Abd Alruhmin, Asead. Munazamat altahriri. Bayrut: Markaz Munazamat Altahriri, 1987.
- Abdel Hak, Osama. Umala israil wa'asrar aightial Arafat. Dimaşk: Dar Alkitaab Alearabii, 1.Baskı, 2005.
- Abu Eamir, Adnan. Walayd Mudalil, dirasat fi alqadiat alfilastinia. Gazze: Jamieat aluma liltaeliyim, 1.Baskı, 2013.
- Abu Hein, Fadl. Alsihat alnafsiya ladaa Eayilat almutaeawinin mea israyiyl. (Gazze: Barnamaj Elsiha Elnafsiya, 1. Baskı, 1993.
- Abu Zaydah, Hati m. Alkifah Alfilastini Almaslaha: Hisad Fi Zili Alhasar. Gazze: Markaz Abhath Almustaqbila, 2006.

- Abu Zaydah, Hatim. Jhad Alakhwan Almuslimin Fi Filastin Fataa eam 1970 . Gazze: Markaz Abhath almustaqbala, 2009.
- AbuAlfadl, AbdAlfattah. Künt nayıbaan lirayiys almhbrat. mısır: Dar Shorouk,1.Baskı,2001.
- AbuTayib,EleKid. Alaistihbarat Alsahyuniya Aledü Al'aval. Kahıra: Maktabat Madbuli,1.Baskı, 1993.
- Aharon, Brigman. Jihan Al-Taheri, israyil ve alarabi, harp alhamıyasın eman, çev Salem Al-Issa ve Ismail Al-Kurdi .Mısır :Al-Awael :lilnaşir ve altawziya, 1.Bsaki, 2004.
- Ahmad, Abd Alaziz. Easkarat Alaintifadat Waiijabiat Almarhalat. London: filastin almuslimat,1993.
- Ahmad,Jamal. Harb Alsakakin Jjabhat Alaintifadat Almutaqadati. Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1991.
- Alazear, Muhamad. Almuqawamat Alfilastiniafi Qitae Ghazat. Kahire: İdarat alirşad Altaabieat Munazamat Altahriri, 1987.
- Al-Din, Jamal. Fadayih almusaad - min maearik almuhabarat alearabiyye mae israil. Mısır: Matbaeat Dar akhbar alyawm, T.S.
- Al-Din, Salih Zahr. Mausueat El'amn ve Elaistihbarat, 10.cilt. Bayrüt: Elmarkaz Eltskafi Afiu Ellipneni, 1.baskı, 2003.
- Al-Din, Salih Zahr. Mausueat El'amn ve Elaistihbarat, 7.cilt. Bayrüt: Elmarkaz Eltskafi Afiu Ellipneni, 1.baskı, 2003.
- Alfialwji, Farid. Casusasis almusad alearbi, aşhar hamsah veışhrın casusaan .Kahire: maktabat Madboullys,1.Baskı,2008.
- Al-Halabi, Maher. Muealajat Elsaafa Elfilasatuyniyi likadyit Eleumala fi Aintifada El'aksa. Gazze, Aljamiea Al Alislamiyi, 2002.
- Alhamd, Jawad. Alaintifadat Alkubraa Watatawur Alqadiat Alfilastinia. Ürdün: Markaz Dirasat Alsharq Al'awsat, 2004.
- Aljayusi, Abd Alfatah. Filastin almhtlt1985-1987. Amman: Dar alkirmal, 1988.
- Aljazayiri, Said. Aljazayiri, Elmuhabarat velalam, 2.cilt. Beyrut: Dar Aljil,1.Baskı,1988.
- Aljazayiri, Said. Elmuhabarat velalam, 3.cilt . Beyrut: Dar Aljil,1.Baskı,1988.
- Al-Jundi, Ibrahim. Ell'ajiün elfilastiniüyn bayn elvda veatawtin. Dar Al-Shorouk, Aman, 1.Baskı, 2001.
- Alkiali, Eabd Alwahhab ve Diğerleri. Mawsueat Alsiyasa . 2.Cilt. Beyrut, Almuasasa Alearabia Lildirasat Walnashri, 2. Baskı,1989.

- Al-Kurd, Maher. Tafiik Baladiaat Al mudun Vebina Rawabit Elkuraa 39. Filistin: Muasasat Samid Alaiktisadiya, 1982.
- Almatiri, Hamid Alqanas. Almusad Fi Al'iistratijiit Al'iisrayiylia. Ürdün: Dar Zahran, 1. Basım, 1990.
- Almukhabarat Al'iisrayiylia Min Khilal Alwathayiq Alsiriyat Lilmukhabarat Al'amrikiat, çve. Majdi Nasiaf . Beyrut: Dar Alshifq, 1. Basım, 1986.
- Alqashtinii, Khalid. "almuqawamat almadaniat fi filastin" Muasasat aldirasat alfilastinia. Beyrut: Muasasat Aldirasat Alfilastinia, 1985.
- Alriys, Ryad. Almasar alsaeb almuqawamat alfilastinia: Munazamatiha, Ashkhasuha, Alaqaatiha. Beyrut: Dar Alnahar, 1. Baskı, 1976.
- Alsiruji, Ahmad Khadam. Sirae Alaistikhabarat Alearabia Al'iisrayiylia. Şam: Dar Almunhil Lilnashr Waltawzi, 2005.
- Al-Zarkali, Khair El-Din, Al-Alam, 5. cilt . Mısır: dar alilm limalayeen, 17. Baskı , 2007.
- Ammar, Nezar. Alaistikhabarat Al'iisrayiylia. Beyrut: Almuasasat Alearabia Lildirasat Walnashr, 1. Bskı 1, 1976.
- Arraf, Shikry. Almawaqi Aljughrafia Fi Filstin, Al'asma' Alearabia Waltasmiat Aleibria. Beyrut: Muasasat Aldirasat Alfilastinia, 1. Basım, 2004.
- Awod, Ghawanut. Silah Alaistikhabarat Al'iisrayiylia, çve. Dar Aljalil Lilnashr. Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1. Basım, 1988.
- Ayfin, Shamawil. Amus Gharanyt, Almukhabarat Al'iisrayiylia .. 'İilaa 'Ayn? , çve. Ahmad Aleijrami. Beyrut: Markaz Bahith Lildirasat, 1. Basım, 2009.
- Ayznbrgh, Dinis, ve diğ erleri. Almusad Jihaz Almukhabarat Al'iisrayiylia Tarjama Ean Alnasi Aleibri. Amman: Dar Aljil Liltashiru, 1981.
- Badr, Hamdan. Almukhabarat Alisrayiylia Tarikhiha ve furueuha ve fashalaha" , Shuuwn Filastiniata. Beyrut : Markaz Abhath Munazamat Altahrir Alfilastinia, Haziran 1981.
- Berry, Yaqoub. 29 Amaan min elamal fi alshaabak çev. Dar El-Jalil lildirasat. Aman: Dar El-Jalil lildirasat, 1. Baskı, 1998.
- Black, İan Muris, Bani. Alhurub Alsiriya Lilaistikhabarat Al'iisrayiylia, Tarjamat İlyas Farhat, çve İlyas Farahat. Mısır: Dar Alharf Alearabi Lilnashr Waltawzi, 1. Basım, 1992.
- Cali, Kamaal A. Amiina Almufti: Basaasaddii Carbeed MOSSAD ugu caansanayd. Hargeysa, Somaliland : Asal Printing Press, 2018.

- Cooper, Avi, Ofer, Zvi. Elaitihbarat Ve Elamn ElKawmi, çev. Dar Aljalil Lilnashr. Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1. Basım, 1989.
- Dabur, Amin. Dirasat fi alqadiat alfilastinia. Gazze: Jamieat alislamiyye, 2013.
- Dan, Yahf. Tiharat Alsilah. Ramallah: Markaz Mudar, Ram Allah, 1. baskı, 2004.
- Daweir, Ghassan. Harb Al'ayaam Alsabea aswad hamas. Ürdün: Manshurat Filastin Almuslimati, 1994.
- Daweir, Ghassan. Maweid mae Alshaabaak : dirasat fi alnashat aleaskarii likatayib Alqasaam. London: Filastin Almuslimat, 1995.
- Dayan, Moshe. Muzekarati. Bayrut: Dar Al Fikr, 1. Baskı, T.S.
- Deacon, Richard. Elmuhabarat Elisrayiyiliya Tarihha, İdaratiha, Emaliha, Fadayihaha, çev. Dar tilas lildirasat venaşir. Dimaşk: Dar Tilas lildirasat venaşir, 1991.
- Eabbas, Khadir Mahmud. Alümala fi zill alihtilal israil. Gazze: Almüalif, 1. Baskı, 2004.
- Ebu Amer, Adnan. Manzumat Al'amn Al'iisrayiyli Walthuwrat Alearabiav. Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 2016.
- Ebu Amer, Adnan. Thugharat fi jadar aljaysh al'iisrayiylı. Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 2009.
- Eitani, Fatimat Hasan. Alwahdat 8200 Wadawraha Fi Khidmat Altiknulujiya Altajsisia Al'iisrayiylia .Beyrut: Markaz Alzaytuna Lildaarisat Walaistisharat, 2019.
- El Jasmy, Muhammed. Mudhakirat El Jasmy harp üktubar 1973. Kahire: Elhayya Elmisriyye lilkitap, 2001.
- Eylam, Yaghal. Alf Yahudiun Fi Alttarih Alhadith. çev. Adnan Abu Amer. Şam: Muasasat Filastin Lilthaqat, 1. Baskı, 2006.
- Faruq, Nabil. Almukhabarat Almisria Bayn Alwaqie ve alhial. Kahire: Tajmiye Amr Fox.
- Fathi, Mamdouh. Kayfa yümkin hazimat israil dirasa tahlilayye mükarana. Kahire: Dar al'ahmadi lilnaşir, 1. baskı , 2004.
- Fawzy, Mohamed. Harp altlalah sanawat 1967-1970 müdhakirat muhamad fawzy. Dimaşk: Talass lildirasat waltarjama, 1. Baskı, 1986.
- Geoffrey, Aronson. İsrayiyil ve elfilastiniuyn min harp 1967 ilaa alintifada, çeviren Hosny Zeyna, Beyrut: Muasasat Aldirasat Alfilastina, 1. Baskı, 1990 .
- Geoffrey, Aronson. İsrayiyil ve elfilastiniuyn min harp 1967-1990 ilaa alintifada, çevi. Hosny Zeyna. Buyrut: muasasat aldirasat Elfilastiniya, 1. Baskı, 1990.
- Hamada, İmam. Mossad, Almusaad aightial züama' ve ulama Elarap. Mısır: künuş linişir, 2010.

- Hamas, Harakat. Alşabak adu hamas alval. Suriye:2007.
- Hamdan, Ghasan. Alaintifadat Alkubraa waqayie waabead. Kuveyt: Maktabat Alfalahi, 1989.
- Haşay, Lafin Asa. Mukhabarat Munazamat Alhaghana, çev. Dar Aljalil Lilnashr. Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1999.
- Hassan Ali, Kamal. Maşavir Elömer, Asrar ve hafahaya 70 Aman min Ömer Misr Fi elharb ve almuhabarat ve alsiyasiati. Kahire :Dar Al-Shorouk, 2. Baskı,1997.
- Heikal, Muhamad Husayn. Harp altalhatin 1967 Alainfijar. Kahire: Muasasat Alahram, 1.Baskı,1990.
- Heikal,Muhamad Husayn. Harp Altalhatin 1967 Alainfijar. Kahire: Muasasat Alahram, 1.Baskı,1990.
- Hzuj,hayim. Elhurub'ul Arabiyyet'il İsrailiyye 1948- 1982, çev Bader Al-Rifai. Elkahira: sina lilnaşir,1993.
- İlyaf, Yaequb. Jarayim Al'arghun Wa lihy 1937-1948. Aman:Dar Aljalil Lilnashr,1.Basım,1985.
- İmam, Abdullah. Salah nasr althawra almuhabarat alnakisa. Mısır: Dar Alhayal, 1.Baskı, 1999.
- Kayali, Abdel Wahab. Almawsuea Alsiyasiyye. Beyrut: Almuasasa Alearabiyye lildirasat walnaşır vv altawzie, 1.baskı, 1999.
- Khuri, Hatam. Shula Cohen Akhtar Jasusa Earafaha Alshrq Al'awsata. Suriye: Dar Alyaqdat Lilnashr Waltawziei, 1993.
- Lafan, Asa. Haşay; Mukhabarat Munazamat Alhaghana. Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1999.
- Lafan, Asa. Haşay; Mukhabarat Munazamat Alhaghana. Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1.Basım, 1999.
- Linir,Tasfsi. Azmat Alistikhbarat Al'israyiylia. Amman: Isdar Dar Aljalil lilnashri, 1.Baskı,1986.
- Mansur,Jony. Maejam Al'aelam Walmustalahat Alsahyunia Wal'iisrayiylia. Ram Allah : Almarkaz Alfilastini Lildirasat Al'iisrayiylia " Madar", 2009.
- Marsii,Salih. Alhufar. Bayrut: Muasasat Dar Alriyhani,1979
- Meir,Golda. Hayati, çev. Aziz Azmy. Kahire: Muasasat Dar Altaeawun,1989.
- Milaman,Yusi, Rafif,Ran. Jawasis Almuhabarat Al'iisrayiylia, Tarikh Wajighrafia. Aman: Dar Aljalil, 1. Baskı, 1990.

- Miliman, Yossi. Eitan Haber, elcayasiz (uşurn gadiye tecasus ala israil) çev. Khaled Abu Sittah. Aman: Dar Aljalil Lilnashr, 1. Baskı, 2003.
- Minahim, Talmi Afraym. Maejam Almustalahat Alsahyuniati, çev. Ahmad Aleijrami Amman: Dar Aljalil Lilnashr, 1988.
- Muharib, Abd Alhafiz. Haghanah, Aitasal, Lahi Alealaqat Bayn Altanzimat Alsahyunia Almusalaha 1937-1948. Beyrut: Markaz Abhath Munazamat Altahrir, 1. Basım, 1981.
- Murad, Mahmoud. Kahire'de Bir Casus, Gizli Savaş, Mısır'daki Alman Bilim Adamlarının Öyküsü. Mısır: 1988.
- Ostrovsky, Victor. Kalir Huay, Ean Tariq Alkhida Sura Murawea Lilmusad Min Aldakhil, çev. Hisham Abdullah. Urdün: Almuasasa Alearabia Lilnushri, 1. Baskı, 1990.
- Othman, Kamil. Almusad Al'iisrayiyyi Walharb Alsaria. Mısır: Aldaar Alearabia Lilnashr Waltarjima, 1. Basım, 1992.
- Qasimiat, Khayriat. Alharakat Alwataniyat fi thuluthay Alqarn Alhalii (1900-1964) Almawsuea Alfilastinia, 2. kısım Beyrut: Almawsuea Alfilastinia hayyat, 1. Basım, 1990.
- Qasimiyya, Hayriyah: Alnashat alsuhyawniy fi Alsharq Alarabii wasadah. Bayrüt: Munazamat Altahrir Alfilastiniyat, 1973.
- Rabayiea, Ghazi. Al'iistratijiyyat Al'iisrayiyyia Lilfatrat Al'iisrayiyyia Lilfatrat Min 1948-1967. Alzurqa: Maktabat Almanar, 1. Basım, 1983.
- Sakyk, İbrahim. Ghazat Eabr Alttarih, cilt 16. Kûdus: Almatbaeat Alearabiat Alhaditha, 1. Baskı, 1990.
- Salah, Nasr. Devrim, Naksa İstihbaratı. Kahire: Dar Al-Khayal Arabia, 1999.
- Salih, Muhsin. Alqadiat Alfilastinia, Khalfiatuha Alttarikhiat Watatawuratiha Almueasirat. Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 2012.
- Salih, Muhsin. Altariq İlaa Alqads. Landan: Manshurat filastin almuslimaha, 1998.
- Salih, Muhsin. Dirasat Manhajiat Fi Alqadiat Alfilastiniyat. Kahire: markaz al'ielam Alearabirye, 2003.
- Salih, Muhsin. Khalfayaatiha Alttarikhiat Watatawuratiha Almueasarat. Beyrut: Markaz Alziytawna Lildirasat Walaistisharat, 1. Baskı, 2012.
- Sayigh, Yazid. Altajribat Aleaskariat Alfilastiniaalmueasirat, The Filistin Encyclopedia, 2. kısım, 2. cilt. Beyrut: 1990.

Sharett, Moshe. Yoman Ishi" Personal Diary, 1953-1957" ,Vol. II. Jerusalem: Edanim., 1978.

Sharon, Ariel. Muzekarati, çev. Antoine Abid. Beyrut: maktabat biysan ,1992.

Shmuel, Evin, Eamus, Ghranit. Mujtamae Almukhabarat Al'iisrailia İla Ayn? , çev. Adnan Abu Amer .Bayrut: Markaz bahith lildirasat, 2009.

Sinwar, Yahya. Almjd. Gaza: Jameiatan Wa'aead Lil'asra Walmuharirina, 1.Baskı, 2009.

Sultan, Fetih, Salama Muhammed Receb . Almakhlap aldamawi. alşiyin bit " alshaabak" jihaz al'amn aldaakhiliyi. Amman, 1.Baskı, 2002.

Yusuf, Yusuf Hasan. Almilaffat Alsiriya Tarikh Alaistikhbarat Al'iisrayiylia. Mısır, Kahire: Sharikat Alsharif Lilnashr Waltawzi, Kahire, 1.Baskı, 2015.

İbranice Kitaplar

Alarşif alsahyuni, tajmie alaitsl - dilik aldayira alarabiaya / almurasala bayn albritaniyyin ve alarap min hifaya, NO .20 / 7 / 4-31 ı .

Alarşif alsahyuni, Takrir havla naşatat almaktab fi 1930, vasika NO 3554 S25.

Alarşif alsahyuni. tajmie alaitasal -dylik " takarir aistikhbaratita", vasika NO / 31-4 ı . 03/01.

Alrom, Eyev. Sina seferinden Önce İsrail Ordusuna bağlı Anti-Tank Birimleri, Shaul Shai, Motorlar Gürlediğinde: Sina seferinin 50. Yıldönümü. Tel Aviv: Maarachot,2006.

Asher,Haji. Musisat Rajul Wahid ; Reuven Shiloah Ab Almukhabarat Alisrailia.Tel Aviv: Matbaat Eidnim, 1988.

Avigor, Shaul ve diğerleri, Tarikh Alhaghana. Tel Aviv: Wizarat Aldafa, 2..Basım,1970.

Awomer,Dbura. Sara Batalat Nayli. Tel Aviv: Isdarat Maktabat Joseph Safranesky,1.Basım, 1962.

Banayi, Yaqub. (Miza), Junud Majhulun Qisat Eamaliat Liahi. Tel Aviv: Isdar Hawgh Yadidiam, 1978.

Baruch, Shriel, ve diğerleri. Mawsueat Karitaan. Tabaeat Katir Wizarat Aldifa, Tel Aviv ve Kudus, 1990.

Begin, Menachem. Altamarud. Tel Aviv: Matbaeat Aki Asif,1983.

Bin Yehuda, Shohut. Alnidal min ajl al'amn walaistiqlal. Tel Aviv: İsdarat Misda, Ramatjan,1974.

BinYehuda, Shohut: Alnidal min ajl al'amn walaistiqlal. Tel Aviv: İsdarat Misda, Ramatjan,1974.

- Dinur, Bin Tasuwn ve diğerleri. Tarikh Alhaghana, 1.cilt. Tel Aviv: İsdarat Almuktabat Alsahyuniat Wajaysh Aldifae Al'israili. Tel Aviv: Maerkhut,1975.
- Dorur, Zvika. Mustaerabin Albialmaakh. Tel Aviv: Wizarat Aldifa, Walkibutis Almuahad, 1986.
- Dykil,Afrayim. Nashatat Jihaz Almaelumat (Haşay) Min Mufakarat Qayid Bihihaz Almaelumat Fi Alhaghana. Tel Aviv: Matbaeat Dafar,Wizarat Aldifa, 1953.
- Even, Shmuel, Qaranit, Eamus. Tayifat Alaistikhbarat Al'israilia İlaa Ayn. Tel Aviv: Maehad Dirasat Al'amn Alqawmi, ve Jamieat Tel Aviv, 2009.
- Evin, Shmuel, Granit, Amos. Mujtamae alaistikhbarat alisrailiyi- ilaa ayn? mizan khamsin eamana min alnashat. Tel Aviv: Jamieat Bin Ghuryun Wamarkaz Alturath Waltadhakur Al'israyiylı, 1998.
- Gazit, Shlomo. Gazit, kritik kavşaklarda. Tel Aviv: Yedioth Ahronot, 2016.
- Ghawanut,Awod. Silah Alaistikhbarat Al'israyiylia. Tel Aviv: Revevim,1981.
- Ghilbr, Yawaf. Mukhabirat Alaistitan 1918-1948. Tel Aviv: Wizarat Aldifa, 1961.
- Gilon,Carmi. Elşhaabak bayn ElianKisamat. Tel Aviv: Yedioth Ahronoth Books ve Chemed, 2000.
- Glaser,Eitan. Kayfa dahalat vikalat alamin alisrayiylıat ile alvjudi, nazratan min alddahil sitiyn aman min almuhabarat alisrayiylia, Editör. Amos Gilboa fi Ephraim Lapid .Tel Aviv: Markaz alaistihbarat litturat fi Yedioth Ahronoth, 1.Basım, 2008.
- Haji, Ashir. Muasasat Rajul Wahd; Reuven Shiloah Ab Almukhabarat Al'israilia. Tel Aviv: Matbaat Eidanım, 1.Basım,1988.
- Har, David Mushih. Tattawur Munazamat Aldifa Alsuriya. Tel Aviv:İsdarat Yd Yashak Bin Tasfi,Wizarat Aldifa, 1981.
- Harel, Isser. Al'amn Waldiyyuqratia. Tel Aviv: Edanım Yayınevi, Yediot Aharonot, 1989.
- Haryil,Ayesr. Al'amn Waldiyyuqratia. Tel Aviv: Eadanım , Yedioth Aharonot,1989.
- İlyahu Bin, Hur. Alkhuruj Min Alsayaj, Silsilat Dhakriaat Rajul Difae. Tel Aviv: İsdarat Jaysh Aldifa Al'israili, Wizarat Aldafa,1985.
- Kan, İitan Hakaza . Qisat İiatan Bilkind Rajul Nili. Tel Aviv: İsdarat Wizarat Aldafa, 1.Basım, 1979.
- Kates,Emmanuel. Muqatili Huriyat İisrail; Muqatili Alhuriyat Fi İisrail Tarikh: Hashawmir Alhaghana Albialmakh Nayli Etsel Liahi. Tel Aviv: İsdar İsdar: Sh. Faridman, 1955.

- Livna, Eliezer. Tarikh Alshajae Alsiyasia .Tel Aviv: Isdarat Shukun, 1966.
- Milman, Yossi. Vietan Kaber, Eljavisiz. Tel Aviv: Edanim Yaymevi, Yediot Aharonot, 2002.
- Mur, Natan Yalyen. Muqatili Huriyat Israil Alnaas Al'afkar Alsanayi. kudas: Isdar Shakmuna, 2009.
- Naor, Mordecai ve Gilead, Dan. Ard israel fi alqarn alşrin min alaistitan ila aldavla 1900-1950. Tel Aviv: Wizarat Aldafa, 1.Basım,1990.
- Nayf, David. Almunazama Aleaskaria Alqawmia "Aldifa Alqawmi 1931- 1973", 2.cilt Tel Aviv: Isdrat Muasasat Kalawzanr, 1975.
- Nayf, David. Maearik Almunazamat Aleaskaria Alqawmia. Tel Aviv: Wizarat Aldifa,1989.
- Rujil, Nikedimon. Almutajihun Nahw Ard Alshamal; Dhikriaat Alnushata Almuqatilin Fi Mintaqat Aljilil 1916-1920. Kudus: Isdarat Yd Yatasahaq Bin Tasfi, 1987.
- Shafit, Yaqub. Davidsco Yusuf, Arwaq Min Yawmiat Altajasus 1918, majat Katadra, cilt 36. Tel Aviv: Haziran 1985.
- Shai, Shaul. Eindama Raeadat Almharakat: Aldikraa Elhamsun lihamlat Siyna. Tel Aviv: Ma'arachot, 2006.
- Shalif, Arriyih. Alaintifada: Al'asbab wa Alathar. Tel Aviv: Papyrus, 1990.
- Shaul Avigor, ve diğerleri. Tarikh Alhaghana.Tel Aviv: Wizarat Aldafa, 2..Basım,1970.
- Shlomo Layf ,Eami. Fi Alsira Waltumrid, Haghana, Etsel - Lahy 1918-1948. Tel Aviv :Wizarat Aldifa, 1978.
- Shmuel,Evin, Eamus,Ghranit. Mujtamae Almukhabarat Al'iisrailia İla Ayn?? .Tel Aviv: Maehad Abhath Al'amn Alqawmii, 1.Basım, 2009.
- Tadhar, David. "Alexander Aaronsohn", Mawsueat Alyushuf Wabanatih.Tel Aviv: mektebe Ruşeneyim, 1.Basım, 1974.
- Tilmiya, Afracim. Man Wama; FY Aldifa Walsira. Tel Aviv: Matbaeat Dafar, 1975.
- Yaniv, Vner. Alsiyasat walaistiratijat fi israil. Tel-Aviv: Sifriyat Poalim, 1994.
- Yhwda, Shawaht. Bin Alnidal Min Ajl Al'amn Alnidal Min Ajl Al'amn Walaistiqlal Tel Aviv: Isdarat Masada, Rimatijan, 1974.
- Yigal,Elam. Alf sadiq fi alahd aljadid. Tel Aviv : Matbaet ktir (altaj),1974.
- Yusi, Mulamn, Dan, Rafifa. Jwasis Laysuu Hkamaan. Tel Aviv:Almuktabat Aleibria, 1990.

İngilizce Kitaplar

- Al-Kilani, Haitham. "Hurup Filistan Alearapiyyet Elisrailiyye", Elmawsuea Elfilastiniayı, 2.kasım, Eldirasat Elhasa, 5.cilt. S475-735. Beyrut: Hayyat Elmawsueat Elfilastinia, 1990.
- Amy,Singer. *CohenAmnon Aspects of Ottoman History,Papers from ciepo ix*. Jerusalem: Jerusalem, Hebrew University,1994.
- Ben Gurion, David. *Israel, A personal History*. New York : Funk and Wagnalls, 1971.
- Bergman, Ronen. *Rise and Kill First: The Secret History of Israel's Targeted Assassinations*. NewYork, Random House LLC,2018 .
- Black Ian, Morris,Benny. *Israel's Secrets Wars: History of Israel's Intelligence Services*. London: Warner Books, 1992.
- Byman,Daniel. *Deadly Connections: States that Sponsor Terrorism*. İngiltere :Cambridge, Cambridge Press, 2005.
- Cohen, Hillel. *The Israeli Security Agencies and the Israeli Arabs, 1948–1967*. Berkeley: University of California Press, 2010.
- Crosbie,Sylvia. *A Tacit Alliance, France and Israel from Suez to the Six Day War* . Princeton: Princeton University Press, 1974.
- Curtiss, Richard H. *The Six-Day War: A Retrospective*. Gainesville: University of Florida, 1996.
- Gerolymatos,Andre. *Castles Made of Sand*. New York: Thomas Dunne Books, St. Martin's Press, 2010.
- H Sachar, Oward M. . *A History of Israel: From the Rise of Zionism to Our Time*. New York: Alfred A. Knopf, Inc., 3rd ed, 2007.
- Haddad, George M. ,John F. Devlin.*The Ba'th Party, A History from its Origins to 1966*. Stanford, California: Hoover Institution Press ,1976.
- Halevy, Efrayim. *On the Right of Deniability and the Obligation to Loyalty*, In H Carmel (ed) *Intelligence for Peace* (London: Frank Cass, 1999.
- Joseph, Uri Bar. "The Intelligence Community during the Yom Kippur War (1973)," in *Israel's Silent Defender: An Inside Look at Sixty Years of Israeli Intelligence*, ed. Amos Gilboa, and Ephraim Lapid. Jerusalem: Green Publishing House, 2012.
- Joseph, Uri Bar. *The Watchman Fell Asleep: The Surprise of Yom Kippur and Its Sources*. New York, Purdue University, 2005.
- Kahana, Ephraim. "Mossad-CIA cooperation." .*International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 14.3, 2001.

- Kahana, Ephraim. *Historical Dictionary of Israeli Intelligence*. Oxford: SCARECROW PRESS, INC, 2006.
- Khoury, Philip. *Shukry Syria and the French Mandate: The Politics of Arab Nationalism, 1920-1945*. London: Tauris, I.B, 1987.
- Lahav, Pnina. *Judgment in Jerusalem Chief Justice Simon Agranat and the Zionist Century*. Los Angeles: Oxford University of California Press, 1997.
- Lotz, Wolfgang. *The Champagne Spy Israel's Master Spy Tells His Story*. New York: St. Martin's Press, 1972.
- Makovsky, Avid. *Making Peace with the PLO: The Rabin Government's Road to the Oslo Accord*. Boulder, CO: Westview Press, and The Washington Institute for Near East Policy, 1996.
- Meir, Golda. *Hayati*, çev. Aziz Azmy. Kahire: Muasasat Dar Altaeawun, 1989.
- Michael, Youssef. *You want me to do what? Get off your blessed assurance and do something!*. New York: Faith Words, 1st ed, 2009.
- Mutawi, Samir A. *Jordan in the 1967 War*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
- Peri, Yoram. *The Rabin Memoirs*. New York: State University of New York Press, 1998.
- Rafael, Gideon. *Destination Peace*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1981.
- Ranstorpe, Magnus. *Hizb'allah in Lebanon, The Politics of the Western Hostage Crisis*. New York: St. Martin's Press, 1997.
- Reference, Macmillan. "Etzel", *Encyclopedia Judaica*. U.S.A, in Association with Keter Publishing House Ltd, Jerusalem, 2006.
- Reference, Macmillan. "Etzel", *Encyclopedia Judaica*. U.S.A, in Association with Keter Publishing House Ltd, Jerusalem, 2006.8/98.
- Richard, Gabriel A. *Operation Peace for Galilee: The Israeli-PLO War in Lebanon*. New York: Farrar Straus & Giroux, 1985.
- Roy, Sara. *The Gaza Strip- The Political Economy of DE development*. Washington: Institute for Palestine studies, 1995.
- Sachak, Amnon. "Introduction of the Head of Aman," in Zvi Offer and Avi Kover. Tel Aviv: Intelligence and National Security, Maarachot, 1987.
- Schiff, Zeev, Ehud, Ya'ari. *War of Deception Melchament Sholal*. Tel Aviv: Shochon Publishing House, 1984.

Shpiro, Shlomo. Intelligence services and foreign policy: German-Israeli intelligence and military co-operation. *German Politics*, 11/1, 2002.

Shpiro, Shlomo. *No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel*, Cambridge Review of International Affairs, 19/4, 2006.

Shulsky, Abram N., and Gary James Schmitt. *Silent warfare: Understanding the world of intelligence* (Washington: D.C.: Brassey's, Inc, 3rd ed., 2002.

Simon, Dunstan. *The Six Day War 1967: Jordan and Syria*. Britain: Bloomsbury Publishing, 2001.

Susser, Asher. *Lion of Jordan, the Life of King Hussein in War and Peace*. London: Penguin, 2008.

Teveth, Shabtai. *Ben-Gurion's, David. Spy, the Story of the Political Scandal that Shaped Modern Israel*. New York: Columbia University Press, 1996.

Wanted, Warner. A Definition of "Intelligence", *Studies in Intelligence*, Vol 46, No3, 2002.

Ze'ev Schiff, Ehud Ya'ari, *Israel's Lebanon*. New York: Simon and Schuster, 1984.

Bilimsel Tezler

Abu Eleyan, Abd El Aziz. *Tatawur Al'ajhizat Al'amnia Alsahyunia 1897-1984*. Gaza: İslam Üniversitesi , **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2012.

Al Qassas, Ashraf. *Daur almukamait Elfilastiniayi fi altasadiy lileudwan el'israyiylîi alaa Lübnan*. Gaza: İslam Üniversitesi, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2007.

Al-Halabi, Maher. *Muealajat Alsahafa Alfilastiniye liqidat Aleumala fi Aintifadat Alaqsaa*. "Dirasat Tahlilatyye Muqaranatan lieaynih min Alsuhuf Alyawmiya". Gaza: Aljamiea Al'iislamia, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2012.

El Maghary, Hisham. *Elistratijiât Elaskariat likul min mısır ve israil Fi harb ktubar 1973, ve tatsirha ala natayj Alharb*. KUDUS: Aljamiea alkudus, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2008.

Fidan, Hakan. *Intelligence and Foreign Policy; A Comparison of british, American and Turkish Intelligence Systems*. Türkiye: Bilkent Üniversitesi, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 1999.

Habashi, Hamza. *Alaistihbarat Elisrayiylia vedawruha fi alsira alearapi Elisrayiylîi*. Cezayir: Muhammad Khider University, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2015.

Khudair, Ahmed Hamid. *Filistin Halkının Siyasi Dokusunu Yırtmada İsraîl'in Filistinli Ajanlarının ve İşbirlikçilerinin Rolü*. Nablus An-Najah Üniversitesi, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2014.

Mihani, Ali, Alealaqat Alsahyuniat Albritaniat Fi Filastin 1918-1936 .Gaza: İslam Üniversitesi, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2010.

Nadi, Bahjat Muhammed. Jihaz Alaistikhaberat Aleaskaria (Amman), Wajihaz Almusad Wadawrihima Fi Sinaeat Qarar Al'amn Alqawmii Wal'israyiyyi Mundh 1945-2010. Kudus: Jamieat Alquds, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2014.

Sinwar, Zakaria. *Alamal Alfidayye fi kitaye Gazze 1967-1973*. Gaza: Aljamiea Alislamia , **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, 2003.

Sinwar, Zakaria. Munazamat Alhaghanat Alsahyuni münzü inşayiha hata südur karar altaqsim 1920-1947. Kahire: Mahad Albuhus ve aldirasat Alarabiatye, **Doktora tezi Yayınlanmamış**, 2006.

Süreli Yayınlar

Abd El Aziz, Hisham. " *Alnashat Alsahyuni Fi Aleiraq Khilal Fatrat Alaistiqlal 1930-1940*" . Shuuwn Filastinia Dergisi 19.cilt (Beyrut: Markaz Abhath Munazamat Altahrir Alfilastinia , Şubat 1989), S 67-80.

Abu Amer, Adnan. "Tajnid Elmuhabarat elisrayiyyi li leumala' Fi Elaradi Elfilastiniayi 1967- 2005", Majalat Eljamiea Elislamiyi 28/1 (Ocak 2014).

Al-Hosari, Ruba. "Risalat el'aradi elmuhtalayi, hawl zahirat tasfiayt elmutaeawiniyyin mae sulutat alaihtilal". Majalat Aldirasat Elfilastiniya, 2/1, (1990).

Cohen, Raymond. "Israeli military intelligence before the 1956 Sinai Campaign, Intelligence and National Security". 3/1 (1988).

Cohen-Almagor, Raphael, and Sharon Haleva-Amir. "The Israel-Hezbollah War And The Winograd Committee. Journal of Parliamentary and Political Law" 2/1 (2008).

Diane Tueller Pritchett, "The Syrian Strategy on Terrorism: 1971-1977". Conflict Quarterly, 8/3 (Summer 1988).

Ephraim, Kahana. "Analyzing Israel's Intelligence Failures". International Journal of Intelligence and CounterIntelligence 18/2 (16 şubat 2007).

Even, Shmuel. "Ijan almurajaeat li'ajhizat almuhabarat fi israil", Majalat dirasat Alaistikhaberat, Markaz Elamn alqawmii alisraili, 1/1 (2007).

Falk, Richard. "The Kahan Commission Report on the Beirut Massacre. Dialectical Anthropology". 8/4 (1984).

Kahana, Ephraim. "Analyzing Israel's Intelligence Failures". Intelligence Failures, International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 18/2 (şubat 2005).

Kahana, Ephraim. "Early Warning vs. Concept: The Case of the Yom Kippur War". Intelligence and National Security, 17/2, (2002).

- Kahana, Ephraim. "Reorganizing Israel's Intelligence Community". International Journal of Intelligence and CounterIntelligence Kahana Ephraim, 15/3 (kasım 2002).
- Khalid Sindawi & Ephraim Kahana, "The Yom Kippur War: The Successes of Israeli Intelligence", International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 28/4, (2015).
- Khalid Sindawi & Ephraim Kahana. "The Yom Kippur War: The Successes of Israeli Intelligence" International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 28:4 (2015).
- Kremnitzer, Mordechai. "The Landau Commission Report-Was the Security Service Subordinated to the Law, or the Law to the Needs of the Security Service". Israel Law Review 23.2-3 (1989).
- Mujil Dilyan, Eynas. "Jihaz Alaistikhbarat Al'iisrayiyli (Almusad) Watathirih Alsiyasi Alkhariji", Majalat Markaz Alddarisat Alfilastinia, 9.cilt (Irak: 21Aralık 2009).
- Pascovich, Eyal. "Not above the law: Shin Bet's (Israel Security Agency) democratization and legalization process". Journal of Intelligence History, 14/1,(2015).
- Pascovich, Eyal. "Shin Bet and the Challenge of Right-Wing Political Extremism in Israel". International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 30/2 (2017).
- Shlaim, Avi. "Failures in National Intelligence Estimates: The Case of the Yom Kippur War, World Politics". World Politics, A Quarterly Journal of International Relations, 28/3 (April, 1976).
- Shpiro, Shlomo. "No Place to Hide: Intelligence and Civil Liberties in Israel, Cambridge Review of International Affairs". 19/4 (2006).
- Tamari, Dov. "The War of Attrition: Three Wars, One Storym, Strategic Assessment". Strategic Assessment - A Multidisciplinary Journal on National Security 23/1 (ocak 2020).
- Wege, Carl Anthony. "Hizballah's Counterintelligence Apparatus". International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 25/4 (2012).
- Yitzhak, Ronen. "The beginnings of Transjordanian military intelligence: A neglected aspect of the 1948 war". The Middle East Journal, 58/3, (summer 2003).
- Yitzhak, Ronen. "Jordanian Intelligence under the Rule of King Abdullah (1921–1951)". International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 23/4, (2010).

Diğer Yayınlar

- Abbas, Mudawanat Khader. "Zahirat eltaeamül mae alaihtilal alasrayiyli". (Erişim 25.Aralık.2020). <https://bit.ly/3dfo5Ag>.

- Abu Amer, Adnan. “Casus Ağları ... Arapların kalbinde bir İsrail deliği”. “Aljazeera.net” (Erişim tarihi 30 mart 2019). <https://bit.ly/3kiQl7A>.
- Abu Amer, Adnan. “Takrir Israiylî Yastaerid Tasis Firkat Almustaeribin ve Aljavasis Alyahud”. Arabi21 (15, eylül,2020). <https://bit.ly/3obxn3Q>.
- Abu Suirih, Munzir. “Alaistikhbarat Al'iisrayiylia Albina Altanzimi Wawasayil Altajsus”. (Erişim 30 Aralık 2018). <https://barq-rs.com/2641-2/>.
- Addameer. “Altaedhib walmueamala Alqasia” (Erişim 19 Aralık 2020). <https://bit.ly/3i9z0Ou>.
- Adler,Seth. “Inside The Elite Israeli Military Unit 8200”. cshub.com (Erişim 30Ağustos2020) <https://bit.ly/3wsdRnN>.
- Ajadid, Alaraby. “Alumala waljawasi hzzan başariye li israil”. (Erişim 15 Aralık 2020). <https://bit.ly/2N4tQ8O>.
- Ajadid, Alaraby. “Tasrib amlak almaqdasiyn Samasirat Yashul Eamaliat Alaihtilal fi Tahwid Almadinye”. (Erişim 11 Eylül 2019) <https://bit.ly/3g5AG94>.
- Ajansı,Wafa. “Al-Najjar, Nasser ve Adwan'a suikastın üzerinden 46 yıl geçti”. (Erişim 15 Eylül 2019). <https://bit.ly/3yrnO5j>.
- Alarabiya Net. “Mısırlı bir casusun düşüşü, Suriye ve Lübnan'daki 3 İsrail casus ağını ortaya çıkardı”. (erişim tarihi10 mayıs 2019). <https://bit.ly/3q1bSTJ>.
- Alchetron. “Heba Selim”. (Erişim tarihi: 22.şubat.2020). <https://bit.ly/3i26oGF>.
- Aljarida. “Jasus Fi Elqasr Eljumhuriyye (2-2)”. (erişim tarihi: 20.ocak.2020). <https://bit.ly/34rh8GH>.
- Aljazeera Net. “Ghassan Knfani.. Adeip vemunadil Filistinli Aightalah Elmosaad” (Erişim Tammuz 2019). <https://bit.ly/3bRME4A>
- Aljazeera. “Alumala .. harb la tatanhay bayna almuqawamat wa israil”. (Erişim 20 Mayıs 2019). <https://bit.ly/3qkvAZi>
- Aljazeera. “almaqdasiuyun yataeahadün alaa mulahakat samasirat alaradi”. (Erişim 11 Eylül 2019). <https://bit.ly/3uW9Syl>.
- Aljazeeranet. “Shula Cohen, ahdar casusa isirailiye bişark elosat”. (20. Mart.2020). <https://bit.ly/36yzKpK>.
- Al-Jerjawi, Ayman. “Eietikal Emil mukhadram yuajih darbatan qawiatan lilaihtilal bigaze”, Aljazeera Net, (Erişim 15 Aralık 2020). <https://bit.ly/2ZH6sRM>.
- Almajd, Alshaabak walmusad turuq wawasayil mutashabihat - masadir w aetirafat eumala (Erişim 15 Aralık 2020). <https://almajd.ps/news2305/>

- Almajd. "Fi Qitae Ghazat... Maebar Bayt Hanun "'iirz"bin Mitraqat Alhajat wasayf Alaibtizaz". (Erişim 15 Eylül 2020). <https://almajd.ps/news8972/>.
- Almajd. "Abraz mahami aleamil (A.Ş)". (Erişim 15 Aralık 2020). <https://bit.ly/2ZK193Z>.
- Almajd. "Alamakin walfiat alati tastahdifuha almukhabarat alsuhyuniat lilisqat". (Erişim 15 Mart 2020). <https://bit.ly/3wQl6Vx>.
- Almajd. "Almajd Al'amnii" yüfk talasim aibtizaz alshaabak limrda Gazze". (Erişim 11 Mart 2019). <https://bit.ly/3kYLgR3>.
- Almajd. "AlniKat Almayta.. Halkat alwasl bayn alaihtilal waleumala". (Erişim 19 Eylül 2020). <https://bit.ly/3ySDZsw>.
- Almajd. "Amil altansiq al'amnii .. tuasil mae alshaabak eabr tilfun alsaraya". (Erişim 25 Aralık 2020). <https://bit.ly/2MHRl7h>.
- Almajd. "Heba Saleem, jasusat elmusaad elli apkat Golda Meir". (erişim tarihi: 25.Ekim.2020). <https://almajd.ps/news4887/>.
- Almajd. "Kalaf biaikhtirak nizam hayyat alttaka aldhariya ve takdim maelumat tafsiliya". (erişim tarihi: 23 .Ekim.2020). <https://bit.ly/2SpHVQH>.
- Almajd. "Kisa aljasus İbrahim Shaheen". (Erişim tarihi 15.ocak .2020). <https://bit.ly/3fBzPMW>.
- Almajd. "Likay tastatie alsafar ealayk alqiam bialati". (Erişim 13 Mart 2020). <https://bit.ly/3vFio50>.
- Almajd. "Madha taerif ean alaisiqat alamni?".(Erişim 28 Mart 2020). <https://almajd.ps/news5467/>.
- Almajd. "Mısırlı Mossad ajanı Tarık Abdel Razek". (erişim tarihi: 21.Ekim.2020). <https://bit.ly/3cw9Bvv>.
- Almajd. "Murasl almajd : Alshaabak yabtazu alsayaadin wayujadid min asalibih didahum". (Erişim 19 Eylül 2020). <https://bit.ly/3yOhm8B>.
- Almajd. "Turuk wataktikat almuqabalat bayn aleumala' wamushghilihim". (Erişim 13 Mart 2020). <https://almajd.ps/news7505/>.
- Almarkaz alarwrby ECC. "Aliistikhbarat.. Aliat tajnid aljawasis waleumala eabr wasayil altawasul alajtmaei?". (Erişim 30Temmuz 2020). <https://bit.ly/3kT3mny>.
- Al-Naami, Saleh. "Thawra fi tarayiq tajnid alumala". (Erişim 15 Mart 2020). <https://bit.ly/3EWPMZ3>.
- Alnaeami Salih. "(ALMUSAD) Thawrat Fi Tarayiq Tajnid Alemla". snaamy.com (15.Haziran .2019) <https://bit.ly/3lBPVae>.

- Alnaeami, Salih. "Alumala .. harb la tatanhay bayn almuqawamat waisrail". Aljazeera Net (Erişim 25 Aralık 2020). <https://bit.ly/3qkvAZi>.
- Alou, Ahmed. "İstihbarat, Yasağı İzleme ve Başa Çıkma Sanatı" Lübnan Ordusu web sitesi, (Erişim 20 Eylül 2020). <https://bit.ly/2QDsseX>.
- AlSahli, Nabil ve Badwan, Ali. "İsrail tasriq kula masadir almiyah ve tahrur alfilastiniyni minha". (19 Kasım 2020) <https://bit.ly/3c8b7Cu>.
- Al-Sharq. "Hhakadha tujnd İsrail jawasisaha fi Gazze.. Teraf alaa Kisa "'ahad akhtar aleumala". (Erişim 30 Mart 2020). <https://bit.ly/3egEswK>.
- Al-Watan, Dünya. "Abraz almahami alati nafadhaha aleumala aladhin edamuu alyawm" (Erişim 10 Mayıs 2020). <https://bit.ly/3dHjRS7>.
- Al-Watan, Dünya. "Alkabd elaa akbar emil fi GAZE.. akhtar min 23 eamaan fi aljasusiya". (Erişim 12 Aralık 2020). <https://bit.ly/3cZ5Qi7>.
- Al-Watan, Dünya. "Eumala Filastiniuwn Harbun Fi israil". (Erişim 20 Ekim 2020) <https://bit.ly/38hjESg>.
- Al-Watan, Dünya. "Lebanon: One of the heads of the spy networks was arrested after 36 hours of stalking". (Erişim 26 Mart 2020). <https://bit.ly/3uthSWp>.
- Amer, Amer Khalil. "Alaistikharat Aleaskaria Al'iisrayiylia Aman, Alnash'at Waltatwir, Waealaqatuha Bialjaysh Al'iisraili". khiyam.com (Erişim 30 Mayıs 2007) <https://bit.ly/3mRczp>.
- Andraws, Zahir. "Hakada Yujanid Almusad Aleumala Almawhubin, Hakada Yujanid, Sahifat Ray Alyawm". (4 Haziran 2017) <https://bit.ly/36qqqqq>.
- Arabicpost. "Tatasayaduhum Eabr Şabakat Altawasul Watastakhdimumum Liqat Qiyadat Almuqawamati". (Erişim 5 Nisan 2020). <https://bit.ly/3wIyKcZ>.
- Arapic Post. "Fi dikraa aightial Ghssan Knfani.. ma la taerifuh an müalif ayid ala hayfa Alldiy Aightalath israyiyl" (Erişim 23 Eylül 2019). <https://bit.ly/2Su6tbC>.
- Assafirarabi, Gazze'deki, İdam Elümala Fi GAZZE: Elmukawama kadawle (Erişim 20.Şubat.2020).
- Assafirarabi. "Gazze'deki, İdam Eleumala Fi GAZZE : Elmukawama kadawle" (Erişim 20.Şubat.2020). <https://bit.ly/3d38CTT>.
- Avsat, Şarkul. "İsrail'in Meşal'e suikast girişimi öncesinde Hamas 10 yıllık ateşkes teklif etti". (Aralık 2020). <https://bit.ly/3wEdAwX>.
- BCC NEWS ARABIC. "Almusad yastkhdm mawqie fisbuk litajnid aleumala fi Gazze". (Erişim 11 Mayıs 2020). <https://bbc.in/3kWGEm>

- Bulut Faik. “Beyrut'taki istihbarat savaşları: "Kızıl Prens" Ali Hasan Selame (2)”. Independent Türkçe (Erişim şubat 2021). <https://bit.ly/3f7MCaL>.
- CIE, “Agranat Commission – Yom-Kippur War”.(Erişim 22Mart 20201) <https://bit.ly/3uKIYbG>.
- Derviş, Mahmud. “Ezel yubeşir bi zilzel”. El-Aswar Dergisi, cit 28(ocak 2008).
- Dina Al-Watan web, "Elamir Elahmar".. 41 eamaan ala aightial Aali hasan salama (Erişim ocak 2020). <https://bit.ly/3wpVMFp>
- Dina Al-Watan web. “Casus Bayoumi'nin hikayesi .. Genelevlerden Mossad'ın ağlarına”. (erişim tarihi: 20.ocak.2021). <https://bit.ly/3j0Qbjm>.
- Ebu Wasel, Wahib. “Amina Al-Mufti: Lübnan'daki Filistin direniş operasyonlarının başarısızlığının arkasında İsrail'e çalışanÜrdünlü bir casus”. MCD. (erişim tarihi: 12 aralık.2021). <https://bit.ly/3D2upoU>.
- Egyptianstreets. “The Story of Heba Selim: The Egyptian Spy Who Worked for the Israeli Mossad”. (Erişim tarihi: 22.şubat.2020). <https://bit.ly/3i3gvey>.
- El Arap El Jadid. “Ajanlar ve casuslar İsrail için bir insani rezervuar” (Erişim 20OCAK2020). <https://bit.ly/2N4tQ8O>.
- Enigma, Bruce Riedel. “The anatomy of Israel’s intelligence failure almost 45 years ago”. (Erişim şubat 2020). <https://brook.gs/3hEdu43>.
- Fareed Al-Faluji “Thomas Al-Masry casus dosyalarından”. Diwanalarab. (erişim tarihi 25.0 mart .2019). <https://bit.ly/3D0dAe4>.
- Farraj, Ahmed Shawky. “Dikrayat an harP Ramadan Ektubar 1973” Majalat Almühandisin, 561 (Ekim2002).
- Filastin On Layin. “Kayf tujnnid almukhabarat alsuhyawniat eumalaha? wakayf tsnnifhm?!”. (Erişim 15 Aralık 2019). <https://bit.ly/3esNVkZ>.
- Filistin Ansiklopedisi. Rawabit elkuraa, (erişim tarihi 12.Aralık.2020) <https://bit.ly/3pnGDAL>.
- Get, Mossad'ın utanç operasyonu”.www.gzt.com (Erişim EYLÜL 2021). <https://bit.ly/3fAH4ot>.
- Group73historians. “Aljasus Elmisriuye eladi zaraeath israil fi alkasr aljumhuryye”. (erişim tarihi: 22.ocak.2020) <https://bit.ly/3wNnhsZ>.
- Heller, Mark A. “Implications of the Withdrawal from Lebanon for Israeli– Palestinian Relations,”. Strategic Assessment, 3/1, (2000).
- Israel Ministry of Foreign Affairs. “20. Summary of the report on the Mashal Affair, February 1998”. (Erişim 28 OCAK 2021). <https://bit.ly/3ilRTNU>.

- Israeli Securitey Agency. “The ISA begins to focus on threats from external sources”. (Erişim 1 Mayıs 2019). <https://bit.ly/3nkzMZx>
- Izzy Dorot. <https://bit.ly/3nvuoCe>, (25, Aralık 2020).
- İsaael State Archives. “Taqrir lajnat Yadin şerif Komitesi lifahs mujtamae almukhabarat fi israil, tammuz 1963”. (Erişim 12 ocak 2021). <https://bit.ly/3pgHsgm>
- Jbara, Tayseer. “Alsytara Alsuhyuniya ala Almiah fi filistin”. prc.ps (25 kasım 2020) <https://bit.ly/3Fe7w2d>
- Jewish virtual library, 7. Madde,General Security Service Law, 5762-2002 (Erişim 22şubat 2021). <https://bit.ly/3uMTkrh>.
- Jewish virtual library. “6. Madde,General Security Service Law, 5762-2002”. (Erişim 22şubat 2021). <https://bit.ly/3uMTkrh>.
- Jewish Virtual Library. “Avi Dichter”. (Erişim 28.şubat.2020). <https://bit.ly/3usbIFN>.
- Jewish Virtual Library. “First Lebanon War: Background & Overview (1982-1985)” (Erişim ocak 2020). <https://bit.ly/3fG2aSs>
- Jewish Virtual Library. “First Lebanon War: Background & Overview”. (1982-1985) (Erişim ocak 2020). <https://bit.ly/3wwe2yq>.
- Jewish Virtual Library. “Israel Military Intelligence: Intelligence During the Six-Day War (1967)” (Erişim Ocak 2019). <https://bit.ly/3D0goI8>.
- Jewish Virtual Library. “Israel Military Intelligence: Intelligence During the Six-Day War (1967)”. (Erişim Ocak 2019) <https://bit.ly/3ugAfxx>.
- Jewish Virtual Library. “Operation Cast Lead (2008-2009)”. (Erişim 15.Eylöl .2020). <https://bit.ly/3vxas5E>.
- Jewish Virtual Library. “Report on the Mashal Affair (February 17, 1998)”. (Erişim 20 OCAK 2021). <https://bit.ly/3iet0nj>.
- Jewish Virtual Library. “Wolfgang Lotz (1921-1993)”. (erişim tarihi: 5.şubat.2021). <https://bit.ly/34dkT29> .
- Joseph,Uri Bar. “The Wealth of Information and the Poverty of Comprehension: Israel’s Intelligence Failure of 1973 Revisited,”. Intelligence and National Security10 /4, (1995).
- Joseph,Uri Bar. “Lessons not Learned: Israel in the Post-Yom Kippur War Era”. Israel Affairs, 14/1(2008).
- Joseph,Uri Bar. “State-Intelligence Relations in Israel: 1948–1997”. Journal of Conflict Studies 17/2 (fall 1997).

- Kachaf. "Baruch Zaki Mizrahi". (Erişim tarihi 10.ocak .2020). <https://bit.ly/3bNJ5N1>.
- Kasım, Abdül Settar. "Alhm alamni Alfilıstnye". Aljazeera Net, (Erişim 12 Aralık 2020). <https://bit.ly/3rlANRY>.
- Knesset. "Law on Commissions of Inquiry 1968". (Erişim 25 Mart 2021). <https://bit.ly/34LbFdN>.
- Knesset. "The State Comptroller". (Erişim 22Mart 20219). <https://bit.ly/3uP1NKS>.
- Knessetel Elisraliye. "The Agranat Commission, Knesset website". (Erişim 20 şubat 2021). <https://bit.ly/3vOWaNR>.
- Kulick, Amir. "Israeli Arabs and Hizbollah's Covert War Against Israel Institute for National Security Studies". (23 Mart 2020). <https://bit.ly/32mYuia>.
- Laron, Guy. "Logic dictates that they may attack when they feel they can win." The 1955 Czech-Egyptian Arms Deal, the Egyptian Army, and Israeli Intelligence, The Middle East Journal, 63/1 (ocak 2009).
- Levitt, Matthew . "Israel vs. Hezbollah, Spy vs. Spy". Washingtoninstitute. (Erişim 23 Mart 2020). <https://bit.ly/2RN55Rr> .
- Mawqie Almjd Al'amni (mjd). "Kayf Ytmu Aikhtiar Watadrib Rijal Almusad Waeumalayihim?". (Erişim 25Ağustos 2019). <https://almajd.ps/news6815/> .
- Mikhael, Goerge. "Almusad Alisrayiylı Watajnid Aleumla Waljawasis". Wizarat Aldifa Allubnania, 88.cilt, 2014 (Erişim 20 Eylöl 2019). <https://bit.ly/3piNv3Q>.
- Mmarkaz Bahith. "Ma lam taerifuh an tarayiq almusad fı tajnid aleumala". (Erişim 12 şubat 2019). <https://bit.ly/3uNPI8x>.
- Monitor,Middle East. "Remembering Israel's botched attempt to assassinate Khaled Meshaal". (Erişim EYLÖL 2020). <https://bit.ly/3oI7l8y>.
- Net, Aljazeera. "İsrail dalalat tathir "alshaabak" altaagyi". (Erişim 28.şubat.2020). <https://bit.ly/34AhqLm>
- News Net. "Israeli national hero and undercover spy laid to rest". (25 Mart.2020). <https://bit.ly/2Sk9r27>.
- News, Madar. "İsrailli Mossad görevlilerinin bildirdiğine göre, Halid Meşal'e yapılan başarısız suikast girişimi". (Erişim OCAK 2020). <https://bit.ly/3cA9IG6>
- News. "ALARABIYA Ex-intelligence official: Egyptian spy 'Raafat el-Haggan' didn't work for Mossad" (Erişim 26.şubat.2020). <https://bit.ly/32oJa4H>
- Qudsnet. "Alwhdt 8200 kayf tujnd eumlayha" (Erişim 11 Ocak 2019). <https://bit.ly/3kYLgR3>.

- Raseef 22 web. “Abraz eumala almosaad elara”. (Erişim tarihi 15.ocak .2020). <https://bit.ly/36rBOQa>.
- Schweid, Barry. “Jordan King Allegedly Warned Meir” (Erişim ocak 2020). <https://bit.ly/368zFbN>.
- şabak, “Ami Ayalon” (Erişim 25.şubat.2020) <https://bit.ly/2RFYMiv>.
- şabak. “Following Operation Peace in the Galilee the ISA receives responsibility for counter-terror in Lebanon Jun, 1982”. (20 OCAK 2019). <https://bit.ly/3ueqwYt>
- şabak. “Jewish-Arab espionage and terror network operated by the Syrian intelligence is exposed 1972”. (18 MRTR 2019). <https://bit.ly/3pjoPIB>.
- şabakat Alraya Alielamiye. “Akhtar Alumala' almaydaniiny yuqr: kunt aştagil kainiy aibn dawlat israil”. (Erişim 10 Mayıs 2020). <https://bit.ly/2O8BtvN>.
- Sitesi, İylaf. “lūbnan: almaktab alththani hakim alzl”. (Eriřim 20 Eylūl 2020). <https://bit.ly/3tsFsCY>.
- Snaamy Wbe. “Kayf bint İsaril jyshaan min alfilastiniiny”. (Eriřim 19 Eylūl 2019). <https://bit.ly/3wI192Q>.
- Stratfor Lebanon. “Hezbollah’s New Mountain Hideaway”. (Erişim 26 Mart 2020) <https://bit.ly/34yXMPG>.
- The Editors of Encyclopaedia Britannica. “Abbas Musav”, Encyclopaedia Britannica”. (Erişim Temmuz 2020). <https://bit.ly/2QGEZil>.
- The Online Hadracha Center. “Eli Cohen-executed”. (Erişim tarihi: 31.ocak.2021). <https://bit.ly/3wub9N6>.
- The Palestinian Information Center Ayman. “Kapaksız Ajanlar”. (Erişim 15Mayıs 2020). <https://bit.ly/3cUQlb9>.
- Wikalat Alanba Walmaelumat Alfilastinia. “Abraz asalib altaedhib fī sujun alaihtilal”. (Erişim 12Aralık 2020). <https://bit.ly/3qBCTvQ>.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad:Abdalaziz ABUELEYAN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	İslam Üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Tarih bölümü
Yüksek Lisans	
Üniversite	İslam Üniversitesi
Enstitü Adı	Lisansüstü Enstitüsü
Anabilim Dalı	Tarih bölümü
Programı	Tarih
Makale ve Bildiriler	
1. Oslo Anlaşmalarının imzalanmasından sonra İsrail'in sınır dışı politikasının güvenlik hedefleri- İslam Üniversitesi- 2016. 2. ABD Başkanı Donald Trump döneminde, Yüzyılın Anlaşması - Orta Doğu Araştırmaları Merkezi'nin duyurulmasına kadar Filistin davasına yönelik Amerikan politikaları- Ortadoğu Araştırmaları Merkezi - Sakarya Üniversitesi- 2020. 3. İsrail'in Batı Şeria'daki Filistin topraklarını ilhak etme planı (zamanında seçenekler) – Roüya Türiyyah - İstanbul. 2021.	